

**BIBLIOTECA UNIVERSITARIA
DE ZARAGOZA**

SIGNATURA: I – 116

*Gerardus de Zutphania. De reformatione
virium animae. Basileae. 1492.*

a. 3. az
B

Scr. 92. 11

De reformatiōe

Del Collegio de la Comp.^a de Arts & canonicos.

De reformatiōe
virium anime.

Auctore) Gerardo de Zutpha

canonico *nia* *collecijs*

in Bibliotheca *de* *Sancti* *Domini* *167*

Anno 1390 *14.* *seculo*

N. 18. 174

Annotatione capitulorum tractatuli sub-
scripti: De reformatione viri anime.
De lapsu hominis a statu rectitudinis et de or-
dinatione viri anime. Ca. i
De duobus exercitijs: in quibus devotus se po-
terit exercere circa lapsum suum a statu recti-
tudinis. Ca. ij
De primo exercitio: et quod homo devotus in om-
nibus exercitijs suis habeat pro oculis finem
suum: quod est puritas cordis et caritas. Ca. iij
De secundo exercitio videlicet de hominis re-
formatione: et quibus exercitijs homo pote-
rit ad sui cognitionem pervenire. Ca. iiij
Qualiter homo per discussionem sui venit ad
propriam cognitionem: et quomodo homo debet se de to-
to statu suo discutere. Ca. v
De quotidiana examinatione in communibus ex-
cessibus. Ca. vi
Qualiter homo secundo potest venire ad cogni-
tionem sui si libenter audit suos defectus ab
alijs. Ca. vij
Qualiter homo per pugnam et resistentiam pro-
vitia venit ad cognitionem sui. Ca. viij
Quod in pugna vitiorum discernuntur desideria et fer-
vidi: et quod desideria retrocedunt. Ca. ix
Qualiter homo ex cognitione sui fit idoneus
ad admonendum alios. Ca. x

Annotatio

- De compunctiōe: et quibus modis homo in
cōpunctione se poterit exercere. Ca. xi
De reformatiōe triū viriū anime: scilicet intel-
lectus: memorię et voluntatis. Ca. xij
De intellect^o reformat^o p sciam. Ca. xij
De reformatione intellectus per experimen-
tum. Ca. xiiij
De reformatione intellectus per sacrā lectio-
nem: et quā sc̄ptura sit legēda. Ca. xv
Qualiter intellect^o reformat^o per alioꝝ infoꝝ
mationem et consiliū. Ca. xvi
Qualiter intellect^o reformatur per hoc q̄d
super temptationib^o et passionibus suis cō-
sulit alios. Ca. xvij
De reformatione memorię: et tribus gradib^o
reformandī eam. Ca. xvij
De certis materijs et temporibus ad medī-
tandū deputatis. Ca. xix
Qualit^{er} fiat memoria peccatoꝝ. Ca. xx
+ Generalis modus ad meditādū vel formādī
meditationes de morte. Ca. xxi
Generalis modus ad formādū meditatiōes
de penis inferni. Ca. xxij
Generalis modus meditādī circa extremū iu-
diciū. Ca. xxij (Ca. xxiiij)
Generales meditationes de gloria celesti.
Breuis modus meditādī circa beneficia vel.
(Ca. xxv)

capituloꝝum

- De vita xp̄i s̄b cōpēdio collecta. Ca. xxvi
De cena domini: et p̄paratione ad sumptionē
corporis christi. Ca. xxvij
De generali modo exercitandi se in passione
domini. Ca. xxvij
Passio christi breuit^{er} collecta ad modū fasci-
culoz. Primus fasciculus. Ca. xxix
Secundus fasciculus. Ca. xxx
Tertius fasciculus. Ca. xxxi
Quartus fasciculus. Ca. xxxij
Quintus fasciculus. Ca. xxxij
Sextus fasciculus. Ca. xxxij
De exercitio orationis. Ca. xxxv
De reformatione voluntatis: primo a culpa.
De locū superiorem et oc- (Ca. xxxvi)
cupationem exteriorē volūtas ordinata de
suo refugit: s̄ ex imperio suscipit. Ca. xxxvij
De aliter pugnandū est contra vitia carnalia:
aliter p̄tra spiritualia. Ca. xxxvij
De modo operandi manibus. Ca. xxxix
De ordine aggrediendi in extirpatione et ex-
purgatione vitioꝝ. Ca. xl
De pugnandū est contra vnū vitium. Ca. xli
De duobus veris bellatoꝝibus necessarijs.
De septem vitijs capitalib^o in (Ca. xliij)
genere. Ca. xliij
De certamine contra gulam. Ca. xliij

¶ Annotatio capitulorū.

- De remedijs gula. Ca. xlv
De virtute sobrietatē et ei⁹ gradib⁹. Ca. xlvi
De pugna et natura luxurie. Ca. xlvij
De remedijs luxurie. Ca. xlvij
De philargyria. Ca. xlix
De ira: et remedia cōtra iram. Ca. l
De inuidia et ortu eius. Ca. li
Quomō ad dilectionem primi peruenitur:
et quomodo seruatur. Ca. liij
Quā ita se homo habebit vt diligat et diligatur
ab omnibus. Ca. liij
De accidia: et remedia. Ca. liij
De tristitia: et pugna contra eam. Ca. lv
De vana gloria: et pugna p̄tra eam. Ca. lvi
De pugna contra superbiā. Ca. lvij
De carnali superbia. Ca. lvij
De quattuor in omnibus exercitijs spiritua/
libus attendendis. Ca. lix

¶ De reformatiōe viriū anime.

¶ Incipit tractatulus deuot⁹ de re/
formatione virium anime: Bonini
Berardi de zutphania.

¶ De lapsu hominis a statu rectitu/
dinis: et de ordinatione virium ani/
me. Ca. i

Homo quidam descendit de hierusa/
lem in hiericho. His x̄bis mysti/
ce hūani generis lapsus describitur:
ac sub significatione hierusalem et
hiericho: a quo statu rectitudinis: ad quā de/
lectionē corruit designat. Si quē homo iste:
adam proplastus recte intelligitur: in quo to/
tum gen⁹ humanū quōd per seminalem rationē
in eo fuit et ex eo p̄dit: non incōgrue subau/
ditur. Iste igitur homo descendit de hierusalē
in hiericho: id est: de statu rectitudinis et inno/
centie: ad statū vel poti⁹ casum mutabilitatē
et miserie. Sed dicā apert⁹: a qua hierusalē:
ad quā hiericho iste homo descendit. Hieru/
salem: visio pacē dicitur. Hiericho vero luna: quā
mutabilitatē innuit: interpretat. Tūc autē hō
iste recte in hierusalem fuisse dicitur: cum per
vires apprehensiuas: intellectū videlicet et ra/
tionem ceterasque vires: clare ac perspicaciter

De reformatione

discerneret: ac etiā ipsum deum mundis et intellectualibus oculis ac mentalibus extasibus et si nō p̄ essentiā intueret. Per vires etiā appetitiuas: scz voluntatē: irascibilitatem et concupiscibilitatem: ceterasq; vires: potentias et affectiones sibi inditas omnimodam pacē et tranquillitatem possideret: cū breuiter omne quod debuit: clare intellexit: atq; sine appetitu contrario seu quauis contradictione: imo cum delectatione voluit et appetiit: sicut se debere appetere rationis iudicio intellexit. Sed homo iste dū deo subesse noluit: cui soli subesse debuit: etiā suū inferi⁹: vires videlicet inferiores: sibi rebelle factū ē: atq; sibi ipsi grauis qz subesse p̄tempnit: atq; ita hō fact⁹ ē sibi ipsi grauis: et p̄pria ei⁹ vita facta est ei tēptatio: et p̄tinuo s̄m varios mor⁹ concupiscentiarum et suggestus desideriorum mutatur vt luna: et nunq̄ in eodē statu p̄manet: donec ad illū statū redeat vnde ad hanc mutabilitatis miseriam est lapsus. Verito igit̄ homo de hierusalē dicitur in hiericho descendisse.

De duobus exercitijs: in quibus deuot⁹ se poterit exercere circa lapsum suum a statu rectitudinis. Ca. II

Ecce homo: vbi fuisti: et vbi corruisti. Quid amisisti: et quid inuenisti: quid

virium anime.

fuisti: et quid fuisti: In hierusalem fuisti: in hiericho corruisti. Amisisti pacem: tranquillitatem et gaudium: leticiam et quietem. Inuenisti inquietudinem: tristitiam: labores et dolores: et continuā mutabilitatē. Fuisti intellectuali lumine plene illustrat⁹: ab omni fece concupiscentiarum depuratus. Nunc autem es ignorantie nubilo excecatus: omniaq; ossa tua concupiscentiarum fecibus medullit⁹ sunt infusa. In his duob⁹ quicumq; deuot⁹ es: quicumq; rectā et directam viam in exercitijs spiritualibus obtinere desideras: iugiter versare: in his stude te iugiter exercitare. Primo: vt semper ante mentis oculos habeas: vnde cecidisti: et quid fuisti: vt inde intelligas quid esse debeas. Secundo vt frequent̄ discutias: sepe reuoluas quid moris: seu qualis sis: vt inde perpendas quātū ab eo statu distas vnde cecidisti: et scias quāta tibi restat via vt ad illū statū p̄ficiēdo redeas.

De primo exercitio: et quod homo deuotus in omnibus exercitijs suis habeat p̄ oculis finem suū: quod est puritas cordis et caritas. Ca. III

Primo igit̄ semp ante mentis oculos habe: quid fuisti: et vnde corruisti: vt scias quid esse debeas: et ad quid per

De reformatione

exercitia tua tēdas. Finis em̄ exercitioꝝ tuoꝝ ad quē tēdere debes est: vt possis redire: z illi statui vnde: vt dictū est: corruisti ꝑꝑinquare. Sicut autem viator q̄ finē vię sue nescit: z locum quo perget nō cōsiderat vel attendit: frequenter errat: multū laborat z parum ꝑꝑicit. Sic si in exercitijs tuis spiritalib⁹ finē exercitioꝝ non attendis vel consideras: frequenter multū laborabis: et a fine tuo eque distabis. Sepe per ardua in ieiunijs et vigilijs z similibus multū fatigaberis: et parū in vera spiritalitate ꝑꝑicies. Hic autē finis tu⁹: vt dictū est: debet esse vt statui vñ corruisti possis ꝑꝑinquare. Et autē de hoc fine tuo enudeati⁹ sub alijs vocabulis intelligas: scire debes: q̄ duo sunt tibi fines in oib⁹ exercitijs tuis ꝑꝑigendi. Vnus ꝑꝑncipalis seu vltimatus: et hic est caritas. Alius secundari⁹ z dispositiuus: seu vltima dispositio ad finem ꝑꝑncipalem: et hic est puritas cordis. Ad hęc igitur duo: caritatem scilicet: z cordis puritatem: debes in omnibus exercitijs tuis oculum intentionis dirigere: eaq̄ semper fixa ꝑꝑ oculis habere: vt penes hoc cognoscas quantū in tuis exercitijs ꝑꝑoficias vel deficias: quia tantū ꝑꝑoficis quantum his ꝑꝑinquas: et tantum deficis quantum ab illis recedis. Sicut verbigratia: Sagitta

virium anime.

rū signū aliquod constituūt: penes qđ aduertunt: an artificiose bene vel male sagittent: qđ alias si nullū signū cōstituerent sed in vacuū aerem sagittarēt: penitus ignorarent. De his duobus finibus cōstituēdis: dicit Augustin⁹ in tertio libro de doctrina christiana. *Dia* in sacra scriptura valēt ad caritatem nutriēdam et corroborandam et cupiditatē vincendam. Et ꝑꝑm apostolū Finis ꝑꝑcepti ē caritas de corde puro zc. Et item de his duobus finib⁹ Abbas moyses i ꝑꝑma collatiōe patrū: multū pulchre differit: z diffusius declarat dicēs inf cetera. Incassū molit hęc exercitia: videlicet vigilijs: ieiunia: aliaq̄ similia: q̄squis his velut sūmo bono cōtentus: intentionem cordis hucusq̄ defixerit: et nō ad capiēdū finē: videlicet cordis puritatē: omne studiū virtutē extenderit. Sz ne cogites q̄ hi duo fines ab eo differāt quē sup̄ dixim⁹ finē eē debere exercitioꝝ tuoꝝ: vt videlz illi iteriori statui n̄ro vñ sum⁹ ꝑꝑlapsi redeuntꝝ ꝑꝑinquamus: qz idem est cor purgare ad puritatem cordis vel ad caritatem tendere: et illi statui ꝑꝑinquare. Qđ vt meli⁹ intelligas: scire debes q̄ ꝑꝑm Augustinū Caritas est motus animi ad fruendū deo ꝑꝑ se. Ecōtrario autem: Cupiditas est mot⁹ animi ad fruendū se vel q̄libet corpore non ꝑꝑter deum: id est: breuiter quis appetit⁹ vel mot⁹

De reformatione

Inordinat^o ad delectandū i creaturis. Quan-
tum autem s^m Augustinū: regnū cupiditat^{is}
destruit: tantū regnū caritatis augetur. Cor
autem purgare nihil aliud est: q̄ cupiditates
extinguere. Cupiditates z inordinatas cōcu-
piscencias extinguere: est vires animę refor-
mare. Vires animę reformare: est statui vnde
corruimus p̄pinquare. Ergo q̄stum cor pur-
gamus a cupiditatib^{us}: t̄m animę vires refor-
mamus: tantūq; regnū caritat^{is} in nobis edi-
ficam^{us}: et statui vñ lapsi sum^{us} p̄pinquamus.
Igit̄ breuī finis tu^{us} ad quē omnē mentis in-
tentionē: omnē conatū z laborē debes dirige-
re z ordinare est: vt cum dei adiutorio q̄stum
poteris: vires aię tuę deordinatas z indispo-
sitas ex lapsu tuo in p̄toplasto: ad id et s^m id
ad qđ z sicut tibi fuerūt a dño deo vtilit̄ indi-
te studeas reformare. Intellectū scz: vt deum
ceteraq; et maxime spiritalia et diuina cog-
noscenda intelligas. Volūtatē et appetitum:
vt deū aliaq; diligenda et appetenda diligas
atq; ames. Demoziam: vt spiritalib^{us} et ce-
lestib^{us} valeas iugiter inherere. Sic affectio-
nes ceteras: amorem: timorem: odiū: spem:
gaudiū z tristitiā: vt t̄m amem^{us}: timeam^{us}: odi-
amus: sperem^{us}: gaudeam^{us} et tristemur vere
amanda: timenda: odienda: sperāda: z de qb^{us}

virium anime.

luste gaudendū et tristandū ē. Itaq; hoc mō
statui illi tranquillitat^{is} interne: quem in lapsu
p̄mi hominis amisimus p̄pinquamus. Tan-
toq; magis tranquillū z quieti erimus: q̄sto in
isto p̄fecerimus. Vnde quidā hoc cōsideran-
tes: vocant in cordis puritate p̄ficere: esse: ad
impassibilitatē tendere. Hoc modo cor pur-
gare: z vires aię reformare: est virtutes menti
inferere. Nihil em̄ aliud ē virt^{us} s^m beatū Ha-
siliū: q̄ bñ vti motib^{us} a deo naturalit̄ nobis
insitis. Istud est vere et spiritaliter cōuertī:
vires scilicet animę et affectiōes a deo et recto
statu suo auersas: deordinatas et indisposi-
tas: ad debitum statum suū p̄uere: reduce-
re z reformare. In isto est vera p̄fectio. Tan-
tum em̄ vnūquodq; est perfectius: q̄sto plus
appropinquerit suo fini. Hęc ē pietas dei qua
deus colit̄: habens p̄missionē vitę: quę nunc
est z future.

**De secūdo exercitio: videlicet de
hominis reformatione: et quib^{us} exer-
citijs homo poterit ad sui cognitionē
peruenire. Ca. III**

Uidisti homo: qualis z vbi fuisti: quid
amisisti: quo rursū p̄ficiendo debeas
redire: et ad quem finē omnia exerci-

De reformatione

tia tua dirigere: ad hoc videlicet: vt cum dei adiutorio vires anime tue reformes: cor tuū a cupiditatibus et affectiōib⁹ inordinatis et noxijs concupiscentijs purges. Nunc igit scdo vt diximus: debes diligentissime discutere qlis modo sis: et q̄tū a p̄dicto statu et fine tuo distas: id est: q̄ sint vires et affectiones anime tue deformatę: indispositę et deordinate: q̄q̄ multis et varijs cupiditatibus cor tuū sit pollutum. Si em̄ non sentis: quomō et in quib⁹ vires potentie et affectiōes anime tue deformatę sunt: quō reformabis: Si ignoras qb⁹ cupiditatibus cor tuū est sordidum: quō q̄so purgabis: cum nihil in te videas purgandū: Igit̄ añ omnia in hac parte teipsum discere agnoscere: et qd purgandū fuerit scire: vt ita in te verum esse p̄bes: q̄ cognitio p̄pria initium sit salutis. Tria autem sunt p̄cipue quib⁹ tuā deformitatem poteris agnoscere: et q̄bus cupiditatibus pollutus fueris edoceri. Primum est: vt teipsum diligentē discutias. Secundum est: vt tuos defectus ab alijs frequentē et libenter audias. Tertium: vt virilit̄ vitijs resistēdo: eorū in te fortitudinē per eorundē cōtra te resistantiam experiar̄. Per primū teipsum vides: vt qualis fueris discas. Per scdm̄ audis: vt quod vidisti credas: et fiat fides ex auditu.

virium anime.

Per tertium: quodāmodo manibus palpas vt omnino contradicere qn̄ ita sit nequeas: ne in aliquo valeas dissimulare.

Qualiter homo per discussionē sui venit ad p̄pria cognitionē: et quomō homo debet se de toto statu suo discutere. La. v

Ul̄ igit̄ teipsum per diligentem discussionem tuip̄si⁹ discas agnoscere: esto tuip̄sius iustus iudex et rigidus imperator tui microcosmi: frequenter vel saltem sepe ascende tribunal: et accersitis coram te quib⁹ regimen regni tui: id est: tuip̄si⁹ cōmisisisti. Et p̄mo a p̄ncipaliorib⁹: id est: intellectu: affectu et memoria rigidissime discute quomō vnaqueq̄ officium suū expleat: et q̄tum distet a sua originali institutiōe pro qua indite sunt tibi. Vide vtrum ne ratio tua sit erronea: Vide vtrum se implicet circa curiosa relinquēs salubria: Vide vtrū ne decepta p̄prio iudicio magis de se sentiat q̄ debeat: magis sc̄z sc̄re: magis sanctū esse: et ita p̄tra te i regnū tuū introducat superbiam: volētē te aliqd eē vel te ferentē sup̄ alios. Ite an introducat pertinaciā: sibi melius q̄ quibuscumq̄ alijs credentē: et ita te sua deceptiōe faciat inducibilem: infor-

De reformatione

mabilem: bonorum consiliorum incapacem. Et de multis alijs sibi commissis: coge propria ratione tibi rationes reddere. Deinde examina affectuum de sibi commissis. Vide quid amet: quid odiat: et precipue vide unde letetur: unde tristetur et perturbetur. Vide utrum ne concupiscibilitas sepe contra tuum imperium introducat appetitum gulae: luxurie: auaricie. Utrum ne irascibilitas iracundiam: desperationem: et sic de alijs. Deinde voca inferiores officiales circa minora occupatos: Vide si ne oculus sepe impudice respiciat: si ne auris lasciuia et noctua libere audiat. Et breuiter totum statum tuum secundum interiorum et exteriorum hominem diligenter examina: si scilicet omnia tibi a deo vel hominibus commissis: sicut debes: fideliter et diligenter studeas adimplere. Item vide precipue: an cum omnibus caritatem teneas: An non nunquam ledas conscientias aliorum scandalo: iniquitate: singularitate vel nouitate presumptione.

De quotidiana examinatione in communibus excessibus. Ca. VI

Debes etiam quotidie aliam de te facere examinationem licet breuiorem: videlicet de quotidianis excessibus tuis: ut scilicet omni die videas utrum ne fuisti negligens

virium anime

In orationibus tuis et meditationibus: et piger in operationibus. Utrum ne fuisti negligens ad resistendum temptationibus: ad expellendum malas affectiones: in quibus forsitan imoratus es: et sic de alijs multis. Si autem homo predicto modo districte te examinaueris: tunc inuenies quantum vires anime tue sint deformate: quantum affectiones inuide: quantumque a hierusalem descendis: et vere in hiericho mutabilitatis: et in regione dissimilitudinis prolapsus sis. Inueniesque quod inimici hominis domestici eius: ut exclamare opus habeas: Amici mei et proximi mei aduersum me appropinquauerunt et steterunt. Et quod iuxta me erant: id est: vires anime interiores: que maxime iuxta eam sunt: de longe steterunt: motibus suis impugnando. Inuenies quod solum tibi velle adiaceat: et in nullo alio in te perficere inuenias. Igitur velle tuo et voluntati tue districte precipias: ut omne quod per istam discussionem inuenisti in te et in regno tuo neglectum: dirutum vel male actum: ipsa voluntas disponat: reedificet et emendet. Hoc autem tunc facies: si de omnibus feruida voluntate proponas te emendare.

Qualiter homo secundo potest venire ad cognitionem sui: si libenter au-

287075

De reformatione

dū suos defect⁹ ab alijs. Ca. VII

S vere homo multū in tui cognitiōe per predictam discussionē: siue in generali de toto statu tuo et ordinatiōe: siue etiam de quotidianis defectib⁹ in speciali proficeres: si te sine dissimulatione: sine palliatione et palpatione iudicares: si velum proprii amoris et ad teipsum inclinatiois: quod in te oculū cecat vel extinguit: et iudiciū rectū peruertit: remoueres. Nunc homo zelus ipse quem ad te nimium geris: non sinit te recte de teipso sentire et iuste iudicare: Unde est quod frequenter in fundo cordis tui nescio quō teipsum excusas vel alleuādo blandiris: etiā in vitijs et defectibus quos aperte in te vides. Hinc est quod sententiā quā de teipso profers: non sustines patienter ab alijs confirmari: nec qualem te iudicas ab alijs vis reputari. Si homo teipsum vis cognoscere: et sanctos qui proprie cognitiōi studuerūt imitari: summo conamine stude vt vitia tua etiā ab alijs frequenter tibi innotescant: vt sic tibi fiat fides de teipso ex auditu aliorū. Unde egregi⁹ doctor Augustin⁹: scribens ad sanctum hieronymū: Video inquit interdum vitia mea: sed malo ea audire a melioribus: ne forte dum ipse de me sententiā profero: meticulosam forsitan mihi potius quā verā vi-

Viriū anime

deorū intulisse sententiā. Et ergo dicit beatus Bernard⁹: quod sepe in istis nos melius videt oculi alienus quā proprius. Tanto siquidem alienus verius de nobis sententiat: quanto liberior ab inordinatiōe ad nos vitiosa quā nos a vero de nobis iudicio prepedimur.

Qualiter homo per pugnam et resistentiā contra vitia venit ad cognitionem sui. Ca. VIII

Sciis homo qualiter per tuā discussionem teipsum discernere debeas: et qualiter ab alijs tua tibi vitia referentibus libenter audire: vt quod tu discreuisti queas firmiter credere: accede ad tertium: quod est his duobus efficacius ad tui cognitionem promotiuū: quod in nullo sinit vt vitia dissimules: sed facit te ea quodāmodo: vt ita dixerim: manibus palpitare. Hoc autem fit ita: si sancti spiritus ardore succensus: incipis viriliter cupiditates tuas et appetitus inordinatos quos per premissam discussionem vel experiētiā tuam in te reperisti vel sentis: eicere et expugnare: non permittens ad horam in te quantum in te est tales motus siue superbię: siue inanis glorię: gulae vel luxurię immorari: sed subito cum eos percipis: statim surgis et accingis gladium tuum super

De reformatione

femur tuū: et te preparas ad bellandū. Sed et cum te non impugnant nec infestant: tu ea impugnas: querens quomō cōtraria vitijs tuis et passionibus agens poteris ea si fieri potest radicitus extinguere et extirpare. Verbi grā. Sentis te nonnūq̄ appetitu glorię ferri: moueri altitudinis et dignitatis ambitioe: gula: luxurię: et alioꝝ morib⁹ agitari: hinc tu velut alter phinees zelo ignitus feruida voluntate incipis omnia agere que huiusmodi cōcupiscentijs etiam iam quiescentib⁹ sint cōtraria et eoz expulsiva: omnia scilicet vilia et despecta agere: loqui etc. Sed cū hoc facere et cōtinuare inceperis: tunc vere in te senties: et vt dictū est: quodāmō manib⁹ palpabis fortitudinem in te vitioꝝ et passionū: et deordinationem virium anime et affectionum. Insurgēt em̄ cōtra te ea que laboras extinguere vitia: viriliter cōtra te defendētia: Et tu rursus irat⁹ insurges cōtra ea: et fiet inter te et tua vitia grandis et grauis lucta: ita vt nōnūq̄ resiliās et itez resipiscas: nōnūq̄ deiciaris et itez resurgas: atq̄ multotiens fatigat⁹ cū videris legē carnis tuę tam fortē et tam importune legi mentis et volūtati tuę resistentē: clamare necesse habeas ex sententia cū apostolo: Quis me liberabit de corpore mortis huius: Et item cū

virium anime

pheta: Quā iniquitates mee supgressę sunt caput meum: sicut on⁹ graue grauate sunt super me. etc. Atq̄ ita vere discēs cogscere q̄ sis plenus inordinatis concupiscentijs et nociuis cupiditatib⁹. Et hec q̄tum valide sint in te et radicate: Ecce inq̄t Chrysostom⁹ sup matheū: Ostendo tibi magnā et insuperabilē persecutionem in corpore tuo. Incipe resistere desiderijs tuis: et tunc intelliges q̄ fortes spūs desiderioꝝ maloꝝ persecuūtur te. Hęc est em̄ pugna grauissima: q̄ potuerit odire qd̄ amat: et amare qd̄ odit: hęc Chrysostom⁹. Ecce ę q̄ directa et rectissima via ad tuā cognitionem in hac parte. Sane q̄ diu ipsa vitia impugnare non incipis: nec legitime resistis: ipsa quodāmodo abscondita sūt ab oculis tuis. Latēt em̄ in te: vt ea perfecte non sentias. Audi de hac re expertissimū in hac materia. Impugnari inq̄t signū est qz pugnam⁹: qd̄ est dicere: Si pugnam⁹ impugnationes et resistentias vitioꝝ sentim⁹: Si vō nos desides ab impugnatione cessamus: efficimur stupidi et insensibiles: eoz impugnationes et resistentias nō sentientes. Et audi elegantē cuiusdam patris super hoc similitudinem. Cū ianua aperta fuerit et intrat et exit qcumq̄ velit: nō audit sonitus pulsantis: sed solum cū fuerit clausa. Ita

De reformatione

si aditus cordis tui pateat vitioꝝ affectibus: cum videlicet diligenter nõ cõsideras quales affectiões in te nutriās: nec viriliter resistas: tũc importunas eaz et validas nõ p̄cipis suggestiões. Hinc ẽ illud b̄i hieronymi: Pessima temptatio est nulla temptatione pulsari: id est: non sentire pulsari: cum nullus sit sine temptatiõe: cũ temptatio sit vita hominis super terram. Quomodo vitijis resistere: et p̄tra ea legitime pugnare debeas: inferi⁹ de reformatione voluntatis clarius ostendetur.

Quoniam in pugna vitioꝝ discernuntur desides et feruidi: et quod desides retrocedunt. **Ca. IX**

Hec pugna contra vitia: et eoz contra nos resistẽtia: est aqua p̄radictiõis: de qua dñs ait: Apud aquã contradictionis p̄bauit te. Hic em̄ vere velut in fornace tribulationis p̄bat et discernit domin⁹ inter legitimos et desides bellatores. Nam vsq; ad hanc aquã: omnes indifferenti cũ geadeone egrediuntur ad bellandũ: sed cum vsq; ad hanc aquam ventũ fuerit: desides: illegitimi et tepidi: ad lambendũ aquas incuruãt genua: id est: a p̄pria concupiscentia abstracti et illecti ac temptatione victi: fortitudinẽ incur-

virium anime.

uant et dimittunt: non potẽtes ad temp⁹ modicum temptationẽ sustinere: sed redeũt. Alij quidẽ simpliciter in egyptũ mundanę cõuersationis: Et quidam eunt: vt crescant et p̄ficiãt i hoc seculo. Et hi sunt: quos mouet pes superbie: appetit⁹ honoris et alti status. Nã ibi ceciderũt qui operantur iniquitatẽ. Quidam autem vt sedeãt super ollas carniũ et comedant pepones. et. Et hi sunt: qui computrescunt sicut iumẽta in stercore suo: vitijis videlicet carnalib⁹. Sunt et alij qui nõ redeũt corpore ad mundum: nec ex toto in egyptũ: sed tamen nec volunt ingredi terram p̄missiõis: sed manent ab ista parte citra iordanem cum dimidia tribu manasse: vt pascãt pecora sua: volentes esse de israel: nec tamẽ ingredi terrã p̄missionis. Hi sunt qui volunt esse spirituales: nec tamen perfecte ad virtutũ exercitia se conferre: sed laxam et tepidã vitã ducentes: alentes et pascentes gregem pecoz suozũ: id est: desiderioꝝ. Et hi sunt feruidis multũ periculosi consilio et exemplo.

Qualis homo ex cognitiõe sui: fit idone⁹ ad admonẽdũ alios. **Ca. X**

Sed non ita tibi contingat quicũq; eẽ desideras legitimus p̄liator: sed ad

De reformatione

tempus sustine: quando temptatio graui-
ter incalescit: sciens quia nulla temptatio vel tri-
bulatio dura potest eē diuturna: sed cōsum-
tionis eius videbis finem. Et tunc si perseue-
rans fueris: percipies hui⁹ pugne fruct⁹ dul-
ces et multiplices. Sed forte laborē et dolo-
rem in hac pugna bene sentis: sed fructum nō
attendis. Aduerte igit̃ homo quāt⁹ et quō vti-
lis inde tibi fructus oriat̃. Prim⁹ autē fruct⁹
qui inde oritur tibi: est scientia qua fragilitatē
tuam ⁊ vitioꝝ fortitudinē liq̃do cognoscens:
noueris omnē fortitudinē tuā ad dominū cu-
stodiendam: dicens: Domin⁹ fortitudo mea
et refugium meū. ⁊c. Ego autē in me scilicet:
ad nihilum redactus sum et nesciui. Nesciui
in quō: prius quā hoc predicto mō discerē: inde quō
in amorem ⁊ caritatem dei: qui te tam fragilē
tam pie ptegit: cōtra tam fortes vitioꝝ spiri-
tus: accenderis. Secundo ex hac pugna ⁊ ex
his quā in expugnandis vitijs pateris et expe-
riris: scientiā et experiētiā tibi acquiris: quā
eris idone⁹ et alijs qui similib⁹ vitijs et vitio-
rum p̃elijs inquietant̃ consulere ⁊ ad rectam
viam dirigere: ac cōgrua medicamina de ar-
canis cordis tui sicut ibi ex multis experien-
tijs collegisti et abseōdisti p̃ferre. Unde apo-
stolus. ij. Cor. i. Benedictus inquit deus ⁊ pa-

virium anime.

ter domini nostri iesu christi: qui cōsolat̃ nos
in omni tribulatione nostra: vt possim⁹ et ipsi
consolari eos qui in omni pressura sunt. Ecce
Apostol⁹ ex sua pressura habuit vnde alios in
pressuris depressos cōsolaret̃: ita et tu. Et ve-
re si solum ex libris his quā spiritualibus vitioꝝ
temptaminib⁹ grauant̃ vis consulere: eris sicut
es sonās aut cymbalū tinnies: nec ipsi te: nec
ipse teipsum intelligētes: sed eris tu sicut cec⁹
disputans alicui de colorib⁹. Unde Sapiēs:
Qui non est temptatus: quid scit: Qui nō est
passus: qualia scit: Nec hoc dixerim⁹ quasi
tuę experiētię et non diuine scripturę debeas
inniti: sed poti⁹ vt in te ex diuina scriptura et
tua experiētia fiat vna indiuisibilis ⁊ dulcis
armonia: quā sicut in sc̃pturis legis: ita in te expe-
riaris: et ita eris idoneus ad alios admonen-
dum: quā sentis quod legis: ⁊ non solum p̃fers
ex verbis vel mortuis meditationib⁹: sed ex
sententijs. Demū ista tibi scientia hoc p̃fert:
vt nūquā peccatoribus quibuslibet criminib⁹
plapsis indigneris: s̃ ex corde compatiaris:
vt pote qui in teipso copiosam materiam per
predictā pugnā inuenis cōpatiendi: iuxta il-
lud Sapiētis: Ex teipso cognosce rem proximi
tui: imo certe si perfecte predicta expleueris:
nullius peccata sicut tua reputabis: quę non

De reformatione

sicut tua agnoueris. Non ergo peccatores a te repelles: sicut false iustus et arrogans phariseus: sed pie compatiendo: debes totis viribus niti: si quem eorum potueris eripere de laqueis inimici: siue hoc feceris pijs admonitionibus: siue correptionibus tuis: vniquemque put ratio exigit: et conditio cuiuscunque corripiendo vel admonendo: sciens quod non est preciosius munus a deo in hac vita quam zelus animarum: pro quarum salute christus de celo descendit: et mortem amarissimam tolerauit. Hoc est enim secundum Bedam: excellentissimum genus vite: si te a vitijs purgaueris: et alios ad bonam conuersationem traxeris. Esto igitur animarum zelo feruidus: omnes trahere amore: non dum conuersos timore terre. Ita incipientes de temptationibus premunire: et inducere ut crimina confiteantur: omnibus in temptationibus: in passionibus consule: conforta: dirige prout tibi visum fuerit vnicuique aduenire. Nec dicas: Sufficit mihi mea saluatio: pro me volo esse sollicitus: non pro alijs. Quisquis hoc dixerit: non comedit zelum dei. Ecce quod magna confert tibi virile prelium quo contra vitia tua preliaris: Inde enim tibi cognitio tui: caritas dei: dilectio et compassio proximi: zelus animarum: et scientia instruendi errantes.

De compunctione: et quibus mo-

virium anime

dis homo in compunctione se poterit exercere. **Ca. XI**

Quod hac scientia salutifera deinde alibi tibi nascetur fructus preciosus: videlicet compunctio salutaris. Nascitur autem ista compunctio hoc modo. Cum enim: ut dictum est: totis viribus vitijs te opponis: et illa acriter resistunt: sepe incipis et non proficis. Quod sepe egredieris tanquam victurus et resillis: quoties moues et non promoues: quoties incipis et itez cessas. Quod quotiens conaberis et non vadit ultra: et cum incipis non nunquam deficis. Ecce vnde sancta tristitia: dolor dulcis: suspiria suauissima et compunctio salutaris: Certe ex consideratione imperfectionis tue: et ex desiderio perfectionis vite: ex desiderio perfectionis et impassibilitatis et puritatis cordis: a quibus te adhuc longissime distare consideras. Inde tibi et sancta compunctio et tristitia salutaris: que licet animam interius deprimat: non tamen duram vel rancorosam facit: sed humilem et mansuetam: exterius vero dulcem: socialem et affabilem: misericordem et patientem: et ad omnem laborem reddit paratissimum spe et desiderio proficiendi. Hoc est vnguentum preciosissimum quod presentia vulnera anime sanant: preterita delent: et futura precauent:

De reformatione

deus placat: et hō hominib⁹ et angelis amabilis efficit. Quis autē veris luctatoribus ea compunctio quę ex consideratione descendit proprię infirmitatē et desiderio maioris pfectio- nis magis sit in p̄mpto: et fortassis nōnunq̄ ceteris compunctionib⁹ fructuosior. Sūt tñ adhuc s̄m Grego. quattuor qualitates quibus iusti viri anima in compunctiōe vehementer afficit: Videlicet ex consideratiōe maloz p̄te- ritoz: cum homo cogitat peccata quę fecit: et statum suū i quo fuit. Et si placet tibi s̄m hoc genus te exercere in compunctione: vide ea quę infra dicentur de reformatione memorię: de generalib⁹ modis exercēdi se in memoria peccatoz. Aut certe ex p̄sideratiōe iudicioz dei: cū scilicet homo p̄siderat quod diuina iudicia sint inscrutabilia: et inde timet aliqua in se esse vñ possit reprobari a districta iusticia dei. Et p̄ hoc genere valent ea quę dicent̄ postea in de reformatiōe memorię: de memoria mortis in- ferni: et extremi iudicij. Aut cum homo cōsi- derat mala: quib⁹ dū adhuc viuūt necessario subiacebit: scilicet concupiscentijs et vitijs. Et hoc est genus compunctiōis: quę maxime surgit ex p̄lio p̄travitiā: de quo satis patet ex dictis. Aut cū homo bona superne patrię p̄templa- tur: qua quia nondū adipiscit̄: lugens conspi-

virium anime.

cit vbi non est. Et pro hoc quarto genere: est memoria celestis patrię: de quo vide infra suo loco. Notes autē hęc et si qua alia genera cō- pūctiōis ad duo reducere: quia ois cōpunctio: vel ex amore surgit vel ex timore. Et hoc ē ir- riguū superi⁹: et irriguū inferi⁹: quod petijt Ara filia Caleph a patre suo. Videt̄ ḡ: quō de temptationibus et cōtinua vitiozū pugna cōpunctio orit̄: quę tam multa bona operat̄. Ipsa enim a spirituali egestate nos liberat. Scriptū est em̄: Qui sanus et sine dolore est: in egestate erit. Item de compunctione et tri- sticia scribit̄ illud. Vir i dolorib⁹ laborat sibi: et vim facit perditioni suę. Unde vt in colla- tionibus patz dicūt: nulla virtus sine dolore perficit̄. Item Johānes climac⁹. Etiā si ma- gnas et altas cōuersatiōes exequimur: cor autē merens nō possideam⁹: ipsas quasi vanas et adulterinas existimemus.

De reformatione trium viriū ani- me: scilicet intellectus: memorię: et voluntatis. Ca. XII

SI quę dicta sunt non solū intellexisti: sed insuper exercitio et experiētia at- tigit̄: haud dubiū quin te omnibus viribus anime tuę destitutū: omnib⁹ affecti- bus deordinatum inuenisti: Restat p̄inde vt

De reformatione

vehementi et ardenti desiderio ad eaz reformationem et debitam dispositionem inflāmeris: viā querens qua ad id facili⁹ poteris peruenire. Et autē pro h̄ modū qualem cūq; simplicem et facile habeas: quedā hic in sequentibus de p̄missaz virium et affectionū reformatione inseruntur. Scias igit̄ q̄ licet anima multas habeat vires: potentias et affectiōes: tres tamē in ea p̄cipue sunt vires vnde oēs alię quodāmodo dependent: quib⁹ reformatis cetera q̄ reformatę videbunt. Sunt autē hęc tres: memoria: intellectus et affectus seu voluntas: et de eaz reformationibus singillatim agendum est.

De intellectu reformatur per scientiam. Ca. XIII

In intellectu hominis et ratio deformati sunt et quodāmodo cęcati p̄ ignorantiam: Ideoq; necesse est hominē in his reformari per scientię illuminationem. Duo autē sunt quibus homo illuminat̄ ad scientiam: et maxime spiritalē quantū sufficit ad p̄positū: videlicet experimentū et doctrina.

De reformatione intellect⁹ per experimentum. Ca. XIII

Experimento autem tu homo quasi

virū anime

per quandam cōnaturalitatem scientiam tibi acquiris: cū de his quibus iugiter per vsum et assuefactionem adheres quodāmodo cōnaturalis efficiaris: sicuti super⁹ satis euidenter ostendim⁹: quōd per iugem vitioꝝ extirpationem et resistentiā internaz passionū: scias tibi acquiris: qua poteris ceteris similiter tēptat̄ salubriter sbuenire. Sic etiam de alijs dicendum est. Nam per experiētiā et cōsuetudinē deuotionis qua homo iugiter se exercet in deuotis exercitijs: acquirit magnā noticiā circa materiam deuotionis: sic per hoc q̄ hō per sancta exercitia et pia virtutū opera transit de virtute in virtutem: noticiā quandam adipiscitur de virtutum naturis: et de eaz distinctis gradibus discrete differit et clari⁹ apprehendit: p̄sertim experiētia in multis et p̄cipuis materijs diuinę scripturę melior ē magistra. Iuxta illō p̄phete: A mādati tuis intellexi. Nō itaq; dicit: Dādata tua intellexi: sed a mandatis: quod est dicere: Quia studiose mandata tua domine obseruavi: et diligēter me in eis exercui: idcirco datus est mihi intellectus vt intelligerem diuinam scripturā. Et certe tibi: q̄ non sicut multi: queris litterā occidentem: sed medullam scripturaz interi⁹ viuificantem p̄m sanctorū sententias: nō tam la-

De reformatione

borandū est erga libros cōmentatorū: sed potius omnem industriā et intentionē cordis debes dirigere erga emundationē vitiorū. Quibus expulsis p̄festim cordis oculi sublato velamine passionū: sacramēta sc̄pturarū in multis naturaliter contemplabunt. Et siquidē laborem aliquē lectioni sc̄pturarū adhibere libuerit: qđ vtiq; satis expedit tibi tanq; christiano philosopho: lectio debet eē admonitio non occupatio: nec expendes multum temporis vt sc̄pturā addiscas: sed potius vt p̄ lectionem ad puritatem cordis inflāmeris.

De reformatione intellectus p̄ sacrā lectionem: et qualiter scriptura sit legenda. Ca. XV

Doctrina autem qua scientia acquiritur in duobus consistit: vt dicit Anselm^{us}: in lectione sc̄z et sermocinatione. In lectione autem tibi qui solū puritatem cordis in ea querere debes: alia debet esse intentio atq; alius modus legendi: q̄ illis qui quīs bonam aliam tamen habēt intentionē. Frequentē enī talem fructū et lucrū de lectione homo recipit: cum quali intentione et affectu ad lectionē accedit. Quapropter sumope stude: vt quantū tibi possibile fuerit ita affectat^{us}

virū anime

et compunctus ad studiū venias: et totam intentionem tuam ad cordis puritatem dirigas: sicut superius satis dictum est: et ita omnia q̄ legeris: ad illū tibi affectum et illā intentionē obsequentur. Deinde vide vt studiū tuū non sit fortuitū et casuale: ita videlicet ne nūc ī vno libro: statim postea: vt moris ē curiosis: ī alio legas: Aut nunc hic vnū foliū: deinde longe subsequēs foliū pcurras: sed integrū librū de principio ad finē: congrua deuotione et debita reuerentia ac diligentia perlegas. Tertio habeas tempus certum pro studio: et nō sit tempus ad hoc casuale sicut occurrit. Quarto qz labilis est humana memoria: et vix de plurib^{us} retinet pauca: tu omnia que legis retinere nō poteris: ideo semp ex lectione aliqđ debes extrahere: quod tuo proposito cōueniat: qđ te ad puritatē cordis admoneat: quodq; ruminās vtiliter memoriā occupes ad hoc: si aliud nō habueris salubrē p̄ reformatione et occupatione memorię recurrēdo. Unde Augustin^{us}. Auditor verbī similis debet esse animalibus: que ob hoc q̄ rumināt munda esse dicuntur: vt nō pigeat cogitare de his que ī alueo cordis accepit: vt cum audit sit similis terenti: cū vero audita in memoriā reuocat sit similis rumināti. Quinto vt etiam lectio tibi pficiat ad

De reformatione

Inflamationem affectus: sicut ad illuminationem intellectus: ideo lectionem tuam nonnunquam debet interrumpere oratio: ut de lectione facias affectum: de affectu orationem: et ores deum ex desiderio cordis: ut id possis opere et exercitio perficere: quod queris in scripturis indagare. Sexto: quia ut frequenter dictum est: finis tibi in omnibus exercitijs lectione et quibuscumque alijs esse debet: ut puritati cordis poteris appropinquare: ideo amplius circa studium talium librorum immoraberis: qui te ad hoc magis informant et inflament: ut puta libri morales et devoti. Si vero quando ad tempus aliud perlegere placuerit: eo videlicet ut per ferculum grossum auidi sumas delitiosum: vel alia huiusmodi causa: semper et continue redire debes ad libros devotos: iuxta illud Senecae: Probatos itaque semper libros lege: et si quando ad alios distiteri libuerit: ad priores redi.

Qualiter intellectus reformatur per aliorum informationem et consilium. Ca. XVI

Sermocinatione autem ratio et intellectus reformantur: dum aliorum eruditionibus nostra ignorantia illuminatur. Et hoc fit dupliciter: scilicet vel maiorum consilio: vel familiarium colloquio. Sane plurimum confert ad ra-

virium anime

tionis nostre illuminationem: ut non nostro iudicio inhereamus: sed omnia exercitia nostra seniorum examini referemus: examinanda proponamus: ab eis examinata diligenter observemus. Hoc enim principium est: quo minus discretus et parvulus in christo: non dum exercitatos sensus habes per discretionem boni et mali: illesus a diaboli illusionibus et seductionibus ac propria ignorantie periculis defendatur: ut in sanctorum patrum colationibus et institutis: diffusius pertractat. Itaque si tibi non credis: ac indiscretus fueris: locum discretionis suppleat obedientia alicuius viri melius et clarius te illuminati.

Qualiter intellectus reformatur per hoc quod quis super temptationibus et passionibus suis consulit alios. Ca. XVII

Confert etiam interdum non modicum ad rationis illustrationem: si familiarium alicui tuorum nonnunquam familiari et humiliter colloquio cor tuum humiliter aperias: proferens: consulens: et conquerens secum de his que in temptationibus vitiorum: concupiscentiarum et similibus agitantur. Sepe enim ex minimo poteris aliquid addiscere: sed si ad hoc assuetus fueris ut nihil quod in te agit relinquant absconditum: sed quicquid fuerit perducas continuo ad lu-

De reformatione

men: inde tibi pudor bonus nascetur adducens gloriam. Erubescas enim vitijs consentire: confunderis semper in eodem statu permanere et non proficere: magis ex inde humiliaberis: sciens: quod alius tale te nouerit: quale tu ipse te erubescis. Inde magis compungeris: dum huiusmodi occasione memineris peccatorum tuorum.

De reformatione memorie: et tribus gradibus reformandi eam. Ca. XVIII

Nunc de reformatione memorie agendum est. Ad cuius perfectam reformationem in hac vita habendam: tribus distinctis gradibus ascendit cum labore. Quorum primus est: ipsam memoriam cum labore ab euagatione illicita refrenare: et diuinis vel vtilibus cogitationibus quodammodo inuitam occupare. Secundus est: iam sine importuna euagatione bonis meditationibus posse intentum esse: et in latitudine cordis sui secum deambulare. Tertius est: quodammodo in deo esse absorptum: ut scilicet homo in deo per deuotas meditationes absque strepitu volubiliu cogitationum: imaginationum et fantasmatum: dulciter et cum delectatione requiescat.

De certis materijs et temporibus ad meditandum deputatis. Ca. XIX

virium anime.

Sed autem toto corde memoriam reformare volueris: summo opere tibi expedit ut certas materias tibi presigas: quibus vtilioribus non occurrentibus memoriam possis occupare. Unde in collationibus patrum dicitur. Necessesse est mentem: quo recurrat: cui v principaliter inhereat non habentem: per singulas horas atque momenta per incursum varietate mutari: atque ex his que extrinsecus accedunt: in illum statum continuo transformari quod sibi premitus occurrerit. Si igitur proficere desideras: et citius dei adiutorio memoriam reformare: determinatas tibi deputa materias: quas terendo et ruminando discas in illis et in alijs latissime et affluenter in spiritualibus speculari. Quis etiam pro reformatione memorie et ceterarum virium omni tempore debeas laborare: attamen consilio beati Hieronymi: non modicum iuuat ut certis et deputatis horis tibi singularius vaces: et repleas animam tuam diuinarum pabulo scripturarum. Dicit autem Hieronymus: quod ad hoc expedientior est hora matutina. Bernardus dicit: quod hora matutina et vespertina. In his duabus horis maiori conamine et singulari preparatione te debes occupare spirituali studio: lectione videlicet et meditatione. Hora enim matutina homo est magis sobrius et magis

De reformatione

disposit⁹ ad spirituale exercitium: cū nec dū inuolutus sit mundanis tumultibus. Itē tūc est initium diei: vnde debet se homo preparare circa diem: et sepe qualem tūc se per aliquā deuotionem et affectū preparauerit: in tali affectu et deuotione perseuerabit tota die. Itē in initio diei merito maiori deuotione debet offerre p̄mitias laborū suoz christo domino: et se ei deuotius cōmendare. De vespere autē cessant mundani tumultus: vnde quieti⁹ pōt quis se spiritualib⁹ exercere. Item est finis diei: quare merito vel gratias deo referet p̄ bñ gestis: vel p̄ male acti⁹ veniam implozabit: ac etiam cōtra nocturna fantasinata per deuotā meditationem se armabit. Hac etiā hora aptius fieri poterit ea: de qua dictū est: discussio defectuū suoz et excessuū quotidiana. Scire etiam debes: q̄ quāuis omnia q̄ in diuina scriptura reperiuntur: imo cēlum et terra: et omnia que in eis sunt: de deo loquant⁹ et instruant: nō tamen omnia eque conueniūt ad vtiliter meditando. Sed ea debes poti⁹ ad meditando assumere: vnde amplius timore concuteris: vel accenderis ad amorem. Sunt autē q̄dam generalia circa que frequenti⁹ exercitia deuotoz versantur: videlicet: memoria peccatoz: q̄ cōpungunt ad compūctionē et dolorē. De

virium anime

memoria mortis: qua vt omnia mundi hui⁹ oblectamēta: gloriā: honorem: altum statū vilipendant: accēdunt. Memoria extremi iudicij: qua inflāmant⁹ ad bona opera peragēda: vt tunc cū iustis mereāt accipere premiū meritoz. Memoria penaz infernaliū: q̄ omnia illicita licet dulcia respuāt timore tormentoz. Memoria celestis glorię: vt hic quiescāt et exultēt in spe: ac vt illa sint gloria digni: nitāt se veris virtutibus adornare. Memoria beneficiōz dei: et maxime bñficii icarnatiōis: ne gratię largitori inueniantur ingrati. Et autē de his cogitare eo p̄mptius ad manū habeas: aliqua generalia de vnoquoq̄ p̄missoz vnde tu valeas plura elicere hic inseruntur: vt data occasione sapienti sapientior fiat: et ex paucis plura eliciat: sicut ipsi congruit cogitātī. Esto igit⁹ animal mundum ruminās et reuoluēs ea et ipsis similia ī corde tuo: vt ita inutilia et vana possis a memoria remouere.

Qualiter fiat memoria peccatorum: Ca. XX

Ut tibi de memoria tuoz criminū nascat compūctio: talib⁹ stimulis te concute meditando. Cogita: et vt sentire valeas diligēt⁹ stude: q̄tum vnūquodq̄ pec-

B. D. L. O. L. S. Z.

De reformatione

catum deo displiceat. Reuolue: qz supbia luciferi eiecit de celo: Inobediētia adam de paradiso p̄iecit: Luxuria subuertit sodomam et gomorrā: et pene totum mundum in diluuiō submersit. Christus p̄ peccato sustinuit mortem amarissimā: ne peccatū inultū remaneret et suę iusticię non satisfieret. Cogita secundo q̄ deus aliter iudicare nō poterit q̄ opera nostra merent̄. Est em̄ de⁹ equitas quedam intelligibilis: incōuertibilis atq̄ indeclinabilis: non min⁹ p̄na maloz q̄ bonoz gloria. Igit̄ tibi reddet iuxta opera tua. Nō igit̄ palliem⁹ vel blandiamur nobis quasi nō sit ita durū: z q̄ de⁹ sit misericors. Cogita de peccatis tuis p̄teritis ante cōuersionem. Cogita q̄ multa sint in locutione: opere: consensu et in cogitatione. Tot em̄ sunt vt nequeas numerare. Cogita q̄ turpia: p̄cipue q̄tū ad carnalia: in qb⁹ tamen min⁹ imozeris: ne delectatio surrepat. Cogita q̄ graua: quib⁹ deū offendisti: et rursum christū quodāmodo crucifixisti. Cogita de pctis tuis p̄ tuā cōuersionē: q̄ semp tam negligēs: tā tepid⁹ z tot annis sine p̄fectu fuis: z vide de singularib⁹ tuis criminib⁹: numera ea si potes in conspectu domini: et pete veniam de p̄terit̄: adiutorii de p̄sentib⁹: et cautelam contra futura. Deinde cogita in q̄to p̄

virium anime

istis satisfecisti: cert⁹ q̄ quicqd̄ hic non reddideris: in futuro a te exigetur vsq̄ ad minimū quadrantem. Nullū em̄ malū impunitū erit: sicut nec aliquod bonū irremuneratū. Demū cogita: q̄ iudicia dei sunt inscrutabilia: nescis si i gratia: nescis si vere p̄uersus fueris: nescis quid in te lateat quod deum non latet sed offendit: nescis si eris pseueraturus: Hęc rumina: hęc cogita: et si bene senseris ea: nō altum sapiēs de teipso. Caue tamen desperationē si p̄fundū huiusmodi meditationibus te immerse ris: atq̄ ita hmōi meditationes dirige: nō vt absorbearis a nimia tristitia et deiectione: s̄ vt instigeris ad vitę emendationē z tolerantiam omnium tribulationū.

Generalis modus ad formandū meditationes de morte. Ca. XXI

De morte tua ita poterit formare tuas meditationes. Primo vt horā mortis semper suspectam habeas: cogita q̄ improuise mors veniet: quia sicut fur veniet: quando minime sperab: qñ minime disposuisti: quādo adhuc diuti⁹ viuere te sperabis: et cum adhuc multa agere cogitasti. Reuolue deinde ordinem quo ad mortem deuenitur: z habe te nōnūq̄ sic si tu statim esses mortur⁹ et meli⁹ senties que sequunt̄. Cogita itaq̄ q̄

De reformatione

liter mortem præcedet grauissima infirmitas: cuius alię infirmitates nõ sunt nisi præcones. Vide grauitatē hui⁹ infirmitat⁹. Cogita horrorem naturalis inclinationis appetentis permanere. Cogita deinde cū iam homo se senserit hinc transiturū: siue medicis hoc dicentibus: siue ipse p se senserit: quāt⁹ tūc erit clamor consciētīę: quantus remorsus in eo qui se non disposuit. Tunc em̄ ipsa peccata ad memoriā cōfluēt: Et cogita q̄tum de singulis peccatis tuis et passionib⁹ pprijs singulariter tūc dolēb qz ea nõ vicisti. Cogita si tali articulo mortis esses constrictus: et vitijs ac concupiscētijs ligatus: q̄to desiderio desiderares vnam horam vel annū sanitatis pro emendatione. Cogita homo cū ad illā horā veneris: ⁊ hinc transibis: ac temp⁹ p̄teritū comparaueris ad eternitatē ad quā transibis: q̄ breue tibi videbit⁹. Tota vita tua apparebit tibi breue somnium: et tibi erit totū tempus et vita tua ac si p modicū spaciū: puta per iter medię leuce perrexisses. Cogita quant⁹ erit dolor cū videris qz ppter tā paruā delectationē illa sempiterna gaudia amisisti. Cogita q̄ amara erit sepatio cū ab his q̄ vitiose dilexisti separaberis: puta: ab honore tuo qui hic in alto statu totis viribus honore quęstisti: vel a voluptatib⁹ tuis:

virium anime.

et sic de alijs consimilibus. Considera dispositionē morientis: quō totū corp⁹ nigrescit et rigescit: ocli stabescūt. ⁊c. Cogita quō demones sint ibi tanq̄ leones rugientes preparati ad escam expectantes animā. Deinde imaginare: quō anima in egressu suo a corpore cū inceperit considerare regionē ignotā: et qz tot demones eam expectent: q̄ inuite exiret: q̄ libenter rediret ad corpus suū: sed non potest: quia clausę sunt fenestrę sensū et adit⁹ vitales: cogit ergo transire ad cateruas inimicorū. Cogita quō tunc singuli spirit⁹ vitiorū ad eā occurrent: querentes sua in ipsa: spirit⁹ supbię superbiā: spiritus luxurię q̄ sua: ⁊ sic de alijs. Ultimo aduerte: quō anima egressa de corpore statim statuet ante tribunal iudicis: ⁊ tunc feretur sententia: q̄ ex hoc tūc vsqz in eternū nõ reuocabit⁹: et tūc vbicunqz lignū ceciderit ibi manebit. Demū cogita: quō tandem corpus sepulture tradet et ppetuę obliuioi. Hospes hic fuit vnus noctis et abiit: et memoria eius recessit de terra. Poteris autē modū hunc ex contrario assumere de morte iustorū. Nā ipsi videntes se de h̄ mūdo migraturos: gaudent in testimonio consciētīę: exultant qz liberant⁹ de istis miserijs. Et quia hic nõ fuerunt ligati ꝑcupiscētijs: nõ dolēt hinc exire: ⁊ sic de alijs.

De reformatione

Generalis mod^o ad formadū meditationes de penis inferni. Ca. XXII

De penis infernalibus imaginare ipm infernū fm qsdā similitudines a scis sup h^o positas. Aspice igi^r chaos horribilissimū: locū subterraneū: puteū pfundissimū et totū ignitū. Item imaginare ciuitatē horribilē et magnā: et penit^o tenebrosam obscurissimis et terribilissimis flāmis succēsam: clamantib^o: vllulantib^o et plangentibus vniuersis p^ore inexplicabilibus dolorib^o. Talib^o et similibus similitudinibus poteris cogitare. Cogita de penarū acerbitate. Dicit^o em̄ ignis ille ad ignē nostrū tantū eē caloris: q̄ti noster ignis ē ad ignem depictū. Et ita cogita de frigore et fetore. Hui^o penalitatis acerbitas patet ex stridore dentium: ex gemitu: planctu et blasphemā dei. et sic de alijs. Cogita de penarū multiplicitate: Ibi ē em̄ ignis inextinguibilis et obscurissimus: frig^o intolerabile: fetor horribilis: tenebrę palpabiles. Ibi erit pena ī omni sensu. In visu per horribiles visus et aspectus demonioꝝ. In auditu per lamentabiles gemitus et clamores. et. Cogita de miserabili societate et crudelitate tortoꝝ sine omni misericordia: qui in torquendo nō fatigant^o nec ad misericordiam cōmouent^o. Insultabūt

virū anime

em̄ dicētes: Tūc nūc glia: vbi nūc alt^o stat^o: vbi nūc superbia. et. Cogita quomō ibi per membra quib^o quis peccauit: eisdem et puniatur: ita vt in omnibus membris malus ibi penam sustineat. Cogita etiā de pena interiori: videlicet de remorsu interiori p̄scientię et x̄me eoz qui nō moriet^o. Quis potest sufficient^o cogitare q̄tum doleant: q̄ illam penam modicę laboribus et breui tēpore non euaserunt: Itē interne passionēs maxime regnabunt in eis. Erunt em̄ maxime iracundi et inuidi: et erunt ita simul sic canes rabidi et. Itē recordabunt^o priorū delectationū ad augmentū penę. Tūc ibi lamentabunt^o dicentes: Quid nobis p̄fuit superbia. et. Cogita de duratiōe penarū: q̄ scz nunq̄ sit finem habitura: nō post mille milia milium annoꝝ: imo nō post ānos quot possent in mille milibus numerari: qz nulla est ibi redemptio: nullus finis.

Generalis mod^o meditādi circa extremū iudiciū. Ca. XXIII

De extremo examine cogita: q̄tus tūc fiet terroz. Ipsa em̄ āgelica tuba mirabilis terrēda signa: fulgura: conuulsiones: percutient corda hominū et pauere facient. Cogita si potes magnitudinē irę iusti iudicis venientis contra eos qui eū offende

De reformatione

rūt: et optimum mali terrebut. Imaginare quō
et quā amara fiet ibi diuisio. Ponent enim iusti:
humiles: mites ad dexterā: superbi: inuidi. et
ad sinistram: in eternū a modo non conuēgen-
di. Nunc sunt duo in mola vna in domo vna:
et vnus assumet: vnus relinquet. Cogita quā
timoris: quid horrozis: quid admiratiōis erit
superbis et elatis huius mundi: cū se abiectos:
pauperes: viles et respectos quos isanos pu-
tabant: ad dexteram christi in gloria viderint
assistentes. Tunc penitentiā intra se agentes
dicent: Ecce hi sunt quos aliquādo habuim⁹
in derisum. E contra: iusti stabūt in magna cō-
stantia aduersus eos qui se angustiauerunt.
Cogita quō ibi omnium operū et cogitationū
fiet redditio. Hierusalē enim scrutabit in lucer-
nis: id est: hi qui apparent velut sancti inuesti-
gabunt ibi: et quicquid occultū in eis fuerit ad lu-
men veniet. Testes erunt angelus et diabol⁹:
qui ostendēt nobis omnia que fecimus: vbi et
quando. et. Item propriū scelus et totus mun-
dus dabunt testimoniū cōtra peccatores. Co-
gita quō ibi christus exhibebit passionis sue
insignia: et quō per signa illa exprobrabit no-
bis quod ea contempsimus. Cogita de illo toni-
truo horribili et irreuocabili sententiā: Ite ma-
ledicti in ignem eternū. Cogita de dulcissima

virium anime.

inuitatiōe iustorum ad sempiternā cenā: per illā
vocem: Venite benedicti patris mei. et. Co-
gita quā magna sint opera misericordię et pie-
tatis: cū ea solū christ⁹ ad iudiciū suū adduce-
re videat. Cogita quod iusti ibunt in vitam eter-
nam: iniusti autem in supplicium sempiternū. Et
hec duo loca per chaos magnū diuisa semp
manebunt.

Generales meditationes de glo- ria celesti. Ca. XXIII

De gaudijs supercelestibus imagina-
re locum illū per imaginarias simili-
tudines a sanctis pro nostra capacita-
te inuentas. Est enim ciuitas ex auro mundissi-
mo gemisq; preciosissimis mirabiliter cōstructa.
Singule porte ex singulis margaritis. Est cam-
pus speciosissim⁹ omnium florum pulchritudine
decorat⁹: Ibi estat amenitas: ibi odoris sua-
uitas. et. Cogita optimum potes: optimum erit gau-
dium ex visione sanctissime trinitatis: in qua
reluet exemplar omnis pulchritudinis: omnis bo-
nitatis: omnis suauitatis. Quā videndo omnia
scienda scies: et quicquid volueris in illa habe-
bis. In eius enim visione beatificaberis. Co-
gita de visione humanitatis christi: quō qui
hic fuit propter nos pauper et vilis homo: ibi subli-

De reformatione

mis erit deus et homo. Cogita de gaudio quod habebis ibi ex societate gloriose virginis marie: omniumque sanctorum apostolorum: martyrum: virginum et confessorum: et quod de cuiuslibet gaudio gaudebis et tu. Cogita de dotibus: quas ibi corpus tuum recipiet: que sunt immortalitas: impassibilitas: summa agilitas et maxima speciositas. Cogita de dotibus anime quibus ipsa replebitur: que sunt plenitudo scientie: iusticie et leticie. Cogita ex his dotibus que multa alia consequeris: videlicet securitatem qua non timebis eum: non timebis a temptatione vinci. Inde tibi summa libertas: inde sanitas: inde voluptas: inde amicitia: inde honor: inde concordia. Et breuiter habebis ibi quicquid volueris: et quicquid nolueris non habebis.

Breuis modus meditandi circa beneficia dei. Ca. XXV

Ut circa beneficia dei innumera: aliquem modum habeas meditandi: et memoriam tuam reformati: scias quod in his triplici consideratione poteris tuas meditationes variare et dilatare: ut nunc tua meditatio versetur circa ipsum benefactorem: nunc circa ipsa beneficia que tibi multipliciter elargitur: ut nunc circa ipsum cui benefacit. Considera quod ipse benefactor tuus dominus deus ita tibi benefacit:

virium anime

ut nihil a te repetat: quia nec te nec aliqua creatura indiget. Considera quod sit infinite potentie: cuius potentiam declarat vniuersitas et multitudo creaturarum suarum. Considera quod sit imense sapientie. Et hoc attende ex pulchritudine et ordine totius vniuersitatis. Attende igitur: quod sit bonitatis: quod hic talis tantusque dominus modicum encensolum tibi tribuit: imo quod sit bonitatis quod tantus de tantillo dignetur cogitare. Considera quod sollicita sit tanta maiestas circa te intribuendo beneficia: modo quo tibi maxime expedit. Ab eterno disposuit ea tibi donare: Ab eterno et semper de te actualissime cogitauit: et talia beneficia tibi preordinauit. Ita sollicitus circa te: sicut circa integrum orbem vel vniuersitatem creaturarum. Ita enim hic magnus rex tibi et circa te intendit ac si vacaret a singulis. Et hoc affectum tuum non modicum ad gratitudinem et amorem accenderet: si singula diuina beneficia toto generi humano collata ita tibi attraheres: et ita ex eis te ad gratitudinem intelligeres obnoxium: ac si tibi soli fuisset collata: Verbi gratia: Ac si pro te solo crucifixus esset: et homo factus: propter te solum creasset celum et terram. Et hoc docet nos Chrysostomus. Affectu etiam tanto illa sua beneficia tibi dat: quod si etiam minimum quod tibi daret gratissimum merito deberet esse. Perpe

De reformatione

tua inq̄ caritate dilexi te: Et ex perpetua et maxima caritate donat sua beneficia. Circa teipsum autem: cui tant⁹ donat sua beneficia: attende. q̄ vilis sis: q̄ plen⁹ malicijs et ꝑcupiscentijs: sicut tibi superius satis est ostensum: cum diceret de discussione tui: et ꝑpria cognitione: et de memoria peccatorꝝ. Circa beneficia dupliciter forma meditationes. Primo circa hoc q̄ mala tua tibi benignissime dimisit. Secundo q̄ innumerabilia tibi contulit dona et munerera. Dimisit em̄ tibi tot mala quot fecisti: de quibus supra dictum est: imo dimisit tibi tot quot facere potuisti: a quib⁹ te ꝑseruauit. Attende etiā q̄ longanimit̄ te expectauit in peccatis: et non occidit sicut meruisti. Circa autē beneficia que tibi dedit cogita: q̄ multa: q̄ bona: q̄ utilia: q̄ magna: q̄s enumerabit ea: q̄s intelliget: quis loquet̄? Etiam attende vt hic modum habeas cogitandi. Cogita q̄ tibi dedit dona nature: dona gratie: et dona superexcellētie. Percurre aliq̄ de singulis. Nā i quolibet sūt mlt̄a bona valde. De dono nature est q̄ creauit te et ab eterno te ꝑdisposuit creādū: nō creauit te pecus sed hominē. Dedit tibi visum: auditum. et c. et singulis creauit sensibus ea que sibi congruūt oblectamenta. Item dedit tibi animā imortalem: cui dedit rationem:

virium anime

Ingeniū et industriam: qua omnia materialia posset intelligere. Dedit sibi mentē vel intellectum: qua imateriales spiritus: scz deū et angelos intelligeret. Propt̄ te oīa in terra creauit: omnia elemēta ad tuā vitam: diuersa animalia ad tuū nutrimentū. Dedit dona gratie: ꝑmo q̄ voluntatē tuā ab eo auersam ad se reuocauit: et ei gratiam sue iustificatiōis infudit: que solum ab ipso descendit. Dedit voluntatem vt te velles emendare: temp⁹ et locum ordinauit vt posses. Ad donū superexcellētie spectat: q̄ ꝑpter te misit filiū suū icarnari: vt esset amicus et frater tuus: q̄ ꝑpter te mortuus est: et crucifixus: et seipsum dedit in altaris sacramento: misit tibi spiritū sanctū: et hoc in signaculū acceptationis: in ꝑuilegiū amoris: in anulū desponsationis. Cogita q̄ multa egit ab initio mirifica cum genere humano. Propt̄ gen⁹ humanū locut⁹ ē cū ꝑrib⁹: apparuit in figuris: loquebat̄ in ꝑphetis: eduxit de egypto: induxit in terram ꝑmissionis: et infinita mirabilia operatus est. Et quid autem hec omnia fecit: nisi vt per figuras: per ꝑphetias: intellectū tuū in cognitiōe veri illuminaret: et affectū tuū traheret ad amorem boni.

Sequit̄ vita christi sub cōpendio

De reformatione

collecta. Ca. XXVI

Nihil apparet vtili^o quo salubrius oc-
cupes memoriã tuã: q̃ mysteriũ i car-
natiõis iesu christi. Frequẽt igitur
imo quotidie aliqua hora pertracta in corde
tuo aliqd de vita vel de morte domini tui ie-
su christi. Cogita quõ domin^o deus tu^o post
multas p̃signatiões figurar^{um}: p̃ multa p̃phe-
tar^{um} oracula: misit ãgelum suũ ad sacratissimã
virginem mariã vt p̃sensum p̃beret: atq; i ei^o
vtero conceptus est: z nouem mensibus imo-
ratus. Cogita q̃ dei filius: cui^o magnitudinis
non est finis: fact^o est infantulus: in p̃sepio va-
gãr: p̃anis inuolutus est. Cogita q̃ tanq̃ pec-
cator circũcisus est: vt tu a superfluis cõcupi-
scentijs posses circũcidi. Et nomen accepit vt
iesus vocare^t: vt intelligeres qz suos nõ autẽ
alienos eẽt saluatur^o. Cogita quõ adhuc rex
paruulus: magos ad se traxit ab oriente stella
p̃uia: a quib^o adorãt. Et q̃ ipse esset christus:
testimoniũ adhibent scribe z p̃phetia: de loco
natiuitatis eius apertius declarante. Cogita
quõ ipse primogenit^o creaturę: tanq̃ lege pri-
mogenitor^{um} obligatus: oblatus est in templo.
Cogita q̃ adhuc paruulus fugiendo in egypt^{um}:
regis herodis insidias z p̃secutiones de-
clinãuit. Cogita deinde: q̃ a duodecimo ãno

virium anime

vscq; ad tricesimũ: tanq̃ vn^o de populo incog-
nitus et ignotus: omniũ domin^o latitabat: vt
te doceret vt non surgas ad agenda publice
in quib^o laus z honor conq̃ri poterit nisi pri^o
sederis diuti^o te humiliãdo. Surgite inq̃t p̃^o
q̃ sederitis. Cogita deinde: q̃ ip̃e purissim^o z
mundissim^o ab omni macula: vt omnẽ iusticiã
impleret: a iohanne baptizat^o est: et vt aquas
baptismatis sanctificaret. Cogita qualiter vt
nobis exemplum tribueret temptatiõib^o re-
sistendi: ipse a diabolo temptatus est vicitq;:
atq; nobis dedit exemplum legitime p̃tra ini-
micos p̃liandi. Tunc deinde paucos de mun-
do abiectos homines et hũiles elegit: cũ qb^o
paucis: totũ mundũ incepit gladio p̃dicatio-
nis debellare. Ciuitates circũibat et castra:
noctes ducebat i oratiõẽ peruiigiles. Cæc^o vi-
sum tribuit: surdis restituit auditũ: leproso-
s mũdabat: demones eijciebat. Oes q̃z qb^ous-
cũq; lãguorb^o detetos sanabat: ac multa mi-
racula faciebat: q̃ si per singula scriberent^{ur}: vt
sanctus dicit euangelista iohãnes: tot^o mun-
dus non caperet. Volens autẽ hostiam offer-
re p̃pter quã venerat: allatũ a discipulis a sel-
lum: celi terreq; domin^o ascendit: magno tri-
umpho z laudũ p̃conijs: pueris hebreor^{um} cla-
mantibus: osanna in excelsis. Hierusalem in-

De reformatione

gredit: eiusque ruinā: et animę nostrę cecitatem
et impuritatem: tactus misericordię viscerib⁹
amarissime deplorabat.

De cena domini: et p̄paratione ad
sumptiōz corporis xp̄i. Ca. XXVII

Liter oīa memorialia christi p̄cipua
recordatiōe constat eē dignissimū: fi-
nale illud p̄sūtū dñice cęne: Ideoq̄
nōnūq̄ specialius et deuotius tuas circa illud
formabis meditationes. Cogita igit̄ q̄tę fue-
rit humilitat: q̄ domin⁹ christus cū illis pau-
perculis discipulis suis: p̄cipue cū iuda p̄di-
tore: eadem mensa et scutella cęnauerit. Quę
pedes eorum: humilitatis volens exemplum
arti⁹ imprimere: p̄strat⁹ humiliter abluebat.
Quāteq̄ pietatis et caritat⁹ hoc fuit: q̄ eosdē
discipulos tam dulcibus colloquijs verbisq̄
exhortatorijs confortabat. Sed super omnia
quotidie: et maxime dominici corporis sacra-
menta sumptur⁹: memoriā facias deuotis-
simi illius mysterij quod ibi p̄rimū⁹ erat insti-
tutum. Siquidem postq̄ agnū paschalem ty-
picū cū discipulis suis comedit more iudeoz:
ex tūc verū agnū paschalem comedendū de-
dit. Consecrauit em̄ corpus suū: atq̄ discipu-
lis tradidit manducandū: q̄b⁹ et potestare tri-

virium anime

buit idipsum consecrandi alijsq̄ tribuendi. **S**
vere magna munificētia: **S**iaudita largitas:
Scaritas superexcellēs: q̄ seipsum dedit: qd
poterit negare: Quid ultra faceret: **S**ia que
potuit p̄ nobis fecit: oīa q̄ habuit dedit. De-
dit regnum suū: dedit seipsum. Ideoq̄ in hac
cena dicebat: Hęc quotiēscūq̄ feceritis i mei
memoriā facite. In memoriā scz eoz que p̄-
ter te i carne gessi. Quę p̄pter te derisus: illusus
et crucifixus sum. In mei inq̄t memoriā. **H**ie-
ronym⁹. Hanc nobis memoriā reliq̄t: quę ad-
modū si quis peregre p̄fiscens aliquod pi-
gn⁹ ei quę diligit derelinquat: vt quotiēscūq̄
viderit possit eius beneficia et amicitias cōme-
morari: quę si ille p̄fecte dilexerit: sine ingenti
desiderio vel fletu illō videre nō pōt. Ideoq̄
saluator hoc tradidit sacramentū: vt semp cō-
memoremur qz pro nobis mortuus est. Hoc
igit̄ cum accipimus a sacerdotibus: cōmemo-
remur: q̄ corpus et sanguis christi est: vt non
sim⁹ ingrati tantis beneficijs. Hoc sacramen-
tū oīm sacramentoz excellentissimū: egrotis
est medicina: peregrinantib⁹ diēta: debilesq̄
confortat: valētes delectat: languores sanat:
sanitatēq̄ suat. **F**it homo māsuētor: ad cor-
reptionē: patientior: ad laborē: ardentior ad
amorem: sagacior ad cautelā: ad obediendū

De reformatione

promptior: ad gratiarum actionem deuotior. Item hoc sacramentum sensum munit: et in grauioribus peccatis tollit omnino consensum. Si igitur pro sumptione huius gloriosissimi sacramenti non tam sepe: non tam acerbos mortis iracundie: inuidie: luxurie: et ceterorum huiusmodi: gratias age corpori et sanguini domini: quia virtus sacramenti operatur in te: et gaude quod pessimum vlcus accedit ad sanitatem. Aduerte tamen: quod effectus sacramentorum solet esse secundum dispositionem et preparationem accipientium. Neque enim iudas hec promissa dona accepit qui corpus domini suscepit: si tamen suscepit. Ideoque sumopere studendum est: ut quantum potueris ante eius sumptionem te digne preparares. Qui enim corpus et sanguinem domini indigne sumit: iudicium sibi manducat et bibit. Tria autem sunt que a te exigunt huius sacramenti digna susceptio: scilicet corporalem mundiciam: puritatem conscientie: et actiualem deuotionem. Corporalis autem mundicia aliquando est ex decenti: aliquando necessario requisita. Puritas autem conscientie: preteritum a criminibus: ipsa est necessaria. Ideo vide ut ante te susceptionem huius sacramenti contritionem habeas: atque si fieri potest ante conspectum domini humiliter lachrymas fundas: quibus te laues a peccatis tuis que fecisti: et bonis que omisisti et

viuum anime

non facere potuisti corde: ore et ope. Gregorius in libro dialogorum: Necesse est ut cum hec diuina mysteria agimus: nosmetipsos deo in cordis contritione mactemus: quia qui passionis dominice mysteria celebramus debemus imitari quod agimus. Sequitur deinde confessio omnium peccatorum de quibus te urget conscientia: preteritum notabilia: que omnia expedit ut confitearis: et de ignotis reddas te culpabilem sacerdoti. In his igitur duobus: contritione et confessione: lauas conscientiam ab impuritate. Actualis autem deuotione in te faciunt timor et amor. Timor incurrit reuerentiam: amor autem desiderium et affectum. Habeas igitur reuerentiam et timorem. Terribilis enim est hec mensa: ad quam cum debita reuerentia et congrua vigilantia necesse est ut accedas. Siquidem in hac sacerdotali mensa: nunc presens est christus: et qui ultimam cenam cum apostolis ornauit: ipse istam quoque consecrat. Non enim homo est qui proposita corpus christi facit et sanguinem: sed ille qui pro nobis crucifixus est christus. Sacerdotis ore verba proferunt: et deus virtute consecrant et gratia. Quomodo igitur tu ad illam mensam: ad presentiam christi: ad tactum filii dei intrepidus audes accedere: quem iohannes baptista tangere contremiscit: petrus apostolorum princeps a se preformidine repulit dicens:

De reformatione

Exi a me dñe quia homo peccator sum: quē tremunt potestates: et adorāt dominatiōes: Dentq; cogita q̄ iste quē sumiserit iudex tu^s. Time igit̄ ne si indigne sumpseris et sine reuerentiā: post mortē inuenias iratū: cū ad ei^{us} tribunal p̄sentat^{us} fueris iudicādu^s. Cogita q̄ licet mille millib^{us} annorū te ad hoc sacramētū p̄ puras orationes: sanctissimas meditatiōes p̄paraueris: nihil esset ad p̄dignā sumptionē: etiā si haberes merita omnium sanctorū: quāto min^{us} tu q̄ tepide: q̄ sine deuotione et sine p̄paratiōe accedis: Itē attende p̄p̄riā uilitatē: mō sup̄ dicto: et reputab te indignū: et acq̄res reuerentiā cōgruā: et hoc maxime ualet p̄ hui^{us} sacramētū digna susceptiōe: ut q̄tum poteris has uilis in oculis tuis. Habe etiā desiderium ad huius reuerendi sacramenti susceptiōnē. Panis est iste: ut dicit beatus Augustin^{us}: esuriam q̄rit hominis interioris. Diuersi autē diuersimode affectū ad susceptiōnē huius sacramenti sibi formant. Aliqui enim trahuntur amore uniois christi: ut dilectū in se sepius amplectent. Aliq̄ trahunt desiderio sanatiōis passionū suarū et malorū desideriorū: ut eū q̄si medicū ad se uocent: per quē ab omni infirmitate curent. Aliquos trahit conscientia delictorū: eo q̄ hoc sacramētū institutū sit i remiss

uirium anime.

sionē peccatorū. Aliquos trahit amor et compassio p̄ximū: ut succurant per hanc hostiam uiuis simul et defunctis: et sic de alijs. Et autē desiderium tuū accendat: cogita q̄ christ^{us} omnium dolores ad se accedentium tulit: et ipse infirmitates n̄ras portauit. Dulter imunda accedens retro sanata ē. Peccatrix pedes osculās mūdāta ē. Chananea dū importune sequitur exaudita ē. Leprosi accedentes curati sunt. Demoniaci: paralitici: et cūcta nature mōstradum accedunt et credūt: salutē p̄sequunt. Mā uir^{us} de illo exibat et sanabat omnes. Publicani et peccatores accedentes ueniā merent: nec eorū conuiuū despexit. Igit̄ cum feceris quod in te est: accede in fide et fiducia sperans de infinita dei pietate. Debes etiā p̄cipue aī hui^{us} sacramētū susceptiōnē: deuotissime christi passionē percurrere. Mā specialiter in memoriam passionis hoc sacramētū legit̄ institutum. Si autē queris: quo affectu te magis debeas excolere: timoris sc̄z et reuerentię: amor et desiderij: An debeas ut multi cū importuna desiderij festinātia anhelare: An ut nonnulli conscientię stimulo et timoris magnitudine: magnitudinem sacramētū attendens et p̄p̄riam infirmitatē considerans: magis debeas frequentius q̄ formidine affectu retrahi et

De reformatione

elongari. Ad hoc sancti responderunt: vtrūq;
affectum cōmendātes: vniuscuiusq; conscien-
tię: quod ei melius visum fuerit: relinquētes.
Festinauit siquidē zacheus vt dominū gau-
dēs in domū suam reciperet. Centurio pprie
vilitatis conscius: repulit eū dicens: Dñe nō
sum dignus vt intres sub tectū meū. 22. Unū
tamen est quod generaliter omnib⁹ tutum vi-
detur: vt scz ex reuerentia timētes: spem z de-
siderium nō relinquam⁹: nec ex spe et fiducia
amittam⁹ timorē et reuerentiā: sed semper in-
ter hęc vtraq; fidētes et timidi fluctuem⁹. Aut
em̄ sanctus Gregori⁹: Nil nobis securi⁹ q̄
sub spe timere. Simpliciter tamen loquendo
dubiū non est: qm̄ melior sit affect⁹ amoris q̄
timoris. Sed quod est simpliciter melius: in
casu est sepe per⁹ et pluribus periculosius.

De generali modo exercitandi se
in passiōe dñi. Ca. XXVIII

Circa passiōē dominicā i qua te p̄ ce-
teris exercitijs ardentius et deuoti⁹
exercebis: vt ea que in sacris euange-
lijs legeris: ad tuā vtilitatē meli⁹ scias reflec-
tere ac dirigere ad ppriam vtilitatem: Scire
debes: q̄ tria sunt in quibus tua consideratio
circa mortem saluatoris nostri fructuosissime

virium anime

speculat. Sunt autē hęc tria: opus: modus: z
causa. Op⁹: vt ipsam passiōem sicut facta a
sanctis euangelistis narrat: studiosa et deuot-
ta mente pertractes: z iuenies christi mirabi-
lem patientiā: z excitaberis tu ad compassio-
nem. Cū autē sacramenti dominicę passiōis
historiam in mente tua reuoluas: vt ad litterā
opus nostrę redemptionis contempleris: dili-
gent⁹ debes ad hñiti: vt quotiens audis chri-
stum vel iesum hoc fecisse vel sustinuisse: p̄ no-
men iesus: in mēte tua representet: non homo
solum: nec solum deus: nec sola deitas vel hu-
manitas: sed in mente formabis cōceptū p̄so-
nę vni⁹ que simul est deus et homo: et in qua
deitas et humanitas sine essentiarū p̄mixtiōe
in vno supposito coegerūt. Itaq; christus vel
iesus cū dicit: de⁹ z homo: id est: persona dei-
tatis et humanitatē designatur: ita vt q̄quid
de⁹ fecisse dicit: hominē fecisse firmit⁹ fide ca-
tholica retineamus: q̄quid homo sustinuit:
deum credamus et cogitem⁹ sustinuisse. Ver-
bigratia. Cum legis christū fleuisse sup laza-
rum vel hierusalem: in mente tua p̄cipies: nō
nudum hominē: qm̄ tunc minus mirabile est
hominem fleuisse. Sic cū audis christū i cru-
ce pependisse: nō hominē solum in mente co-
gita: sed hominē deū: et ampli⁹ miraberis: et

De reformatione

multo plus ad deuotionē accēderis: et moue-
beris ad cōpassionē. Et quidē oib⁹ fidelib⁹ ie-
sus vel christ⁹: deū hoīem rēp̄sentat. S; q̄to
id lucidius et clarius attendere poteris: tanto
eris deuotior in christi vita: morte: miraculis
et factis. Si hominē cogitas: inde tibi faci-
lior cogitatio: quia humanitatē conceptus est
menti tuę p̄p̄inquoꝝ et facilioꝝ. Si hominē
cogitas: inde fiducialius adorabis securiusq;
accedes. Si hominē cogitas: magis mouebit
te eius exemplū: mititas scz: humilitas: man-
suetudo: q; meli⁹ intelligis qd sit homo mitis
et humilis q̄ de deo. Si deū cogitas: inde om-
nia quę fecit et patit̄ vel loquit̄ vel respondet:
magis videbunt̄ cordi tuo admiranda: reue-
rēda: terrifica: et metuēda. Et cū dicat̄: Hym-
no dicto surrexit iesus. Si hominē iesum ima-
ginaris: hęc est tua deuotio: q̄ dulcis hō: pi⁹
et mitis surrexit: volēs ire et se offerre ad mor-
tem. Si deū hominē attendis: id est: ita iesum
concipis quasi personā deitatis et humanita-
tis: statim cū dicat̄: surrexit iesus: etiā si nil pl⁹
audis: aliquid mirificū menti tuę rēp̄sentat
scz q; deus surrexit et ad mortem iuit. Ita de
omnibus factis: et maxime verbis et respōsi-
onibus christi. Hunc nos modū de christo vel
de iesu meditando: sacra euangelia docēt: quę

Virium anime

tere nullū factum vel miraculū referunt i quo
christi simul humanitatem et diuinitatem nō
manifestet. Ita inuenies in christi baptismo:
temptatione: miraculis: et maxime in plurib⁹
locis in passione. Nam aduersarios p̄strauit
deitate: sol obscuratus est: clamans voce mag-
na emisit spiritum: ita vt etiam ex hoc centu-
rio gentilis deum intelligeret. Ex humanita-
te autē omnia passus est. Irē hunc modū ha-
buit in suis meditatioib⁹ deuotissim⁹ doctor
Bernard⁹. Ait enī super cantica. Siquidem
inquit cum nomino iesum: hominē mihi p̄pono
mitem et humilem: corde benignū: sobriū: ca-
stum: misericordem: et omni deniq; sanctitate
et honestate perspicuū: eundem ipsum deum
omnipotentē. Sumo mihi itaq; exemplū de
homine: auxiliū de omnipotēte. Scdo circa
opus passionis christi: vt magis accēdaris ad
cōpassionē: debes diligēter aduertere: quo-
tenscūq; legeris in passioe christi aliquas pe-
nalitates sibi inflictas: eodem genere penali-
tatis seu eodē gradu penarū christū in sua pas-
sioe vltra omnē hominē fuisse afflictū. Quod
ex multis causis poteris cōsiderare: quę te vt
passiois christi amaritudinem senties: multū
mouebunt si bene cōsideraueris. Quisquisq;
enī homo in eodem gradu penalitatis pl⁹ mu-

De reformatione

nusve patit: q̄to penā plus senserit: sicut nō-
tum est. Tanto aut̄ quisq; penā facili⁹ et acri⁹
sentit: q̄to fuerit natura viuatioz: ⁊ sensus ei⁹
facilius percipit: sed christ⁹ erat natura viuā-
cissimus: ideo quelibet pena sibi inflicta erat
ei grauissima. Logita ḡ si illa crucifixio et illa
clauatio manū ⁊ pedū: de q̄ p̄pha ait: Fode-
rūt manus meas et pedes meos: alteri cuius
hoīm fuisset intolerabilis: q̄to grauior ⁊ acer-
bior christo in sua natura delicatissima: nobi-
lissima et viuacissima. Item s̄m Augustinū:
christus nō patiebat nisi volens. Ipse enim
passiones voluntarie sibi assumpsit: et tantū
patiebat: q̄tum voluit seu sponte assumpsit:
Xps aut̄ patiebat vt satisfaceret p̄ pctō n̄o:
Credendū ē q̄ ipse p̄fectissime satisfecit: ⁊ igit̄
amarissimā etiā penam assumpsit. Peccatū
em̄ p̄mi hominis pena īfinita īdignit̄ ad satis-
faciendū. Et hęc ratio ē Bonauēturę. Itē erat
pena eo grauior quo a peculiari suo poplo in-
flicta: cui merito dicere poterat: Popule me⁹
qd̄ tibi facere debui ⁊ nō feci: tu autē qd̄ mihi
peius retribuere poteras q̄ fecisti. Item pe-
na christi erat in omni sensu: ī omni membro:
sicut inuenies si bene opus passionis in mēte
tractaueris. Itē deuote imaginare interiorē
christi penalitatem: q̄ forte exteriorē pena nō

Virū anime

erat minor: imo forsitā multo maior. Quę in-
terior pena causabatur in eo ex nimio zeli ser-
uore pro humano genere: in quo tamen ad
maiorē partem videbat passionem suam fore
inutilē p̄p̄t̄ maliciā. Itē hęc interior pe-
na surrexit ex maxima compassione suę dilec-
tissime matris. Item ex miseratione iudeoz.
Item ex dolore discipuloz ⁊ peccatoz eoz: ⁊
maxime iude. Item ex nostra cecitate ⁊ igra-
titudine. Cum autē legeris vel ī mente reuol-
ueris: quō christus fuit flagellat⁹: irrisus: de-
lusus: conspurus: crucifixus. ⁊c. noli solū co-
gitare de pena exteriorē: s̄ ita dominū iesum
respice ī talibus penis quasi hominē deū ex-
terius sūma penalitate afflictū: et etiam vltra
q̄ humana mēs comprehendere potest inte-
rius tribulatū et dolorosum. Et vere si ita re-
spicis christum in quauis afflictione constitu-
tum: si non condoles: valde mirandū est: cum
reuera si perfecte cōprehenderis animal bru-
tum ita inexplicabili pena affligi: humanitatē
affectu cōpatereris: q̄to magis domino deo
tuo. Et hoc de opere. Circa modū autē pati-
endi si diligens fueris et deuote rīmaris: inue-
nies p̄cipue humilitatē: mititatē: et generaliter
omniū virtutū perfectū exemplar imitan-
dum. Et autē modū patiendi in christo in te

De reformatione

melius sentias: debes in omnib⁹ que de christi passione legis vel cogitas semper in mente tua reuoluere: quō christus se habuit in verbis: in rñsionib⁹: in factis: in pñs: quō se habuit tā interi⁹ q̄ exteri⁹: et quō illa. put loco et personis congruebāt: optimo modo formabat: et hoc poteris in euangelio inuenire: vel certe si ibi nō est expressum: ex teipso formare. Nā nullus christianus ignorat: quin in omnibus optimo mō se habuit. Igit̄ de modo ita debes cogitare. Cū: verbigratia: legis: Stetit iesus añ pilatū p̄sidem. et. Cogita p̄mo modum stationis: q̄ humilis fuit: forte inclinato capite: demissis oculis. Deinde de modo plantationis verborū: q̄ leni et dulci voce deprompsit: ita vt te delectaret audire aliquē hoīem ita loquentē. Nā vox eius non min⁹ dulcis: q̄ facies decora. Deinde cogita quō interi⁹ se habuit: et planū est q̄ stetit cū sūma hūilitate: nō habens inuidiam contra pilatū et iudeos: sed compassionē. Sic cogita quādo iudei clamauerūt: Crucifige: crucifige eū. et. quō christ⁹ ea audiuit. Certe sūmo dolore: ex compassionē et zelo: et tamen exteri⁹ humilit̄ se habuit. Et sic omnia pertracta: imitans modū christi se habendi s̄m loca et tēpora: et inuenies omnem virtutē ī christo: et optimū modū quo se

virium anime

habere potuit. Maxime aut̄ diligenter attende modū: quo interior se habuit compassiōe vel zelo. et. Circa tertū scz causam: ita semper lege et cogita de passione redemptoris tui: vt scias qz tu es causa. Passus ē em̄ ppter tuam redemptionē: illuminationē: iustificationē et glorificationē. Itaqz semper attrabe tibi: et b̄ beneficiū quasi p te solo passus sit: vt supra dictū est. Item cogita semper q̄cquid legeris vel cogitaueris: quasi dicat tibi christ⁹: Hoc feci vt tu sequaris vestigia mea: te humilies: patiens sis: tollas crucē tuā et sequaris me: qz non est s̄uus super dominū suū.

C Passio christi breuiter collecta ad modum fasciculorū. **Prim⁹ fasciculus.** Ca. XXIX

Fasciculus mirrhe dilectus me⁹ mihi inter vbera mea cōmorabit̄. Loquit̄ aia deuota: designās se christi amaritudinem simul collectam: iugiter in suo pectore circumferre. Et autē etiā tu q̄cūqz memoriā tuā per meditationē mortis christi reformare desideras: in p̄mptu habeas fasciculos qui ē memoria tua cōmorent̄: passionē christi hie tactam solūmodo ordine euāgelistarū inseruiamus cōpendiose: vt ex illis paucis: s̄m illa tria

De reformatione

que dicta sunt: op^o: modū z causam: habear.
materiā copiose meditandi: et de paucis plu-
rima colligas. Cogita igitur quō solēni illa cō-
na: de qua supra dictum est celebrata: z hym-
no dicto: christus deus et homo: videns ap-
propinquare temp^o suum: surrexit vt iret ad
montem: hoc est op^o quod fecit. Cogita igitur:
vt supra dictum est: de modo quomodo se ha-
buit intus et extra: eundo: fugam discipulorū
p̄dixit: petrū asserit se ter negatur: et alia que
loquebat: hoc itez op^o. Cogita: q̄ modo ex-
teriori x̄ba illa deprompsit: et quali interiori
ptulit affectu. Et sic facias vbiq̄: nec op^o est
semper repetere. Assumpto petro: iacobo et
iohāne ait: Tristis ē anima mea vsq̄ ad mor-
tem. Relicti illis solus orat in mōte: finita ter-
tia vice oratione: ex imaginatiōe mortis et in-
terno dolore et timore: fact^o est sudor ei^o sicut
sanguis: inuēs p̄ hoc ineffabilem penā suā:
nam de nullo vnq̄ aliquid tale legim^o. Tunc
angelus suū dominū cōfortauit. Cogita quō
christus inimicis suis obuiauit: z spōte se ob-
tulit: z eos verbo suo in terram p̄stravit. De-
inde a iuda osculatur: a iudeis capitur: trahit:
vincitur: et ad domū annę adducit: et omnes
discipuli fugerunt. Et hic sit tibi fascicul^o vn^o
memorie cōmēdand^o. Et hic si placet: potes

virium anime.

diligenter aspicere christū: q̄s sit iste qui p̄-
ritur ista: vt te subdas ei per ratiōis assensum.
Crede igitur z cogita ipsum eē veracit^o dei filiū:
oim p̄ncipiū: saluatore^o oim z retributore^o oiz.
Fasciculus secund^o. Ca. XXX
In domo annę confessus veritatem
a suo neq̄s percutit. Cogita hic op^o:
modū et causam: vel saltem aliquod
eoz: sicut tibi congruit. Deinde in domo cay-
phe: vbi scribę z pharisei expectabant: addu-
citur: illuditur: percutit tanq̄ blasphem^o: fal-
sum testimoniū queritur: nō inuenit. A pon-
tifice adiurat: A petro ter negatur. Sed chri-
stus petz respiciens: exire et flere amarissime
compulit. Dane autē fact^o: ad pilatū vincit^o
ducit. Cogita modū quō ipsi ducebāt eū: qz
pessimo tanq̄ latronē vel malefici. z. Cogita
modū quō ille iuit: qz humillimo et patientissi-
mo. z. Judas vidēs qd̄ petebant christū ad
mortē: tm̄ in se doluit qz tā dulcē hominē tra-
didit: vt se laqueo suspenderet: et retulit pecu-
niam cū qua emptus est ager: sicut p̄dixit hie-
remias. Coram pilato multipliciter innocen-
tē accusat: mittit ad herodem: et ab eo vt fatu^o
deludit et irridet. Hic diligentissime cōside-
ra qualis est qui patit: z ei configurare: vt cō-

De reformatione

pariaris innocentissimo: mirissimo: amatissimo: et nobilissimo. Et hic sit fasciculus secundus.

Fasciculus tertius. Ca. XXXI

Post hec petentibus hoc iudeis: dimitte pilatum barraban: et tradit iesum crucifigendum: victus importunitate iudeorum et timore cesaris. Tunc iesus: more et schemate regum multipliciter illudit: chlamyde induit: spiritus coronatur: ariditate percussus: et ut rex in derisum adoratur. Hic homo cogita modum: attende causam: quomodo scilicet christus se habuit: et quomodo iudei se habuerunt. Causam quare tanta sustulit. Videns ut crucifigatur: propriis portat patibulum: populus sequitur: et mulieres flentes: Quibus ait: Nolite flere super me. etc. In montem ducitur caluarie: et crucifigitur. Et hic diligenter pertracta modum crucifixionis: Aut enim primo crucem erexerunt: et christus ascendit ad crucem: Aut certe crucem posuerunt ad terram: et christus super eam posuerunt. Nam alius modus non apparet. Et quocumque fuerit modus reuolue quod sit lamenterabilis. Et hic tertio specialiter uenit considerare: quod sit iste qui tanta patitur: ut ad ipsum possis egredi per admirationis aspectum: quia imensus est potestate: speciositate: felicitate: eternitate. Admirare igitur maiestatem admirabili: speciositatem decolorari: felicitatem tor-

virium anime

mentari: eternitatem mori. Et hic sit tertius fasciculus.

Fasciculus quartus. Ca. XXXII

Pendens iesus in cruce sitit. Cogita operum quomodo christus pendet. Cogita modum et causam. Cogita quod sitit: orat pro crucifixoribus: blasphematur in cruce: et irridetur a persequentibus: a principibus: a latrone. Titulus uerissimus et indelebilis: iesus rex: inscribitur. Stat mater iesu dolorosa sub cruce: quam christus respexit: et iohanni commisit: fuerunt tenebre. Designas tandem gratia sua esse pena: et quod humanitas quodammodo fuit deserta: eo quod non fuit redundantia uirium supernarum quibus fruebatur: ad inferiores quibus patiebatur clamabat: Hely: hely. etc. Accepit aceto consummatis iam omnibus: cum nihil restabat agendum: clamans alta voce emisit spiritum: Innuens quod si uellet: quod diu uellet uiuere: et quod nullus animam suam a se tolleretur: sed quod ipse eam sponte poneret. Et hic debes considerare assimilationis amictu: quali forma passus sit. Passus est enim sicut uerus agnus liberalissime respectu proximi: seuerissime respectu sui: obedientissime respectu patris: prudentissime respectu aduersarii. Stude igitur ad habendum habitum secundum effigiem imitationis christi: scilicet benignitatem: seueritatem: humilitatis et spiritus

De reformatione

uitatis. Et hic sit tibi fasciculus quartus.

Fasciculus quintus. Ca. XXXIII

Litronū ossa p̄fringunt: christi os nō
minuit: ne figura de hoc euacuet: La-
tus eius aperit vnde p̄fluūt ecclesie
sacramenta: velum templi scindit: sepulchra
mortuoz aperiunt: vt inde mortui i die resur-
rectionis cū christo resurgerent. Hic conside-
ra q̄ta p̄ te passus sit: et crucē amplectere p̄
passionis desiderū: vt sicut ipse passus est in-
iuriam: conuitia: ludibria: supplicia: sic et tu
passionē christi imitādo amplectere p̄ eo om-
nem passionē plenā iniurijs: conuitijs: suppli-
tjs: ludibrijs. Et hic sit fasciculus q̄ntus.

Fasciculus sextus. Ca. XXXIII

Diffusio christi nō solum memoriam re-
format per deuotā meditationē: nec
solū inflāmat desiderium ad deuotio-
nem: quinimo p̄cipue illustrat intellectum: et
ducit ad cognitionē veritat̄. Sicq̄dem i vni-
uersitatis cognitione maxime septē erāt clau-
sa ante christi passionē: q̄ sunt in eius passione
referata. De q̄bus intelligi p̄t illud Apoc.
Aperta sunt signacula eius septē. Primū sig-
nacuū fuit deus admirabilis: qui per crucem
manifestat̄ ē esse sūma sapientia: in eo q̄ dia-

virium anime

bolum decepit: sūma iusticia inq̄tum quest-
uit redemptionis precū: sūma misericordia qz
tradidit pro nobis filiū. Secundū signacuū
fuit spiritus intelligibilis: qui manifestatus est
per passionē: q̄te sit benignitat̄ q̄tum ad an-
gelos: qz christum permiserunt crucifigi: q̄te
dignitatis quo ad homines: nā p̄t eos chri-
stus crucifixus est: q̄te crudelitatis quo ad ve-
rones: qui dominū deū suū fecerunt crucifi-
gi. Tertiū signacuū est mundus sensibilis: q̄
in morte christi p̄batur esse locus tenebrarū: in
quo regnat cecitas: quia lucē veram nō cog-
nouit: sterilitas qz christum infructuosum re-
putauit: impietas qz innocentē condemna-
uit. Quartū signacuū fuit paradus: q̄ per
crucem apparet esse locus plen⁹ glorię: leticię
et opulentię: in eo qz christus p̄pter eius resti-
tutionē fact⁹ est vilis: pauper et miser. Quin-
to per mortē christi infernus manifestatus est
esse plenus omni egestate: vilitate et pauper-
tate: qm̄ si hęc christ⁹ passus est p̄pter pecca-
ti deletionē: multo maḡ damnati hęc pat-
entur p̄pter iustam operū retributionē. Sex-
tum signacuū fuit virt⁹ laudabilis: q̄ per cru-
cem christi p̄batur esse preciosa: speciosa et
fructuosa. Preciosa: qz christ⁹ ante voluit vi-
tam corporalem perdere q̄ contrariari virtut-

De reformatione

N. Speciosa: quia in stumelijs relucebat virtus. Fructuosa: quia vnus perfectus actus virtutis infernum spoliavit: celus aperuit: perditum restaurauit. Septimus signaculum per crucem apertum est: in eo quod apparuit reatus culpabilis quod detestabilis sit: cum ad sui remissionem indigeat tam magno precio: tam grandi piaculo: tam difficili medicamento. Et hic sit fasciculus sextus.

De exercitio orationis. Ca. XXXV

Breviter et compendiose materias tetigimus in quibus ut plurimum versantur devotionis meditationes. Sed si vis amplius meditationes tuas in talibus dilatare: stude ex divinis libris plurimam materiam de his colligere: et ad tales materias trahere studia divina scripturarum. Si quidem lectio scripturarum: meditationibus semine ministrat unde meditatio affectum generet: affectus ad orationem recurrat: quod fructum vere obtulit impetret. Hec sunt utiles occupationes devotionis: si bene assumantur lectio: meditatio et oratio. Sed quia de lectione et meditatione aliquid diximus: pauca etiam de oratione dicamus. Scendum igitur quod orationes possunt esse duplices. Quaedam enim sunt plures: sicut septem horarum canonicarum. Quaedam breuiiores: quibus homo formatur: sicut affectus eius suggerit: vel necessitas vel

virium anime.

fidem postulat. Ante orationes longas et maxime matutinas et vesperas: ut supra tactum est: debet se homo preparare per aliquam devotam meditationem de morte: de iudicio: de peccatis: et consimilibus: ut ante orationem concipiat aliquem affectum timoris: amoris: admirationis vel spei. etc. quia ex talibus affectibus orationis surgit omnis virtus et vigor orationis: sicut Augustinum. Breves autem orationes: quas Augustinus ad prebendam: iaculatorias nominat: ubique et in omni loco: in labore: in studio debes mittere ex fervido desiderio: nunc pro expugnatione vitiorum: nunc pro liberatione penarum: nunc pro remissione peccatorum: nunc pro regno celestis patrie. De his brevibus orationibus dicit Cassianus: et Augustinus ad prebendam: quod sancti presbiteri in egypto orationes breves quidem: sed creberrimas: uti fieri censuerunt. Licet autem corporis necessaria etiam a deo petere debeamus: multo tamen frequentius petenda sunt nobis divina gratie et celestis glorie. Ardenter ergo debemus petere pro veris virtutibus: pro expurgatione vitiorum. Maxime autem semper in omnibus orationibus nostris debemus habere ante oculos illa vitia que magis nos infestant: et contra que nos amplius repugnamus: et cum gemitu et singultu pro illorum extinctione dominum depre-

De reformatione

cari. Habeas etiam te quibusdā signis admō-
nitum: quibus ad orationē exciteris: ne ex pī-
gritia tua negligas: vt videlicet oves quotiens
te exire ptingat: sicut sancti patres facere con-
sueuerunt: s̄m Hieronymū. Itē quādo te ap-
prehendit temptatio ne succūbas: quādo de
excessu increparis: et de p̄similibus. Ora etiā
nōnūq̄ p̄ defunctis: qz p̄sū est: vt dū in eter-
na vita fuerint: pro te orare nō negligāt. Cla-
mant ad nos quotidie: Misere mei miseremini
mei. r̄. Si quando h̄o diffidit tua cō-
scientia ad deum orare: cōscia suoz excessū:
arripe illud gen̄ oratiōis quod obsecratio di-
citur: id est: roga aliquē sanctorū vt p̄ te depre-
cetur clamando: Sancta maria ora pro me.

De reformatiōe volūtatis: p̄mo a
culpa. Ca. XXXVI

Dico de reformatiōe intellect̄ et me-
moriz̄: cōsequenter agendū est de re-
formatione volūtatis. Sed qz non
solum vires anīme sunt destitute in lapsu p̄mi
hominis: s̄ quia heu multi p̄ actuale peccatū
spoliati sunt gratia dei et culpa p̄p̄ta reformati-
ōis: Idcirco duplici indigent volūtatis refo-
matione. Prima: qua eis infundatur gratia et
iustificatio. Secunda: qua pronitatis volū-

virū anime

tatis et inclinatio appetitū refrenet. Prima
reformatio: de qua nō nisi modicū dicemus:
qz nō est tm̄ ad p̄positū sicut sc̄da. Secūda fit
per penitentiā: que tribus partib̄ p̄stat: con-
tritione: confessione: satisfactione integratur.
In naturalibus dicit̄ res conteri: qm̄ res du-
ra frangitur vel iminuit̄ in partes minutas.
Ita similitudinarie cor hominis durū dicit̄:
q̄diu auersum a deo moratur in peccatis: nō
cedens diuīne motiōi trahētī voluntatem a
peccatis. Tūc conteri dicitur: qz ab illa obsti-
nata et duritia molliet̄ et frangitur. Sine hac
contritione: gratia que per peccatū mortale
amittit̄ nūq̄ recuperat̄. Laue ergo h̄o cor du-
rum et insensibile: a quo gratia diuina resilit.
Est autē cor durū s̄m Bernardū de cōsidera-
tione: quod nec compunctiōe sc̄ndit̄: nec pie-
tate mollietur: nec mouet̄ precib̄: minis nō ce-
dit: flagellis durat̄. Nihil autē tantū valet cō-
tra cordis duritiā: q̄tum compunctiō: de qua
superi⁹ satis dictū est. Post contritionē sequi-
tur confessio simplex: humilis et fidelis. Hu-
milis: vt cum vera compunctione peccata no-
stra confiteamur: nō recitando sicut fabulam:
Sicut quidam faciūt: qui spiritū cōpunctio-
nis non habent. Nam qui spiritū cōpunctio-
nis p̄ sui discussionē eo mō quo supra dictū ē:

De reformatione

acquisierunt: facile in lachrymas prumpit: imo sepe peccata sua sine lachrymis dicere non possunt. Sit etiam humilis: ut humiliter et subiecte te habeas ad confessorē: in omnibus te sibi subiiciēs ad satisfaciendū: et tanq̄ in omnibus assistens iudici loquere et responde. Sit etiam humilis: ut non dicas quedam: que licet turpia: tamē propter aliquam secularitatem inde velis laudari: sicut quidam qui acute disputando aliu superauerunt. **cc.** Sit etiam simplex: ut non excuses intentionē: sed simpliciter quicquid conscientiam remordet confitere. Et ut fidelis p̄fitearis: potes mos defectus quotidianos: s̄m Antoniu: in scriptis notare. Sit etiam fidelis: ut in spe venie confitearis. In saluo iure: debes meliori que inuenire poteris p̄fiteri: et maxime viro spirituali: cui p̄scientiam tuam possis committere: et consilia ab eo recipere: et cui in omnibus acquiescas. Satisfactionē ad confessoris arbitriu p̄mpto animo adimplebis: eo q̄ sine satisfactione penitētia non sit integra: ideo neq̄ sufficiens.

De locū superiorē et occupationē exteriorē voluntas ordinata de suo refu-

git: s̄ ex ip̄io suscipit. C. XXXVII
De secunda autem reformatione: qua in

virium anime.

dirigito voluntatis ac pronitas appetitū per deuota et sancta exercitia sub freno rationis moderatur: Sciendum est q̄ debite ordinata voluntas: in multis aliter vult et velle debet ex suo: aliter ex aliorū imperio vel forsitan bonorū consilio. Atq̄ aliter reformatur voluntas respectu sui: alit̄ respectu superioris. Siquidem de ratione voluntatis bene ordinatę et reformatę existit: ut semp sibi velit vacare: vitare tumultus: nonūq̄ tamē superioris imperio cogit̄ inuita exterioribus officiis deseruire. Breuiter autē sicut ad presens occurrit: specialit̄ sunt duo in quib⁹ ordinata voluntas semp ex suo vult aliud et aliud ex aliorū imperio vel forsitan consilio. Sunt autē hęc duo: exterior occupatio in tumultu: et gubernatio aliorū siue locus superior. Hęc enim duo: voluntas ordinata ex suo semper debet refugere: ac etiā cū cogit̄ debet ea non ex desiderij libidine suscipere: sed poti⁹ p̄pter on⁹ caritatis tolerare. Nam humilis obedientia in omnibus iniunctis fidelit̄ et humiliter est implenda: et semper obedientia exercitijs p̄prijs est anteponenda. Super his sunt innumera dicta sanctorū. De exteriori em̄ occupationē dicit Bernard⁹: Absit absit ut qui deo vacat: ad tumultuosam aspiret frat̄ officialiū vitā.

De reformatione

Martha semp̄ insufficiens sibi et min⁹ idonea videat: alijq; magis id operis qđ administrat optet imponi. Item de his duobus loquitur Augustin⁹ xix de ciuitate dei. Itaq; ait a studio cognoscende veritatē nemo prohibet: qđ ad laudabile pertinet ocū. Locus hō superior sine quo regi populus non potest: et si teneat atq; administratur vt deceat: indecent tamē appetit. Quobrem: ocū sanctū q̄rit caritas v̄tatis: negociū iustū suscipit necessitas caritatē: quā sarcinā si null⁹ imponit: precipiēde atq; intueđe: vacandū est veritati. Si autē imponit suscipienda est ppter caritatē necessitatē. Hec Augustin⁹. Idē asserit Gregori⁹ sepissime in libris moralium. Idē dicit Thomas de adq; no in. ij. q. dxxxv. Nemo ergo sua voluntate sibi debet assumere honorē: nisi qui vocatur a deo vt aaron: nemo ad exteriores tumultus nisi coactus aspirare. Sz sunt nōnulli qđ spiritualibus tedio victi: exteriora ministrare tota voluntate cupiunt: et a superioribus suis importunitatib⁹ licentiā acq̄runt. Alij hō superbia supati: nec p̄tenti i humili statu: similit cogunt superiores suos molestijs: vt p̄sentiat qđ ad altiora conscendant et graui⁹ inde ruat: qui tamen in eo se credunt imunes a peccato: eo qđ habeat licentiā superioris: sed decipiūt

virium anime

miseri seipso. Nam deus non irridetur. Nā vt ait ille deuor⁹ Anselm⁹ in libro suo: de similitudinib⁹: licentiā qđ op⁹ seu factū excusat: nō autē volūtate. Nō igit̄ excusat tuā volūtate: qđ tm̄ ad alta anhelas: ad superiora aspiras ascendere: qđ habes superioris licentiā: imo etiā si sine molestia vel importūitate tua te promouerit: tu autē let⁹ et volūtari⁹ libent̄ assumis locū superiorē: non excusaris. Nā obedientia s̄m Augustinū: q̄tū in prosperis habet de suo: intantū hominē non excusat: sed ipsa libido voluntatis obedientiam annihilat. Esau benedictionē pdidit dū foras tanq; ad tumultum egressus esset: q̄uis licentiā sui p̄ris. Ita qđ q̄tum ad hęc duo: tunc voluntas est ordinata: cum hoc de p̄rio q̄tum in se est: totis viribus refugit. Sed si cogat necessitas: obedientia tract⁹ suscipit. Ita ergo i omnibus esto prompta voluntate subiect⁹: vt tamen q̄tum in te est: non separeris a rachelis amplexib⁹: nec periculose inuoluaris mūdi tumultibus: vbi flant varij venti temptationum. De alijs autem reformationib⁹ volūtatis: scz ad deū: ad equalē. et. satis patebit ex postea dicēdis.

Quod aliter pugnandum est contra vitia carnalia: aliter contra spiritalia.

2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50

De reformatione

lia. Ca. XXXVIII

Secūda volūtatī reformatio: de qua diximus: per expurgationē vitioꝝ acquiri. Nam extincti nocui desiderijs quibus trahit: volūtas erit ordinata et reformatā: Ideo de extirpatōe vitioꝝ et expurgatiōe concupiscentiā in sequentib⁹ erit dicendum. Et p̄mo in generali: postea in singulari: de singulis vitijs capitalibus. P̄mo ergo sciendū: q̄ aliter expugnāda sunt vitia carnalia: aliter spiritualia. Carnalia em̄ meli⁹ vincuntur per fugā et remotionē omnis occasiōis qua possit memoria circa obiecta horū vitioꝝ generari. Spiritualia autem facili⁹ vincunt si homini inter alios plures conuersantalia fiant continua exercitia quibus ipsa spiritualia vitia irritata hominē inquietēt: vt ita tandem homo impatiens suę inquietudinis: viriliter resistendo vincat. In carnalibus igit̄ apprehende fugam: In spiritualibus quere et desidera vt his tibi fiant contraria exercitia: vt passio tua irritef: et irritata tandem velut fatigatiōe sua i se sopita resiliat et requiescat.

De mō opādi maib⁹. Ca. XXXIX

In vitijs autem carnalibus si vis venire ad victoriā: deuita ante omnia

virium anime

oculum: quod ē sentina omniū vitioꝝ: p̄cipue autē carnaliū. In desiderio est em̄ ois ocio/losi memoria versatur et agitatur demonibus et desiderijs infinitis. Sed videndū est hic: cur operemur manibus: et quare non iugiter spiritualibus adhareamus. Secūdo qualia op̄a manualia p̄ ceteris debeamus operari. Tertiō quō se homo in opere manuū exercebit in spiritu ad pietatem. Ad p̄mū: multiplicē in dictis sanctorū poteris responsionē inuenire. Cum em̄ tu sis fragilis: nōdū totus spiritualibus effectus: idcirco oportet te interdū cor poralibus occupari: ne tedio vict⁹ relinquantur spirituale: sicut angelus domini visibiliter ostendit beato Antonio. Inde est quod Cassianus dicit: Qui iugiter non est cōtent⁹ aliquid manibus operari: non potest diutius in cella remanere. Item: cum tu sis plen⁹ malis concupiscentijs: oportet te p̄mo cor tuū expurgare duris laboribus ante q̄ in spiritualibus iugiter quiescas. Inde dicunt doctores: q̄ quis huiusmodi occupatio inq̄stum occupatio retrahat hominem a vacatiōe spirituali: Inq̄stum tamen impedimenta vacationis remouet: scz cōcupiscentias multū iuuat et promouet ad vacandū. Itē tercio cor nostrū va-

De reformatione

gum est: et fluctuat inter cogitationes varias sicut nauis in mari: oportet igitur ut ligetur anchora: ope videlicet manuali: ut dicit Cassianus. Item quarto: minores occasiones temporandi habet diabolus in nobis occupatis quam ociosis. Hieronymus: Semper te diabolus inueniat occupatum. et. Occupatus enim ab uno demone impugnat: ociosus vero innumeris demonibus deuastatur. Item quinto: opus manuum admonet nos de peccato et lapsu nostro. Nam in statu innocentie non laborassemus cum fatigatione. Dico autem: cum fatigatione: licet enim ad eius iussum fuerat ut operaretur paradysum: non hoc fecisset cum dolore et fatigatione: sed cum quiete et dulci contemplatione dei in visibilibus secundum Augustinum super genesim. Pro lapsum vero dictum est homini: In sudore vultus tui. et. Item de labore manuum habes ut sis liber et non indigeas applaudere alijs. Potes etiam nonnumquam tuis laboribus pauperibus subuenire: et amplius laborare: sic legitur de sanctis patribus in egypto. Item ex labore manuum duriori: sepe exprimitur dulcis compunctio secundum Bernardum. Item labor durus admonet nos: ut intendamus illuc ubi labor: nullus: quies summa: quia sex diebus operabimur: septimo autem die: post quem alius dies non erit: dicit spiritus ut quiescamus

virium anime

laboribus. Et multe sunt alie rationes: propter hoc sancti patres in egypto: summo studio et indicibili desiderio ad opera manuum se dederunt: credentes se tanto in interiori puritate proficere: quanto essent in opere manuali fideliores. Ideoque ipsi propter opus manuum a sancto Bernardo: Chrysostomo: Augustino et Hieronymo tanta excellentia commendantur. Unde pene omnia vel longe plura monasteria ad operandum manibus sunt instituta. De secundo dicit Bernardus: quod per spiritualibus exercitijs non omnia corporalia eque conueniunt: sed illa que cum spiritualibus maiorem habent conuenientiam et similitudinem. De quibus inter cetera est sacra scriptura scribere: sicut ibi dicit Bernardus. Unde plures sanctorum patrum scriptores erant. Omnes discipuli et fratres in monasterio sancti martini scriptores erant. Sanctus Hieronymus inter cetera manualia: rusticum admonet de opere scripture. Ambrosius proprios libros quos dictabat: propria manu scribat. Hieronymus semper aut scribat aliquid aut docebat. De tertio: videlicet quomodo te habebis infra opus: Primo ante omnia sic te exerces exterius in opere: ita interius in virium anime reformatione: meditando: interdum orando exerces. Neque enim propter hoc quod exte-

De reformatione

rius occuparis: ideo necesse est vt cor tuū vacet interi^o: sed sicut dicit Augustin^o i libro de opere monachoz: potes infra op^o meditari: et cantica diuina cantare fm eū. Secūdo debes fideliter et cum desiderio operari: discretē tamen et moderate: sciens qz nō solum corruptibile aurū vel argētū recipies: sed etiam inmarcessibilem coronam in celis. Maldict^o igitur qui facit opus domini negligent. Tertio debes operari in silentio. Silentium em̄ fm prophetam est fortitudo nostra. Semper vbi non erigit necessitas vel vtilitas exercendi se ad pietatē valde est expediēs. Paulus: Obsecram^o in domino iesu vt cum silentio panem suū manducent.

De ordine aggrediendi in extirpatione et expurgatiōe vitioꝝ. Ca. XL

Accedentes autem vicini^o ad extirpationē vitioꝝ et concupiscentiaꝝ: quā ipsa voluntas reformat: Primo dicendū quo ordine aggredi debet: q̄ in hoc bello cupit legitime decertare. Super hoc ergo audi Hugonē de sancto victore: q̄ de hoc in libro de amore: hunc tibi ordinē demonstrat. Purgatiōis igit tuę sollicit^o: Primo necesse est: vt passiones quib^o impugnaris attendas:

virium anime

Deinde quę sint quib^o maxime fatigaris: inspicias. Postremo per quę instrumenta: quibus passionibus magis obuiēs sagaciter perquiras. Quib^o inspectis: congruū instrumentum cuilibet passioni obijcias: et quę magis impugnat: seruentiori instantia vt ipsa obruat̄ insistas. Nec sic tamen extinctioni vnius passionis tota vehementia insistendū est: vt ad cetera comp̄menda instrumentū corporale deficiat: hęc hugo. Est igitur rect^o ordo aggrediendi: vt discas p̄mo quib^o vitijs oppugnaris: et quibus infestaris ampli^o. Et hoc debes discere ex his q̄ super^o diximus de tuip̄sius cognitiōe per exercitia acq̄renda. Secundo debes discere q̄ remedia sint contra vitia quib^o impugnaris efficaciora: et hoc poteris discere ex his q̄ sequunt̄ infra. Tertio debes aliqua eligere magis te infestātia: et hęc maiori sollicitudine debellare.

Quod pugnandum est contra vnum vitium. Ca. XLI

Sunt autem multi qui volentes vitia extinguere: iⁿ p̄fuso p̄tra omnia bellū arripiūt: pugnantēs contra omnia: s̄ nulla deuincunt: sed quasi in incertū currunt: et vacuū aerem verberant. Sunt alij qui ho-

De reformatione

die vnū vitium insequunt: et cras cōtra aliud pugnāt: qui qm̄ debite non persequunt: nullum sequunt ad internitionē. Tu autē nō sic: s̄ ordinata acie pcedas ad bellū. Debes em̄ vnū vitium arripere quod ē tibi maḡ molestū: atq; illud persequi donec deficiat: cōtra illud omnē intentionē mentis et conatū dirigere: quotiēs resiliis itez incipe: p̄ illi^o extinctione sepe orare: sepe ignita emittere suspiria: fundere lachrymas: nec tamen ita totū te contra istud vnū dabis: vt ab alijs obzuaris: sed habebis quendam horrozē generalem p̄tra oīa vitia: et ab omni latere vnum oculū: vt scilicet quando aliud vitium insurgat: illi viriliter resistas. Sed p̄ncipalis intentio et conat^o erit cōtra illud vnū aut duo. Diligenter etiā cōsidera: q̄ quilibet quodāmodo specialē habet ī se inclinationē vitiosam: a qua si homo diligenti perspexerit: singula vitia et excessus: vel saltē plura trahunt ortū et originē. Cōtra hanc generalem inclinationē debes maxime generalia tua exercitia ordinare: et semper habere p̄ oculis. Vn^o est scrupulosus: alter perplex^o: tertius implexus: iste audax: ille timidus: hic let^o: ille tristis: ille naturalit̄ nimium q̄etus: iste vō glorię et laudis cupid^o. Et ex qualibet tali inclinatione excessiua: alia dependent vitia et

virium anime

originant. Hanc inclinationē videtur notasse quidā in vitas patrū: cū dixit: Non debet hō p̄tra omnia vitia pugnare: sed quilibet homo habet vnū vel duo vitia vnde cetera oriunt: et contra illud vel illa debet p̄liari. Sed multi querunt: q̄dū debeant cōtra illud vnū vitium contra qd̄ bellū arripuerūt pugnare: quando cessabunt: qm̄ contra aliud certamen iubunt. Potest responderi: Si queris quousq; cōtra illud vnū pugnabis: p̄ncipaliter omnē intentionē et conatū cōtra illud dirigēs mō p̄dicto: et tunc debes tamdiu pugnare: donec ipsum vitium adeo deficiat et debilitatū sit: vt statim cum surrexerit: ipsum ratioe possis cōpmere et refrenare: et tamdiu q̄dū ipsum vitium est tibi ceteris passionib^o magis infestū. Vñ Hugo ī libro de amore: Nec importuni^o laborandum est: vt non q̄libet passio sentiat: sed cum surrexerit: s̄m rationis iudiciū compescatur. Aut certe queris: quousq; p̄tra illud vnū pugnabis: semper ad min^o contra ipsum generalē habens horrozem: resistendo cū timore et anxietate. Et tunc tamdiu pugnabis p̄tra ipsum donec anima exeat de corpore et libereris ab hoc corpore corruptibili et affectionibus vitiosis s̄m Bernardum. Credite mihi inquit idē Bernardus super cantl: et putata repul-

De reformatione

lulant: et effugata redeunt: et reaccendantur ex-
tincta: et sopita de novo excitant. Parum est ergo
semel putasse: sepe putandum est: imo si fieri po-
test semper: Quia quod semper putari oporteat:
si non dissimules: inuenis quod tumlibet in hoc
corpore manes: profeceris. Erras si putes vi-
tia emortua et non magis compressa. Velis no-
lis inter fines tuos habitat hiebusseus: subiugari
potest: exterminari non potest. etc. Unum
igitur ut ait in tanto discrimine presiliu est: obser-
uare diligenter et mox ut renascentium capita ap-
parebunt: prompta seueritate succidere.

De duobus veris bellatoribus necessarijs. Ca. XLII

Quia nunc milites christi spirituale bel-
lum ingressuri: induite vos armaturam
dei: arripite gladium et scutum: gladium
virilitatis et strenuitatis: scutum patientie: ut
sitis viriles in aggrediendo contra vitia: ut si-
tis patientes in sustinendo eorum impetum et do-
lores. Qui enim virilis est in aggrediendo et fer-
uida voluntate et fiducia: incipit bellare contra
vitia: sciens tamen se grauiam passurum: signum est
victorie. Hoc enim per signo victoriae habuerunt
hostes iude machabei: si torrentem in eis me-
dium prior pertransiret: victor existeret: nec d-

virium anime.

resistere possent. Sic enim milites christi futu-
ros se victores presignat: si ad obstacula intrepidi
temptationes: resistentias: persecutiones: et aduer-
sa ferre parati sunt. Et haec constanter pertran-
seunt dicentes cum propheta: In deo meo trans-
grediar murum: id est: quodcumque difficile resi-
stens mihi: dei adiutorio superabo. Sic christus
licet sibi grauissimam mortem sciret imminere:
et tantum natura eius horreret: ut sanguinem su-
daret: spiritu tamen promptissimum inimicis ob-
uiauit dicens: Quae queritis. Sic christus exi-
uit in desertum ad hoc ut temptaretur: ut videlicet
doceret legitimos bellatores: quod semper ipsi
debeant aliquid arripere per emendationem: quod
difficile videatur: quod quis postea inde temptentem
ut ita maledicentes diei prosperat: in hac vita
sint parati suscitare leuiathan: secundum sententiam beati
Job. Debes etiam esse patientes in sustinendo: non de-
speras etiam si septuagies septies in die cadas:
sed semper surgere: semper preliari: nulla cedere diffi-
cultate: nulla terreri vitiorum fortitudine. Si se-
pe incipis et non proficis: noli propter hoc desistere
et a prelio fugere. Recogita quod Chrysostomus
dicit: quod haec sit lex agonis et certaminis: et quod
non ille sit victor qui sepe vulneratur: sed qui ad
ultimum cessit. Audi quod magnus preliator da-
uid de lege certaminis suo scribit militi praeceptum

De reformatione

pl. ij. Regl. xi. cū in bello multi fuisset vulne-
rati. Nō inq̄t frangat te res ista: varius em̄ ē
eventus plij: et nunc istum: nunc illū cōsumit
gladius. Et vere varia sunt desideria: varius
mor̄ eoz: et varia hominis dispositio: et fm̄
hoc bñ vel male succedit ei. Cogita si nō p̄fi-
cis vitium extinguendo: p̄ficis tamen cumu-
lando meritū laborib⁹ tuis: et si vitia nō extin-
guis nec minus: certe tamē humiliar̄ in cog-
nitione tui: eo q̄ sentis fortitudinē vitioz: qđ
alias non faceres. Cogita q̄ semper pugnare
vicisse reputabit: vere si ita fueris virilis i ag-
grediendo: et strenu⁹ in sustinendo: non pote-
ris non p̄ficere. Si em̄ non p̄ficis vitū extin-
guendo: forsitan amplius nō p̄ficiscendo p̄fi-
cis: id est: p̄pter multos tuos labores inde am-
plius promerebis.

De septem vitijs capitalibus in genere. Ca. XLIII

Lacq̄ armato: tibi p̄liadū est p̄tra sep-
tem duces vitioz: q̄ sub regina super-
bia militant: et devastāt multoz cor-
da. Ipsa em̄ superbia: initiū ois peccati: regi-
na est: habens sub se septem duces: et hec sūt
octo vitia capitalia: Quę idcirco dicunt̄ capi-
talia: qz habent sub se multa alia vitia quę ex
his derivantur. Et duces: qz habent et ipsa

virium anime

sub se quę eis militant multitudinem vitioz.
Itaqz capitalia dicunt̄ illa vitia: quę de sui ra-
tiōe habēt vt alia ex eis vitia sequant̄. Et illa
q̄ fm̄ rationem sui habēt vt directe insequūt:
dicunt̄ alioz vitioz filie vel soboles. Verbi
gratia: De inani gloria statim venit cōtentio
fm̄ sui rōnē: qz vanegloriosus nō vult vinci: z
sic de alijs. Sunt autē capitalia vitia octo fm̄
assignationē Gregorij: scz: Supbia: vanaglo-
ria: inuidia: ira: tristitia: auaricia: gula: luxu-
ria. Ex quibus alia innumera vitia generant̄.
Devictis autē his octo: cetera cōdescunt: si-
cut si obturat̄ fons: cessabūt riuuli. Quia etiā
hec vitia sub vna regina militant: inuicē cōfe-
derant: inuicē auxilia p̄stāt: z mutuo sibi assi-
stunt: ita vt vbicūqz vna mente devicta intra-
uerit: cōduces suas ad se vocet: vt vbi gula vi-
cerit: sola sine luxuria non diu permanebit: et
hoc ab aliquibus dicit̄ concatenatio vitioz.

De certamine p̄tra gulā. Ca. XLIII

Videtur autē incipiendū certamen cō-
tra gulā: Primo qz qđ diu gula in no-
bis dominat̄: alioz vitioz certamina
magis occulta videre non possum⁹. Item vt
dicit Gregorius: multi qñqz ardua et magna
incipiunt: sed qz gulam non vincunt: omnia q̄
fortit̄ egerunt: turpiter perdūt. Qui em̄ neq̄t

De reformatione

aliquē i ppria terra: id est: i natura carnali de-
bellare: quō vincet in terra lō ginqua: Est autē
gula inordinat⁹ ⁊ imoderat⁹ appetitus cibi: ⁊
oppugnat arcem concupiscibilitatis. Si ho
eā deuicerit: quod ex hoc poteris coniectura-
re: si i concupiscibilitate accēdat vebemēs: id
est: inordinat⁹ ignis desiderij ad cibū videli-
cet: vel accelerās ad comedēdū ante tēp⁹: vel
perurgēs ad nimis comedēdū: vel nimio de-
siderio: vel cū nimia effusione et inhesiōe cor-
dis super cibū: hic est titulus triumphalis et
natura gule. Statimq; introducit familiam
suam ad se ⁊ filias suas: q̄ tot sunt fm Johan-
nē cliniacū: vt vix possint numerari. Grego⁹
tamē ponit istas: Scurrilitatē verboꝝ: multi-
loquiū: detractionē: vituperiū: ineptā leticiā:
lasciuiā mētis ⁊ carnis imunditiā. Quō hē fr-
lie ex ea sequant: satis patet. Johānes clina-
cus plures duces assignat: q̄ militāt sub gula:
scilicet somniū: cordis duritiā: ociositatem: ri-
sus patrationē: p̄radictionē et isensibilitatē.

De remedijs gule. Ca. XLV

Circa remedia gule: vt radicalit̄ intel-
ligas: eius remedia debes diligenter
aduertere: q̄ inq̄tum i homine vires
animales intendunt: id est: cogitatio: medita-
tio: speculatio. ⁊c. intantū vires naturales re-

virium anime

mittunt: id est: concupiscibilitas. Et inq̄tum
ipsa anima se occupat circa vires suas interio-
res: quas hic appellam⁹ rationē: intellectum:
id est: animales: intantū min⁹ concupiscit viri-
bus suis naturalibus: id est: appetitib⁹ corpo-
ralib⁹. Et ita omnia illa quę faciunt animā in-
teri⁹ vtilit̄ occupari sunt in viribus animalib⁹:
et quę eius desiderium internū augent: reme-
dia sunt contra gulam: imo cōtra omnia vitia
carnalia. Hinc est quod dicit Hieronym⁹ ad
rusticū: Ama scientiā scripturarū: et carnis vi-
tia non amabis. Hinc ē quod dicit Johānes
cliniac⁹ in hac materia expertissim⁹: q̄ caren-
tia doloris et obliuio mortis est occasio gule.
Breuit̄ q̄libet vacantia interna vel vacuitas
a desiderijs bonis et meditationibus sanctis:
sunt origo vel augmētū p̄cipuū vitioꝝ carna-
liū. Vñ Chrysostom⁹: loquēs de luxuria: Est
inq̄t aīq; vacat̄ passio. Et bñ. In desiderio est
em̄ ois ociosus p̄cipue int⁹ vacans a diuinis.
Remedia igit̄ sunt: timor mortis: iudicij ⁊ iſer-
nibñ cordi impressus: si hō interi⁹ occupet:
desideriū regni celoꝝ: desideriū perfectionis:
imo quodlibet bonū internū desideriū: vt de-
uotio: maxime compunctio: lachrymę: ora-
tio: hęc em̄ cor hominis int⁹ occupāt. Et fm
Hieronymū: desideriū desiderio: affectus af-

De reformatione

fectu expellit. Igitur miles christi: eousque tibi calcanda est gula concupiscentia: et extenuanda mens tua: non solum ieiunijs: verum etiam vigilijs: lectioneque et crebra compunctio cordis: quibus se forsitan illusam vel victam reminiscitur ingemiscens: nunc horrore vitiorum: nunc desiderio perfectionis et integritatis: nunc timore gehennae: nunc spe et desiderio celestis gloriae accensa: donec huiusmodi curis ac meditationibus mens occupata ac possessa ipsi cibi refectione: non tam iocunditate concessam: quam oneris vice impositam sibi recognoscat: magisque eam necessariam corpori quam desiderabile anime sentiat attributam.

De virtute sobrietatis: et eius gradibus. Ca. XLVI

Sobrietas arcem concupiscentiarum contra gulam deberet custodire. Est enim virtus: qua corporis alimenta cum moderate amittuntur. Et debet sobrietas proprie esse vigilans contra duo: videlicet ne primo excedatur in cibi quantitate. Secundo ne excedatur in cibi qualitate. Sed de quantitate difficile discernit. Hic tamen in omnibus potest esse continentiae finis: ne quis iuxta mensuram capacitate suae saturitatem oneret ignominie: et sciat

Virium anime

quod melior est rationabilis cum moderamine quotidiana relectio: quam per intervalla longum arduumque ieiunium: ubi postea excedit in quantitate: unde equaliter moderatumque semper tenendum ieiunium est. Et hic propria experientia melior est magistra: ut discat homo quantis indigeat. De qualitate: sunt quaedam quae semper appetunt delicatiora: et est praecipue luxuriae nutrimentum. Sunt alij qui et si non delicatam appetunt: tamen alia quam alij: et est vitium singularitatis. Et hos vocat Augustinus in libro de doctrina christiana: superstitiosos: si hoc faciunt contra communem morem. Alij districte iudicant: ad quod valeat ille cibum: et quomodo noceat ille: et hi potius vitia accendunt et nutriunt: dum saturati carnis tantopere attendunt: medici non monachi: more neglectores: ciborum obfuatores. Contra quos invehit Bernardus super cantu. Vehementer. Primum gradus sobrietatis est: ut patienter sustineas et feras: cum non habes cibum ad libitum. Secundus est: etiam velle his quae possunt haberi amore sobrietatis: paupertatis: et boni exempli carere. Tertius est: posse abstinere sine difficultate ab habitis delectabilibus.

De pugna et natura luxuriae. Ca. XLVII

Sgulam non viceris: sed ipsa te vicerit:

De reformatione

statim aduocat sorore suā: imo p̄mogenitam suā: id est: luxuriā: cui⁹ aduēt⁹ indicia sunt: per que naturam eius poteris cognoscere. Statim em̄ in vi p̄cupiscibili accendit amorē et inclinationē ⁊ affectum ad feminas: aut suscitatur mor⁹ in carne et facit titillationes. In his em̄ duobus est passio luxurię: qz aliqñ magis viuet in carne: et hoc poteris videre p̄ mor⁹ carnis et titillationes. Aliqñ magis i anima per affectionē et inclinationem ad actū illicitū v̄ ad personā affectu illicito. Et hūc motū affectus poteris p̄siderare p̄ imagines mulierū i te depictas. Si autē hęc bestia admittit: statim introducit filias suas: q̄ sunt Cęcitas. Nam sic hō i gula hebes efficit: id est: nō habēs clarā noticiā sed obtusam: ita in luxuria fit hō tot⁹ cęcus et excecatus. Secunda: inconsideratio mortis et inferni: inconstantia cogitationū et desideriorū: amor sui: ⁊ p̄cipitatio ad peccatū: odium dei: affect⁹ p̄sentis sęculi: desperatio futuri sęculi.

De remedijs luxurię. Ca. XLVIII

Contra istud vitium est p̄ ceteris certamen longū et durū: imo nō virib⁹ nostris cōtra hoc specialit̄ non possunt p̄ficere. Unde radicale remediū s̄m Augustinū in plurib⁹ loci libri cōfessionū: et de p̄ncipalibus

virium anime

ita: et alios sc̄tos ē: vt hō cor suū humiliet: et cognoscat suā fragilitatē: et humilit̄ recurrat ad misericordiam dei: postulans ab eo p̄ntentiam cum sapiēte. Tandiu em̄ hoc vitio impugnat⁹ donec te bellū gerere sup vires agnoscas. Sunt plura alia remedia vtilia. Et attende hic: qd̄ dictū fuit de gula: qz luxuria est aīę vacat̄ passio: q̄ oīa illa q̄ illā vacationē remouēt: sunt etiā remedia p̄tra luxuriā. Sūt q̄dā remedia q̄ mag⁹ luxuriā remouēt ab aīa: vt p̄ritio sp̄s: fręqns oratio: p̄tinua meditatio mort⁹ et inferni: et similiū. Hōz p̄missorū remediōz ratio patet ex his q̄ dicta sunt de gula. Item rep̄ssio interiorū affectionū et malaz cogitationū: qd̄ maxime fit per alia deuota et spiritalia desideria. Itē sunt quedā remedia q̄ mag⁹ extinguit luxuriā a carne: vt ieiuniū. Maxime autē est tenēdū p̄tra hoc vitium: egle moderatū qz ieiuniū. Itē opus manū instabile cordis peruagationes coercens. Sunt q̄dam q̄ iuuāt directe p̄tra vtraqz: id est: luxuriā tam i carne qz in anima: sicut ē custodia diligēs sensuū. Hi em̄ sunt fenestre: p̄ quas hō vitium intrat. Item fuga societatis mulierū: nec familiaritatē habere cū eis: nec solus cū sola maxime in secreto loq̄: nec dom⁹ earū s̄m hęc anonymū frequētare. Examina igit̄ teipsum:

De reformatione

an hęc passio magis se habeat in te ex parte carnis: an ex parte anime: et secundum hoc viriliter arripere remedia. Contra hoc vitium pugnat virtus angelica: castitas: ad quam ascendes tribus gradibus. Primum: ut viriliter cum labore abstineas ab actu carnis cum proposito sic manendi: et neges semper consensum motibus illicitis. Secundum: ut ita per remedia predicta et alia similia: caro tua spiritui subiugetur: ut rarius tempteris et facilius temptatio cedet impando magis quam reluctando. Tertius gradus castitatis est: ita domitas habere carnis concupiscentias: quod vix rarissime et tenuissime sentias et talem te induisse affectum: ut cum nausea et horrore inde audias vel loquar.

De philargyria. Ca. XLVIII

Post luxuriam sequitur philargyria vel auaritia: quae passio vexat tepefactos in defuitio. Nam raro impugnat legitime pugnat: praesertim si degunt sub alterius cura. Remedium tibi sit: ut scias aliquam artem laborum manu: victum et vestitum proquens: illis sis pretiosus. Item de deo confidere quod non relinquit sperantes in se. Summa remedium si vis ad plenum viuere: relinque omnia quae habes: et alterius cure te committe: cum alijs viuens in communi. Huic autem vitio in principio obstat: ut non admittas desiderium cuiusque rei. Sicut enim hoc vitium

virium anime

in principio facile vincitur: ita si semel admittatur potest cunctis difficilius excludi. Primum gradus quod perficitur contra hoc vitium in contemptu mundi est: nihil habere iniusti: et diuitijs non abuti ad peccatum: et elemosinam facere. Secundus: nihil habere superfluum: sed necessarijs esse contentum. Sed multi necessitatem suam valde amplificat: sed non est tutum ut homo sibi in hoc confidat: sed potius alteri. Tertius est: nihil possidere in hoc mundo: sed duntaxat cape usum necessarium et frequentem pati penuriam in cibo: potu et vestitu.

De ira. Ca. L

Antea predicta vitia arcem concupiscentiarum oppugnant: quartum autem vitium quod est ira: debellat irascibilitatem: et est nocua bestia: sibi nocens et alios scandalizans: virum mortiferum: animam interficiens et spiritum sanctum expellens. Et eius natura non est dissimilis vitio superbiae. Sicut enim superbia est quaedam inflatio vel tumor cordis: id est: quaedam interior eleuatio: ita passio irae est quaedam inflatio et commotio et superbia vicina: quae superbia sunt indignatiui et iracundi. Ita ut dicit Hieronymus super ecclesiasten: quod pene semper ira venit de superbia. Nec mirum si semper mitas comitatur humilitatem: ut nunquam videris verum humilem iracundum: quod mirum si ira comitatur superbia: et est aliquando subito veniens et transiens. Aliquibus

De reformatione

nō venit subito: sed permanet apud eos: et fit vel rancor vel iuidia vel aliqd huiusmōi: Aliquando autē utroq; modo. Cum autē ira vim irascibilem obtinuerit: statim introducit ibi familiaria suā: q̄ sunt: rixa: tumor mentis: cōtumelia: clamor: indignatio et blasphemia. Remedia cōtra irā sunt ista. Primo os tacēdo compm̄ere: et accensam flāmā in corde suffocare. Nota autē q̄ s̄m Ambrosium in libro de officijs: verus p̄liator eousq; per timorē meditationēq; mortis et cōsimiliū: et maxime deuotam compunctionē: qua s̄m cliniacū ita extinguit ira et indignatio sicut ignis aqua: deberet mentē reprimere et mansuafacere: vt morum tranquillitas vsu quodā et affectione et p̄posito in naturam verteret. Sed q̄dū non potest: s̄ passio mouet: reprimat eā sub freno rationis: et hoc fit: vt p̄mo dictū ē: linguā et alia membra refrenando ne excedāt. Item q̄ hō qm̄ sentit cōmotionē: statim admittat rationē: et attendat q̄ nociua sit ira: q̄ta veniat inde damna: qz q̄si semp comitat̄ tristitia et lesa p̄scientia: scandalū p̄rimoz: offēso dei et cōsimilia. Si nō vt dicit Ambrosi⁹: passio adeo sit vtilis localit̄ vel alijs te occupādo. Vultū iuuat cōtra irā: si quotiens quis in ira excesserit: iā so-

virium anime.

p̄sta cōmotione seipsum dure redarguat et reprehendat: et humiliter se reū det: toto corde veniā ab illis petēs quos offendit. Grad⁹ autē q̄ p̄tra iram ascendit: patent ex dictis. Primus est: irē resistere: cohibēdo linguā et cetera membra ne excedāt foris. Secund⁹: cū hō iā p̄ exercitia didicit nō turbari ex aduersis: s̄ est quasi in loco munito nō curās ea q̄ sibi sūt cōtraria. Tert⁹ est: gaudere in tribulationib⁹: gloriari cū assunt: et desiderare cū desunt.

De inuidia et ortu eius. Ca. LI

Quintū certamen est cōtra inuidiam: quā beat⁹ Gregori⁹ ponit int̄ vitia capitalia: eo q̄ ex sui ratione habeat vt alia vitia inde sequant̄: licet Cassian⁹ et Isidorus eam inter capitalia nō enumerāt: eo forsitan q̄ ipsa ex vitio capitali suā ducit originem. Et autē hui⁹ vitij naturā per suū effectū in te comprehendas: scire debes q̄ inuidia est de bono alteri⁹. Inuidiē em̄ obiectū ē bonū fratrem: inq̄stum est sibi malū. Hoc autem dupliciter contingit vel tripliciter. Vno modo inq̄stū sibi iminet malū: et sic inuidemus q̄ inimicus noster vel aliquis qui nobis nō placet sit noster p̄lat⁹: timentes ne nos dep̄mat: et h̄ in casu stare sine peccato. Alio modo: inq̄stū respiciam⁹ bonū p̄rimi: non q̄ sibi inuidemus

De reformatione

Illud: sed qz dolemus nobis abesse: et hoc est interdū bon^o zelus. Tali em̄ inuidia debem^o omnes tendere ad humilitatē: caritatē et obedientiā. Alio mō fit istud: inq̄stū bonū frat^r: est diminutiū nr̄e p̄cipue glorie. Unde inuidia est p̄cipue circa illa in quib^o gl̄ia consistit. Unde generalit̄ vanegloriosi et pusillanimes sunt inuidi: qz isti timēt iminui gloriā suam: illi facili^{ter} timēt se superari. Hec inuidia vbiq̄q; venerit: filias suas tandē secū adducit: q̄ sunt odiū: susurratio: detractio: exultatio in aduersis: p̄xi et afflictio in p̄speris eius.

Quomodo ad dilectionem p̄xi
p̄uenitur: et seruatur. Ca. LII

Inuidiā nō dilectio p̄xi expellit: ideo de ipsa dilectione p̄xi aliq̄ dilectam^o. Et p̄mo q̄b^o medijs dilectionem inter nos mutuo suare possim^o. Deinde quō q̄libet talē se exhibere debeat: vt ipse diligatur ab alijs et alios ipse diligat: et ex his sufficient̄ remedia inuidie apparebunt. De p̄mo scias: qz vera: perfecta et indirupta dilectio solum inter tales inuolabilit̄ suat: q̄ sunt vni^o p̄positi: vni^o velle et nolle: et quodāmodo vitijs omnib^o expurgati: vt in xvi collatiōe patrū dicit̄. Et ita sūma erit dilectio in patria: et fuisset vera in paradiso: si nō p̄mus homo ce-

virium anime.

cidisset. Attamen sunt quedā media quib^o dilectio int̄ nos acq̄rit̄ et seruatur: et si non p̄fecta. Prīmū ē: quod et inuidie sūmū est remediū: vt vnusquisq; toto corde oīa q̄ mundi sunt: ex q̄b^o p̄tētio: rixa vt inuidia oriri possit: cordialit̄ despiciat et calcet: siue sint diuitie siue honores. Scdm̄: ne q̄s sapiēs sibi seq̄t̄ p̄pria voluntatē: nulli acq̄escēs: et h̄ causat maxime discordiam et rancorē. Tertio: vt sciat homo oīa q̄ vtilia sunt ac necessaria postponēda bono caritatis. Nā si habeā fidē ita vt mōtes transferam: si linguis angeloz loquar et hominū: caritatē nō habuero nihil mihi p̄dest. Ideo super omnia exercitia in omnib^o operib^o: p̄ omnibus debem^o querere caritatē fraternā. Nec est aliquod qd̄ tm̄ angeli et domin^o angeloz in nobis inuenire desiderant: sicut fraternam vniōnem et mutuā caritatē. Quarto: vt vn^o q̄sq; iracundiā sūmopere et alia q̄bus fratrem offendit caueat et deuitet. Et si quando cōtra fratrem excesserit: humilit̄ satisficiat: et si frater cōtra eū sine causa rancorē p̄cepisset: q̄stū in ipso est ipsum studeat pacificare. Hec habentur in xvi collatione patrū. Sed videam^o que sunt illa q̄b^o inter mūdanos carnalis vel officialis amicitia nutrit̄: et q̄ ipsi vtunt̄ i vanitate: nos vertamus ad meritū glorie et am-

De reformatione

citie augmētū. Dicit autē Augustin⁹ iij. libro
cōfes: q̄ ea q̄ amici seculares in amici q̄rūt:
sunt colloqui et cōridere: et vicissim beniuole
obseq̄: simul legere libros dulciloquos: simul
nugari: et simul debonestare: et cōsimilia. Ita
sunt aliqui habentes amicitia nō spiritus dei:
licet tamē nō turpē vel nociuā: q̄ simul cauens
mutuā offensionē et seinuicē palpāt in vitijs.
Nō autē talis int̄ nos debet esse amicitia. Au
di Hugonē de hoc bene tractantē in libro de
amore. Fruamur itaq̄ nos iuicē in sanctifica
tiōe: vt sciat vn⁹ q̄sq̄ vas suū possidere: et p̄pri
um corp⁹ i sanctificatiōe et honore: nō in pas
sione desiderij. Fruamur in iusticia: vt in spi
ritu libertatis mutuo nos coerceam⁹: mutuo
corripiam⁹: qz meliora sunt vulnera amici: q̄
fraudulenta oscula inimici. Ergo si mutua de
lectat verboꝝ collatio: fiat s̄mo de moribus:
fiat s̄mo de sc̄ptur̄: nūc de miserijs hui⁹ vite
ingemiscam⁹: nūc de spe futuroꝝ bonoꝝ con
gaudeam⁹: nūc mutui secreti reuelatiōe recre
emur: nūc simul ad illam beatam visionē iesu
ac bōa celestia suspirem⁹. Si vō nōnūq̄ vit
le est: tensum animū ad inferiora quedā et lo
cūda laxem⁹. Sint laxamēta illa plena hone
statis: vacua leuitatis: et si careant nūmo pon
dere: non tamen careant edificatiōe: hęc lxx

virium anime

go. Et ita etiā curis sūt gaudia interponēda:
et maxime inter amicos: dulci et deuoto collo
quio sollicitudinum et curaz obliuiscamur: et
tūc maxime decet vt letam faciē p̄feram⁹: Et
hec sunt nutrimenta caritatis: ita tamē vt vitia
non palpem⁹: s̄ humiliter et benigne de vitijs
nos mutuo increpem⁹. Hoc em̄ s̄m Hierony
mū: est maximū signū dilectionis: si etiam de
minimis q̄buslibet excessib⁹ fr̄z corripiam⁹.
Igit̄ admoneam⁹ p̄ximū de pctis: de mori
b⁹ iordinatis: de v̄bis iocosis: duris: vanis: et
psimilib⁹. Et quē viderim⁹ excedere i spiritua
lib⁹ exercitijs: reducam⁹ ad viā: admoneam⁹
de passionib⁹: duritia: singularitate: et huius
mōi. Igit̄ vt dic̄ Bernard⁹: ferueat etiā i nob̄
zel⁹ iste: ferueat amor iusticie: odiū iniquitatis.
Nemo fratrl vitia palpet: pctā dissimulet ne
mo. Nemo dicat: Nūqd̄ custos fratrl mei sū
ego: Nemo qd̄ in se est equanimit̄ ferat: cū vi
derit ordinē depire: minui disciplinā. Est em̄
psentire: silere: cū arguere possis: et scim⁹ qz si
milis pena maneat facientes et cōsentientes.
Qz ita se hō habebit vt diligat et di
ligat ab omnib⁹. **Ca. LIII**
Nihil itaq̄ melius est: q̄ vt deū et pri
mum diligas: et mutuam caritatē ha

De reformatione

beas. Nihil vtilius q̄ vt tu ab alijs diligaris. Primum clar est: qz in dilectione actiua: id est: q̄ diligim⁹ nos: consistit legi impletior finis p̄ceptoz. Scdm̄ dicit Ambrosi⁹: Itaqz p̄mo inquit puro omnes diligam⁹ affectu: caueamus omnes offensiones. sim⁹ omnib⁹ fideles in auxilio tpe oportuno in infirmitatib⁹: sim⁹ oib⁹ fideles in p̄silio cū indigent in temptatiōib⁹: gaudeam⁹ cum gaudentib⁹: facile cedam⁹: libenter obsequamur. Si ita ipsi omnes diligam⁹: idē sentiētes: idē volētes: nosmetipsos in caritate perdentes: facti omnib⁹ oīa caritatis affectu: infirmis infirmi: fortibus fortes: haud dubiū qn ab omnib⁹ diligamur. Nihil em̄ fm̄ Augustinū tantū puocat ad amandū alios: q̄ si nos p̄ puocauerim⁹ amādo. Igit̄ Si vis amari ama: vt quidā ait. Audi quō te ben⁹ nos reddere amabiles. Ait celestis Ambrosi⁹. Itaqz id agam⁹ vt cū sedulitate comēdem⁹ estimationē opinionēqz nr̄am. At p̄mū placiditatē mētis et animi benignitatē influamus in affectu hominū: popularis em̄ grata est omnib⁹ bonitas: nihilqz tā facile humanis sensib⁹ illabit: ea si mansuetudine mox: ac facilitate: moderatiōeqz p̄cepti et affabilitate p̄monis: x̄bozqz honore ac patiētia p̄monū modestiqz adiuuet gratia: incredibile q̄stum

virium anime.

pderit ad cumulū dilectionis. Igit̄ fm̄ Bernardū: Exhibe te inter fratres officiosum: affectuosū: gratū: humilē: tractabilē: infirmitates eoz tā corporoz: q̄ animaz libent supporans. Inua obsequijs: cōforta colloquijs: cōsilijs informa: orationib⁹ foue. Itaqz si sic feceris p̄bas te diligere: iōqz ab oib⁹ diligere. **De accidia: et remedia. Ca. LIII**
Sextū certamē est cōtra accidiā. Cui⁹ natura ē vt tediū boni generet: animi torporē causet: mētē grauet tristitia: ad somnū et dissolutionē inclinēt: horrozē loci et cellę fastidiū: frat̄ contemptū et aspernationē gignit: nil operi liber: maxime spiritalis: nam interdū opus manū arripit: vt possit spiritalia: orationē et p̄similia relinquere. Hui⁹ filie sunt malicie: id est: volūtas machinandi malū: desperatio: pusillanimitas: rancor: id est: odiū inueteratū: torpor circa p̄cepta dei: euagatio mētis circa illicita. Sumū remediū p̄tra accidiā est: nūqz cedere: sed repugnando accidie obuiare: et eā vincere laborando. Attamē potest homo opera sua variare: vt nūc oret: nūc legat: nūc meditet̄: vt si vnū nō sapit: sapiat aliō: sicut febricitati gustū infectū habēti apponunt̄ multa fercula: ita p̄tra tediū cordis: valet varietas actionis. Itē va

De reformatione

let cōpunctio. Qui em̄ luget seipsū: nō nouit ac-
cidia: ait dñiac⁹. Itē liget iste tyrann⁹ memo-
ria offensionū et delictorū: et pcutiat ope ma-
nuū: et intenta meditatione futuroꝝ bonorū.

**De tristitia: et pugna contra
eam. Ca. LV**

Nota q̄ tristitia mala duplex est. Nā
quādoq; dicit tristitia generalit̄: ita
vt verset̄ circa oēs passiones. Nā in
omni passiōe ē inuenire tristitiā et delectatio-
nem: s̄m q̄ suū obiectū adipiscit̄ vel ab eo re-
pellit̄. Et hanc superabis tristitiā: inq̄tū sin-
gula vitia extirpaueris: si multū multū: si pa-
rum parū: si omnia: ipsam necas: sed ad hoc
q̄ idone⁹. Alia est tristitia specialis: sc̄z cir-
ca diuina tedium: et ista potest comprehendī
sub accidia. Tristitię origo difficulter est cog-
noscibilis: eo q̄ tam multas habet origines:
omnia videlicet vitia et affectiones. Cōtra hec
duo vitia: tristitiam et accidiam: pugnat cari-
tas dei: que nūq; est ociosa contra accidiam:
et cui⁹ fruct⁹ est gaudiū p̄tra tristitiā. Ad quā
caritatē triplici gradu p̄ueharis. Prim⁹ ē: sic
vti licit⁹ et cōcessis: vt tñ illicita deuities. Se-
cund⁹: feruentiori desiderio oīa q̄ dei sunt stu-
diosse facere: et in se et in alijs p̄mouere. Ter-
tius ē: tāto affectu estuare ad deū: q̄ sine ip̄o

virū anime

quasi viuere nō possis. Valet etiā cōtra tristi-
ciam: deuota p̄fabulatio ī bona societate: me-
morā benignitat⁹ et misericordię dei. Itē de-
uotus cant⁹: vt dicit Iacobus.

**De vana gloria et pugna cōtra
eam. Ca. LVI**

Soia p̄dicta vitia viceris: quod sine
maximis laborib⁹ et mlti dolorib⁹ nō
fit: si tamē fit: tūc amplius necesse est
a vana gl̄ia cauere. Hęc em̄ occulte virtutib⁹
se ingerit: ita vt vit a spiritualib⁹ semp valeat
comprehendi. Hęc est multiformit̄ vana: sem-
per et in omnib⁹ vanitatē ingerens: ī vestitu:
ī apparatu: ī loquela: ī taciturnitate. Si veste
p̄ciosa induit⁹ fueris: adest: si humili: amplius
gloriat̄. Si loqueris gaudet: quasi bene dix-
eris. Si taces: laudat te: velut humilem. Ipsa
semp suggerit: et magnū desiderū ingerit ad
illa in q̄b⁹ laus et honor p̄sistit: etiā p̄ magna
pericula et labores: et maiorē fortitudinē dat:
suis amatorib⁹: q̄ spes celestis beatitudinis
veris p̄liatorib⁹. Ipsa est q̄ multis tantū desi-
derū ingerit: vt si ignores: putes spiritū sanc-
tum vltra cōmunē cursum cordi illius supera-
būdanter et contra ordinē caritat⁹ influxisse:
ita vt aliq; pauper: miser et nud⁹: virtutibus
vacu⁹: passionib⁹ plenus: multos velit et desi-

De reformatione

derat de sua paupertate locupletare. Tantū em̄
desideriū ingerit: vt refrenari nesciat: nō acq̄
escat cōsilijs. *Vez:* audiam⁹ sup hoc exemplū
vt cautiores circa hanc suggestionē reddam̄.
Audi q̄to desiderio tales ferueant: Plen⁹ sū
inqt heliu arrogās: et coartat me spirit⁹ vteri
mei. En venter meus q̄si mustū absq̄ spiracu
lo: qd̄ lagūculas novas dirūpit: loquar et re
spirabo paululū: aperiā labia mea et rīdebo.
O q̄to ardebat iste desiderio: s̄ vane gl̄ie. Ai
debat em̄ s̄m Gregoriū: sc̄tōs p̄dicatores p
locutiōe sua venerari: ideo locutiōis eoz celsi
tudinē et nō vtilitatē intentiōis imitari cupie
bat. Neq̄ em̄ h̄ amauit qd̄ illi: s̄ hoc sūmope
appetiuit: vt clar⁹ hom̄ ib⁹ ostēderet. *Hec ea*
de bestia suggerit gradū clericat⁹ presbyterij
vel diaconat⁹: si q̄s tñ vellet eū cogere: nā p̄ se
nō vult ne ipse videat appetere. Vide sup hoc
exemplū i libro de institut̄ cenobioꝝ Cassiani.
Nō possunt varietates hui⁹ bestie explicari:
s̄ vbiq̄q̄ p̄iceris eā: semp stat aculeo recto
sicut tribulus. Ipsa ē sicut alliu: quotiēs vnū
tegmē remoueris: aliud adhuc habet interi⁹.
Vbi aut̄ ip̄a itrauerit: matrē dolosam sequit̄
filie peruersę: que sunt inobedientia: p̄tentio:
iactātia: hypocrisis: p̄tinacia: discordia: nouo
rū p̄sumptio seu inuentio. Quā vanā gloriā:

virium anime

si vincere desideras: caue sūmo studio: ne q̄
q̄ intentiōe vanę glorie incipias facere: cogi
tans illud saluatoris: *Receperunt mercedem*
suā. Et illud: *Quoniā de⁹ dissipauit ossa eoz*
q̄ hominib⁹ placent: cōfusi sunt: qm̄ de⁹ spre
uit eos. Et illud: *Si adhuc hominib⁹ placerē*
christi suus non essem. Sc̄do debes niti: qd̄
bona intentiōe icepisti: simili custodia ab inq̄
natione vanę glorie custodire. Item: q̄cqd̄ sin
gulare est: et vnde laus et gloria posset cōq̄ri:
semp vitandū est bellanti cōtra hāc bestia: nā
inde nutrit. Principiū puatiōis vanę gl̄ie s̄m
dimacū: est custodia oris et amor ignominie.
Mediū x̄o est p̄cisio oim̄ vitiosaz̄ itelectua
lū adinventionū vanę gl̄ie. Finis tñ si finis:
et abisso vtiq̄ est finis: ea q̄ sūt ad ignominia
cōsumātia: corā multitudine miserabilē adin
uenire. *Chrysostom⁹:* *Unicū vanę glorie re*
mediū est: orare deū vt ipse te liberet.

De pugna p̄tra supbiā. Ca. LVII
Ultimo aggrediēda est ipsa supbia: vi
tior regina: vitioꝝ radix: virtutū oim̄
deuoratrix: q̄ tantę est fortitudinis et
seueritat⁹: vt lucifer eijceret de celo. *Attramē*
puer dauid cōfidens in dño p̄ humilitatē: go
liam q̄talibet esset stature enormitate erectus

De reformatione

prostravit. Est autem superbia duplex. Una spiritualis: pulsas virtuosos de perfectione. Alia carnalis: quae minus perfectos pulsat de aliqua excellentia exteriori. Nam natura propria est: in corde suo magna merita sibi depingere: speciale gratias sibi attribuere: quantum se deo diligat cogitare: mirari quod non faciat miracula: turbari quod deus non dat sibi nescio quid speciale: alios velut carnales despiceret. etc. Et haec est multum periculosa: propter quod vitia carnalia. Nullum vitium est quod ita omnes virtutes exhauriat: cunctaque iusticia et sanctitate homines expoliet quemadmodum huiusmodi superbiae malum. Qui autem huiusmodi nequissimi spiritus laqueos vult evadere: debet in singulis virtutibus in quibus se senserit proficisse dicere ex sententia: Gratia dei sum id quod sum: et cogitare deum esse qui operatur in nobis velle et proficere: pro bona voluntate. Item diligenter considerare: quia bona nostra non sunt a nobis: sed dona dei: de quibus districte rationem sumus reddituri. Item quod multis malis bona nostra sunt permixta: tepiditate: hypocrisis et huiusmodi. Item considerare quod multa sunt in nobis mala et vitiosa. Item attendere meliores nobis homines et angelos: ut ita in comparatione eorum vilescamus nobis.

De carnali superbia. Ca. LVIII

Carnalis superbia his indicijis demonstratur. Est enim clamorosa: amara dum

virium anime

et: et indignabunda: dissoluta in leticia: risus est irrationabilis et sine causa: in tristitia est seueritas et dura: reprehendit cum rancore non ex compassione: verba profert passim sine aliquo cordis gravitate vel ponderatione: expertus patientie: caritatis aliena. Audacter iniuriatur: sed pusillanimitate iniuria patitur: difficultate alicui obedit: exhortationem recipere spernit. In propria voluntate permanens: semper vult propria statuere: nunquam alterius definitio accipere. Non vult consilium ab aliquo recipere: magis sibi credit quam sapientioribus. Huiusmodi remedium primum est: obedientia simplici corde suscepta et humiliter exhibita. Secundum ut irrimo cordis affectu fratrum nostris humilitatem exhibeamus in nullo eos ledere acquiescentes. Item semper nitimur nos exercere in humilibus operibus: vilibus et despectu officij: puta ministrare in coquina: lavare scutellas: purgare domum: semper officia viliora eligere: humiliter habitu: humilibus gestibus incedere: haec si in consuetudinem venerint: cor ad humilitatem inclinatur. Item honorem fugere: magis semper eligere ministrare quam ministrari. Superba vocabula et nomen iactantiae etiam a propria familia devitare. Item omnia signa et quae facta: iactantiam vel vanitatem praedentia declinare. Humilitas quae contra superbiam pugnat tres gradus habet. Primus gradus est: ut homo seipsum cognoscat infirmum: inopem boni: vitiosum: et

De reformatione

si quos alios habet defectus: et non deuet se super se. Secundus est: cum homo tale se desiderat ab alijs reputari: quale ipse se noscit in veritate: scilicet vile: inopere: superbum: et huiusmodi. Tertius est: quando homo etiam in magnis virtutibus et honoribus non extolitur: et nihil ex hoc sibi blanditur: totum in illum refundens a quo totum accepit: et ei in integre restituens. Talis fuit humilitas christi: et talis est sanctorum angelorum in gloria.

De quattuor in omnibus exercitijs spiritualibus attendendis. Ca. LIX

Compediose diximus quomodo vires anime debeant et possint per sancta exercitia reformari: et ad quem finem: et per quam media debeamus nostra exercitia dirigere et ordinare: Et adhuc in fine adiungimus: quod deuoto currenti in stadio non puenit ignorari. Hoc autem est: ut scias penes quam debeas tua exercitia regulare et examinare. Itaque scire debes et diligenter notare: quod in regulandis et examinandis tuis exercitijs an tibi conueniant et expediant: quattuor exemplaria debes inspicere ne possis errare. Primo attende: quod tua exercitia diuinis scripturis: dictis sanctorum et exemplis sint concordantia. Secundum enim beatus Job sententiam: semel loquitur deus in scripturis: et secundo idipsum non repetit per scripturas. Itaque quicquid scripturis dissonat: non immerito est suspectum.

virium anime

Sed quia plures scripturas ad suum sensum trahunt: non autem suam voluntatem ad scripturas retorquent: vnde sepe eos contingit errare. Hinc etiam secundo exprimitur: ut tua exercitia exponas alicui homini illuminato et purgato: et cum eo de his conferas. Tunc quidam: An omnia inquit: illud quod grant et faciunt Christo iesu fuisse volentes: ut et loca et modos et mores et institutiones et adinventiones et studia sibi ipsis conuenientes eligant per spiritualium patrum obedientiam et familiarem deo ipsorum cogitationem. Sed non omnibus quo ad hoc de tua conscientia confide: sunt enim senes qui non proficiunt. Tertio in vniuersis cuiusque exercitijs heret aduertendum: ut secundum dispositionem exteriorum et interiorum: et statum eius sint ipsi expediencia atque proficia: non enim omnibus conueniunt omnia: neque que conueniunt eque omnibus conueniunt: sed magni magna onera portant: paruis autem tutius est paruus onus. Ut autem scias quam tibi magis sint proficia: duo debes attendere: scilicet inclinationem tuam vitiosam: de qua superius dicebatur: et ita ordina exercitia tua: ne illa fortificet et tu pericliteris. Secundo tuam inclinationem virtuosam: ut in veris virtutibus ad quas amplius fueris inclinatus: te exerceas affectu feruentiori: nam in talibus: ceteris paribus: salua semper humilitate et prompta obedientia: magis proficit. Tunc beatus Ambrosius in libro de officijs: Querendum inquit: in omni actione quod

De reformatione

personis conueniat: temporibus et etatibus: quod etiam singu-
lorum ingenijs sit accommodum. Sepe enim quod al-
terius decet alterius non decet. Aliud iuueni aptum:
aliud seni: aliud in periculis: aliud in rebus secundis:
haec Ambrosius. Quarto debes attendere: ut tua
exercitia non sint transitoria: id est: tantum ad tempus prima-
rietia: sed usque ad finem tuum: scilicet puritatem cordis in-
gredere te ducetia. Sunt quidam qui nunc habent uoluntatem: nunc il-
lud: nunc se sic exercet: nunc sic: in nullo fixi: omnia ar-
ripietes: permanetes in nullo: id est: in neutro perfid-
entes. De quibus dicit Bernardus: Suspecta habet
deus leuitatem: quae id sepe quod facile uolumus ante
proberimus: experti iam nolumus: uero prope momento id
ipsum et cupientes et respuentes: tam leuiter quam irra-
tionabiliter. Quales utique frequent non exprimus
paucos: qui una uix hora in una uoluntate duran-
tes: aera leuitatis impulsus: uagi et instabiles:
hac et illac mutant per experimento iudicium: imo si-
ne iudicio fluctuantes: tot de se se pericula presumunt:
quot loca reuerti: semper quod non habent cupientes:
et quod habent fastidientes. haec Bernardus. Sic
enim leges publice sine magna ratione mutari non
debent: eo quod populus iam assuefactus sine labore
eas suat: et nouas difficultate arripet. Ita et tu
exercitia tua continua: Medicina crebro muta-
ta turbat: non sanat. Non conualescit planta quae
sepe transferretur. Non potest: nec corpori accedit quod

uirium anime

bus quod statim sumptus euectis. Unde dicit in colla-
tionibus patrum. Unicuique utile est ut secundum propositum
quod semel elegit summo studio et diligentia ad
operis incipit perfectionem peruenire festinet: et nequaquam
a sua quam semel elegit perfectione recedat. Itaque
si cordina tua exercitia: ut in eisdem perseverans:
per huiusmodi exilium incolatum: multum ornatur uirtutibus
et sanctis operibus: dignus introire in gloriam eterne
beatitudinis inueniaris: Amen.

Explicit tractatulus bonus et ualde deuotus:
maxime pro religiosis: et etiam alijs uitam suam
emendare uolentibus: qui intitulatur: De refo-
matione uirium anime: Anno domini. M cccc xcij.

Consolatoriū theologicū.

Annotationo notabilium dictorum iuxta al-
phabeticum ordinem in opusculum sequens.

Abstinentia mater est sanitatis: mater
egritudinis voluptas. Folio. lx.
Actiue vite opibus praeiungit magis me-
reri. fol. lxxxv.

Aduersa fortuna plus praedest. fol. vii.

Agnosce quod peccaueris et deo propitio libera-
ris. fol. xxiiij.

Amici mors non molestat te. fol. l.

Amor mundi: de quo Gregorius dicit: tanto quisque
a somno amore disiungitur: quanto inferius de-
lectatur. lxxxix.

Anime regnum bene gubernatur cum ratio recte con-
sultat: voluntas recte imperat. xciiij.

Arta via que ducit ad vitam. vi.

Auarus valde est: cui deus non sufficit. xij.

Audacia plures cadere facit. xcviij.

Auditus carentia non debet te turbare. lxxxviiij.

Bona vita non est bene valere. xx.

Bonis presentibus et futuris frui est impossibile. v.

Bonorum corporis carentiam non grauius ferat. lxxxv.

Optimitate si fueris detur letetur. lxxxviij.

Carcere si fueris idusum non tristet. ibidem.

Carnalis cognatio mīme est curāda. xxxix.
Lec^o ē q̄ supne p̄tēplatiōis lucē igrat. lxxxvii.
Lēnsur^o eccliaisticis si ligar^o n̄ tristeris. lxxxix.
Lib^o modic^o z ipatus carni z aīe vtilis est. lx.
Cura^o homo trina citatione: p̄ma infirmitas:
icōa defectio corpis: tertia pemptoria. xci.
Colloquij carentia nō cōtristeris. lxxvi.
Cōfabulatio nō est necessaria qm̄ vicē homi
nū suplent libri. lxxvii.
Cōfidens in dño benedictus est. liii.
Cōfiteri nō sit tibi amarū. xxvii.
Cōficiētia dicit̄ erronea qz nimis lata vel nī
Cōficiētia erroneā habēti (mis arta. xcv.
cōpatiēdū est et benigne cōsulēdū. xx.
Cōsolatio terrena p̄uat quē celesti p̄solat. dē.
Nō ḡ trister^o d̄ carētia trene p̄solatiōis. liii.
Cōsuetudine vitii nascit^o: z ecōtra vitii dissol
uitur. xciiij.
Cōtēplatiōis turbatiua n̄ te molestent. lxxx.
Cōtēptus si fueris nō p̄turberis. xxvi.
Cōtumelie gaudēter patiantur. xxx.
Cor virtuosū cōparatur celo: et cor vitiosū d̄
Corpis bona si nō habeas (cū infern^o. xx.
nō tristeris: parupendēda em̄ sūt. lxxxvi.
Corporis debilitas nō sit tibi molesta. xc.

Lupio dissolut^o z esse cū xp̄o: quō accipiēdū:
et quō sperandū est q̄ in meliori articulo de
hoc seculo quis vocetur. ix.
Derisionē non cures. xxiiij.
Despectus si fueris nō p̄turberis. xxvi.
Detractionis tribulatio coronā fabricat. xiiij.
Detractionibus non turberis. fol. xxxix.
Deus multipliciter est p̄sidio homini. liiiij.
Deū timere: amare et in eo sperare. xxix.
Diabolus plerūqz vult nocere: s̄ nō p̄t. c.
Diaboli ē suggerere: n̄m ē nō p̄sentire: quo
tiens resistimus: totiēs superamus. ibidem.
Disciplina dei est arra data filijs: z q̄ sint be
redes. xxv.
Diuitiarū turbatiua remediatur. xliij.
Diuitiarū carētia nō debet te cōtristari. ibid.
Diuitias quō christian^o queret postq̄ xp̄us
btōs paupes p̄dicauit. xliij.
Diuitijs cor apponere mortiferū est. xliij.
Dolor si habeat nō est dolendū. lxx.
Episcop^o n̄ excusat a correctiōe ppli. xxxvi.
Eucharistie sacramento tibi interdicto cō
soleris quod non p̄iuaris necessario re ip
a. fol. lxxxii.
Excommunicatus si fueris nō tristeris. lxxxix.

Excōicatiōis sūta maior ē oīb⁹ penis ecclesia
Exiliū sustinēs: totū mundū (sticis. lxxix)
exiliū reputet. xv.

Exosus si fueris alijs: n̄ turberit s̄ gaude. lvi.

Felicitas hūana parui p̄c̄ij cōputāda. iiii
Felicitates oēs hūanas si haberes: qd
psūt cū caro dat⁹ x̄mib⁹ z aīa demōib⁹. iiii
Felicitas mūdāna si cōtinue habet: signū est
eterne damnationis. vii.

Flagellat deus hic vt in eternū parcat. xxi.

Flagellatur omnis filius. xxii.

Flagellamur p̄ culpis: quia peccauimus in
deū et primū. ibidem. (rum. lxx.

Fletus est lauacy culpax: absolutio peccato.

Fratr̄ carētia v̄l ps̄āguīnoy n̄ turberit. xxxix

Fraternitas carnalis non constituit heredes
regni. ibidem.

Gaudīū cōuertitur in luctum. lxxv.

Gaudia pelle: pelle timorē zc. ibidem.

Gaudij extioris carētia n̄ te faciat tristē. lxxiiij.

Gloria mūdi et honor trāsīt. xxv. (et lxxv

Gustato spiritu desipit omnis caro. lxi.

Habitatio arta nō debet te turbare: nam
recolligendo mentē plus disponit. lxxij

Homo nouus sit doctrīna spūali. xc.

Honor quē tu perdis in p̄fessione: p̄fecte recō

pensantur. fol. xxviiij.

Honoris turbatiua remediānt. xxv.

Humiliari consolatoriū est. xxvij.

Lesus est mel in ore: melos ī aure zc. dul-
ce remediū ignominie. xxxi.

Jeuniū calores febrīū extīguit: palisiz zc. lx.

Impossibilitū nō est obligatio. lxxvij.

Infirmitas nō te pturbet quia liberat a pur-
gatorio fol. xci.

Infortunū nō cadit in bonū hominē. viiij.

Inimicoy odiū plus confert tibi q̄ dilectio

Iniurias patiēdo merei q̄s. xv. (amicoy. lvi

In p̄ncipio erat x̄. p̄tra tēpestates legit. ci.

Interdictū aufert recreationē ab infirmis eti-
am sanis membris. lxxx. et lxxxi

Ira aliquādo est de p̄fectione virtutis. xcvi.

Ira q̄ vincit melior ē q̄ q̄ capit ciuitatē. ibidē

Iracundia te nō puocet ad querelā. ibidem.

Irrregularitas humiliat. lxxix.

Iugū dñi alleuiat effect⁹ remūeratiōis. lxxiiij

Lachryme dolorē euaporare faciūt z p̄-
sunt. fol. lxx.

Liber est q̄ nulli turpitudinī seruit. lxxii.

Libertatis carētia nō turbet te. ibidem.

Libri supplent vicem hominū. lxxvij.

Locum parū seu nō delectabilē: non cures:

nec tristeris de illo. lxxij.

Loquere defectū si habes nō pturberis: qz in-
terius deo ⁊ sc̄tis loqui poteris. lxxxviiij.

Mala nulla sūt nisi q̄ crim̄e mentē impli-
cant seu cōscientiā ligant. xx.

Bali nihil hñt in celo: boni nihil in mūdo. v.
Bali si melius habeāt in h̄ mūdo q̄ boni: nō
tristeris. fol. lxxix.

Bali plus q̄ boni p̄sperāt in h̄ mūdo. ibidē

Balū ipunitū manere est maria p̄nitio. xxxi

Debroz q̄z cū q̄ carētia n̄ te pturbet. lxxxix

Dille artifex frequētius in maiores et supio-
res sagittas mittit. xxxiiij.

Dors patienter sufferenda. xvi.

Dors amici nō cōtristet te. xlix.

Dors est iudex oīm: q̄ tribus citationib⁹ p̄

Dorte imminēte nō tristeris: qz (cedit. xci.
maloz omniū remedū est. xcii.

Dorte imminēte mariā inuoca et sanctā ka-
therinam. ibidem.

Dundū relinq̄ns nō arbitret̄ se ingentia rel-
quisse dixit antonius. fol. iiii. et. iiii.

Dūdus relinq̄ndus est p̄pter christū. lxxvij.

Nataliū defectus nō turbet te: nec erube-
scas. xxxix.

Nasci de adulterio est culpa parentū. ibidē
Necessitate morimur: fac ergo de necessitate
virtutem. fol. l.

Nobilitas sūma est claz esse virtutibus. xl.

Neignobilitate generis q̄ nō turberis. ibidē.

Nobilitas carnis plerūq̄ ignobilitatem pa-
rit mentis. ibidem.

Obedientia nō te cōtristari debet: s̄ gau-
dere debes qz deus a te obedientiā requi-
rit in preceptis. lxxiiij.

Obedientia in seruādis preceptis: efficit im-
petrare qd̄ petimus. ibidem.

Obediendū est dñis: quicqd̄ em̄ vice dei p̄ci-
pit hō: nō aliter accipiendū est q̄ si p̄cipiat
deus: si certū est qz deo nō displiceat. lxxiiij.

Obediētia oīb⁹ alijs bonis p̄fertur. ibidē

Oculoz defectū nō grauter feras. lxxxvi.

Odorādi defectū si habes nō tristeris. lxxxvij.

Orandi tempus si nō habes: aut aliud opus
spūale faciendū: nō tristeris. lxxxij.

Orare nūq̄ desinit iustus: nisi desinat iustus
esse. fol. lxxxiiij.

Ocem exteriorē si mali plus habeāt: ta-
men iusti plus internam. lxxix.

Pardit deus hic quibusdam vt in eternū ferat

at et econtra. xxi.
Parentele et generis nobilitatem turbatiua
remediantur. xxxviij.
Parentelā magnā nō desideres. ibidem.
Passus est xps vt seqmur vestigia eius. xxi.
Paupate nihil ditius inueniri potest. xlv
Paupes xpi sūt vitij svacui virtutib⁹ pleni. xlv
Paupertas volūtaria omnia pro deo relin
quēs thesaurizat in celo. xlvi
Pauper fuit christus. xlviij
Paupibus multa bñficia deus fecit. xlviij
Pctā pterita nō p̄demnāt si nō placent. cii.
Pnia mētē munit et in securitate p̄stituit. xxiiij
Peregrinatio nō est timenda. xxiiij.
Perplexus nullus est absolute loq̄ndo. xcviij
Philosophorū vera dicta in vsum nostrum
vendicanda. fol. i.
Placere populo nō cures. lvij
Podagre morbo pauperes cibi congruūt ad
curandum. lix.
Potētes q̄nto fuerint in statu altiori: tanto in
maiori periculo vesantur. xxxiiij. et xxxiiij
Pctis et dignitatē turbatiua remediāt. xxxiiij.
Precepta dei seruans remuneratur. lxxiiij
Prelatū tot moribus digni sūt; quot mala ex

empla ad subditos trāsmitunt. xxxv
Presūptuosi sūt multū duri et infesti. xcviij
Proles multas habēs exagitat circa trāsito
ria: nō curat quō habeat dum nō multa ha
Prosperitas ē nouerca virtut. vi (beat. xxxviij
Pusillanimitas seu timiditas non te pertur
bet. xcviij.
Regnare volētes rationē deo reddere ha
bebunt. xxxv
Rex seipsum et alios regere debet: vnde peccā
do amittit nomen. ibidem.
Risisse christū nunq̄ legimus. vi
Rius dolore miscebitur. iij
Rudis si es aut rusticanus: non turberis. liij.
Salue regina ad omēs horas vi⁹ dicere
consuevit. fol. ci. (lxxvi.
Sarabaitarū deterrimū genus monachorū
Sapiens nunq̄ solus est: etiā si est separatus
ab hominibus. lvi. et lxxiiij.
Scala celi fit per ligna que in horto cōsciētie
crescunt. xciiij
Senectus nō sit tibi molesta. xc.
Seruilis est oīs passio et sic dñi sūt serui. lxxiiij
Seruitute culpe pctōz omis seruus est. lxxiiij
Seruitutis conditio nō te contristet. lxxiiij

Silentij obseruatione non cōtristeris: quia
multa bona solet operari. lxxvi. et lxxvij.

Sobrietas oīm virtutū mater est. lx.

Societas mala nō te perturbet: quia ad vir-
tutis exercitiū confert. liij

Societatis carentia te non molestat. lv

Solitudinem diligas. ibidem

Solitudinem conqueri nō potest: qui habet
copiam librorum. lvi

Superstitionū deceptiones bonis non sunt
timende. fol. c.

Stultus tacere non potest. lxxvii.

Surdi audiunt. lxxxvij.

Tacere qui nouit sapiens est. lxxvij.

Tacitū qd esse velis nemini dixeris. ibid

Tediosus si es aut ingrōsus: nō turberis. liij

Talia debent peti cū modo et timore. lxxxvij

Temptatio auget coronā et facit beatū. xij.

Temptatio multa bona efficit. xvij.

Temptationes patiūtur qui pie viuere volūt
in christo. fol. i.

Temptationē sequitur humilitas. xix.

Temptare demones nō plus possunt q̄ per-
mittuntur. xvij.

Testis si nobis est in celo et testis in corde: di-

mittamus stultos foris loqui qd volūt. xxx
Timor inferni vel purgatorij deterreat te. cii
Timore conscientie multis modis contingit
errare. xcviij.

Timere deū ē nulla bona faciēda p̄terire. xcix

Tonitrua cum sunt mori nō timeas. ci

Tormenta gaudenter sunt toleranda. xvi

Tribulatio bona est et de ea conqueri non de-
bes. fol. ix

Tribulatio est porta regni celorum. xi.

Tribulationes sunt pro penis purgatorij to-
lerande. ibidem

Tribulatis deus presens est. xij

Tribulatio ī p̄nti: auget coronā in futuro. xij

Tristicia non inerit his quibus salus in deo
est. fol. lxxvij.

Tristicias plures huius mundi libenter susti-
nere debemus. ibidem.

Vallis miserie fit vallis in spe felicitatis
Veterne: non est ergo dolendū de incola-
tus prolongatione. viij.

De vobis qui diligit p̄unas cathedras: qd
ve importat. xxxvij.

Verecundia maior in confessione decorat ani-
mam. xxxvij.

Bestitū delicatū nō desideres. lxxii
Via dei continuatur in aduersitatib⁹: nam in
via dei nō p̄gredi est retrogredi. xxiij
Virtus nulli p̄clusa est: omnibus patet: om-
nes inuitat. xciiij
Virtutes sūt anime ornamentū. ibidem
Virtutē facias de necessitate: temptationē in-
uitabilem libenter tolerādo. xvij
Virtutem fac de necessitate. l.
Vita bona non in bene valere sed in mala pa-
ri consistit. xx.
Vite actiue opib⁹ p̄tingit plus mereri. lxxxv.
Vite breuitas non te perturbet. xci
Vite presentis cōtemptus hominē quietū et
securū facit. ci.
Vitia deserere et virtutes acq̄rere oportet. xx
Vituperia et cōtumelie sūt efficac̄ medicamē
tum conscientie. xxx
Voluntas libera est si spiritu ducitur. lxxii
Voluntas p̄ opere reputatur vbi non est fa-
cultas. lxxv
Volūtas p̄pria grande malū est. lxxv
Volūtas p̄pria cesset et infern⁹ nō erit. ibidē.
Volūtatib⁹ p̄pria carētia nō te molestat. ibidē
Volūtatē p̄pria nō maius homo potest

deo dare. lxxiiii. et. lxxvi.
Volūtatib⁹ p̄pria abdicatio multū valet. lxxv.
Volūtatib⁹ carētia nō debet quē turbare. lxxvi
Volūtatib⁹ assueti carere nō possunt. ibidē
Volūtatib⁹ exitus tristes sunt. ibidem
Voluptates sunt arma diaboli. lxxvii
Votum malum nō est seruandum. lxxviii
Votorū emissorū obligatio nō te faciat tristē
sed gaudētē. lxxviii.
Votum est aliquid facere ex voto q̄ sine vo-
to. ibidem.

Finis.

Incipit prefatio in cōsolatoriū theologicū preclarissimi viri: magistri Johannis de Lambaco: sacraz litterarum doctoris.

Quoniam scōm aplm: quecūq; scripta sūt ad nrām doctrinā scripta sūt: vt per p̄solationē scripturarū spem habeamus: qua scz spe gaudētes in tribulatione ob quorūcūq; tristitiā occasionē a spiritali gaudio in dño cōtinuando minime deficiamus. Idcirco consideratis mūdi hui⁹ tribulationib⁹ ac multiplicib⁹ turbationū causis seu occasionib⁹: cogitavi de in finitis p̄solationib⁹ cōtentis implicite vel explicite in scripturis: quas dā redigere in h̄ qualicūq; ope in scriptis: Ad honorē dei cōsolatoris optimē eximij: ac gloriose v̄ginis marie: quā ipse pacētus sic fecūdauit q̄ deū totius cōsolationis nobis genuit: atq; btissimi iohānis euāgeliste qui p̄pter euāgelizādī p̄stātiā exilio religatus: diuinę visionis ⁊ allocutiōis meruit crebra p̄solatione releuari: Necnō omnium scōrū: quos p̄ multas tribulationes oportuit intrare in regnū celoz: Ac deniq; ad cōsolationē oīm hoīm: p̄cipue autē illoz qui p̄

viuere volūt in christo: et ob hoc: teste scriptura: persecutiones et temptationes patiūtur. Sane sicut olim insignis ille boetius: dum regis Theodorici fauere tyrannidi recusaret: missus in exiliū et in carcerē reclusus: de cōsolatione philosophiē librum edidit. Sic et ego ab impugnantibus iusticię piter et obedientie sanctę romanę ecclie: a patrię mansionis loco eiectus: quādam exiliū spēm sustinēs: p̄fatū opus aggressus: ip̄m si legentibus placeret: de cōsolatione theologię appellandū iudicārē. Quod si interdū philosophorū ac rhetorū necnō aliorum auctoritates in eo sūt inserte: hec ea intentione factū ē qua doctorē excellentissimū Aug. dixisse memini: Si qua vera dixerunt philosophi: sūt ab eis tāq̄ ab iniustis possessoribus in usus nros v̄dicanda. Vex q̄ diuerse tristes p̄sonę varijs ex causis seu occasionibus cōmunibus et sp̄cialibus turbate: varijs indigēt cōsolationū remedijs: Idcirco vt in hoc libro p̄ qualibet p̄sona ex quibuscūq̄ causis turbata: p̄ata cōsolatio in certo suo loco p̄mptius valeat inueniri: a cōioribus ad sp̄cialia vsq̄ p̄cedēs: librum istū in quādecim libros p̄tiales distinxit: contra hoīs turbatiua: cōsolationū remedijs p̄tinentes oportuna: Quorū tituli in genere sunt hic cōsequēter annotati.

Primus liber cōtinet cōsolationū remedia oportuna cōtra illa turbatiua hominis que opponunt mūdane felicitati et p̄speritati.

Secūdus liber p̄tinet cōsolationū remedia oportuna cōtra illa turbatiua que opponuntur generalit̄ paci et trāquillo statui.

Tertius liber cōtinet remedia oportuna cōtra turbatiua que opponūtur cōmodo et q̄eti.

Quartus liber cōtinet cōsolationū remedia oportuna p̄tra illa turbatiua que opponunt glorię et honori.

Quintus liber p̄tinet cōsolationū remedia oportuna cōtra illa turbatiua que opponūtur potestati et dignitati.

Sextus liber cōtinet cōsolationū remedia cōtra illa turbatiua que opponunt p̄r̄tele et generis nobilitati.

Septimus liber p̄tinet cōsolationū remedia cōtra illa turbatiua que opponūtur diuitijs et rez facultati.

Octauus liber cōtinet cōsolationū remedia cōtra illa turbatiua que opponuntur amicitię et societati.

Nonus liber cōtinet cōsolationū remedia cōtra illa turbatiua que opponuntur delitijs et voluptati.

Decimus liber cōtinet cōsolationū remedia

dia cōtra illa turbatiua q̄ opponūt solatijs et gaudijs seu iocūditati huius seculi.

Undecimus liber p̄tinet cōsolationū remedia cōtra illa turbatiua que opponūtur libertati.

Duodecimus liber p̄tinet cōsolationū remedia cōtra turbatiua q̄ opponūt studio: cōtemplationi et deuotioni.

Tredecimus liber p̄tinet p̄solationū remedia cōtra turbatiua q̄ opponūtur bone ipsius corporis dispositioni.

Quartusdecim^o liber cōtinet p̄solationum remedia p̄tra turbatiua q̄ opponunt bone ipsius anime dispositioni seu p̄ditioni.

Quintusdecim^o liber cōtinet p̄solationū remedia p̄tra turbatiua q̄ opponunt specialiter ipsius anime securitati et tranquillitati.

Primus liber p̄tinet cōsolationū remedia oportuna cōtra illa turbatiua hoīs que opponūtur mūdane felicitati et p̄spitati. Et habet capitula. iiii.

I De cōsolatione sup carentia mūdane felicitatis et p̄speritatis.

II De aduersitatib^{us} et infelicitatibus.

III De aduersa fortuna.

III De incolatus plongatione.

De cōsolatione sup carētia mūdane felicitatis et p̄speritatis. Ca. I.

Primo q̄ vt de his q̄ opponunt mūdane felicitati nō turberit: s̄ potius gaudeas: stude vt internis oculis imaginē xp̄i venerādā inspicias: in q̄ multū discere et p̄ficere poterit: qz nobilissimū illi^o exēplarē xp̄i: scz gesta p̄siderata: te cōsolari poterit sup oīa cetera p̄solationū remedia. Nūm̄ ip̄e est magni p̄siliū angel^o: q̄ vn^o oīm est mgr̄: dei qz virtus et dei sapiētia ac salutaris auctor. Cuius reuera auctoritati venerāde oīs humana ratio digne debet cedere. Si ergo ip̄m p̄pensius attēderit: scias p̄culdubio nō esse curandū de habēdo ea in quib^{us} p̄sistit breuis vite felicitas: vel nō habēdo ea in quibus p̄sistit eius infelicitas: qz suo exem-

plo efficaciter psuadet neminē xpianū: vtpu-
 ta xpi sectatorē nullaten⁹ debere: aut in bonis
 mūdi felicitatē querere: aut in malis infelicitatē
 timere. Unde Aug⁹: Dia bona terrena p̄tē
 p̄sit homo xps: vt contēnenda monstraret: et
 oīa terrena mala sustinuit quę sustinēda p̄ci-
 piebat: vt nec in illis quereret felicitas: nec in
 istis timeret infelicitas. Letex premisse cōsi-
 derationi de psolatione in miserijs habende:
 adiiciendū est q̄ miserij nō paucos sed plūmos
 sanctorū excellētissimos ī miserijs hnt socios:
 qui his in vita caruere: ex quib⁹ humana cō-
 ponit felicitas: p̄trariaq; passi sūt quib⁹ mise-
 rie ratio z infelicitatē titul⁹ solet imponi. Sz
 z p̄ hmōi miserorū solatio deberet sufficere so-
 lū xpm sociū habuisse. Ipse nāq; xps dū via-
 tor esset: in miseriaz sustinētia plurimarū vo-
 lūtarięq; assumptaz extimationē proslus ex-
 cessit: qui tamē tantę dignitatis z excellentię
 fuit: q̄ societas ei⁹ solus in hac pte plus p̄fer-
 re poterit miseris ad solatiū: q̄ habere aliorū
 cētena milia socioz. Porro parui p̄cij atq; pō-
 deris ē felicitas hūana: nec aliq̄ modo inter in-
 gētia computāda. Audi de hoc mūdi deserto-
 rē magnū illū antoniū: qui dū quadam die a
 fribus vt eos instrueret rogaret: sic ait: Nemo
 cū despererit mundū: arbitret se reliquisse in-

gentia: nihil eoz cure sit monachis q̄ secum
 afferre nō possūt. O viri huius purissimi cor-
 dis iudiciū: viri q̄dem celestis z quasi de altis-
 simo celo p̄spiciētis z puitatē mūdi hui⁹ cō-
 siderātis. O totius religiōis psiliū. O p̄fecte
 magnimitatis p̄clarum exemplū: tota tibi de-
 uotione imitandū. Virū est ergo si te res ali-
 qua p̄sertim de his mīmis z p̄tūris poterit p̄-
 turbare q̄ excellentiorib⁹ te p̄ditū poti⁹ de-
 beres arbitrari. Simile em̄ hoc esset ac si ma-
 gnus quisq; impator z maxim⁹ in diuitijs de-
 vnus oboli amissione querularet. Audi rur-
 sus qd dixerit Hieronymus: omēs quasi hu-
 mane felicitatis p̄tulas cōprehendēs. Si in-
 quit habeas sapientiam salomonis: si fortitu-
 dinem samsonis: si longeuitatem enoch: si di-
 uitias cresi: si p̄tatem octaulani: quid profun-
 hec oīa: cū tandē caro datur x̄mib⁹: z anima
 demonib⁹ cū diuite sine fine cruciāda: Audi
 deniq; Innocentiū de amaritudine felicitatē
 humane loquentem: Mūdana inq̄t felicitas
 multis amaritudinib⁹ est respersa: Nouit hoc
 ille qui dixit: Risus dolore miscebit: et extre-
 ma gaudij luctus occupat. Subito cū nō su-
 spicat infortuniū accidit: calamitas irruit: mor-
 bus inuadit: mors intercipit: quā nullus eua-
 det. Unde z Aug⁹. Deus felicitatib⁹ terrenis

amaritudines miscet: ut alia querat felicitas
 cuius dulcedo non est fallax. Hoc autem dicit: quasi
 sentiret blandam mundane felicitatis dulcedinem
 fallacem esse. Hinc namque et alibi de mundo testatur:
 quod blandus sit periculosior quam molestus. Mirum
 felicitatem presentis vite persequitur in hac parte malum
 vere miserie. Unde Seneca: Miserum te reputo
 quia nunquam fuisti miser: transiisti viam et non inue-
 nisti aduersarium: nimis fuisti miser. Difos re-
 puto qui nimia felicitate torpescunt. hec Seneca.
 Porro felicitatem humanam habere prestat habere
 tamen non modicum nocumetum. Spiritus enim habentem
 facit plane negligere: aut negligenter querere
 verum bonum atque summum: experientia attestante
 id ipsum. Quis enim horum querebam qui mundana
 gaudere visus est felicitate: vel aliquando cum apostolo
 dixisse recordatur: Cupio dissolui et esse cum
 christo: Contra quidem: mala que nos hic premunt
 ad deum ire compellunt: aliamque vitam vere felicem et
 omnis infelicitatis miseras finientem desiderare et
 querere faciunt. Idcirco etiam super premissis misere-
 rius non doleas: sed potius gaudeas: eo quod certus
 sit signum in bonum: quousque per breui tempore admodum
 sit tediosum. Nam carere ac peruari felicitate huma-
 na esseque mundanorum hominum iudicio in hoc exilio
 infelicem: signum est vix aut nunquam fallibile redi-
 nandi terram illam tenebrosam et optam mortis cal-

que pueniendi ad patriam claritatem eterne. Sic
 enim Job mundana quidam felicitate exposita de
 ipso sic concludit: Ducunt in bonis dies suos et
 in puncto ad inferna descendunt: Ita econtra-
 rio de miseris affirmare possumus: Ducunt in
 malis dies suos: et in puncto ad celestia regna
 ascendunt. Habent ergo boni christiani ipsa sua
 infelicitate seu mundane felicitatis carentia in
 presenti signum efficacis spemque felicitatis in futuro:
 quemadmodum felices in hoc seculo signum habent
 eterne damnationis in alio. Iusto enim iudicio
 dei videtur hec facta diuisio: ut hi que hic bene: san-
 cte et pie vixerunt: felicitate careant que est in ter-
 ra: hi vero que hic felices fuerunt: careant ea que est
 in celo. Mirum hanc diuisionem inter eos: glo-
 sa quidam super illud iacobi: Omne gaudium. etc. cla-
 re manifestat: speque bonorum christianorum in presenti in-
 felicium similiter insinuat dicens: Ne indignemur
 si mali in mundo florent et vos patimini: quia non est
 christiane dignitate in temporalibus exaltari sed po-
 tius deprimi. Vali nihil habent in celo: vos ni-
 hil in mundo: sed spe illius boni ad quod tendit que-
 rere in via contingat gaudere debetis: Nihil enim
 vnde doleatis: vnde dubitetis. Hec glossa. Bo-
 ni igitur christiani non debent tristari si ea felici-
 tate careant que in mundis et caducis consistit: et ob
 hoc eorum dignitati non congruit: utpote quorum

dignitas ad modū angelicę dignitatis illā in
immēsum excedit: quūmo cōsolari poti⁹ gau-
dere debent ex salutis suę signo tam preclaro:
Iuxta doctrinā apostolicā: Spe gaudentes:
Iuste dei dispensationi in hac pte securus in-
nitētes. Nam teste Hieronymo: difficile im-
mo impossibile est vt pntib⁹ z futuris q̄s frua-
tur bonis: vt hic ventrē et ibi mentē impleat:
vt de delitijs ad delicias trāseat: vt in vtroq̄
seculo sit bt̄us: vt in celo z in tra appareat gl̄io-
sus. Vñ Hugo scribēs de arra aię: ex huius-
modi dispēfatione diuina suę sumit in eadem
materia cōsideratiōis fortissimū argumētū.

De aduersitatib⁹ z infelicitatibus.

Ca. II.

Rursum nō debes de prosperitatis carētia
vel de aduersitate q̄rulari: qz nō est mo-
dica cōsolatio magnis z insignibus psonis in
causa honesta assimilari: ip̄azq̄ pditionibus
etiā grauib⁹ et difficilib⁹: dūmodo vitiose nō
fint: cōformari. Quippe qui dignus haberet̄
cū rege magnoz regalib⁹: vestē ex causa houe-
sta lugubrē deferre: h̄ quidē sapiēs mallet cū
hmōi dignioribus facere q̄ stola iocūditanis
indui cū plebeis nulla pollentibus dignitate.
Sane rex regū x̄ps dei filius veste aspsa sau-
guine: vt Iobannes testat̄: ceteriq̄ electi v̄t

cōsili aduersitatis asperitate induti fuere: via
q̄ arta z aspa q̄ possent cęlos penetrare poti⁹
q̄ via lata ducēte in pditionē incesserūt. Vñ
Aug⁹. Dñm iesū legim⁹ doluisse: fleuisse: op-
pbria z cōtumelias sustinuisse: ex itinere fati-
gatū fuisse: sputa: flagella: crucē suscepisse: nū-
q̄ tamē legim⁹ eū risisse: nec in p̄nti p̄speratū
fuisse. Hinc plane hic in spe gaudēt oēs electi
cū ceperint mūdi aduersitatib⁹ fatigari: z nul-
lis ei⁹ p̄spitibus fallaciē decipi: sciētes p̄cul-
dubio nō aliā viā supesse p̄ quā possent cęlos
penetrare. Hęc Aug⁹. Cuius p̄sententiā edo-
ceris si de electoz numero esse volueris: qz nō
doleas tpe aduersitatis: vel p̄pter carentiam
mūdane p̄spitatis. Laue ergo ne te fallat p̄-
p̄riū iudiciū z cōmune multoz: qui gaudēt in
p̄speris z tristant̄ i aduersis: qui si sano rege-
rent iudicio p̄traria sentirēt. Nā sancti z puri
ac p̄ cōseq̄ns existētes boni iudiciū magl̄ gau-
dēt in aduersis q̄ in p̄spis. nā p̄spera seducūt
z aduersa ad celestē p̄riam feliciter deducunt.
Prospera itaq̄ sūt pl̄imū formidāda: et eoz ca-
rentia est optāda. Audi de hoc Hiero. Nota
inq̄ nutricis meę nūq̄ mibi euentāt: q̄ scz op-
tat p̄spera q̄ cedūt in grauamē. Vñ Gregoz.
Magis p̄spitatis sblimitas q̄ necessitat̄ ad-
uersitas grauat. Vñ etiā Aug⁹. Nemo p̄gra-

tuletur homini q̄ prospat̄ in via sua: cui⁹ peccat⁹ deest vltor⁹ ⁊ adest laudator⁹: maior ira dei est. Irritauit em̄ dñm peccator⁹ vt ista patiat⁹: et vt flagella correctionis non patiat⁹. **En̄ ⁊ Chrysol.** Nouerca virtutis prosperitas beacul⁹ suis sic applaudit vt noceat: et infelici successu sic in via fortunatos obseq̄tur: vt in fine p̄niciē opetur: p̄uiuis suis ab initio prop̄inas dulcia: ⁊ cū inebriati fuerint letale virus miscet: ⁊ qđ deteri⁹ est: quo spem suis clarescit amplius: eo stupentib⁹ oculis densiorē infundit caliginē. hec **Chrysol.** Qui⁹ dictis si aures accōmodes ⁊ fidē adhibeas: mirū est si de p̄spitatis carētia doleas: quā optimorū q̄ in te sūt nouercā esse didicisti: parā tibi s̄b spē dulci poculi toxicū ministrare et caliginē inducere. **Moli etiā o hō te ingrātū ostendere de donis diuinis de quib⁹ puidet de⁹ suis carissimis filijs: s̄ cū maiorib⁹ ⁊ mag⁹ priuat⁹ amic⁹: ⁊ p̄ oibus filio suo vnigenito dño n̄ro iesu christo aduersitates dedisse maris dinoscat. Si has a p̄re tuo: p̄re quidē omniū: tuo aut̄ singulari adoptione ⁊ te tenerrime diligēte recepisti vlt̄ qñq̄ recepis: nō inde tanq̄ de nō bonis tristeris. Alia q̄ppe p̄ntis aduersitatis arta est: via q̄ ducit ad regnū: et ideo illa via gaudēter est merito incedendū: q̄ sperāda est in termino locūditatis p̄petue. **En̄ Grego.** Sancti viri cū**

sibi suppetere p̄spera hui⁹ mūdi conspiciunt: pauida suspitiōe turbātur. Timēt em̄ ne h̄ laborū suorū fructū recipiāt: timent ne qđ diuina iusticia latēs in eis vulnus aspiciat: ⁊ exterioribus eos munerib⁹ cumulans ab intimis repellat. hec **Greg⁹.** Audi rursus eisdē **Greg⁹.** Electis suis de⁹ iter aspez facit ne dū delectē in via: obliuiscāt eorū q̄ sūt in p̄ria. Audi etiā qđ veritas dicat. Quid p̄dest hōi si vnīuersū mūdi lucret⁹: aiē hō sue detrimentū patiat⁹: Duo sane h̄ copulat: scz lucrū mūdi: ⁊ aiē detrimentū: inuēs plāe qm̄ p̄mū sine sc̄do nemo est qđ p̄sequat⁹: imo reuera mūdāna felicitas si habeat̄ p̄tinue: signū ē euidēs dānatōis et̄ne. **En̄ Greg⁹.** Cōtinu⁹ successus t̄paliū est certū futurę calamitat⁹ indicū. Sz ⁊ in p̄nti mltas miseras ⁊ fallacias p̄spera i se h̄nt. De quibus **Aug⁹** sic dīc: Prospa hui⁹ mūdi aspiratē h̄nt verā: locūditatē falsam: certū dolorē: incertā voluntatē: durū laborē: timidā quietē: rē plenā miserie: spem b̄titudinis inanē. **hec aug⁹.** Deniq̄ vt aduersa tibi nō noceāt: caue diligēter ne p̄spera te corrūpāt. **En̄ Greg⁹.** Nulla aduersitas deicit quē p̄spitas nulla corrūpit. Qui em̄ veritati inheret: vanitati nullomodo succūbit: qđ dū forti pede cogitatōis int⁹ intentionē fixerit: om̄e qđ foris mutabilē agit

ad arcē mētis mīme ptingit. hęc Bre. Scdm
quē etiā vt alibi dicit: nlla nocebit aduersitas
si nulla dñetur iniquitas. Et cetera si dñatur in-
quitas: expedit vt hoc corrigat aduersitas.

De aduersa fortuna. Ca. III.

Porro de aduersa fortuna nō pturberis:
sed potius plimū consoleris: qz aduersa
plus affert boni: z prospera plus infert mali.
An Boe. Plus hoibus reoz aduersā q̄ p-
sperā pdesse fortunā. Illa em̄ q̄ dicit̄ p̄spera
semp̄ specie felicitat̄ cū videt̄ blanda mentis:
hęc sc̄z q̄ aduersa dicit̄ sp̄ vera est cū se insta-
bilē mutatione demōstrat. Illa fallit: hęc in-
struit. Illa p̄ mēdaciū specie bonoz mētes fru-
entiū ligat: hęc cognitione fragilis felicitatis
absoluit. Itaqz illā videas v̄tosam: fluentem
suiqz sp̄ ignarā: hāc sobriā succinctāqz: z ip̄ius
aduersitatis exercitatioe prudētē. Postremo
felix a vero bono deuios blāditijs trahit: ad-
uersa plezqz ad vera bona redū vnco retrahit.
Hęc boet̄. Ideo etiā sapiens de infortunio
turbari nō debet: q̄a suū nō perdit. An Sest̄.
Nihil eripit fortuna nisi qd̄ dedit: virtutem
nō dedit ideo nō detrahīt. Itaqz sapiēs nihil
pdit q̄ in vni⁹ possessione virtutis ē: ex q̄ depel-
li nō potest. hęc Sen̄. Qui hoc dicens plane
innuit: sapientē nihil suū reputare debere qd̄

ptingit eū pdere. An de quodā exemplū glo-
sum narrat valeri⁹: q̄ cū priam ei⁹ hostes iua-
derēt: oīm p̄ciosaz rerū pōdere onustis fugiē-
tibus: interrogat⁹: qd̄ ita nihil ex bōis suis secū
ferret. Ego inqt̄ certe bona mea omnia mecū
porto: pectore em̄ illa gestabat nō humeris:
nec oculis visenda s̄ aīo estimāda: in domici-
lio mētis inclusa: vbi manib⁹ mortaliū et labe-
factioni nō s̄sistit: z vt manētib⁹ presto sūt:
ita fugiētes nō deserūt. Et s̄ilia de alijs pluri-
bus: quoz bona incēdio v̄ naufragio seu alio
mō perierūt sc̄pta repimus. Preterea ī bonū
hoiem nō potest cadere infortunū nisi abusi-
ue appellatū. Nō em̄ potest s̄ hoibus eē aut
vocari infortunū: qd̄ quidē eis coopatur ī bo-
nū. Sed ecce bonis hoibus q̄ ideo boni sunt
qz amici dei sūt z deū diligūt: oīa s̄m Aplm:
coopant̄ ī bonū. Et ideo si bon⁹ es: īmerito
de infortunio q̄rularis: s̄ z inde q̄rulado teip-
sum plane accusas ac puincer⁹ q̄ bon⁹ nō sis.
Letex vt dicit Boe. Si bñ sibi mens cōscis
treno carcere resoluta: celū libera petit. Nō-
ne om̄e terrenū negociū sp̄ner: q̄ celo fruēs se
terrenis gaudet exēptū. Ita reuera est de his
q̄ iā nō sūt hospites z aduenē s̄ ciues sanctorz
et domestici dei: quoz cōuersatio est ī celis:
quib⁹ celestib⁹ gustatis desipit om̄e terrenū.

Quod autem desipit non tristat non habet: atque absque tristitia relinquitur ab habente. Itaque secundum hoc. de tota fortuna nihil est expetendum: quia natura sui bona non est: quae nec se bonis semper adiungit: et bonos quibus fuerit adiuncta non efficit: cuius misera pessimis herent et ad improbissimum quae quae uberiora perveniunt.

De incolatus plongatione. Ca. III.

Omnium de plongatione incolatus in hac valle miserie non est dolendum propter cumulum actuum meritorum. Quanto enim magis bonis incolatur: tanto felicitior redditur in effectu premium salutaris. Sicque vallis miserie fit vallis in spe felicitatis eterne: fit vallis uberrima fructuum bonorum ubertate: fit campus certaminis et pugne victoriosae: fit mons speculationis altissime: fit rursum vallis pinguis ex spissitudine: fit denique vallis florida atque gustissima florum honoris et honestatis iocunditate. Sed nec cause quisquam de nomine miserie: cum mereatur dici potius locus lucrativus divitiarum glorie: et in presenti contra futuras miseras vel plene vel copiose indulgentie. Nempe paulus apostolus mortem declinavit: cum submissus in sporta per mox: suum persecutorem in nomine domini evasit. Sed cur illud: profecto quis ipse dixerit: Cupio dissolvi et esse cum christo: cum etiam dixisse legitur: Opto anathema

ma esse a christo per fratres meos: id est: secundum gloriam: separatus esse a christo per fratribus seculi in christo renatis: immo et per filioliis quos iterum parturit diuturniori scilicet predicacione in hac valle miserie educandis et christo lucrandis. Unde Chrysostomus de ipso paulo dicit. Passus est per mox deponere huius rei gratia ut predicacioni diutius insisteret: et cum multis huic creditur ad christum iret. Veniebat profecto ne forte pauper hinc et inops multorum salutis abscederet. hec Chrysostomus. Denique ob communi causa: incolatum suum beatus Martinus plongari non renuit: sed dicebat: Domine si adhuc populo tuo sum necessarius: non recuso propter eos subire laborem: fiat voluntas tua. Satis est inquit domine quod usque huc certavi: nec deficientem causabor etate: munia tua: id est: debita officia: devotus implebo. Quid plura: Christus autem ante matrem suam dilectissimam de hoc seculo nequam eriperet: promisit eius incolatum post ascensionem suam annis quam pluribus plongari. Sed et discipuli quem diligebat iesus: Johis scilicet euangeliste christo amatissimi: incolatum non sine suo et aliorum profectu usque ad annos nonagintanovem fuisse dinoscitur plongatus. Quod igitur vides teo placuisse in suis amatissimis: non est ratio quod tu inde quod ruleris. Letetur scripturis testatur: a teo per virtutis actu longa vita promittitur: sed vite longa

tudo quicquid multis deuotis ne eos forte in spiritalibus impediat subtrahat: put in libro Sapientie de quodam dicit: Raptus est ne malicia mutaret intellectum eius etc. Pro utroque igitur casu: siue scilicet tepestiuue siue tarde te contingat de medio subtrahi: eo consolationem nunc recipias: quo sperare habes te fore a deo in meliori tibi articulo de hoc seculo neque feliciter euocandum.

Secundus Liber pertinet consolationum remedia oportuna contra illa turbationa que opponuntur generaliter paci et tranquillo statui. Et habet capitula. VI.

- I De consolatione super tribulationibus variis.
- II De persecutionibus et impugnationibus.
- III De iniuria.
- III De exilio.
- V De tormentis illatis.
- VI De tormentis morte inducentibus.

De consolatione super tribulationibus variis. Ca. I.

Primo igitur de tribulationibus conqueri non debes: quia per tribulationes miles christi efficiaris: et si in pugna uiceris: gloriosus eris. Ipse siquidem christus ut imperator summus de suis et quasi ru-

sticis: id est: de hominibus facit aliquos milites: puta qui propter ipsum se disponunt ad sustinendum uiriliter tribulationes. Qua quidem ratione potissime in libro Job dicit: Diligentia est uita hominis super terram. Porro tribulatio dilatat cor hominis ad magna dei dona recipienda. Mempe sicut martellus aurifabri cogit sub manu eius metallum extendi: de quo uas suum intendit operari: Ita profecto aurifaber totius creature per tribulationes intendit cor tuum dilatare et extendere: ut in eo plura dona et bona spiritualia possit ponere: ut cor tuum sit preciosissimum et sanctissimum reliquiarum christi: scilicet sancti sanctorum et aliorum in memoriam ad solamen relictorum: monstrantia preciosa. De qua dilatatione cordis humani intelligi potest illud psalmiste: Dilatasti cor meum. Et illud. In tribulatione dilatasti mihi: scilicet ad utilitatem meam. Ceterum per aquam in scriptura tribulatio designatur: ut cum in Cantica dicit: Aquam meam non poterant extinguere caritatem. Unde tribulatio ad modum aque uinum temporalis leticie temperat: ne interioris hominis debili capiti scilicet menti per uolentiam uel alio modo noceat. Tribulatio etiam ad modum aque hostes dimergit spirituales: scilicet uitia et demones. In cuius figura dicit in Exodus. Operuit aqua tribulantes eos: unus ex eis non remansit. Et, quemadmodum aqua nutrit pisces:

ita tribulatio nutrit ecclie fideles: q̄ s̄m p̄phe-
 tiā dñi: ad modū pisciū p̄ petrū piscatorē erāt
 captēdi. Itē dñi hęc aqua: id est: tribulatio ec-
 clesie erat magna: tūc etiā magni erāt pisces:
 id est: sc̄ti. Per ignē etiā in sc̄ptura tribulatio
 figurat: dicēte psalmista: Igne me examīasti.
 Quā sicut cera igne mollicat: z veteri imagine
 deposita nouā recipit: sic corda tribulatione
 emolliunt: z vetustatē vitiorū deponūt ac vir-
 tutum nouitatē assumūt. Et sicut tres pueri
 qui ligati missi sūt in ignē fornacis inuēti sunt
 soluti: Ita etiā in igne tribulatiōis cōstitutus
 facile soluit a vinculis quibus ligat⁹ est: sc̄z a
 vinculis amoris mūdi. Sicut em̄ p̄ ignē p̄ba-
 tur aurū z purgat⁹ vt sit pur⁹: Ita p̄ tribulatio-
 nes p̄batur homo z a pct̄is purgat⁹ ac dispo-
 nitur vt sit vas purū ad capiendū deū. In su-
 per tribulatio p̄ns quā homo patit⁹ in terra:
 est q̄si medicina q̄dā a sūmo medico mīstrata.
 Quā Aug⁹. Intelligat homo medicū eē deum
 et tribulationē medicamentū esse ad salutem
 nō penā ad damnationē. Sub medico posit⁹
 vreris: secaris: clamas: nō audit medic⁹ ad vo-
 luntatē s̄ audit ad sanitatē. hęc aug⁹. Et p̄fe-
 ctio sicut in corp̄alibus: teste sc̄ptura: nō est cē-
 sus sup̄ censum salutis corp̄is. Ita z ī p̄posito
 nihil vtilius censendū est q̄ sit salus mētis.

Nec tristeris de asperitate tribulatiōis: quia
 hoc signū est tibi in bonū: signū quidē tuę ele-
 ctiōis: signū q̄ diuine dignatiōis: qua quidē
 ob hoc dignāter agit q̄ p̄ tribulationē aspera
 sit via electorū: ne eos magis delectet diu p̄-
 gere q̄ citius puenire. Est nempe signū p̄de-
 stinationis. Deus em̄ fidelib⁹ suis hic multi-
 plicat tribulatis aliquid melius reseruauit. Unde
 deus dicit sc̄ptura: In paucis vexati in mul-
 tis bene disponent: sc̄z sc̄dm futurę vitę bona
 vtiq̄ p̄ntibus potiora. Sc̄z z tribulatio porta
 est regni celoz. Hęc ergo porta dñi: iusti itra-
 bunt in eā. Nam z teste euāgelista: Oportuit
 pati christū: z sic intrare in gl̄iam suā. Unde z
 in actib⁹ ap̄toꝝ: Per multas tribulatiōes oportet
 intrare in regnū celoz. Aduerte etiā q̄ntū
 bonū tribulatiōes z aduersitates tibi cōferūt:
 quia hoīem sursū respicere ad deum cogūt: et
 sibi solatia querere sup̄iora: per hoc q̄ hic pre-
 dudūt inferiora: s̄m illud Apli: Que sursum
 sūt gr̄ite: nō q̄ sup̄ terrā. Permittit quippe de⁹
 tribulari hoīem intēdens eius ad ip̄m cōuer-
 sionē. Peccator em̄ in p̄speritate p̄stitur⁹ sem-
 per fugit z a deo auertit: quāto sc̄z ad bonum
 cōmutabile plus p̄uertit: Sc̄z tribulatiōe sibi
 immissa reuertit⁹ z ad deū cito p̄uertit: dicēte
 dño p̄ Oseam p̄betā: In tribulatiōe sua ma-

ne cōsurgēt ad me. **D**ane inq̄t: id est: cito sine
tēpestiue vel orto lumine gr̄e. **S** felix necessi-
tas q̄ ad meliora cōpellit. **H**inc ē qd̄ dicit **Br.**
Dala q̄ nos hic premūt ad deū ire cōpellūt.
Et ps̄. **M**ultiplicate sūt infirmitates eor̄: po-
stea accelerauerūt. **M**imirū tribulatiōes sunt
nūcij dñi tui: ad magna bona te vocātis: et q̄-
quot tribulatiōes habes: tot recepisti nūcios
qui dicūt tibi accelerādū esse: vt diete cordis
tui nō sint parue: et vt ī paruiz caducis nō si-
stas: sed amorē tuū ab eis s̄trahas. **N**isi em̄
essent tribulatiōes: hoies ip̄ius dei obliuiscerē-
tur p̄tenti t̄palibus. **U**n̄ tribulatio ē velut ab-
sinthiū: quo hī qui sūt sp̄ūaliter paruuli a la-
cte t̄palis cōsolatiōis separātur: sic corporalit̄
paruuli aliq̄ amaritudine a nutricis lacte so-
lēt separi. **C**ōsidera quoq̄ q̄ ignis purgatorij
testāte **Augustino**: miro mō grauis est: supat
em̄ omnē penam quā homo vnq̄ in hac vita
passus est vel pati potest. **T**ribulationes igit̄
sūt p̄ penis ignis purgatorij tāq̄ incōpabilr̄
leuiiores hilarit̄ tolerāde: qz p̄ ip̄as tribulatio-
nes debita ad q̄ deo obligam̄: scz penas pctis
debitas possum⁹ quittare: et p̄ mēsurā diuic̄
acceptationis de p̄poto abradere. **I**nter hęc
n̄ aduerte quō latro se in cruce q̄ttauit: qui ad
dexterā iesu pepēdit: hic p̄fecto qz tormentis

qd̄ p̄ culpa sua patiebat̄ ad honorē creatoris
sui p̄uertit: de toto debito se q̄ttauit. **I**nsuper
etiā a saluatore audire meruit verbū illd̄ dul-
ce: **H**odie mecū eris in paradiso. **D**eozare etiā
et inspicere christi passionē: et inuenies in tribu-
latiōe p̄solationē. **U**n̄ **Aug⁹**. **M**agna cōsola-
tio est mēbris ex capite. **U**n̄ et **Ap̄ls**: **S**i susti-
nem⁹ et pregnabim⁹. **U**n̄ etiā **Bern̄**. **N**unqd̄
p̄sa cōmunionē sua sociū tribulatiōis exclu-
dit: **S**ecū latro in cruce eadē die fuit in para-
diso. hęc **Bern̄**. **A**qua ergo tribulatiōis mlt̄ū
debet sapere nobis ex quo colata est p̄ saccū be-
nedictę hūanitatē xp̄i plenū sp̄ibus aroma-
ticis. **H**ic nāq̄ saccus ī quo habitauit corpa-
liter plenitudo veritatis: plenus fuit gr̄e et veri-
tatis. **N**ōne aut̄ per hūc saccū b̄ndictū dicta
aqua colata fuit: quādo christ⁹ tāta et tot susti-
nuit: **U**nde si aqua illa simplex et pura antea
nob̄ insipida fuisset: ex tūc sp̄ sapida esse debe-
ret: p̄tracta scz p̄ colationē odore aromatico et
sapore dulcissimo. **D**eniq̄ tribulatus socios
habet magnos et pl̄mos: tales quib⁹ dignus
nō erat mundus. **P**ater n̄r abraā p̄ mltas tri-
bulationes amicus dei est effect⁹. **S**ic ysaac:
sic iacob: sic moyses: et omēs qui placuerunt
deo: p̄ multas tribulationes trāsferūt fideles:
p̄fecto v̄l et tu p̄ multas tribulatiōes trāsibis

vel deo nō placebis. Quia vt dicit Aug⁹ nullus
 suus christi sine tribulatione est. Et si putas
 nō habere tribulationes nō dū christian⁹ esse
 cepisti. Nequaquā igit velle vel presumas esse
 singulari: nequaquā tribulatiōes cōmūes alijs
 et tātis viris aliq̄ten⁹ verear. Habet quoq̄
 tribulat⁹ sociū etiā ipm deū: qui de tribulato
 dicit: Cū ipō sū in tribulatione. Et rursū psal
 mista. Iuxta ē dñs his q̄ tribulato sūt corde.
 Vnde Bernar. Quātūcūq̄ seulat tribula
 tio: nō putes te esse derelictū: s̄ memieris scri
 ptū esse: Cū ipō sū i tribulatione. hęc Bern.
 Et ideo hęc societas secura: grata z delectabil
 est plurimū affectāda: et ppter eā ipa tribula
 tio est postulanda a deo. Vñ Bernar⁹. Dñe
 velle sp̄ tribulari: vt semp̄ mecū posses esse. s̄
 ille. Mimirū si deus est mecū in tribulatione:
 qd̄ ergo requiro amplius. Nā nihil aliud aut
 plus q̄ deū meū velle debeo: exēplo illi⁹ ma
 rię magdalene: in cui⁹ psona dicit Origenes.
 Dñm meū solū quero: z ipse sol⁹ potest me cō
 solari. Sed z valde avarus dicitur cui de⁹ nō
 sufficit. Si aut̄ ipse homo de deo nō cōtentat:
 quō de quocūq̄ dono dei interiori vel exte
 ri poterit cōtentari: Deus itaq̄ q̄ consolatur
 nos in omni tribulatiōe nra: sufficiens ē p̄ so
 lutiōe habēda. Qui etiā on⁹ patiens sibi assu

mēs dicit i iudicio his qui a sinistris ei⁹ erūt:
 Quādiu non fecistis vni de minorib⁹ his: nec
 mihi fecistis. O viscerosa erga hoīem caritas
 dei: q̄ merito debet oēm hominē tribulatū cō
 solari. Itaq̄ tribulatio est materia spiritalis
 gaudiij: z causa diuini solatiij: qz tristitia tribu
 latiōis mutatur seu cōuertit saltē in bonis ho
 minib⁹ in gaudiū exultatiōis. Et hec mutatio
 in euangelica historia apte intelligit figurata
 p̄ mutationē aque in vinū in nuptijs: qz aqua
 tribulatiōis cōuertit in vinū solationis z le
 titię sp̄ialis: qd̄ vinū letificat cor hoīs. Mem
 pe tribulatio oīones reddit exaudibiles atq̄
 gratiores. Vñc nāq̄ p̄ psalmistā dicit: Ad dñm
 cū tribularer clamaui z exaudiuit me. Sed et
 sicut a deo p̄limoz clamoz magis exauditur:
 ita etiā pari mō si vnus homo multa ora ha
 beret: vel si oīa mēbra eius ora essent ac simul
 clamarēt: exauditiōne apud deū facilius ob
 tinerēt. Sed p̄fecto q̄libet tribulatio est qua
 si os clamās in necessitat⁹ articulo. Vñ z Pe
 trus Rauē. dicit de lazaro: q̄ tot habuit ora
 clamatiā: quot habuit vulnera: Noscere etiā
 debes o homo tribulate q̄ tribulatio in p̄sē
 auget coronā in futuro: z varietas tribulatio
 nū variū seu diuersū future coronę adijcit or
 namentū. Qui em̄ nō impugatur: nō certat nec
 repugnat: qui x̄o nō certat non vincit. Sicut

ecōtra te iusto dicit Sapiēs. Certamē forte te
dicit illi ut vinceret. Deniq; q̄ nō vincit non co/
ronatur. Igitur sequitur istō pauli: Nō corona
bitur nisi qui legitime certauerit. Et proportio/
naliter sequit ex his dictis: q̄ quāto q̄s pluri/
es impugnat: tāto pluries poterit esse victor:
et quāto pluries est victor: tanto magis mere/
tur coronari. Quēadmodū ecōtra dicit Berni.
Si patiētia nra crudeli miseratione minuitur:
paulatim gemis corona nra priuat. Comuni/
ter ergo malleo tribulatiōis fabricat corona
iustis tribulatis. Qui em iustos tribulant: co/
ronā eis fabricāt. Ad etiā q̄nq; sit nō aperte
eis in facie psequēdo: s̄ occulte q̄si a tergo per/
tractionē malleo lingue pcutiēdo. Quēad/
modū ob hoc dixisse videt Psalmista: Sup/
dorsū meū fabricauerūt pctōres. Vñ Jacob^o
de tēptato p tribulationes et patiēter sufferē/
te dicit: Btūs vir q̄ suffert temptationē: qm̄
cū pbat^o fuerit accipiet coronā vitę rē. Por/
ro Berni. plura de pmissis q̄si recaplans dicit.
Hec est via vitę tribulatio p̄ns: via gl̄ie: via
ciuitatis habitaculi: via regni: S̄temur in tri/
bulatione: in ea siquidē spes gl̄ie: imo et in ipsa
tribulatiōe gl̄a p̄inet: sic spes fruct^o i semine.
In h̄ic modū regnū dei intra nos est: thesau/
rus in gēs in fictili vase: in agro vili. Cum ipō

sum in tribulatiōe ait dñs: Et cur aliō itez q̄
tribulationē querā: Tibi deo adherere bo/
nū ē. Quis em sustineret: q̄s s̄sisteret sine eo:
Bonū est mihi dñe tribulari dum mō ip̄e sis
mecū: q̄ regre sine te: epulari sine te: sine te
gl̄ari. Bonū mihi in tribulatione: magl am/
plecti te in camino et habere te mecū: q̄ esse si/
ne te vel in celo. Quid trepidam^o: qd̄ cuncta/
mur: qd̄ refugim^o h̄ic caminū: seuit ignis: sed
dñs nobiscū est in tribulatione. hęc Bernar.
**De psecutionib^o et impugnationi/
bus. Ca. II.**

Porro de impugnationib^o et psecutioni/
bus nō ḡueris: sed ad christi exemplū et
facta patrū p̄cedentiū recurrēs cōsoleris. Et
p̄mo oim̄ ad ipsius christi exēplū recurrām^o.
Hoc em̄ admonet Ap̄tus dicens: Recogitate
cū qui talē sustinuit a pctōribus aduersus se/
menp̄m cōtradictionē: vt nō fatigemini i ani/
mis vris deficiētes. Recurrām^o deinde ad pa/
tres volūtate p̄pter christū patientes. Vnde
Breg^o. Facta p̄cedentiū p̄m cōsiderem^o: et
nō erūt graua q̄ toleramus. Vñ et Hierony/
mus. Quis sc̄toꝝ patiētia coronatus nō est a
cunabul^o ecclē: S̄z sine exceptione dicit ap̄ls:
Omēs qui pie viuere volūt in christo: p̄secu/
tionē patiunt. Nec nouis tantū exemplis insi

stedū: admonet nos etiā apl's Jacob⁹ dicēs:
Exemplū accipite frēs exitus mali et lōganī
 mitatis: laboris et patiētīe pphetaz: qui locu
 ti sūt in noīe dñi. **Ecce** bñficamus eos q̄ susti
 nuerūt. **Et** o si nosceres homo qd̄ honorē: qd̄
 valoris afferret pati ppter deū psecutiones:
 utiq; ipas pati velles et affectares si nō desi
 peres. **Mimirū** qui ipas ppter iusticiā patiū
 tur: a dño bñ predicātur. **Beati** inquit q̄ pse
 cutionē patiunt ppter iusticiā. **Dagna** proz
 sus consistit tribulatio in bñtudine: et ad ma
 gnū honorē psecutiones patiētium p̄dicauit
 dñs ipos beatos esse. **Ad** magnū quoq; valo
 rē designandū sibiūgere curant. **Am** ipoz est
 regnū celoz. **Mimirū** nihil maius potest esse
 q̄ regnū celozū: in quo veracit̄ includit̄ deus
 ip̄e: q̄ s̄m Ansel. maius bonū excogitari non
 potest. **Sz** et reproborū malicia p̄fert p̄limū
 ip̄is bonis. **Un̄** Greg. Abel esse renuit: quem
 malicia cayn nō exercet. **Ferrū** quippe mētis
 nr̄e ad acūmē nō p̄t puenire vitatis: nisi hoc
 craserit lima p̄uitat̄. **Et** itez: **Dala** reprobo
 rū bonos dñi cruciant purgāt: vtilitatē etiam
 iustoz militat p̄tās p̄rauoꝝ. **Un̄** et **Origenes**:
Tolle astutias diaboli: nec erit victorie coro
 na legitīe certātī. **Si** desūt obsistētes nō erūt
 agones: nec victozib⁹ munera parātur. **Non**

sollū ergo bonis vtit̄ deus ad opus bonū: sed
 etiā malis. **Sūt** vasa ad honorē: sūt ad cōtu
 meliā: vtraq; tñ necessaria. **hec** Origenes.

De iniuria. Ca. III.

Quoniam si vis consolari sup iniuria tibi il
 lata: recurre quātotius mente ad pctā p
 te p̄petrata. **Un̄** Greg⁹. **Tūc** illata cōiūtia bñ
 toleram⁹: cū in secreto mētis ad mala p̄petra
 ta recurrim⁹. **Leue** quippe videbit̄ q̄ iniurias
 patimur: dñi in actione nr̄a p̄spicimus q̄ pei⁹
 est qd̄ meruimus. **hec** Greg⁹. **Et** p̄fecto bene
 dicit. **Cōsiderato** nāq; q̄ iniuria nobis illata
 insufficiēter correspōdet pctis: merito gaude
 mus q̄ de residuo parciūt nobis. **Quis** em̄ v̄
 iusto dei iudicio p̄suand⁹ vtroq; oculo: non
 merito gauderet relicto sibi vno: altero a non
 suo iudice iniuriose sibi ablato: **Attende** eti
 am⁹ p̄ consolatione tua: q̄ scōm Aug⁹: iustus
 patiēter tolerās iniuriā: celestē meret̄ coronā.
Et illud qd̄ s̄b disunctiōe p̄mittitur p̄ Chry
 sostomū dicentē: **Quicq̄d** a qlibet hoīm pas
 si fuerim⁹ iniuste: aut remissionē accipiemus
 oīm peccatoꝝ: aut si tāta in nobis delicta non
 fuerint: clariorib⁹ honorabimur coronis. **hec**
 Chryso. **Et** vere magnū est: remissionē oīm
 peccatoꝝ accipe. **Sed** maximū est clariorum
 coronaz celestū gaudijs abūdare.

De exilio. Ca. III.

Quereris dicēs forte: quia poeta testāte: dulce est natale solū: sed solationis expulsoꝝ de patria viā discere et modū: videlicet ut homo de patria iudiciū mutet: et non tantū natale solū: sed totū mundū patriam iudicet: vel magis nō solū locū in quē exilio relegatus est: sed et terrā de qua sibi carnē natus est et totū mūdū exiliū reputet. Unde Hugo. Virtutis principū est ut discat paulatim exercitā animi viciabilia hec et transitoria cōmutare: ut postmodū possit derelinquere. Delicat⁹ miles est ille adhuc cui patria dulcis est: Fortis autē iam cui omne solū patria est: Perfect⁹ vero cui mūdus totus exiliū est. Unde Seneca. Patriā meā transire nō possum: oīm hoīm vna est patria. Extra hanc nemo p̄ici potest: nō patria mihi interdicit locus. In quācūq; terrā venio in meā venio. Nulla terra exiliū est: sed altera patria est: vbi cūq; bene est. Illud autē p̄ quod bene est in hominē nō in loco est. Si enim sapiēs est peregrinatur: si stult⁹ exulat. hec Seneca. Et ecce quomōdo iuxta verbū hugonis cōmutat vocabula. Nam in exiliū missionē: vocat sapiētē peregrinationē expulsionē cōcedit de loco sed negat de patria ut sic manere in patria sit ad consolationem

Locus ergo de quo quis proijcitur siue terra non erit patria eius reputanda: sed censenda est patria potius locus ille de quo scitur homo nō exterior sed interior oriūduus. Homo autem interior nō est de quocūq; huius mundi loco oriūduus: Ideo nullus hui⁹ mundi locus patria sed totus iste mūdus pro exilio est habendus: et alter ab eo locus pro patria a quo neminē quis expellit est censendus.

De tormētis illatis. Ca. V.

Demū tormēta gaudent sūt tolerāda: quia inde speratur delitiarū immēse: non solum in duratione perpetua: verū etiā in delitiarū copia. Hinc enim de iustis scriptura dicit: Si coram hominib⁹ tormēta passi sūt: spes illorū immortalitate plena est. In paucis vexati in multis bene disponent. Ad consolationē itaq; habēda in tormētis: sufficiat nūc illa spes immortalis consistens in delitijs copiosis: quā spem sequit⁹ res tūc cū beatorū corpora seu corporū mēbra nūc tormētis afflicta: multis delitijs bene id est: suaviter disponent: quādo iuxta certū propheticū testimoniū cōtinget delitijs affluere ab omnimoda gloria eius.

De tormentis mortē inducentib⁹. Caplm. VI.

Liber

Q nec tormēta etiā mortē inducentia tibi
meas: sed potius in eis consolationē ac
cipias. **Uñ** Thomas de aquino. Si q̄s mortē
illatā patiēter sustinea: etiā si p̄ aliquib⁹ cri
minibus sit illata: valet ad diminutionē pene
et ad liberationē etiā a tota pena s̄m quāta
tē culpe et patiētie et p̄tritionis. hec ille. **Nec**
p̄ christo mori trepides q̄ p̄ te mori non du
bitauit. **Ipe** quidē q̄ nō tenebat: tu vero qui
teneris. **Ipe** secūdū Bernardū: est ⁊ speculū
patiendi: et premiū patiētis: vtrūq̄ puocat
fortiter ⁊ vehemēter accēdit. **Profecto** inter
preciosas sanctorū mortes p̄ciosius est marty
riū: vtpote p̄ntia christi consecratū pariter ⁊
per eū consumatū. **Uñ** Ciprianus. **O** b̄ri mar
tyres quib⁹ vos laudibus p̄dicem. **O** milites
fortissimi vsq̄ ad gl̄ie cōsumationē nō cessi
stis supplicijs: sed potius supplicia cesserūt vo
bis: sinē dolorib⁹ quē non dabāt tormēta de
dit corona. **O** quale deo fuit istud spectaculū:
q̄ s̄blime: q̄ magnū: q̄ p̄ciosū: q̄ acceptū:
q̄ letus illic christ⁹ affuit: q̄ libens in talibus
pugnauit et vicit. hec ille. **Et** ideo vt dicit Jo
hannes episcopus. **Considerate** cū hoste pu
gnare presente deo: fauet vt obtineas: cū pu
gnas dominus congregatur et victoria tibi
ascribitur.

Tertius fo. xvii.

Tertius liber cōtinet remedia opor
tuna cōtra turbatiua quę opponūtur
cōmodo et quieti. **Et** habet capla. X

- I De inquietudine temptationū.
- II De diaboli impugnationibus.
- III De carnis temptationibus.
- III De mūdi temptationibus.
- V De difficultate deserendi vitia ⁊ dele
ctationes: et acquirēdi virtutes.
- VI De afflictionibus ⁊ molestijs.
- VII De penalitatibus.
- VIII De flagellis dei.
- IX De incōmodo vel difficultate p̄nie.
- X De peregrinatione.

De inquietudine tēptationū. Ca. I.

Primo ergo de temptationib⁹ non
graueris: sed p̄sidera q̄ tēptari est
passio inuitabilis: ⁊ sic de necessi
tate virtutē faciēs leuius magisq̄
libenter tolerabis. **Uñ** Aug⁹. **Premonitos**
vos esse volo neminē sup̄ terrā sine tēptatiōe
victur⁹: **Specialit** autē ē cōmunis deo seruire
incipientib⁹. **Uñ** in **Ecclastico**. **Fili** accedes
ad seruitutē dei: p̄para aīam tuā ad tēptatio
nē. **Et** maxime cōmunis est deo acceptis: sic
signum p̄ciosum diuine dilectionis. **Uñ**

angelus Tobie dixit. Quod acceptus eras deo: necesse fuit ut temptatio probaret te. O signum rei optime: tate dignitatis divine: tate dilectionis et gratie: signum eterne felicitatis firmissime spande. Ideo etiam temptatio te gravare non debet quia multa bona efficit. Nam temptatio erudit. Unde Ecclesiasticus. Qui non est temptatus quod scit: Qui non est expertus pauca recognoscit. Temptatione humilitas proficit. Unde Gregorius. Temptatione humilitas proficit: que mentem ab elatione custodit. Temptatio virtutes custodire facit. Unde idem Gregorius. Beati viri tanto robustius acceptam gloriam virtutum custodierunt: quanto temptationis impulsu percussi infirmitatem suam humiliter agnoscerunt. Temptatio virtuti adhaerit. Unde Seneca. Dulcius adhaerit sibi virtus lacessita. Et contra Leo papa. Nulla sunt inquit sine temptationum experientis opera virtutis. Temptatio iustos probat. Unde Ecclesiasticus. Vasa figuli probat fornax: et homines iustos temptatio. Temptatio probatam fidem magnificat. Unde Petrus. Hodie nunc si oportet perstrari in variis temptationibus ut probatio fidei vere preciosior sit auro quod pro igne probatur. Temptatio praesertim patientis populum edificat. Unde de Tobia dicitur: Hanc temptationem ideo permisit deus evenire illi ut posterum daret exemplum patientie illius. Temptatio in futuro coronat. Unde

Jaco. Bonus vir qui suffert temptationem: quoniam cum probatus fuerit accipiet coronam vite: quam reprobus misit deus diligentibus se. Contra ad sensum contrarium dicit Augustinus. Profectus noster per temptationem nostram fit: nec sibi quisquam innotescit nisi temptatus: nec potest coronari nisi vicerit: nec potest vincere nisi certaverit: nec potest certare nisi inimicum et temptationes habuerit. Porro diabolus temptat ut pervertat: caro temptat ut alliciat: mundus temptat ut decipiat: homo temptat ut sciat vel experimentum capiat. Sed teste Jacobo: deus intemptator malorum est: ipse enim neminem temptat temptatione scilicet malorum aliorum: Temptat tamen non quidem fraudulenter sed salubriter. Aliter enim propheta David non dixisset: Proba me domine et tempta me: ure renes meos et cor meum. Temptat igitur deus ut probet: id est: ut probatos ostendat et remuneret. Sane deus respectu in paucis temptat et in multis remunerat. Unde in libro Sapientie. In paucis veritati: in multis boni disponens: quoniam deus temptavit eos et invenit illos dignos se. Quos igitur deus temptat: si dignos eos inveniat: multis quidem tantam animarum quam corporum bonis dispositionibus remunerat: et insuper dignis se pro mercede seipsum donat: quod videtur teste scriptura: est merces magna nimis. Si ergo temptat te deus malum aliquid pene indu-

cendo: scrutare scripturas et solaberis. **Uñ** in Baruch de deo sic scribit. Qui induxit vobis mala ipse rursus adducet sempiternam iocunditatem cum salute vestra.

De diaboli impugnationibus. Ca. II.

Quereretur de antiqui hostis impugnationibus non solliciteris: quia non plus temptare potest nisi quantum permittitur. **Uñ** Aug⁹. Tantu admittit diabolus temptare: quantum tibi potest ut exercearis et perberis: ut qui te nesciebas: a teipso inueniaris. hec ille. **Uñ** ad reprehendendum occultas maligni spiritus insidias: attendendum est secundum doctrinam Gregorij: quia suggerat. Quis inquit spiritus sit qui loquitur: ipsa suggestio declarabit. Sempiternus enim spiritus naturalis mollis: spiritus mundi vana: spiritus malicie amara loquitur. Est et leve protra insidias diaboli paratum remedium: quod tradidit magnus sanctus Antonius: Varias inquit demonum nostris insidias credulitatem nostris christi vestris figite mentibus: et universi demones fugabunt. Denique hi qui temptantur a diabolo: si viriliter resistunt: deo et angelis spectaculum sunt: et coronam a deo habebunt. **Uñ** Hieron. Deus ipse omnium rector et dominus: cum omni angelorum militia certamen tuum expectat: tibi quoque protra diabolum dimicanti parat eternitatem

coronam. **Uñ** et dominus ad antonium temptationibus superatis ait: Antoni hic eras: sed expectavi videre certamen tuum: nunc alit quia viriliter dimicasti: in toto orbe te faciam nominari.

De temptationibus carnis. Ca. III.

Respondeo si bonum quod de temptationibus carnis: et universaliter de vitiis impugnatione legitur scires: non tantum regulari deberes. Profecto inde sequitur humilitas: que est unum de maximis bonorum acceptum apud deum: et pro eum remunerandum. **Uñ** Greg⁹. Cum temptamur vitiis diuina dispensatione nobiscum agitur: ne virtutibus quibus proficimus: extollamur. Et iterum: Hieronymus bibuleum tolerat: ut humana mens de se humilia sentiat dum minima non superat. **Uñ** et apostolus Paulus. Ne magnitudo revelationum extollat me: datus est mihi stimulus carnis mee angelus sathane qui me colaphizet. Insuper pro tua in temptationibus consolatione: cogita et considera quod in pugna tua contra carnem: deus te inspicit: et adiuuat: et tandem vincens remunerat. **Uñ** Aug⁹. Conatum tuum novit deus: et voluntatem tuam inspicit: et luctam cum carne considerat et hortatur ut pugnes: et adiuvat ut vincas: et certamen spectat: et deficiente subleuat: et vincens coronat.

De mundi temptationibus. Ca. III.

S vero mūdi tēptationibus: et ei⁹ vani/
tatib⁹ infestari: recurre ad ea q̄ sup̄ in li/
bello p̄mo de felicitate mūdāna ac p̄speritate
z fortuna sūt sc̄pta: z p̄culdubio p̄solar⁹ eris.

**De difficultate deserendi vitia et
delectationes: z acquirendi vtutes.**

Capitulum. V.

Proterea p̄tra vitiorū delectationes for/
titudine te accingas: et eas tanq̄ viles
generoso aīo cōtemnēdas viriliter deseras et
abijcias. Vitioꝝ em̄ delectationes si que sūt:
cōtemptibilē faciūt z totalit̄ p̄fundūt: et ideo
detestande et facile deserēde sūt. Deniq̄ sicut
cor virtuosū cōparabile est celo: qđ deus in/
habitare dignat̄: de⁹ inq̄ quē vt dicit Hiero/
nym⁹: nō auro tēpla fulgētia: nō gēmis alta/
ria distincta delectāt: sed aīa virtutib⁹ ornata:
Cuiusmodi animam bene celum vocat. Sic
p̄ oppositū cor vitiosū nō absurde infern⁹ dī.
Nā ad modū inferni est habitatio demonū:
hñs ad modū inferni tenebras ignorātie: ignē
p̄raue p̄cupiscētie z vermē remordētis p̄scie.
Tale cor hñtes infernū p̄occupant: q̄si time/
ant qđ ad ip̄m nimis tarde pueniāt. Et ideo vi/
tioꝝ delectationes que cor hoīs calefaciūt: z
ad futuras penas intolerabiles parit̄ z inter/
-

minabiles disponūt: sūt facili⁹ deserēde. Et
certe p̄stat qđ etiā p̄orsus digne: Igitur meri/
to nō debes terreri de difficultate deserendi
vitia z aggredīedi vtutes: Et vt dīc̄ Greg⁹.
Si forti nos studio cōtra vitioꝝ tēptamentā
stringim⁹: etiā ip̄a vitia ad vsū vtutis imu/
tamus. Et primū quidē oportet vitia desere/
re: z deinde virtutes acquirere: Quia vt dicit
Aug⁹: Dēs nō potest habere regimē virtu/
tū: nisi prius excusserit iugū vitioꝝ. Deniq̄
nō turberis ex hoc qđ mala pateris: sed pot⁹
inde p̄soleris: cū mala pati nō sit modica poz/
tio bōe vite. Nēpe bona vita nō ē bñ valere:
sed potius in malo pati cōsistit. Vñ Bernar.
Bonā vitā ego puto z mala pati et bona fa/
cere: z sic p̄seuerare vsq̄ ad mortē. Dicit vul/
go: qđ qui bene se pascit: bene viuit: sed mērita
est iniquitas sibi. Hec Bernar. Sane de malis
que sustines eo turbaris: qđ illa mala esse opi/
naris. Et ideo si ea nō esse mala didiceris: nō
restat nisi vt p̄soleris. Sup̄ quo audi Ambro/
sū dicentē: Mala nō sūt que nec crimie mē/
tē implicāt: nec p̄scientiā ligāt. Vñ paupertatez
z ignobilitatē: egritudinē z mortē nemo sapi/
ens mala dixerit: nec ī maloz sorte nūeravit.
Audi z Vincētū historiographū. His inq̄t
qui secundū p̄positū dei vocati sūt sancti: ma/
-

gna debet esse consolatio: etiā in pñti ptra mlti-
plicē huius vite miserā: q̄ et in hac vita dili-
gentib⁹ deū oīa cooperant̄ in bonū bona ⁊ ma-
la: ⁊ in futuro nihilomin⁹ hec oīa cooperātur
in gloriā.

De afflictionib⁹ ⁊ molestiis. Ca. VI

Ceterū ex huius vite molestiis p̄sertim
multiplicatis: ad magnū bonū scilicet ad
mūdi cōtemptū p̄mouebis: et requiē i deo
q̄rere salubrit̄ cōpelleris: ⁊ ad p̄culosas mūdi
blāditiās declinādas inclinauerit. **Uñ Greg⁹.**
Ecce donis suis de⁹ flagella p̄miscet vt nobis
omne qd̄ nos in seculo delectabat amarescat: ⁊
illud incendiū surgat qd̄ nos semp̄ ad celeste
desideriū inq̄tet ⁊ excitet: atq; vt ita dicam:
delectabilē mordeat: suauiter cruciet: hilarit̄
cōtristet. Uñ et Aug⁹. Cū molestie in huius
vite fragilitate crebrescūt: eternā requiē nos
desiderare cōpellūt. Mūdus quoq; est peri-
culosior blādus q̄ molestus: et magis cauē-
dus est cū se allicit diligit: q̄ cū se admonet co-
gitq; contēni. hec Aug⁹. Mūlus ḡ vite mole-
stie non debēt te molestare licet sint inquiete:
licet sint dure: licet sint aspere. Uñ idē Aug⁹.
Spūs deficit vbi caro req̄scit. Et enim caro
mollib⁹: sic spūs duris nutrit. Illā blāda re-
fouent: hunc aspera exercent.

De penalitibus. Ca. VII.

Oro penalitates et afflictiones q̄s pa-
teris corpe: te affligūt etiā mēte: eo q̄
mens tua plus q̄ oportet corpi se sociat: ⁊ sit
sponte socia passiōis: ⁊ sic ex tuo vitio venit q̄
nbi tam graues sunt. Si vis ergo optimū ha-
bere remediū: doctrine Gregorij accōmoda
coruū. Si mens inquit forti intentiōe in deū
dirigit: q̄cquid i hac vita amarū existimat sit
dulce: ⁊ omne qd̄ affligit requiem putat. hec
Greg⁹. **Unde et Seneca. Moli mala tua tibi**
facere grauiora: et querelis te onerare. Leuis
est dolor si nil illi opinio adiecerit. Econtra si
te exhortari ceperis ac dicere: nil est ac certe
exiguū est: durū onus iā desinet: leue illud dū
putas facies: oīa ex opinione suspensa sūt: taz
miser quisq; est q̄ credit. Considera etiā q̄
christ⁹ passus est nobis relinquens exēplū: vt
sequamur vestigia eius. Sed que sūt vestigia
eius nisi passus eius: Passus aut̄ ei⁹ sūt eius
passiones: quib⁹ tanq̄ passib⁹ oportuit eū in-
trare in regnū suū. Et p̄ hoc monemur cōmu-
nicare xp̄i passionib⁹ in nro corpore representa-
tis: scz p̄ ip̄o passiones illatas cū patiētia to-
lerādo. Ad qd̄ faciendū ⁊ inde gaudendū hoz
tatur nos apl̄s Petrus dicēs. Cōmunicātes
christi passionibus gaudete.

De flagellis dei. Ca. VIII.

Rursum psolare cū sustines dei flagellū: quia est tibi signū i bonū. Est em̄ signū diuine p̄pitiacionis. Vñ Psalmista. Deus tu p̄pitius fuisti eis: et vlciscēs in omēs adinūctiōnes eoz. Vñ et ad sanctū Job: postq̄ sup eū plaga venerat: dixit elphas themanites: Beat⁹ homo q̄ corripit a dño. Est etiā post penitentiā signū diuine approbatiōis. Unde Amos p̄pheta in p̄sona dñi. Tātūmodo vos cognoui ex oibus cōgregationib⁹ terre: Idcirco visitabo sup vos omēs iniq̄tates v̄ras. Vñ dicit Bernar. q̄ ip̄e se vult facere cognosci verberādo qui oblitus ⁊ incognit⁹ erat parcendo. Est etiā signū desiderabile b̄nficij ⁊ salutis. Vñ in libro Machabeoz. Multo tempore nō sinere pctōrib⁹ ex sentētia agere: s̄ statim vltiones adhibere magni b̄nficij est iudiciū. Unde ⁊ Greg⁹. Ideo de⁹ hic quibusdā parcat vt in p̄petuū feriat. Ideo autē hic ferit vt in eternū parcat. Est etiā signū: imo pign⁹ diuine dilectionis. Vñ ip̄e ait: Ego q̄s amo: arguo ⁊ castigo. Vñ i Ecclesiastico. Qui diligit filiū assiduatur ei flagella vt letetur i nouissimis eius. Fit em̄ filius patri p̄ hoc finaliter amabilis ⁊ grati obiectū leticie patris. S; et fil⁹ letabitur in suo nouissimo: q̄ de flagellis con-

uistabat forsitan in p̄ncipio. Vñ p̄ summus cariores pueros tenet sp̄ s̄b̄ x̄ga aliq̄ disciplinē: et flagellat assidue: ita vt q̄ cito ab aliquo medio liberātur in aliud cadāt qd sequit. Non em̄ vult hic pater cōtra filios omēs sagittas suas siml iacere: s̄ magis vnā post aliā successiue. Est insup flagellū dei signum celestis regni hereditarie capiendī ⁊ possidendī. Unde Gregorius. Ne cōqueraris de verberē dū ne scis que te maneāt p̄mia in retributione. Qui rurū de flagellatis loquēs ait. Nisi hereditatē dñs dare disponderet: erudire eos p̄ violentiā nō curaret. **O** ve degenerē q̄ hui⁹ hereditatis amore nō rapitur. Nec em̄ hereditas solis filijs legitimis reseruatur. Sed q̄ filij legitimi sint capaces hereditatis dñi: ostēdit ap̄ls: qui de filijs legitimis tāq̄ de veris loq̄ns beredibus: Dñs inq̄t flagellat omnē filiū quē recipit: id est: quē receptur⁹ est i hereditatē eternā. Omnē inquā etiā vnicū: qui sine omī peccato est. Attēde autē q̄ nō ait: omis q̄ flagellatur filius est: sed oīs filius flagellatur: alit em̄ nullus recipit. Si ergo exempt⁹ es a passione flagelloz: exemptus es a numero filioz. Qui em̄ flagellat vnicū sine pctō: nō relinq̄t adoptiuū: qui est cū peccato. Vnic⁹ sine peccato: nō tamē sine flagello: exemplū nobis p̄posuit

in passionibus suis: et ideo si nolumus exhereditari: non timeamus flagellari communicando christi passionibus in nostro corpore repositatis: ac pseuerando in disciplina et patienter ferendo eam. Disciplina enim dei est arra dei: data filiis adoptiuis quod sint heredes: coheredes autem christi. Hoc quod ad consolationem pertinet castigati: quod se ex culpa recognoscit merito castigari. Si enim fratres ioseph castigati dicebant: Verito hec patimur: quod peccauimus in fratre nostro: quod iudicandum est de ceteris filiis hominum: Nunquid non illi dicitur sunt: quando a deo pro culpis suis castigantur: merito hec patimur: quod peccauimus in deum et in proximum nostrum: Unde Gregorius. Facilis est consolatio si inter flagella que patimur ad memorias delicta reuocamus: atque hec iam non flagella sed dona esse conspiciamus. Si que carnis delectatione peccauimus: carnis dolore purgamus. hec Gregorius. Sed quis in consideratione donorum non recipet consolationem? Attende etiam quod iumentum percussum agnoscere videtur quod idcirco percutiatur vel quod nimis lente progreditur et ob hoc gressus accelerat: vel quod ad viam redire debeat a qua errabat. Attende ergo quod ideo flagellaris ne stes in via sed celerius progrediar: Quoadmodum de quibusdam psalmista ait: Multiplicate sunt infirmitates eorum postea accelerauerunt. Nempe v

ait Bernardus. in via dei non progredi retrogredi est. Sed et digne acceleratur ad terminum qui est hominis summum bonum. Rursum intellige quod ideo flagellaris quia deuius error te abduxit a via dei: a via solarum pulchritudinis: et per flagella reduceris. O felicitas flagella que hoc opantur. Nam et via ad quam reducit est vtiq; felicissima.

De incommodo penitentiae. Ca. IX

Quod iterum super penitentia consolare: quod ipsa mentem munit et roborat: ac in tanta animi hominis constituit securitate quod facit eum mortem que omnium terribilium finis est non timere: et animum sic animat quod paratum reddit hominem et in carcerem et in mortem ire. De qua perfecta aiatione vna cum alijs penitentiae laudibus dicit Cyprianus. O penitentia omnia tu soluis: omnia aduersa tu mitigas: omnia contrita tu sanas: omnia despata tu aias. Omnia inquit tu soluis: scilicet peccatorum debita. Omnia aduersa tu mitigas: scilicet consideratione culpaz: propter quas sunt merito sustinenda. Omnia contrita tu sanas: scilicet corda per peccata vulnerata et ob hoc contrita. Omnia despata: scilicet corda hominum desperantia pro peccatorum multitudie tu animas salutis promissione. Unde dicit Bernardus. Qui perfecte senserit onus peccatorum anime lesionem: aut parum sentiet: aut ex toto non sentiet corporis penam: nec reputabit laborem quo peccata me

rui delere preterita et cauere futura. Agnosce etiam dei habitudinem ad hominem vere penitentem et non erit tibi graue penitentiam agere. An audi Aug. Iusticia inquit de celo prosperit tamquam dei dicentis: Parcamus huic quia ipse sibi non peccat: ignoscamus quia ipse agnoscit: conuersus est ad penitentium peccatum suum: conuertar et ego ad liberandum eum. hec Aug. Sed quid est ignoscere: nisi quasi amplius non cognoscere. Si vis ergo peccata tua diuine noticie quodammodo subtrahere: et ipsorum in deo obliuionem ad non imputandum inducere: ipse agnosce quod peccaueris et deo propitio libereris.

De peregrinatione. Ca. X.

Demum noli contristari de peregrinatione: quia deus peregrinationis statum legit persuadere. Unde dixit ad Abraam: Egredere de terra et cognatione tua et de domo patris tui: et ueni in terram quam monstrauero tibi. Et ad ysaac: Quiesce inquit in terra quam dixerero tibi et peregrinare in ea. Attende etiam quod uerbis ysaac dicitis de se habuerit: Eroque tecum et benedicam tibi. Sed et post uerba dicta abrae: Benedicam tibi: inquit: et magnificabo nomen tuum. Et profecto dei associatio et benedictio ipsa diuina: ac notis magnificatio re promissa: pacem cordis et consolationem ac per consequens commodum hominis internum magni-

fice operatur. Nec timeas peregrinationis incommodum quod in necessariis deficias: sed iacta cogitatio tua in domino: precipue in peregrinatione: et ipse te enutriet: imo te amabit: quia non est impotens in hac ualle miserie: uel in quacumque eius parte te enutrire et tibi in necessariis prouidere. Audi de hoc deo mandate et loquente Deuter. ca. xiiii. Peregrino inquit qui intra portas tuas est da ut comedat. Si ergo sic deus mandauit de te in tempore peregrinationis tue: confidas quod te non deserat: si siue per se siue per alios pascet te: pariter et uestiet. Audi iterum ibidem loquentem. Deus inquit magnus et potens et terribilis amat peregrinum: et dat ei victum et uestitum. Et vos ergo amate peregrinos: quia et ipsi fuistis aduene in terra egypti. Ecce quomodo amat deus peregrinum: quem et per alios amari mandat: utique per effectum quale et ipse amorem habet ad illum: datur ei victum et uestitum. Sane parum esset hoc intellegere secundum corpus tantum de victu et uestitu exteriori: cum plus deus amet animas que indigent interiori victu scilicet uerbi a deo inspirati et uestitu uario multiplicis habitus exteriori.

Quartus liber pertinet consolationum re media oportuna contra turbatiua illaque opponuntur glorie et honori. Et

habet capla. XI.

- I De carentia glorie z honoris inanis.
- II De derisione
- III De despectione et contemptu.
- III De humillatione ab alijs.
- V De ppria humillatione ad peccatoru confessionem.
- VI De verecundia in confessione.
- VII De cofessione vel fassione criminis in publico.
- VIII De detractioe z infamatione.
- IX De suspitione maloz.
- X De opprobrijs z cotumelijs.
- XI De confusionibus.

C De carentia glorie z honoris inanis. Ca. I.

Primo igit noli querere inani glia pasci vel impinguari: qua falsa tristitia mortis te primo imminetis sua amaritudine insipidam reddit. Qd si no queris: nec inde si carueris tristaberis. Porro mors immines vel inopinate nata: amputare vita haud dubiu: omne gloria: ne dica insipida: sed z prsus spernedam reddit. Veru qd merito spernendu oim sententia iudicatur: de illius carentia vel amissione poterit qs facile consolari. Certum est etia q fallax est

gloria z vana eius qualiscunq pulchritudo: cuius periodus nimitu breuis ostendit: dum sumus pontifex coronat. Tunc em stupa in altu piecta accendit: et du sic accessa continuo consumit: alta voce pclamat: Sic trasit glia mudi. Porro si honoris accidentia scires: de bonoris carentia anxius no esses. Miru se cidu Petru Rauen. honore sollicitudo semper comitatur: longa duracione no continuat: z p modica delectatione prolixior displicentia subsequet. Quia secundu Chrysoft. honoris magnitudo sepe cumulus penarum efficitur. Qui etia querit p ascensu honoris crescere in altu: sepe decrescit et descedit in pfundu. En Breg. Qui nitit ad altiora conscendere: qd aliud agit nisi vt crescendo decrescar: et ascendendo altius exterius: interius in pfundu descendat: Et pfecto si peccatis nr̄is addamus honores: quato hoc magis fecerim: tato plus testate Bratiano: puniemur. Sed certe meli est p breuissima vita nra honore carere etiam quato cuq: q addere nobis vel minimu gradu pene pferim future. Quia pene future siue purgatorij siue infernales sut penis huius mudi grauitate incoparabiles.

De derisione. Ca. II.

Proterea de derisione non verecūder: quia
 recūdiā istā nedū tpare: verū etiā anul-
 lare posset eoz qui deridētur societas tam ge-
 neralis. Quasi omēs nāq; patēt illi passioni:
 nulli parciū statui: nulli dignitati: sed tē illis b
 scriptura docet: quib⁹ dignus nō erat mūd⁹.
 Nā tobias senior p̄s opibus p̄sertim in ele-
 mosynis et in mortuoz sepulturis totalit̄ de-
 ditus erat: de quo tamen cū ei cecitas supue-
 nisset: scribit̄ q; parētes et cognati eius vitaz
 eius irridebāt. Job vir simplex ⁊ rectus erat
 timēs deū et recedēs a malo: qui tñ miseria ei
 postmodū supueniēte cōquerebat̄ se derisus.
 Discipuli dñi repleti sp̄ritu sancto varijs lin-
 guis loquebātur: de quib⁹ tamē gr̄a huiusmo-
 di admirabili nō obstāte dicit sc̄ptura: q; alijs
 deridebāt eos dicētes: quia multo pleni sūt isti.
 Hieremias p̄beta in vtero m̄ris sue sc̄tificā-
 tus: in sua vel potius in p̄sona dñi lamētatus
 est: Factus sū inquit in derisū omni populo.
 Deniq; et ip̄e saluator xp̄s dñs dei vnigeni-
 tus: passionē derisionis nō euasit: qui nō se-
 mel sed multotiēs est derisus. Si itaq; nō so-
 lū p̄latos ⁊ alios insignes p̄res infinitos: s̄
 et summū regē glorie nō est dubiū derisiones
 passos esse: quid restat nobis derisibilibus
 creaturis: nisi ip̄as irrisiones q̄s quādoq; pa-

timur iocūdo risu deridere: Ideo etiā de de-
 risione nō turberis: quia p̄pter derisiones a do-
 mino facile exaudiris. Vñ Job. Qui deridet
 ab amico suo sicut ego: inuocabit dñm deū ⁊
 exaudiet eum. Itē p̄pter derisiones in futuro
 int̄ filios dei speciales feliciorē sortē cōsequis.
 Unde in libro Sapiētie in p̄sona impiorū de-
 iustis sic dicit. Hi sūt quos aliquando habui-
 mus in derisus et in similitudinē improperij:
 nos insensati vitā illozū estimabam⁹ infantā:
 et finē illoz sine honore: Ecce quomodo cō-
 putati sūt inter filios dei: ⁊ inter sanctos fors
 illoz est. hec ibi. Et ideo bene dicit ille illustr̄
 Seneca: Non dū felix es si non te tota turba
 deriserit. Qua in re tu credas p̄siderationi tā
 sapiētis viri: et non feras grauius derisiones
 alioz: supponēs eas ad tuā felicitatē terminari.
De despectiōe ⁊ cōtēptu. Ca. III.
Querū de despectione seu p̄tēptu nō p̄-
 turberis: quia ad intra se manendū p̄tem-
 ptus sui opatur: si tñ ille p̄temnatur: id est: nō
 curatur. Hic Seneca dicit: Si bt̄us esse vis:
 cogita hoc primū p̄temnere: ab alijs p̄temni.
 Sed hui⁹ viri p̄fecto sequitur cōsiliū: q̄ nihil
 curat se ab extra se existentib⁹ nō curari. Per
 despectionē etiā poteris p̄sequi materiā sp̄ua-
 lis gaudij: et p̄re alijs electionē ip̄ius dei. Vñ

de primo Greg^o. Qualis quisque apud se late-
at: cōtumelia illata pbat. Nā sicut supbi ho-
norib^o: sic plerūq; humiles sua despectione
gloriant. Porro secundū plane seqtur ex pri-
mo. Si em̄ hi qui sua despectione gl̄iant hu-
miles esse pbantur: deus aut̄ humiles elegit.
Ipe em̄ est qui deposuit potētes de sede et ex-
altavit humiles: seqtur s̄ vt humilis despe-
ctione gaudes: siue gloriaris q; dei electione
cōsequeris. Hinc nāq; dicit Greg^o. Hos ele-
git dñs: quos despicit mūdus: q; plerūq; ip̄a
despectio hoīem reuocat ad seipm. Dicit aut̄
ad seipm: id est: ad recognitionē pditionū sua-
rū humiliū. Profecto illa electio est de q̄ ipse
saluator dicit: Multi sunt vocari pauci vero
electi: vbi ip̄a paucitas nō parū pendēda ex-
pimit prerogatiuā. Illa em̄ electio de q̄ dicit
Psalmista: Br̄s quē elegisti et assūpsisti in-
habitabit in atrijs tuis: nō parū est in atrijs
habitare dñi.

De hūiliatione ab alijs. Ca. III.

Insuper de humiliatione nō tristeris: q̄
siue ex derisioe vel cōtemptu vel despe-
ctione siue irreuerētia aut deiectione: aut mo-
dis alijs q̄buscūq; pueniat: via est ad virtutē
humilitatis. Cū ergo humiliaris: attēde pre-
claz verbū Bernardi: et de tua humiliatione

merito cōsolaberis. Cū igit̄ te hūiliari vide-
ris: habeto id signū in bonū: omnino argumē-
tū est gratie appropinquātis. Nempe ex alijs
dictis suis potest hoc argumētū facile expli-
cari. Sentit em̄ et dicit humiliationē hominis
esse viā ad virtutē humilitatis: que quidē vir-
tus habita: mentē quietā in p̄nti securāq; red-
dit: p̄scientiā in futuro. Unde idē Bernard^o:
Bona hūilitas que et in p̄nti ab his morda-
bus curis mentē facit esse quietā: et a minā-
tibus penis in futuro reddit p̄scientiā securā.
Humiliatio via est ad humilitatē: sicut patie-
tia ad pacē: sicut lectio ad sciētā. Si ergo vir-
tutē appetis humilitatis: viā nō refugas hu-
miliatiōis. hec Bernar. Et nimirū cū humi-
liatio via sit ad virtutē humilitatis: q̄nto ma-
gis humiliaberis: tāto p̄fectioris gradus vir-
tus in te causabit̄ humilitatis. Sed p̄fecto se-
cundū minimū aliquē humilitatis gradū vl-
tra plurimos p̄fecisse: est secundū dictū cuius-
dā sapiētis: omnes eorum gr̄as gratis datas
supasse. Hec autē humilitas tāte virtutis est:
q; nō solū s̄sistere sed etiā gaudere facit in an-
gustijs et pressuris ac in criminationib^o falso
seu mendacit̄ impositis: nisi quantū sustinēs
dolet de culpa aliena. Et p̄fecto magna p̄so-
latio est illud habere qd̄ facit cor boīs in tali-

bus aduersitatibus quiescere et gaudere. **U**n
Aug^o sic dicit. **D**ñs ait discipulis: Beati est
 cū maledixerint vobis hoies et persecuti vos
 fuerint: et dixerint omne malū aduersū vos mē
 tientes ppter me: gaudete in illa die et exulta
 te: ecce em̄ merces v̄ra multa est in celis. Sed
 in his p̄ssuris atq; angustijs nequaquā possent
 subsistere: et quod his maius est gaudere: nisi
 veraciter in cōspectu dei et hoim̄ hūiles essēt:
Quibus dñs ait: Discite a me qz mitis sum et
 humilis corde: et iuenietis requiē aīabus ve
 stris. hec Aug^o. Et certe maxima est p̄solatio
 illud habere per qd̄ pōt cor homis in talib⁹
 aduersitatibus quiescere et gaudere.

De p̄pria humiliatione ad pecca
 torū cōfessionē. **Ca. V.**

Rursus nō sit tibi amarū peccata tua in
 secreto cōfiteri et te p̄pria voce accusare.
Mā infirm^o libēter et cū gaudio sumit potio
 nē amarā: ne mortē gustet amariorē. Et mul
 to plus cōfiteri crimina p̄ breui tpe licet ama
 rū existat: cū gaudio tamen est faciendum: ne
 mortē perpetuā quis incurrat. **H**anc nimirū
 cōsiderationē etiā Augustinus videt̄ habuis
 se. **M**elior est inq̄t modica amaritudo in fau
 cibus: q̄ eternū tormentū in visceribus. **E**cce
 dicit amaritudo in faucib⁹: scz ipsius penitētia

ratione amare et lachrymose cōfessionis. **S**z
 addit modica: in cōparatiōe ad eternū tormē
 tū: respectu cuius amare cōfessionis actus est
 quasi aliqd̄ momētaneū: quo nō solū euadit̄
 eternū tormentū: sed succedit ei etiā eternum
 gaudiū. **I**deo nō tardes cōfessionē incipe: et
 gaude de spacio penitētie tibi dato: q̄uis bre
 ui et incerto: quo p̄ cōfessionē posses te a mor
 te p̄petua liberare. **E**t vt dicit̄ i **E**cclēsiastico:
Pro anima tua nō p̄fundaris dicere ver. **E**st
 em̄ cōfessio adducēs peccatū: scz que cōfessio
 nē impedit: et est cōfessio adducēs gl̄am et gr̄
 tiā: scz qualis est illa que cōfessionē p̄ficiat.

De verecūdia in p̄fessione. **Ca. VI**
Rursus si verecūdie erubescētia te p̄tur
 ber: nec ppter illā cōfessio postponēda ē:
 quia erubescētia quā in cōfessione pateris:
 nō solū ē scdm̄ doctores magna pars satisfā
 ctiōis: sed etiā videtur aīe magnū decorē in
 ducere. **J**uxta illud **P**salmiste: Cōfessionē et
 decorē induisti. **U**n̄ quāto rubor verecūdie
 fuerit maior: tāto in aīa maior erit decor et aīa
 pulchrior: faciente tamē hoc p̄ncipali rubore
 ignee caritatis ipsam verecūdā confessionē
 impantis. **D**eniq; q̄uis ante p̄fessionē et con
 tritionē pctā tua sint nota deo et celestis p̄te
 cubus nō paucis: quos etiā occulta n̄ra non

latent: ab eorum tamē oculis seu noticia per confessionē fidelitū pacta subtrahunt: cum de ipse ignoscatur quasi ex tunc non noscat: et ab alijs ea abscondat. **Uñ** audi Aug. quo pacto iudex deus et assessores peccatā agnoscant: **Iusticia** inquit de celo prospexit tamē dei dicentis: **Parcamus** homini huic quia ipse sibi non peccat: **ignoscamus** quia ipse agnoscit: **conuersus** est ad penitendum peccatus suū: **conuertar** et ego ad liberandum eū. **hec Aug.**
De confessione vel fessione criminis in publico. Ca. VII.

Queterū non tristeris de tua propria accusatione et confessione in publico de criminis commisso. nec publice penitentie vel confessionis confessionē tanquā honori tuo contrariā phorrescas: quia vera penitētia maiorem inducit honorem quam tu perdere possis. **Minimū** honor quē tu perdis perfecta penitētia recōpensatur: nedū in celo ubi gaudium est angelis dei super uno peccatore penitentiā agente: ubi et ille qui hic fit fluminis impetus scilicet lachrymarum: letificat ciuitatē dei. **verū** etiā hic in terris nonnunquā vere penitentiā caritas operit multitudinē peccatorum: presertim vita perfecta penitētia digna ad exemplū ceterorum recitari. **Quod** reuera non fit sine ipsius penitētis magna laude et honore. **Hinc** em̄ ad honorem et dignā venerationē peccatorum

penitentis sic canit sancta mater ecclesia. **Laudemus** opus dei in maria genitrice: sed virgine: **laudemus** in maria peccatrice: sed penitente. **Maria** hec est data speculū innocētie: **maria** hec est exemplū penitētie. **De** qua etiā **Bernardus** sic dicit. **Gaudēt** angeli super peccatricis penitentiā agente: et odoris fragrantia celestis ille conuētus aspergitur: **Quia** magna multitudo dulcedinis tue domine in peccatricis professione. **hec Bernardus.** **Si** autē ob criminis confessionē times puniri: certe de punitione propter culpā consolationē gratā poteris inuenire: si ea quę de hoc supra tradita sūt cures ad memoriā reuocare: per que pariter et de publica penitētia poteris consolationē recipe.

De detractiōe et infamatiōe. Ca. VIII
Quorū etiā oblocutiōes: detractiōes et infamationes non abhorreas: presertim falsas: quia dum obloquuntur et detrahunt vel infamare satagunt: tūc nos laudant. **Ut** em̄ dicit **Seneca**: **Malis** displicere laudari est. **Uñ** et **Bernardus**. **Bona** inquit consolatio cum blasphemamur a malis boni faciētes: si recti diligant nos omnino sufficit aduersū os loquentiū iniqua opinio bonorum cum testimonio conscientie. **hec Bernardus.** **Et** si recti diligunt nos: sequitur quod et laudant. **Quippe** ex abundantia cordis os lo-

quitur. Rursum si recti diligunt nos: sequitur quod bonum nostrum desiderant et optant. Sed certe non est verisimile omne tale desiderium frustrari: quin imo potius desiderium suum iustus dabit: teste Salomone. Idcirco etiam de obtreccionibus non turbemur: cum per illas ratio ordinata utiliter humiliet. Unde Gratianus. Licet detractio sit ex vitio detrahentium: tamen ex iusto dei iudicio non nunquam aduersus bonos excitatur: ut quos vel domestica presumptio vel aliorum fauor in altum extulerat: detractio humiliet. Unde Gregorius. Sunt plurimi qui vitam bonorum fortasse amplius quam debent laudant: et ne qua elatio de laude subrepat: permittit omnipotens deus malos in obtreccionem et obiurgationem praeferre: ut si qua culpa ab ore laudantium in corde nascitur: ab ore vitupantium suffocetur.

De suspitione maiorum. Ca. IX.

Rursum de malorum suspitione vel infamia quam iniuste patere merito moueri non debet. Unde Augustinus. Senti de augustino ut libet: sola me in oculis dei conscientia non accuset. Unde et Gregorius. Inter verba laudantium et vitupantium: ad mentem semper recurrendum est: et si in ea non inuenitur malum quod de nobis homines loquuntur: in magna debemus leticia persilire. Quid enim si non omnes laudent: et conscientia nos liberos esse

demonstrat: Habemus Paulum dicentem: Gloria nostra haec est testimonium conscientiae nostrae. Job quoque dicit: Ecce in celo testis meus. Si ergo est nobis testis in celo: testis in corde: dimittamus stultos foris loqui quod volunt. haec Gregorius. Unde Hieronymus. Per bonam et malam famam a dextris et a sinistris christi miles graditur: nec laude extollitur: nec vituperatione fragatur. haec Hieronymus. Quasi dicat: propter vituperationem hominum a statu suo christi miles non deicitur: qui ex suae militiae dignitate non obstante hominum vituperio penes se habet saltem in spe certa unde consolatur: quia a domino suo ad magna promouetur.

De opprobriis et contumeliis. Ca. X.

Porro opprobria et contumelie sunt peccatorum medicamentum. Unde Bernardus. Ego plagis conscientiae meae nullum iudico accommodatius medicamentum opprobriis et contumeliis. Ita sunt tutamentum. Unde Gregorius. Fit ut contumelias gratia magis quam ira debeat: quia interuentu de iudice pena grauior declinari posse confiditur. Sunt etiam bonitatis augmentum. Unde idem Gregorius. Boni per contumelias meliores existunt. Denique sunt ornamentum: quia secundum Chrysostomum. Si eis iniuste passi: non indigemus in remissionem peccatorum: propter ipsa coronabimur clarioribus coronis. Contumelia enim est sicut preciosus lapis

In corona hoīs: q̄ huiusmodi est nature et virtutis quod facit in deo solide manere ubi homo est optime. **Uñ Greg⁹.** Justus miranda agit et opprobria recipit: ut qui exire foras per laudes potuit: repulsus contumelijs ad semetipsum redeat: et eo se robustius intus in deo solidat: in quo foris non inuenit ubi requiescat: h̄ Greg⁹. Et vniuersalit̄ sūt argumēta alicui⁹ boni a deo recipiēdi. Unde cū Dauid rex a Semei malediceret: et quidā de familia dauid hoc vindicare veller: dixit ipse Dauid: Dimitte eum et maledicat mihi. Et sequitur: Respiciat me deus et reddat mihi bonū per maledictione hac horrida. Ad quod propositū: reuoca memorie christi illud saluatoris ad discipulos: Beati estis cum maledixerint vobis homines etc: et plane videbis quod maledictiones quas iustus vir patitur deo propitiante bonā mercedē copiose consequitur. Deum de contumelijs et opprobrijs non turbari: sed potius gratulari debes: propter hoc quod christi passionibus comunicas. **Uñ Petrus:** Comunicantes christi passionibus gaudete ut in reuelatione glorie eius gaudeatis exultantes. Sed et apostolis quibus dignus non erat mundus: dignū esse contumelias pati materia fuit gaudij. **Uñ Lucas** refert de hoc dicens. Ibat apostoli gaudetes a conspectu concilij: quoniam digni habitū sūt per noie iesu

contumelias pati. **Digni** inquit. Vere enim magis prius dignitas ipsos per multis ad hoc electos esse: ut mundi sapientiam transcendentes: facti stulti propter christum: toti mundo illuderent: quibus dignus non erat mundus. Cur ergo tu ista refugis: quibus potius patienter christi et apostolorum eius passionibus comunicando gaudere et exultare poteris? **Mimirū** si quis vestitus esset ignea veste caritatis et diuini amoris: pacem haberet timere muscarum tactum pungitiuum: quod nec auderet contingere ipsum. Profecto sicut vere musce se haberet ad veram vestem si ignea esset: sic impactiones: insultationes et blasphemie que ad modum muscarum sunt satis pungitiue: se videtur habere ad habitum ignee caritatis: ita scilicet quod hunc habentem habitum presertim perfecte non videtur ad contristandum contingere. **Uñ Bernard⁹.** Dulce morture blasphemie sunt: musce morture insultationes sunt. **Hec Bernard⁹.** Et benedicit: morture: quod bonis hominibus illate: sunt apud eos ignee caritatis quoniam totum presumptum.

De confusionibus. Ca. XI.
Pro extremo de patientibus confusionem audi Psalmistam dicentem: Imple facies eorum ignominia: et querent nomen tuum domine. Confusio ergo seu ignominia ad querendum nomen domini occasio est siue causa. **Nomen** quippe eius est iesus:

quod perfecto adeo dulce est quod remedium est ignominie: utpote facies hominem confusione et ignominie amaritudinem non sentire pro sua dulcedine. **Item secundum Bernardum:** Jesus est mel in ore: melos in aure: iubilus in corde. Denique non est tristitiam de confusione nisi distinxerit peccatum adducere. Omnis enim alia quae hominem humiliat gloriam adducit. Quippe qui humiliatus fuerit erit in gloria. Attende etiam quod confusio et pena: aut illata est sine culpa: aut pro vera culpa. Si quidem sine culpa magna laudem homo meretur. **Unde Augustinus.** Non ita laudamus Ioseph cum frumentum distribuere sic cum carcerem inhabitabat: Profecto esto quod omnes mortales confusione pene sine culpa illate nescirent esse illatam sine culpa: minimum esset hic numerus respectu immortalium: apud quos innumerabiles patres et gloriosos ipsi punito sine causa gloria mererentur. Porro si pena inferretur etiam pro vera culpa: tunc nequaquam tristari habes quod pro modica causa pena euadit maximam: nec qui verecundiam maiorem pro minore. **Unde secundum Proclium:** hec maxima punitio est in malo manere impunitum. **Et si quis videre seipsum posset tale habitum habentem:** tunc utique gemeret eundem seipsum. **hec Proclius.** Sed quomodo ille gemeret: si impunitus seipsum videret: eo utique intra se de se tali visio quam de se punito magis erubesceret.

Quintus liber continet consolationum remedia oportuna: contra illa turbantia que opponuntur patri et dignitati. **Et habet capitula. V.**

- I De consolatione super carentia potestatis siue potestatis dignitatis et maiestatis.
- II De periculis et damnis maiestatem comitantibus.
- III De carentia regni.
- III De carentia ecclesiasticae dignitatis.
- V De carentia episcopatus et prelature.

De consolatione super carentia potestatis siue potestatis dignitatis et maiestatis. Ca. I.

Quoniam ergo noli de potestatis seu potestatis carentia turbari: quia quanto potentes fuerint in statu altiori: tanto in periculo versantur maiori. **Et ideo secundum Augustinum:** quo plus ceteris unusquisque potest: eo magis sciat se esse sibi metumendum. Denique ad quid obiective optanda sit potentia manifestat Augustinus dicens. Optandum est ut patris non deus nisi pro vitia: propter que vincenda potentes nolunt esse homines: sed volunt propter vincendos homines: ut quod hoc: nisi ut de vici false vincant: nec sint veritate sed opinione

victores. hec Augustin⁹. Et ideo etiā nō de
 potentie carentia vel dignitatis trīstari: quia
 scōm se nō sunt bone. **Uñ** Boetius. Si ipsis
 dignitatib⁹ ac potestatib⁹ inesset aliqd natu-
 ralis ac ppriū boni: nūq̄ pessimis puenirent:
 Nequaq̄ em̄ sibi aduersa solent sociari. Na-
 tura respuit vt cōtraria queq̄ iūgantur. Ita
 cū pessimos plerumq̄ dignitatib⁹ fungi du-
 biū nō sit: illud etiā liquet: natura sui bōa nō
 esse que sese pessimis herere patiuntur. **Hec**
Boetius. Nō est ergo ratio si quē de dignita-
 tis seu potestatis carētia contingat pturbari:
 cū plerūq̄ pessimos et xpī hostes videamus
 eis fūgi. **Uñ** Aug⁹. Apud viros bonos indi-
 gna sit ip̄a dignitas: quā multi indigni possi-
 dēt. Porro si quales sint dignitates vel pote-
 states: aut quid cōtra se habentē faciāt: et qd
 earū carentia significet agnosceres: nō sic eas
 appeteres: nec de earū carētia doleres. Profe-
 cto sūt vmbrailes et cito transeūtes. Sed qd
 valet vmbra vel res vmbre similis: que non
 cōtinue adest hoī: sed trāsīt: nedū mutabilis
 sed velociter sicut vmbra: Sane premūt ha-
 bentē vitij. **Uñ** Greg⁹. Occupatio seclariū
 dignitatū tanto facilius vitij premūt: quāto
 maiorib⁹ curis grauaf. Itē curis grauib⁹ et
 onerāt: et eū sibi sibiectis supponūt. **Uñ** idem

Greg⁹. Quāto q̄s hīc altius erigitur: tāto cu-
 ris grauiozib⁹ onerāf: isq̄ ip̄is pplis mēte et
 cogitatione supponitur: quibus pponitur di-
 gnitate. Deniq̄ carētia tp̄alis potestatē et di-
 gnitatis: qz ad actiones ordinat exteriorozes: si-
 gnificat et signū est qd deus tenere diligit non
 habētes. **Uñ** iterū Greg⁹: Sepe misericors
 deus quo suos tenere diligit: eo sollicito ab ex-
 terioribus actionib⁹ custodit. Nā et plerūq̄
 pfamilias ad eū laborē seruos dirigit: a quo
 siles filios suspēdit.

**De periculis et damnis maioritatem
 comitātibus. Ca. II.**

Quēterū si q̄lia inducit maioritas siue su-
 perioritas p experientiā didicisses: ip̄as
 minus appeteres: ac de ei⁹ carētia minus do-
 leres. Nimirū inducit maioritatē piculi. **Uñ**
Isidorus: Quāto quisq̄ in superiori p̄stitut⁹
 est loco: tāto in maiori versat piculo. Itē in-
 ducit maioritatē peccati. Unde idē **Isidor⁹:**
 Quāto splēdoris honore celsior q̄sq̄ est: tan-
 to si delinquat pctōz maior est. Item inducit
 maioritatē pene: q̄ ip̄i maiores sunt puniēdi.
Uñ ex iure colligitur: qd maiores p suo excelsi-
 tu grauius sūt puniēdi: qz exemplo illoz faci-
 lius alij possunt ad silia puocari. Sed qd hec
 et silia nō leuia sed grauia sint: patet ex sentē-

tia Seneca: q̄ dicit. Et in corporib⁹: sic im-
 perio grauissim⁹ est morb⁹ q̄ a capite diffun-
 ditur. Deniq; p̄ter hec maioritas regim⁹ seu
 superioritas inducit distractionē cordis ⁊ cōfu-
 sionē mētis impediētē in cōmissis exequen-
 dis. **Uñ Greg⁹.** Sepe suscepta cura regim⁹
 cor p̄ diuersa xberat: ⁊ impar quisq; ad sin-
 gula inuenit: dū cōfusa mēte diuidit ad mltā.
Insup ille qui est mille artifex vtiq; artē habz
 sagittādi: cui⁹ sagitte acute: q̄ sicut insidiosus
 iacit eas occulte et frequentius in maiores et
 statu supiores. **Uñ Greg⁹.** Omis q̄ dispēsan-
 dis rebus terrenis p̄sident: occulti hostis iacu-
 lis latius patet. hec **Greg⁹.** Nec gratis dicit:
 latius: qz iuxta latitudinē eoz qui lōge lateq;
 s̄sunt sue p̄sidentie habet dicta iacula pertime-
 scere. **Caue** etiā ne in fra q̄ras superioritatē ho-
 norē: ne idcirco mox ī celo p̄sequis cōfusionē:
 ⁊ a societate seruoꝝ xp̄i exclusionē. **Uñ Chry-
 sostom⁹.** Quicumq; desiderauerit primatū in
 terra: inueniet cōfusionē in celo: nec inter ser-
 uos xp̄i cōputabit q̄ de p̄matu terre certauerit:
 nec vnusquisq; eozū festinet quō alijs ma-
 ior appareat: sed quō oibus inferior videat.
hec Chryso. Nimirū hoc verse sentētie nitit:
 vt sicut primatū querēs in fra: cōfusionē non
 modicā inueniet in celo: Sic festinās oib⁹ vi-

det inferior in terra: imēsam gl̄iam ⁊ hono-
 rē ī celo: id est: apud celoꝝ dñm ac dñam ⁊ ce-
 lilitiā p̄sequitur. Absit em̄ q̄ inferiorē se villi-
 gēs videri minus in celo aut minorē gl̄oziam
 cōsequatur: q̄ supior hic esse querens cōfusionē
 in celo patiat. **Rursus** cōsidera q̄ fili⁹ vnige-
 nitus cuiuspiam maximi regis vel impatoris
 tritari hac de causa nō posset: q̄ aliquo statu
 vel officio mīmo careret aut illo priuaret: qd̄
 sue nequaquā dignitati cōpeteret: vt si officiuꝝ
 qd̄cuq; mechanicū vel etiā simplici militi cō-
 grūēs ip̄m nō habere cōtingeret. **Igitur** nec
 christianoz aliq;: vtpote eterni regis existēs
 nō solū filius: sed nūc in spe ⁊ tandē in re regis
 seculoꝝ dominiq; vniuersoz etiā heres: trista-
 ri habet: si nō ad dñm vlt̄ statū dignitati sue
 mīme congruū exaltet: aut tali habito si p̄ue-
 tur: quia p̄fecto mūdani status homini chri-
 stiano et tanti regis filio minus sūt p̄gruētes.
Deniq; o homo: aut sapiēs es: aut stult⁹. Si
 qd̄m sapiēs es: dominio nō indiges te cōten-
 tus. **Unde Seneca.** Seip̄o cōtētus ē sapiēs
 ad bene viuendū. **Uñ ⁊ Ambrosius.** Sapiēs
 nihil alienū nisi qd̄ virtuti incongruū. **Vir-**
tutes aut̄ domīna nō adiiciūt seu pariūt: qn̄
 immo iā partā magis ab̄icere solent. Si aut̄
 es stultus tibi nō expedit dñari: quippe ip̄m

suis dñium stultū boiem seruire facit. Uñ idē Ambrosius. Est sapiēti seruire libertas. Ex q̄ colligitur q̄ stulto etiā impare seruitus est: et q̄d pei⁹ est cū pauciorib⁹ p̄sistit: plurib⁹ dñis et grauioribus seruit suis cupiditatib⁹: quaz dñationē nec nocte pōt fugere nec die: qz itra se dños hz: intra se seruitiū patit intolerabile.

De carentia regni. Cap. III.
 Oro si de carentia regni turbaris: estimō q̄ non ob aliud nisi qz p̄ regnū dñari velles alijs. Sed scias q̄ tu paucis respectiue: tibi aut̄ irrationabiliter dñarentur multo plures siue plura penit⁹ irrationabilia. Uñ Seneca. Sicut hoībus reges: ita regibus desideria dominantur. Hoc est regnum: nolle regnare cū possis. Vis ergo regnū: do tibi magnū: rege teipm. Hec Seneca. Et certe magnū est regere seipm. Nimirū regere seipsum nō p̄tingit sine motuū tā interiorū q̄ exteriorū debito regimine: quoz quidē motuū et eozū obiectoz est q̄si infinita multitudo. Uñ et Hugo. Solus is regnat q̄ deposito cordis impio lege rationis ordinat totā familiā motuū interiorū et exteriorū. Si p̄surgat leonina rabies: punit p̄ patientiā. Si petulantia hirci: p̄ abstinentiā. Si ferocitas apri: p̄ mansuetudinē. Si supbia vnicornis: p̄ humilitatē. S; quia

est hic et laudabim⁹ eū: atq; vt dignū imperio coronabimus eū: hec Hugo. Deniq; vix aliquis intelligēs regnare appeteret: si q̄s grauis finis eius esset: bñ cōsideraret. Oportet enim regnare volentē in futuro reddere rationem. Uñ hec cōsiderans Isidorus: Cognoscāt inquit p̄ncipes seculi deo se debere rationē esse reddituros. S; p̄fecto nō est modicū atq; leue deo reddere rationē: quēadmodū nec sunt modica de quib⁹ ratio est reddenda. Sūt em̄ oia que regib⁹ incūbunt. De quib⁹ audi Hieronymū. Regū inq̄t est p̄p̄riū facere iudiciuz atq; iusticiā: et liberare de manu calumniātū vi oppressos: et pegrino et pupillo quoq; et vidue: qui facilius opprimūtur a potestatib⁹ p̄bere auxiliū. hec Hiero. Sed quō reddet rex rationē deo qui nō a re nomen habet: sed ipm indign⁹ vsurpat: contra illā sententiā Isidori: Qualis rex esse debeat p̄p̄rie cōsideratis. Reges inquit a regēdo vocati sunt: Ideoq; recte faciēdo regis nomē tenetur: peccādo amittit. Recte ergo illi reges vocāt qui tā semetipos q̄ subiectos bene regendo modificare norūt. hec Isidorus.

De carētia ecclesiastice dignitatis
 Cap. III.

Demū si sanctorū doctorū dicta legisses: merito de prelature seu dignitatis ecclesiastice carētia: ac etiā de puatione magis gauderes quā doleres. Nimirū sanctorū doctorū sententię contra platos et quoscūq; hñtes ecclesiasticas dignitates sūt satis terribiles. Vñ fm Chrysostomū: plati propter altitudinē dignitatis in eodē genere peccati grauius cadunt quā subditi. Vñ et Hieronym⁹. Deterius in p̄lis prelati delinquūt: ac p̄ hoc ipsi crudeli⁹ quā ceteri puniēnt. Unde etiā Greg⁹. Scire prelati debent: quia si puerfa p̄petrāt: tot mortib⁹ digni sūt: quot ad suos s̄bditos p̄ditionis exempla trāsmittūt. Unde necesse est vt tāto se cauti⁹ a culpa custodiāt: quāto p̄ praua q̄ faciūt nō solū moriūtur. Vñ et Bernar. Grauiori et piculiosiori debito tenētur astricti: q̄ p̄ multis aīabus reddituri sūt rationē. Cur etiā homo hoc appetis: quo adepto plerūq; cōfusionem non euadis: Nempe indisciplinati mores s̄bditorū nō mediocriter faciūt ad cōfusionē rectorū. Vñ Chrysol. Quēadmodū vidēs arborē folijs pallētibus marcidā: intelligis q̄a altiquā culpā habet circa radicē: ita cū videri populū indisciplinatū sine dubio cognosce quia sacerdotiū eius nō est sanū. Vñ Ambrosius in defectu correctionis: pudoris verecundias

recognoscēs: dicit: Quid ergo vos arguo cū possitis me vno sermone cōvincere: Lōuincor em̄ cū in hac parte clericos vobis magis video negligētes. Quō em̄ possum corrigere filios: cū patres emēdare nō possum: Aut q̄ fiducia succēseam laicos: cū a cōsortibus pudoris verecūdia cōticescā: hec Ambro.

De carentia episcopatus et prelature. Caplm. v.

Sane ipse ep̄s propter hoc nō est ab ipsius etiā p̄li correctione excusatus: quia vt Beda testatur. de manu ep̄i peccata p̄li requiruntur. Tu insup qui ep̄atum desideras: audi terribilē Augustini sententiā: Cogitet inquit religiosa prudentia tua: nihil apud deū miserabilius aut dānabilius ep̄i aut presbyteri officio si p̄functorie aut adulatorie res agatur. hec Aug⁹. Sed profecto q̄ vix vnq; res hec agi valeat nisi p̄functorie et p̄ cōsequēs dānabiliter: patet propter maximā difficultatē in regendo. Vñ Greg⁹ nazāzenus. Quāuis inq̄t p̄difficile sit scrie regi: id est: regenti se obtemperare: multo difficilior est scire alios regere cuius scz regiminis: quāto spes et glia maior est: tāto piculum q̄ppe grauius habentib⁹ intellectū. Nā et si quid est in rectore vitiosum

moribus: facile in eos qui ad obtemperandū et presto sūt transfundit: et multo facilius malū ab eo trāsit: q̄ si quid ī eo virtutis et industrie fuerit. **Hec Greg^o.** Ex predict^o pfecto patet: q̄ paupculis clericis vel monachis ciuibusq̄ et mechanicis infinitis: nō pressis curis supfluis: ob animoz suoz libertatē et periculozū elongationē multo melius sit q̄ ceteris in dignitatibus q̄buscūq̄ cōstitutis. Gaudeāt ergo tales et deo gr̄as referāt: q̄ eos de multis liberauit piculis. Sed nō obstātibus p̄dictis p̄latorū periculis: heu multi ambitiosi hodie ad curas et dignitates aspirāt eas affectando et q̄nq̄ nimis importune se ad ipsas ingerūt: eas p se vel alios pcurando. Et insup quidaz ep̄t et ceteri p̄lati ad aliā eccl̄iaz pinguiorē p̄moti: nihilomin^o eccl̄ie p̄oris querūt etiā p̄uifozes ad temp^o institui: ponētes lapidē super lapidē ne intrēt in gl̄iam dei: habētes quidē vnā eccl̄iam intitulatā: volūt habere et aliā cōmendatā: et quā antea male solā rexerāt: eidē postea cū aliā bene p̄uidere p̄sumūt. **Ve** ergo istis miseris et itez **ve**: quia ad hec vt plurimū mouētur ex auaricia et ambitioe. **Taceo** de guerris ep̄oz: ex quib^o sept^o sautiātur cōsciētie eoz. Accipiūt a regibus seu impatoribus regalia quasi p̄ hec in guerris excusarent

a culpa: Sed pfecto reges et impatores ponis deberēt ab ep̄is accipe cilicia et cetera penitētie arma. **Pertrāseo** de supfluis ep̄ozū et alioz p̄latoroz expensis cū amicis carnalib^o et p̄sonis inuilib^o ac indignoz p̄motionib^o: q̄ etiā ad ipsoz ep̄oz aut p̄latoz nō modicū faciūt piculū. **Deniq̄** maledicta pestis ambitionis heu totā iā infecit religionē xp̄ianitatis: et scādālū toti mūdo parturit tā in clericis q̄ in religiosis. **Et** vtinā ambitiosi attēderēt verba dñi: quib^o cōtra eos inuehitur quodam loco euāgelij dicēs: **Ve**: id est: eterna dānatio vobis sc̄z immiet qui diligitis p̄mas cathedras. **Ve** quippe in sacra scriptura notat eternā dānationē et gehēne supplicij. **Sz**: heu: hec dictio: huius seculi pegrinationē et presens exiliū. **Unde Chrysof.** **Hec** dictio: **ve**: sp̄ in scripturis dicit de his qui nō possūt euadere a futuro supplicio. **Et** vide q̄ dñs nō dicit: qui habetis: sed q̄ diligitis: nō arguens et vitupans eos q̄ his vtunt^{ur} ex officio et ordine: s̄ eos q̄ h̄ dū habent amant: vel dū nō habent affectāt: q̄ p̄cedit ex ambitione. **Uñ** et **Greg^o** in moralibus. **Cui** esse nūc iudicē libet: huic videre tūc iudicē nō libet. **Nō** dicit: q̄ iudex est: s̄ cui esse iudicē libet: aīm videt nō gradū redarguens: et ad voluntatē nō ad factū vitupationē

referens. Cui autē videre iudicēz tūc nō libet: de numero reproborū se esse nō dubitet. Sic em̄ electi tūc de visione iudicis gaudebūt: q̄a appropinquat eorū redēptio: sic reprobi de visione iudicis dolebūt: q̄z appropinquat eorū p̄ditio. Si autē: vt dicit Chryso. diligere talia est inculatio: q̄z malū est studere vt his aliq̄s potiat: Sane si quis dignitatē p̄ bono obediētie sine affectione et cōplacencia suscipit z tenet: sic est meritorius. Si vero affectio z cōplacencia accedit: sic est mortiferū. Quicunq̄ ista bene pensaret: mix si vnq̄z p̄ncipatū nō habitū affectaret: vel habitū ex corde diligeret: nisi omnino cecus et immemor sue salutis existeret. De istis tñ cecis et sue salutis oblitis: heu hodie multi sūt qui p̄ncipatū quē diligunt: sue saluti p̄ferre nō metuūt.

Sextus liber cōtinet cōsolationū remedia oportuna cōtra turbatiua que opponūtur parētele z generis nobilitati. Et habet capla. VI.

- I De cōsolatione super carētia magne parentele.
- II De carentia liberorū.
- III De carentia fratrū z consanguineorū.
- III De carētia z defectu nataliū hōestoz.

V De carentia nobilitatis.

VI De aliquoz de parentela vilitate vel indignitate.

De cōsolatione sup carētia magne parentele. Caplm. I.

Primo igit̄ parentelā pmagnā habere nō desideres: q̄z malū tuū desiderares. Nisi em̄ ad omne beneplacitū cuiusuis eorū fueris: apud ipsos sp̄retus z cōtemptus haberis. Si autē ad eorū beneplacitum te forsitan exhibueris: cū de licitis z honestis hoīes seculi nō cōsueuerunt cōtentari: mala plurima sp̄ualia z corporalīa euadere nō poteris. Rursus si caput parentele fueris: quāto ex maiorī p̄sonarū numero illa cōstitit: tāto maior cura te monet: malozq̄ instātia et maior vexatio te quābit. Porro si tu nō caput s̄ vnus de cauda fueris: nisi multitudinī q̄ mente cōfusa est cōsentias: miser eris: z tanq̄z nō sis parentatus ab oib⁹ derelinqueris. Quid ergo lucri: q̄d cōmodi v̄solatiū attulit tibi parētele magnitudo: nisi forte ignominia: q̄si vel vitij claritudinē tuam z suā maculabūt: vel paup̄tate si incōstans fortuna eos deseruerit: gloria tuā et genus humilabūt: Deniq̄z si tu bene p̄spereris: ob modicā parentelā pauciora incōmoda sustinebis:

quod si totam urbem replere vel patriam etiam viderentur. Scias etiam quod cuius magna est parentela: requirit etiam quod magna sit eius expensa: quod multoties fieri non potest sine graui dei offensa. Si abundat: est qui petat subsidium quod etiam impendere non est licitum. Si vero sit minus abundans et forte paupertate depressus: quanto maioris et clarioris parentele fuerit: tanto maior etiam a suis contemptum sustinebit. Verecundatur enim cognatum recognoscere: verecundatur et ipse hoc coram extraneis asserere: timens se ob hoc spursum reputari. Nec minus verecundatur labore miserum victum querere: dicere habet: fodere non valeo medicare erubesco. Tu ergo de magna et alta non appetas esse parentela: sed de humillimis sis contentus et parua.

De carentia liberorum. Ca. II.

Quod si liberis careas non multum doleas: nescis enim quales essent quos haberes. Nam vix potest esse quoniam in eis vel eorum vxoribus aut maritis filiarum vel in filiis filiorum aut filiabus defectum aliquem repies te medullitus tristitanti. Deius ergo videtur esse cordi tuo ut liber sis a liberis: ne liberi te diuersis modis occupantes a te tollant animi libertatem. Pertimescendum valde est si multas habeat quis ples: coram parentis exagitur circa transitoria: nec curat quomodo

modo habeat diuino modo multa habeat. Unde beatus Gregorius in moralibus Job: super illo passu: Nati sunt ei filii septem. Sepe ad auariciam concupiscentis allicit fecunditas proles. Eo enim ad ambitum congregande hereditatis accenditur: quo multis heredibus fecundat. hec Gregorius.

De carentia fratrum et consanguineorum. Cap. III.

Ratum de carentia fratrum vel consanguineorum non doleas: quod vel sic est quod habitos diligeres: vel non diligeres. Si ipsos non diligeres: ut quid eos habere velles? Si vere ipsos diligeres: teipsum in regno celesti plurimum impedires. Quippe seruire deo regnare est. Sed profecto quod deo profecte seruire desiderat: necesse est ut carnalem consanguineorum affectionem postponat. Unde Ambrosius. Cui portio deus est nihil debet curare nisi deum: ne alterius impediat necessitati munere. Quod enim ad alia officia confertur: hoc quidem religionis cultui decerpit. Hec enim vera est sacerdotis fuga: abdicatio domesticorum: et quedam alienatio carissimorum: ut suis se abneget qui seruire deo gestit vel eligat: hec Ambrosius. Insuper si fratres vel consanguineos habere desideras: cura de spiritualibus: de quibus in libro patrum sic legit. Sunt ornati moribus et caritatis vinculis velut qua-

dā germanitate cōstricti. hec sibi. Et nōne magis q̄ carnalis vera est illa fraternitas vel cognatio: quā nō sanguinis vicinitas: sed morū cōformitas et animoz vnitas in ch̄risti caritate solet opari. **Uñ Hieronym⁹.** Vera illa necessitudo est et xp̄i glutino copulata: quā non vtilitas rei familiaris: nō p̄ntia tantū corporoz: nō subdola ⁊ palpās adulatio: sed dei timor ⁊ diuinaz scripturaz studia cōcliāt. hec **Hieronym⁹.** Deniq̄ nō carnalis fraternitas siue cōsanguinitas heredes regni cōstituit: s̄ quorū est pulchra et casta generatio cū caritate: hoz fraternitas seu cognatio tanq̄ filioz dei p̄ris heredes dei cōstituit: coheredes autē xp̄i. Ex his igit̄ restat q̄ de cognatione carnali minime est curandū: s̄ de sp̄iali illoz quibus est in hereditate salutis et̄naliter cōgaudendū.

De carentia et defectu nataliū honestozū. Caplm. III.

Proterea de defectu nataliū n̄ erubescas: qz si tu sis honestus nō est tibi curandū qualib⁹ parentib⁹ sis natus. **Uñ Augustin⁹.** Undecūq̄ homines nascant̄: si parentū vitia nō sectant̄ honesti ⁊ salui erūt. **Uñ Chrysol.** Nūq̄ de vitijs erubescam⁹ parentū: sed vnū illud queram⁹ vt semp amplectemur virtutē. **Uñ etiā Hieronym⁹.** Masci de adulterio non

est eius culpa qui nascit̄: sed illi⁹ qui generat. Et itez. **Dñs** noster iesus xp̄s voluit nō solū ⁊ alienigenis: s̄ etiā de adulterinis cōmixtionibus nasci: nobis magnā fiduciā prestās: vt qualicūq̄ modo tñ vt eius vestigia imitemur ab ipsius corpore nō separemur: cuius p̄ fidē mēbra effecti sumus. **Hec Hieronym⁹.**

De carentia nobilitatis. Ca. V.

Queterū de ignobilitate generis nō turberis: quia si velis prestantiorē nobilitatē cōsequi poteris. **Hec** profecto illa est: que nō ex diuitijs tēporalibus: sed ex thesauris or̄i sp̄ialibus. **Uñ** in decretoz volumine dicitur. Nos qui possumus nō ex locoꝝ vel generis dignitate: s̄ moꝝ nobilitate innotescere debemus. **Uerū** qd de ea generis nobilitate multū curas quā deus parū curat. **Uñ Hierony.** Sola apud deū libertas est nō seruire pctis. Sūma apud deū nobilitas ē clarū esse virtutibus. **Uñ ⁊ Chryso.** Ille clar⁹ ē: ille s̄blimis est: ille nobil⁹: ille tūc integrā nobilitatē suā putet si dedignetur seruire vitijs ⁊ ab eis supari. **Uñ ⁊ iterū Hiero.** Ille apd̄ deū best potior: nō quē nobilitas generis: nec dignitas seculi: sed quē deuotio fidei et sancta vita cōmedat. **Et ideo vt hortatur idem Hieronym⁹.** Nulli te vnq̄ de generis nobilitate p̄ponas: nec ob-

scuriores quoslibet et humili loco natos te inferioriores putes: nescit religio nostra personas nec conditiones hominum sed animas inspicit. hec Hieron. Igitur saltim apud religiosas mentes inter nobiles genere et ignobiles non est differentia: quod si forte apud non religiosos fuerit: non est cura. At tunc etiam quod plerumque nobilitati vitium est annexum: et ideo de ea minus est curandum. Unde Hieron. Plerumque nobilitas carnis ignobilitatem parit mentis. Unde et Gregorius. Nonnullis solet nobilitas generis parere ignobilitatem mentis: ut minus se in hoc mundo despiciant: qui plus se ceteris alii quid fuisse meminerint. hec Gregorius. Sed profecto melius est nobilem hominem habere interiore et mentem: quam exteriori et carnem: quia secundum mentem homo est factus ad dei imaginem: et mens superior pars est anime et caput eius. Minime etiam te potest impedire ignobilitas generis ne gloriosus efficiaris. Unde Chrysostomus. Quid prodest ei quod sordidant mores clara generatio: Aut quod illi generatio vilis quem mores adornant: Ipse enim vacuus se ab omnibus bonis actibus ostendit quod gloriatur in parentibus. Et iterum. Velis est de contemptibili genere clarum fieri: quam de claro genere contemptibile nasci. Qui enim de claro clarus nascitur: gloria claritudinis eius non est eius solius: sed etiam et generis. Qui autem de contemptibili genere da

nus egreditur: tota gloria claritudinis eius est solius. Qui vero de contemptibili genere contemptibilis nascitur: omnis turpitudine illius est eius solius. Ideo melius est ut in te glorietur parentes quam tu in parentibus. hec Chrysostomus. Multo ergo melius est nobile esse seu perfectum in persona propria siue per conditiones personales et quasi essentielles: quam per contractas a parentibus conditiones extrinsecas et quasi accidentales. Si quod enim bonum in nobilitate est: illud solum in virtute consistit. Unde Hieronymus. Nichil aliud video in nobilitate appetendum: nisi quod nobiles quadam necessitate cōstringuntur ne ab antiquorum probitate degenerent. Unde et Boetius. Si quod est in nobilitate bonorum id esse arbitror solum ut imposita necessitudo videatur ne a maiorum virtute degeneret. Igitur qualiumcumque parentum filius dicaris: non poteris esse ignobilis nisi sola opinione. Sed nobilis es in veritate: si tamen non per vitia te degeneraveris.

De aliquorum de parentela vilitate vel indignitate. Capitulum VI.

Oportet enim inde non turberis si de tua parentela humiles quosdam habes et ignobiles. Nam si inde turbaris: hoc ideo est: quia inde verecundaris: quod plane ascribitur tue superbie. Proinde de nimis tu de ipsis ut de magis humilibus ha

beres potius gloriari: et ipsi de te tanquam de superbo et vitioso possent erubescere. Glorieris igitur de ipsis ut de exaltatis: ipsi vero de te erubescere possent: et tu magis de te humiliando. Regula enim hec seu diuina sententia irrevocabiliter stabit: qua dicit: Qui se exultat humiliabitur: et qui se humiliat exaltabit. Consulo itaque ut pares tibi illos estimes et si non maiores: muta iudicium et te estimes viliorē et inferiorē vel secundum interiorē hominē. Et certe verum estimares si non mundi iudicio: tamen celi: pro ut patebit in iudicio universalis. Quid igitur tibi de exteriori nobilitate generis: et cur de ignobilitate exteriori aliquorum tue parēte erubescas. Sunt enim illi forte magni coram deo faciente hoc eorum humilitate: quorum interioris nobilitatis claritas evidentius finaliter apparebit: quando nobiles mundi obscurabuntur et in exteriores tenebras mittentur.

Septimus liber continet consolationum remedia oportuna contra illa turbantia que opponuntur diuitijs et rerum facultati. Et habet capitula. V.

- I De consolatione super diuitiarum siue rerum temporalium carentia.
- II De pditione pecunie et aliarum rerum.

III De abdicatione vel relictione temporalium

III De paupertate.

V De penuria.

De consolatione super diuitiarum siue rerum temporalium carentia. Ca. I.

Primo igitur tristari non debes de diuitiarum seu rerum temporalium carentia: propter multa que operari solent mala. Unde Bernardus. Huius quod post illa non abijt que possessa nos onerant: amata inquinant: amissa cruciant. Et iterum. Diuitiarum amor insatiabilis longe amplius desiderio torquet animam quam refrigeret usu suo: utpote quarum acquisitio laboris: possessio timoris: amissio plena doloris est. hec Bernardus. Unde et Augustinus. Abijce a te diuitiarum onera: abijce vincula non voluntaria: abijce anxietates et tedia que te pluribus annis inquietant. Et iterum. Creditis rebus nostris nullum malum earum accepimus precium quam nos ipsos: implicati enim talibus nostri non eramus. Et iterum. Aurum amplius cruciat apud quem largius fuerit: aurum amatum se nihil de sua possessione permittit: refundit et reatum suum cui usum negat. Et iterum. Aurum est macula laborum: piculum possidentium: aurum eneruatio virtutum: aurum malus dominus: pditor seruus.

Et iterū. **M**orbū diuitiarū est supbia: nam grandis animus est qui inter diuitias isto morbo nō temptatur: sed maior animus diuitias vincēs cōtemnēdo. hec Augustinus. Unde etiā Chrysoſto. Diuitiarū sequela est luxuria: tra intēperans: furor iniustus: arrogantia: supbia: oīsq; irrationabilis motus. **U**n̄ et Petr^o Rauēn. Auri custos: seruatoꝝ argenti securitatē nō habet: nescit quietē: et cui deest securitas quies perit: pena diues est ille et non censu. Unde et Beda. Familiaris res est: humanū cor opibus ac libertate dissolui: erumnis ho ac paup̄tatib^{us} ad semetipsū recolligi. Deniq; multū est difficile habere diuitias et cor nō apponere: dicēte dño in euāgelio: Ubi est thesaurus tuus ibi et cor tuū. Sed piculosum valde est cor apponere: immo et mortiferum. Corde em̄ spinis attacto: necesse est hominem mori. Et certe diuitie sūt spine: teste saluatore in quodā loco euangelij: Ubi et Gregori^o testatur dicēs: q̄ diuitie spine sūt: qz cogitatio nū suarū punctionib^{us} mentē lacerant: et cum vsq; ad peccatū pertrahūt: quasi inflicto vulnerē cruētāt. hec Greg^o. Bene igit̄ est mortiferū cor apponere. **U**n̄ et ne hoc piculū incurramus: p̄monuit nos dñs p̄ os p̄phete dicēt: Diuitie si affluant nolite cor apponere. **Da**

tor em̄ cura est sibi de corde: a quo dependet interioris hoīs vita spūalis: sicut a corde carnali vita carnis. Sine autē magno piculo potest manus apponi hmōi spinis: nō ad eas manu cōprimendū siue concludendū: s̄ amouendū per largitiōē elemosynarū: aperiendo largā manū ad distribuendū. Insuper diuitie possesse saltē absq; p̄mptitudine eas relinquendū p̄ter deū: disciplinatui christi derogant. **U**n̄ ipse christ^{us} in euāgelio: Om̄s inq̄t qui nō renūciauerit oībus que possidet: nō potest me^{us} esse discipulus. Et p̄ter predicta mala attēde qd̄ dñs in Eccl̄astico: Si diues fueris nō eris immunis a delicto. Et rursus i euāgelio: Quia diues difficile intrabit in regnum celoz. Igit̄ bis om̄ibus malis cōsideratis: attēde verba Bernardi dicētis: Querat diuitias paganus qui sine deo uiuit: querat iudeus qui terrenas p̄missiones accepit: Sed qua mēte xp̄ianus diuitias q̄rit postq̄ christ^{us} bt̄os esse paupes p̄dicauit: Et sectare illud salubre Ciceronis documentum vtilitatis pariter et honestatis. Plenū diuitijs inq̄t sine diuitē esse: tu ho p̄fer virtutē diuitijs. **N**ā si voles diuitias cum virtute cōparare: vix satis idonee tibi videbitur diuitie q̄ virtutis pedisseque sūt. hec ille. Et ideo legit̄ de Socrate thebano: q̄ cum ad

philosophādū athenas pgeret: nō putans se posse ⁊ virtutes simul ⁊ diuitias possidere: magnum pondus auri in mare proiecit dicens: Abite pessime diuitie: ego vos mergā ne ego mergar a vobis. Nō solū ergo carendū est diuitijs: sed sūt etiā spernēde atq; abijciēde: non tamē inutiliter sed in vsus pauperū merito: ne virtutib⁹ obicē ponāt. Et euacuādū est cor dīs scriniū ab eis ne ipm onerēt et inquietent. **Uñ Hieron.** Si inquit habes vēde ⁊ da pauperibus: si non habes grandi onere liberatus es. Fertur autē ⁊ Bernardū: audito q; sextēte marce p quendā abbatē sibi transmissē: essent spolio depdite: hec verba dixisse: Bndictus de⁹ q; nobis pepcit ex hoc onere. S; ⁊ de diogene legit: q; cū ei a capite fur de nocte sacculū cū nūmus subtrahere conaret: tolle inquit infelix vt facias vtrosq; dormire. Ex pdictis ergo breuiter collige q; virtutes sunt opibus pferende: Quia scdm Bernardū: vere diuitie nō opes: sed virtutes sunt: quas secū cōscientia portat vt in eternū diues fiat.

De perditione pecunie ⁊ aliarum rerum. Caplm. II.

Insup nō doleas de pecunie vel aliarum rerū pditione siue alioꝝ dānoꝝ illatiōe: s;

potius gaude de tuipsius conseruatione vel alia vtilitate. **Uñ Seneca.** Omnia pdidisti: sed cū oibus perire potuisti: Noli cōqueri q; incidaris: gaude q; euaseris: Qui se habet nihil pdidit. Et iterū. Pecuniam perdidisti: o te felicē si cū illa auariciā pdidisti: s; si illa manet apud te: es tāto felicior quo tanto malo materia sbducta est. hec Seneca. Sed nonne est melius pecuniā vel alia temporalia: et cū illis etiā auariciā pdidisse: q; in piculo perditionis suipsi⁹ māsisse: Audi adhuc ⁊ alia vba eiusdem. Pecuniā inqt pdidisti: et illa q; multos: eris nūc in via expeditioꝝ: domi tutioꝝ: exone rauit te fortuna si intelligis: et tutioꝝe posuit loco. Damnū putas s; remediū est: reflex: gemis: miserū te clamitas q; opib⁹ excussus es: tuo vitio ista tibi iactura tā tristis est: nō tam moleste ferres si tanq; perditurus habuisses. Hoc etiā te poterit cōsolari: q; forte res illas quarū amissionē deplozas nō semp habuisti. **Unde Greg⁹.** Magna p̄solatio in rerū amissione est illa tēpora ad mentē reducere: quib⁹ nos p̄tingit res quas pdidimus nō habuisse: vt dū vnusquisq; intuet q; aliqui illa nō habuit: dolorē tempet qd amisit. hec Greg⁹. Item ex hoc merito debes p̄solari: quia tua nō erāt que pdidisti. Audi de hoc exemplū qd Sene

ca narrat de quodā. Strilbon inquit capta p̄ria: amissis liberis: amissa vxore: cū ex incēdio publico solus et tamē beatus exiret: interrogari demetrio: nunquā oīa pdidisset: Respōdit: nihil perdidit: oīa bona mea mecū sūt: Iusticia: X̄tus: prudētia: Nihil em̄ bonū putare potuit nisi q̄ eripi nō posset. Unde Ambro. Non sūt inquit bona hoīs que secū ferre nō potest. Scias etiā q̄ ablatio seu p̄uatio rerū in terris amatarū magnū parit fructū. Vult em̄ deus q̄ homo iā celestis factus: desū pure diligēs: et que sursum sūt sapiens: minimā curā habeat de his que sūt sup̄ terrā: et q̄ amores hoīs a deo se nimis nō elongēt: p̄sertim ad terrena. Demū sancti viri rebus amatis etiā licitis se priuare solēt: vt ab illicitis facilius se abstineant. Unde Greg⁹. Habent inquit sancti hoc p̄priū: nā vt semp ab illicitis longe sint: a se ple-rūq; licita abscondunt.

De abdicatione vel relictione temporalium. Caplm. III.

Alterū nō tristeris de abdicatione et relictione temporalium: nec timeas defectū eorū. Vñ Chryso. Bialia fecit deus p̄pter hominē: hominē p̄pter ipsum. Vñ Hugo in dīdascalico. Vide homo dicit mūd⁹ quō amē

uit te q̄ p̄pter te fecit me: seruo tibi qz fact⁹ sū p̄ te: vt tu seruas illi q̄ fecit me et te: me p̄ te et te p̄ se: si sentis bñficiū redde debitu: si accipis benignitatē redde caritatē. h̄ Hugo.

De paupertate. Caplm. III.

Sergo animalib⁹ ministrat p̄pter hominē: quomō hoīb⁹ nō ministraret p̄pter seipsum: Vñ et Hieron⁹ Paupertatē times: s̄ beatos paupes x̄ps appellat: de cibo cogitas sed fides famē nō timet. S; et psalmista dicit: Facta cogitatu tuū in domino et ipse te enutriet. Vñ et Thomas de aquino. Licet ille q̄ dat oīa p̄pter x̄pm s̄trahit sibi aliqd̄ auxiliū vite: nō tamē om̄e: qz adhuc manet ei auxiliū diuine p̄uidētie: que ei in necessarijs nō deerit et fidelium deuotio. Et iterū. Ille q̄ dimissis oīb⁹ p̄pter x̄pm spem habet vt sustētetur a deo: nec p̄sumptuosus est nec tēptat deū: tū q̄ fiducia debitā de deo habet ex diuina auctoritate conceptā: tū qz remanēt fideles deuoti p̄ quos ei potest et debet satisfieri. Vñ etiaz Augustin⁹. Tu xp̄iano: tu dei seruo: tu bonis operibusredito: tu dño suo caro aliqd̄ existimas defecturū: an putas q̄ qui x̄pm pascit a x̄po ipse nō pascat: An putas frena deerunt quib⁹ celestia et diuina tribuūtur: Unde bec

Incredula cogitatio: vñ impia z sacrilega meditatio: Audi et Hieronymū. **Christus** inquit est omnia: vt q̄ ppter christū omnia dimiserunt: vnū inueniat pro oibus: z possit libere clamare: pars mea dñs. **Uñ Augustin⁹.** Nō displiceat tibi paupertas tua: nihil pōt ea diti⁹ inueniri. **Uis noscere q̄ locuples sis:** celum emit. **Uñ etiā Chryso.** Paupertas inquit est portus trāquillus: nihil opulētius eo qui paupertatem sponte diligit et cū alacritate suscipit. **Uñ Leo papa:** Semper diues est christiana paupertas: nec pauet in isto mūdo indigētia laborare: cui donatū est in omnīū rerū dñs omnia possidere. **Operantib⁹ ergo que bona sūt:** nō oīno est metuendū: ne eis desit facultas opan di. **hec ille.** Nempe ppter paupertatem voluntariam a deo amaris. **Uñ Cassiodorus.** Pauperes xpī sūt vitīs vacui: sed virtutib⁹ pleni: sūt respecti hoībus: s̄ acceptabiles deo. **Itēz p̄ eam ad p̄fectionē vie:** z ad p̄riam celestē minaris. **Audi de primo Origenē.** Ille inq̄t qui vt fieret p̄fectus tradidit bona sua paupibus: nō in ipso tempore quo tradidit fiebat omīno p̄fectus: s̄ ex illa die incepit speculatio dei adducere eū ad oēs virtutes. **Uñz Ambrosius.** Silendi patientia: oportunitas loquēdi: z cōtēptus diuitiarū sūt maxīma fundamēta vir

tutū. **Audi de secūdo Chryso.** Paupertas est manu ductrix quedā linea que ducit ad celū. **Uñ et Augustinus.** Via celi est paupertas p̄quā venit ad patrē: **Incipe erogare si nō vis errare.** **hec Aug⁹.** Insup paupertas p̄fert quietē. **Uñ Greg⁹.** Quid in hac vita laboriosius q̄ terrenis desiderijs estuare: **Quid q̄tius q̄ nihil huius seculi appetere:** **Itē cōfert securitatē.** **Uñ itidē Greg⁹.** Magna est securitas cordis nil cōcupiscētie habere secularis: qui nihil habet in mundo qd̄ diligit: nihil est in mundo qd̄ pertimescat. **hec Gregorius.** Item tanq̄ mater z nutrix custosq̄ mūdissime religionis est. **Uñ Iacobus.** Religio mūda z immaculata est immaculatū se custodire ab hoc seculo. **Qd̄ glosator sic declarat:** Qui inq̄t temporalia nō diligit: immaculatū se ab hoc seculo custodit. **Cōstat autē q̄ temporalia nō diligere p̄riū est volūtarie paupertatis.** Deniq̄ paupertas volūtaria graue iugū seruitutis excutit. **Uñ dicit in Ecclesiastico:** Pecunie obediūt oīa. **Et certe obedire cui oīa obediūt sc̄z pecunijs: est p̄culdubio tanq̄ irratio nabilis dñi valde graue iugum seruitutis.** **Et certū est q̄ ab illo iugo seruitutis q̄s paupertate volūtaria liber redditur z immunis.** **Ideo etiā paupertas est expeditiua.** **Uñ Gregori⁹.** Qui mibi onus diuitiarū abstulit: ad curren-

dū citius expedit: ad patriā liberius inten-
dimus: qz quasi in via pondere caremus. Itē
est medicinalis: et sepe materiā subtrahit vi-
tū. **Uñ Greg^o.** Quos morū infirmitas vul-
nerat: eosdē paupertatis medicina sanat. Item
paupertas primus gradus est quo ad pfectionē
ascēditur. **Uñ Saluator** ante oīa alia ad pfe-
ctionē disponētia: si vis inquit pfectus esse:
vade vēde oīa que habes et da pauperibus.
Ad ppositū autē de primo gradu **Eusebius** ex-
pressius est locutus. **Cū** inquit celeste regnū
in multis bonis cōsideret: p̄mus grad^o scan-
dentū ipsoꝝ est: qui diuino intuitu colūt pau-
peratē. Itē paupertas meliōrē sortē accipit.
Regnū enī celoꝝ hereditarie est ipsoꝝ paupe-
ri: **Hobilla** vero huius seculi sunt diuitum.
Huius quidē sortis diuisio figurata videt̄ in
libro geneleos: vbi abraā filijs concubinarū
largitus est munera: filio autē suo nato de libe-
ra dedit cūcta que possidebat. Itē facit in ce-
lestibus abūdare. Per paupertatē enī volūta-
riā oīa ppter deū relinqntē: potest hō thesau-
ros in celo multiplicare vel augere. **Hui^o** nī-
mirū rei testis est ipsa veritas. **Vēde** inq̄t oīa
et da pauperibus z habebis thesauros in celo.
Demū paupertas volūitaria ipm deū cōstituit
paupis thesaurariū. **Potēs** enī est de^o te po-

stū paupis seruare in illū diē eternitatis iu-
sus iudex. **Rursū** de paupertatis miseria gau-
dere deberes si scires quanta ob illā tibi bona
acciderent. **Mempe** post verba illa pphetica:
Beatus qui intelligit sup egenū et pauperez:
sequitur in pphetia: **In die mala liberabit eū**
dñs. Quibus verbis alludēs **Petr^o Rauē.**
sic ait. **In die mala** sine causa accusat pecca-
tū quē paupertas excusat: imo accusari nō po-
terit quē fames paupis excusauerit. **Diē** vero
malā videbit q̄ diem iudicij sine aduocatione
paupis intrauerit. **Hec** ille. **Nimirū** paupertas
sic est dei et paupis vnitiua: q̄ ipse deus vult
omnino intelligi in paupis psona. **Uñ Rauē.**
Beatus inq̄t qui intelligit sup egenū z pau-
perē. **Oremus** igitur vt ipse nobis intelligere
intelligenda cōcedat: qui se sic in paupere in-
telligi demōstrat: vt ipse qui celū regit in pau-
pere nudus: sic esuriat in esuriēte satietas re-
rū: in sitiēte sitiāt fons fontū. **Esuriui** inq̄t zc.
Ecce deus in celo panē comedit: quē pauper
in terra p̄cipit: et qd paup accipit in poculū:
deus sibi testat̄ infusum. **Et** quidem nō suffe-
cerat dicere: **Dedistis** mihi manducare z bi-
bere: sed p̄mittit: **Esuriui: sitiui:** q̄a paruus
fuisset amor paupis q̄ pauperē suscepisset: nī-
siet passiones pauperis assumpsisset. **Nam** z

amor verus nō pbatur nisi in passionib⁹. hec
 Rauēn. Porro nō odias preciosa et amabi-
 lē paupertatem: utpote quā ipse deus amat.
 Huius pfecto rei primū et infallibile signum
 est: qd dei filius eam sibi ipsi assumere voluit.
 Nā ecce in euangelio de matre eius dicitur:
 qd pepit filiū suū primogenitū: et pānis inuol-
 uit eū et reclinauit eū in presepio: qz nō erat ei
 locus in diuersorio. Rursum vbi dñs pro tri-
 buto soluendo petrū misisse dicitur ad piscā-
 dum: Blasator dicit: qd tanta fuit paupertas xp̄i
 vt vnde tributū daret nō haberet. Rursū cū
 in tēplo predicasset: circūspectis oibus cū ias
 vespa esset: exiit i bethaniā cum duodecī: vbi
 glosa dicit: circūspect: si quis eū hospicio sus-
 ciperet. Tante em paupertatis fuit: et ita nullū
 adulatus: vt in tāta vrbe nullū inueniret ho-
 spitiū. Rursus de xp̄o illud Chren. intelligit:
 Recordare paupertatis mee. Deniqz paup-
 tas xp̄i crescēdo pcessit. Quippe in natiuitate
 pānis inuolutus est: et p domo habuit stabu-
 lū: et p cuna presepiū. Deinde nō habuit ho-
 spitiū: Juxta illud qd dixit: Vulpes foueas
 habent et volucres celi nidos: filius autē ho-
 mis nō habet vbi caput suū reclinet. In pas-
 sione vero etiā pprijs vestibus spoliatus est.
 Insup vt dicit Bernar. accedit ad cōsolatio-

nē pauperū ipsa q pastoribus exhibita est vi-
 sitatio: et allocutio angeloz. De vobis diuiti-
 bus qui hic vestrā habetis cōsolationē vt non
 mereamini habere celestē. Ergo consolamini
 cōsolamini popule meus dicit emanuel: id est:
 nobiscū deus. Ipse etem saluos faciet: nō qd
 auget sed populū suū a peccatis eozū. Deni-
 qz populū suū cōsolari venit: vtqz populū hu-
 milē quē saluū faciet: nā oculos supborū hu-
 miliabit. Vis nosse populū eius: Tibi dereli-
 ctus est paup. Ipse vero dñs ait: De vobis di-
 uitibus qui habetis hic cōsolationē vestram:
 vtiā in eo populo nos inueniri semp optem⁹
 cui nō dicit: ve: sed quē cōsolabitur dñs deus
 suus. Quis em cōsoletur eos qui suā habent
 cōsolationē: hec Bernar. Demū tu qui ppter
 paupertatē desolaris: plenā vtiqz cōsolationem
 haberes si nosses quāta pte diuitibus benefi-
 cia et fauores deus oipotens impendit et im-
 pensurus sit paupibus. Nā ecce xp̄s in prin-
 cipio doctrine sue: beatos esse paupes pdica-
 uit. Unde in euāgelio: Beati pauperes spū.
 Christus paupes dignos iudicat sua mensa.
 Unde in Luca legūtur paupes ad cenam dñi
 introducti. Deus pauperes adiuuat. Vñ in
 psalmo: Adiuuit pauperem de inopia. Deus
 pauperes elegit. Vñ Jacob⁹. Nōne deus ele-

Liber

gūt pauperes in h̄ mūdo: Deus exaudit pau-
peres. **Uñ** in psalmo. Desiderium pauperū
exaudiuit dñs. Deus memor ē pauperū. **Uñ**
in psalmo. Nō in finē obliuio erit pauperis.
Deus de pauperibus est sollicitus. **Uñ** iterū
in psalmo. Ego autē medicus sū et paup: dñs
sollicitus est mei. Deus est refugiu pauperū:
Juxta illud psalmiste. Factus est dñs refugi-
um pauperi. Deus est pauperū fortitudo: te-
ste **Esaiā** ad deū loquēte. Factus es inq̄t for-
titudō pauperi: fortitudo egeno in tribulatio-
ne sua. Deus pauperes saluat. **Uñ** psalmista.
Parcet inquit pauperi et inopi: et aīas pau-
perū saluas faciet. **De** assumit paupes dere-
lictos. **Uñ** psalmista deo loq̄ns ait: Tibi dere-
lict⁹ ē paup. **De** spes ē pauperū et exultatio.
Hinc Esaiās dicit. In ipso sperabūt paupes:
et in sancto israel exultabūt. Deus nōnūq̄ de
pauperū exequis puidens ipsos ab angelis
deportari facit ad locū quietis. **Uñ** in **Luca**
dicit: Factū est vt moreret medicus et porta-
retur ab angelis in sinū abrae. Deniq̄ vt vno
verbo dicat: Tāta est dilectio dei ad paupes
vt bonū vel malū qd fit pauperi: sibi reputat
fieri. Unde ipse dicit: Quod vni ex minimis
meis fecistis mihi fecistis.

De penuria. Capitū. V.

Octauus Fo. xlii.

Porro nō turberis de penuria que prece-
dit: habebis em̄ māna qd succedit. **Uñ**
populo israelitico in deuteronomio dictū esse
reperitur. Afflixit te penuria et dedi tibi cibū mā-
na. Et sequit. Dñs deus tuus introducet te in
terrā bonā vbi absq̄ penuria comedes panes
tuū: et rerū oīm abūdātia pfrueris. Istud im-
pletur in futuro suo modo: et nihilominus
impletur ad minus pro sustentationis necessi-
tate etiā realiter in hac vita. Sane huius rei
impletionē is sperare habet: qui viceversa dei
voluntatē implet: cuius executionē xp̄us sibi
p cibo deputat. Deus inquit cibus est vt fa-
ciam volūtātē eius qui misit me. Qui ergo h̄
in hoc cibo communicant tanq̄ serui dome-
stici sciētes et adimplētes voluntates dñi sui:
nō mirū est si illis implet qd de victu p̄mittit.
De penuria etiā seu indigētia victus et vesti-
tus nō tristaris: si hoc qd contra te et tibi siles
christus in euāgelio dixit aduerteres: Nolite
inquit solliciti esse dicētes: qd māducabim⁹ aut
qd bibem⁹ aut quo opiemur: scit em̄ p̄ vester
q̄ his oīb⁹ indiget. Querite q̄ p̄mū regnum
dei et iusticiā eius: et hec oīa adijciētur vobis.

Octauus liber continet cōsolationū
remedia oportuna cōtra illa turbati-

ua' que opponuntur amicitie et societa-
ti. Et habet capla. IX.

- I De consolatione super carentia siue
amissione amici.
- II De separatione amicorum.
- III De perditione amicitie scz antique vel
prioris.
- III De mala societate ineuitabili.
- V De carentia humani fauoris.
- VI De relictione ab amico.
- VII De carentia terrene consolationis.
- VIII De solitudine et carentia societatis.
- IX De odio et inimicitia.

De consolatione sup carentia seu
amissione amici. Ca. I.

Drimo igitur turbari non debes de
amici carentia seu amissione: quia
si amicum perdidisti: hoc patienter fe-
ras propter deum. Habebis enim coram
deo felix commercium. Nam terrena pro celestibus:
peritura pro eternis commutabis: et fiet tibi re-
compensatio perpetua omnium propter christum patienter
perditorum. Amicum perdidisti: si malus erat:
noli dolere propter te: ipse enim te forsitan perdi-
disset. Scriptum quippe est: Cum peruerso puer-
teris. Porro si bonus erat: iam non perdidisti sed

ipsum ad regna celestia premisisti ut locum tibi
pararet inter sidereas mansiones. Unde Bernardus.
Quando nos moriendo deserunt quos amamus:
nouerimus eos non in eternum relinquere nos ma-
luros: sed aliquantulum precedere nos secuturos. De
morte etiam amici boni et iusti nequaquam est tri-
standum: sed potius gratulandum: tum propter utilita-
tem suam: quia pericula et miseriae euasit: tum
etiam propter nostram: quia liberius quam ante
pro nobis apud deum intercedit. Denique quod de
morte amici gaudere potius debeas quam do-
lere: si tamen deum diligas sicut debes: hoc sic
aduertas. Nam multum amans personam gaudet
quando sibi voluntas illius innotescit: et quod pro
loco habere velit cuius voluntati placere sata-
git. Profecto amicum tuum forsitan carius quod in
mundo habes locale reputas: quod quidem si deo
quem te super omnia amare propteris acceptabile
sit et placitum ei: hoc quantum in te est cum
gaudio premitabis: et voluntatem tuam voluntati di-
uine conformabis. Unde Hieronymus. Si nos
defunctos plangimus: quos tamen resurrecturos
credimus: quid faceremus si mori tantum pre-
ciperet deus: voluntas eius utique sola sufficeret
ad solacium cui nullum proponere iubemur affectum.
Et iterum. Placeat homini quicquid deo placet
ob hoc ipsum quod deo placet. hec Hieronymus.

Liber

Deinde si nō vis deo libens offerre qđ repu-
tas esse tuū: offeras saltem hilariter qđ est su-
um. **Uñ Hieronym⁹.** Nihil abstulit tuū qui
recipe dignat⁹ est suū ppriū. Creditorē suum
recipere decuit creditum: et nihil aliud decet
q̄s creditori grās agere mutuātī: et dicere euz
Job: Dñs dedit dñs abstulit: sicut dño pla-
cuit ita factū est: sit nomē dñi benedictū. **Hec**
Hieron. Sane verbū hoc: Sit nomen domi-
ni bñdictum: sonat in gratiarū actionē: et i ma-
teria ppria excludit merorē et dolorē. Porro
q̄ amicū tibi creditū deo offerre vel potius ei
reddere debeas: s̄ ita cōsidera. **Uñ mirū** decet
d̄ necessitate facere virtutē: s̄ ecce nos omnes
necesse est mori: et ideo nihil restat nisi de ne-
cessitate hac moriēdi facere virtutē: et domo
vite et mortis hac in materia exhibere hilar-
itatē. **Hilarem** em̄ datorē diligit deus. **Letex**
Uñ si vt verus amicus bonū amici tui diligeres:
gaudere deberes q̄ ipse amicus tuus defun-
ctus p mortē a pñibus miserijs et piculis es-
set liberatus. **Uñ Hieron.** Plangere debe-
remus amicis de seculo decedentibus si seculi
cōtra nos inimicitias minime sentiremus: At
nūc periclitari volebat hunc qui dolet aliquē
dormire: et inter fluctus vite presentis videre
cupit miser laborare. **Quid** ergo p dormien-

Octauus

li.

te lachrymas fundis quasi nescias qđ in teip̄o
quotidie patiaris: **Propter** hoc em̄ et dñs di-
scipulos admonet dicens: Si diligeretis me
gauderetis vtiq̄ qz vado ad patrē. **Hec Hier⁹.**
Rursum quādo doles de morte amici tui tūc
quidē doles de diuina circa amicū tuū dispo-
sitione: de qua tibi vt amico est nequaquā dolē-
dū sed gaudendū: eo q̄ nouit de⁹ qđ diu amico
mo expediat viuere vel quando mori. **Uñ**
Hiero. Plāgimus inq̄t bñficia dñi qui nouit
quō nre presentē infirmitati. **Uñ Augustin⁹**
De salute inq̄t corporis mei qđ diu qđ mihi sit
vile nescio: tibi dñe hoc cōmitto. Porro de
amici morte dolens videt ppriā vtilitatē a deo
sibi prouisam recusare. De morte nāq̄ amici
frequēter homini puenit vtilitas cōsistens in
eius qđ ipsum impediret remotio. **Uñ** amicū
huius mūdi frequēter impediūt iter sa-
lutis: nā cor diligētis se ad mundū alliciunt: et
eorū infortunia vel calamitates offendūt. **Et**
vt ait Augustin⁹: Sepe offendit de⁹ ne offen-
datur amicus. Sit ergo nobis eoz s̄tractio
tolerabilis vel etiā grata: quoz presentia no-
bis est dispendiosa. **Dolorē** etiā mortis scōm
Hieronymū: sopire debet spes resurrectiōis.
Uñ q̄ em̄ cū dolore cōcordat spes: nec quā-
cunq̄ iacturā sentit fides. **Uñ et Ambrosius:**

Dortē nō pbam⁹ esse lugendā: qz ad moduz
somnia a labore mūdi requiescere facit in spe re
surrectionis. Et iteruz. Cessent lachryme: qd
debet aliqd inter fidos z pfidos intesse. Fle
ant suos qui eos ī ppetuū interisse existimāt:
quia spem resurrectionis nō habent. Nobis
vero quibus mori non nature sed huius vi
te finis est: qz natura ipa reparabit in melius:
mortis casus abstergat omnes fletus. hec Am
brosius. **Uñ z Aug⁹**: Beatus q amat te dñe:
et amicū in te et inimicū ppter te: nullū enim
carū ille solus amittit cui om̄s in illo cari sunt
qui non amittit: te autē dñe nemo amittit nisi
qui dimittit.

De separatione amicorū. Ca. II.

Iñ sup de fratris spūalis separte nō de
bes dolere s̄ aīo cōstans esse. Demine
ris q in patrū collationib⁹ sic dicit: Nec obest
virili virtute fūdatis p locoꝝ interualla dissi
gi. Apud dñm nāqz moꝝ nō locoꝝ vnitas fra
tres habitatiōe coniungit. Tu etiā qui doles
de amici tui separte vel recessu: recordare q
ipse xps qui dixerat discipulis: Ego dico vos
amicos: qz quecumqz audiui a patre nota feci
vobis. Ea notificatiōe nō obstante eisdē dice
bat: Expedi vobis vt ego vadā: si em̄ nō ab
iero paraclitus nō veniet ad vos: si autē abe

ro mittā eū ad vos. Quis igit inferior discipu
lis non p̄sumet absqz nō talis et tanti: nō tam
sancti: nō tam pficus: nō tam celestis: sed exi
gui: sed carnalis: sed terrestris: s̄ vel in aliqua
parte vitiosi et peccāris amici recessu: illū su
premū paraditū cōsolatorē optimū se esse re
cepturū. Mimirū scdm mentē Gregorij: Tā
to quisqz a supno amore: et p cōseqns a cōso
latione dissiūgitur: quāto inferius z in presen
tia carnalis amici delectatur. Gaudeat ḡ pru
dēs amator de carnalis amici recessu: atqz ip
sū eligat p habēdo celestis paraditi accessu.
**De perditione amicitie scz antiq
vel prioris. Caplm. III.**

Noli etiā tritari de perditione fidelita
tis et amicitie impense: cū etiā illud xpo
dei virtuti et sapientie legitur accidisse. Pro
fecto xps dei filius vnigenitus quosdā disci
pulos pre oībus alijs elegit: quib⁹ tāqz ami
cis singulariter familiaribus quecūqz audiuit
a patre notificauit: et p carissimis eos habu
it: et nihilominus q ipi eū desererent dum ab
eo fugerāt: immo q p iudā traderet: z om̄e be
neficiū ei impensū perderet: hoc elegit qz libe
re hoc voluit. Quomō ergo si simile aliquid
tibi accidit: si ab amicis desertus es: si amici

tiā ipsam seu fidelitatē eis impēsam pdidisti: cū sit bonū vtpote ad tuū pncipiū exemplare et finale te reducēs: et ad desertionē mūdi ⁊ celestii amorē te inducēs. Quō inq̄ tale bonus te poterit cōtristari: p̄sertim cū exemplū chri- sti te in talibus ad oppositū tristicie debeat me- rito inclinare: Vñ Ambrosius. Voluit xp̄us deseri: voluit prodi: ab ap̄lo suo tradi: vt tu si deseri fueris a socio: pditus ab ip̄so: modera- te seras tuū errasse iudiciū: periisse bñficiū.

De mala societate ieuitabili. III.

DE mala q̄z societate non debes dolere: qz hoc ad virtutū exercitiū tibi poterit cōferre. Vnde iuxta Gregl: sententiā: mali vtiliter tolerantur. Tolerandi inq̄t vbiq̄ sūt pri- mi: quia abel fieri nō valet quē cayn malicia nō exercet. Ecce dicit Abel de quo dicit sc̄ptu- ra: Respexit dñs ad Abel et ad munera eius. Per hoc autē apte datur intelligi q̄ bonorūz operū munera ante conspectū dei tanto sunt magis grata et accepta: quanto eorū cū qui- bus habitant maior fuerit malicie repugnan- tia. Deniq̄z homo bon⁹ p̄ malorū societatem tāq̄ sibi cōtrarioz: incōparabili⁹ meli⁹ q̄ bo- nis tantū associatus: virtutū suarū vires expe- ritur. Propularū autē virū experimentū ha- bere p̄fecto est vñs de bonis maximis estimā-

dū. Audi et Hieronymū sup maloz societate te psolantē. Qui inquit bonus p̄manet nō pol- luitur si malo societur: sed qui malus est i bo- nū p̄uertitur si boni exempla sectetur. Scito etiā ad magnū honorē cōferre: i mala societa- te bene viuere. Vñ Bernar. Non mediocris titulus virtutis est inter p̄auos bene viuere: ⁊ inter malignātes innocētie retinere candorē ⁊ morū vnitatē. hec Bernar. Et certe bñ dicit. Nā et liliū inter spinas signāter cōmēdat: et incōparabilis virgo ei cōparatur.

De carētia hūani fauoris. Ca. V.

Quā ad extra cōuersatio min⁹ est gratio- sa: sed cogites de deo creatore tuo q̄ ipse fecit nos et nō ipsi nos. Cogites etiā hoc q̄ nō est dare aliquid pure malū: non turberis itaq̄ q̄ natura seu potius auctor nature deus te fecit talē: scz ingratiolum ad extra ac rudem et ru- sticanū. Sperandū p̄fecto est: q̄ supnoz suo- rū intuitu oculoꝝ te gratiose respexerit ad in- tra: ad interius scilicet tuū cōseruando lumen qd̄ in te est: ne illud ventosa aura fauoris ho- minū ab extra spirāte forsitan extinguat. Si sit tua conuersatio ingratiolum in terris: sit tua cōuersatio magis grata in celis. Que ⁊ si hu- mana nō fuerit vel hoibus grata: melioꝝ so-

te celestis esse poterit et diuina. Sis ergo libe-
 ter foris rusticanus: interius autem diuinus: Ca-
 reas libe-ter tanquam tediolus gratia humani so-
 latij: ut deus solatij et totius consolationis tecum
 sit interius: et tu secum superius: ut sic cuilibet
 illorum a quibus ut minus graciosus despiceret:
 dici valeat illud poeticum: Si quae virtute nites:
 ne despice quenquam. Ex alia quadam forsitan il-
 le nitet. Denique graciosus ad extra sic sepe dis-
 trahitur quod ab intus gratijs totaliter euacuat.
 Nempe persona quilibet te diligens: imo quelibet
 eius dilectio tibi grata deprenderetur tibi ani-
 mam tuam: id est: ad se raperet aliquid tui cordis: ac
 te periculosius captiuaret: ita nimirum quod cor-
 tuum magis laceraret: et donis spiritualibus prae-
 retur: ac minus deo coniunctum esset: quo per se-
 quens minus bene illi esset: minusque eius caris-
 simam dona perciperet. Profecto oculi amicabili-
 tum respectum: faciunt hominem auolare distans:
 scilicet a deo suo et etiam a seipso: ac hominem non in se
 seu apud se in suo proprio comodo remanere: et
 trahit ad exteriora in quibus non est vera hominis
 mansio: sed potius transitus peregrinus: et mi-
 to melius esset homini manere in se et apud se
 in sua propria mansione quam meteter foris euagare.

Relictione ab amico. Ca. VI:
 Arsium non sit tibi graue ab amico vel

alio homine derelinqui: ratione alicuius pre-
 sidij per ipsum habendi: quod refugere poteris cum
 certa spe ad presidium fortioris. Unde Ambrosius.
 De diuina miseratione tunc sperandum amplius est:
 cum presidia humana defecerint. hec Ambrosius.
 Et bene quidem derelictus ab hominibus non est de-
 sertus a deo: quod ipsi in gratissima habitatione con-
 seruat: scilicet in seipso. Unde Augustinus. De medicina
 mentis est non sano: regula est prauo: lux est te-
 nebrato: habitatio est deserto. hec Augustinus. Et
 ecce quod multipliciter deus est presidio: scilicet non sa-
 no per medicamentum: prauo per regulam vitam:
 tenebrato per lucem internam: deserto per inhabita-
 tionem gratissimam que scilicet est ipse. Nimirum in ip-
 so viuimus: mouemur et sumus: ut dicit scri-
 ptura. Sed reuera multominus quam diuites ha-
 bent paupes de sua relictione querulari: di-
 modo non a quo vel a quibus derelicti: sed ma-
 gis cui sunt relictii attenderint. Profecto relictii
 sunt ei qui teste scriptura dicit homini in se con-
 fidenti et solis precibus necessarijs contento:
 Non te deseram nec derelinquam. Relictii sunt ei qui
 sedet super thronum et iudicat equitate: qui so-
 lus laborem et dolorem considerat: adiutor in tribu-
 lationibus. De quo dicit: Tibi derelictus est
 pauper: pupillo tu eris adiutor. Sed profecto
 deo relictus: est minime derelictus: est nimirum

potius feliciter benedictus. Siquidem si maledictus est qui confidit in homine: sequitur quasi a contrario sensu: quod is benedictus est qui confidit in domino qui derelictus est.

De carentia terrene consolationis.

Capitulum VII.

Nec tristeris de carentia terrene consolationis: quia quod terrenam paratam habet consolationem: difficulter abstinet quin ea etiam utatur: ex quo sequi solet quod celesti mox priuatur. **U**n Bernar. Delicata est diuina consolatio: quae non datur admittentibus alienam. Huius rei figuram habemus in libro Josue: quod postquam filii Israel comederunt de fructibus terre defecit manna. Manna quidem de celo datum habens in se omne delectamentum et omnis saporis suauitatem: apertissime significat celestem seu diuinam consolationem ultra modum delectabilem. Fructus autem terre: terrenam quam quis fruitur significat delectationem. Quod ergo manna defecit dum fructus terre comeditur: apte significat diuinam consolationem deficere vel non dare ei qui terrena consolatione pascitur seu satiat. Si igitur humanas seu terrenas consolationes sponte declinaueris et respueris: ad solum deum qui appellatus est deus totius consolationis: per consolationem recurrendo: scito et non dubites quin non solum consolationem sed etiam exultationem a deo persequeris.

Ipse enim consolator est optimus qui consolatur nos in omni tribulatione nostra nisi obicem ponam. Sed quem psalmista sermonem dirigens: Secundum multitudinem inquit dolorum in corde meo consolationes tue letificauerunt animam meam. Huius autem consolationi obicem ponimus: quando humana et terrenam consolationem desiderio querimus et in effectu recipimus. Non ergo ponas obicem per terrenam consolationem: et mox habebis consolationem hanc magnam et in futuro plenissimam. Si itaque tu cares hominum consolatione: fac te necessitate virtutem: ita ut nec velis recipere: utpote generoso tuo spiritui: tantum indignam humanam consolationem: sed potius si occurrerent consolationes: dicas eis cum sancto Job: Consolatores onerosi omnes vos estis. Consolatur enim deus precipue eam qui humanam recipere renuit consolationem: testatur psalmista qui ait: Renuit consolari animam meam: sed consolatione terrena sed non diuina: quod memor fui dei et delectatus sum et exercitatus sum et defecit spiritus meus: sed propius: quasi iam transformatus quantum hic possibile est per omnes suae affectionis transfusionem in voluntatem dei.

De solitudine et carentia societatis. **Capitulum VIII.**

Nec de solitudine et carentia societatis tristeris: et maxime vulgariam et turbamam:

que nata est impedire sanctitatē. *Uñ Orige.*
 Quādiu q̄s pmixtus est turbis et in multitu-
 dine fluctuātū voluptatū: nec vacat soli deo:
 nec segregatus est a vulgo: nō potest esse san-
 ctus. Huius rei quodāmodo reddit Seneca
 rationē. Quid inq̄t tibi precipue vitādū exi-
 stimes: queris turbā. Mūq̄ illi tutus cōmisce-
 ris: inimica multozū cōuersatio: nemo nō ali-
 qd vitū nob ingerit: aut cōmodat: aut imp-
 mit: quo maior est plus cui cōmiscemur: hic
 periculi plus est. hec Seneca. Et iterū Qua-
 rior redeo: ambitiosior: luxuriosior: imo x̄o
 crudelior: et inhumanior: qz inter homies fui.
 Et ideo vt idem Seneca dicit: Qui depone-
 re vult desideria rerū oīm quarū cupiditate
 flagrauit: et oculos et aures ab his que reliq̄t:
 auertat. hec Seneca. Societas etiā hominū
 potest impedire vel interrompe cōtinuū mē-
 tis p̄gressum in deum. In quo quidē p̄gres-
 su p̄ societate hominū mereť solitudo comita-
 tū vtiq̄ digniorē: salubriorē atq̄ tutiorē: san-
 ctarū videlicet cogitationū. *Uñ Ambro.* de
 virgine loquēs gl̄iosa maria inquit. Ad ipsos
 ingressus angeli inuēta est domi in penetrali-
 bus sine comite: ne q̄s intentionē abrumperet:
 ne q̄s obstreperet: neq̄ em̄ comites feminas
 desiderabat: q̄ bonas cogitationes comites ha-

bebat: q̄netiā tūc sibi minus sola videbat cū
 sola esset: nā quēadmodū sola cui tot libri ad-
 essent: tot archāgeli: tot p̄phete: hec Ambro.
 Quid ergo cōqueritur solitudinē copiam ha-
 bens ip̄oz libroz: *Uñ Hieronym⁹.* Sa-
 piens nunq̄ solus esse potest scz simpliciter.
 Habet em̄ secū omnes q̄ sūt vel fuerūt boni:
 et aim liberū: et quecūq̄ vult p̄fert et trāsferet:
 et qd corpore nō potest cogitatione cōplecti:
 et si hominū inopia fuerit: loquit cū deo: nun-
 q̄ minus solus erit. *Hec Hieronym⁹.* Qui si-
 milē celestē societate cōsequēdi cōsiderationē
 habens: et in vasta solitudine horrozē esse sup-
 ponens: dicit sic. Infinita heremi vastitas te
 terret: sed tu paradīsum mēte deambula: quo-
 tienscūq̄ cogitatione ac mēte illuc cōscende-
 ris: totiens in heremo nō eris. *Hec Hieron.*

De odio et inimicitia. Ca. IX.

O Emū noli turbari et cōqueri te esse exo-
 sum et inimicitias patientē: s̄ magis in-
 de gaudeas. *Uñ* em̄ p̄ hoc implebis illud
 cōsiliū dñi: Diligite inimicos v̄ros: bñfacite
 his q̄ oderūt vos. Quippe nisi esset q̄ te habe-
 ret odio inimicū nō haberes: quē habere ad-
 modū est salubre. Is nāq̄ est tibi exercitatio:
 is est tibi excellētiorū meritorū occasio. *De*
 imozare verba dñi dicentis: Si diligitis eos

Liber

q̄ vos diligūt: quā mercedē habebītis: nonne et ethnici hoc faciūt: Sane si a pluribus culpa tua exigēte haberi odio: facilior culpe erit remissio et leuior punitio. Si vero nō exigēte culpa: ipsi dei maior ad te erit sanctorumq̄ affectio: et maior tibi debet merces ē celo. Ex his lucide patet q̄ plus p̄fert homini inimicorū odiū: q̄ dilectio amicorū. Radix quidē est omnis boni: et p̄ consequens multiplicis boni q̄ quis ex p̄secutionib⁹ consequi potest. Deniq̄ q̄ exosus es: vel h̄ est. p̄pter carentiā virtutum: vel p̄pter zelum iusticie et fidei. Si p̄pter carentiā virtutū et facta iniusta: valet tibi hac de causa exosum esse: tum q̄a facilius corrigeris: et ad correctionē tuā magis conaberis: tū quia p̄ hoc humiliaberis: et vel pro parte puniris et pena futura minor erit. Porro si p̄pter zelum iusticie: et maxime fidei contrariū sentiētibus sis exosus: iure martyr dici poteris: p̄fecto ex eo q̄ p̄pter fidem aut p̄pter iusticiā occideris. Qui em̄ odit fratrem suū homicida est. Sed nec oditens fratrem posset dici homicida: nisi ille quem odierit occideret: et per consequēs exosus multis a multis et multoties occidetur. Martyrii autē gl̄ia corā deo et angelis et nō ē parua. Et ideo specialit̄ canitur de martyre: Dagna est gloria eius in salutari

Nonus Fo. lviij

no. Igit̄ Seneca monitis et exemplo nō curas placere populo: q̄ sc̄dm̄ eū multo magis ad rē p̄tinet qualis tibi videaris q̄ q̄lis alijs. Nam talis nō est verus christi seruus qui ad huc placet: id est: placere cupit hoib⁹ magis q̄ deo. An̄ apl̄s. Si adhuc hoibus placere christi seruus non essem.

Nonus liber cōtinet cōsolationū remedia oportuna cōtra illa turbatiua que opponūtur delictis et voluptati. Et habet capla. VIII.

- I De p̄solatione sup̄ carētia voluptatū.
- II De paupere victu.
- III De sobrietate et temperantia.
- III De ieiunio et abstinentia.
- V De habitatione arta.
- VI De habitatione nō delectabili.
- VII De vili et duro vestitu.
- VIII De lectisternijs vilibus.

De cōsolatione super carentia voluptatum. Ca. I.

Primo ergo non debes turbari de terrenarū voluptatū carentia: q̄a male sūt et miserū te faciūt. Unde Seneca, Quis hostis in quemq̄

tam cōtumeliosus fuit: q̄ in quosdā voluptates sue: Quidā se voluptatibus immergunt: quib⁹ in cōsuetudinē adductis carere nō possunt: et ob hoc miserimi sūt q̄ eo puenierūt: vt illis que supuacua fuerūt facta sūt necessaria. Seruiūt itaq̄ voluptatib⁹ nō fruūtur: et mala sua qđ maloz vltimū ē amāt. hec Sen. Vñ et Boetius. Quid de corporis voluptatibus loquar: quarū appetentiā quidez plena est anxietat: satietas vero penitētie: Quātos ille morbos: q̄ intolerabiles dolores quasi quēdā nequitie fructū solent referre corporibus: Quarū quidē morus qđ habeat iocunditatis ignoro. Tristes vero esse voluptatū exitus. Quisquis reminisci libidinū suaz vult: intelligit. hec Boetius. Mirū voluptates ipam vitā corporis impugnāt. Vñ Sen. Potest nostra pudentia longiorē prorogare huic corpusculo morā: si voluptates quibus maior pars perit poterimus regere et coercere. Ex hac auctoritate argue ad. ppositum p sensū cōtrariū. Item bone vite que precipue penes animā attendit repugnāt. Vñ Tullius. Omēs bene viuēdi rationes in virtute sūt collocāde: nō ergo in voluptatibus. Deniq̄ voluptates: teste saluatore: spine sūt: que verbū dei suffocant. Sic em̄ animā sauciant vt xbi

dei capacē esse minus sināt. Sūt et arma diaboli testate papa Innocentio. Ociositas inquit et voluptas arma sunt antiqui hostis ad miserās aīas capiendas. Et premittit ociositatem voluptati: quia ociositas occasio est voluptatis. Porro si voluptatū terrenarū copiam haberes: diuinaz visitationū inopiā incurreres. Vñ Bernardus. Vñ q̄ se ingerit amor mūdi cū cōsolationibus: immo desolationibus suis: obseruat aditus: p fenestras irruit: mentem occupat: sed non eius qui dixit: Renuit cōsolari anima mea: memor fui dei et delectatus sū. Preoccupatū nempe secularibus desiderijs animū: delectatio sancta declinat: misceri nō potuerūt vera vanis: nec eterna caducis: spūalia corporalib⁹: summa imis: vt pariter sapias que sursum sūt et q̄ sup terram. Vnde benignissimus ille magister ait: Rogabo patrē meū et aliū paracletum dabit vobis spūm veritatis vt maneat vobiscū in eternū. Studiat qui huic sterquilinio semper inheret: qui carnē fouet: in carne seminat: carnē sapit: nihilominus cōsolationē supne visitationis: illam torrentē voluptatis: illaz sapere gratiā spūs vebemētis: quā vt veritas ipa testatur: nec cū ipsa quidē verbi carne suscipe nullatenus apli meruerūt. Sed dū illa morat inquit

es: sine aliqua consolatione esse non possunt: imo vero si moram fecerit expecta eam: quia veniet et non tardabit. Apostoli decem dies in hac expectatione sederunt perseverantes unanimiter in oratione cum mulieribus et maria matre iesu. Cui nos gratie pro nostro exiguitatis modulo preparantes: exinanire nosmetipsos pro omnia et a delectationibus miseris et caducis consolationibus euacuare studeamus carissimi corda nostra. Et iterum. Amant in carne sua terrenas consolationum culas siue in verbo siue in significatione siue in aliquo alio: et si hec interrumpunt aliquando: non tamen penitus rumpunt. Unde est quod raro affectiones suas dirigunt in deum: et eorum copunctio non continua: sed horaria est. Impleri autem visitationibus domini anima que his distractionibus subiacet non potest: et quanto magis illis euacuabitur: tanto amplius istis implebitur. Si multum multum: si parum parum: vel forte si magis probas: nunquam istis misceri poterunt: non enim spiritus et caro: ignis et tepiditas in uno domicilio commorantur: presertim cum tepiditas ipsi domino soleat vomitum provocare. h. Ber. Unde et Gregorius dicit. Si carni quod libet abscedimus: mox in spiritu quod delectat invenimus. Unde etiam Augustinus. Si habet animus unde delectetur extrinsecus sine delictis remanet interius.

Et ideo dicit Bernardus: Effusus animus extrinsecus: damna interiora non sentit: quia nec intus est ipse: sed cum in seipsam animam redierit cognoscet quod crudeliter misera semetipsam evisceravit.

De paupere victu. Ca. II.

Rursum de simplici dieta et paupere victu tristari non debes: sed magis gaudere: quia est levioris digestionis et minoris cure. Unde Hieronymus. Nec tales accipiamus cibos: quos aut difficulter digerere aut comestos magno paratos et perditos labore doleamus: oleum et pomorum ac leguminum: et facilior apparatus est: et arte impendensque coquorum non indiget: et sine cura sustentat humanum genus moderate sumptus: quia nec avida devorat quod irritamenta gula non habet: et leviori digestionem decoquit. hec Hieronymus. Simplex etiam victus a gravi egritudine preseruat et quandoque liberat. Unde idem Hieronymus. Legimus quosdam morbo articulari et podagre humoribus laborantes: prescriptione bonorum ad simplicem mensam et pauperes cibos redactos convaluisse. Caruerant enim sollicitudine dispense domus et epularum largitate: que et corpus frangunt et animam. hec Hieronymus. Sed et de deo non est fas vel cogitare quod suis servitoribus dilectissimis deficiat in necessariis: dicente psalmista: Facta cogi-

tatū tuū in dño et ipse te enutriet. Necessaria
 vero p̄ ipsū dilectissimis puīsa simplicita fue-
 re: nec multa nec magna: vt patet in suis ana-
 chozetis et p̄phetis. Nam Paulo primo he-
 remite p̄ coruū hora prandij tm̄ dimidiū pa-
 nē misit: et in aduentu Antonij prebendā du-
 plicauit. Helias etiā i deserto per angelū ex-
 citatus a somno vt comederet: deo p̄uidente
 inuenit ad caput suū sbcinericiū panē et vas
 aque: ad comedendū scz et ad bibēdū: etambu-
 lauit in fortitudine cibi illius quadraginta die-
 bus et quadraginta noctib⁹ vsq; ad montem
 dei oreb. Et nūquid poterat illi deus lautiorē
 mensam facere in deserto: Vtiq; poterat sed
 nō fecit. Danieli etiā seruo suo in lacu leonū
 cōstituto: p̄ abachuc p̄phetam misit pulmētū
 coctū p̄ messorib⁹: et intritū panē in alpheo-
 lo. Beccine autē puīso singulis facta predi-
 ctorū satis simplex fuit omnino. Qd̄ nimirū
 et in nobis minus deo dilectis minusq; dignis
 lauti⁹ p̄curari merito restringere poterit om-
 nis supfluitatis appetitū.

De sobrietate et tēperātia. Ca. III.

Quaterū de sobrietate seu temperantia ne-
 quaq; tristari posses: q̄nimmo poti⁹ gau-
 deres si bona que ex his homini pueniunt di-
 ligēt aduerteres. Vñ Aug⁹. Sobrietas men-

tis ē et sensus mēbroz corporisq; tutela: casti-
 tatis pudicitieq; munimen: pudori proxima:
 amicitie pacisq; serua: honestati sp̄ conuicta:
 criminū vitorūq; omniū profuga. Et iterū.
 Sobrietatis pseuerātia inestimabilis est ani-
 mi fortitudo: om̄s eam virtutes et om̄s laudū
 tituli semp̄ cōcupiscūt: qz sine ipsa ornari aut
 placere nō possent. hec Aug⁹. Vñ et Origenē.
 Sobrietas om̄ virtutū mater est: sicut econ-
 uerso ebrietas omniū vitorū. Considera etias
 tempantie laudē: et vitij sibi oppositi vitupe-
 riū: et digne cessabit in te passio tristitie. De
 primo dicit Chrysostom⁹. Nihil sic sensuum
 acumen opatur sicut refectio moderata. Vñ
 et Hieron. Modicus ac temperatus cibus et
 carni et anime vtilis est. De sc̄do dicit Isido.
 Bule saturitas nimia aciē mētis obtūdit: in-
 geniūq; euertere facit. Vñ et Hieron. Semp̄
 saturitati iūcta lasciuia ē: vicina sūt sibi vēter
 et genitalia: et p̄ mēbroz ordine ordo vitorū.

De ieiunio et abstinētia. Ca. III.

Nisup p̄pter ieiuniū et abstinētia non
 contristeris: nec fias sicut hypocrita tri-
 stis: sed potius cōtra tristitiā attēde ad bona
 tam corporalia q̄ spiritualia q̄ inde sunt spe-
 randa. Nempe vt dicit Ecclesiasticus: Nō est
 census sup̄ censum salutis corporis: ad quem

perfecto multū cōfert ieiuniū et abstinentia hominis exterioris. **Uñ Hieron.** Mater sanitatis est abstinentia: mater egritudinis est voluptas. Sed et vulgacissimū est: quod abstinentia est sūma medicina. **Q**uāti calores febrū ieiunijs sūt extincti: **Q**uoties diversarū infirmitatū materia in ieiunatiōib⁹ ē cōsumpta: **Q**uotiens ex repletionē nimia nonnulli paralysim et pessimos morbos incurrisent: si nō vlt sanguinē minuēdo vel p abstinentiā se iuissent: **P**rofecto ieiuniū multoties infirmū sanat: et sanū ab infirmitate vel etiā a morte quādoq; preseruat: et per cōsequēs a medicorū solario supportat. **A**udi et de bonis spūalibus. **E**cce si culpa maximū malorū est: sequit̄ quod mors culpe de maximis bonorū est. **H**oc autē bonum de ieiunio et abstinentia vlt causalit̄ p̄dicat. **Uñ Ambrosi⁹.** Ieiuniū mors culpe excidiū delictorū: remediū salutis: radix gratie: fundamētū est castitatis. **Uñ et Bern.** Pro eo quod ab ipsis licitis abstinemus: ea nobis que prius cōmissimus illicita p̄donant. **Q**uid est cōdonari cōmissa: nisi ieiunio breui ieiunia redimi sempiterna: **B**ehēnā em̄ meruim⁹ vbi nūq; vllus cib⁹ ē: nulla p̄solatio: null⁹ termin⁹: vbi guttā aque diues postulat et accipe nō meret̄. **H**onū et salutare ieiuniū quo redimuntur eterna

supplicia: dū remittunt̄ peccata. **Hec Bern.** Ideo etiā de ieiunio et abstinentia non trisari sed gaudere debes: quia cū his possunt vitia ab anima remoueri: et multa bona p̄mereri. **Uñ** in p̄fatione ecclīastica dicit̄ de ieiunio: **Q**ui corporali ieiunio vitia cōprimis. **Uñ Bernar.** Ieiuniū nō solum ablutio est peccatorū: sed extirpatio vitiorū: nō solū obtinet veniā: sed meret̄ gr̄as: nō solū delet pctā p̄terita que cōmissimus: s̄ et repellit futura que committere poteramus. **E**t it̄: Ieiuniū orōnē deuotionē et fiduciā donat. **Uñ et Petr⁹ Ra.** Ieiuniū aufert vitiorū morbos: carnis amputat passiones: criminis causas propellit. **Uñ et Hieron.** Ardentes diaboli sagitte ieiuniorū et vigiliarū frigore restringende sūt. **E**t it̄: Ieiuniū nō solū p̄fecta virt⁹: sed et ceterarū virtutū fundamētū est et sanctificatio. **Uñ et Augustin⁹.** Ieiuniū cōcupiscentie nebulas dispergit: libidinū ardores extinguit. **E**t it̄: Ieiuniū purgat mentē: subleuat sensū: carnes spūi subijcit. **D**eniq; cōsidera quod ieiuniū quāuis cibo videat̄ cōtrariū: tamen et ipsū cibus est virtutis interiorē hominē cōfortātis. **Uñ Leo papa.** Semp virtuti cibus ieiuniū fuit. **D**e abstinentia quoq; prodeunt caste cogitationes: rationabiles volūtates: salubria cōsi-

lia: et p volūtarias afflictioēs caro cōcupiscē-
tīs moriē et virtutib⁹ spūs innouat. **Hec ille.**
Cōsidera etiā q si tibi ieiuniū corporalē cibū
subtrahit: tāto mens vtilius spiritualem sibi
cibū attrahit: qui quidē homini necessari⁹ est.
Non em̄ in solo pane viuit homo: sed in omni
verbo qd̄ pcedit de ore dei: p cuius carentiaz
si saluator dimiserit nos ieiunos deficiem⁹ in
via. Porro si ratione ieiunij a cibo abstinens
corporali: fame affligeris siue siti: sume cibuz
alium siue potū. **Et em̄ ait Cassiodorus: ip-**
sis grauior est consuetudo subtrahi cibi qui
se elcis alijs nesciūt consolari. hec ille. Dum
ergo fame vel siti affligeris: perlustra armari-
um memorie seu arcam mētis tue arcane. ⁊ si
quēquā dulcissimū cibū verbi dei inueneris
ibi reseruatū: illū gusta: illo recreeris: atq; de
cella vinaria vīno leticie spūalis. **Nēpe cibū**
atq; potū hmōi spūalem gustando: nō solum
uenies in obliuionē ieiunij et alteri⁹ puta car-
nalis cibi sumēdi: sed et carebis eius appetitu
tanq; insipidi: Quia gustato spū desipit om-
nis caro. **Ad qd̄ si neglexeris: fatuis es sillis**
nec cōpassiōe dignus. **Quēadmodū nec talis**
q̄ pp̄t grossioris cibi: puta nigri panis carētiā
famesceret: eo q; cibos delicatos absconditos
hīs in copia eis vti nō curaret. **Hoc aut̄ dī-**

co naturale quodāmodo famis remediū attē-
dendo: qd̄ quidē remediū in pposito cōsiste-
ret in suspensione ad cibū spūalem p actualē
cōsiderationē: quēadmodū quis dū ad vnus
cibū delicatū p actualē vsū suspendit: interim
naturalit̄ p appetitū grossioris cibi nō vexat.

De habitatione arta. Ca. V.

Proterea sup habitatione arta nō turbe-
ris: que eo magis tibi cōuenit q̄ ampla
et lata ⁊ spaciōsa: quo minus eris in ipsa arta
distractus et magis remanebis recollectus.
Distractio em̄ quā spaciōsa habitationū loca
operantur nōnunq; virtutes euacuat. **Con-**
tra artū habitaculū quo se frequētantiū exclu-
dīt turbas hominū: eo virtutū multitudinem
ad se inuitat: quarū ingressum aritudo nō im-
pedit: sed magis ad eā mentē recolligēdo dis-
ponit. **Hinc est q; Valerius ille maximus di-**
dit: Humile tuguriū virtutes recipit: Angu-
stus locus magnarū virtutū turbā capit. **Sz**
profecto melius est associari turbe virtutū q̄
hominū. **Ad et ipse Valeri⁹ ioco virtuoso pa-**
tētissimi diogenis ostendit. **Diogenes inquit**
cū torqueret̄ in dolio: se domū volubilē habe-
re iocūdabatur: et se cū temporibus cōmutā-
tem. **Frigore em̄ os dolij vertebat ī meridiē:**
estate ad septētrionē: et vbicūq; se sol inclina-

nerat: diogenis simul pretioſiū vertebatur.

De habitatiōe nō delectabili Ca. VI

¶ Ec etiā delectabili habitatiōe hic frui appetas: ſed potius talē refugias: quia ſpem diminuit de futuris in celo habēdis delitijs. Unde in vitas patrū: facta de quodam loco delitioſo mentione: dicit ſic: Locus iſte ſi delitioſus eſt et abundās: quā requiē ſperabimus ī futuro ſeculo ſi hic delitijs fouemur: Multo ergo melius eſt hic habitatiōib⁹ carere delectabilibus: q̄ pati detrimentū circa bonū ſpei de ſidereis manſionibus cōſequēdis in celeſtibus.

De vili et duro veſtitu. Ca. VII.

¶ Rurſum nō deſideres veſtitū delicatum: quia nō licet talia appetere: preſertim ei cui alias pacto quodā: ſcōm aplm: cōceſſū eſt xpm induere. Vñ Lyprianus. Serico et purpura indui xpm ſincerit̄ induere non poſſūt. Deniq; qd ampli⁹ vel potius in veſtitu deſideras q̄ in ipſo et per ipſū deo gratū eſſe: qd delicate et ꝑcioſe veſtes mīme opant: ſicut et ſine peccato in pluribus minime deferuntur. Vñ Greg⁹. Nemo exiſtmet in fluxu atq; ſtudio ꝑcioſarū veſtitū peccatū deſſe: qz ſi hoc culpa nō eſſet: nullo modo iohannem dñs veſtitus ſui aſperitate laudaſſet: et nequaquā

Paulus feminas a ꝑcioſarū veſtitū appetitu cōpeſceret dicens: Non in veſte ꝑcioſa. Hec Greg⁹. Hoc autē q̄ grande ſit peccatū patet ex hitoria romanozū: vbi legiſ q̄ ille qui ꝑrimus a ꝑud eos purpura induitus fuit: ꝑcuſſus a fulmine interijt. Audi de hoc z Innocētū. Superbus inquit vt magnificus videat̄ ſatagit veſtiri duplicibus: indui mollibus: ꝑcioſis ornari: Sed quid eſt ꝑcioſus ornatus: niſi ſepulchrū foris dealbatū: intus aut̄ ſpurcitia plentū: h ille. Hinc eſſe poteſt qd Auguſtinū fertur dixiſſe: De ꝑcioſa veſte erubeſco: que ſi mihi datur vendo eā. Sed z Chryſoſtom⁹ dicit: q̄ mollis veſtis rigidū corpus facile reddit delicatū: facto vero corpore molliore: neceſſe eſt et animā participare leſionē. Nam vt plurimū operationes ipſius conſonant diſpoſitionibus corporis.

De lectiſternijs vilibus. Ca. VIII.

¶ Emū in ſtramētis et lectiſternijs nō q̄ras delicias: ne inde tormētum et luctū recipias. Lege qd ꝑphetatū repitur: dicente Eſaia: Subter te ſternetur tinea: et operimētū tuū erunt vermes. O qualis lectus ſubtus et qualia lectiſternia ſupius: O quale z q̄ abominabile tormētū: qd quidē vt euadas merito debes gaudēter carere delitijs in lectorū

Liber

et lectisterniorū mollicie delicata consistentibus. Et certe quia diabolus in illa hora qua stramentis utimur: presertim delicatis: maxime nos temptare solet: expedit tunc eum fugare. Unde Bernardus. Dū diabolus officinas fratrum circuit: debet eum fugare ab oratorio deuotio: a refectorio lectio: a caplo patientia: a dormitorio stramenta vilia. hec Bernardus. Cuius dicto considerato: gaudēter stramentis vilibus est utendū. Considera etiā gesta circa illum ternerrimū et vagientē infantulum in asperrimo frigore natū: frigido loco et tempore: in duro presepio pro lecto positū: et pro lectisterniis pannis inuolutū vilibus. Nam et maximus dicit de ipso: quod apud iudeos sordebat in pannis. Unde et Beda super illo verbo: Reclinauit eum in presepio. Duri inquit presepis angustia continetur cui celum sedes est. Attende et matrem domini teneram et delicatam: que si lectum habuisset: puerum suum tam dilectum non in presepio posuisset in medio duum animalium infanti terribilium. Forsitan ipsa in terra nuda quieuit. Nam nihil legitur de eius lecto: quia nec erat ei locus in diuersorio. Fac ergo comparationem tui hominis ignobilis ad regem celi atque ad reginam mundi matrem domini unigeniti. Fac comparationem tui rustici et robusti ad teneritudinem pueri et

Nonus

lxiiii.

puerperere: et te ipsum apud te inuenies detestabilem merito haberi: qui de duricia lecti et lectisterniorum vilitate conqueri presumis: ac si tibi debeatur delictum: quibus caruit deus tuus et mater eius: Nonne erubescis qui talia comoda requiris? Fac comparationem tui iniusti et peccatoris ad puerum purissimum et ad matrem innocentem. Fac inter te et ipsos comparationem: et inuenies quod pro se nullo indigebant penalitatis remedio: Tu vero querendo comoda: penalitates refugis: quibus pro peccatorum tuorum remedijs indigeres. Denique fac comparationem et recognosce differentiam inter te insipientem et puerum illum: qui dei virtus est et dei sapientia: qui non elegisset penalitates: nec pro lecto feni duriciam: nisi in huiusmodi aliquo magnum bonum latens cognouisset: et quodcumque illud sit: eiusdem boni participium cum tibi similibus penalitatibus cum gaudio comparabis. Sane si propter bonum implicite tactum de bono penalitatis respondente desideres magis explicite edoceri: Ecce oportuit Christum pati et ita intrare in gloriam suam. Proinde et tu sperare habes per incommoda patienter tolerata consequi gloriam: et per tormenta temporalia comparare tibi delicias sempiternas.

Decimus liber pertinet consolationum remedia oportuna contra illa turbativa que opponunt solatijs et gaudijs seu iocunditati huius seculi. Et hinc capitulum VII.

- I De consolatione super carentia gaudij exterioris.
- II De carentia cofabulationis.
- III De silentio obseruando.
- III De tristitia.
- V Quod mali sepe melius habent in mundo quam boni.
- VI De doloribus.
- VII De lachrymis.

De consolatione super carentia gaudij exterioris. Ca. I.

Primo igitur non tristeris super carentia gaudij exterioris: Quia inde mens tua a secreto interioris gaudij excluditur: et diuersis malis passionibus per uices subicitur. Unde Gregorius. Et quid taceamus: quot in corpore doleres tolerat que febribus anhelat: ipsa nostra salus egritudo est cui curandi necessitas nunquam deest. Quot enim solatia ad usum uiuendi querimus: quasi tot egritudini nostre medicamentis obuiamus. Sed ipsum quoque medicamentum in vulnus vertit:

quia ex questu paulo diutius inherentes: eo grauius deficiunt quod proinde ad refectionem paramus. Ipsa quoque mens nostra a secreti interioris gaudij exclusa: modo spe decipit: modo pauore vexatur: modo dolore deficiat: modo falsa hilaritate replet. hec Gregorius. Qui ex diuersis solatijs finaliter infert quattuor malas animae passiones. De quibus Boetius loquens sic dicit: Gaudia pelle: Pelle timorem: Spes fugato. Nec dolor assit: Nubila mens est: Vincitque frenis: Nec ubi regnat. Insuper multo melius est gaudio carere: quam de gaudio habito postmodum dolere et tormentum sentire. Nam ut scriptura dicit: Extrema gaudij luctus occupat. Unde et Gregorius. Jure restat ut quod prius in mundo in columas habuimus gaudia: tot postmodum de ipso cogamur sentire tormenta. Et videtur inniti ei quod in apocalypsi de babilone scribitur. Quantum glorificauit se et in delictis fuit: tantum date ei tormentum et luctum. Denique leta non sunt querenda et de tristibus non est conquerendum: quia plus conferunt tristitia quam leta. Unde Gregorius. Solet leticia arcana mentis aperire atque aperiendo amittere: Aduersa vero cum nos exterius deprimunt: interius cautiores reddunt. Porro dicit Cassiodorus. Sequenti gaudio confert dulcedinem premissa tristitia. Et profecto inde

sequit: q̄ carentia mūdani gaudiū eo est appenda: quo futuro gaudio celesti cōfert dulce dinē. Ita sane vt semp plus sapiat: qd̄ quidez omni p̄ualet gaudio presenti: sicut eternū tēporali. Item de carentia illi⁹ gaudiū nō tristis: qd̄ respectu veri gaudiū in dño habendo veraciter rationē habet meroris. **Uñ Bern.** Illud reuera verū est gaudiū et solū: qd̄ non de creatura sed de creatore concipit: qd̄ cum possederis nemo tollat a te: cui cōparata ois aliūde iocūditas meror est: omis suauitas dolor est: omne dulce amarū: omne decorum fedū: omne aliud qd̄ delectari possit molestum. hec **Bernar.** Preterea eo carere bonū est: qd̄ anima sanctis meditationib⁹: que vtiq̄ rectū iudiciū promouent: occupata exiliū reputat vel carcerē aut luctū deputat vel merorē. S̄ p̄fecto aīa spūalib⁹ meditationū incitamentis occupata: mundū carcerē vel exiliū: acrisum et gaudiū luctū reputat et merorē. **Uñ Aug⁹.** Per redēptoris nostri mortē de tenebris ad lucē: de morte ad vitā: de corruptione ad incorruptionē: de exilio ad p̄riam: de luctu ad gaudiū: de terris ad celeste regnū vocati sumus. Quecunq̄ ergo anima sancta talibus fuerit incitamentis occupata: nihil cōcupiscit terrenū: nihil trāsitoriū: nihil qd̄ ad tē-

pus arridet: nihil qd̄ ad p̄sens delectet: risūq̄ luctū deputat: et gaudiū in merorem cōmutat: **Cui mūdus carcer est: celū vo habitatio: cui exultatio de p̄nitibus nulla est: qz ī illo tm̄ gaudere appetit q̄ sup oēs est. hec Augustin⁹.** Idcirco etiā gaudia de exteriorib⁹ nō sūt expetēda: quia nō sūt durabilia. **Uñ Seneca.** Qui ad gaudiū habendū durable se dirigit: ad interiora se cōuertat. **Viri inquit boni gaudiū ē ex bona cōscientia: Tu iudicas illū gaudere q̄ ridet: anim⁹ esse debet alacer ⁊ fidens ⁊ sup oīa rectus: Conculata oīa ista q̄ forinsecus splendēt et d̄ tuo gaude. Quid est aut̄ de tuo: id est: de teipso et de tua optima parte: volo tibi nunq̄ deesse leticiā: volo tibi illam domi nasci: nascit̄ autē domi si intra te sit. hec **Sen.** Gaudia etiā de exteriorib⁹ sūt miora gaudijs internis: et ideo nō est curandū de eis. **Uñ Ecclesiasticus.** Non est inquit oblectamentū sup cordis gaudiū. **Dicit cordis: nō corporis: ad differentiā risus corporalis: ad differentiā salt⁹ vel circūitus chorealis: ad differentiā ois ignominiose exultationis: De qua Salomon dicit in Proverbijs: Stultoz exultatio ignominia Igitur gaudiū in dño tāq̄ maius bonū est semp preferendū: ⁊ p̄ eo cōsequēdo gaudiū mūdani carentia letanter est ferenda.****

Liber

Uñ glosa sup illud apli: Gaudete i dño semp: dicit sic. Nō in seculo: s̄ in dño: id est: oñe bonū vñde gaudendū est: statuē in deo nō extra. Sicut em̄ nō potest homo duobus dñis seruire: sic nemo potest in seculo gaudere z in dño. Amicus em̄ huius mūdi inimicus dei reputabit̄. Vultū inter se hec duo gaudia differūt: sūtq; oīno cōtraria: nec simul in eodē eē possunt. Hec ibi. Carētia igit̄ mūdani gaudiij nō est nisi remotio obstaculi respectu gaudiij in deo habēdi qđ solū est verū gaudiū: cui cōparata oīs aliūde iocūditas meror est. Propter hoc ergo gaudiū tam cōsolatoriū in deo habendū: gaude q; remotū sit obstaculū p̄ carētiā mundanorū gaudiorū.

De carētia pfabulatiōis. Ca. II.

Rursum de carētia solatiose cōfabulationis et necessaria obseruatione silentij nō cōtristeris: q̄a ab humanis colloquijs separato pp̄inquier est deus. Unde in libro patrū dicit̄ de iohāne solitario. Quāto se ab humanis curis et colloquijs sequestrabat: tanto illi vicinior et pp̄inquier de⁹ erat. Et certe etiam ad cōfabulandū seu colloquendū. De⁹ em̄ in tali interna pp̄inquitate homini loquit̄: s̄m illud psalmiste: Audiā quid loquat̄ in me dñs deus. Sed et ecōuerso homo ab aliorū collo-

Decimus

lxvii.

quijs separar⁹ loquit̄ cū deo: dicēte Hieronymo: Sapiēs nunq; solus esse potest: et si hominū inopia fuerit: loquit̄ cū deo. Et nimirū deus solatiij etiā p̄ solatio hūano p̄stituit nob̄ factos libros solatio habēdos: Quēadmodū in libro machabeorū de societate et amicitia mentione facta: s̄biungitur: Nos nullo indigemus habentes solatio sanctos libros. Nō ergo sūt homines ad cōfabulandū necessarij: qñ vicem hominū supplēt libri.

De silentio obseruādo. Ca. III.

Insup de censura silentij nō debes cōtristari: quia multa bona solet opari. Vitat em̄ et declinat peccatū. Unde Ambro. Plures em̄ vidi loquēdo in peccatū incidisse: vix quēquā tacēdo. Sapiēs ergo est qui nouit tacere. Est etiā virtutū fundamentū. Uñ itidez Ambro. Silentij patiētia: oportunitas loquēdi: et cōtemptus diuitiarū: sunt maxima fundamenta virtutū. Itē vincit malū. Uñ Chrysostom⁹. Valū hominē tacēdo melius q̄ respōdēdo vincere potes. Itē declinat nocumētū. Uñ Valeri⁹ maximus. Solon cū alijs loquētib⁹ taceret: interrogat⁹ vtrū p̄pter inopiā verborū: an q; stultus esset taceret: Respōdit: Nemo stultus tacere potest. Cur igit̄ solus linguā cobibes? Quia inquit locutus esse me

aliquādo penituit: tacuisse nunquā. Juxta illud
 Mā nulli tacuisse nocet: nocet esse locutū. hec
 Cato. Silentium etiā pbat sapientē virū. Uñ
 Seneca. Taciturnitas stulto homini p sapi-
 entia ē: tacere qui nescit: loqui nescit. Itē ser-
 uat secretū et loquēdi modū. Uñ itidē Sene.
 In hoc incube vt libentius audias quā loquaris.
 Quōd tacitū esse velis nemini dixeris. Auribus
 frequentius quā lingua vttere. Quicquid diciturus
 es antequā alijs tibi dixeris. Itē nutrit gratum
 et ornatū verbū. Uñ Greg⁹. Quasi quoddā
 nutrimentū verbi est cēsura silētij: et recti quā-
 quā ex crescentiā sermonis accipit: quā pri⁹ ordi-
 nate p humilitatē taceret. Et vniuersaliter p-
 dest multū. Uñ Sene. Nihil eque pderit quā
 quiescere et minimū cū alijs loquē et plurimū secū.

De tristitia. Caplm. III.

Quoniam tristitia non debet te grauare:
 quia remediū habet laudabile in tua cōsti-
 tutū potestate: deo ad hoc parato specialiter
 cooperari. Uñ Aug⁹. Vis nunquā esse tristis
 bene viuere: bona vita semp gaudiū habet. Au-
 di et apłm qui admonet dicēs: Gaudete in do-
 mino semp. Quōd Thomas sic postillat. Semp
 gaudet in deo: quia quicquid malum pueniat est
 incōparabile bono quōd est deus: et ideo nullus
 malū interrūpit. Et iterū: Aliquādo interrūpit

p tristitiā tēporalē: quōd significat impfectionē
 gaudij. Quā em̄ quōs pfecte gaudet n̄ interrūpit
 de re parū durate. Audi etiā eundē apłm mo-
 nentē nos vt vel simus spe gaudētes. Cōstat
 em̄ quod tristitiā patientē: nō solum cōsolaretur:
 sed etiā statim ei gaudiū supinduceret p maxi-
 mū certa spe habita de cōsequēdo post breuē
 vitā: vitā tristitie nesciā: omniū gaudio sup-
 abundantē in adeptiōne glorioſi regni. Pro-
 secto ergo ppter spem huiuscemodi quecunq;
 tristitia iusti deo seruīetes patiātur: nō aliud re-
 stat eis nisi cōtinuo gaudio gratulari: precla-
 ro exemplo quorundā monachorū sub patre
 Apollonio deo seruientū: De quib⁹ in patz
 libro sic dicit. Supra modū leticia et gaudiū
 inerat eis: et tanta exultatio: quanta ab vllō
 hominum possit haberi in terris. Nullus in
 eis omnino tristis inueniebat. Donebat eos
 pater Apolloni⁹ dicēs: nō oportere inesse tri-
 stitiā his quib⁹ salus in deo est et spes in regno
 celoz. Tristētur aiebat gētilēs: lugeant iudei:
 plangāt sine cessatione pctōres: iusti vero le-
 tētur. Mā si hi quōd terrena diligunt sup caducis
 rebus letātur: nos qui tāte glie spem: et eterni-
 tatis habemus expectationē: cur nō omnino
 exultatione gloriemur? An nō apłs ita admo-
 net dicēs: Semp gaudete: in oibus grās agi-

Liberal

te: hec ibi. Et etiam de tristitia non tristeris: Audi verba veritatis dicentis: Tristitia vestra vertet in gaudium. Profecto si cui permitteretur ab eo qui esset verax et potens facere permitsum: quod omnes illius lapides verteret in aurum: utique congregaret lapides quos plures posset et maiores. Nunc autem permittit nobis ab ipso quod veritas est et potens super omne quod est: quod tristitia nostra vertet in gaudium: ideo multum libenter debemus sustinere tristitias huius mundi et pressuras. Et potius plures et maiores: quia secundum multitudinem et magnitudinem dolorum erit multitudo et magnitudo consolationum. Denique forte tristaris et penitentia duceris specialiter de preteritis: ut de via quam fecisti vel de actu quem pegisti aut neglexisti: et dicis forte propter eventum tristabilem: quoniam infortunium est secutum: puta amissio rerum: vel membri perditio: aut infirmitas multum gravis. Sed hecine occasio tristitie non est sufficiens: fallique videris cum de dicta cogites consequentia minime forsitan necessaria. Cogita ergo magis: quod si per aliam viam venisses: vel si non tale opus pegisses: vel si non tale opus neglexisses: damnum multo maius vel periculum aut forte mortem incurrisses. Quicquid igitur adversi tibi acciderit: cogita id deo volente factum esse et per tuo meliori.

Decimus

lxxix.

Quod mali sepe melius habent in mundo quam boni. Caplm. V.

Periterea de eo non debes conqueri quod mali in mundo melius habent quam boni: inducero ad hoc querelam antiquorum: scilicet David dicentis: Zelavi super iniquos pacem peccatorum vides: vel Hieremie idem sic conquerentis: Quare via impiorum prosperatur: Aut ceterorum similia conquerentium: quia non modicum erras si non sint tibi signum in bonum. Dato enim quod iniusti de exteriori pace plus habeant: minusque ab extra quam iusti impugnentur: Et converso tamen iusti de interiori pace plus habent minusque ab intra impugnantur. Unde Cassiodorus. Cum peccatores videtur esse locupletes multisque divitiarum populis: aut in mundo non esse quod timeant: pacem habere putantur. Sed pax illa cum conscientia litigat semper et rixatur intrinsecus: et cum hoste non habeat: secum decertat. Hec Cassiodorus. Sed tu considera quid melius sit: ab intra pacem habere aut ab extra. quid vel periculosius sit: ab extra impugnari vel ab intra: Profecto si inimici hominis domestici eius. Si dominus aliquis pugnaturus: intraneos sui exercitus timere habeat: multo periculosius est quam si ab extraneis impugnetur. Qui ergo iusti sunt melior fors illorum est etiam in hoc mundo quam sit ipsorum peccatorum.

Nā z teste Augustino: oīs inordinat⁹ anim⁹
 fit sibi ipsi pena. Insup q⁹ mali in hoc mūdo
 plus q̄ boni p̄sperētur: hoc fit diuina dispō-
 satione ad nr̄e salutis augmentū et glorifica-
 tionis documentū. Per hoc em̄ boni admo-
 nētur potiora: z q̄ mali cōmunicare n̄ possūt:
 bona querere sibi v̄l in statu glorie reseruata.
 Supposito igit̄ iuxta querelā antiquā: q⁹ ma-
 li in hoc seculo plus q̄ boni p̄sperent: hoc q̄
 dē erit resurrectionis future: in qua diuina ius-
 titia ab oībus exigente cōcessa bonis multo
 melius q̄ n̄c malis: et malis multo pei⁹ erit
 q̄ n̄c bonis: euidentis argumentū. Quod ni-
 mirū argumentū plus de bono cōtinet q̄ sit
 om̄ne malū in bonoz aduersitate: vel q̄ sit om-
 ne bonum p̄speritatis impioz. Deniq⁹ audi
 Chrysostomū p̄posito cōcordantē. Nemo in-
 quit vidēs malignos p̄speritate gaudere tur-
 betur: nō est em̄ hic retributio malignitatē ne-
 q⁹ virtutis. At si aliquādo cōtigerit vt aliqua
 sit retributio vel malicie vel virtutis: nō tamē
 scdm̄ cōdignū est: sed veluti quidam gustus
 vel iusticie vel iudiciū: vt qui resurrectionē nō
 credūt talibus doceātur. Quādo itaq⁹ vide-
 mus malignū dītescere nō subruamur: et q̄
 videm⁹ bonū mala pati nō turbemur: illic co-
 rona: illic supplicia. Est et alia ratio: qz nō po-

test malus in omnibus malus esse: sed aliqua
 bona habet: neq⁹ bonus in oībus bonus esse
 sed aliqua habet pctā. Quādo ergo habet p̄-
 speritatē malus: malo: id est: ad mali capitis
 sui est. Cum em̄ p̄ illis paucis bonis retribu-
 tionē hic accipit: illic iam plenius punit⁹.

De doloribus. Caplm. VI.

Quero si scires virtutē doloris de dolore
 habito nō doleres. Ecce em̄ aufert ho-
 stibus: id est nr̄is temptatorib⁹ oportunitatē
 alloquēdi nos ad temptādum. Nimirū: sicut
 in cordibus ociosis et secularit̄ gaudiosis ho-
 stes huiusmodi tenēt sua perlamēta ad p̄ficiē-
 dū tēptamēta: ita et ecōtra oportunitatē non
 hnt̄ talit̄ loquēdi dolēt: id est: corde tribulato.
 In huius rei figura de fatuis amicis iob z fi-
 ctis ad temptandū: significationē hostiū ani-
 me gerentibus: dicit̄ in libro Job. Nō loque-
 bant̄ ei verbū: videbāt em̄ dolorē vehementē
 sensus eius. Igitur de dolore nō doleas con-
 querēdo: sed z multo potius gaudēdo dicas:
 O felix dolor q̄ sic os obstruit pessimi iūmici.

De lachrymis. Caplm. VII

Quero de lachrymis nō sic doleres si tu
 scires quā vim haberēt lachryme. Con-
 tra dolores quippe illo faciēte q̄ dicitur: in fle-
 tu solatiū: ip̄e lachryme quodā solatio dolorē

Liber

cordis magnū minuūt: ac p̄ter refectionē et alleuationē mētis ad refrigerationē pectoris et solamen tristis cum per oculos exeunt: dolorē vna secū euaporare faciūt. Unde Petr⁹ blesensis. Vultis solatia sunt lachryme: et ex parte maxima magnitudinē doloris minuūt. Dolor siquidē spēm ignis gerit: qui dū plus tegitur plus ignescit. Vñ et Ambrosius. Pascūt frequenter lachryme et mentē alleuiant: fletus refrigerant pectus et mestū solant. Est em̄ pijs affectibus quedam flendi voluntas: et plerūq; lachrymis grauis euaporat dolor. Rursum fletū et lachrymas: cōsolatio et exultatio solent sequi. Vñ ip̄e saluator dicit: Beati qui lugent quoniā ipsi cōsolabunt. Et psalmista dicit. Qui seminat in lachrymis in exultatione metet. Insup̄ pie lachryme terrā cordis irrigant et secūdant. Vñ Greg⁹. Irriguū sup̄ius accipit aīa: cū se lachrymis regni celestis desiderio affligit. Item ardorē cōcupiscētiarū sedant. Vñ itidē Greg⁹. Flammā suggestionū diaboli citi⁹ extinguit vnda lachrymarū. Itē omnē spūalem infirmitates sanāt. Vñ in Job de deo dicit: Verentes erigit sospitate. Itē animā mundant et sponsā regis celi p̄parant. Vñ Cassiodorus. Fletus est lacuacriū culpaz: absolutio peccator. Itē oculū

Decimus

lxxi.

cordis clarificāt. Vñ Gregori⁹. Vēs lachrymis baptizata: in cōtemplatione videt lymphidus. Item mētis serenitatē et trāquillitatem causant. Vñ Chryso. Sicut post vehemētes imbres mūdus aer et purus efficit: ita etiam post lachrymarū pluuias serenitas mētis sequitur atq; tranquillitas. Itē mentē eleuant. Vñ in psalmo. Ascēiones in corde suo dispo- sūt in valle lachrymar. Itē mentē inebriant. Vñ Bernar. Illas lachrymas vere in vinis mutare dñm dixerim: que fraterne cōpassionis affectu in feruorē p̄deūt caritatis: p̄ qua etiā ad horā tuūp̄sius immemor sobria quādā ebrietate videris. Item holocausta impinguāt. Vñ Greg⁹. Holocaustū aridū est bonū opus: qđ orationis lachryme nō impinguāt. Holocaustū pingue est hoc bonū opus quod cū agitur etiā lachrymis impinguatur. Item hoc qđ homo vult a deo impetrabit. Unde Chrysostomus. Nemo aliqñ flens ad deū accessit qui non qđ postulauit accepit. Nullus ab eo beneficia dolenter optauit qui nō impetravit. Ip̄e em̄ est qui cōsolatur flentes: dolētes curat: penitētes informat. Demū si virtutē lachrymarū quā contra gehennam habent agnosceres: nec gehennā multū timeres: nec de lachrymis dolores sed gauderes. Vñ audi

Liber

verbi cuiusdā epi ad piā matrem Augustini
p salute filij lachrymantē. Impossibile est in-
quit tantarū lachrymarū filiū perire. Sed nō
minus efficaces sunt pprie lachryme ad dele-
tionē damnabilis culpe. Mempe cui⁹ omnis
vita pdita est: quicq̃ eterne dānatiōi ppinqu-
or est: p piās lachrymas restituit in integrū:
vt vltorius in eo integer spūs perseueret. **Uñ**
Hieronym⁹: Petrū ter negantē in locū suum
amare restituere lachryme. **Uñ** ⁊ **Gregorius**.
Tempus redimim⁹ quādo pactam vitā quā
lasciuendo pdidimus flendo reparam⁹. **Di-**
ro etiā modo fletus et pie lachryme regnū ce-
lorū optinēdi ac p cōsequēs gehennā euaden-
di pferūt securitatē. Quippe lachryme huius/
modi quasi vi quadam norunt regnū celozū
obtinere. **Uñ** **Breg⁹**. Regnū celozū rapi vult
nr̃is fletibus: qđ nr̃is meritis non debet. **Uñ**
⁊ dicit Augustin⁹: qđ lachryme violente sūt in-
scibis. **Uñ** etiā **Hieron.** O lachryma humi-
lis: tua ē potētia: tuū est regnū celozū: tribu-
nal iudicis nō vereris. Delictozū tuozū accu-
satoribus silentium imponis: non est qui te
accedere vetet. Si sola intres vacua non re-
dibis: magis crucias diabolū qđ pena inferna-
lis. Quid plura: Vincis inuincibilē: ligas oī-
potentē: inclinas virginis filiū. hec **Hieron.**

Undecimus lxxii.

Sic itaq̃ teste euangelio: Regnū celozū vim
patit et violenti rapiūt illud: Qui scz ipm sibi
dari postulāt precibus lachrymosis. Et breui-
ter tāto minus a p̃solatione modo vacu⁹ eris:
quāto vberiores lachrymas emisert. Et tādē
teste **Gregorio**: momētaneos fletus tuos: de-
us eterno cōsolabitur gaudio.

Undecimus liber cōtinet cōsolatio-
nū remedia oportuna contra illa tur-
batiua que opponuntur libertati. Et
habet capla. IX.

- I De cōsolatione sup̃ seruitute.
- II De iugo obediētie et preceptis dei.
- III De obedientia sup̃iorib⁹ exhibēda
- III De carentia pprie voluntatis.
- V De votoz obligatione.
- VI De mundi relictione.
- VII De ingressu religionis.
- VIII De pressura captiuitatis.
- IX De excommunicatione et alijs censu-
ris inflictis.

De p̃solatiōe sup̃ seruitute. Ca. I.

D

Rimo ergo noli de seruitute et li-
bertatis carētia turbari: Sed attē-
de qđ hi qđ serui dicūt: nō sūt simpli-

Liber

cliter serui: nec magis oppressi q̄ communiter
dñi qui reputant liberi. **Uñ Bernar.** Volun-
tati nec leges imperat nec principes dñantur:
sed libera est maxime si sp̄s ducitur: quia ubi
sp̄s ibi libertas. **hec Bernar.** Si ergo corpo-
ris conditio te cōtristet: est q̄d te merito cōso-
lari poterit: videlicet libera conditio portio-
tis tue portio: que se extendit ad promerenda
gaudia sempiterna. Domini etiā qui estimat
liberi: cōmuniter etiā sūt suis seruis magis
oppressi atq; turpiori addicti seruituti. Super
quē em̄ plures regnat: cōstat illū magis seruū
esse. Sed p̄fecto cōmuniter accidit q̄ sup do-
minos q̄ p̄pter libertatē minus timent: plures
regnat: saltē turpes passionē: quibus magis
succūbere cōsueuerūt q̄ timorati: et ideo seq̄-
tur q̄ sūt magis serui. **Uñ Ambro.** Seruit q̄
cūq; vel metu frangit vel delectatione irretit
vel cupiditatibus ducit vel indignatione ex-
asperat vel merore deicitur. Seruilis est em̄
oīs passio. **hec Ambro.** Igitur si vis realiter
liber esse: esto bonus: utpote vitans turpitu-
dines et liber censeberis. **Unde Tullius.** Li-
ber is est estimand⁹ qui nulli turpitudini ser-
uit. **Uñ Augustinus.** Bonus etiā si seruit li-
ber est: malus aut si regnat seru⁹ est: nec vni⁹
bois: sed quod grauius est: tot dñorum: quot

Undecimus lxxii.

uictoria. **hec Aug⁹.** Is quippe q̄ facit peccatū
quocunq; dño gloriē: testante saluatore: ser-
uus est peccati: scz seruitute culpe: a qua fili⁹
dei q̄ peccatū nō fecit habet liberos reddere.

**De iugo obedientie et preceptis
dei. Caplin. II.**

Porro o homo nō debes tristari de pre-
ceptis dei et iugo obedientie: imo pluri-
mū gaudere q̄ dignatur deus obedientiā a te
requirere: eo quidez sine ut et tu si feceris q̄d
requirit: hoc quod ab eo requiris infallibilit̄
psequaris. **Uñ Johannes** in eplā sua: Si cor
nostꝝ nō reprehēderit nos fiduciā habemus
ad deū q̄ quicq; petierimus ab eo accipiem⁹
q̄ mādata ei⁹ custodimus. **Unde et ille cecus**
natus et a xpo illuminatus: dixit: Si quis dei
cultor est et voluntatē eius facit hūc exaudit.
Uñ et Isidorus. Nō impetrat a deo bonum
q̄d poscit qui eius legi nō obedit: Si enim id
q̄d deus precipit facim⁹: id q̄d petimus sine
dubio obtinemus. **hec Isidorus.** Meminez
deus ad impossibile cōstringit: sed nec ad gra-
ue aliq; d. **Iugū em̄ meū** inquit suaue est et on⁹
meū leue. **Quippe** alleuiat iugū dei remune-
ratiōis effectus. **Uñ sup illud in Thren:** Bo-
nū est viro cū portauerit iugū dñi ab adole-
scentia sua: dicit glosa: Est iugū dñi leue rele-
k

uatū spe remunerationis eterne. Insuper alle-
uiat iugū dñi amorosus affect⁹. **Uñ Hieron.**
Nihil amantib⁹ durū: nullus labor difficilis:
amem⁹ ⁊ nos xpm et facile videbit esse diffi-
cile. Mēpe pcepta domini cū sint funiculi at-
tractiui et amoris vincula vnitiua: ipsum ho-
minē ad deū trahūt et cū deo artius stringūt
atq; in amore vnūt. De quibus funiculis et
vinculis dñs p Oseā pphetā dicit: In funicu-
lis adā trahā eos: in vinculis caritatis. Dicit
adam: vtpote cui primo preceptorū vincula
iniecta sūt. Per obedientiā quoq; preceptorū
dei: homo beatā vitā meretur assequi. Unde
ipse saluator in euāgelio: Si vis vitā ingredi
serua mādāta dei. Deniq; pōdera bonū obe-
diētiē sicut xps ponderauit: ⁊ eū seq nō vere-
cūderis. Uñ Bernar. Demētote frēs: chri-
stus ne pderet obedientiā perdidit vitā. Qui
in signū q; mādato p̄ris obediendo mortem
sustinebat: inclinato capite tradidit spiritum.
Inclina ergo et tu caput tuū: caput anīme: ca-
put scilicet tue superbe voluntatis: que tanq;
caput imperat membris alijs. Inclina illud
et humiliare sub potenti manu dei: immo vel
sub capite omnipotēti: Quippe ipsius immē-
sa dignitas hoc requirit et omnē in hac parte
verecundiā excludit. Magni ergo valoris est

preceptis dei obedire.

De obedientia superioribus exhibenda. Caplm. III.

Sed et tantū est alterius superioris prece-
ptis obedire, ppter deum: cū in hoc ma-
gis deo obediatur q̄ ipsi supiori: dicente apo-
stolo: **Serui obedite p oīa dñis v̄ris: quod-**
cunq; facitis ex animo operamini sicut dño
et non hominibus: scientes q; a domino reci-
pietis retributionē. Unde et Bernar. Quic-
quid vice dei precipit homo quod nō sit cer-
tum displicere deo haud secus omnino est ac-
cipiendū q̄ si precipiat deus. Unde ⁊ Tho-
mas de aquino. Nihil mai⁹ homo potest deo
dare q̄ q; p̄sā voluntatē ppter ipsum alteri-
us subijciat voluntati. Uñ in summa virtutū.
Ultū glorificat deum vere obediens qui fa-
cit beneplacitum dei: cū deus hoc ei mandat
etiam per vilem psonā: et tanto est gloria dei
maior: quanto persona illa est vilior. hec ibi.
Sed et vltius tāto magis glorificatur obe-
diens: quanto ipse magis deum glorificat. Et
pfecto de primo ad vltimū seqtur: q; q̄nto vi-
liori q̄s ppter deū obedierit: tāto gliosior ipse
erit. Uñ Aug⁹: Bonus si fuerit q; tibi preest
nutritor tu⁹ ē: malus si fuerit tēptator tu⁹ est:

et nutrimenta libenter accipe et in temptatioe
 approbare. **Uñ** et in summa virtutu: **Nō** te mo-
 ueat magister imperitus: indiscreta potestas:
 sed quo minus perfecte obedias: nō tñ bonis et
 modestis s̄ etiā discipulis. **Et** aut dicit **Ber-**
nardus: perfecta obedientia maxime in insi-
 piente est indiscreta: hoc est nō discernere qd
 vel quare sibi precipiatur: sed ad hoc tñ niti vt
 fideliter et humiliter fiat qd a maiori precipit.
Profecto ipsa obedientia qbusuis bonis alijs
 libere factis. ppter deū dinoscitur preferenda.
Uñ in **Ecclesiastico** dicit: **Velioz** est obediē-
 tia q̄ stultorum victime: quasi supponat illos
 stultos esse qui bonū obediētie nō pficiūt: sed
 negligūt: volētes magis alia p voluntate p-
 pria deo victimare. **Mimirū** dñs in domo si-
 monis discubuit. **Simon** aut obediēs interp-
 tatur: et sic domus simonis est dom⁹ obediē-
 tis. **Quid** igit est dñm in domo simonis discu-
 buisse: nisi q̄ p obediētiā hō dom⁹ dei efficit:
Deniq̄ sicut hoīem sua inobediētia de para-
 diso eiecit: ita obedientia in paradisu hoīem
 introduxit. **Mimirū** christus eduxit discipulos
 foras in bethaniā: et bñdicens illis ferebat in
 celū: **Felix** quē ducit dñs i bethaniā: id est in
 domū obediētie. **Nam** sperare potest p alijs
 q̄ et ip̄e post christū in eodē loco ascensur⁹ sit

in celum. **Verito** aut qui sūt huiusmodi sup-
 alios exaltant: exemplo xpi: q̄ factus est obe-
 diens vsq̄ ad mortē: ppter qd et deus exalta-
 uit illum. **Porro** perfecte obediens parū vel ni-
 hil pati habet in futuro. **Nā** in vere obediēte
 xps viuit et opatur: dicēte aplo: **Uiuo** ego iā
 nō ego: viuit in me xps. **Nec** ē verisile q̄ de⁹
 sit i futuro eoz operū vltor q̄rū h̄ ē actor. **Sz**
 et magni lucri ē obediētia. **Subdit⁹** em̄ pfecte
 obediēs q̄si meret cōtinue: qz n̄ solū circa bo-
 na exeq̄ndo: sed etiā dubia: qñ nō suo sensui: s̄
 sensui et voluntati innititur sui supioris. **Ma-**
nifesto em̄ peccato circūscripto si hoc qd ei in-
 iungit aliqd peccati vel piculi in dubio conti-
 neret: nō ei esset sed supiori cuius sensui et vo-
 luntati innitit imputādū: et sic ei de suis supio-
 ribus potest dici: **In** manibus portabūt te ne
 forte offendas ad lapidē pedē tuū. **Mimirum**
 subditus nō solū non peccat sed etiā meret si
 in dubio obediat suo supiori: in quo casu me-
 lioz est conditio subditi q̄ sui superioris cui
 obedit: vel quē iuuat in causa pbabiliter du-
 bia: quāuis secundū veritatē sit iniusta. **Fa-**
cit ad hoc sentētia **Augustini** habita i decret.
Profecto obedientia est q̄si nauis institoris.
Nempe sicut ille in nauī etiā quiescēs: come-
 dēs vel bibēs illuc pcedit quo quidē tendit:

qz nō suo s̄ motu mouet alieno: ita z obediēs
in religione etiā q̄scēdo: comedēdo z bibēdo
ad portū salutis peruenire meretur.

De carētia pprie volūtatis. Ca. III.

Quēterū nō tristeris de ppria carētia vo-
lūtatis: q̄ grāde malū esse predicat: z q̄
cessante hō a grādi malo p̄seruat. **Uñ Bern.**
Grande malū est ppria voluntas. Et iterum.
Cesset volūtas ppria et infernus non erit. In
quē om̄i desuuet ignis: nisi i ppriā voluntatē:
Uñ ppria volūtas deū impugnat: z aduersus
eū extollit: ipsa est que paradisu spoliāt: infer-
nū ditat: sanguinē xp̄i euacuat: z ditioni dia-
boli mūdū s̄biugat. hec Bernar. Deniqz mul-
tū valet pprie volūtatis abdicatio: qz ppriam
voluntatē abdicās habensqz p̄mptū animū
voluntati dei vel alterius pp̄ter deū obediēdi
in omnib⁹: talis pro infinitis a deo remunera-
bitur que nunqz est factur⁹: Quia qui p̄fecte
volūtati alteri⁹ suā iā subiecit: is multa et ma-
xima quāuis vix possibilīa secundū equiualē-
tiā in ordine ad mercedē captendā iam p̄fecit:
scilicet om̄ia que ille precipere potuit: quāuis
ea realiter non fecerit nec vnquā factur⁹ sit.
Unde Hieronym⁹. Perfecta voluntas faciē-
di pro opere reputat facti. Et iterum: In lege
opera requirūtur: in euangelio volūtas que

ritur: que et si effectū nō habuerit tñ premiū
nō amittit. **Uñ z Aug⁹.** Quicqd vis z nō po-
tes: factū deus reputat. **Uñ etiā Greg⁹.** Nō
est manus vacua a munere si arca cordis ple-
na fuerit bona volūtate. In sup pprie volūta-
tis pp̄ter obediētā abdicatio opa minora deo
facit maiorib⁹ esse grōsiora. **Uñ Thomas de**
aquino. Quia necessitate aliq̄ faciēdi q̄ scōm
se nō placēt: p̄ votū obediētie homo se s̄biicit
pp̄ter deū: ex eo ipso ea que facit sūt deo ma-
gis accepta si etiā sint minora: qz nihil homo
maius deo dare potest: q̄ qz ppriā voluntatē
pp̄ter ipsū alteri⁹ volūtati s̄biiciat. **Uñ in col-**
lationib⁹ patrū dicit: deterrimū gen⁹ mona-
choz esse sarabaitarū: q̄ absoluti a seniorū iu-
go h̄nt libertatē agēdi qd libitū fuerit: z tamē
maḡ q̄ hi q̄ in cenobijs degūt: opibus: dieb⁹
z noctib⁹ cōsumūtur. hec Thomas.

De votoꝝ obligatione. Ca. V.

Rursū nō debes tristeri sup votoꝝ emis-
sioꝝ obligatione: s̄ magis cōsolari. **Uñ**
Aug⁹. Nō te vouisse peniteat: imo gaude ti-
bi iā nō licere qd cū tuo detrimēto licuisset.
Felix necessitas que ad meliora cōpellit. **De**
niqz scōm thomā aquinēsem: pp̄ter tria meli⁹
est aliqd̄ facere ex voto q̄ sine voto. Pr̄io: qz
vouere est actus patrie: q̄ est virt⁹ nobilissima:

Liber

quod ante imperatur a virtute nobilissima melius est et magis meritorium. Secundo: quia quod vouet magis se deo subicit quam ille qui non vouet: sicut ille qui arborē dat cum fructu: magis dat quam qui dat tantum fructum. Tertio: quia voluntas per votum immobiliter firmatur ad bonum facere. Facere autem aliquid ex voluntate ad bonum firmata: hoc ad perfectionem pertinet virtutis. hec ille. Sane illud quod cadit sub voto: vel scit esse bonum: vel malum: vel quale sit est dubium. Si dubium: facile poterit in certum bonum commutari. Si vero bonum quo non est aliud melius: consolatoria debet esse ad ipsum implendum obligatio felicitate existente que compellit in meliora. Si autem contristat: quia aliud incōpossibile melius est eo: facile poterit eo in melius commutato tristitia cessare. Immo circa bonum et melius audi Bernardum: Ego inquit non arbitror minora vota impedire debere maiora: nec deum exigere quod tanquam sibi promissum bonum si pro eo melius aliquid fuerit persolutum. Porro si quod sub voto cadit malum esse dinoscitur: non contristet votum: quia non est obligatorium: dicente Hieronymo: In malis promissis rescinde fides: in turpi voto muta decretum: quod incaute vouisti non facias: Impia est promissio que scelere adimplet. Denique circa id quod euentu malum sit: doctores sic diffi-

Undecimus lxxvii.

nium. Illud inquit quod in aliquo euentu est bonum in aliquo malum: non obligat nisi pro euentu bono: ut votum Iteptē: de quo dicitur in libro Iudicum. Vnde Thomas Aquinas: Quicquid votum fidenter impediret si presens esset: etiam facto voto obligationem aufert. Vnde si aliquid possibile cum vouet postea fiat impossibile: tollit obligatio.

De mundi relictione. Ca. VI.

Porro mundum relinquere est vincula valde periculosa euadere. Vnde Augustinus. Vincula huius mundi asperitatem habent veram: falsam iocunditatem: certum dolorem: incertam voluptatem: durum laborem: timidam quietem: rem plenam miserie: spem beatitudinis inanem. Et iterum. Mundus iste periculosior est blandus quam molestus: et magis cauendus cum se allicit diligenti: quam cum admonet cogitque contemni. In hoc mundo non timere: non laborare: non periclitari impossibile est. Et iterum. Ibi nihil nisi fragile plenum periculis: per que pericula puenitur ad maius periculum. Pereant ergo hec omnia: et dimittamur hec vana et inania: conferamus nos ad solam inquisitionem eorum que finem non habent. Vita hec misera mors incerta: cito obrepit: et post hanc negligentie supplicia luenda sunt. hec Augustinus. Quare merito mundus relinquendus est propter christum dulcem refectionem: quia testante Bernardo: cui christus

Liber

incipit dulcescere: necesse est amarescere mundum

De ingressu religionis. Ca. VII.

Quod profecto habitare in claustris merito plus delectat: quod paradiso voluptatis comparat. Unde Petrus raneus. Juxta sententiam cordis mei si paradisos in hac vita potest esse: vel in claustris vel in scholis est. Quicquid enim extra hec duo est: plenum est anxietate: inquietudine: amaritudine: formidine: sollicitudine et dolore. Unde et Bernardus. Vere claustrum est paradisos: hic preta virentia scripturarum: hic pariter fluit lacrymarum undositas: quam de purissimis affectibus amor ille eliquat: hic enim sunt arbores eminentissimi chori sanctorum: et nulla est que non multa fructus gaudeat ubertate: hic est illa solum mensa: in qua deus et cibus est et cibus: munerans et munus: offerens et oblatum: conuiuia et conuiuia: Hic congeste sunt omnipotentis diuitie: hic refusa est gloria angelorum: Putasne occidit illos qui habitant in domo: Videas hunc sacris lectionibus intendente: illum incumbente orationibus: hunc pro suis excessibus lacrymantem: illum in dei laudibus exultantem: hunc vigilantem: illum ieiunantem: et officia prestat sibi inuicem incutere: Nocte consurgunt ad confitendum ei: Vespere et mane et meridie narrant et annuntiant eius laudem: et omnes illorum sedulitas

Undecimus lxxvii.

In orbem diuini rotat obsequii. Hec Bernardus.

De pressura captiuitatis. Ca. VIII.

Tempus dum pressura captiuitatis detinetur: accessu mentis ad deum ire compulsum: cum confessione laudis vel peccati in solo deo consolationem habeas: et letaris quemadmodum Tobias de deo loquente dixisse nouimus. Ego inquit in terra captiuitatis mee confitebor illi. Et sequitur: Ego autem et anima mea in eo letabimur. Sed non parum est in deo letari: quia bonum hominis leticie que est in deo: qui bonum est infinitum: dure captiuitatis malo quantitate quodammodo preponderat infinita. Quantum merito posset homo consolari captus seu vinculatus: presertim propter fidem christi per dilectionem operantem. Nepe talis hoc ipso aureis catenis fortissimis alligaretur christo cui sic alligatum esse est verius in celo quam in terra esse: et per consequens quam in terra captus vel vinculum esse: imo censendum est talis in terra non esse. Profecto enim modicum pro nihilo reputat. Unde si minimum digitus meus solus esset in carcere: nemo per hoc incaceratus me iudicaret. Sed certe secundum Augustinum: minus est totum corpus respectu anime: quam sit digitus minimus respectu residui corporis: Quare pari modo cogitatione et auditate in illa

Libet

eterna patria cōuersatus: censendus est in terra nō esse: vbi est scōm minimā partē sue substantie circūscriptus. Nec de carcere tristeris: aut em̄ ex delicto carcerē meruisti: aut iustus existēs minime deliquisti. Si deus primū: bonū est tibi qđ hic luis delicta: hie te n̄ punito vel minus q̄ carcere: incōparabilē alibi gūus luenda. Si vero detur scōm: crede et nulloatenus dubites qđ p penalitate indebita habebis delicias. Rursum iustus pro cōfusione carceris laudes habebit et solacia societatis. De laudibus qđē carcerē sic dicit augustinus. Nō ita laudam⁹ ioseph cū frumētū distribuebat: sicut cū carcerē inhabitabat. De solatio societatis vero multis patet in locis. Mā Petrus: Paulus: Iohānē baptistā socios habet: et plurimos qui vincula et carceres experti fuerūt. Deniq; iustus p detētionē carceris libertatē habet celestis deambulationis. Cū quē admodū ad quendā ait Hieronymus: Infinita heremi vastitas te terret: sed tu paradīsum mēte deambula: quotienscūq; cogitatione ac mēte illuc cōscēderis: toties i heremo nō eris. Ita ecōuerso dicere possum pari pacto: Si carcer te terret: paradīsum mēte deambula: quotiescūq; cogitatione ac mēte illuc cōscēderis: toties in carcere non eris.

Undecimus lxxix.

De excommunicatione et alijs censuris inflictis. Ca. IX.

Quem o homo scias qđ prelati ecclesiastici: sacerdotes: et precipue summi pontifices sūt medici spūales: eo qđ cōtra tumorē contumacie: qui est vtiq; periculosior omni corporali tumorē: inquātū meretur penā gehenne: mēbris corporis christi mystici: et maxime dīcto tumorē infirmatis seu grauatis adhibere habēt spūalem medicinā cēsūre ecclesiastice: cuiusmodi est sentētia excommunicationis: suspensionis et interdicti. Hinc nāq; de excommunicatione dicūt iura: qđ medicinalis est nō mortalis: dūmodo is in quē lata fuerit nō cōtemnat. Qui em̄ excommunicatur: ad hoc sūm ap̄lm: excommunicat: vt spūs saluus fiat. Spiritus igit excommunicati ob tumorē contumacie in periculo esset salutis sue sine excommunicatione. Et nimirū hoc sufficit p cōsolatione. Consolari em̄ solent homines de amarissimis medicinis ppter spem salutis. Deniq; si sentētia excommunicationis in te lata fuerit iusta: ipsam non cōtemnas: sed de ipsa potius psolebis tanq; de salubri medicina: que tāto est salubrior: quāto ab excellentiori apothecario: in cuius cordis apotheca: nō modo virtutes barbarū: sed oīm virtutū aromata cōtinētur:

Libet

est cōfecta: cū nō ab hoīe: vt dīcūt iura: s̄ s̄m
sanctos p̄res a deo p̄cedere vincula ecclīasti-
ca dīnoscat̄ur. **Uñ Chryso.** Nemo cōtemnat
vincula ecclīastica: Nō em̄ est hō qui ligat: s̄
xp̄s q̄ hāc p̄tatem dedit hoīb̄us: z dños fecit
hoīes tanti honoris. Porro si sentētia iūsta
fuerit te nō ligat: dūmodo alias p̄ contemptū
nō ligeris: sed magis patiēter ferēs excōmu-
nicationē iniustā: celestē coronā: iuxta senten-
tiā augustīni mereberis: **Uñq̄** tāto magis p̄-
ciosā: q̄nto sentētiā sustinuerit magis iniuriosā.
Sane si p̄ hoc de excōicatiois vinculo p̄solari
volueris: de suspēsiōis z interdicti vinculis ma-
gis p̄solari valebis: qz sentētia excōicatiois
maior est sc̄dm se oībus penis ecclīasticis. **De**
nīqz nō dubiū qn̄ tua irregularitas z inhabili-
tas pauperiorē te faciat z in gradu hūilliori te
cōstituat: atqz sic ad ḡdū habitualis hūillitat̄
p̄fectiorē te disponat. Porro ḡdus hūillior est
tibi desiderāt amplectēdus gr̄a p̄fectioris hu-
militatis: z h̄ merito te debet p̄solari: qz ḡdus
p̄fectior hūillitatis: nō modo ep̄ali: s̄ z oī orna-
tu ecclīastico p̄amplius te ornabit. **Audi** de h̄
Bernardū ad decorē hūillitatis cōmendādū:
minus dicentē z plus intelligentē. **Nulla** inq̄
splēdidior gēna in omni p̄cipue ornatu sū-
mi pontificis q̄ humilitas.

Duodecimus lxxx

Duodecimus liber continet consola-
tionū remedia cōtra illa turbatiua q̄
opponūt̄ur studio cōtemplationis et
deuotionis. **Et habet cap̄sa. VII.**

- I De cōsolatione sup̄ carentia diuinor̄
z sacramētor̄ tempore interdicti.
- II De subtractione vsus sc̄pture.
- III De subtractione deuotionis et cordis
ariditate.
- III De carentia oportunitatis orandi vt
alta bona faciendi.
- V De exauditionis tarditate.
- VI De frustratione petitiōis p̄ tp̄alibus
- VII De distractione pro aliorum vtilita-
te ac impedimento cōtemplationis.

**De p̄solatiōe sup̄ carētia diuinor̄
z sacramētorū tpe interdicti. Ca. I.**

Diximo igit̄ qz vt estimo: diuina offi-
cia: z ecclesie sacramēta: z specialit̄
sacra cōmunio si nō essent inēdicta
tpe interdicti: sp̄m tuū recrearēt.
Ecce mō ad p̄solatiōnē tibi sit: qz sp̄ualis medi-
cus hanc recreationē vtcūqz interdixit: p̄ hoc
dicit̄as membra corporis xp̄i mystici nō sana
q̄ multū valet taliter dietari. **Nā** hmōi absti-
nētia ē eis sūma medicīa: z si obediat̄ medico:

Liber

signū habent cōsolatoriū: scz signū cōsequēdi in primo sanitatē p sue infirmitatis: puta tumoris p̄tumacie cessationē. Nec obstat q̄ nō in oībus quib⁹ dicta diuinorū z sacramentoz recreatio interdicitur tumor p̄tumacie inuenitur. Nempe p̄pter tumorē vel aliā infirmitatē capitis vel mēbri alterius: sepe ex iussu medici oībus mēbris alijs sanis cibis et potus subtrahitur ex hoc solo q̄ immediate nō sano mēbro adherēt. Mā q̄uis incipiēte hydropi si: tm̄ vñ mēbrū hoīs fit inflatū: ratione tamen illius oībus mēbris alijs potus s̄trahit quātūcūq̄ bonis. Sic autē est et in p̄posito: q̄ dicta recreatio subtrahit etiā sanis mēbris ecclie sine eoz culpa: sed non sine causa: ex eo scz q̄ habēt aliquā adherentiā: vel sc̄dm locū cū nō sanis: vt scz si fieri possit dent operā effi cacē vt cesset tumor arrogātie siue cōtumacie in illis p̄pter quozū culpā lata est sentētia interditi: vel si hoc nō possūt saltē ipsi culpabiles eo citius ad cor redeāt: quo magis habent de hoc cōpati alijs et timere dei offensaz grauiorē: q̄ ipsoz occasiōe alijs p̄ predictae sue recreationis s̄tractionē affligatur: que nihilomin⁹ mēbra sana si veracit̄ sana sūt: vtpote ad corpus xp̄i mysticū cōmune sibi z alijs bene disposita: etiā ipsa p̄ cōmune bonū eiusdē corpo-

Duodecimus Fo. lxxi

ris cōsolēt: quoz p̄fecta sanitas b̄redrit: q̄ vt vobis vtar augustini: coīa p̄p̄is: nō p̄p̄ia cōmunib⁹ aīponāt. Sz ad sana mēbra me p̄ferēs: p̄solatiōisq̄ materiā ad sacre coīonis sacmētū restringēs: loquor ad te q̄ de sanis mēbris es ecclie: O hō si de mēbris sanis es: s̄tracto tibi tpe interditi v̄ aliūde eucharistie sacramēto: b̄ p̄ p̄solatiōe sit tibi q̄ p̄ b̄nō p̄uaris necessario re ipsa sacramēti. Vñ Thomas de aq̄no int̄ b̄ distinguēs ait: Id q̄d ē sacramētū est signū et q̄d est res sacramēti. Duplex autē est res hui⁹ sacramēti. Una q̄dē q̄ est siḡta z p̄tēta: scz ip̄e xp̄s. Alia autē est siḡta z nō cōtēta: scz corp⁹ xp̄i mysticū: q̄d ē societas scōz. b̄ ille. Sacramētū q̄ tm̄ sunt spēs sacmētales. Et esto q̄ haz sumptione mēbra aliqua dicti corp̄is p̄uent tpe interditi: re tm̄ sacramēti vel effectib⁹ ei⁹ nō p̄uāt necessario: imo q̄ntū ad h̄mōi videt̄ eis parū de p̄re: maxie etate p̄uētis: z i his q̄ fidel sūt b̄n instructi: et si i talib⁹ aliqd̄ reperit q̄ min⁹ ea cōsequuntur: b̄ q̄damō stat p̄ eos. Isti nāq̄ nō necessario s̄trahit̄ res sacramēti siḡta z p̄tēta: scz ip̄e xp̄s: quē p̄fecte p̄nt eo tpe saltē desiderare. Sz testate Greg. q̄ p̄fecte deū desiderat p̄fecto iā h̄z quē amat. Nō s̄trahit̄ etiā necessario res siḡta z nō p̄tēta scz corp⁹ xp̄i mysticū: De q̄ dixisse videtur

Libet

btā agnes: **I**nq̄t corp⁹ ei⁹ corpori med so/
ciatū est: scz inq̄ntū ipsa et tāq̄ mēbrū sociata
est. Deniq̄ mēbris sanis etiā q̄ntū ad effectū
sacramēti fit p̄ cōsolatiōe q̄ cibū sacramētalē
corporalit̄ s̄tractū māducare p̄nt fide z desi/
derio. Fide q̄dē: dicēte btō Augustio: Crede
z māducasti. Quātū aut̄ ad desiderium: audi
Thomā aq̄nensē. Sicut inq̄t aliq̄ baptizātur
baptismo flamis p̄pter desiderū baptisimi an̄
q̄ baptizent̄ baptismo aq̄: ita etiā aliq̄ mādu/
cāt spūalit̄ h̄ sacramētū an̄q̄ sacramētalit̄ su/
māt p̄pter desiderū sumēdi ipsū sacramentū.
Et h̄ mō dicūtur baptizari z māducare spūa/
liter z nō sacramētalit̄ illi q̄ desiderāt h̄ sacra/
mēta. h̄ ille. Sane multū expedit z vtile est: q̄
hō sacmēti desiderio supaddat tātā actualem
deuotionē z dispositionē: cū q̄nta alias se pre/
pararet ad vey sacramētū. Si em̄ illo tpe q̄
alias ad sacramētū esset accessur⁹ bñ recolle/
ctus: cōfessus z p̄tritus: p̄ spaciū vni⁹ misse v̄/
circiter deuotiōi se daret ac si esset cōicatur⁹:
z sic disposit⁹ nihilomin⁹ ex obediētia ecclie a
pceptiōe sacmēti z a missa abstineret: h̄ q̄ntū ad
effectū sacri p̄cipiēdū mltū p̄ficeret z iuuaret.

De subtractione vsus sc̄pture. Ca. II.

Porro de s̄tractiōe vsus sacre sc̄pture et
ceteroz b̄mōi noli turbari: qz signū i bo

Duodecimus lxxxii

nū ē tibi. **A**n̄ Hugo loq̄ns de saluatore sic dic̄.
Aut ad discipulos: **N**isi ego abiero paradit⁹ n̄
veniet ad vos: **I**dcirco nimirū dñs iesus di/
scipulis suis se s̄traxit corporalit̄: vt eū discē
rēt amare spūalit̄. Erat em̄ z ipse q̄dē p̄r⁹: id
est: an̄ passionē paradit⁹: id est: p̄solator sc̄m
p̄ntiā corporalē: s̄ h̄ p̄solatio q̄si lac erat d̄ car/
ne manās paruulis. **I**dcirco s̄tractū est lac
vt ad p̄fectionē cōualescerēt amoris spūalis.
Ascēdit siq̄dē i celū: vt corda post se traheret
z dilect⁹ p̄geret post dilectū. **S**z z vsq̄ hodie
x̄ps amicos suos q̄si q̄das corporali p̄ntia cō/
solat in sc̄ptura sacra z ecclie sacramētis atq̄
alijs visibilib⁹ exercitijs x̄tutū: quoz aliqui di/
spēsatorie s̄trahit vsū: vt spūal̄ amor̄ dulce/
dinē tāto puri⁹ p̄cipiāt: q̄ nihil foris h̄nt etiā
in ope x̄tutis ad q̄d mētē suā p̄ intētionē effū/
dāt. **H**ugo **Q**ua p̄ h̄ cōsolatiōis signū ha/
beas q̄ p̄missoz z p̄siliū s̄tractio te p̄turbās
q̄ncq̄ ad mal⁹ q̄ sit ea h̄re bonū hoīs ordiat̄.

De subtractione deuotiōis z cor/ dis ariditate. Ca. III.

Simile ē in cordis ariditate s̄tracto deuo/
tiōis b̄noze. **N**imirū q̄ntū ad hāc ariditatē de/
a q̄ deuotiōis b̄noze deriuat̄: se z deuotionē ip/
saz hac d̄ causa nōnūq̄ dispēsatorie s̄trahit:
vt fidelis aīa deuotionē ipsā p̄r⁹ habit⁹ p̄ ar/
2

Liber

ditatē cordis s̄bseq̄ntē q̄ ad saporosos fructus bonorū opor̄ se sterilē esse sentiēs: mēorūq; deuotiōis p̄terite z p̄dite p̄ desiderii deuotiōis rediture ampli⁹ p̄ficiat: q̄ten⁹ sic ariditas ipsa naturali q̄dāmodo appetitu maiorē deuotiōis humorē q̄ p̄us habuerit attrahat: atq; maiorī desiderio ad deū q̄si p̄ditū reinueniēdū moueat: et dicat cū sp̄sa: Veniat dilect⁹ me⁹ in hortū suū: nō solū vt statī comedat fructū pomorū: s̄ vt añ veniat rigās q̄d est aridū. Ipse nāq; ē cui⁹ int̄ alios p̄ntie sue effect⁹: s̄m Ber. est rigare arida. Sp̄aliter aūt b̄ hoīez q̄ cordis patit̄ ariditatē cōsoletur: q̄ per b̄ nō min⁹ meret̄ q̄n nō habet deuotiōis lachrymas nec sp̄ialem leticiā: p̄t nāq; inniti nihilomin⁹ soli lumini fidei: cui soli inniti nō est parui meriti: s̄ nōnunq; est maioris q̄ sit meritū aliorū.

De carentia oportunitatis orādi vel alia bona faciēdi. Ca. III.

Queterū nō tristeri de carētia oportunitatē orādi vel aliud opus sp̄iale faciēdi: q̄a carētia hmōi si se extēdit ad actū volūtatis: q̄ min⁹ opus sp̄iale p̄fecte potes velle: q̄uis illō exteriori exercitio nō vales p̄ficere. Et b̄ int̄m q̄dē suffic̄ inq̄stū ap̄ deū z multotiēs etiā ap̄ hoīes cū deest facultas: volūtas boni opis p̄ facto reputat̄. An si ita ap̄ deū volūtas boi

Duodecimus lxxxiii

opis: quēadmodū apud eū volūtas p̄i opis p̄ facto reputat̄: Audi de b̄ verbū saluatoris: Dicitū ē inq̄t antiq;: Nō mechaber̄: Ego aūt dico vob; q̄m oīs q̄ viderit mulierē ad p̄cupiscēdū eā: iā mechar⁹ ē eā in corde suo. Sp̄aliter aūt de orōne forsitan attēdis illud verbū apli: Sine inmissiōe orate zc. z tristar̄ ex eo q̄ p̄pter impedimētū aliq̄d v̄ oportūitatē carētiā reputas et̄ impletionē tibi fore impossibilē. S; neq; est ita: q; z itidē apls alibi dicit̄: Orabo sp̄i: orabo z mēte. S; z officii orōis deo acceptabile: p̄ alios doctores scē ecclie cōsolabiliter extēdit. An Aug⁹. Desideriū boni ē orō: et si cōtinuū est desiderii: p̄tinua est orō. An z Amb. Nūq; desinit iust⁹ orare nisi desinat iustus esse: semp orat qui semper b̄n agit.

De exauditionis tarditate. Ca. V.

Quod turbari debes d̄ orōis difficultate v̄ exauditiōis tarditate tibi p̄limū ad bonū petite cōmēdat valorē. Quo etiā tibi dat iducias rei petite p̄siderādī magnitudinē: eo z auget desiderii ad capacitatē paritq; adauget dū exaudit p̄ceptiōis dulcorē. Nepe z cibum dare differēs auget esuriē: q̄ quāto sit int̄stior: tāto cibi sumptio tādē reddit̄ dulcor seu delectabilior. An Aug⁹. Cū tardius dat de⁹: cō-

Libet

mēdat dona nō negat: diu desiderata dulcius
obtinēt: cito autē data vilescūt: pete: quere: ita
petēdo ⁊ q̄rendo crescat vt capias: seruat tibi
de^o qđ cito dare n̄ vult: vt ⁊ tu discas magna
magne desiderare. **Uñ ⁊ Bre.** Desideria n̄ra
vtiq; dilatiōe extēdūt vt p̄ficiāt: ⁊ p̄ficiūt vt
ad h̄ qđ p̄ceptura sūt p̄ualescāt: exercitāt i cer
taie vt maiorib⁹ p̄mijs cumulēt i retributiōe:
labor p̄trahit pugne vt crescat corōa victorū.

De frustratiōe petitiōis p̄ tpalib⁹. VI

O Frustratiōe etiā petitiōis tue p̄ re tpali
facte noli tristē esse: vtq; p̄t mat⁹ bonū
tuū a deo tibi denegāte. Ipse em̄ nouit qđ tu
nescis. Nō em̄ negaret qđ oīa nouit ac bēuol⁹
⁊ diues ē in oēs: nisi sciret q̄ re illa male vsu
rus esses: qđ si p̄scires ipsā n̄ peteres. Pot⁹ ḡ
de negatiōe ei⁹ cōsolare ⁊ gr̄as age deo: qđ ni
hil horū tibi denegaret: nisi gr̄a salutē tue. **Uñ**
⁊ Aug⁹. Cū ea qđ de^o laudat ⁊ p̄mittit ab illo
petit: secure petite: illa em̄ deo p̄pitio p̄cedūt:
qñ autē petit t̄palia cū mō petitez t̄iore: illi cō
mittite vt si p̄sint det: si scit obesse nō det: qđ
em̄ obsit v̄l p̄sit nouit medic⁹ n̄ egrot⁹. Et ite
rū **Aug⁹** sup illo x̄bo saluatoris: Qđcūq; pe
tieritis i noīe meo h̄ faciā. Quid inq̄t est: qđ
cūq; petieritis: cū videam⁹ p̄lex⁹ fideles ei⁹
petere ⁊ n̄ accipere. Et forte p̄pterea qz male
petūt: male em̄ vsurus eo qđ vult accipe deo

Duodecimus lxxxiii

pot⁹ miserāte n̄ accipit. Et seq̄t paucis inter
positis: Audi illic positū sic eē: i noīe meo qđ
ē x̄ps iesus: Iesus significat saluatorē: ac p̄ h̄
qđcūq; petim⁹ aduersus vtilitatē salutis: nō
petim⁹ in noīe saluatoris: ⁊ tñ ip̄e saluator est
nō solū qñ facit qđ petim⁹: veretiā qñ n̄ facit.
Qm̄ qđ videt peti p̄tra salutē n̄ faciēdo se ex
hibet saluatorē. Nouit em̄ medic⁹ qđ pro sua
salute qđ cōtra suā salutē poscat egrotus. Et
ideo p̄traria poscētis n̄ facit volūtātē vt faciat
sanitatē. Sane qđdā q̄uis in noīe ei⁹ petam⁹
nō tūc qñ petim⁹ facit s̄ cū facit differtur qđ
petimus nō negat. **Hec Augustinus.**

De distractiōe pro alioꝝ vtilitate ac impedimēto p̄teplatiōis. Ca. VII.

Rarsū nō tristeris de tua distractive p̄
alioꝝ vtilitate: qz distractio ratione p̄fe
ctius primoz habita nōnūq; cedit in magnū
bonū habēti. **Uñ Greg⁹.** Caritas qđ diuisa vni
re p̄sueuit cor iusti diuidi p̄ multa cōpellit: qđ
tñ tāto ardēt⁹ in deo colligit: quāto lati⁹ per
scīa desideria spargit. **Uñ ⁊ Innocēt⁹ terti⁹.**
Nulls absq; licētia romani pōtificis occasio
ne quacūq; deserere p̄sumat p̄sulatū: qm̄ si
cut malus bonū minori bono p̄ponitur: ita
cōmunis vtilitas speciali vtilitate p̄feretur.

Liber

Et in h̄ casu recte p̄ponit̄ doctrina silētio: sollicitudo p̄tēplationis: et labor q̄erit̄. Ad q̄d̄ utiq̄ designādū vnigenit̄ dei filī nō de rachele sc̄dm carnē natus ē s̄ de lya. Nec legit̄ eū in domū suā mariā accepisse s̄ marthā. Vñ qñ pōt̄ ep̄s p̄esse et p̄desse nō debet cedēdi postulare licentiā aut etiā obtinere. Vñ et Bernar. Ex bonis opib̄ mēs assueta q̄erit̄ recipit̄ cōsolationē q̄tēs sibi lux vt assolet p̄tēplationis s̄trahit̄. Quis em̄ nō dico p̄tinue: sed v̄ diu dū i h̄ corpore manet lumie p̄tēplatiōis fruat̄: ac q̄tēs corruiat a p̄tēplatiua: toties in actiuā se recipit̄: inde nimirū tāq̄ e vicino familiari reditura in idipsū: qm̄ sūt inuicē p̄ubernales et cohabitāt he due parit̄: est q̄ppe soror marie martha. Et iterū: Hoc si q̄dē vera et casta cōtēplatio habet: vt mētē q̄nto diuiso igne vehemēter succēderit: tāto repleat zelo et desiderio acq̄rēdi deo q̄ eū s̄l̄ diligāt: vt ociū cōtēplatiōis p̄ studio p̄dicatiōis libētissime inf̄mittat. Et rurū petita votis aliq̄ten̄ in hac parte: tāto ardētius redeat in idip̄m: q̄nto se fructuosū inf̄misse mem̄erit. Et recte s̄upto p̄tēplationis gustu valētius ad acq̄rēda lucra solita alacritate recurrat. s̄ Bern̄. Insup̄ maius p̄m̄iū et idcirco dulcī seu delectabil̄i maiozi merito corūdet: Sed p̄ vite actiue opa p̄tingit̄ maḡ

Tredecimus lxxxv

mereri: et ideo ne illa impediānt optabile est a p̄nti dulcedine vite cōtēplatiue vel p̄tpe impediti. Vñ Thomas aq̄nēs̄. Pōt̄ p̄tingere q̄ aliq̄s i opib̄ vite actiue plus mereat̄ q̄ al̄ in opib̄ vite p̄tēplatiue: puta si p̄pter abundantiam diuini amoris vt eius volūtas impleat̄ p̄pter ipsius gl̄iam interdū sustineat a dulcedine p̄tēplatiōis ad t̄ps separari. s̄ ille. Et certe illud q̄d̄ magis est x̄po placitū: amore ipsi x̄pi h̄nti caritatē magis esse debet etiā consolatorit̄: et ideo etiā ad salutē primoz assumendū. Vñ et Auḡ. Ociū sc̄m̄ q̄rit̄ caritas: negotiū iustū suscipit̄ necessitas caritat̄. Quā sarcinā si nullus imposuit: intuēde vitati vacandū est. Si aut̄ imponit̄: suscipiēda ē p̄ caritatis necessitatē. s̄ ille. Hinc ē q̄ etiā idē Thomas sic dicit. Perfectio caritat̄ est vt aliq̄s p̄t̄ vel amorē p̄termittat dulcedinē cōtēplatiue vite quā magis amaret: et accipiat actiue vite occupationes ad p̄curādū primoz salutē. s̄ ille.

Tertiusdecim̄ liber p̄tinet cōsolationū remedia oportūa p̄tra illa turbatiua que opponūtur bone ipsius corporis dispositioni. Et habet capla XIII

- I De p̄solatiōe sup̄ carētia bonoz corp̄is.
- II De deformitate corp̄is.

Liber

- III De oculorum defectu.
III De surditate:
V De defectu odoratus.
VI De defectu loquere.
VII De membrorum carētia vel deformitate.
VIII De senectute. IX De debilitate
X De infirmitatibus. (corporis).
XI De vite huius breuitate.
XII De tempestiua morte.
XIII De morte iam imminente.
XIII De agonia.

De consolatiōe sup carētia bono- rū corporis. Caplm. I.

Primo igitur o homo cur anima tua tristat
et in malum suum: cur ei tanta est de bonis
corporis cura? Nescis quod teste Salo-
mone: qui delicate nutrit seruum suum postea seruet
est pumacē. Lerte anima est domina: presertim secundum par-
tem superiorem quam libera est: secundum quam homo dominus est actuum
suorum. Estque anima secundum illam ad imaginem dei facta:
secundum dei regem celi formata tamquam eiusdem regis filia.
Corpus vero tenet locum serui: quod secundum corporalem
substantiam natura humana dicitur esse serua vel ancilla.
Non tristat ergo anima de carētia bonorum corporis ser-
ui sui. Non enim debet velle seruum suum pro bonis suis
lasciuire: et in illi delicate nutritum sibi non obedire
sed pumacē sentire: aut seruum suum in bonis suis

Tredecimus lxxxvi

diuitē esse et seipsam spoliare bonis suis et pre-
cipue quod amplius dictum seruum suum lasciuire con-
tulerit in bonis suis: eo magis ipsa domina carebit
bonis propriis virtutibus: scilicet vestimentis que solebant
ipsam redimere. Nis enim gloria eius scilicet huiusmodi filiter
gis abintus in fimbriis aureis circumamicta va-
rietatibus: scilicet in variis habitibus virtutibus: que sunt in-
tus in anima et gratia circumstantibus operationibus sibi in ra-
tione finis attributarum: quemadmodum fines ve-
stitium fimbriis aureis adornantur. Quare ergo tristat
anima et non magis gaudet de bonorum corporis di-
minutione pro suarum virtutum probabili augmentatiōe
vel saltem preseruatione? Nimirum paruipededa sunt
corporis bona que sunt amissibilia. Vnde Boetius primo
nisi ad mundanos dirigens dicit: Estimate qui vult
nisi corpus bonum: dum sciatis si quodcumque mi-
ramini: triuane febri ignicō posse dissolui.

De deformitate corporis. Ca. II.

Porro nec tristari debet de deformitate siue
sit in toto corpore siue in aliqua eius parte. Quod pro
vera virtutum pulchritudine poteris consolari.
Vnde Seneca. Potest ingenium fortissimum ac brissimum
si quilibet cute latere: potest ex deformi humilique
corpore formosus animus ac magnus exire. Non
deformitate corporis fedat animus: sed pulchritudine
anime ornat corpus. Hic ille. Nec solum non fedat ani-
mus deformitate corporis: sed etiam pulchritudine
toties ac placabilior et preciosior efficitur: quod secundum

Liber

Seneca: ois res q̄ nō habuit dec^o: virtute ad-
dita sumit. Et scōm Tullii: sicut sanitas ē pul-
chritudo corporis: ita est virt^o aie. Et ideo q̄
ppter deformitatē hūiliat^o se puulū agnoscit:
scōm q̄ndā glosā: pulcher et speciosus decore
virtutū agnoscit. Nec mir^o si talis reddi^t pre-
ciosior. Est enim hūilitas in hoīe q̄ paruulū
reddit: inuēta q̄si vna p̄ciosa margarita: q̄ licz
videat parua: tū vt magne virtutis et precij est
p̄ celestibus nūdinis cōparāda. Deniq; si hu-
milis aliq; ob deformitatē corporalē solo vno
ḡdu fit hūilior: multo meli^o est h̄ ei q̄ sit mala
maxia deformitas corporalē: cū solus ille ḡ-
dus maris gratijs ḡtis datis p̄ferat. Sz esto
q̄ te deformitas si reddat hūiliorē: saltē te red-
dat minus supbū: et h̄ valde ē magnū scz min^o
esse supbū. Nepe ḡdus s̄tractus supbie: si ad
huc duraret: p̄sertim vsq; in finē tui trāsitus:
tāto eidē ḡdu maior pena deberet: q̄ ois de-
formitas reperibilis ī hoc mūdo si nbi inesset
tantū cruciare nō posset.

De oculorū defectu. Ca. III.

Querū nō debes oculorū defectū grauit^o
ferre: qz defect^o oculorū corporalū non-
nūq; opat cogitationes magis viuaces: et p̄ cō-
tēplationē de die ī diē in altū crescētis: ac sen-
sibus alijs p̄ accidēs nūme impediētib^o: dire-

Tredecimus. Lxxvii

ctus et magis p̄tinue in deū tendētes. Vñ te-
stāte decretoꝝ libro: cecus dicit q̄ supne cōtē-
platiōis lucē ignorat: quā q̄dē ignorantia ma-
gis p̄sumēdū est inesse oculos hūiti: q̄ ei: cecis
parib^o: q̄ p̄uatione oculorū cecus dicit appel-
latiōe vulgari. Quēadmodū em̄ sagittarius
claudit vñū oculū vt allo oculo dirigēte certi-
us mittat telū ad metā seu terminū: ita clauso
p̄ cecitatē oculo carnis: ali^o oculus scz mentis
cogitationū suarū visionē certū attingit metā
seu terminū: ad deū finem vltimū. Nō est etiā
dolendū de oculorū p̄ditōe: qz dep̄dant aīam
celestiū cōtēplatiōe: scz ppter inferiorū rez cō-
cupiscibiliū incautā visionē: Cōtra quā in-
uitū cōcupiscētia generatē dicit Greg^o. Nō
licet intueri q̄ nō licet p̄cupisci. Itē dep̄datur
aīam supnoꝝ amore ppter p̄sequēte in reb^o in-
fimis delectationē. Vñ Greg^o. Tāto quisq; a
supno amore disiungit: q̄nto inferi^o delectat.
Sz et Seneca dicit: cecitatē partē esse innocē-
tie. Nimirū cecitas facit nō videre: ac p̄ cōse-
quēs nō inuidere: sed magna pars est innocētie
nō inuidere. Itē cecitas facit nō impudice vi-
dere: s̄ et h̄ addit ad innocentia: quēadmodū
impudica visio ad vidētis culpā. Insup aua-
ricie et extollētie cecitas oculorū ac mltis vitijs
alijs viā p̄cludit. Vñ Seneca. Oculos p̄didit

Liber

q̄ multis cupiditatib⁹ via incisa est. Oculi enī
irritamēta sūt vitioꝝ: duces scelerū.

De surditate. Ca. III.

Nec d̄ audit⁹ defectu turbari dēs: qz inde
bonū p̄seqr̄is q̄ vana nō audis. Unde
scā Sīndetice. Surdi facti sum⁹: nūc cogno-
uim⁹ q̄ auditū vanū amisim⁹. Itē meli⁹ audi-
re poter̄ auditu hoīs interioris ⁊ aure cordis
occulta ⁊ secreta v̄ba diuīe inspiratiōis: ⁊ q̄si
susurro dei hoīem interi⁹ secreti⁹ alloq̄ntis p̄-
cipiēda modis occultis. Vñ psalmīsta. Audīā
qd loq̄tur ī me dñs de⁹: q̄si diceret: Tāq̄ sur-
dus nō audiēs qd sonat vel dicat ex me forin-
sec⁹: audīā qd loq̄t ī me dñs de⁹: qz a strepitu
mūdi q̄ foris īq̄tat sū auersus. Vñ et salua-
tor dixit: Surdi audiūt: qd moralit̄ sic intelli-
ge. Surdi p̄ p̄uationē audit⁹ extioris audiūt
auditū hoīs intioris. Hīc ē q̄ p̄sonis religio-
sis: q̄ ad v̄ba diuīe inspiratiōis auditū mētis
seu aure cordis p̄fecte p̄cipienda aptiores esse
debēt: certis locis ⁊ t̄pib⁹ silētiū vt audit⁹ ex-
terior vacet serios⁹ imperat̄. Deniq̄ o hō tu
q̄ foris surditatē pater̄: te ad bonū multiplex
disponētē int̄ne auditōis: nouer̄ p̄ter p̄missa
bonū aliud singulare exp̄ssū esse ī cāt̄icis: vbi
dic̄ sp̄osa deiformis: Aīa mea liq̄facta ē vt di-
lect⁹ locut⁹ est: q̄si dicat cū psalmīsta: Factū ē

Tredecimus lxxxviii.

cor meū tāq̄ cera liq̄scēs: scz q̄si dilect⁹ aīe ip̄-
sā aīam alloq̄t̄ int̄na inspiratiōe. De q̄ ei⁹ allo-
quūo dic̄ psal. Ignitū eloquiū tuū vebemēt̄.
Ignita aut̄ cerā resoluūt ⁊ liq̄scere faciūt. Ig-
nito aut̄ eloq̄o seu alloq̄o interne inspiratiōis
attacta aīa velut ab igne cera in sui dilecti dñi
cedinē cōtinue resoluūt ⁊ liquefcit.

De defectu odoratus. Ca. V.

Rurū d̄ odorādi defectu n̄ tristet̄: s̄ par-
cipiēdas p̄ceptionē odorū rex corporalū n̄
semp̄ tibi p̄ntiū nec haberi possibilī ad īpar
odores s̄tēdū. Expedi qdē magis vt cōten-
das satiari ⁊ delectari in odorib⁹ v̄tutū ac in
odorib⁹ inde pueniētū ī corpibus sc̄toꝝ. Vñ.
pe q̄nto mag⁹ odores corporū nafales parui-
pēdis: tāto magis ad sp̄nales ⁊ sup̄naturales
odores p̄cipiēdos p̄ficiēs ⁊ ascēdis. Cōt̄icias
q̄ de odorib⁹ v̄tutū q̄ sint p̄fecti: ex q̄z q̄si re-
dūdātia seu corespōdētia cōtingit multiplici
sc̄ptoz testimoio miros odores corporales ī sc̄o-
rū reliquijs sensibil̄ exp̄iri. P̄fecto si b̄ita-
se h̄z ī corporib⁹ nōdū gl̄ificatis necdū reāia-
tis: q̄nto magis in gl̄ificatis aīabus sc̄tissi-
mis: cū v̄tutū suaz p̄cipuis odoribus int̄ne
sibi vnitis: ipsis virtutū sp̄ualibus odorib⁹ in-
corpora gl̄iosa p̄ redūdātā corporalit̄ descē-
dētib⁹. Et si hoc erit in alijs sanctis: q̄nto ma-
gis in virgine gl̄iosa: quantoq̄ incōparabili⁹

Liber

In ipso xpo. Tu g̃ hō q̃ speras tādē ineffabilē
recreari ppetuis odorib⁹ talib⁹ z tātis: nonne
dignū putas parvipēdēdos esse odores hui⁹
mūdi: ac p̃inde nō curādū si defectū habeas
in actu vel instrumēto odorādī: Tāto nāq; p̃
fectius z delectabilī⁹ dictā unēsam suauitatē
celestiū odorū p̃cipies: q̃nto in p̃nti magis ad
h̃ p̃ modū meriti te disponis p̃tēdō sc̃z p̃
tū odorū naturalū recreatiōes: ac per conse
quēs minime curādō defectū sensus vel orga
ni quo ipsos sentire posses.

De defectu loquele. Caplm. VI.

Nec ob loquele defectū seu carentiā p̃tur
beris: qz alta quedā interioris hoīs ē se
creta loq̃la multo int̃mior: dulcior z suauior:
q̃ hō sc̃dm Hieronymū: si hoīm copia defue
rit loq̃tur cum deo. Qua etiā loq̃la loquit̃ hō
cū x̃gie gl̃iosa: cū angelis z p̃prio suo angelo.
Qua deniq; loq̃la loq̃tur hō cū q̃libet sc̃to: et
cū oībus de numero br̃oꝝ: ac cū caris suis vl̃
parētib⁹: q̃s sperat esse in societate ciniū sup
noꝝ. Nec mirū q̃ p̃m interiorē hoīem q̃ntū
cūq; balbutiēs siue mutus loq̃ poterit: cum z
sc̃dm illuz cantare ei possibile sit: Paulo b̃ in
nuēte z dicēte: Cātantes z psallētes ī cordib⁹
ṽris d̃ño Sane q̃nta eoz sit multitudo q̃bus
etiā mut⁹ loq̃ poterit: quāteq; sint dignitatis

Tredecimus lxxxix.

patet ex p̃missis. Que cura igit̃ erit ei si pau
cis respectiue z multo indigniorib⁹ tāq; x̃mi
culis hui⁹ mūdi homib⁹ loq̃ nō p̃t: Sed nec
trāseūdū q̃ sicut dic̃ Greg⁹: Tāto vnusq; a
supno amore disiungit̃: q̃nto infer⁹ delectat̃.
Ita p̃fecto tāto vnusq; ab interno cū sc̃tis
colloq̃o impedit̃: q̃nto infer⁹ terrenis creatu
ris colloq̃ndo delectat̃. Et rursus ec̃tra: Tā
to q̃sq; mutus: cetis parib⁹: magis ī supno cū
caris suis colloq̃o delectat̃: q̃nto infer⁹ exte
riori colloq̃o p̃uat̃. Cesset g̃ ei⁹ q̃rela de loq̃le
carētia: z dicat verbū cōsimile de colloq̃o cū
amicis vel q̃buscūq; hoibus terrenis: quale
verbū magdalēa teste Origene dixit de collo
quio cū angelis. Nolo inq̃t angelos videre:
nolo cū angelis manere si ceperit mibi multa
narrare: z si voluero eis ad oīa r̃ndere: timeo
ne amorē meū magis impediāt q̃ expediant.
De mēbroꝝ carētia vel defoꝝmi
tate. Caplm. VII.

Nisup nec de p̃dictoꝝ nec quozcūq; mē
broꝝ carētia vel defectu turbari debes:
qz forte eoz occasione ad aliq̃ illicita p̃petrā
da tēptarēris: a quib⁹ tēptatiōibus ad modū
plurimū supportaris: q̃s q̃dē tēptatiōes si ha
beres: nescis an vnq; eas vincere posses: sed
m

verissimi⁹ in toto vel i parte succūberes. Et si de mēbroz carētia vl' defectu turbar: seq̄t q̄ de tua vtilitate turbar: de q̄ poti⁹ gaudere deberes. **Uñ Hiero.** Si q̄s fortitudinē latronis vel pirate eneruat: z eos infirmos reddit: pdest ill' sua infirmitas. Debilitata em̄ mēbra qb⁹ nō bñ vtebāt: a malo ope cessabūt. **Quic** aūt sentētie satis p̄cordat illud p̄siliū saluatoris: Si man⁹ tua vel pes tu⁹ scādalizat te: absconde eū z p̄ice abs te: scz saltē corde. **Deh⁹** est tibi ad vitā ingredi debilē vl' claudū: q̄ du as man⁹ vel duos pedes habētē mitti in ignē eternū. **Deniqz** mēbroz carētia vel defectus aut toti⁹ corpis seu alicui⁹ part⁹ ei⁹ deformitas eo valet tibi: q̄ mun⁹ pcedis in publicum: magisqz domi manēs: custodis cubiculū tuū: paratioz seq̄ redēptioz nr̄i cōsiliū q̄ moner: vt cū ozaueris intra in cubiculū tuū z clauso ostio ozes patrē tuū. **Deinde** sup oīa valet b q̄ defect⁹ vel deformitas: siue sit i toto corpe: siue i aliq̄ eius parte: hūiliat hoīem de facili: **Supbiāqz** sociā pulchritudis nō finit i eo regnare: q̄ radix est oīz malī: q̄ quidē si inuale sceret: radicē omniū virtutū scz humilitatē extirparet: qua sola acquisita vel retenta nil est de quo conqueri homo haberet.

De senectute. Caplm. VIII.

Proterea de senectute nō trister? q̄ i se iocūdi⁹ est. **Uñ Sene.** Jocundissima etas ē senect⁹: iā nō tā p̄ceps q̄ dulce ē cupiditates fatigasse ac reliq̄sse. **Et itez.** Magnū expecta gaudii cū puerilē animū deposueris z te in virū philosophie trāstuleris. **S Seneca.** Deniqz meli⁹ est esse iuuenē z recentē fm̄ hominē interiorē ac senilē et deficientē scdm̄ exteriorē: q̄ ecōuerso esse iuuenē ac recentē fm̄ hoīem exteriorē ac esse veterē z deficientē scdm̄ interiorē. **Sz ecce** fm̄ aplm̄: licet is q̄ foris ē nr̄ hō corūpat: tū is q̄ int⁹ est renouat de die in diē. **Et p̄fecto** multo meli⁹ ē int⁹ siue scdm̄ interiorē hoīem quē de⁹ p̄ncipalit̄ inhabitat: mūdū esse z pulchrū cū aliq̄ imūdicia vel deformitate exterior⁹ hoīs: q̄ ecōuerso mūdū esse vel pulchrū scdm̄ exteriorē cū imūdicia vel deformitate hoīs interioris. **Minimz** quo tu senior es: eo mag⁹ disponeris vt deponas secundū pristinā cōuersationē veterē hominē q̄ corrupit scdm̄ desideria carnis: et renoueris spū mētis induēs nouū hominē: eo q̄ magis appropinqs ad dignissimā interioris hominis iuuetutē: et non solū spū mētis sed etiā terreno corpore renouat. **Uñ i** qdā sermone de p̄tecoste olim p̄phetā dictū erat: **Emitte spū tuū et creabunt z renouabis faciē terre.**

Uere nūc noua est nri corporis terra dñi spūa
lis in nob fructificat i mūdo doctria. hec ibi.
Sed ecce terra hui⁹ mūdi dñi p singulos an
nos pferit nouos flores: frōdes ⁊ fructus: vi
det inuonata: qre ⁊ terra nri corpori dñi ex spi
rituali doctria corporat i ea resultat bonoz
opez fruct⁹: videt esse noua. Quippe p h reno
uatio mēt videt i nouitatē corpis redūdasse.

De debilitate corporis. Ca. IX.

Ceterū nec trīstari debes de corporis de
bilitate ⁊ fortitudis carētia: qz est p vti
litate tua. Uñ Bern. Sepe i robusto ⁊ vege
tato corpore aīm⁹ mollior iacet atqz tepidior.
Et rursū In corpe debiliz ifirmo fortior viger
pmpriorqz spūs. Qd vtiqz expertū i se apls
cōtestās: Uñ infirmoz inqt tūc fortior sū ⁊ po
tēs. Uñ ⁊ Hieron. Fortitudo corporis imbe
cillitas mētis est. Et rursū imbecillitas corpo
ris ē fortitudo aie. h ille. Gaude ḡ pot⁹ de cor
poris imbecillitate. Qua em̄ ratione gaudere
habes de aie seu animi fortitudine siue spiritu
pmpitudine: eadē ratioe nō solū n̄ debes trī
stari de carētia fortitudis corporalis: s̄ magl
gaudere debes de corporis imbecillitate.

De infirmitatibus. Ca. X.

Similiter de infirmitate corporis quā ti
bi de⁹ imittit n̄ trīstet: s̄ eā habeas tā

q̄ bñficiū ⁊ grām visitationis: et gaudeas de
signo salutis: sperās h̄ tibi fieri ad dandā sciē
tiā salutē tue i remissionē pctōz tuoz: p visce
ra misericordie sue in qbus visitauit te orlēs
ex alto. Uñ i patz libro de qdā legit: qz cū fre
qnter infirmaret i corpore: ptingit vt vno anno
nulla eū egritudo ptingeret: ⁊ ptea flebat ⁊ ḡ
uiter ferebat dicēs: Reliqsti me dñe ⁊ noluisti
me h̄ anno visitare. Et ideo vt qdā ali⁹ sener
dixit: Si te occupauerit infirmitas corporis:
noli pusillanims fieri: s̄ patiēt fer: ⁊ roga deū
vt donet tibi q̄ expedit: h̄ est: qz volūtas sua
fiat. Sūma. n. religio ē vt i infirmitate q̄s agat
grās deo. Vultū etiā te debet cōsolari plens
egritudo: qz si et⁹ penā volūtarie sustines in h̄
mūdo: h̄ te liberare posset a maximis penis ⁊
diu sustinēdis in purgatorio.

De vite huius breuitate. Ca. XI

Non turberis de vite breuitate: s̄
magl studeas puidēter agere: ⁊ potius
bonos act⁹ q̄ dies multiplicare. Uñ ⁊ Sene.
Unus dies hoim eruditor plus valet q̄ im
periti lōgissīma etas. Et iterū. Sapiēs semp
cogitat q̄lis n̄ q̄nta sit vita. Nō em̄ viuere bo
nū ē s̄ bñ viuere. Et itez. Qz bñ viuas refert:
nō q̄ diu: actu vitā metiamur nō tpe. h̄ Sene.
Sed si de breui vita gaudere nō potes: sis vl

Liber

Indifferēs cū Augustio: q̄ solus cū deo collo/
q̄ns dicit: De salute corporis mei q̄diu qd̄ mi/
hi sit vtile nescio: tibi dñe h̄ cōmitto. Qui etiā
De male accedētib⁹ lōge vite sic dicit. Vita h̄
est dubia: vita ceca: vita erumposa: quā hūo/
res tumidāt: dolores extenuāt: ardores exci/
cāt: aera morbidāt: esce inflant: ieiunia mace/
rāt: ioci soluūt: tristicie p̄sumūt: sollicitudo co/
artat: securitas hebetat: diuitie iactāt: paup/
tas deijcit: iuuētus extollit: senect⁹ incuruat:
infirmitas frāgit: meror dep̄mit: et post h̄ oia
mors inf̄mit et vniuersis gaudijs finē iponit:
vita vt cū eē desierint n̄ fuisse putent. h̄ Aug⁹.

De tempestiua morte: Ca. XII.

DEniq; de morte tēpestiua si bñ intelli/
ges: pl⁹ gaudere q̄ turbari deberes. Vñ
Vincēt⁹. Quidā ad sc̄m ludouicū frācorū re/
gē sic scribit. Dors iudex ē cui⁹ iudicio sb̄ici/
unt et oēs reges et impatores. Iudex iste t̄naz
citationē sc̄m iuris formā solet facere. Pri⁹
est egritudo: sc̄da ē corpis defectio: tertia h̄o/
pemptoria ē: quā n̄ p̄ nūciū facit h̄ ipsamet ve/
nit. Quāq; t̄n p̄ trib⁹ vnā facit: qñ sc̄z iudex lū/
m⁹ sb̄ q̄ mors ē iudex delegat⁹ ex aliq̄ causa vult
festinare. Mā electos suos qñq; cit⁹ euocat ne
cadāt: malos etiā ne pctis pctā supaddāt: h̄ il.
De morte iam imminēte. Ca. XIII

Tredecimus xcii.

DEinde de morte imminēte nō tristeris s̄
poti⁹ gaude: qz mors miseriarū finis est
et obliuio. Vñ Sen. Dors maloz oim reme/
diū est. Et ideo idē Sen. dicit: qz rudis est ty/
rānus q̄ morte penā exigit: qz ipsū a pena li/
berat quē punire se credit. Et ppter h̄ etiā de
mortuis dixit Iohes in apocalypsi. Amodo
iā dicit sp̄s vt req̄scāt a laborib⁹ suis. Dors
ē etiā eterne ac iocūde vite ingressus et inchoa/
tio: Et ideo trāsitus sc̄toz natale eoz ab eccle/
sia appellat. Vñ Cypanus. Qui nūc morimur
ad immortalitē morte trāsgredimur: nec pōt
eterna vita succedere: nisi p̄tigerit hic exire. h̄
ille. Nos q̄ gliemur de morte: q̄ pficiscimur
ad dñm deū nr̄m: dñm vniuersoz: et ad glo/
sam ei⁹ genitricē reginā celoz: et generalit̄ ad
societātē ciuium supernoz.

De agonia. Caplm. XIII.

DEniq; si i agone n̄ p̄soleris p̄t demonū
tēptatiōes et ipugnatiōes: inuoca h̄ginē sc̄tāz
katherinā. De q̄ canit ecclia: Imminēte pas/
siōe h̄go h̄ interferit: asseq̄t iesu bone qd̄ a te
petierit suo q̄sq; i agōe mēoz mei fuerit. Et ec/
ce ad ipsā facta ē vox celit⁹ eā asserēs eē exau/
ditā. Hāc igit̄ i agōe tuo iuoca. Sz sup oia re/
ginā h̄ginē iuoca: d̄ q̄ sic ait V̄erū. Ille solus
o h̄go btā tuas laudes sileat: q̄ fidelit̄ iuocatā

Liber

sensit vnq̄ in suis necessitatib⁹ sibi defuisse.
Et iter: Si criminū imanitate turbat: si p̄sci
entie feditate cōfusus: si iudicij t̄oze p̄terit⁹:
si baratro desperatiōis absorpt⁹: mariā cogi
ta: mariā inuoca: nō recedat a corde: nō rece
dat ab ore: nā ipsam cogitās nō erras: ipsam
rogans nō desperas. **Be** Bernardus.

**Quartusdecim⁹ liber cōtinet conso
lationū remedia cōtra turbatiua que
opponūtur bono ipsius aie dispositio
ni seu cōditioni. Et habet capla. V.**

- I De p̄solatiōe sup actuali v̄tutū carē
- II De difficili acq̄sitiōe v̄tutū aie. (tia.
- III De stimulis carnis ⁊ inclinatione ⁊ p
nitate in malū.
- III De iracundia.
- V De tristitia sup erronea cōscientia.

**De cōsolatione sup actuali virtu
tū carentia. Caplm. I.**

Primo igit̄ cōsidera v̄tutis ip̄ria:
⁊ cognosces nō lōge distare a te cō
solationē tibi necessariā sup virtu
tū carētia. Minuz sicut p̄esto eēt
cōsolatio sup auri carētia: ad qd̄ habēdū via
homini patēs esset: ⁊ ad qd̄ ipsū aurū q̄si exi
tēs sui ip̄suo nūc⁹ hoīem liberalit̄ inuitaret:

Decimusquartus rciū

Ita p̄fecto et homini credēt̄ se carere v̄tutib⁹
p̄sto seu p̄p̄nua est cōsolatio si attendat eius
ip̄ria his silia q̄ de auro sūt supposita. **De** qui
bus diē **Sen.** Nulli p̄clusa est virtus: oibus
pater: oēs iuitat: oēs admittit: n̄ eligit domū:
nō censū: nudo homie cōtēta est. **h̄ Sen.** Tu
etiā hō q̄ p̄q̄ris v̄tutib⁹ te carere: vide q̄ b̄n̄
cōsideres: Aut em̄ amas v̄tutes: aut n̄ amas.
Si qd̄ nō amas: ad qd̄ tūc de eaz carētia cō
tristaris. Si v̄o virtutes amas: v̄l amas q̄ in
te sūt vel in alijs. Si amas illas q̄ in te existūt
quō credis te v̄tutes nō h̄re. Si amas v̄tu
tes q̄ in alijs sūt: iā p̄uinceris te v̄tutes h̄re.
Uñ Sen. Scias eū multis v̄tutib⁹ abūda
re qui alienas amat.

De difficili acq̄sitiōe v̄tutū aie. II.

Porro libēs posses incōmodis difficulta
tis acq̄rēdi virtutes tolerare: p̄ maximo
cōmodo cōseq̄nte in v̄tutū acq̄sitiōe ⁊ cō
sūmatiōe. Ecce em̄ adeptis v̄tutib⁹: scias q̄
p̄ eas conseq̄ris aie ornamentū ⁊ nitore: q̄ vt
dicit̄ i decretis: virtutes sūt q̄si picture ad aie
ornamētū: q̄ illa aia a deo depingit̄ q̄ habet
v̄tutū grām renitētē. Itē p̄ v̄tutes cōseq̄
ris aie a vitijis vulnerate medicamētū. **Unde**
Breg⁹. Quid ē v̄tus nisi medicamētū: ⁊ qd̄
vitiū nisi vulnus: Itē cōseq̄ris a p̄culis mu

Liber

nimentū. An dñs volens post passionē discipulos exponere periculis dicebat eis: Sedete in ciuitate quousq; induamini virtute ex alto. Itē cōsequeris grām hoīm. Unde Seneca. Ideo grōsa est virtus vt insitū sit malis pbare meliora. Itē equanimitatē cōsequeris. An Augustin⁹. Vir⁹ ē eq̄litas quedā vite vndios psonās rationi. Sz bec p̄dicatio est causalis. Mā equalitatē huiusmodi virtus causat. Mēpe scōm Senecā: animū reddit aspis blādiosq; inuictū: neutri se fortune s̄mittentē: quē nulla vis frāgat: quē nō attollant fortuita: nec deprimāt. Itē cōsequeris honorē et honestatē. Honestus em̄ vt dicit Isidorus: dicit aliq; eo q; nō aliquid habet turpitudis. Et subdit. Mā qd est honestas: nisi honor p̄petuus et q̄si honoris status: Itē cōsequeris generositatem. An Seneca. Quis est generosus ad virtutē a natura cōposit⁹: Itē cōsequeris optimā societate. An Seneca. Om̄ societati nulla p̄stantior: nulla firmior est: q̄ cū boni viri moribus similes: familiaritate sūt cōsueti. Itē p̄sequeris regalē p̄tātē et bonā mētis institutionē. Sicut em̄ regnū bene institutū est si recte in eo cōsularur et recte impetur et recte obediat: sic mēs bn̄ instituta est cū ratio recte cōsultat: voluntas recte impat et vires subiecte voluntati recte obe-

Decimusquartus xciiii.

diūt. Hāc autē bonā institutionē virt⁹ in mēte facit. Ipa em̄ rōnē illūinat et voluntatē d̄ fruitute vitioꝝ ad impiū s̄blimat. An Seneca. Eis honorē h̄re: magnū impiū dabo tibi Impa tibi.

De stimulis carnis et inclinatione et p̄nitente in malū. Caplm. III.

Queterū de stimulis carnis et vitioꝝ inclinatione ad peccādū et p̄nitente in malū nō desperes. Facile em̄ isti defect⁹ sūt remediabiles tāq; nature nō ingenti nec infixi. Unde Seneca. Nulla naturalia corporis et animi vitia ponit: q̄cqd̄ infixū et ingentū ē leuiter n̄ vincit. h̄ ille. Quasi dicat: arte p̄nit leuiter vitia vincit: scz arte bone p̄suetudis. Mēpe reglā iuris est: q; ois res p̄ q̄scūq; causas nascit̄ p̄ eandem dissoluit: Sz p̄suetudine vitii nascit̄: et q̄ nō mirū si etiā cōsuetudie scz p̄traria vitii dissoluat̄ seu vincat̄ cōsuetudie scz recte operādī q̄ virtus acq̄rit̄. Que vt dicit Aug⁹: ars est recte viuēdi: qua qdē arte habita simul habet̄ ars cōtra reliquas vitioꝝ si que sūt seu cōtra stimulū carnis et p̄nitentes in malum facile trahit̄. Hinc nāq; Socrates virtutē laudās: dixit ip̄am esse que res impossibiles ad possibilem redigeret facilitatē. Sic q̄ vt tactū est: virtus et p̄nitentia in malū arte quadā leuiter superatur. Sed esto q; nō leuiter id fieret: profecto

Liber

hoc ipsum plurimum confert. Tunc enim exercitium circa materiam virtutis quod esse dinoscitur circa bonum et difficile: coronam digne pro aliis meretur. Quippe puritas nature corrupte ad actus libidiniosos si victa fuerit coronat virginem. Et pari pacto universaliter puritas in malum si vincatur vel portionem aliquam addit ad coronam quam in cellis expectamus: sed nec coronatur nisi quod legitime certauerit. Denique stimuli vitiorum et puritas in malum sunt materia ex qua poteris tibi scalam facere per quam post christum aie tue dilectum ad celestem paradisum ad locum illum voluptatis et ineffabilis gaudiorum valeas ascendere. Fac ergo tibi scalam per quam illo ascendere valeas ex illa lignorum materia quorum in horro conscientie tue plurima forsitam succreuisse inuenies. Audi Augustinum. hanc materiam mirabilem tibi indicant: videlicet vitia tua et passionem eorum arte quamdam scalam tibi optimam fabricabis. Nepe de christi loquens ascensione ait. Post illum ergo quomodo possumus ascendere: et corpore sequimur illum affectuque pariter. Ascendemus autem si viderimus quomodo nostrum vitia et passiones subdere sibi studeat ac super ea stare assuescat: et ex ipsis sibi gradum construatur: quod possit ad superiora conscendere: eleuabit nos si fuerit infra nos. De vitis nostris scalam nobis facimus si vitia calcamus. **De ira. Cap. III.**

Decimusquartus xcv

Rursum noli conqueri de iracundia tua seu passione ire: quod tibi satis est proficua ratione habere victoriae. Nepe si paulus stimulum sibi datum non sensisset: non tam gloriosam victoriam quam non mediocre gaudium portionem ad coronam ipsam addidit habuisset. Sic etiam si iracundia seu ira quod tibi materia est spiritualis exercitii careres: nec victoriam coronanda obtineres. **Ubi Ambrosius.** Preclarum est motum temperare consilio: nec minoris virtutis dicitur cohibere iracundiam: indignationem compescere: quam omnino non irasci: cum plerumque illud leuius: istud fortius estimetur. **Ubi et Cassiodorus.** Deltor est qui vincit iram: quam quod capit ciuitatem. Denique scias passionem ire etiam in pluribus casibus esse necessariam: presertim si a fruente ratione impetatur. **Ubi Chrysostomus.** Si ira non fuerit: nec doctrina proficit: nec iudicia stant: nec crimina compescuntur. Iraque quod cum causa non irascitur peccat. Patientia enim irrationabilis vitia seminat: negligentiam nutrit: et non solum malos sed etiam bonos ad malum inuitat. Qui cum causa irascitur non fratri irascitur sed vitio. **h. Chrysostomus.** Scias etiam quod sicut dicit Thomas ad quoniam de perfectione aliquarum virtutum est ira sicut fortitudinis: ut dicitur in ethicis. Qui etiam dicit: quod ira quoniam dicitur voluntas vindicandi aliquod maleficium: et sic ira non est passio proprie loquendo: nec est in irascibili sed in voluntate: et sic ira est in

Liber

deo et in beatis: et fuit in christo. Alio modo dicitur
propter iram passio quodam vis irascibilis: quae contingit
ex hoc quod appetitus sensibilis tendit ad defensionem
alicuius quod apprehendit contrarium voluto et desi-
derato: et si quidem sit ex ordine rationis insurgens
vel ordinata ratione: sic dicitur ira per zelum: et sic
fuit in christo. h. Thomas. Qui rursus dicit: quod ira
secundum quod est passio: non opponit mansuetudini sed
est materia eius circa quam: quia etiam mitis irasci-
tur quando oportet. Sed et philosophus in ethicis
dicit: quod non irasci in quibus oportet insipienter est.
De tristitia super erronea conscientia. Ca. v
Proterea circa passionem conscientie scias du-
pliciter conscientiam esse erroneam. Pri-
mo quia nimis lata: secundo quia nimis arcta.
Utroque enim modo a medio virtutis deviat
et in via mortis errat. Primo modo habet erro-
neam conscientiam homines mundani et peccatores: qui
viam mortis faciunt sibi latam que ducit ad perditio-
nem. Et hi siles sunt cuidam seni qui transire volens li-
gnum transversaliter super ripam positum: fecit ipsum be-
rillo mediante latius quod esset apparere: quique pe-
de suum ad partem illam posuit quam arte sua appo-
suit: et sic in aquam cecidit. Secundo modo conscie-
ntiam habet erroneam illi frequenter qui de nouo ad
deum sunt conversi spirituales viri: vel quicumque ho-

Decimusquartus xvij

mines deuoti et cum hoc timorati: qui similes
sunt illis qui per pontem satis latum habent ire: quem
tamen magus aliquis strictum eis ad similitudinem
fili vel calami facit apparere: quibus magus est dia-
bolus qui hoc moraliter solet facere. Hi autem quia
timorati sunt: verentur sicut Job omnia opera sua
sive interiora sive exteriora. De conscientia er-
ro primo modo erronea: eo quod est nimis lata: quae
quidem contritione: confessione et satisfactione cu-
ratur: hoc in loco non tractabit: sed tamen modo de
secunda: quae est nimis arcta: que si forsitan te per-
turbar: ad consolationes sequentes recurras. Deni-
que circa erroneam et nimis arctam conscientiam pro
vno remedio est sciendum: quod in dubiis vita bono-
rum virorum debet alijs esse viuendi regula et ex-
emplum. Est igitur respiciendum ad facta bonorum
virorum et discretorum: et si plures tales vel ut in
pluribus casu tali eis occurrente sic vel sic se
habere inuenires: ac estimatione tua iudica-
res: tunc et tu similiter agere non formides. Si
dices forte in contrarium: quod tales viri et si bonas
habeant conscientiam: non tamen scientiam circa illam ma-
teriam: vel e converso habentes scientiam non habent con-
scientiam: vel si haberent utrumque forte sic non face-
ret. Ad hoc tibi respondeo: quod quando non est om-
nino certum: probabile tamen est et modicum du-
bium: quando simul scientiam habet et bonam conscientiam:

Liber

et qñ ita se haberēt si casus tales eis occurrerēt: tūc p̄ excusatiōe tua noueris esse sat̄ si similit̄ feceris. Attēde etiā qđ qđā canon dicit: nō solū in iurādo s̄ in oī qđ agit s̄ est moderatio solliciti⁹ obfuāda. Si in talē forte lapsū versus hostis inciderim⁹ insidijs: ex quo sine pcti⁹ tragico surgere nō possum⁹: illū poti⁹ euidē aditū petam⁹ qđ min⁹ piculi nos p̄pessuros esse cernim⁹. **Uñ z Breg⁹:** Ad destruēdas behemoth⁹ vsutias: subtiliter fiat vt cū mens inter mīora z maxia pctā p̄stringit̄: si oīno n̄lus sine pctō adit⁹ pater: mīora semp̄ eligant̄: qz z qđ muroz ambitu vndiqz ne fugiat clauditur: ibi se in fugā p̄cipitat vbi breuior murus ingerit̄. **Uñ cū in dubijs p̄stringimur:** vtiliter minimis s̄bdimur: ne ī magnis sine venia peccem⁹. Itaqz p̄plex⁹ neruo z behemoth istius p̄plexitas soluit̄: dū ad vtutes maxias p̄ commissa minora trāsīt. **s̄ Breg⁹.** **Uñ z Raymū:** dus in sūma sua infert: qđ veritate inspecta nihil ē p̄plexitas. Nec pōt aliqs esse p̄plex⁹ int̄ duo mala necessitate astrict⁹ ad aliqd malū p̄petrādū. **s̄ ille.** Quo dicēte: qđ nō pōt esse aliqs necessitate astrictus ad aliqd malū p̄petrādū: dicit ei⁹ glosator: nisi p̄pter errozē p̄sciētie: aut p̄pter malā voluntatē: quā nō vult deponere. **Hec asū videre poteris ex dicit̄ Thomē**

Decimusquartus fo. xcvi

quinēsis. Simpliciter inq̄t nullus est p̄plex⁹ absolute loq̄ndo: s̄ quodā posito nō est incōueniēs illo stāte aliquē p̄plexū fore: sicut intētiōe mala stāte: siue fiat actus qđ est in p̄cepto: siue nō fiat peccatū icurrit̄. Similit̄ etiā stante cōsciētia erronea: qđqd fiat peccatū nō vitat̄. Sed pōt hō prauā cōsciētiā et erroneā sicut z intentionē prauā deponere: et ideo simpliciter nō est p̄plexus. **s̄ Thomas.** Cū itaqz illud qđ admittit̄ ne grauius cōmittat̄ qñqz non vocat̄ peccatū: hoc intellige vel respectu peccati maioris: v̄ scōm estimationē alicui⁹. Quāuis em̄ fm se acceptū sit peccatū: in casu tñ cōtra euentū peiorē siue maioris pcti⁹: nō solū p̄mittit̄: s̄ et licite pōt fieri: qđ tñ circa sp̄m cōsciētia erronea et intētiōe mala deposita v̄aciter desinit esse peccatū. **Mō em̄ plurat̄ qđ nō seruat iuramētū qđ se iurauit facere homicidū.** Nota etiā qđ ī timore cōsciētie mltis modis cōtingit errare. Primo ex ignorantia: qñ qđ nescit qđ eligendū vel declinandū sit. Secūdo ex negligētia: vt qñ qđ negligit cōsciētiā discutere: vel si nescit se expedire: negligit ab alijs querere. Tertio ex supbia: vt qñ quis nō humiliat intellectū suū: vt scz sapiētiorib⁹ et meliorib⁹ se velit credere. Quarto ex singularitate: qua qđ sensū se qns p̄p̄tū: si cōformat

Liber

se alijs: nec seq̄t vias cōmunes doctor. **Quin-**
to ex affectu inordinato: q̄ sepe inclinat p̄sciē-
tiā ad id qd̄ hō vult vel appetit: et sic facit eā a
sua rectitudine deuiare. **Sexto** ex pusillanimi-
tate: q̄ quis timet nō timēda scdm̄ rectū iudi-
ciū rationis. **Septimo** ex pplexitate q̄ quis se
credit inter duo pctā positū esse: quoz alterū
impossibile sit dedinare. **Octauo** ex hūilitate
qua error ex cordis puritate pcedit. **Un̄ Bre.**
Honarū mentiū est ibi culpā cognoscere vbi
culpa nō est. **Debet** q̄ cōfessor vel cōsiliarius
ppter passionē cōsciētie erronee paties esse: et
infirmatū cōpati: et cū oī benignitate cōsulare
ac ligamina ei⁹ cū discretionē soluere. **Cōsciē-**
tiā em̄ erronea etiā multū laudis habet: **Magis**
q̄si nihil est in ea de malo culpe: sed solū error
in intellectu seu apprehēsiua virtute: et multū
de pfectiōe: scz timor et amor dei. **Un̄** nō sunt
deridēdi talē habētes infirmitatē: sed magis
laudādi: vtpote quos adeo vrget caritas et ti-
mor dei filialis: q̄ p toto mūdo nollēt deū sci-
enter offēdere pctō mortali: licet timor vehe-
mēs deū offēdēdi et dubitatio de agēdis nō
nullos h̄mōi intantū pturbet q̄ leprā vel aliū
morbū grauissimū eligerēt: vt a tali essent in-
firmitate supportati: q̄bus ob hoc multū ē cō-
patiendū: sūtq̄ gratiose et benigne ptractādi:
quos nimirū et hoc potest cōsolari q̄ sua infir-

Quintusdecimus xcviii.

mitas est curabilis: qd̄q̄ magni viri hac infir-
mitate scrupulose p̄scientie visi sūt laborasse:
qui tandē curati fuerunt deo cooperante.

Quintusdecim⁹ liber cōtinet cōsola-
tionū remedia oportuna cōtra turba-
tiua q̄ opponūtur spēaliter ipsius aie
securitati et trāquillitati. **Et hz ca. X.**

- I** De p̄solatione sup pusillanimitate si-
- II** De timore hoīm. (ue timiditate.)
- III** De timore raptorum.
- III** De timore diabolice impugnationis.
- V** De timore mortis in genere.
- VI** De timore mortis tēpore tonitruorū.
- VII** De timore mortis ratiōe cuiusuis pe-
riculi imminentis.
- VIII** De timore purgatorij vel inferni.
- IX** De dubitatione predestinationis.
- X** De desperatione ppter graues culpas.

**De p̄solatione sup pusillanimitate
sue timiditate. Caplm. I.**

Primo q̄ noli d̄ pusillanimitate seu
timiditate turbari: q̄a et si mala sit
ei⁹ p̄ditio: a peiore tñ te p̄seruat: vi-
delz a p̄sūptiōe seu p̄sūptuositate i mlt̄a mala
p̄cipitate. **Nimirū** i p̄sūptuositate regnat et relu-
cet supbia: q̄ teste scriptura: odibilis ē corā deo et

Liber

hoib⁹. Pusillanimitas autē quāuis nō sit virtus: tñ virtuti humilitatē deo grate et hoibus: magis est vicina. Presumptuosi em̄ multis sūt duri et infesti: pusillanimes autē solēt alijs eē bladi. Presumptuosi sūt distorti et inq̄eti: pusillanimes autē sūt pacifici et q̄eti. Presumptuosi solēt esse i verbis excessiui: pusillanimes autē patienter se hñt: nec solent peccare in excessu multiloqui. Hec oīa experientia docet euidenter. Et nihilomin⁹ ppter excessū malitie ipsi⁹ p̄sumptiōnis dicit scriptura: **O** p̄sumptio neq̄issima: vñ es creata: Sane extremū timiditati oppositū est audacia: et si timiditas rationē mali habeat: inq̄atū tñ excludit audaciā sic incōparabiliter plus ad bonū cōfert q̄ noceat. **O** q̄t mala et pctā ppter timiditatē sūt omīssa: que per audaciā sūt cōmissa. **Uñ** Salomon: **B**eatus hō q̄ semp est pauid⁹: q̄ vero mētis est dure: scz q̄lis est audax: corruet in malū. Et ideo nō mir⁹ q̄ vbi vn⁹ pusillanimis v̄l timid⁹ infernū meruit: ibi mille vel plures ppter audaciā et h̄ et i alio seculo cadere meruerūt. Deniq̄ audī Senecā illustrē te cōtra timores inordinatos aiantē ipsosq̄ dissuadentē. **N**ō sis inq̄t miser ante tēpus: cū illa q̄ velut iminētia expaustis: forte nūq̄ v̄tura sūt. Quedā nos magis torquet q̄ deberēt: quedā autē torquet quātū deberent: quedā torquet cū oīno non deberent:

Quintusdecimus xcix.

Aut auget⁹ dolorē: aut fugim⁹: aut preoccupam⁹. Si em̄ futurū ē: quid iuuat dolori suo occurrere: Satis cito dolebis: cū venerit: interim tibi meliora p̄mitte. Aliqñ gladius ab ipsa ceruice reuocat⁹ est: et aliquis suo carnifici sup̄stes fuit. **Hec Seneca.**

De timore hominū. Ca. II.

Ed et cōtra inordinatū timorē hoīm in genere valēt tria p̄cipue: scz deū timere: deū amare: et in eo sperare seu fiducia habere. De timore dicit **Ecclīasticus**. **T**imētī deū nō occurrēt mala: s̄ in tēptatione deus illū p̄seruabit et liberabit a malis. De amore dicit **Petrus**. **Q**uis est q̄ vobis noceat si boni emulatores fueritis: De spe et fiducia dicit **Psalm**. **I**n te dñe speraui nō confundar in eternū. Et iterū. **I**n te cōfido nō erubescā. Patet quoq̄ ppositū p̄ exemplū **M. āz** susanna erat fiducia habēs in dño et a morte ad quā dānata fuerat libera est. Sint ergo dicta tria simul: **N**ā funiculus triplex difficile rūpit. **N**ō ḡ nimis timeas hominē: **D**eū time porius et mandata eius obserua: qz hec debēt esse simul iuncta. **Uñ Greg⁹**. **T**imere deū: est nulla que facienda sūt bona p̄terire. **Uñ Ecclīasticus**. **Q**ui timet deū nihil negligit. **H**omōi timoris dei vtilitatē ad futura extendens: et ad p̄s referens

Libet

Aug⁹ dicit. Timor dei securitatē generat sem
piternā. Time eū q̄ sup om̄s est: et nullū ho
minē formidabis. h̄ Aug⁹. Et tūc dicere pote
ris cū psalmista: Fiducialit agā in eo ⁊ nō ti
mebo. Et rurū. Dñs adiutor me⁹ et p̄ctor
meus est: in ipso spauit cor meū ⁊ adiut⁹ sū.

De timore raptorū. Ca. III.

Sunt etiā remedia multa specialit cōtra
nimū timorē raptorū. Valet em̄ fiducia
liter dicere officū de sc̄a cruce: et specialiter:
Protege dñe plebē tuā p̄ signū sancte crucis.
Valet dicere fiducialit officū de br̄a virgine:
Salue sc̄a parēs: cū Euāgelio: In p̄ncipio ⁊ c̄
Valet dicere b̄ndictionē itinerantiū. Deniq̄
cōtra timorē raptorū valet dicere fiducialit: et
specialiter ī occurſu eorū h̄c b̄ndictionē. De⁹
meus: de⁹ me⁹: deus me⁹: de manu inimicorū
meorū extollas me: ⁊ libera me. p̄ nomē sc̄m
tuū: ab his q̄ appropinquāt mibi: qm̄ int̄ mul
tos eras mecū. De⁹ me⁹ adiutor meus: deus
meus refugū meū: de⁹ me⁹ liberator me⁹: In
hoc cognoui qm̄ voluisti me: q̄a nō gaudebit
inimic⁹ meus sup me. H̄c b̄ndictionē: quidaz
frater de mane iter piculosū arreptur⁹: nocte
p̄cedenti somnauit: de q̄ gaudebat: ⁊ in som
nis sibi dictū fuit: q̄ illa vt deberet b̄ndictio
ne: ⁊ sic securus esset. Qui⁹ rei exp̄imentū po

Quintusdecimus c.

stea ab ipso pluries: et ab alijs fuit exp̄ertum.
Vex vt in piculis latronū: in piculis raptorū
sis magis secur⁹: puenias picula te muniēdo
trib⁹ prius exp̄ssis munimētis: sc̄z timore dei:
amore: ac fiducia seu spe firmiter concepta.

De timore diabolice impugnationis. Caplm. III.

Rursum nec timere debes diabolū nocere
volentē non tñ valentē: impeditū per
mag⁹ potentē. Vñ Aug⁹. Diabolus plerūq̄
vult nocere et nō p̄t: qz ptās ista sb̄ ptāte est.
Nā si tñ nocere posset diabolus q̄ntū vellent:
aliqs iustorū nō remaneret. Vñ ⁊ Amb. Nisi
qs p̄ter timorē vixisset: nunq̄ accepisset in eo
ptātē diabolus: aut si accepisset: nō vt p̄deret
sed vt p̄baret. Sine permissione dei diabolū
nocere nō posse cognoscas: ne potētā diabo
li magis timeas q̄ diuinitatis offensam. Vñ
Bernardus. Demonū ē mala suggerere: no
strū est nō consentire: quotiens em̄ resistimus
totiēs eos superamus: angelos letificamus:
deum honoramus: qui incitat vt pugnemus:
adiuuat vt vincamus: p̄solidat ne deficiam⁹.
Audi etiā doctrinā facti Antonij: fratres suos
sic alloquētis: Varias inquit demonū noscūt
insidias: credulitatē nominis christi vestris fi
gite mentib⁹: et vniuersi demones fugabunt.

Libet

Et sumitur hoc remediū a contrario sensu: q̄
sicut Vincētius scribit in specu. Scētus longi-
nus ait ad demones habitātes in idolis: Cur
habitatis i idolis: Et respōderūt: vbi x̄ps nō
noīatur: et ei⁹ signū nō est positū: ibi est habi-
tatio n̄ra. Deniq̄ scias diabolicarū artū z sup-
stitionū deceptiones bonis nō esse timēdas:
s̄ prauis hoībus et fidē adhibentib⁹: deo hec
iuste ppter eorū peccata pmittēte. Vñ Aug⁹.
Deceptās iā dat imūdis spiritib⁹: vt prauos
hoīes seducāt: illos videlicet q̄ spernūt verita-
tē z credūt mēdacio: Et iuxta Pauli sentētiā:
sanā doctrinā nō ferūt. Hec Aug⁹. Insup cō-
tra pmissa q̄b⁹ prauis hoīes merēt seduci tāq̄
excecati: mltū valere videt ille x̄sus psalterij.
Illumina dñe oculos meos ne vnq̄ obdor-
miā in morte: neq̄ dicat inimicus me⁹ pualui
aduersus eū zc. Fertur em̄ quēdā demonia
cum alberto magno hec v̄ba vel similia dixit:
se: q̄ videlicet sciret quēdā versū in psalterio
quicūq̄ illū q̄tidie diceret: nisi q̄ ad sui dāna-
tionē seduci posset. Et cuz ille requisitus nollet
dicere alberto q̄s ille versus esset: Albertus
respōdēs dixit: nisi mihi dixeris illū ego omī
die integrū psalteriū legā: et p cōsequēs etiaz
versū illū. Demō times hoc p eū fieri: ne tm̄
bonū faceret: fatebat ei q̄ esset versus ille: s̄z

Quintusdecimus ci.

Illumina dñe oculos meos zc.

De timore mortis i genere. Ca. V

Amaritudine plenū terminari nō trepi-
des p eā. Vñ Ambro. Dors quidē cū omēs
absoluat: paucos delectat. At vero nō est vi-
tiū hoc mortis: s̄ n̄re infirmitatis q̄ volupta-
te corporis et delectatiōib⁹ vite isti⁹ capimur:
et cursū hūc cōsumare trepidam⁹: in q̄ plus ē
amaritudinis q̄ voluptatis. s̄ Ambro. Pro-
fecto vite p̄ntis cōtēptus hoīem quietū et se-
curū reddit. Docet em̄ expientia: q̄ sicut me-
tus facit hoīem inq̄tū et anxiū: sic z cōtēpt⁹
illi cōtrarius quietū facit et securū. Vñ Sen.
Pusilla res est hoīs vita: s̄ ingēs res est con-
tēptus vite: Hāc q̄ cōtempserit securus vide-
bit maria turbari: securus despiciet horridā
faciē fulminantis celī. Quid ad me q̄ magna
sint quib⁹ pereō: ipm̄ p̄ire magnū nō est. S̄z
ad timorē mortis excludēdū req̄rit q̄ hō quo
ad aiām sit bene expeditus ad moriendū.

De timore mortis tpe tonitruoz. VI.

Specialit̄ aut̄ q̄ sūt tonitrua: mori p ful-
mina et tēpestates minus timeas: Vñ
iobānis: q̄ filius tonitruī appellat̄: sacrosanctū
euangelij: In principio erat verbū: tecū ha-
beas: vel ipsū omī die a sacerdote audis vel

Libet.

pro te legas: et specialit̄ quā est tēpeſtas. Hoc em̄
in tribus religioſis ſimil̄ pro campū euntib⁹ fert̄
exptū: quoz duo q̄ p̄dictū euangelū ipſo die
nō audierāt: tēpeſtate maxima venēte p̄cuſſi
interierūt: et tertio q̄ p̄dictū euāgelū iſta die
audierat ſolus euasit. **V**ale: etiā refugiū pro me
tis deuotionē ad virginē gl̄ioſam: et ipſa erit
tibi p̄ſidio cōtra fulminis leſionē. **U**n̄ Ceſari
us de quodā ſacerdote narrat: q̄ antiphonaz
Salue regina: ad oēs horas dicere cōſueuit:
Et cū die quadā campū p̄trāſiret: orta ſūt ro/
nitrua tā valida vt vires ambulādī ſibi adime/
rēt: veniēs tandē cū multo labore ſimul et tu/
more ad eccliam ipſā intrauit: et corā altari ſe
p̄ſternēs pro ipſa tēpeſtate dñam mariā inter/
pellauit: et ecce matrona x̄gineī vult⁹: mirioꝝ
decoꝝis de altari ad eum veniens allocuta eſt
eū dicēs: qz antiphonā: Salue regia miſe. et
libēter ac frequēter decātas: nūq̄ fulmīa neq̄
tonitrua quoz timore ſep̄ affligeris te ledēt.

**De timore mortis ratioe cuiusuis
periculi imminentis. Ca. VII.**

Scias etiā q̄ contra timorē fulguris et tē/
peſtatis: et vniuerſaliter cōtra timorem
mortis imminentis ratione cuiusuis periculi ni/
hil eſt melius q̄ non eſſe ſibi conſcium alicu/
ius actualis peccati: vel q̄ ſe eſſe a peccatū

Quintusdecimus cii.

ſtificatū: et hoc firmiter ſperare. **U**n̄ egregiū
verbū dicit Greg⁹. Nullū genus mortis bo/
no et recte viuētī homini metuēdū ē. **L**ur em̄
metueret cū ſc̄ptura dicat: **I**uſtus ſi morte p̄/
occupat⁹ fuerit in refrigerio erit: **A**n̄te piculū
ergo pctā tua p̄ſitearis diſcrete: **Q**z ſi mortis
periculo iminēte oportunitatē cōſitēdi nō ha/
beas ſaltē cōteraris: qd̄ pōt fieri in ictu oculi:
et ſic iuſtificat⁹ ſi fueris optabile erit tibi mo/
ri: et veraciter dicere poteris: **C**upio diſſolui
et eſſe cum chriſto.

De timore purgatorij vlt̄ inferni. VIII

Sicut timor purgatorij vlt̄ inferni d̄ terre
at te inde gaude: qz te a mortalib⁹ culpis
retrahit et ad p̄niam agēdā adducit: cui⁹ mlti
ſūt fruct⁹. **U**n̄ Aug⁹. **P**nia languores ſanat:
mortuos ſuſcitāt: ſanitatē auget: ſupbiā reſe/
cat: et filialē timorē inducit q̄ manet i eternū.

De dubitatiōe p̄deſtinatiōis. IX.

Proſtea ſi vis vt dubitatio d̄ p̄deſtinatiōe
et ſalute te quāt nō moleſtet: ſpa i dño at/
q̄ ſatage: vt electio tua pro bona opa fiat certa:
qz certa electio n̄ ſtat cū dubitatione p̄babilī.
Ad h̄ em̄ hortat̄ p̄nceps ap̄toꝝ Pet⁹ dicēs:
Fres ſatagite vt pro bōa opa certā v̄raz vocati/
ōnē electōez faciat: ſic em̄ abūdāt miſtrabit̄
vob̄ introit⁹ in eternū regnū dñi nr̄i Ieſu xp̄i.

Liber

Mimirū bona opa si feceris: te ad celozū re-
gna tanq̄ p̄destinatū s̄bleuabū: Una em̄ cuꝝ
illis te esse p̄destinatū reputes ad salutē. Quē
admodū em̄ aq̄la ab eterno p̄destinata est ad
volandū sursum: nō tamē sine p̄nis q̄bus sub-
leuat ad celū aereū: cuius pullos si videres
in nido adhuc nudos: dubitare posses de fu-
turo eozū volatu: qd̄ dubiū nō maneret p̄ba-
bile si p̄nas eoz videres crescere. Ita p̄fecto
est de hoīe p̄destinato ad regnū celeste: nō se-
cūdū nudā eius s̄stātiā: s̄ vna cū bonis et v-
tuosis opibus tanq̄ p̄nis ipsū s̄bleuātibz.
Ob qd̄ dicit Psalmista: Quis dabit mihi p̄-
nas sicut colūbe et volabo et requiescā: Hoc
ergo solū sup̄est cōsiliū vt curram⁹ et cōtēda-
m⁹ cōplacere ei q̄ nos vocauit. Dicit em̄ Au-
gustin⁹: q̄ sic p̄ordinata ē diuina p̄destinatio:
vt ad eā p̄ bonoz opoz p̄seuerantiā pueniam⁹.
Uñ et Greg⁹. Ea q̄ sancti viri orādo efficiunt
ita p̄destinata sūt: vt p̄cibus obtineant. Naz
ipsa p̄nis regni p̄destinatio ita est ab oīpo-
tenti deo disposita: vt ad hoc electi ex labore
pueniāt: q̄tenus postulādo mereant accipere.
qd̄ eis oīpotēs deus añ secula disposuit dare.
hec Greg⁹. Cesset itaq̄ tua dubitatio: sed nō
succedat p̄sūptio: q̄ regnū celoz tibi p̄mittas
nullo merito respōdēt: et declines magis ad

Quintusdecimus cii

spem certam bonis operibus initentē. Hanc
nimirū spem nō modicū poterit p̄fortare di-
ctū Bernardi: de nri conditoris merito intm̄
cōfidentis: q̄ cū infirmitate q̄nq̄ sibi videret
añ tribunal dñi p̄ntari: et sathā cōtra ipsū mul-
ta diceret: rñdit: Regnū celozum duplici iure
dñs meus obtinet: scz hereditate p̄ris: et me-
rito passionis: altero ipse p̄tentus: alter mibi
donat: ad hoc p̄fusus inimicus decessit.

De desperatione propter graues culpas. Caplm. X.

Demū cesset in te tanq̄ pusillanimitatis
virtū ipsa desperatio: cū tibi sit potius
causa sperādi q̄ post casum pcti seq̄t equalis
ei a qua cecidisti virtutis p̄fectio. Uñ Greg⁹:
Nōnūq̄ culpa fortū occasio virtutū fit. Uñ
et Bernar. Ubi sup̄abundauit delictū: super-
abundare cōsuevit et gr̄a. Cur ergo nō omni
pusillanimitate deposita sperares et tu post
peccata cōsequi gr̄am iustificatiōis cōsuetam
dari alijs: p̄sertim cū detestatione memoriaz
habentib⁹ de peccatis: Uñ Chryso. Nō ē ad
virtutē vlla talis exhortatio: q̄lis est peccato-
rū recordatio. Et certe pctā p̄terita nō p̄dem-
nāt: sed nec iudicant: hoc breui et leui addito:
si nō placet. Uñ Ambro. Nō querit qd̄ quis
fuerit: s̄ q̄s sit: p̄terita em̄ nec p̄dēnāt ne vidi-

cāt. **Uñ** ⁊ **Aug^o**. Nō nocēt mala p̄terita si nō
placēt. **Uñ** ⁊ **Hier.** Dicite. inq̄t discipulis ei^o
et petro: q̄ se disciplinatui iudicauit indignū:
q̄ ter negauit m̄grm: Ac nō peccata p̄terita
nō nocent: quādo nō placent. Et itē **Amb^o**.
Nemo diffidat: nemo vetex cōsciū peccato-
rū p̄mia desperet: nouit de^o mutare sentētiā:
si tu noueris mutare delictū. **Uñ** ⁊ **Gregor^o**.
Fit plerumq̄ gratior deo amore ardēs vita
post culpā: q̄ securitate torquens innocentia.
Unde ⁊ **Heda**: Multis qui in pace ecclie ne-
gligēter vixerūt: subito errasse ⁊ in flagitia ali-
qua cecidisse profuit dū post casum penitēdo
erecti vigilātius domino seruire ceperūt: Et
qui pigri ac desides in innocentia stare vide-
bantur: per accedentē sibi ruīnā admoniti sūt
sollertius erga sui custodiā cōtra omēs anti-
cedat **Iesus Marie** filius in secula seculorū
benedictus: Amen.

ExPLICIT cōsolatoriū theologicū p̄clarissi-
mi viri: m̄grī **Johānis de Lambaco**: **Basi-**
lee per magistrum **Johānem de Amerbach**
Anno domini **rc̄. xcij.**

Liber meditationū beati Bernardi.

Annotatio capitulorum libri meditationum beati Bernardi: cum eorum que in ipsis meditanda traduntur sumaria expositione.

Quomodo homo ad dei imaginem factus: per cognitionem interioris hominis in memoriam: cognitionem: et dilectionem dei valeat pervenire: et ita ipse in deo et deus in eo requiescere: **Ca. I.**

De reprehensione nostri qui deum in exterioribus querimus: cum sit in nobis saltem per fidem. Et quomodo in mente nostra imago divine trinitatis repiatur secundum memoriam: intelligentiam et voluntatem: quomodo etiam per ista patrem et filium et spiritum sancto assimilemur: **Ca. II.**

De miseria exterioris hominis quantum ad eius originem: conceptionem: natiuitatem: mortem: et ante districtum iudicem presentationem: **Ca. III.**

De querulatione super vetero die iudicii: in quo libri conscientiarum aperientur: et omnia scelera commissa cumctis manifestabuntur: **Ca. IIII.**

Quod deus tanto districtius iudicat: quanto diutius negligentes ad emendationem expectat: et de redargutione nostri qui tam diu hic vivere desideramus: ubi mala quotidie crescunt: et hora mortis ignorat: **De formidolosa quoque ac do**

Annotation

lozosa aie a corpore separatione et ante tribu-
nal iudicis pductione: multisq; causis timorē:
horrorē atq; dolorē aggrauatibus: *Ca. V.*

*De dignitate aie et ei⁹ cū carne ppter quā
superius cōmemorata patitur tanta societate:
eiusdēq; carnis miseris ac vilitate: per quā z
homo vanitati sillis et vilis factus est: De su-
perbie quoq; repressione z hoīs rephēsiōne
ob hoc q; carnē pponit aie: q̄ tate p̄ciositatis
est vt nō nisi sanguine christi redimi potuerit:
pro qua et christ⁹ animā suā dedit et se occidi
permisit: *Ca. VI.**

*De admonitiōe hoīs: vt agnoscens q̄ no-
bilis sit aia p qua christ⁹ tāta passus est: etiā
seipsū affligat: neq; attendat qd caro sed quid
spūs poscat. Et de excusationis ei⁹ efficacissi-
ma cōfutatione p alioz exemplū: mortis cer-
tificationē: eternozq; supplicioz z cruciatū
cōminationē: cū sumaria illozū explicatione:
*Caplm. VII.**

*De sumaria ac dulcissima eternoz p̄mioz
expositione: vt p h saltē a desiderijs carnis re-
trahamur: z ad amorē celestiu: vbi spūs ppe-
tuo letari ac saciari pōt: inuitemur: *Ca. VIII.**

*De Questioe: Quis ad predicta p̄mia cō-
sequenda sit idone⁹: ac Resposiōne affirmate q*

Capitulozū.

ad hec habiles sint Verus penitēs: Bonus
obediens: Amabilis soci⁹: et fidelis seru⁹: cū
singulozū descriptiōe z explanatiōe: *Ca. IX.*

*De curiosa pprie vite exploratiōe et per
quotidianā discussionem exanimatione: mo-
diq; discutiēdi traditione: Et ad mutuā in ora-
tionib⁹ cōmemorationē habendā exhortatio-
ne atq; psuasiōe: *Ca. X.**

*Quomodo intrās eccliam ad orandū siue
psallendū se pparare deūq; laudare et glorifi-
care debeat: Et q; supnis ciuibus nihil magis
spectare libeat: Nec aliqd sūmo regi iocūdi⁹
exhiberi possit: *Ca. XI.**

*Quantā curā et sollicitudinē superni ciues
de nobis habeant: quāto ve desiderio aduētū
nīm expectent: Quōq; nobis ad eos festinādū
atq; currēdū sit: cū nō solū ipsi: sed et creator
eoz pater et filius et spūs sanctus: totaq; cele-
stis curia nos expectet: in qua cū magna leti-
cia suscipiet quicūq; iugi oratione et assidua
cogitatione in illa conuersat: *Ca. XII.**

*Quō vbiq; et frequenter sit orandū: ac de ef-
fectu orationis nostre: Quō etiā semp et vbiq;
de deo sit cogitandū et in corde nō cenaculū
christo exhibēdū: nobisq; ipsis velut templo
dei vtendū: quē et semp ante oculos habere*

Annotation

et in oibus que agimus presentē esse debem⁹
agnoscere: Ca. XIII.

C De cautela atq; custodia nobis necessaria
ne deū offendam⁹ qui sp et vbiq; p̄sens: cūcta
que facim⁹ cernit: cū quo et nos sp securi su-
mus p̄tra insidias diaboli: eo q̄ nō deserit spe-
rātes in se: nisi p̄ior deserat. Quomodo etiā
cor p̄ cui⁹ distractionē deus deserit: sit custo-
diendū atq; mūdandū: Ca. XIII.

C De increpatōe ⁊ accusatione sui⁹ p̄
pter p̄dictorū omissionē ⁊ negligentia: maiore
q; dilectionē lectionis q̄ orationis. De insa-
nie quoq; n̄re detestatiōe: dū cū dño maiesta-
tis in oratione loquētes: aures ab ipso auerti-
mus: Ca. XV.

C De cordis mutabilitate: instabilitate: inq̄-
tudine ⁊ vanitate: ac de salubri p̄ diligētē dis-
cussione: fragilitatisq; sue cognitionē atq; ve-
rā confessionē remedio: Ca. XVI.

C De recognitione negligentiarū et defectū
cōmissorū circa ea que ad verā ac debitā con-
fessionem exiguntur. Et q̄ nō sufficiat soli deo
confiteri: quinimo valde cōueniens saluber-
rimūq; sit vt sacerdoti peccata per confes-
siōne aperiantur: Ca. XVII.

C De multimoda sui⁹ p̄ accusatione: per

Capituloꝝ.

peccatorū et vitiorū in tota vita sua perpetra-
torū enarrationē: Ca. XVIII.

C De spe impetrande venie propter peccati
cognitionē: ⁊ ob id ampliori sui⁹ p̄ accusa-
tione: discussione ⁊ reprehensione: Ca. XIX.

C De diuini adiutorij inuocatione. p̄pter triū
principalū inimicorū: corporis videlicet: mū-
di ac diaboli circūdationē: Ca. XX.

C De querela super bellis: temptamentis ac
periculis vndiq; occurrentibus. De proprijs
etiam vnus cuiusq; premissorū inimicorū sug-
gestionibus: singularū quoq; discretionē: et
diabolicarū superatione: Ca. XXI.

C De varia illoꝝ inimicorū impugnatione:
singulariq; diaboli in adiutorio carnis confi-
dētia atq; eiusdē cū illo federatione: ⁊ de grā-
di impugnationis illoꝝ periculo: Ca. XXII.

C De ereptione inimicorū petitione: viteq;
emendande p̄missione. Et vt ad illam vitam
festinemus eāq; amemus: vbi sūma felicitas
et oim desiderabiliū inexplicabilis abundan-
tia: nullaq; miseria: ac cunctorū cōtristabiliū
ininterruptibilis et p̄petua absentia: p̄solato-
ria pulcherrimaq; exhortatiōe: Ca. XXIII.

C De reprehensione hominis hic thesaurizan-
tis. De malicia quoq; nequicia et impugna-

tionē veteris hominis aduersus nouum: atq;
illius per debitam penam digna castigatione
Ca. XXIII.

De ingenti pietatis ac misericordie christi
et dei erga hominē cōmendatione: et vt ope/
ra detur interne lectioni ad suūpius cognitio/
nem: dei dilectionem: inimicorū superationē
atq; eterne felicitatis consecutionē: finali ad/
monitione et libri conclusionē: Ca. XXV.

¶ Finis. ¶

¶ Melliflui doctoris beati Bernar/
di abbatis saluberrimus Liber medi/
tationū: feliciter incipit.

¶ Quomodo homo ad dei imaginē
factus: p cognitionē interioris hoīs
in memoriā: cognitionē: et dilectionē
dei valeat puenire: et ita ipse in deo ⁊
deus in eo requiescere: Caplm. I.

¶ Multi multa sciunt: et seipsos ne/
sciunt: alios inspicūt: et semet/
ipsos deserunt: deus querunt p
ista exteriora deserētes interi/
ora sua: quibus interior est de/
us: Idcirco ab exterioribus redeam ad inte/
riora: et ab inferioribus ad superiora ascen/
dā: vt possim cognoscere vnde venio: aut quo
vado: quid sim ⁊ vnde sim: et ita p cognitio/
nē mei valeam puenire ad cognitionem dei.
Quāto nāq; in cognitione mei proficio: tāto
ad cognitionē dei accedo. ¶ Secundum in/
teriorē hominē tria in mente mea inuenio: p
que deū recolo: conspicio ⁊ cōcupisco. Sunt
autē hec tria: memoria: intelligentiā: ⁊ volun/
tas siue amor. Per memoriā remīscor. Per
intelligentiā intueor. Per voluntatē ample

Libre meditationū.

ctoꝝ. Cū dei reminiscoꝝ: in memoria mea eū inuenio: et i ea de eo et i eo delectoꝝ: sicut quod ipse mihi donare dignatur. Intelligentia intueoꝝ: quid sit ipse deus in seipso: quod in angelis: quid in sanctis: quid in creaturis: et quid in hominibus. In seipso est incōprehensibilis vel etern⁹: quia principiu et finis. Principiu sine principio: finis sine fine. Ex me intelligo quod incōprehensibilis sit deus: quoniam meipsum intelligere nō possum quē ipse fecit. In angelis est desiderabilis: quia in eū desiderat angelus prospicere. In sanctis est delectabilis: quia in eo assidue felices letant. In creaturis est admirabilis: quia omnia potēter creat: sapiēter gubernat et benigne dispensat. In hominibus est amabilis: quia eorū deus est: et ipsi sūt plus ei⁹. Ipse em̄ i eis habitat tāq̄ i tēplo suo: et ipsi sūt tēplū ei⁹. Nō dedignat̄ singulos neq̄ vniuersos. Quisq̄ ei⁹ meminit eūq̄ intelligit ac diligit: cum illo est. Diligere debemus eū: quoniam ipse p̄or dilexit nos: et ad imaginē et similitudinē suā nos plasmauit. Quod nulli alij creature donare voluit. Ad imaginē dei facti sum⁹: sicut ad intellectū et noticiā filij: p̄ quē intelligim⁹: et cognoscim⁹ patrē: et accessū habem⁹ ad eū. Tāta cognatio ē inter nos et dei filiū: quod ipse imago dei est: et nos ad imaginē ei⁹ facti sum⁹. Quā

beati bernardi.

cognationē etiā ipsa similitudo testatur: quoniam nō solū ad imaginē sed etiā ad similitudinē eius facti sum⁹. Oportet itaq̄ id quod ad imaginē p̄ditū ē cū imagine puenire: et nō iuacuū nomē imaginis participare. Representemus ergo in nobis similitudinē in appetitu pacis: in amore caritatis: in intuitu veritatis. Teneamus eū in memoria: portemus in consciētia et vbiq̄ presentē veneremur. Mens siquidem nra eo ipso ei⁹ imago est: quo ei⁹ capax est: eiusq̄ particeps esse potest. Non propterea eius imago ē quia sui meminit mens sequitur intelligit ac diligit: sed quia potest meminisse: intelligere ac diligere eū a quo est facta. Quid em̄ facit sapientia ipsa facit. Nihil em̄ tā simile illi sūme sapientiētię mens rationalis: que p̄ memoriā: itelligentiā ac voluntatē in illa trinitate ineffabili p̄sistit. Consistere autē in illa nō potest: nisi ei⁹ meminerit: eumq̄ intelligat ac diligit. Demerit itaq̄ dei sui ad cuius imaginē facta est: eū intelligat: diligit atq̄ colat cū quod seipsum potest esse beata. Beata siquidem anima apud quā deus requiem inuenit: et in cuius tabernaculo requiescit. Beata em̄ quod dicere potest: Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. Negare siquidem ei requiem celi non poterit.

De reprehensione nri qui deū in ex

Liber meditationū.

terioribus querim⁹: cū sit in nobis sal
tē per fidē: Et quō in mēte nostra ima
go diuine trinitatis reperiā scōm me
moriā: intelligentiā: et voluntatem:
quō etiā per ista patri et filio et spū
sancto assimilemur: **Ca. II.**

Quare ergo nos deserimus: et in istis exte
rioribus deū querim⁹: qui apud nos est
si nos apud eū esse velimus: **R**euera nobis
cum est et in nobis: sed adhuc per fidem: do
nec mereamur videre p̄ speciem. **N**ouimus
inquit ap̄s christū habitare p̄ fidē in cordib⁹
nr̄is: qz christus in fide: fides in mēte: mēs in
corde: cor in pectore. **P**er fidem recolo deū
creatorē: adoro redēptorē: expecto saluatorē.
Credo videre in oib⁹ creatur̄ h̄re ī meipso:
et qđ his omnibus ineffabili⁹ atqz iocūdi⁹ et
beatius est cognoscere in seipso. **P**atrē nanqz
et filiū cū sancto spū cognoscere vita eterna ē:
beatitudo p̄fecta: sūma voluptas. **O**culus
nō vidit: nec auris audiuit: nec in cor homis
ascēdit: quāta claritas: quāta suauitas: et quāta
iocūditas maneat nos in illa visione: qñ deū
facie ad faciē videbim⁹: qđ est lux illuminatorū:
requies exercitatorū: patria redeūtiū: vita vi

beati bernardi.

uentiū: corona vincentiū. **I**ta in mēte mea
quādā imaginē illius sūme trinitatē reperiō:
ad quā sūmā trinitatē recolendā: inspiciendā:
ac diligēdā: vt eius recorder: in ea delecter: et
eā cōtempler: totū id qđ viuo debeo referre.

Deus imago dei ē: in qua sūt h̄ tria: scz me
moria: intelligētia et volūtas. **M**emorizē attri
buim⁹ omne qđ scimus etiā si nō inde cogita
mus. **I**ntelligētie tribuim⁹ omne qđ verū co
gitando inuenim⁹: qđ etiā memorizē cōmēda
mus. **P**er memoriā patri similes sumus:
p̄ intelligētiā filio: **S**pūsancto nihil tā simile
in nobis est sic volūtas vel amor siue dilectio
que excellentior volūtate est. **D**ilectio donū
dei est: ita qđ nullū hoc dono dei excellentius
est. **D**ilectio nanqz qđ ex deo est: deus est: et
p̄rie spiritus sanctus dicitur: per quem cari
tas dei diffusa est in cordib⁹ nr̄is: per quē tota
trinitas in nobis habitat.

De miseria exterioris hoīs quātū
ad eius originē: cōceptionē: natiuita
tē: mortē: et ante districtū iudicē pre
sentationē. **Ca. III.**

Secundū exteriorē hoīem de parētibus
illis venio: qđ me fecerūt añ dānatū qz na
tū. **P**eccatores peccatorē in peccato suo ge

Liber meditationū.

nuerūt: et de peccato nutrierūt. **D**iseri mīserū in hāc lucis miserā induxerunt. **N**ihil ex eis habeo nisi miserā et peccatū: et corruptibile corpus hoc qđ gesto. **A**d illos vero festino: qđ morte corpis hinc exierūt. **C**ū eorū sepulchra inspicio: nihil iuenio in eis nisi cinerem et vermē et fetorē et horrozē: **Q**đ ego sū ipi fuerūt: et qđ ipi sūt ego ero. **Q**uid sū ego: **H**omo de humore liquido. **F**ui em̄ i moneta cōceptionis de humano semine conceptus. **D**einde spuma illa coagulata modicū crescendo caro facta est. **P**ostea plorās et eulans traditus sū huius mūdi exilio. **E**t ecce iam moriar plenus iniquitatibus et abominationib⁹. **I**am presentabor ante districtū iudicē: de opibus meis rationē redditurus. **D**e querulatione sup venturo die iudicij: in quo libri cōscientiarū aperient⁹: et oīa scelera cōmissa cūctis manifestabuntur: **Ca. III.**

Ut mibi misero cū venerit dies illa iudicij et aperti fuerint libri in quib⁹ oēs mei conatus et cogitationes p̄te dño recitabuntur. **T**ūc dimisso capite p̄e cōfusione male cōscientie: in iudicio corā domino stabo trepidus et artius: vtpote cōmemorās scelerū cōmis-

beati bernardi.

sijs: ac vilitate: p̄ quā et homo vanitati sillis et vilis fact⁹ est. **D**e supbie q̄z rep̄sione et hoīs rep̄ensione ob hoc qđ carnē p̄ponit aīe: que tāte p̄ciositatis est vt nō nisi sanguine christi redimi potuerit: p̄ qua et christ⁹ aīam suā dedit et se occidi p̄misit. **Ca. VI.**

Anima insignita dei imagine: decorata similitudine: desponsata fide: dotata spiritali sancto: redēpta sanguine christi: deputata cū angelis: capax beatitudinis: heres bonitatis: ratiois particeps: quid tibi cū carne vñ ista pateris? **P**ropter carnē aliena tibi pctā iputant⁹: et tue iusticie quasi p̄anus mēstruate reputatur: atq̄ tu ipsa ad nihilū es redacta: et quasi nihilū vel iane reputata. **N**ihil aliud est caro: cū qua tibi tāta societas est: nisi sperma caro facta: fragili vestita decore: ornata vilibus et varijs coloribus. **S**ed erit in proximo cadaver miserum et putridū et cibus vermium. **N**ā quantūcūq̄ extollatur: semp caro est. **S**i diligēter cōsideres qđ p̄ os et nares ceterosq̄ corporis meat⁹ egrediat⁹: vili⁹ sterquiliniū nuncq̄ vidisti. **S**i singulas ei⁹ miserrimas enumerare velis: q̄z sit onerata peccatis: irretita vitij⁹: pruriēs p̄cupiscētijs: occu-

Liber meditationū

passionibus: polluta illusionibus: prona semper in malum: et in omne vitium peccatis: plenam omni confusione et ignominia inuenies.

Propter carnem homo vanitati similis factus est: quia ex illa vitium concupiscentie traxit quocapitius tenet: et incuruatur ut diligat vanitatem et iniquitatem operetur. **A**tende homo quod fuisti ante ortum: et quid es ab ortu usque ad occasum: atque quid eris post hanc vitam? **P**rofecto fuisti quod non eras: postea de vilis materia factus: et in vilissimo panno inuolutus: menstrualis sanguine in utero materno fuisti nutritus: tunica tua fuit pellis secundina: Sic indutus et ornatus venisti ad nos: nec memor es quod vilis sit origo tui. **F**orma: fauor populi: seruos iuuenilis: opesque surripere tibi noscere quid sit homo. **N**ihil enim aliud est homo quam sperma fetidum: saccus stercoreum: et cibus vermium. **P**ost hominem vermis: post vermem fetor et horrores. **S**ic in non hominem vertitur omnis homo. **C**ur ergo supbis homo non attendens quod fuerit vile semen et sanguis coagulatus in utero matris: Deinde miseris huius vite expositus et peccatis: Postea vermis et cibus vermium fuerit in tumulo: **Q**uid supbis puluis et cinis: cuius conceptio culpa: nasci miseria: vivere peccata: mori angustia: **C**ur carnem tuam o homo

beati bernardi.

preciosis rebus impinguas et adornas: quam post paucos dies vermes deuoraturi sunt in sepulchro: animam vero tuam non ornas bonis operibus: que deo et angelis eius presentanda est in celis: **Q**uare animam tuam vilipendis: et ei carnem proponis? **D**ominam ancillari: et ancillam dominari: magna abusio est. **T**otus siquidem mundus iste ad unius anime precium estimari non potest. **N**on enim pro toto mundo deus animam suam daret: quam pro anima humana dedit. **S**ublimis est ergo anime precium: que non nisi sanguine christi redimi potuit. **Q**uam ergo commutationem dabis pro anima tua: qui pro nihilo das illam? **M**one filius dei cum esset in sinu patris: a regalibus sedibus pro ea descendit ut eam liberaret a potestate diaboli: **Q**uam cum vidisset peccatorum funibus irretitam: iam iamque demonibus tradendam: ut morte perpetua damnares: fleuit super illam: que se flere nesciebat: nec solum fleuit sed etiam se occidi permisit: ut precio sanguinis sui eam redimeret. **A**spice mortalis: pro te datur hostia talis. **C**ur homo miratur: morior ne tu moriaris. **T**estes sunt clauis: pro quos crimina lauis. **M**orte morte domo: ne moriaris homo.

De admonitione hominis: ut agnoscens quod nobilis sit anima pro qua christi

Liber meditationū

Itus tāta passus est: etiā seipsum affli-
gat: neq; attēdat qđ caro sed quid spi-
ritus poscat. Et de excusationis eius
efficacissima cōsutatione p̄ aliorū ex-
emplū: mortis certificationē: eterno-
rūq; suppliciorū z cruciatuū cōmina-
tionē: cum sūmaria illorum explicati-
one: *Ca. VII.*

Agnosce homo q̄ nobilis est: anima tua
z q̄ grauiā fuerūt vulnera eius p̄ quib⁹
neceffe fuit christū dominū vulnerari. Si nō
essent hec ad mortē sempiternā: nunq; p̄ eoz
remedio filius dei moreret. **N**oli ergo vilī-
pendere anime tue passionē: cui a tanta maie-
state tantā vides exhiberi cōpassionē. Fudit
ipse lachrymas p̄ te: laua z tu p̄ singulas no-
ctes lectum tuū cordis cōpunctione z lachry-
marū assiduitate. Fudit ipse sanguinē suū p̄
tua redemptione: funde z tu tuuz quotidiana
corporis afflictione: quē si semel p̄ christo po-
nere nō potes: saltē mitiori z lōgiōri martyrio
quodā pone. **N**oli attēdere quid caro ve-
lit: sed quid spūs poscat. **T**unc em̄ glorio-
sus q̄s erit: cū ad dñm suū redierit: ita tamē si
de corpore secū mīne tulerit: z deterferit om̄

beati bernardi.

ne sordidū. **S**i vero dicis: Dur⁹ est hu-
mo: nō possum mundū spernere: z carnē mea
odio habere: Dic mihi vbi sūt amatores mū-
di: qui ante pauca tēpora nobiscū erant: nihil
ex eis remansit: nisi cineres z vermes. **A**ttē-
de ergo diligēter quid sūt: z quid fuerūt. Ho-
mines fuerūt sicut tu: comederunt: biberunt:
riserunt: duxerūt in bonis dies suos: z in pun-
cto ad inferna descēderūt. **D**ic caro eoz ver-
mibus: z illic aīe eoz ignib⁹ deputant: donec
rursus infelici collegio colligati sempiternis in-
uoluant incendijs: qui h̄ socij fuerūt in vitijs:
Una nāq; pena implicat quos vn⁹ amor ligat
in crimine. **Q**uid pfuit illis inanis gloria:
breuis leticia: mūdi potētia: carnis voluptas
falsē diuitie: magna familia: z mala ꝑcupiscen-
tia: **U**bi risus: vbi iocus: vbi iactātia: vbi ar-
rogantia: **D**e tāta leticia quāta tristitia: post
tantillā voluptatē tā grandis miseria: de tāta
exultatione ceciderūt in magnā miserā: gran-
dem ruinā: z magna tormēta. **Q**uicqđ illis
accidit tibi accidere pōt qz homo es: homo de
humo: limus de limo. **D**e terra es et de terra
viuis: z in terrā reuerteris qñ veniet dies vl-
tima: que subito veniet et forsitan hodie erit.
Certū est qz morieris: sed incertū est quā-
do: aut quō: aut vbi: quoniam mors vbiq; te ex-

Liber meditationū

pectat. Tu quoque si sapiens fueris: ubique eam expectabis. Si carnem sequeris: in carne punieris. Si in carne delectaris: cruciaberis in carne. Si curiosas vestes requiris: pro ornatu vestium subter te sternet tinea: et operimentum tuum erunt vermes. **I**usticia enim dei aliud iudicare non potest: nisi quod merentur opera nostra. **Q**ui enim plus diligit mundum quam deum: seculum quam claustrum: gulam quam abstinentiam: luxuriam quam castitatem sequitur diabolus: et ibit cum eo in supplicium eternum. **Q**uis putas tunc meror erit: quod luctus: que tristitia cum seperabunt iniusti a consortio sanctorum et a visione dei: et tradentur in potestatem demonum: et ibunt cum ipsis in ignem eternum: ibique semper erunt sine fine: in luctu et gemitu: Procul quippe a beata patria paradisi exultati cruciabuntur in gehenna perpetua: nunquam luctu refrigerium adepturi: sed pro milia milium annorum in inferno cruciandi: nec unquam inde liberandi: ubi nec qui torquet aliquando fatigat: nec qui torquet aliquando moritur. Sic enim ignis ibi consumit ut semper reseruet: sicut tormenta aguntur ut semper renouentur. **I**n iustitia vero qualitatem culpe sustinebit unusquisque penam gehenne: et similis culpe rei suis similibus iungetur cruciandi. **N**ihil aliud audiet ibi: nisi fletus et plangens: gemitus et ululatus: mero-

beati bernardi

res et stridores dentium. **N**ihilque ibi videbit nisi vermes et laruales facies tortorum atque terrima monstra demoniorum. **V**ermes crudeles mordebunt intima cordis. **H**inc dolor inde paucor: gemitus: stupor et timor horrens. **A**rdebunt miseri in igne eterno in eternum et ultra. **I**n carne cruciabuntur pro igne: in spiritu pro conscientie vermibus. **I**bi erit dolor intolerabilis: fetor incomparabilis: timor horribilis: mors corporis et anime: sine spe venie et misericordie: sic tamen morietur ut spiritum viuam: et sic viuam ut spiritum moriantur.

Ita anima peccatoris aut in inferno pro peccatis cruciabitur: aut peruersa a peccatis in paradiso pro bonis meritis collocabitur. **N**unc ergo unum e duobus eligamus: aut semper cruciari cum impiis: aut perpetuo letari cum sanctis. **B**onum siquidem et malum: mors et vita ante nos sunt posita: ut ad quod voluerimus manum extendamus. **S**ed si tormenta non terrent nos: saltem premia inuitent.

Be sumaria ac dulcissima eternorum premium expositione: ut per hec saltem a desiderijs carnis retrahamur: et ad amorem celestium: ubi spiritus perpetuo letari ac satiari potest: inuitemur: **Ca. VIII.**

Premium est videre deum: vivere cum deo: esse in deo qui erit omnia in omnibus: ha-

Liber meditationū

bere deū: inherere deo qui est summū bonū.
Et vbi est summū bonū: ibi est summa felicitas: summa iocunditas: vera libertas: perfecta caritas: eterna securitas: et secunda eternitas. Ibi est vera leticia: plena sciētia: oīs pulchritudo: et oīs beatitudo. Est ibi pax: pietas: bonitas: lux: virtus: honestas. Gaudia: leticie: dulcedo: vita p̄hennis. Gloria: laus: requies: amor et cōcordia dulcis. **S**ic cū deo beat⁹ homo erit in cuius sciētia peccatū inuentū nō fuerit. Videbit eū ad voluntatē: habebit ad voluntatē: fruatur ad iocunditatē. In eternitate vigebit: In v̄itate fulgebit: In bonitate gaudebit. Sic habebit p̄manēdi eternitates: sic cognoscēdi facilitatē: et requiescēdi felicitates. Quis siquidē erit illi⁹ sancte ciuitatis: cuius angeli ciues sunt: de⁹ pater templū: filius ei⁹ splendor: spiritus sanct⁹ caritas. **Q**ui ciuitas celestis: mansio secunda: patria totū p̄tinens quod delectat. Populus sine murmure: ioculē q̄ti: boies nullam indigentia habentes. **Q**ui gloriōsa dicta sunt de te ciuitas dei: sicut letantius omniū habitatio est in te. **Q**ui letantur in leticia et exultatōe: **Q**ui delectat de deo: cui⁹ aspect⁹ delectabilis: facies decora: eloquiū dulce. Delectabilis ad videndū: suavis ad habēdū: dulcis ad p̄frundū. Ipse p̄ se placet: et p̄

beati bernardi.

se sufficit ad meritū: sufficit ad p̄miū: nec extra illuz quicquid aliud querit: quia totū in illo inuenitur quicquid desiderat. **S**emp̄ libet illū aspiciere: semp̄ habere: semp̄ in illo delectari: et illo p̄frui. **I**n illo clarificat intellectus: et purificatur affect⁹ ad cognoscendā et diligendā veritatē: et hoc est totū bonum hominis: cognoscere se et amare creatorē suum. **Q**ue ergo nos angit vesania vitioꝝ: sitire absinthiū mundi hui⁹: sequi naufragiū vite labētis: pati infortuniū impie tyrannidis: ferre dñiūm: et nō magis cōuolare ad sanctorū felicitatē: ad angelozū societate: ad solēnitatē sup̄ne leticie: et ad iocunditatē cōtemplatiue vite: vt possim⁹ introire in potētiās domini: et videre sup̄abundantes diuitias bonitatis ei⁹. **I**bi vacabimus et videbimus quod dulcis est dominus: et quod magna multitudo dulcedinis eius. Videbimus glorie decorē: sanctorū splendorē: et regie p̄tatis honorē. Cognoscem⁹ vtiq̄ patris potentia: filij sapientia: spūs sancti benignissimā clementia: et ita habebimus noticiā illi⁹ summe trinitatis. **N**unc corpa per corpus videm⁹: imagines etiā corpoz p̄ spiritū cernimus: tūc vero ipsam veritatē puro mentis intuitu videbimus. **O** beata visio videre deū in seipso: videre in nobis: et nos in eo felici iocunditate

Liber meditationū

z iocunda felicitate. Quicquid desiderabim⁹
totū habebimus nihil amplius desiderātes:
z quicquid videbim⁹ amabimus ipso amore bñ.
Bñ inq̄ dulcedie amoris: z suauitate p̄tēpla
tiōis. Hec erit sūma p̄tēplatiōis: h̄ erit sūma il
li⁹ felicitatē: qm̄ i suo puro esse itelliget̄ sincera
diuinitas. Comphēdet̄ tūc incōprehēsil
trinitas: patebunt arcana diuinitatis: videbit̄
z amabit̄ deus: z hec visio z dilectio totū cor
hominis implēs z satians: tota erit illi⁹ beati
tudinis consumatio: Una erit omnīū lingua:
sublatio indefessa: vn⁹ affectus: amor etern⁹:
patebit̄ veritas: implebit̄ caritas: z erit inte
gra corporis z anime societas. Fulgebit̄ si
cut sol hūanitas glorificata: quieta erit z con
cors carnis z spūs sanitas. Angeloz z ho
minū vnū erit gaudiū: vnū colloquiū: vnū
conuiuiū. Nō lāguebit̄ amor: nec liquefiet
dilectio: p̄sentibus omnib⁹ bonis: nulla erit af
flicto dilatiōis: qm̄ beatifica diuine maiesta
tis p̄sentia: omnib⁹ erit omnia: z erit cōmu
nis omnīū: omnīpotētia: sapientia: pax: iusti
cia z intelligētia. Nō erit in illa patria diuer
sitas linguarū: sed pacifica z concors concor
dia morū z affectū. In torrente illi⁹ volu
ptatis nihil appetet̄ vltra cumulata facietas:
tanta erit felicitas. Ibi siquidē erit cumulus

beati bernardi

felicitatē: supeminēs gl̄ia: z supabūdās leticia.
De questione: Quis ad p̄dicta p̄
mia cōsequēda sit idone⁹: ac Respo
sione affirmāte q̄ ad hec habiles sint
verus penitēs: bonus obediēs: ama
bilis socius: z fidelis seru⁹: cū singu
loz descriptōe z explanatōe: Ca. IX.
Ad ad hec quis idone⁹: Profecto ver⁹
penitēs: bonus obediēs: amabilis soci⁹:
fidelis seru⁹. Verus penitēs est semp in la
bore z dolore: dolet de p̄teritis: laborat p̄ fu
turis cauēdis. Vera siquidē p̄nā est sine inter
missione t̄p̄s de p̄teritis malis dolere. Ver⁹
penitēs sic plāgit cōmissa vt nō cōmittat plā
genda. Irrisor nāq̄ est z nō verus penitēs:
qui adhuc agit qd̄ peniteat. Si ergo vis ver⁹
penitēs esse: cessa a peccato z ampli⁹ noli pec
care: qm̄ inanis est penitētia quā sequens co
inquinat culpa. Bonus obediēs dat suum
velle z suū nolle: vt posset dicere: Paratū cor
meū de⁹: paratū cor meū. Paratū quecūq̄ p̄
ceperis facere: paratū ad nutū tuū citius obe
dire: paratus tibi vacare: p̄ximis ministrare:
meipsum custodire: z in celestīū contēplatiōe
requiescere. Amabilis socius omnib⁹ est of
ficiosus: z nulli onerosus. Omnib⁹ est officio

Liber meditationū

sus: qz deuotus ad deū: benignus ad primū:
sobrius ad mundū: dñi seruus: primi socius:
mundi dñs. Supiora hz ad gaudiū: eqlia ad
pfortiū: inferiora ad fuitiū. Nulli ē onerosus:
sed inferiora redigit ad utilitatē mediorū z ad
honorē superiorū: supiora trahens: inferiora
sequēs: ab illis possessus: ista possidēs. ¶ **F**i
delis seru⁹ est in cōtemplatiōe dei: z custodia
sui. ¶ **C**ustodie ergo tue pri⁹ adhibe omnem
diligentiā: Deinde itelligēs te nūq̄ posse suf-
ficere ad custodiendā tuā industriā: diuinam
implora clementiā. ¶ **I**teq̄ ad cōtemplandā
in te creatoris tui voluntatē bonā z benepla-
centē atq̄ pfectā: angelicā exora tutelā: patro-
ciniāq̄ omniū sanctorū cū christo regnantū
sup te roga. **C**urre p singulos: supplica singu-
lis: z simul omnib⁹ clama: z dic: **M**iseremini
mei miseremini mei saltē vos amici mei: **R**e-
cipite fugitiuū vestrū: sed fratuelē: sed cōsan-
guineū in sanguine redēptoris. ¶ **E**n pauper
stat ad hostiū clamat z pulsat: aperite pulsan-
ti: z cōducite eū ad regē: vt pstratus corā eo:
indicē ei omnes miseras z necessitates quas
patior. ¶ **A**d extremū vero plato tuo cor tuus
cū oī pgenie recōsigna: nullū in eo remaneat
peccatū quod nō pura confessione deleatur.
Jesum christū etiā sup cor tuū pone sicut si

beati bernardi.

maculū. **L**ū em̄ xp̄s cordis ostiū custodit z
cordis ostiari⁹ est: vt p illū igrediant̄ z egredi-
antur omnes cordis familie: cōsequenter affi-
stunt milia milīū angelorū ad fores exteriorū
sensuū excubantiū: **N**ec alienigena audet ir-
rūpere terribiles illas acies ppter ostiarij re-
uerentiā z angelorū custodiam.

Curiosa pprie vite exploratio-
ne: z p quotidianā discussionē exami-
natione: modiq̄ discutiēdi traditiōe:
Et ad mutuā in orationib⁹ cōmemo-
rationez habendā exhortatione atq̄
psuasione: **Ca. X.**

Integritatis tue curiosus explorator vt
tam tuā quotidiana discussione exami-
na. **A**ttende diligēter quātum pficias: vel
quātū deficias: qualis sis in moribus: z qua-
lis ī affectib⁹: q̄ similis sis deo vel q̄ dissimī-
lis: q̄ ppe vel q̄ longe: nō locorū interuallis:
sed morū affectib⁹. ¶ **S**tude cognoscere te: q̄
multo melior z laudabilior es si te cognoscis:
q̄ si te neglecto cognosceres cursus siderum:
vires herbarū: cōplexiōes hominū: naturas
animaliū: z haberes omniū celestium z terre-
strium scientiā. ¶ **R**edde ergo te tibi: z si non
sq̄ aut sepe: saltē interdū. **R**ege tuos affectus

Liber meditationū

dirige actus: corrige excessus: nihil in te maneat idisciplinatum. Pone omnes transgressiones tuas ante oculos tuos. Statue te ante te tanquam ante alium: et sic temetipsum plage. Plo-
ra iniquitates tuas et peccata: quibus deus offensus disti. Indica ei miseras tuas: ostende illi malicias aduersariorum tuorum. **C**umque te coram eo in lachrymis mactaueris: precor te ut memores sis mei. **E**go enim ex quo cognoui te: in christo diligo te: et illuc tui mentionem deferro: ubi et illicita cogitatio supplicium: et honesta promeretur premium. **A**d altare namque domini cum peccator sto sed sacerdos tua me comitatur memoria. Tu vero mihi vicem reddes si me amaueris: et orationum tuarum participem me feceris: ibi cum recordatione tecum esse desidero presens: ubi pro te et tuis familiaribus preces deuotas coram deo fundis. **N**ec mireris si dixi presens: quonia si me amas: ideo amas quia imago dei sum: ita tibi presens sum: ut tu ipse tibi. **Q**uid enim tu es substantialiter: hoc ego sum. **I**mago enim dei est omnis anima rationalis: quoniam qui in se imaginem dei querit tam primum quam se querit: et qui illam in se querendo inuenit in omni homine eandem cognoscit. **V**isio autem anime intellectus est. Si ergo te vides me vides: quia nihil aliud sum quam tu: et si tu deum diligis

beati bernardi.

me imaginem dei diligis: et ego diligendo deum diligo te: et ita dum vnus querimus et ad vnum tendimus: semper nobis inuicem presentes sumus: sed in deo in quo nos diligimus.

Quo intrans ecclesiam ad orandum siue psallendum se preparare deusque laudare et glorificare debeat. **E**t quod super his ciuibus nihil magis spectare libeat: **N**ec aliquid summo regi iocundi exhiberi possit: **Ca. XI.**

Quam ad orandum siue ad psallendum ecclesiam intraueris: fluctuantium cogitationum tumultum exterius relinquas: curaque exteriorum omnino penitus obliuiscere: ut soli deo vacare possis. **F**ieri enim non potest ut aliquando cum deo loquatur: qui cum toto mundo etiam tacens fabulatur. **I**ntende ergo illi qui intedit tibi: audi illum loquentem tibi: ut ipse exaudiat te loquentem sibi. **I**ta fiet si diuinis laudibus soluendis cum deuota reuerentia et sollicitudine assistas: si singula verba diuine scripture diligenter intendas. **N**on quod ego ista faciam: dico: sed quod facere vellem: et non fecisse peniter: et non facere piget. **T**u vero cui maior gratia concessa est: votis et deuotis precibus pijs aures domini ad te

Libet meditationū

flecte: lachrymis et suspirijs p tuis excessib⁹
illū clemēter exora: atq; spiritalibus canticis
in omnib⁹ operib⁹ suis illuz lauda z glorifica.

Nil eniz magis supernis ciuib⁹ spectare
libet: nil regi sūmo iocūdi⁹ exhibetur: sicut ip
se testat: Sacrificiū laudis honorificabit me.

Quantā curā z sollicitudinē sup
ni ciues de nobis habeant: quāto ve
desiderio aduentū nostruz expectēt:

Oz nobis ad eos festinanduz atq;
currendū sit: cum non solū ipsi: sed et
creator eorū pater z fili⁹ z spiritus san.
ctus: totaq; celestis curia nos expec
tet: in qua cū magna leticia suscipiet
quicūq; iugi oratione z assidua cogi
tatione in illa conuersat: **Ca. XII.**

Oz felix esses si spiritalib⁹ oculis semel
intueri posses quomodo pueniunt prin
cipes cōiuncti psallentibus in medio iuuentu
larū tympanistriaz: Uideres pculdubio qua
cura: quo ve tripudio intersunt cantantib⁹: as
sistunt orantib⁹: assunt meditantib⁹: supsunt
quiescentib⁹: puidentibus atq; pcurantibus
psunt. Diligunt quidē suos conciuēs super
ne ptestates: z p his qui hereditatē capiunt
sal. is sollicitē cōgaudent: pfortant: instruūt:

beati bernardi.

pregunt: puidētq; omnib⁹ omnes in omni
bus. Ipsi em̄ desiderant aduentū nostrum:
quoniā de nobis expectant ciuitatis sue rui
nas restaurari. Diligenter querūt z libentē
audiunt bona de nobis. Sollicite discurrunt
medij inter nos z deum: nostros gemitus ad
eū fidelissime deportātes: ipsiusq; gratiā de
uotissime reportātes. Non dedignabūtur
esse socij nostri: qui iam facti sunt ministri no
stri. Exultare eos fecimus quando cōuersi
sumus ad penitentiā. Festinemus ergo de no
bis eorū leticiā adimplere. **U**e tibi quicūq;
es: qui desideras reuerti ad vomitū: redire ad
lutum: putas ne placatos habebis in iudicio:
quos tanto z tā speratō gaudio vis priuare:
Exultauerunt quādo uenimus ad religionē:
tanq; sup his quos ab ipā inferni porta cerne
rent reuocari. Quid uero nunc erit si ab ip
sa paradisi ianua uiderint redire: z retro sum
abire eos qui iam alter pedem habēt in celo.
Nā si corpora inferius corda sursum. Cur
ramus ergo: nō passibus corporis: sed affecti
bus: sed suspirijs: sed desiderijs: quoniā nō so
lum angeli: sed angeloz creator nos expectat.
Expectat nos deus pater tanq; filios z here
des: ut constituat nos sup omnia bona sua.
Expectat nos dei filius tanq; fratres: z cohe

Libere meditationū

redes: vt fructum sue natiuitatis ⁊ precū sui sanguinis offerat deo patri. Expectat nos spiritus sanctus: Ipse siquidē ē bonitas et benignitas: in qua ab eterno predestinati sumus. Nec dubiū quin p̄destinationes suā adimplere velit. Ergo quia om̄is celestis curia nos expectat ⁊ desiderat: desideremus eā quanto possumus desiderio. Cū magna nāq; cōfusione ⁊ rubore ad illā pueniet quisquis eā vehementer videre nō desiderat. Quicūq; vero iugi oratione ⁊ assidua cogitatione in illa conuersat: ⁊ securus hinc egreditur: ⁊ cū magna leticia illuc suscipietur.

Quod ubiq; ⁊ frequenter sit orandū: ac de effectu orationis nostre. Quod etiam semp ⁊ ubiq; de deo sit cogitandū ⁊ in corde nostro cenaculū christo exhibendū: nobisq; ipsis velut templo dei vtendū: quē et semp ante oculos habere: ⁊ in omnib⁹ que agim⁹ p̄sentē esse debemus agnoscere: La. XIII.

Ubiq; ergo fueris intra te ipsum ora: si lōge fueris ab oratorio: noli locum querere: quoniā tu ipse locus es. Si fueris in lecto aut in alio loco: ora: ⁊ ibi est tēplū. Fre

beati bernardi.

quenter orandū et flexo corpore mens est erigenda ad deū. Sicut em̄ nullum est momentum quo homo nō fruatur vel partem dei bonitatis ⁊ misericordiae: sic nullū debet esse momentū quo eū p̄sentē nō habeat in memoria. Sed dicit: Ego quotidie oro: ⁊ orationis mee nullum fructū sentio: sed sicut accedo ad illā sic et recedo: ⁊ nemo mihi responderet: nemo mihi loquitur: nemo mihi quippiam donat: sed incassum laborasse video. Sic loquitur humana stulticia: non attendens quid p̄mittat veritas dicens: Amen amē dico vobis quicquid orantes petitis: credite qz accipietis et fiet vobis. Noli ergo vilipendere orationē tuā: quoniā ille ad quē oras nō vilipedit eam: sed antequam egrediatur de ore tuo: ipse eā scribi iubet in libro suo. Et vnū e duob⁹ indubitanter sperare debemus: qm̄ aut dabit nobis quod petim⁹: aut quod nouit esse vtilius. Cogita itaq; de deo quicquid melius potes: ⁊ de te quicquid deteriorius vales. De te vero ⁊ de illo ampli⁹ credere debes: qz cogitare potes. Omne tempus in quo de deo nō cogitas: hoc te cōputa didisse. Omnis quidem res aliena est a nobis: tempus tantū nostrū est: vaca ergo: ⁊ ubi cūq; fueris: ibi tot⁹ ⁊ tuus esto. Noli te rebus tradere: sed cōmodare. Quocūq; loco con-

Libere meditationū

sis: cogitationes tuas tracta: et aliqd saluta-
re in animo tuo versa. Omnis siquidē loc⁹ ad
meditandū est cōgruus. ¶ Tota ergo facul-
tate animū colligēs libere tecū habita: et in la-
titudine cordis tui deambulās: ibidē cenacu-
lū grande stratū christo exhibet. Deus nāq;
sapiētis semp est apud deū. Illum semp ante
oculos habere debemus: p quē sumus: uiui-
mus et sapimus. Ipsum nāq; ut essemus ha-
bemus auctorē: ipsum etiā ut sapiētes sumus
habemus doctōrē: et ut beati sum⁹ eterne sua-
uitatis habemus largitorē. Et in hoc ei⁹ ima-
ginē: hoc est illius sūme trinitatis: in nobis co-
gnoscimus. Nā sicut ille est et sapiens est et bo-
nus est: sic et nos p modulo nostro et sumus et
nos esse scim⁹: et id esse et nosse diligim⁹. Cre-
re ergo te ipso velut dei templo: ppter illud qd
in te est simile deo. Honor siquidē sūmus est
deo: illū venerari et imitari. Imitari si pi⁹ es.
Templū em̄ sanctū est deo mens pi⁹: et alta-
re optimū cor eius. Veneraris si misericors
es: sicut ipse omnib⁹ misericors est. Hostia
siquidē acceptabilis deo est: facere bonū omni-
bus p deo. Fac omnia sicut filius dei: ut di-
gnus sis eo qui dignatus est te vocare filius.
In omnibus vero que agis: deus esse presen-
tem cognosce.

beati bernardi

Be cautela atq; custodia nobis
necessaria ne deū offendam⁹ qui sem-
per et vbiq; p̄sens: cuncta que facim⁹
cernit: cū quo et nos semp securi sum⁹
cōtra insidias diaboli: eo q nō dese-
rit sperātes in se: nisi prior deseratur.
Quomō etiam cor p cuius distracti-
onem deus deserit: sit custodiendum
atq; mundandū: Ca. XIII.

Aue ergo ne in eo quod male delectat
vel visio tua vel cogitatio tua demoret:
nec dicas aut facias quod nō licet etiā si libet:
nec aliquo signo vel facto deus offendas: qui
vbiq; p̄sens cernit quicquid facit. Magna cu-
stodia necessaria est tibi: quoniā oīa agis an-
te oculos iudicis cuncta cernētis. Cū illo ta-
men semp es securus: si talē te p̄paraueris: ut
tecū esse dignet. Si tecū nō est p gratiā: adest
tamē p vindictā: sed ve tibi si ita tecū est: imo
vet tibi si ita tecū nō adest. Illi nāq; irascit
deus: quē peccantē non flagellat. Nam quē
hic flagellando nō emendat: in futuro dānat.
Certū est q mors vbiq; tibi minatur: dia-
bolus vero vbiq; insidiat ut animā tuā rapi-
at quādo egredietur de corpore. Tu

Liber meditationū

noli timere: quoniam deus qui in te habitat: si
tamē habitat: eripiet te a morte et a demone.
Fidelis em̄ soci⁹ ē: nec deserit sperātes in se:
nisi pri⁹ ipse deserat. Deseritur autē cū cor p
inutiles et prauas cogitatiōes: vaga mēte dis-
trahit. Adcirco omni sollicitudine et custo-
dia illud debes custodire et tenere: vt in illo te
us requiescere possit. In omni q̄ppe creatura
que sub sole est mūdānis vanitatib⁹ occupat:
nihil humano corde sublimi⁹: nihil nobilius:
nihilq; deo simili⁹ reperit: q̄propter nihil ali-
ud querit a te nisi cor tuū. **D**unda ergo il-
lud p purā confessionē: et assiduā orationē: vt
mūdo corde deū videre possis p continuā et
circūspecionē. In omni loco esto ei subiect⁹
et intentus: Compone mores tuos: vt sis in te
pacat⁹. Dilige oēs homines: et omnibus te
amabile exhibe: vt sis pacific⁹ et dei fili⁹. Sic
eris bon⁹ monachus: sanct⁹: humilis et rect⁹:
et cū talis fueris memento mei.

De increpatione et accusatione sui
ipsius ppter predictorū omissionē et
negligentiā: maioreq; dilectionē le-
ctionis q̄ oratiōis. **D**e insanie quoq;
nostre detestatione: dū cum domino
mansans in oratione loquentes: au-

beati bernardi:

res ab ipso auertimus: Ca. XV.

Ut mihi qui ista dico et nō facio: et si ali-
quādo facio: nō diu pseuero. **I**sta ha-
beo in memoria: et nō seruo in vita: habeo in
sermonibus: et nō in moribus. Legem in cor-
de et ore tota die rumino: et cōtraria legi facio:
lego in ea de religione: et p̄ diligo lectionē q̄
orationē. Verū tamen nihil aliud docet me di-
uina scriptura: nisi religionē amare: veritatez
seruare: castitatē tenere: caritatē h̄re. **E**go
autē miser et miserabilis citi⁹ curro ad lectionē
q̄ ad orationē: libenti⁹ volo legere q̄ missas
auscultare. **E**xpectat me quandoq; aliquis
volens de necessitate sua loqui mihi: **E**go ve-
ro librum aliquē accipio: quē ille vel ille habe-
re vellet: lego in eo: et legendo in eo: amitto
caritatis fruct⁹: pietatis affectus: cōpunctio-
nis fletus: missarum vtilitatē: celestium contē-
plationē: qua nihil in hac vita dulcius sentit:
nihil auidius sumitur: nihil ita mentē ab amo-
re mundi separat: nihil sic animū roborat con-
tra tēptationes: nihil ita hominē excitat et ad-
iuuat ad omne opus bonum et ad omnem la-
borem. **D**iserere mei deus: quoniam ibi
plus pecco vbi peccata mea emēdare debeo.
In oratorio nanq; sepe dum oro nō attendo
quid dico. **O**re quidē oro: sed mentes foris

Liber meditationū.

vagantem oratiōis fructu priuo: Corpore sū
interius: sed mente exterius: et ideo perdo qđ
dico. Parum enim pdest sola voce cantare:
sine cordis intentione. ¶ Propterea magna
pueritas: imo magna insania est: quando cum
domino maiestatis in oratiōe loqui presumi-
mus: et insensati aurem ab ipso auertimus: et
nescio ad quas ineptas et inanes fabulas cor
conuertimus. ¶ Magna quoq; insania est et
grauiter vindicanda: cū vilissimus puluis lo-
quentem ad se creatores vniuersitatis audire
dedignatur. ¶ Ineffabilis vero est diuine bo-
nitatis dignatio: que quotidie pspicit nos in-
felicis aures auertētes: obturantes corda: et
nihilominus clamat ad nos dicens: Redite p
uaricatores ad cor: vacate et videte quoniam
ego sum deus. Loquit mibi deus in psalmo:
et ego illi: nec tamē cum psalmū dico attendo
cuius sit psalmus. ¶ Idcirco magnā iniuriā
deo facio: cum illum precor vt preces meas
exaudiat: quas ego qđ fundo non audio. De-
precor illum vt mibi intendat: ego vero nec
mibi nec illi intēdo: sed quod deterius est: im-
munda et inutilia in corde versando fetorē hor-
ribilem eius aspectibus ingero.

¶ De cordis mutabilitate: instabili-

beati bernardi.

tate: inquietudine et vanitate: ac de sa-
lubri p diligentem discussionem fra-
gilitatisq; sue cognitionē atq; veram
confessionē remedio: Ca. XVI

¶ Nihil est in me corde meo fugatius: quod
quotiens me deserit et p prauas cogitati-
ones defluit: totiens deū offendit. ¶ Cor me-
um cor vanum: vagum et instabile: dū suo du-
citur arbitrio: diuino caret consilio. In seipso
nō potest consistere: sed omni mobili mobili-
us p infinita distrahit: et hac illacq; p innume-
ra discurrit. Et duz p diuersa requiē qrit: nec
inuenit: in labore miserū ac vacuum a requiē
manet: sibi nō concordat: a se dissonat: a se re-
silit: voluntates alternat: consilia mutat: no-
ua edificat: vetera destruit: destructa reedifi-
cat: eadēq; iterum atq; iterum: alio et alio mo-
do mutat et ordinat: quia vult et nō vult: et nun-
q; in eodē statu pmanet. ¶ Sicut em̄ molen-
dinum voluitur velociter et nihil respuit: sed
quicquid imponitur molit: si autē nihil impo-
natur seipsum consumit: sic cor meum semper
est in motu: et nūq; requiescit: sed siue dormiā
siue vigilem: somniat et cogitat quicquid illi oc-
currit. Et sicut molendinum arena si impona-
tur externūat: pix inquinat: palea occupat:

Liber meditationū.

sic cor meū cogitatio amara turbat: immunda maculat: vana inquietat: et fatigat. Et ita cor meū dum futurū non curat gaudium: nec diuinum querit auxiliū: ab amore celestiu elōgatur: et in amore terrestrium occupatur. Cū q̄ elabit̄ ab illis: et inuoluitur in istis: vanitas illud recipit: curiositas deducit: cupiditas allicit: voluptas seducit: luxuria polluit: torquet inuidia: turbat iracundia: cruciat tristitia: Sic q̄ miseris casibus: subiugatur omnib⁹ virtijs. Qm̄ vnū deū q̄ ei sufficere poterat dimisit: p̄ multa dispergitur: et huc et illuc querit vbi q̄ escere possit: et nihil inuenit qd̄ ei sufficiat donec ad ipm̄ redeat. A cogitatione i cogitatione deducit: et p̄ varias occupatiōes et affectiōes variat̄: vt saltem varietate ipsarū reruz̄ impletur: quarū qualitate satiari non potest. Sic labitur cordis miseria subtracta diuina gratia. Cūq̄ ad se reuertitur et discit quid cogitauit: nihil reperit qz̄ nō opus fuit: sed ipoz̄ tunc cogitatio que cōponit de nihilo multa. Sic deniq̄ decipit imaginatio: quā demonū format illusio. Imperat mihi deus: vt prebeam illi cor meuz: et quia imperanti deo non sum obediens et subditus: mihi sum rebellis et cōtrarius: vnde mihi subiugari nō potero: donec p̄ fuerō subditus: mihiq̄ seruiam no-

beati bernardi.

lēs: qz̄ ei nolo seruire volēs. Adcirco plura machinatur cor meū vno momēto q̄ omnes hoies p̄ficere possent vno anno. Cū deo nō sū vnit⁹: et iō i meip̄o sū diuisus. Cū illo vero vniri nō possum: nisi p̄ caritatē: nec subijci nisi p̄ humilitatez: nec vere humilis esse nisi per veritatem. Expediit ergo vt in veritate me discutā et cognoscam q̄ vilis q̄ fragilis et q̄ labilis sum. Deinde cuz̄ omnes miseras meas cognouero: necesse est vt illi inheream p̄ quez̄ sum: sine quo nihil sum: sine quo ad ipsum redire et nihil facere possum: et qz̄ a deo peccando recessi: nisi per verā confessionē ad eum redire non possum.

De recognitione negligentiarū et defectuum cōmissorum circa ea que ad veram ac debitā confessionē exiguntur. Et q̄ nō sufficiat soli deo confiteri: quinimo valde cōueniens saluberrimūq̄ sit vt sacerdoti peccata p̄ confessionē aperiantur: Ca. XVII.

¶ Ateri ergo oportet quod fatendū est: qz̄ nunq̄ eo modo aut ea intentiōe qua peccauī: peccata cōfessus sum: neq̄ omniū recordatus sum: aut p̄pter vetustatē: aut p̄pter mul-

Liber meditationū.

titudinē: Que autē cōfessus sum: nō pure con-
fessus sum ppter turpitudinē. ¶ Confessionē
etiā meam diuisi: vt diuersa diuersis sacerdo-
tibus manifestarē: z ita venia carui: ad quā p
partes puenire putauī. ¶ Execranda nāq; fi-
ctio est peccatū diuidere: z supficieten⁹ rade-
re: z nō intrinsecus eradicare. ¶ Nō em̄ est vti-
lis confessio nisi sit ī oris veritate: z cordis pu-
ritate. Et vt tres sunt qui testimoniū dāt in ce-
lo: pater z filius z spiritus sanct⁹: addam⁹ tres:
scilicet sacerdotē: os z cor: vt in ore duorū vel
triū testium stet omne verbum. ¶ Sed dicis:
Sufficit mihi soli deo p̄iteri: qz sacerdos sine
eo a peccatis me soluere nō potest. Ad quod
nō ego sed beatus iacobus respondet dicens:
Confitemini alterutrū peccata vestra. ¶ Lō
ueniens nāq; valde est vt nos qui deo peccan-
do cōtumaces fuimus: penitēdo supplices sa-
cerdotibus z ministris eius simus. Et homo
qui ad dei gratiā cōseruandaz mediatoze egu-
it: iam eā recuperare nisi p mediatozem homi-
nē non possit. ¶ Bemat ergo z supiret z anxi-
us p peccato timeat z expauescat: sollicit⁹ dis-
currat: auxiliatozes z intercessozes querat: p̄-
sternat se humiliter hominī: qui hūiliter asta-
re noluit creatori. Nam z hoc saluberrimum
est: vt homo corde peniteat: z ore suum pecca-

beati bernardi.

tum confiteatur: quatenus deus qui p̄us ad-
est per gratiā: cor ad penitentiā cōpungat: de
inde assit vt confitenti peccatoz veniam tri-
buat. ¶ Qz si forte peccatoz vere peniteat: sed
interueniēte necessitatis articulo ad cōfessio-
nem venire nō possit: cōfidenter credere debe-
mus: qz summus sacerdos cōplet in eo: quod
mortalis nō potuit. ¶ Nam apud deū factum
constat qd homo quidē vere voluit sed nō va-
luit adimplere: quia confessionem nō cōtem-
ptus exclusit: sed impediuit necessitas.

C De multimoda suiipsius accusa-
tione: per peccatorum z vitiorū in to-
ta vita sua perpetratozum enarratio-
nem: **Ca. XVIII.**

L In caplo vbi pctā mea emēdare debui:
peccat⁹ peccata addidi. Cū de illis fui p
clamat⁹: aut aliquo modo excusauī: aut ex to-
to negauī: aut quod deteri⁹ est defendi: et im-
patiēter respondi. ¶ Cū nullum sit peccatus
a quo nō sum cōtaminatus aliquo modo: aut
contaminari nō possun: iustum est vt remota
omni occasione emendationē pmittam: vn-
decūq; aut a quocūq; clamer: quaten⁹ sic libe-
rari valeam a peccato ppetrato vel ppetran-
do. Multitudinem iniquitatū mearum expa-

Liber meditationū.

descens: aliorū transgressiones reprehendere ti-
mui: et ideo mortis auctoz extiti: quia vir⁹ qđ
clamando expellere potui nō expuli. ¶ Indi-
gnatus sum aduersus alios: qui me de vitis
meis reprehendebant: et quos amare debui odi
ui. ¶ Illa que mihi nocebant vel displicebāt:
desideraui vt nō essent: Sciebam tamē qđ in
natura sua erant bona: et a bono factore facta:
sed ideo mihi nocebant: quia ego malus erā
et male eis utebar. Nihil em̄ mihi contrarius
est nisi ego ipse: meū est qđquid mihi nocere po-
test: et ego ipse mihi sum sarcina. ¶ Optaui eti-
am vt deus peccata mea nesciret: aut punire
nollet: aut punire nō posset: et ita volui deum
esse insipientē: iniustum et impotentē: quod si
esset: deus nō esset. ¶ Non est supbia sup su-
perbiam meā: p̄pterea longe a salute mea ver-
ba delictorum meoz. Suspecta siquidē est
deo superbia: nec fieri pōt vt cū eo in gratias
reuertatur. Diuersum vtriq; hospitium: neq; in
eodē cohabitāt animo: quibus non licuit co-
habitare in celo. In celo nata est: sed velut im-
memor q̄ via inde cecidit: illuc postea redire
nō potuit. De aere: pluuia vel nimio calore
vel frigore turbat⁹ fui: p̄tra deū iniquū marmu-
raui. Omnia nāq; que ad vsum vite accepim⁹
ad vsum culpe p̄uertim⁹. Quapropter iustus

beati bernardi

est: vt qui in cunctis peccauimus: in cunctis se-
riamur. ¶ Sepe ad sacrum mysterium vocē me-
am fregi: vt dulcius cantarem: magisq; delecta-
bar in vocis modulatione q̄ in cordis cōpun-
ctione. Deus vero cui nō absconditur quicqđ
illicitū p̄petraf: nō querit vocē leuitatē: sed cor-
dis puritatē. ¶ Nā dū cantor p̄lim mulcet su-
is vocibus: deū irritat p̄auis moribus. ¶ Li-
centiam loquendi vel aliquid faciendi sepe ni-
mia importunitate vel calliditate a p̄latis me-
is extorsi: nō attendens miser quoniā ille se de-
cipit qui apte vel occulte satagit vt hoc ei pa-
ter spiritualis iniungat quod ipse desiderat.
¶ Acum: vel cultellū: vel aliquid tale multoti-
ens nimium desideraui: nec p̄fessus sum: qz pec-
catū non estimabam p̄pter rei vilitatē: verūta-
men non multū distat quecūq; substantia vi-
lis vel p̄ciosa requirat: dū equaliter sit corru-
ptus requirētis affectus. Nō em̄ cultellus vi-
tium est: sed cultelli appetitus: neq; aurū vitium
est: sed aurī appetitus siue cupiditas. In la-
bore nō laboraui quantum potui vel quantum
debui. ¶ In silentio etiā fui ociosus: quod est
maximū peccatū. ¶ In silentio nāq; nemo sic
debet esse ociosus: vt in eodē silentio nō cogi-
tet vtilitatē p̄ximi: neq; in opere sic actiuosus
vt nō requirat contēplationē dei. ¶ Paxū em̄

Liber meditationū.

proficit sibi: qui alteri non potest cum potest. De
vitijs meis me aliquoties iactavi: putans esse
insigne virtutis ubi erat lapsus criminis. De
virtutibus etiam vitia feci. Iusticia namque dum su-
um modum excedit crudelitatis vitium gignit: et
nimia pietas dissolutionem discipline parturit.
Sic sepe vitium est: quod virtus esse putatur: sicut
remissa segnicies mansuetudo creditur: et pi-
gricie vitium: quietis virtutem imitatur. Finxi
me esse quod non eram: dixi me velle quod no-
lebam: aliud ore dicebam: et aliud corde volebam:
et ita sub ovina pelle vulpinam conscientiam abscon-
debam. Vulpina plane conscientia est repida con-
versatio: animalis cogitatio: ficta confessio: bre-
uis et rara compunctio: obedientia sine devoti-
one: oratio sine intentione: lectio sine edificati-
one: sermo sine circumspectione.

**De spe impetrande venie propter
peccati cognitionem: et ob id ampliori
suis ipsius accusatione: discussione et
reprehensione: Ca. XIX.**

O dura sunt mihi ista que loquor: quia
memetipsum loquendo ferio. Veritatem
men quia peccatorem me non nego: sed peccatus
meum cognosco: erit fortasse apud deum pius in
dicem impetratio venie: ipsa cognitio culpe.

beati bernardi.

Dicam ergo dicam miseriam meam: si forte pi-
etas sua moueat ipsum. Dicam peccatum me-
um: quoniam noticia peccati initium est salu-
tis. Dignam fero coronam: et vestem rotun-
dam: regulam seruo ieiuniorum: statutus psal-
lo horis: sed cor meum longe est a deo meo. Ex-
teriores sufficiens intuens: omnia mihi salua
arbitror: non sentiens vermem interiore qui inte-
riora mea corrodit. Comederunt alieni robur
meum et ignoravi: et ideo totus pinguis in ea que
foris sunt: et ignarus interiorum meorum: sicut
aqua effusus sum et ad nihilum sum redactus: pre-
teritorum obliuiscens: presentia negligens: fu-
tura non providens: Ingratus super beneficia: prius
ad mala: et tardus ad bona. Si me non inspicio
nescio meipsum: si autem me inspicio tolera-
re meipsum non possum: quia tanta in me inuenio
que digna sunt reprehensione et confusione. Et quoties
sepius et subtilius me discutio: tanto plures
abominaciones in angulis cordis inuenio. Ex
quo namque peccare cepi: nunquam unum diem sine
peccato transire potui: nec adhuc peccare ces-
so: sed de die in diem peccata peccatis addo: et
ea que pre oculis habeo: nec gemo. Erubescenda vi-
deo nec erubesco: dolenda intueor nec doleo:
quod est mortis signum et damnationis indicium.
Deberum enim quod dolorem non sentit mortuum est:

Liber meditationū

et morbus insensibilis est incurabilis. Leuis sum
et dissolutus: nec meipsum corripo: sed ad pec-
cata que confessus sum quotidie redeo: nec ca-
ueo foueam in qua vel ego cecidi vel alios ca-
dere vidi. Cumque plorare et orare deberem pro ma-
lis que feci: et bonis que facere neglexi: prochi-
dolor versus est mihi in contrarium: Nam tepui
et frigui a feruore orationis: et iam sine sensu friv-
gidus remansi: et ideo flere meipsum non pos-
sum: quonia lachrymarum gratia recessit a me.
Peccata mea celare non possum: quonia quo-
cumque vado conscientia mea est mecum: secum portas de-
quid in ea posui: siue bonum siue malum: Seruat
vivo: restituet defuncto depositum quod seruau-
dum accepit. Si male fecero adest illa: si autem
bene facere video: et exinde extollo: adest iter-
rum. Adest vivo: sequitur mortuum: ubique mihi
gloria vel confusio inseparabilis pro qualitate
depositi. Sic sic in domo propria et a propria fami-
lia habeo accusatores: iudices et tortores. Accu-
sat me conscientia: testis est memoria: ratio
iudex: voluptas carcer: timor tortor: oblecta-
mentum tormentum. Quotquot enim fuerunt oblecta-
menta mala: tot erunt tormenta: Nam inde
puniemur unde delectabamur.

De diuini adiutorij inuocatione p.

beati bernardi.

pter trium principalium inimicorum: cor-
poris videlicet: mundi ac diaboli cir-
cundationem: Ca. XX.

Idiuua me domine deus meus: quoniam
inimici mei animam meam circūdederunt:
scilicet corpus: mundus et diabolus. **C**orpus fu-
gere non possum neque fugare: circūferre illud
neesse est: quonia alligatum est mihi: perimere
non licet: sustentare cogor. Cum vero illud im-
pinguo: hostem meum aduersus me nutrio. Si
enim multum comedo et id robustum fuerit: sanitas
et fortitudo eius aduersantur mihi. **D**idus ve-
ro circūcinxit et obsedit me undique: et per quinque
sensus corporis mei: quasi per portas sagittis suis me
vulnerat: et mors intrat per fenestras meas in animam
meam. **R**espicit oculus: et mentis sensum auertit.
Audit auris: et intentionem cordis inflectit. **O**do-
rat: cogitationem impedit. **O**s loquitur et fallit.
Per tactum homo ardet libidinis per aliquam partem
occasione excitatur: et nisi ilico respuatur et ex-
puatur: totum corpus occupat et estuat:urit et li-
cendit: **P**rimo carnem modicum titillat: deinde
turpi delectatione mentem maculat: et ad extremum
per consensum prauitatis mentem sibi subiugat.
Porro diabolus quem videre non possum: et
ideo minus cauere: tetendit arcus suum: et in eo

Liber meditationū

parauit sagittas suas vt sagittet me. Narrauit vt absconderet laqueos: et dixit quis videbit eos. Laqueos posuit in auro et argento: et in omnibus his quibus abutimur: cum in illis male delectamur illaqueamur. Neque solum laqueus posuit sed et viscum. Viscus est amor possessivonis: affectus cognationis: cupiditas honoris et carnis voluptas: quibus anima iniuscatur et irretitur: ne pennis contemplationis per plateas superne hierusalem possit volare. Sagitte diaboli sunt ira: inuidia: luxuria etc. quibus anima vulneratur. Et quis est ille: qui iacula eius ignea posset extinguere? Proch dolor his telis superatur sepe fidelis anima.

De querela super bellis: temptamentis ac periculis vndique occurrentibus.
De proprijs etiam vniuscuiusque premissorum inimicorum suggestionibus: singularium quoque discretionibus: et diabolicarum superatione: Ca. XXI.

Hec mihi quoniam vndique bella mouent: vndique mihi tela volant: vndique temptamenta: vndique pericula: quocumque me vertam nulla securitas: et que me mulcent et molestant timeo.

Esuries et refectio: somnus et vigilia: labor et

beati bernardi.

quies pugnant contra me. Non minus suspectus est mihi locus quam ira: multos siquidem iocando scandalizavi. Neque minus vereor prospera quam aduersa. Prospera namque suauitate sua incautum me decipiunt: Aduersa vero quod aliquid amaritudinis in se habent: velut potiones amare suspectum et timidum me faciunt. Magis timeo malum quod facio in abscondito quam quod facio in aperto. Valium namque quod nemo videt: nemo reprehendit: et ubi non timetur reprehensor: securius accedit temptator: facilius perpetratur iniquitas. Vnimus utrobique bellum: utrobique periculum: utrobique timendum. Et sicut in hostili regione versantibus: hac illarum circumspiciendum est: et ad omnem strepitum circumagenda est ceruix. Caro suggerit mihi mollia: mundus vana: diabolus amara. Quotiens aliquam carnalis cogitatio mentem meam importune pulsatur: de cibo: de potu: de somno: ceterisque similibus ad curas carnis pertinentibus: caro mihi loquitur. Cum vero de ambitione seculi: de iactantia: de arrogantia: cogitatio vana in corde meo versatur: de mundo est. Quando autem ad racundiam: ad iram: ad amaritudinem animi puocor: diabolica suggestio est: cui non aliter quam ipsi diabolo resistendum est: nec aliter ab ea cauendum quam ab ipsa donatione. Demonum est malas suggestiones gerere.

Liber meditationū

nostrū est illis nō cōsentire. Nā quotiēs rest
stimus: diabolu superamus: angelos letifica
mus: deū honorificamus. Ipse em̄ nos hor
tatur vt pugnemus: adiuuat vt vincam⁹: cer
tates in bello spectat: deficiētes subleuat: vin
centes coronat.

**De varia illorum inimicorū impu
gnatione: singulariq; diaboli in adiu
torio carnis cōfidentia atq; eiusdem
cū illo federatione: z de grandi impu
gnationis illoꝝ periculo: Ca. XXII.**

Quero mea de luto est: z ideo lutosas z vo
luptuosas cogitatiōes ab illa habeo: va
nas z curiosas de mundo: a diabolo amaras
z maliciosas. Isti tres inimici me impugnat
z psequuntur: nunc quidē aperte: nūc vero oc
culte: semp aut maliciose. **Diabolus** vero
plus confidit in adiutorio carnis: quoniā ma
gis nocet domestic⁹ hostis. Illa vero ad sub
uersionē meam cū illo fedus inijt: vtpote de
peccato nata: z in peccato nutrita: vtrius cor
rupta in ipsa origine: sed multo ampli⁹ vitia
ta praua cōsuetudine. Hinc est q; tam acriter
pcepiscit aduersus spiritū: q; assidue murmu
rat z impatiens est discipline: q; illicita suggē
rit: nq; obtēperat ratōi: nec inbibet vilo timo

beati bernardi.

re. Huc accedit: hāc adiuuat: hac vtit ille tor
mosus serpens: hostis hūani generis: cui nul
lū est aliud desiderū: nullū negociuz: nullum
studiū: nisi pdere aias nostras. **Hic** est qui
iugiter malū machinatur: argute loquit: arti
ficiose suggerit: callide decipit: illicitos mor⁹
insufflat: z venenatas cogitatiōes inflammat:
Douet bella: nutrit odia: incitat gulā: mouet
libidinē: desideria carnis istigat: peccati occa
siōes parat: z mille nocēdi artib⁹ corda hoim
pullare non cessat. **Hic** est q; baculo nostro
nos cedit: et manus nras pprio cingulo ligat:
vt caro q; data est nob in adiutoriū: fiat nobis
in ruinā z scandalū. **Bravis** luctatio z grā
de periculū ē ptra domesticū hostē pugnare:
maxime cū nos aduenerimus ille cuius. **Ile**
suā inhabitat regionē: nos exules sumus z p
egrini. **Maximū** quoq; discrimē ē aduersus
diabolice fraudis astutias: tā crebros imo cō
tinuos sustinere conflictus: quē tā astutū fecit
nō tā natura subtilis: q; longa exercitatio ma
licie huius.

**De ereptione inimicorū petitione:
viteq; emēdāde pmissione. Et vt ad
illā vitam festinem⁹ eāq; amem⁹: vbi
sūma felicitas z oim desiderabilū in**

Liber meditationū

explicabilis abundātia: nullaq; mise-
ria: ac cunctorū contristabiliū ininter-
ruptibilis z perpetua absentia: cōso-
latoria pulcherrimaq; exhortatione:

Ca. XXIII.

Quāripe me de inimicis meis de^o meus: z
ab his qui oderūt me: qm̄ cōfortati sunt
sup me. Ego autē qui vsq; ad hūc diē contra
me vixi: s̄a p tuā gratiā mihi viuere incipiam.
Sic em̄ viuere debemus vt cū corp^o cepe-
rit a vermib^o deuorari in sepulchro: aīa letet
cū sanctis in celo. Illuc spūs dirigēdus est: q̄
stur^o ē. Illuc festinare debem^o: vbi sp̄ viuam^o
z vbi nūq; ampl^o mori timeamus. Si sic
amamus istā labilē vitā z caducā vbi cū tan-
to labore viuim^o: vbi comedēdo: bibēdo: dor-
miendo vix necessitatib^o carnis satisfacimus:
multo magis amare debem^o eternā vitā: vbi
nullū laborē sustinebim^o: vbi sp̄ sūma iocundi-
tas: sūma felicitas: sūma libertas: z felix bea-
tudo: vbi siles erunt hoies angelis dei: z s̄il-
gebūt iusti sic sol in regno p̄ris eoz. Qualis
putas tūc splendor animaz erit: qm̄ solis splē-
dore habebit lux corporoz. Nulla erit ibi tri-
sticia: nulla angustia: null^o dolor: null^o timor:
null^o ibor: nulla mors: sed p̄petua sanitas sp̄

beati bernardi.

ibi pseuerabit. Nō surget ibi macies: neq;
carnis miseria: nulla ibi egritudo: nulla oīno
necessitas: nō fames: non sitis: nō frigus: non
est^o: nō lassitudo ieiunij: neq; tēptatio iūmici:
nec peccādi volūtas: nec delinquēdi facultas:
s̄ totū leticia: totū exultatio possidet: homies
q; angelis sociati: sine vlla carnis infirmitate
impetuum manebunt. Ibi erit iocunditas
infinita: beatitudo sempiterna: in q̄ qui semel
suscipit sp̄ retinet. Ibi est requies a laborib^o:
pax ab hostib^o: amenitas de nouitate: securi-
tas de eternitate: suauitas atq; dulcedo d̄ eter-
na dei visione. Et q̄s nō illic vehemēter habi-
tare desideret p̄pter pacē: p̄pter amenitatē: p̄-
pter eternitatē: z p̄pter dei visionē. Nullus
ibi pegrinus: sed quicūq; illic venire merebū-
tur securi in patria manebūt semp leti: z semp
satiati de visione dei. Et quāto quis plus hic
obediēs p̄ deo fuerit: tāto ibi ampliorē mer-
cedē ab eo recipiet. Et q̄to ampl^o deū ama-
bit: tāto p̄pius eū videbit: quē cernere sitiuit.
**De reprehensioe hois hic thesauri-
zatis. De malicia quoq; neq̄cia z im-
pugnatioe veteris hois aduersus no-
uum: atq; illius p̄ debitā penā digna
castigatione: Ca. XXIII.**

Liber meditationū

Dies hominis sicut umbra sup terras: et nulla est mora tps transeuntis cū stare videt. **¶** Tur ḡ thesaurizat hō in terra: cū sine dilatione transeat z illud qđ colligitur et ipse qđ colligit. Et tu homo quē fructū expectas in mūdo: cuius fruct⁹ ruina est: cui⁹ finis mors est: Utinā saperes z intelligeres: ac nouissima pūderes. **¶** Itē fili memorare nouissima tua: z in eternū nō peccabis. **¶** Scio qndā qđ p multos annos tecū vixit familiariter: ad mensam tuā sedir: cibū de manu tua sumpsit: z in sinu tuo dormiuit: cū voluit tecū colloquū habuit: hic iure hereditario seru⁹ tuus est: sed qz ab eūte etate delicate nutriuisti eū: z virge pepercisti: cōtumax effectus est: leuauitqz calcaneum suū sup caput tuū: z te in seruitutē redegit: et tuī crudeliter dñatur. **¶** Sed fortassis dices: Quis est hic: **¶** Uetus hō tuus: qui conculcat spm tuū: qđ p nihilo habet terrā desiderabilē: qui sola que carnis sunt sapit. **¶** Homo iste a natiuitate cecus est: surdus z mutus: inueteratus dierū malozum: rebellis virtuti z veritati: inimic⁹ crucis christi: deridet innocentē z transeuntē simpliciter: ambulat in magnis et in mirabilibus sup se. **¶** Arrogātia ei⁹ est maior qz fortitudo: Nullum timet: nulluz reueretur: **¶** Dicit in insipientia sua: nō est de⁹. **¶** Labescit bo

beati bernardi

nis z malis pascitur: immūdis cogitationib⁹ ponitur z non fatigatur in illis: transgrediens vsqz ad finem: dispergit z dissipat ppria sicut pdigus: cupit z rapit aliena sicut auarus: turpitudinē z ignominia cōgregat sicut simulās z callidus puocat iram dei. **¶** Homo iste totus in peccatis natus est z sic nutritus: amic⁹ iniquitatis: filius mortis: vas ire in cōtumeliā: aptus ad interitū. **¶** Qui cū talis sit: enarrat iusticias dei: z assumit testamentū eius p os suum: **¶** Odit disciplinā: pñcit dominū post tergum suū. **¶** Cū videt furem currit cū eo: z cum adulteris portionē suam ponit: aduersus filium matris sue nutrit scandalum. **¶** Sup te etiā thesaurizat irā in die ire: vult a te hereditates tuā auferre: z desup terrā memoriā tuā tollere. **¶** Et tu tātā iniuriā nō vindicas: s̄ dissimulas: neqz et durū verbū loqueris: neqz vultum iratum ostendis: sed blandiētī tibi arrides: ludis cū illuzore. **¶** An nescis: quia hismael ē qui tecū ludit: **¶** Ludus iste nō ē puericie: neqz simplicitatis vel innocentie: sed est illusio anime: sed ē persecutio z mors. **¶** Jam te in foueam quā fecit p̄cipitauit: iā effeminat⁹: iā iugo misere seruitutis p̄ssus: sub pedib⁹ ei⁹ miserrime z viliter conculcaris. **¶** **¶** O miser z miserabilis homo: quis te liberabit de vinculo ip̄op̄erij huius

Liber meditationū

tus: Erurgat deus et cadat armatus iste: cadat et conteratur inimicus: id est: contemptor dei: cultor sui: amicus mundi: seruus diaboli. Quid tibi videtur? Si recte sentis mecum dicis: Reus est mortis: crucifigatur. Noli ergo dissimulare: noli differre: noli parcere: sed audenter: festinanter: ardentem: instanter crucifige hominem illum: sed cruce christi in qua est salus et vita: ad quam si ex toto corde clamauerit crucifixus tuus: audiet benigne respondentem: Hodie mecum eris in paradiso.

C Be ingenti pietatis ac misericordie christi et dei erga hominem commendatione: et ut opera dei interne lectioni ad sui ipsius cognitionem: dei dilectionem: inimicorum superationem: atque eterne felicitatis persecutionem: finali admonitione et libri conclusionem: Ca. XXV.

O Christi pietas inopinata erat salus miseris: sed tam gratuita est et probata dei dilectio: tam inopinata dei dignatio: tam stupenda dulcedo: tam inuicta mansuetudo: ut qui ad eum clamauerit exaudiat illum: quoniam misericors est. Quanta est misericordia dei: quam ineffabilis est mutatio dextre excelsi. Veri erat in te

beati bernardi.

nebris: hodie in splendore lucis. Veri in ore leonum: hodie in manu mediatoris. Veri in porta inferni: hodie in deliciis paradisi. Sed quid profunt hec littere admonitionis nisi deleas de libro scientie tue litteras mortis: Quid profunt hec scripta et intellecta: nisi te metipsum legas et intelligas? Da ergo operam interne lectioni: ut legas et cognoscas te ipsum: ut legas et diligas deum: ut pugnes et vincas mundum et omnem inimicum: quatenus labor tuus covertatur in requiem: luctus in gaudium: et post tenebras huius vite videas ortum surgentis aurore: videas etiam meridianum solem iusticie: in quo sponsum pariter cum sponsa prospicies: unum eundemque dominum glorie: Qui cum patre et spiritu sancto vivit et regnat per omnia secula seculorum Amen.

Explicit Liber meditationum beati Bernardi. Anno. M. cccc. xcij.

Tabule capitulorum in libros
sequentes.

Capitula libri primi.
De imitatione christi et de con-
tempu omnium vanitatum
mundi. Cap. j. charta. j
De bene sentire sui ipsi. c. ij. j
De doctrina veritatis. c. iij. j
De prudentia in agendis. c. iij. 2
De lectione sanctarum scri-
pturarum. c. v. 2
De iordianis affectibus. c. vij. 2
De vana spe et elatione fu-
gienda. c. vij. 3
De cauenda nimia familiari-
tate. c. viij. 3
De obedientia et subiectione. c. ix. 3
De cauenda superfluitate ver-
borum. c. x. 3
De pace acquirenda et celo p-
ficiendi. c. xi. 4
De utilitate aduersitatis. c. xij. 4
De tentationibus resi-
stendis. c. xij. 4
De temerario iudicio vi-
tando. c. xiiij. 5
De operibus ex charitate
factis. c. xv. 6
De sufferentia respectuum
aliorum. c. xvi. 6
De monastica vita. c. xvij. 6
De exemplis sanctorum patrum. c. xviiij. 6
De exercitijs boni reli-
giosii. c. xix. 7
De amore solitudinis et si-

lentij. c. xx. 8
De consuetudine cordis. c. xxi. 9
De consideratione humane
miserie. c. xxij. 9
De meditatione mortis. c. xxiiij. 10
De iudicio et penis pecca-
torum. c. xxiiij. 11
De seruienti emendatione totius
vite nostre. c. xxv. 12
Capitula libri secundi
De interna ouersatione. c. j. 13
De humili submissione sub plati
regimine. c. ij. 14
De bono pacifico hodie. c. iij. 14
De pura mente et simplici in-
tentione. c. iij. 15
De propria consideratione. c. v. 15
De leticia bone consciencie. c. vij. 15
De amore ihesu super omnia. c. viij. 16
De familiari amicitia
ihesu. c. viij. 16
De caritativa oratione solatijs. c. ix. 17
De gratitudine pro gratia dei. c. x. 18
De paucitate amatorum crucis
ihesu. c. xi. 18
De regia via sancte cru-
cis. c. xij. 19
Capitula libri tertij.
De interna christi locutione ad
animam fidelem. c. j. 21
De veritas intus loquitur sine
strepitu verborum. c. ij. 21
De verba dei cum humilitate
sunt audienda: et quod multi ca-
non poterant. c. iij. 21

Oratio ad implorandū venio-
nias grām c. iij. 22
O in veritate et humilitate
corā deo puerādū ē. c. v. 22
De mirabili effectu diuini
amoris c. vi. 22
De probatione veri amo-
ris c. vii. 23
De occultanda grā sub humi-
litate custodia. c. viij. 24
De vili estimatiōe sui ipsius in
oculis dei c. ix. 25
O oia ad verū sic ad finē vlti-
mū sūt referēda c. x. 25
O sp̄reto mūdo dulce est ser-
uire deo c. xi. 25
O desideria cordis examinā-
da sūt et moderāda. c. xij. 26
De informatiōe paciētie et lu-
ctamine aduersus p̄cupiscē-
tias c. xij. 26
De obediētia bñ illis s̄b̄diti ad
exēplū ību xpi c. xij. 27
De occultis dei iudicijs con-
siderandis ne extollamur in
tonis c. xv. 27
Qualit̄ standū sit ac dicēdū
i oī re considerabili. c. xvj. 28
Oratio p̄ beneplacito dei pr-
ficiendo c. xvij. 28
De verū solatiū in solo deo est
querēdū c. xvij. 28
De oīs sollicitudo in deo po-
nenda est c. xix. 28
De temp̄ rales miseris xpi

exemplo equanimiter sūt
ferende c. xx. 29
De tolerātia iniuriarū et q̄s ve-
rus pat̄ēs p̄f̄. c. xxj. 29
De p̄fessioe p̄prie infirmitat̄ et
bñ vite miseris. c. xxij. 29
O i deo sup̄ oīa bona et bona
requiescēdū ē. c. xxij. 30
De recordatiōe beneficiorū dei
multiplicatū c. xxij. 31
De quatuor magnā importā-
tibus pacē c. xxv. 31
Oratio contra cogitationes
malas c. xxvi. 32
Oratio p̄ illuatiōe mēt̄is et
uotissima c. xxvij. 32
De euitatiōe curiose inq̄sitōis
sup̄ aliterū vitā. c. xxvij. 32
In q̄b̄ firma pax cordis et
rus p̄fect̄ p̄sistit. c. xxix. 32
De eminētia libere mēt̄is et q̄
supplex oratio magis meret̄
q̄lectio c. xxx. 33
De puat̄ amor a summo bono
maxime retardat. c. xxxj. 33
Oratio p̄ purgatiōe cordis et
celesti sapiētia c. xxxij. 33
Cōtra linguas obrectato-
rum c. xxxij. 34
Qualit̄ instāte tribulatione
deus inuocand̄ est et benedi-
cendus c. xxxij. 34
De diuino petendo auxilio et
cōfidentia recuperande gra-
tie c. xxxv. 34

Deneglectu omnis crea-
ture ut creator possit in-
ueniri c. xxxvj. 35
De abnegatiōe sui et abdicatio-
ne oīs cupiditat̄. c. xxxvij. 35
De instabilitate cordis et de
intentiōe finali ad verū ba-
tenda c. xxxvij. 36
De amanti sapit deus sup̄ oīa
et in oīb̄ c. xxxix. 36
De nō est securitas a tēratōe
in hac vita c. xl. 36
Contra vana hominum iu-
dicia c. xli. 37
De pura et integra resignatiōe
sui ad obtinēdā cordis li-
berratiōe c. xli. 37
De bono regimine in exter-
nis et recurso ad deum in
periculis c. xliij. 38
De bō non sit importunus in
negocijs c. xliij. 38
De bō nō boni ex se habet et d̄
nullo gloriari pōt. c. xlv. 38
De p̄ceptu oīs temporalis bo-
noz c. xlvj. 39
De pax nō est ponenda in ho-
minibus c. xlvij. 39
Cōtra vanā et secularē scien-
tiam c. xlvij. 39
De nō attrahēdo sibi res exte-
riores c. xlix. 39
De oīb̄ nō ē credēdū et de fa-
cti lapsu dei boni c. l. 40
De p̄fidentia in deo batēda q̄ll

isurgūt p̄ boni iacula. c. lj. 40
De oīa grauiā p̄ eterna vita
sūt tolerāda c. lij. 41
De die eternitat̄ et bñ vite
angustijs c. lij. 41
De desiderio et ne vite et quā-
ta sint certantib̄ bona pro-
missa c. liij. 42
Qualiter bō desolat̄ et ceat i
man̄ dei se offerre. c. lv. 43
De humilib̄ insistēdū ē opib̄
cū deficiat a sumis. c. lvj. 44
De bō nō reputet se p̄solatiōe
dignum s̄ magis verberib̄
reum c. lvij. 44
De grā q̄ non misceat terrena
sapientib̄ c. lvij. 45
De diuersis motib̄ nature et
gratie c. lix. 45
De corruptiōe nature et effica-
cia grē diuine c. lx. 46
De nosip̄os abnegare et x̄ri-
stum imitari debemus p̄ cru-
cem c. lxj. 47
De bō non sit nimis deiectus
quando in aliquos labit de-
fectus c. lxij. 47
De altioribus rebus et occultis
iudicijs dei non scrutan-
dis c. lxij. 48
De oīs sp̄s et fiducia in solo
deo est figēda c. lxij. 49
Capitula libri quarti
Cū quāta reuerentia x̄ps sit
susceptus c. lxx. 50

De magna bonitas et charitas
 dei in sacramento exhibetur
 homini c.ij. 51
 De utile sit sepe coicare. c.3. 52
 De multa bona prestans deuote
 coicantibus c.iii. 53
 De dignitate sacramenti et sta-
 tu sacerdotali c.v. 53
 Interrogatio de exercitio an-
 coione c.vj. 54
 De discussione proprie consci-
 entie et emendationis propo-
 sito c.vij. 54
 De oblatione christi in cruce et pro-
 pria resignatione c.viii. 55
 De nos et omnia nostra deo re-
 bendimus offerre et pro omnibus
 orare c.ix. 55
 De sacra comunio de facili non
 est relinquenda c.x. 56
 De corpore christi et sacra scriptu-
 ra maxime sint aie fidei ne-
 cessaria c.xj. 56
 De magna diligentia se re-
 beat comunetur christo pre-
 parare c.xij. 57
 De toto corde aia deuota christi
 unione in sacramento affe-
 ctare debet c.xiii. 58
 De quorundam deuotorum ar-
 denti desiderio ad corpus
 christi c.xiiii. 58
 De gratia deuotidis humilitate
 et inuicem abnegatione ac-
 quiruntur c.xv. 59

De necessitates nostras christo
 aperire et eius gratiam postulare
 debemus c.xvi. 59
 De ardenti amore et vehem-
 enti affectu suscipien-
 di christum c.xvii. 60
 De homo non sit curiosus scruta-
 tor sacramenti sed humilis imi-
 tator christi subdedito sensu suo
 sacre fidei c.xviii. 60
 Tractatus de meditatione
 cordis 61

Incipit liber primus Joannis
 personae cellarii parisiensis.
 de imitatione christi et de preceptis
 eius vanitatum mundi Cap. j.

Qui sequitur me non ambulat
 in tenebris: sed habebit lumē vi-
 re dicit dñs. Nec sunt verba
 christi quibus amonemur quatenus
 vitam eius et mores imitemur:
 si velimus veraciter illuminari: et
 ab omni cecitate cordis liberari
 Summa igitur studium nostrum sit
 in vita iesu christi meditari. Do-
 ctrina christi omnes doctrinas san-
 ctorum precellit: et quod spiritus haberet
 absconditum: ibi manna inueni-
 rit. Sed contingit quod multi ex
 frequenti auditu euangelij pau-
 ter desiderium sentiunt: quia spiritum
 christi non habent. Qui autem vult
 plene et sapide christi verba intelligere
 oportet ut totam vitam suam illi stu-
 deat conformare. Quid potest
 tibi alta de trinitate disputa-
 re: si careas humilitate unde
 displiceas trinitati: Vere al-
 ta verba non faciunt sanctum et
 iustum: sed virtuosa vita efficit
 teo charum. Opto magis len-
 tire copunctione: quam scire eius
 definitionem. Si scires totam
 bibliam exterius et omnium philoso-

phorum dicta: quid totum prederet
 sine charitate dei et gratia: Vanitas
 vanitatum et omnia vanitas:
 propter amare deum et illi soli
 seruire. Ista est summa sapientia
 per preceptum mundi cedere ad
 celestia regna. Vanitas igitur
 est diuitias perituras querere:
 et in illis sperare. Vanitas quoque
 est honores ambire et in altis
 se extollere. Vanitas est car-
 nis desideria sequi: et illud re-
 siderare: unde postmodum gra-
 uiter oportet puniri. Vanitas
 est longa vitam optare: et de bo-
 na vita parum curare. Vanitas
 est presentem vitam solum at-
 tendere: et que futura sunt non pre-
 uidere. Vanitas est diligere
 quod cum omni celeritate transit: et
 illud non festinare ubi semper-
 ternum gaudium manet. Mem-
 to illius frequentis peribij: quia
 non satiat oculus visum: nec au-
 ris implet auditum. Unde
 cor tuum ab amore visibilium ab-
 strahere: et ad invisibilia te trans-
 ferre. Nam sequentes suam sen-
 sualitate: maculant conscientiam
 et perdunt dei gratiam.

De humili sentire sui
 ipsius. Cap. ij.

Omnis homo naturaliter sci-
 re desiderat: sed scia sine
 timore dei quod ipse potest. De-

lior est pfecto humilis rusti-
cus q̄ deo seruit: q̄ sup̄ p̄bi
losof̄ q̄ se neglecto cursum
celi p̄siderat. Qui bñ seip̄sus
cognoscit: sibi ip̄si vilescit: nec
laudib̄ relectat bñanis. Si
scire oia q̄ in mūdo sūt 7 nō
esse in charitate: q̄d me iuu-
ret corā deo: q̄ me iudicatur̄
est ex facto: quiesce a nimio
sciēdi desiderio: qz magna ibi
inuenit̄ distractio 7 receptio
Sciētes libent̄ volūt videri 7
sapiētes dici. Multa ḡ sunt
q̄ scire par̄ uel nihil anime p̄
sunt. Et valde insipiēs ē qui
alijs int̄dit q̄ his que saluti
sue refuūt. Multa verba nō
satiāt aīaz: s̄ bona vita refri-
gerat mentē: 7 pura p̄sciētia
magnā p̄stat ad deū p̄fidētā
Quāto plus 7 meli⁹ scis: tā-
to graui⁹ ide iudicaberis nisi
sancti⁹ vixeris. Noli ḡ extol-
li de vlla arte uel sciētia: sed
poti⁹ time de data tibi noti-
cia. Si tibi videt̄ q̄ multa
scis 7 satis bene intelligis: sci-
to tñ qz sūt multo plura que
nescis. Noli altū sapere: sed
ignorātiā tuā magis fatere.
Quid vis te alicui p̄ferre:
cū plures doctiores te inue-
niant: 7 magis in lege p̄riti.
Si vis vtilit̄ aliqd̄ scire: vi-

scere: ama nesciri 7 p̄ nullo
reputari. Hec est altissima 7
vtilissima lectio: sui ip̄si⁹ ve-
ra cognitio 7 respectio. De se
ip̄so nihil tenere: 7 de alijs sp̄
lenez alte sentire: magna sa-
piētia est 7 p̄fectio. Si videt̄
aliquē apte p̄ccare uel aliq̄
grauia p̄petrare: nō teles te
tñ meliorē estimare: qz nescis
q̄dū possis in bono stare.
Oēs fragiles sum⁹: s̄ tu ne-
minē fragiliorē te ip̄so teneb̄.
De verna veritatē Cap. iij
Hec nō p̄ figuras 7 voces
trāseūtes: sed sicuti se batet.
Nostra opinio 7 n̄ sensus
sepe nos fallit: 7 modicū vi-
det. Quid p̄dest magna ca-
uillatio de occultis 7 obscur̄
reb⁹: de quib⁹ nec arguemur
in iudicio qz ignorauimus:
Grādis insipiētia q̄ negle-
ctis vtilib⁹ 7 necessarijs: vltro
int̄dam⁹ curiosis 7 dāno-
sis. Oculos batētes nō vide-
mus. Et quid cure nobis de
generib⁹ 7 sp̄cieb⁹? Qui eter-
nū v̄bū loquit̄: a multis opi-
nionib⁹ expedit̄. Ex vno ver-
bo oia 7 vnū loquit̄ oia: 7 b̄
ē p̄ncipiū qd̄ 7 loquit̄ nobis
Nemo sine illo intelligit: aut
recte iudicat. Qui oia vnū

sūt 7 oia ad vnū trahit 7 oia
in vno videt: pot̄ stabilis cor-
de esse 7 in deo pacific⁹ p̄ma-
nere. **V**eritas deus fac me
vnū tecū i charitate p̄petua.
Leder me sepe multa legere 7
audire. In te est totum quod
volo 7 desidero. Laccāt oēs
doctores: sileāt vnūerse crea-
ture. in cōspectu tuo: tu mihi
loq̄re sol⁹. Quāto aliq̄s ma-
gis vnū sibi 7 interi⁹ simpli-
ficat⁹ fuerit: tāto plura 7 al-
tiora sine labore intelligit: qz
desup̄ lamē intelligētie acci-
pit. Durus simplex 7 stabilis
sp̄s i mult⁹ opib⁹ nō dissipat̄
qz oia ad vni bonorē opat̄: 7 i
se ociosus ab oī p̄pria exq̄si-
tiōe ē nitit̄. Quis te magi-
pedit 7 molestat: q̄ tua imor-
tificata affectio cordis: Bo-
nus 7 deuot⁹ hō opa sua p̄ri-
me⁹ disponit: q̄ for̄ agē debet
Hec illa trahūt eū ad deside-
ria vitiose iel̄nariōis: s̄ ipse
inflectit ea ad arbitriū recte
rōnis. Quis batet forti⁹ cer-
tamē q̄ q̄ n̄ritif̄ vicere seip̄sū
Et b̄ debet eē negociū n̄m
vincē videt̄ seip̄sū: 7 q̄tidie
seip̄so fortiorē fieri: atqz i me-
li⁹ aliqd̄ pficē. Dis p̄fectio i
bac vita quādā ip̄fectionē si-
bi annexā: 7 ois sp̄culatio

n̄ra qd̄ā caligie nō caret. Hu-
mil̄ tui cognitio certior via
ē ad deū: q̄ p̄fū de sciētie inq̄-
sitio. Nō ē culpāda scia: aut
q̄libz̄ simplex rei noticia: que
bona ē i se cōsiderata 7 a deo
ordinata s̄ p̄ferēda ē sp̄ bona
p̄scia 7 virtuosa vita. Quia
no plures maḡ student scire
q̄ bene vsuere: iō sepe errāt: 7
pene nullū uel modicū fructū
ferūt. **S**i tantā adhiberent
diligētia ad extirpāda vitia
7 p̄tutes iserēdas: sicuti ad
mouēdas q̄stias: nō fierent
tāta mala 7 scādala i populo
nec tāta dissolutio i cenobijs
Certe aduentēte die iudicij
nō q̄ret a nob̄ qd̄ legim⁹: sed
qd̄ fecim⁹: nec q̄ bñ diximus
s̄ q̄ religiose vixim⁹. Dic n̄
vbi s̄ mō oēs illi dñi 7 m̄ri
q̄s bene nouisti dū adhuc vi-
uerēt 7 i studijs flozerēt. Jā
eorū p̄bēdas alij possidēt: 7 ne-
scio vtz de eis recogitāt. In
vita sua aliqd̄ videbāt: 7 mō
d̄ illis tacef. **S**i cito trāsit
glia mūdi Etinā vitae eorū
scie ip̄soz p̄cordasset: tūc bene
studuisset 7 legisset. Q̄ m̄ri
peūt p̄ vanā sciaz in b̄ secto
q̄ par̄ curāt de rei p̄uitio. Et
qz magis eligūt magni eē q̄
humiles: ideo euanescent in

cogit at idōb' smls. Vere magnus ē qui magnā habet cbaritatē. Vere magn' est qui in se paruus ē: 7 p nībilo oē culmē bonoris ducit. Vere prudens ē q̄ oīa terrena arbitrat ut stercora: ut xpm lucrifaciat. Et vere bñ docet: q̄ dei voluntatē facit: 7 suā voluntatem relinquit. **De prudentia in agendis. Cap. iij.**

Non est credēdū oī verbor' lōganimū res est s̄m teū ponderanda. Probdolor sepe malū facilius q̄ bonū de alio credi: 7 dicit: ita infirmi sumus. Sed pfecti viri nō facile credūt oī enarrāt: qz sciūt infirmitatē humanā ad malū pcliuā 7 in verbis satis labā. Magna sapia ē nō esse p̄cipitē in agēdis: nec p̄tinaciter in p̄p̄ijs sensib' stare. Ad bāc etiā p̄inet nō quibuslibz boīus verbis credere: nec audita uel credita mox ad alioz aures effūdere. Cū sapiētē 7 p̄sciētioso viro p̄siliū habeat: et quere pot' a melioze instrui: q̄ tuas adinuētias seq̄. Bona vita facit boīez sapientes s̄m teū 7 expertū in multis. Quātō q̄s in se bumilioz fuerit 7 teo subiectioz: tāto i oī-

bas erit sapiētioz 7 pacatioz. **De lectione sanctarum scripturarum Cap. v.**
Veritas est in scripturis. **U**scis q̄rēda: nō eloquentia. **D**is scriptura sacra eo spū debet legi quo facta est. **Q**uerere pot' debem' utilitatē in scripturis q̄ subtilitatem s̄monis. Ita libent' venos 7 simplices libros legere debem' sicut altos 7 p̄fidos. **N**on te offendat auctoritas scribētis vti n̄ pue uel magne litterature fuerit: s̄ amor p̄re veritatē te trahat ad legendū. **N**ō q̄ras q̄s hoc dixerit: sed qd̄ dicat attende. **V**oies trāsēnt: s̄ p̄itas dñi manet i eternū. **S**ine personaz acceptiōe varijs modis loquit' nobis de'. **C**uriositas n̄ra sepe nos impedit in lectiōe scripturarū: cū volum' intelligē 7 discutē: vbi simplicitē esset trāsēndū. **S**i vis p̄fectū habere: lege bumiliē simplicitē 7 fidelitē: nec vnq̄s velis habē nomen sciētie. **I**nterroga libent' 7 audi tacēs verba scōz: nec displiceāt tibi p̄bole seniozū sine cā enī nō p̄feruntur. **De iordiaz affectiōib' Cap. vi.**
Quandocūq̄s hō aliqd̄ in-

in se inquiet' sit. **S**upbus et auar' nūq̄s quiescūt. **P**auper 7 bumilis spū in multitudine pacis p̄uersant. **H**ō q̄ needū p̄fecte i se mortu' est: cito tentat' 7 vincit in p̄uis 7 vilibus reb'. **I**nfirm' spū 7 quodāmodo ad huc carnalis 7 ad se sibi inclinat'. **D**ifficiliter se pot' a terrenis desiderijs ex toto abstrahere. **E**t id' sepe habet tristitiā cū se subtrahit: leuiter etiā indignat' si quis ei resistit. **S**i aut' p̄secut' fuerit qd̄ p̄cupiscit: statim ex reatu cōsciētie granat': qz secut' ē passioē suā: q̄ nībil iuuat ad pacem quā quesuit. **R**esistēdo legit' passioib' iuenit' vero pacis cordis: nō aut' seruiendo eis. **N**ō est q̄ pax i corde boīs carnalis: nō in boīe exterioribus redito: s̄ in seruido spū ali. **De vana spe 7 elatione fugienda Cap. vii.**
Anus est q̄ spem suā ponit in boib' aut in creaturis. **N**ō te pudeat alijs seruire amore iesu xpi 7 pauperem in hoc seculo videri. **N**ō stes sup teipsū: s̄ in teo spem tuā p̄stitue. **F**ac qd̄ in te est 7 te' aderit bone volūtati tue. **N**ō p̄fidus in tua sciētia uel cuiusq̄ astutia viuēt: s̄ mag

i dei grā q̄ adiuuat bñiles 7 te se p̄sumētes bumiliat. **N**e gloriēris in diuitijs si adsūt nec in amicis qz potētes sūt: s̄ in teo q̄ oīa p̄stat 7 seipsus sup oīa dare desiderat. **N**on te extollas de magnitudine uel pulchritudine corpis: q̄ modica infirmitate corripit' 7 refedat. **N**ō placeas tibiipsi d̄ habilitate aut ingenio tuo ne displiceas teo: cui' est totum q̄cquid boni naturalit' habueris. **N**ō te reputes alijs meliozē: ne forte corā teo deterior' habearis: q̄ scit quid ē in boīe. **N**ō supbias de opib' bonis: qz alii sunt iudicia dei q̄ boīus: cui sepe displicet quod boib' placet. **S**i aliqd̄ boni habueris: crede de alijs meliozē ut bñilitatē p̄fues. **N**ō nocet si oib' te supponas: nocet aut' plurimū si uel vni te p̄ponas. **J**ugis pax cū bumili: in corde aut' supbi gelus 7 indignatio frequēs. **De cauenda nimia familiaritate Cap. viii.**
Non omni boni reuelas 7 timente teum age causam tuā. **C**ū iuuenib' 7 extraneis rarus esto. **C**ū diuitib' noli blādiri: 7 corā magn' is nō

libere appareas. Cū būilibus
 7 simplicib⁹: cū deuotis 7 mo-
 rigeratis sociare: 7 q̄ edifica-
 tiōis sūt ptracta. Nō sis fa-
 miliaris alicui mulieris: s̄ i coi-
 cēs bonas mulieres deo comi-
 mēda. Soli deo 7 angelis ei⁹
 op̄a familiarē eē: 7 boiuz no-
 riciā deuita. Ebaritas baten-
 da est ad cēs: s̄ familiaritas
 nō expedit. Quōq̄ accidit ut
 p̄sona ignota ex bona fama
 luceat. cui⁹ tñ p̄sentia ocu-
 los intuentiū obfuscat. Puta-
 mus aliqñ alijs placere ex cō-
 iūctiā nra: 7 incipim⁹ magis
 displicere ex mox ip̄obitate
 in nobis considerata.

De obedientia 7 subie-
 ctione Cap. ix.

Ualde magnū ē i obediē-
 tia stare: sub plato uiuē
 7 sui iuris nō eē. Multo tu-
 ti⁹ ē stare in subiectiā q̄ i p̄-
 latura. Muli sūt s̄ obediē-
 tia magis ex necessitate q̄ ex
 ebaritate: 7 illi p̄nā habēt et
 leuiter murmurāt: nec liberta-
 tē mētis acq̄rēt: nisi ex toto
 corde p̄p̄ deū se s̄biciāt. Cur-
 re hic uel ibi: nō inuenies q̄tē
 nisi i humili subiectiā sub pla-
 ti regimie. Imaginatio loco-
 rū 7 mutatio multos fefellit
 Alex⁹ p̄p̄nūsq̄ libere agit

p̄ sensu suo: 7 inclinat ad eos
 magis q̄ secū sentiūt. S̄ si de⁹
 ē inē nos: necesse ē ut relinq̄-
 mus etiā q̄nq̄ nost̄r scire. p̄
 p̄ter bonū pac̄. Quis ē ita sa-
 piēs q̄ oia plene scire potest:
 Ergo noli nimis in sensu tuo
 p̄fidere: s̄ uelis etiā libere alio-
 rū sensū audire. Si bonū est
 tuū sentire: 7 hocipsū p̄p̄ uē
 dimittis 7 aliū seq̄ris: magis
 exide p̄ficiēs. Audiui eni sepe
 securi⁹ eē audire 7 accipe p̄si-
 liū q̄ dare. Pōt eni p̄tigē ut
 bonū sit unius cuiusq̄ sentire
 s̄ nolle alijs acq̄rescē cū id ra-
 tio aut causa postulat: signus
 est sup̄bie 7 p̄tinacie.

De caueda sup̄fluitate
 uerborum Cap. x.

Questumultū uolum
 q̄stū potes: multū enim
 ip̄edit tractat⁹ seculariū ge-
 stoꝝ etiā si simplici intētiā p̄-
 ferant. Cito. n. inq̄namur uo-
 litate 7 captiuamur. Welles
 me pluries tacuisse 7 inē uoies
 nō fuisse. S̄ q̄re tā libere lo-
 quimur 7 iuicē fabulamur cū
 tñ raro sine lesiōe p̄scie ad fi-
 letiū redim⁹: Jō tā libere lo-
 quim⁹: q̄ p̄ mutuas locutiōes
 ab iuicē p̄solari q̄rim⁹: 7 cor-
 diuersis cogitatiōib⁹ fatiga-
 tū optam⁹ releuare. Et mu-

tum libenter de his que mut-
 tum diligimus uel cupimus:
 uel que nobis contraria sen-
 timus: libet loqui 7 cogitare
 Sed p̄: obdolo: sepe inaniter
 7 frustra: Nam hec exte-
 rior solatio inio: is 7 diuine cō-
 solatiōis nō modicū tēnē-
 tū ē. Jō uigilādū ē 7 orādūz
 ne tēpus ociose transeat. Si
 loq̄ licet 7 expedit: q̄ edificabi-
 lia sūt loq̄re. Malus vsus 7
 negligētia p̄fect⁹ nri multum
 tacit ad incustodiā oris nri.
 Inuat tñ nō pag ad p̄fectuz
 sp̄ualē deuota sp̄ualitū rerum
 collatio maxie ubi pares aīo
 7 sp̄ū i deo sibi sociantur.

De pace acquirenda 7
 celo p̄ficiēdi. Cap. xi.

Quālibet pace ba-
 bere: si nō uellemus nos
 cū alioꝝ dictis 7 factis q̄ ad
 nostrā curā nō spectāt occu-
 pare. Quō p̄t ille diu i pace
 manere q̄ alienis curis se inē-
 miscet: q̄ occasiōis forisec⁹ q̄
 rit: q̄ pag uel raro se inēsec⁹
 colligit. B̄ri simplices: q̄m
 multā pacē batabūt. Quare
 qdā scōꝝ tā p̄fecti 7 p̄cepta-
 tui fuerit: Quia oīo seip̄os
 mortificare ab oib⁹ terrenis
 desiderijs studuerūt: 7 id cog-
 medullis cordis deo imberere

atq̄ libere sibi vacare potue-
 runt. Nos quidem nimium
 occupamur p̄oprijs passio-
 nibus: 7 de transitorijs ni-
 mis sollicitamur. Raro etiā
 unum vitium perfecte uinci-
 mus: 7 ad quotidianum p̄fe-
 ctum non accendimur: id fri-
 gidi 7 tepidi remanemus. Si
 cūsem⁹ nobis ipsis p̄fecte mor-
 tur: 7 interius minime impli-
 cati tunc possemus etiā diu-
 na sapere: 7 de celesti contem-
 platione aliquid experiri. Lo-
 tum 7 maximū impedimentū
 est quia non sumus a passio-
 nibus 7 concupiscentijs libe-
 ri: nec perfectam sanctorum
 uiam conamur ingredi. Quā
 etiam modicum aduersitatis
 occurrit: nimis cito deijcim⁹:
 7 ad humanas p̄solatiōes cō-
 uertimur. Si niteremur sic
 uiri fortes stare in p̄lio: pro-
 fecto auxilium domini uide-
 rem⁹ super nos de celo. Ipse
 eni certantes 7 de gratia sua
 sperantes paratus est adiu-
 uare: qui nobis certādī occa-
 siones procurat: ut uincam⁹
 Si tñ in istis exteriorib⁹ ob-
 seruantijs p̄fectum religio-
 nis ponimus: cito finem ha-
 bebunt deuotio nostra. S̄ ad
 radicē securi ponam⁹: ut pat-

gati a passionibus pacificam mentem possideam. Si oī anno vnū vitium extirparem: cito viri perfecti efficeremur. Sed modo e contrario sepe sentimus ut meliores et puriores in initio pueritiam nos fuisse inueniam: quā post multos annos perfectissimam. Feruor et perfectio non quotidie debet crescere: sed nunc per magno videtur: si quis primi feruoris partem possit retinere. Si modicam violentiam facerem in principio: tunc postea cuncta possem facere cum leuitate et gaudio. Braue est assuetudine dimittere: sed grauius est contra propriam voluntatem ire. Sed si non vincis parua et leuia: quā superabis difficiliora. Resiste in principio inclinationi tue et malam resistere consuetudinem ne forte paulatim ad maiorem te ducat difficultatem. Si aduerteres quantam tibi paces et alius leticiam faceres: te ipsum bene habendo: puto quod sollicitior esses ad spirituale perfectum.

De utilitate aduersitatis. Cap. xij.

Gonum est nobis quod aliquando habemus aliquas grauitates et contrarietates quia sepe hominem ad cor reuocant: quoniam se in exilio esse co-

gnoscat: nec spem suam in aliquo mundi ponat. Bonum est quod patiamur quoniam contra dictores et quod male et imperfecte de nobis sentiat: etiam si bene agimus et intendimus. Ista sepe iuuat ad humilitatem: et a vana gloria nos defendit. Tunc enim melius iterio rem testem deum querimus: quoniam foris vilijedimur ab hominibus: et non bene nobis creditur. Iam debet se homo in deo totaliter firmare: ut non esset ei necesse multas solatiis querere. Quia homo bone voluntatis tribulatur vel tentatur: aut malis cogitationibus affligitur: tunc deum sibi magis necessarium intelligit: sine quo nihil boni se posse reprehendit. Tunc etiam tristatur: gemit et orat pro misericordiam dei patitur. Tunc redet cum diuini viuere: mortem optat inuenire: ut possit dissolui et cum christo esse. Tunc etiam bene aduertit perfectam securitatem et plenam pacem in mundo non posse consistere.

De tentationibus resistendis. Cap. xij.

Quandiu in mundo viuimus sine tribulatione et tentatione esse non possumus. Vnde in iob scriptum est. Tentatio est vita hominis super terram. Ideo vnusquisque sollicitus est et laborat circa tentationes suas

vigilare in omnibus ne diabolus locum inueniret decipiendi: qui non dormitat: sed circuit querens quem reuoret. Nemo tam perfectus est et sanctus qui non habeat aliquam tentationem: et plene eis carere non possumus. Sunt tamen tentationes boni sepe valde utiles licet moleste sint et graues: quia in illis homo humiliatur: purgatur et eruditur. Sancti per multas tribulationes et tentationes transierunt et profecerunt. Et qui bene tentationes sustinere nequiverunt: reprobi facti sunt et defecerunt. Non est aliquis ordo tam sanctus nec locus tam secretus: vbi non sint tentationes vel aduersitates. Non est homo securus a tentationibus totaliter quoad diu vixerit: quia in nobis est vnica tentatio: ex qua in peccata nascimur. Vna tentatio seu tribulatio recedente alia superuenit: et semper aliquid ad patendum habebimus. Nam bonum felicitatem non perdidimus. Multi querunt tentationes fugere: et grauius incidunt in eas. Per solam fugam non possumus vincere sed per patientiam et veram humilitatem omnibus hostibus efficimur fortiores. Qui tantummodo exterius declinat nec radicem euellit: postquam proficiet: imo citius ad eam tentationem rediet et prius sen-

tiet. Paulatim per patientiam cuius longanimitate deo iuuante melius superabis: quoniam cum duritia et importunitate propria sepius accipe consilium in tentatione: et cum tentato noli duriter agere: sed solationemingere: sic tibi optares fieri. Initium eius malorum tentationum incōstancia animi et pus ad deum perfidia: quia sicut nauis sine gubernaculo bicide a fluctibus impellitur: ita homo remissus et suum propositum deserens varie tentatur. Ignis probat ferrum: et tentatio boni iustum. Nescimus sepe quid possumus: sed tentatio aperit quod sumus. Sigillum est tamen precipue circa initium tentationis: quia tunc facilius hostis vincitur: si ostium mentis nullatenus intrare sinis: sed extra lumen statim ut pulsauerit illi obuias. Vnde quidam dixit: Principijs obsta: sero medicina paratur. Cum mala per longam conualluere moras. Nam primo occurrat menti simplex cogitatio: deinde foris imaginatio: postea relectatio et motus prauus et assensio. Sicque paulatim ingreditur hostis malignus ex toto: dum illi non resistit in principio. Et quanto diutius quis ad resistendum torpuit: tanto in se quotidie debilius fit: et huiusmodi

tra eum potentior. Quidam in principio conversionis sue graviores tentationes patiuntur: quidam autem in fine: quidam vero quasi per totam vitam suam male habent. Nonnulli satis leuiter tentantur a diuine ordinatōis sapiētiā et equitatē: quae statim et merita hominum pētat: et cuncta ad electorum suorum salutem pōrdinat. Iō nō debemus desperare cū tētamur s̄ eo seruēti? tēū exorare: quatenus nos in omni tribulatiōe dignetur adiuuare: quae utique s̄m dictū pauli talē faciet cū tētatōe p̄uētū: ut possim? sustinere. Humiliem? gaudias n̄ras s̄b manu dei in omni tētatōe et tribulatiōib? p̄bat hō quantum p̄fecit: et ibi maius meritum existit: et virtus melius patescit. Nec magnū ē si homo deuotus sit et seruidus cū grauitatē nō sentit: s̄ si tēpore aduersitatis patienter se sustinet: spes magni profectus erit. Quidam a magnis tentationibus custodiuntur: et in paruis quotidianis sepe vincunt: ut humiliari nunquam de seipsis in magnis confidant: qui in tam modicis firmantur.

De temerario iudicio vitando *Cap. xiiij.*
Ad teipsum oculos reflecte: et aliorum facta caueas iudicare. In iudicando alios bono frustra laboras sepe? erras: et leuiter peccas. Seipsum vero iudicando et discutiedo sepe fructuose laboras. Sic nobis res cordi est: sic de ea frequenter iudicamus. Nam vix iudicium propter priuatum amorem facilius proferimus. Si vero semper esset pura intentio nostri desiderii: non tam facilius turbaremur per resistentiam sensus nostri. Sed sepe aliquid ab intra latet: uel etiam ab exteriori: quod nos etiam pertrahit. Multi oculis seipsum querunt in rebus quas agunt et nesciunt. Vident etiam in bona pace stare: quoniam res per eos uelle fiunt et sentire. Si autem aliquid cupiunt: cito mouentur et tristes fiunt. Propter diuersitatem sensuum et opinionum: satis frequenter oriuntur dissensionis inimicos et ciues in religiosis et deuotos. Antiqua consuetudo difficile relinquuntur et ultra proprium videre nemo libenter ducitur. Si rationi tuae magis imiteris uel industriae quam potestati subiectiue ipsa christi raro et tarde eris bono illi

minat? quia tu uult nos sibi profecte subijci: et omnem rationem perflamatum amorem transcedere.
De operibus ex charitate factis *Cap. xv.*
Nonnullus bonis dilectione aliquid malum est faciendum s̄ per utilitatem tamen indigentis opus bonum aliquando intermittere dicitur: aut etiam per meliorem mutandum. hoc enim factum opus bonum non destruit: s̄ in melius commutat. Sine charitate opus externum nihil potest: quicquid autem ex charitate agit quantum tunc etiam priuatum sit et respectum totum efficit fructuosum. Magis siquidem deus pētat ex quanto quis agit: quam quantum quis facit. Multum facit qui multum diligit. Multum facit qui recte bene facit. Benefacit qui magis cogitati quam suae uoluntati seruit. Sepe uideatur esse charitas: et est magis carnalitas: quia carnalis inclinatio propria uoluntas: spes retributiōis: affectus comoditatis raro abesse uolunt. Qui ueram et perfectam charitatem habet in nulla re seipsum querit: sed dei solummodo gloriam in omnibus fieri desiderat. Nulli etiam inuidet: quia nullum priuatum gaudium amat nec in seipso uult gaudere: s̄

in deo super omnia bona operatur beatificari. Memini aliquid boni attribuit: sed totaliter ad deum refert: a quo finaliter omnia procedunt: in quo finaliter omnes sancti fruuntur quiete. Qui sciunt illam habere uere charitatis: profecto omnia terrena sentiret plena fore uanitatis.
De sufferētia defectuum aliorum *Cap. xvi.*
Qui homo in se uel in alijs emendare non ualet: debet patienter sustinere: donec deus aliter ordinet. Cogita quia forte sic melius est pro tua probatione et patientia: sine qua non sunt multum ponderanda merita nostra. Debes tamen per talibus impedimentis supplicare ut deus tibi dignetur subuenire: et possis benigne portare. Si quis semel aut bis admonitus non acquiescit: noli cum eo contendere: sed totum deo committe ut fiat uoluntas eius et bonorum in omnibus seruis suis: qui sciunt bene mala in bonum conuertere. Stude patienter esse in tolerando aliorum defectus: et qualescunque infirmitates: quia et tumultu habes qui ab alijs oportet tolerari. Si non potes te tale facere qualem uis

quod poteris alium habere ad
 tuum beneplacitum? Libenter habet
 mus alios perfectos: et tamen proxi-
 mos non emendamus defectum. So-
 lum quod alij stricte corrigantur:
 et ipsi corrigi nolumus. Disple-
 cet larga aliorum licentia: et tamen
 nobis nolumus negari quod peti-
 mus. Alios restringi per statu-
 ta volumus: et ipsi nullatenus pa-
 timur amplius cobligari. Sic ergo
 patet quod raro proximum sic nos-
 ipsos pensamus. Si essent omnes
 perfecti: quod tunc haberemus ab
 alijs pro reopari? Nunc autem
 deus sic ordinavit: ut discamus
 alter alteri onera portare: quod
 nemo sine defectu: nemo sine
 onere: nemo sibi sufficiens: ne-
 mo sibi satis sapiens: sed oportet
 nos invicem portare: in utilitate
 solari: pariter adiuuare instrue-
 re et admonere. Quante autem
 virtutis quisque fuerit: melius
 patet occasione aduersitatis.
 occasiones namque homines fragiles
 non faciunt: sed qualis sit ostendunt.
 De monastica vita Ca. xvij
 Oportet ut discas te ipsum
 in multis frangere: si vis
 pacem et concordiam cum alijs
 tenere. Non est paruum in mo-
 nasterijs uel in congregacione
 habitare: et ibi sine querela con-
 uersari: propter ad mortem fi-

delis perseverare. Beatus quidam
 qui ibi bene vixit: et feliciter con-
 sumavit. Si vis debite stare
 et proficereteneas te tamquam eru-
 le et peregrinum super terram. Opor-
 tet te stultum fieri propter christum: si
 vis religiosam ducere vitam.
 Habitu et tonsura modicum profe-
 runt: sed mutatio morum et interius
 mortificatio passionum verum fa-
 ciunt religiosum. Qui aliud quaerit
 quam pure deum et aie sue salu-
 tem non inueniet nisi tribula-
 tionem et dolorem. Non potest etiam
 diu stare pacificus: quod non nitetur
 esse minimus: et omnibus subie-
 ctus. Ad seruandum venisti: non
 ad regendum. Ad patendum et la-
 borandum scias te vocatum: non
 ad ociandum uel fabulandum. Hic
 ergo probantur homines sicut aurum in
 fornace. Hic nemo potest stare:
 nisi ex toto corde se voluerit
 propter deum humiliare.

De exemplis sanctorum
 patrum Cap. xviii.

Attuere sanctorum patrum
 viuenda exempla: in quibus
 vera perfectio refulsit et reli-
 gio: et videbis quod modicum sit
 pene nihil quod nos agimus.
 Deum quod est vita nostra si illis
 fuerit copata: Sci et amici
 christi domino fuerunt in fame et siti
 in frigore et nuditate: in labo-

re et fatigacione: in vigilijs et ie-
 iunijs: in orationibus et scijs medi-
 tacionibus: in persecucionibus et op-
 probrijs multis. Quod quod multas
 et graues tribulationes passi
 sunt apostoli: martyres profes-
 sores: uirgines: et reliqua omnia quae
 christi vestigia voluerunt sequi.
 Nam aias suas in hoc mundo
 oderunt: ut in eternam vitam eas
 possiderent. Quod quod strictam et ab-
 dicatam vitam sancti patres in bre-
 ui duxerunt: quod quod longas et gra-
 ues tractationes proulerunt: quod quod fre-
 quenter ab inimico vexati sunt
 quod quod crebras et feruidas orationes
 deo obtulerunt: quod quod rigidas ab-
 stinentias pegerunt: quod quod magnam
 celum et feruorem ad spirituale profe-
 ctum habuerunt: quod quod forte bellum
 aduersus edomationem vitio-
 rum gesserunt: quod quod puram et rectam
 intentionem ad deum tenuerunt.
 Per diem laborabant: et nocti-
 bus orationi diuine vacabant
 quod quod laborando ab oratione meta-
 liminime cessaret. Omne tem-
 pus utiliter christi debebat: omnis ho-
 ra ad vacandum deo breuis vi-
 debatur: et pro magna dulcedine
 preplacitum etiam obliuisci tra-
 debatur necessitas corporalis re-
 fectio. In quibus diuinitus di-
 gnitatis: honoribus: amicis et
 cognatis renunciabant: nihil de

mundo habere cupiebant: vitae
 necessaria vite sumebant: cor-
 pori seruire etiam in necessitate
 volebant. Pauperes igitur erant re-
 bus terrenis: sed diuites valde
 in gratia et virtutibus. Foris ege-
 rant: sed intus gratia et consolacione di-
 uina reficiebantur. Mundo erant
 alieni: sed deo proximi ac fami-
 liares amici. Sibi ipsis vide-
 bantur tamquam nihil: et huic mundo
 respectu: sed erant in oculis dei pre-
 ciosi et electi. In vera humilitate
 stabant: in simplici obedientia
 vivebant: in charitate et pa-
 tencia ambulabant: et tamquam quoti-
 die in spiritu proficiebant: et magnam
 apud deum gratiam obtinebant.
 Dati sunt in exemplum omnibus reli-
 giosis: et propter prouocare nos de-
 bent ad bene proficiendum: quod quod tepidorum
 numerus ad relaxandum.
 Quotus feruor omnium reli-
 giosorum in principio sue sanctae in-
 stitucionis fuit: Quanta de-
 notio orationis: quanta emulatio
 virtutis: quod quod magna discipli-
 na vixit: quanta reuerentia et
 obedientia sub regula magistri in
 omnibus efflorent. Testantur adhuc
 vestigia relictas quod vere viri
 sancti et perfecti fuerunt: qui tam stren-
 nue militantes mundum suppedes-
 tauerunt. Jam magnus putatur
 si quis transgressor non fuerit:

si quis quod accepit cum patientia tolerare potuerit. Ob teporis et negligentie stat^o nostri: quod tã cito declinam^o a pristino feruore: et iã sedet viuẽ p lassitudine et tepore. Utinã in tepenitus nõ dormitet perfect^o virtutũ: qui multa sepius exẽpla vidisti tepotoz.

De exercitijs boni religiosi Cap. xix.

Uita boni religiosi oib^o virtutib^o pollere debet: ut sit talis interi^o: qualis videt^o boib^o exterius. Et merito multo plus debet esse interi^o quã quod cernit foris: quia inspectoz nõ est reus: quẽ sumope reuereri debem^o vbicũq^o fuerimus: et tãq^o angeli in p̄spectu ei^o mũdi incedere. Omni die renouare debem^o p̄positũ nostrũ et ad feruore nos excitare quasi hodie p̄mũ ad cõuersionẽ venissem^o: atq^o dicẽ Adiuua me dñe te^o meus in bono p̄posito et scõ fuitio tuo et da mihi nũc hodie p̄fecte incipere: qz nihil est quod baten^o feci. Scõm p̄positũ nostrũ cursus p̄fectus nostrĩ et multa diligẽtia op^o est bene p̄ficere volẽti. Quod si fortit^o p̄ponens sepe deficit: quod ille quod raro aut min^o fixe aliq^o p̄po-

nit: Varijs tñ modis p̄tigit desertio p̄positi nostri: et leuis omissio exercitioz vit sine aliquo dispendio transit. Justoz p̄positũ in grã dei pot^o q̄ in p̄pria sapiẽtia p̄det in quo et semp p̄fidũt quicquid arripiũt. Nã homo p̄ponit: sed te^o disponit: nec ẽ in hoc via ei^o. Si pietatis causa aut fraternalis utilitatis p̄posito quãq^o p̄suetũ omittit exercitiũ: facile postea poterit recuperari. Si aut tediũ animi aut negligentia facili ter relinquitur satis culpabile est et nociuum sentiet. Conemur quãtũ possum^o: ad huc lenit^o deficiem^o in multis. Semp tñ aliquid certi p̄ponendũ est: et illa precipue que ampl^o nos impediũt. Exterioza nostra et interiora pariẽ nobis scrutãda sunt et ordinãda: qz vtraq^o expediũt ad p̄fectũ. Si nõ cõtinue te vales colligere: saltẽ in dũ et ad minus semel in die: mane videt^o aut vespe. Mane p̄pone: vespe discute mores tuos quãlis hodie fuisti in p̄bo ope et cogitaciõ: qz in his sepius forsitan teũ offendisti et p̄mũ. Accinge te sic vir p̄ diabolicas nequitias: frena gula et cõz carnis inclinationẽ fa-

ali^o frenabis. Nũq^o sis ex toto ociosus: sed aut legens aut scribens aut orãs aut meditãs aut aliq^o utilitat^o p̄coi laborans. Corporalia exercitia discretete sũt agẽda: nec oib^o eq^o licẽt assumẽda. Que coia nõ sũt nõ sũt foris ostẽdẽda: nã in secreto tuti^o exercent^o priuata. Laudandũ tñ ne piger sis ad coia et ad singularia p̄mptioz sed expletis integre et fidelit^o debitis et iniũctis: si iã ultra vacat. redde te tibi. put tepotio tua desiderat. Nõ possunt cõz habere vnũ exercitiũ: sed aliud ist^o: aliud illi magis deservit. Et iã p̄tẽpõz p̄gruetia diuersa placẽt exercitia: qz alia in festis: alia in feriã: magis sapiũt dieb^o. Alijs indigemus tpe tẽtatiõis: et alijs tpe paq^o et quiet^o. Alia cũ tristamur libet cogitare: et alia cũ leti in dño fuerim^o. Circa p̄ncipalia festa renouãda sunt bona exercitia: et scõz suffragia feruent^o implorãda. De festo in festũ p̄ponere debem^o quãsi tũc hoc seculo migraturi sim^o: et ad eternũ festũ peruerturi. Ideoq^o sollicito nos p̄pare tepotem^o in tepot^o t̄pib^o: et tepotenti^o p̄uersari atq^o omnẽ obseruantia stricti^o custodire tãq^o

in breui p̄mũ laboris nostri a teo percepturi. Et si dilatũ fuerit credam^o nos min^o bene p̄patos atq^o indignos tante ad huc glorie: que reuelabit^o in nobis tempore p̄finito: et studeam^o nos melius ad exitum p̄parare. Beatus seruus ait euãgelista lucas: quẽ cũ venerit dominus inueniet^o vigilantem. Amen dico vobis super omnia bona sua constituet eum.

De amore solitudinis et silentij Cap. xx.

Quere aptũ tempus vacandi tibi: et de beneficijs dei frequẽter cogita. Relinque curiosã. Tales perlege materias que cõpunctionem magis prestant quã occupationẽ. Si te subtraxeris a supfluis locutionib^o et ociosis circuitionib^o: nec nõ a nouitatib^o et rumorib^o audiẽdis inuenies tẽp^o sufficiens et aptũ p̄ bonis meditatõib^o insistẽdis. Maximi scõz humana p̄fortia: vbi poterãt vitabãt: et teo in secreto viuere eligebãt. Dixit quidã: Quoties in hõ boies fui: minor hõ redij. Hoc quippe sepi^o expimur: quã diu p̄fabulamur. Facili^o est oio tacere: quã verbo nõ excedere. Facili^o

est domi latere: q̄ foris se pos-
se sufficienter custodire. Qui
igitur intēdit ad interiora 7 spi-
ritualia puenire: oportet eum
cū iesu a turba declinare. Ne-
mo secure apparet: nisi qui li-
berē latet. Nemo secure p̄st
nisi q̄ liberē subest. Nemo se-
cure p̄cipit: nisi q̄ liberē obedi-
re didicit. Nemo secure gau-
det: nisi q̄ bone p̄scie testimo-
niū habet. Nemo secure loq̄-
tur: nisi q̄ liberē tacet. Semp̄-
tū scōꝝ securitas plena timo-
ris dei extitit. Nec eo min⁹
solliciti 7 humiles in se fue-
runt: q̄ magnis virtutibus 7
grā emicuerūt. Prauoz autē
securitas ex supbia 7 p̄sum-
ptiōe orit̄ 7 in fine in receptio-
nē sui vertit̄. Nūq̄ p̄mittas
tibi securitatem in hac vita:
q̄uis bon⁹ videaris cenobita
aut deuotus heremita. Sepe
meliores in estimatiōe huius
grau⁹ periclitati sunt p̄pter
suā nimīā cōfidentīā. Unde
multis vtili⁹ est ut nō peni-
tus tentatiōib⁹ careāt: s̄ se-
pi⁹ impugnent̄: ne nimīū secu-
ri sint: ne forte in supbiā ele-
uent̄: ne etiā ad exteriores cō-
solatiōes licētī⁹ declinēt. Q̄
nūq̄ transitoriā leticiā que-
reret: q̄ nūq̄ cū mūdo se oc-

cuparet: q̄ bonā p̄sciam sua-
ret. Q̄ omnē vanā sollici-
tudinē amputaret: 7 dūta-
rat salutaria ac diuina cogi-
taret: 7 totā spem suā in deo
p̄stitueret: q̄ magnā pacē et
quietē possideret. Nemo di-
gnus est celesti p̄solatiōe nisi
diligent̄ se exercuerit in scā
cōpūctiōe. Si vis cordem⁹
cōpūgi: intra cubile tuū 7 ex-
clude tumult⁹ mūdi: sic scri-
ptū est: In cubilib⁹ vestris cō-
pungimini. In cella inuenies
q̄ de foris sepi⁹ amittes. Cel-
la p̄tinuata dulcescit: 7 male
custodita tediū generat. Si
in p̄ncipio p̄uersionis tue be-
ne eā incolueris 7 custodieris:
erit tibi postea dilecta amica
7 gratissimū solatiū. In silē-
tio 7 quiete p̄ficit aīa deuo-
ta 7 discit abscondita scripu-
raz: ibi inuenit fluētā lacry-
marū: quibus singulis nocti-
b⁹ se lauet 7 mēderet: ut p̄dito-
ri suo tāto familiarior fiat:
quāto lōg⁹ ab oī seculari tu-
multu regit. Qui q̄ se abitra-
bit a notis 7 amīc: app̄opin-
quabit illi de⁹ cū angelis scīs.
Melī⁹ est latere 7 sui curam
agere: q̄ se neglecto signa fa-
cere. Laudabile ē hōi religio-
so raro foras ire: fugere vi-

deri: nolle etiā boies videre.
Quid vis videre: qd nō licet
habere: Trāsit mūdos 7 p̄cu-
piscētia ei⁹. Trābūt deside-
ria sensualitatis ad spaciandū
s̄ cū hora trāserit quid nisi
grauitatē p̄scientie 7 cordis
dispersionē importas: Letus
est⁹ tristē sepe reditū parit.
7 leta vigilia serotina triste
mane facit. Sic cō carnale gau-
diū blande intrat: sed in fine
mordet 7 p̄rimit. Quid po-
tes alibi videre: qd hic nō vi-
des: Ecce celū 7 terrā 7 oīa
demēta: nā ex istis oīa sūt
facta. Quid potes alicubi vi-
dere: qd diu p̄t sub sole p̄ma-
nere: Credis te forsitan sa-
tiari: s̄ nō poteris p̄tingere.
Sicutā videres p̄sentia: qd
tū nisi visio vana. Leua o-
culos tuos ad deū in excelsis et
ora p̄ p̄ctis tuis 7 negligenti-
is. Dimitte vana vanisitu-
dine intēde illis q̄ tibi p̄ceptū
de⁹. Claude sup te ostiū tuū
7 voca ad te ibm dilectū tuū
Mane cū eo in cella: q̄ nō in-
uenies alibi tātā pacē. Si nō
tristes: nec q̄c̄q̄ de rumorib⁹
audisses: meli⁹ in bona pace
p̄mansisses. Ex quo noua ve-
lectat aliqñ audire: oportet te
p̄inde turbationē cordis to-

lerare. De compun-
ctione cordis. Cap. xxj.
Si vis aliq̄d p̄ficere: cō-
serua te in timore dei: 7
noli esse nimis liber: s̄ sub di-
sciplina cobite cōsēsus tuos
nec inepte te tradas leticie.
Da te ad cordis cōpūctiōnē:
7 inuenies deuotionē. Cōpū-
ctio mītra bona apit: q̄ disso-
lutio cito p̄dē p̄sueuit. Dixit
est q̄ hō possit vnq̄ p̄fecte le-
tari in hac vita: q̄ suū exiliū
7 tā multa picula aīe sue con-
siderat 7 p̄s̄t. Prop̄ leuita-
tē cordis negligentīā defo-
ctū nostrorū nō sentim⁹ aīe
nostre dolores: s̄ sepe vane ri-
dem⁹ qñ merito flere debere-
mus. Nō ē vera libertas nec
bona leticia: nisi in timore dei
cū bona p̄sciētia. Felix q̄ abij-
cere p̄t cō impedimētū distra-
ctiōis: 7 ad vnionē se redigē-
scē cōpūctōis. Felix q̄ a se ab-
dicat quicq̄d cōsciētiā suam
maculare potest uel gravare.
Certa virilit̄: p̄suetudo con-
suetudine vincit. Si tu scīs
boies dimittere: ipsi te dimit-
tent tua facta facere. Nō ac-
trabas tibi res aliorū: nec te
implicites causis maiorū. Date
semp̄ oculū sup te primū: et
ad moneas teip̄sū specialiter

pre oib' tibi dilectis. Si non
bates fauore boiuz: noli ex
tristari: s' hoc sit tibi graue:
qz non bates te satis bene et
circūspete sic receret vel ser
uum: et uotū religiosū puer
sari. Ut ille est sepe et securius
q' hō nō bateat multas pso
laticōs in hac vita s'm carnē
p'cipue tñ q' diuinas nō bate
m' aut rari' sentim': nos in
culpa sumus: qz cōpunctionē
cordis nō qrim' nec vanas et
externas oī abijcūm'. Co
gnosce te indignū diuina cō
solatiōe: s' magis dignū mul
ta tribulatiōe. Quā hō pfecte
est cōpunct': tunc grauis et
amar' est ei tot' mūd'. Bo
nus hō sufficētē inuenit ma
teriā dolēdi et flēdi. Siue enī
se p'siderat: siue de prio p'fat
scit qz nemo sine tribulatiōe
hic uiuit. Et quāto strictius
sele p'siderat: tāto ampli' do
let. Materie iusti doloris et
interne cōpunctiōis sūt pctā
et uicia nostra: qb' ita inuo
luti facem' ut raro celestia cō
tēplari ualeam'. Si frequen
ti' de morte tua q' de lōgitu
dine uite tue cogitares: nō du
biū quin feruēt' te emēda
res. Si etiā futuras inferni
siue purgatorij penas cordia

liter p'p'deres: credo q' libere
laborē et dolorē sustineres: et
nihil rigoris formidares. S3
qz ad cor ista nō trāseūt et blā
dimēta ad huc amam': iō fri
gidi et valde pigri remanem'.
Sepe ē inopia spūs: vñ tam
leuif' p'querif' miser corpus.
Qua igif' humiliē ad dñm ut
ret tibi cōpūctiōis spūs: et dic
cū p'beta: Liba me dñe pa
nelachrymaz: et potū da m'
in lachrymis in mensura.

De p'sideratiōe humane mi
serie. Cap. xxi.

Miser es vbicūq' fueris
et quocūq' te uerteris:
nisi ad deū te p'ueras. Quid
turbaris qz non succedit tibi
sic uis et resideras. Quis est
q' babet oia s'm suā uolūtatē:
Nec ego: nec tu: nec aliq's ho
minū sup terrā. Nemo est in
mūdo sine aliq' tribulatiōe ul
angustia: q' uis rex sit uel pa
pa. Quis ē q' meli' h3i utiq'
q' p' deo aliqd' pati uolet. Di
cūt multi imbecilles et infirmi
Ecce q' bonā uitā ille hō ba
bet: q' diues: q' potēs: q' ex cel
sus: q' magnus: et q' pulcher.
S3 attēde ad celestia bona: et
uidebis q' oia ista t'palia nul
la sūt: s' valde incerta et mag
grauātia: qz nūq' sine sollici

tudine et timore possidēs. Nō
est uois felicitas habē t'palia
ad abūdantiā: s' sufficit ei me
diocritas. Vere miseria ē ui
uere sup terrā. Quāto hō uo
luerit eē spūalioz: tāto p'sens
uita fit ei amarioz: qz sentit
meli' et uidet clari' būane cor
ruptiōis defect'. Nā come
dere bibere uigilare dormire
quiescē laborare et ceteris ne
cessitatib' nature s'biacere: ve
re magna miseria est et affli
ctio uoi uotō: q' libet eēt ab
solut' et liber ab oī pctō. Val
de n. grauaf' iterioz hō neces
sitatib' corporalib' i' h' mūdo
Sū p'pha uotote rogat q'ten'
liber ab istis eē ualeat dicēs:
De necessitatib' meis erue me
dñe. S3 de nō cognoscētib'
suā miseriā: et apli' de illis q'
diligūt hāc miserā et corru
ptibile uita. Nā i' tātū q'daz
hāc āplectūē: s3 etiā uix neces
saria laborādo aut meditādo
bateat: ut si b' possēt sp' uiuē
de reg' dei nihil curarēt. Si
fani et ifideles corde: q' tā p'
fūde i' tris iacēt ut nil nisi car
nalia sapiāt. S3 miseri ad b'i
sine grauiē sentiēt q' uile et ni
bilū erat qd' amauerūt. Sci
aut' dei et oēs uototi amici xpi
nō attēderūt q' carni placue

rūt: nec q' i' t'p'e flozuerūt: s'
tota spes eoz et itēctio ad eēna
bona anhelabat. ferebat totū
desideriū eoz ad māsura et in
uisibilia: ne amore uisibilium
traherēt ad infima. Noli fra
ter amittere p'fidētiā p'ficiē
di ad spūalia: ad huc bates tē
pus et uotā. Quare uis p'ra
stinare p'positū tuū: Surge
et in instāti incipe et dic: Nūc
tēpus ē faciēdi: nūc tēpus est
pugnādi: nūc tēpus aptum
est emēdandi. Quādo male
bates et tribularis: tūc tēpus
est p'merēdi. Op'ortz te trāsi
re p' ignē et aquā anteq' ueni
as in refrigeriū. Nisi t' uim
fecerit: uitiū nō supabis. Q'd iū
istud fragile corp' gerimus:
sine pctō eē nō possumus: nec
sine tedio et dolore uiuē. Li
berē baterem' ab oī miseriā
quietē: s' qz p' pctm' pdidim'
inocētiā: amissim' etiā ueram
betitudinē. Iō op'ortz nos te
nere patiētiā: et dei expectare
misericordiā: donec triseat ini
qtas h' et mortalitas absorbe
at a uita. Quāta fragilitas
būana q' sp' pna ē ad uicia: ho
die cōfiteri pctā tua: et cras
itez p'petras p'fessa. Nūc p'o
nis cauere: et p' uotā agis q' si
nihil proposuisses. Merito g'

nos ipsos humiliare possumus: nec vnq̄ aliqd magni te nobis sentire: qz tā fragiles ⁊ instabiles sumus. Cito etiā pot̄ p̄di p negligētiā: qd multo latore vix tādē acq̄sitū ē p gratiā. Quid fiet d̄ nobis ad huc in fine: q̄ tepescim⁹ tā mane. Ne nobis si sic volum⁹ reclinare ad quietē: q̄si tā pax sit ⁊ securitas: cū necdū appareat vestigiū vere scitatis in nra puerlatiōe. Bene op⁹ eēt q̄ ad huc itēz institueremur tanq̄ boni nouitij ad mores optimos si forte hys esset vel aliq̄ futura emēdatiōe ⁊ maiorū spiritali pfectu.

De meditatione mortis.

Cap. xxiij

Ualde cito erit tecū hoc factū. Vide aliē quō te habeas: hodie hō ē ⁊ cras non cōparet. Cū aut̄ sublat⁹ fuerit ab oculis: cito etiā transiet a mēte. O belitudo ⁊ duritia cordis hūani q̄ solū p̄sentia meditat⁹: ⁊ futura nō magis p̄uidet. Sic te in oī facto ⁊ cogitatu veteres tenere q̄si statū eēs moritur⁹. Si bonas p̄sciētīā haberes: nō multum mortē timeres. Meli⁹ eēt peccata cauere: q̄ mortē fugere. Si hodie nō es paratus: quō

cras eris? Cras est dies icerta: ⁊ quid scis si crastinū habebis? Quid p̄dest diu vivere: q̄n tā pax emēdamur? Ab lōga vita nō sp̄ emēdat: s̄ sepe culpā magis auget. Et inā p̄ vnā diē bene essem⁹ p̄uersati in hoc mūdo. Multi ānos cōputāt p̄uersiōis: s̄ sepe p̄ est fruct⁹ emēdatiōis. Si for̄midolosū est mori: forsitan p̄ ricolosū est diuē viuē. Beatus q̄ horā mortis sue sp̄ ante oculos habet ⁊ ad moriēdū se q̄tidie se disponit. Si vidisti aliqui hōies mori: cogita quia ⁊ tu p̄ eādē viā trāsibis. Cū mane fuerit: puta te ad vesp̄ nō p̄uertur⁹. Vespe aut̄ facto mane nō audeas tibi polliceri. Semp̄ p̄parat⁹ esto: ⁊ talit̄ viuere: ut nūq̄ te impatū mors inueniat. Multi subito ⁊ im̄promise moriūt: nā hora q̄ nō putat̄ fili⁹ hōis v̄tur⁹ ē. Quā illa extrema hora venerit: multū aliē sentire incipies de tota vita tua p̄terita ⁊ valde dolēbis q̄ tā negligēs ⁊ remiss⁹ fuisti. Quē felix ⁊ prudēs q̄ talis nūc n̄rit⁹ esse in vita: quā optat̄ inueniri in morte. Dabit nāq̄ magnā p̄fidētiā feliciter moriēdi p̄fect⁹ p̄ceptus mūdi: seruēs desiderū in v̄

tutib⁹ p̄ficiēdi: amor disciplinē labor penitētiē: p̄mptitudo obediētē: abnegatio sui: ⁊ supportatio cuiuslibet aduersitatis p̄ amore xp̄i. Multa bona potes opari dū san⁹ es: s̄ infirmat⁹ nescio qd poteris. Pauci ex infirmitate emēdantur: sic ⁊ q̄ multū p̄grinant raro sanctificāt. Noli p̄fidē sup̄ amicos ⁊ p̄rimos nec in futurū salutē tuā differas: qz cito obliuiscens tui hōies q̄ estimas. Meli⁹ est nūc tēp̄stine p̄uidere ⁊ aliqd boni p̄mittere: q̄ sup̄ alioz auxilio sperare. Si nō es p̄cepto sollicit⁹ mō: quis erit p̄ te sollicit⁹ in futuro. Nūc tēpus est valde p̄ciosū: s̄ p̄obdoloz q̄ hoc inutili⁹ expēdis: in quo p̄mereri vales vnde eternalit̄ viuas. Veniet q̄n vnū diē seu horā p̄ emēdatiōe desiderabis ⁊ nescio an ip̄trab. Eya charissime d̄ quāto periculo te p̄teris literare: te q̄ magno timore eripe: si mō sp̄ timorat⁹ fueris ⁊ te morte suspectus. Etude nūc talit̄ viuere: ut in hora mortis valeas poti⁹ gaudere q̄ timere. Disce nūc momentū: ut tūc incipias viuere p̄ xp̄o. Disce nūc oīa p̄tēnē tūc possis libere ad xp̄z per

gere. Castiga nūc corp⁹ tuū p̄ penitētiā: ut tūc valeas certā habere p̄fidentīā. Ab stulte qd cogitas te diu victurū cū nullū diē habeas securum. Quē multi decepti sūt: ⁊ insperate de corpe extracti. Quoties audisti a dicētib⁹: qz ille gladio cecidit: ille submersus est: ille ab alto ruēs ceruicem fregit: ille manducādo obroguit: ille ludēdo finē fecit: alius igne: alius ferro: alius peste: ⁊ alius latrociniō perijt: ⁊ sic oīuz finis mors est: ⁊ v̄tra bominū tāq̄ v̄mbra subito p̄trāsit. Quis memorabit tui post mortē: ⁊ q̄s orabit p̄ te? Age age nūc charissime q̄c quid agere potes: qz nescis q̄n morieris: nescis etiā qd tibi p̄ mortē sequet̄. Dū tēpus habes p̄grega tibi diuitias imortales. P̄ter salutē tuā nihil cogites: solū q̄ tui sūt cures. Fac nūc tibi amicos venerādo de scōs ⁊ cor̄ act⁹ imitādo: ut cū defeceris in hac vita illi te recipiāt in eterna tabernacula. Serua te tāq̄ p̄grinū ⁊ hospitē sup̄ terram: ad quē nihil spectat de mūdi negocijs. Serua cor̄ liberū: ⁊ ad deū sursum erectū: q̄ nō habes hic manentē ciuitē. **31.**

lucres 7 gemit? q̄tālanos
cū lacrymis dirige: ut spūs
tu? merca? post mortē ad do-
minū felicitē trāsire. Amen.

De iudicio 7 penis pec-
catorū. Cap. xxliij.

Loib? reb? respice fi-
nem: 7 q̄lic ante distri-
ctū iudicē stabis: cui nihil est
occultū: q̄ munerib? nō pla-
cat: nec excusatiōs recipit: s̄
q̄d iustū est iudicabit: s̄ mi-
ferrime 7 insipies peccator q̄d
respōdebis de oia mala tua
sciētis: q̄ iterdū formidas vul-
tum boīs irati: Et quid non
puides tibi in die iudicij: q̄n
nemo poterit p̄ aliū excusari
vel defendi: s̄ vnusquisq̄ suf-
ficiēs on? erit sibiip̄s: Nunc
labor tu? est fructuosus: fle-
t? acceptabilis: gemit? exau-
dibilis: dolor satisfactori? et
purgatiuus. Habet magnū 7
salubre purgatoriū paties bō
q̄ suscipies iniurias pl? dolet
de alteri? malicia: q̄ de sua i-
iuria: q̄ p̄ p̄trariatib? sibi li-
benē orat: 7 ex corde culpas
indulget: q̄ veniā ab alijs pe-
tere nō retardat: q̄ facili? mi-
seret q̄ irascit: q̄ sibiip̄s vio-
lentiā frequēt facit: 7 carnes
suā oio spiritui subiugare co-
nat. Deli? est modo purga-

re pctā 7 vitia ressecare: q̄ in
futuro purganda reseruare.
Vere nosip̄os recipim? p̄ in-
ordinatū amorē quē ad car-
nē habemus. Quid aliud ille
ignis deuorabit nisi pctā tua
Quāto ampli? tibiip̄s nunc
pcis: 7 carnē sequeris: tanto
duri? postea lues: 7 maiorem
materiā p̄burēdi refluas. in q̄
bus tō peccauit: i illis gram?
puniet. Ibi accidiosi ardēt:
b? stimulis purgen? 7 gulosi
ingētī fame ac siti cruciabūt
Ibi luxuriosi 7 voluptatum
amatores ardētī pice 7 feti-
do sulphure p̄fūdēt. Et sic
furiosi canes p̄ doloze inuidia
si vlulabūt. Nullū vitii erit
q̄d suū p̄riū cruciatū nō ha-
bebit. Ibi sup̄bi oī p̄fusā re-
plebūt: 7 auari miserrima ege-
state artabunt. Ibi erit vna
hora grauior in pena: q̄ s̄ con-
tū anni in amarissima penitē-
tia. Ibi nulla requies ē 7 ma-
la p̄solatio dānat. Hic tamē
interdū cessat a laborib? atq̄
amicorū frui solatijs. Est
mō sollicit? 7 dolēs p̄ pecca-
tuis: ut in die iudicij sis secun-
dus cū beatis. Tūc enī iustū
stabūt in magna p̄stātia ad-
uersus eos q̄ se angustiauerūt
7 dep̄serūt. Tūc stabūt

ad iudicādū: q̄ mō se subijcit
būlic iudicij boiuz. Tunc
magnā fiduciā hēbit paup̄ et
humilis: 7 pauebit vndiq̄ su-
perbus. Tunc videbit sapiēs
in hoc mūdo fuisse: qui p̄ x̄po
vidit stultus 7 despect? esse
Tunc placebit ois tribulatio
patientē p̄p̄sa: 7 ois iniqtas
opulabit os suū. Tunc gau-
debit ois deuor?: 7 merebit
omnis religiosus. Tūc plus
erultabit caro afflictā: q̄ si in
delitijs fuisse semp nutrita.
Tunc splēdebit habit? vilis:
7 obtenebrescet vestis subri-
lis. Tunc plus laudabit pau-
perculū domiciliū: q̄ deaura-
tum palatiū. Tunc plus iuuua-
bit constās paciētia: q̄ ois
mūdi potētia. Tunc ampli?
exaltabit simplex obedientia:
q̄ ois secularis astutia. Tūc
plus letificabit pura 7 bona
p̄sciētia q̄ docta philosophia
Tūc plus p̄derabit cōtem-
ptus diuitiarū: q̄ totus the-
saur? terrigenaz. Tunc ma-
gis consolaberis h̄p̄ deuota
oratiōe: q̄ sup̄ delicata come-
stione. Tunc poti? gaudebis
de seruato silentio: q̄ de lon-
ga fabulatiōe. Tunc plus va-
lebit sancta opera: q̄ multa
pulchra verba. Tūc plus pla-

cebit stricta vita 7 ardua pe-
nitētia q̄ ois delectatio ter-
rena. Discē nūc in modico pa-
ti: ut tunc a grauiorib? vale-
as literari. Hic p̄mo p̄ba q̄d
possis pati: postea. Si nūc tā
parū nō vales sustinere: quō
poteris tunc externa tormēta
sufferre. Si mō modica pas-
sio iam impatientē efficit: q̄d
gehēna tūc faciet: Ecce vere
nō potes duo gaudia habere:
delectari b̄ in mūdo: 7 postea
regnare in celo cum x̄po Si
vsq̄ in hodiernū diem semp
in bonorū 7 voluptatū vi-
pisses: quid totū tibi p̄fuisse
si iā in instanti mori cōtinge-
ret: Na ergo vanitas p̄ter
amant p̄riū: 7 illi soli seruire.
Qui s̄t deum ex toto corde
amant: nec tē nec suppli-
ci: m̄tē nec m̄tē nec infernū
metunt: p̄tēs? amor sectū
rū accessū a deū facit Quē
aut ad huc p̄gare delectat:
nō mirū si mortē 7 iudicium
timeat. Bonum tñ est: ut si
necdū amora malo te reuo-
cat: saltē timor gehēnalis co-
herceat. Qui p̄o timorē vel
postponit: diu stare i bono nō
valebit: s̄ diaboli laq̄os citi?
incurrat. De seruētī emē
datiōe toti? vitē n̄c. Ca. xxv

Sto vigilas et diligens in rei seruicio: et cogita frequenter ad quod uenisti: et cur seculum reliquisti. None ut teo uiueres: et spiritualis homo fieres: igitur ad perfectum serueas: quia mercedem laborum tuorum in breui recipies: nec erit tunc amplius timor aut dolor in finibus tuis. Modicum nunc laborabis et magna requies: imo perpetua leticia inuenies. Si tu permanseris fidelis et feruens in agendo: te proculdubio erit fidelis et locupletis in retributione. Spiritum bonam retinere debes quod ad palmam peruenies: sed securitate caute non oportet: ne torpas aut elat' fias. Cum enim quidam angelus in me metum et spiritum frequenter fluctuaret et quadam uicem merore perfectus in ecclesia ante quoddam altare in oratione perstrauisset: tunc in se reuoluit dicens: Si scirem quod adhuc perseveraturus essem: statim audiuisset in me diuinum responsum. Quid si hoc scires facere uelles? Fac nunc quod tunc facere uelles et bene securus eris. Moxque solatus et confortatus diuine se commisit uoluntati: et cessauit anxiosa fluctuatio: noluit curiose inuestigare ut sciret quod essent futura: sed

magis studuit inquirere que esset uoluntas dei beneplacens et perfecta ad eum opus bonum incubandam et perficiendam. Sperans in domino et fac bonitatem ait propterea: et inhabitata terram et pacisceris in diuitiis eius. An uis quod multos a perfectu et feruente emendatione retrahat: horum difficultatis seu laborum certaminis. Enimvero illi maxime per alijs in partibus proficiunt quod ea que sibi magis grauiora et periculosa uiribus vincere nituntur. Nam ibi homo plus proficit et gratiam meretur ampliore ubi magis seipsum vincit et in spiritu mortificat. Sed non omnes habent eque multum ad vincendum et moriendum. Diligens tamen emulatoz ualentior erit ad proficiendum etiam si plures habeat passiones quam alii bene morigerat: minus tamen feruens ad partem. Duo tamen specialiter ad magnam emendationem iuuant uidelicet subtrahere se uolenter ad quod natura uirtuose inclinat: et seruenter instare pro quo amplius quis indiget. Nam etiam studeas magis cauere et vincere que tibi frequentius in alijs displicent. Ab his profectum tuum capias: ut si bona exempla uideas uel audias: ad imitandum accedaris. Si quid

aut reprehensibile consideraueris: caue ne idem facias: aut si aliquando fecisti citius offendere te studeas. Sic oculus tuus alios proficiat: sic iterum ab alijs notaris. Quod iocundum et dulce est videre feruidos et deuotos fratres bene morigeratos et disciplinatos. Quod triste est et graue videre inordinate ambulantes qui ea ad que uocati sunt non exercet. Quod nocuum est negligere uocatis sue propositum et ad non commissa sensum inclinare. Memore esto arrepti pro profiri: et imaginem tibi proponere crucifiri. Bene uerecundari partes inspecta uita iesu christi: quod necdum magis illi te reformare studuisti: sed diu in uia dei fuisti. Religiosus qui se interte deuote in sanctissima uita et passioe domini exercet: omnia utilia et necessaria sibi abundanter inueniet: nec opus est ut extra se aliquid melius querat. Si iesus crucifixus in corde nostrum tenet: quam cito et sufficienter doctus essemus. Religiosus feruidus omnia bene portat et non quod illi intus. Religiosus diligens et tepidus habet in uoluntate nem super tribulationem: et ex omni parte partem animum: quod interioz solatio caret: et expe-

riorum querere probiter. Religiosus extra disciplinam uiuens: graui ruine patet. Qui laxiora querit et remissiora: spiritus in angustijs erit: quod aut unum aut reliquum sibi displicebit. Quod faciunt tam multi alij religiosi: quod factis arti sunt sed disciplina claustrali: raro exeunt: abstracte uiuunt: pauperime comedunt: grosse uerbiu: multum laborant: pauper loquuntur: diu uigilant: mature surgunt: orationes plangunt: frequenter legunt: et se in omni disciplina custodiunt. Attende cartusienses: cistercienses: et diuersas religionis monachos ac moniales: quibus omni nocte ad psallendum domino assurgunt. Et ideo turpe est ut tu uerbes in tanta sancto ope pigritare ubi tanta multitudo religiosorum incipit teo iubilare. Si nihil aliud faciendum incuberet nisi dominum deum nostrum toto corde et ore laudare: si nunquam indigeres comedere nec bibere nec dormire: sed spiritus posses deum laudare: et solummodo spiritualibus studijs vacare: tunc multo felicior essemus: quam modo cum carni ex quicquid necessitate suis. Utinam non essent iste necessitates: sed solummodo spirituales anime refectioes: quod in sac-

raro degustam⁹. Quā bō ad b
puenit q̄ te nulla creatura
psolationē suā q̄rit: tūc ei te⁹
p̄mo p̄fecte sage incipit: tunc
etiā bñ p̄tētus te oi euētū re
rū erit: tūc nec p̄ magno le
tabit: nec p̄ modico p̄trista
bit: s̄ ponit se integre 7 fidu
cialit̄ in teo: q̄ est ei oia in oi
bus: cui nihil vtiq̄ p̄rit nec
morit: s̄ oia ei viuūt 7 ad nu
tū incūctantē deseruiūt. De
mēto sp̄ finis: 7 q̄ p̄ditū non
redit tēp⁹. Sine sollicitudie
7 diligētia nūq̄ acq̄res vir
tutes. Si incipis tepescere: in
cipies male habē. Si autē te
deris te ad feruorē: inuenies
magnā pacē: 7 senties leuio
rēm laborē p̄p̄tēi grām. et
p̄rūq̄ amorē. hō feruidus et
diligēs ad oia ē par⁹. Ma
ior labor est resistere vitijs 7
passiōib⁹: q̄ corporalib⁹ insu
dare laborib⁹. Qui puos nō
vitat defect⁹: paulatī labitur
ad maiores. Haudebis semp
respe: si diē expēdas fructuo
se. Vigila sup̄ teipsū: excita te
ipsū: admone teipsū: 7 q̄cqd
te alijs sit nō negligas teipsū
Tantū pficies: quātū tibi
ipsi vim intuleris.

Explicit liber p̄mus.

Incipit secundus.

De interna conversa
tione. Cap. i.

Regnū dei intra
vos est dicit do
minus. Couer
te te ex toto cor
de tuo ad dñm
7 relinq̄ hūc mīse 7 mūdū: et
inueniet aia tua requiē. Dilce
exteriora p̄tēnere: 7 ad inte
riora te dare: 7 videbis re
gnū dei in te venire. Est enim
regnū dei pax 7 gaudiū in spi
ritu scō: qd̄ non dat impijs.
Veniet ad te xp̄s ostēdēs ti
bi psolationē suā: si dignā illi
abint⁹ paraueris mātionem
His gloria ei⁹ 7 decore ab in
tra est: 7 ibi cōplacet sibi. Fre
quēs illi visitatio cū boie in
terno: dulcis sermocinatio:
gta psolatio: mltā pax: fami
liaritas stupenda nimis. Cya
aia fidelis p̄para huic sp̄nso
cor tuū quaten⁹ ad te venire
7 in te habitare dignet. Sic
enī dicit. Si quis diligit me
sermonē meū fruabit. 7 ad eū
fructus. 7 mātionē apud eū
fructus. Da ergo xp̄o locū: et
centis modis nega introitum.
Cui p̄p̄tēris diues es 7
sufficiens. Ipse erit puos
tu⁹: 7 fidei procurator in oi
bus ut nō p̄tēris tibi in boib⁹

sp̄rare. Hoies enī cito mutā
tur: 7 deficiūt velocit⁹: xp̄us
autē manet in eternū 7 astat
vsq̄ in finē firmis. Nō ē ma
gna fiducia ponēda i boie fra
gili 7 mortali: etiā si vtilis sit
7 dilect⁹: neq̄ tristitia multa
capiēda ex hoc si interdū ad
uerse⁹ 7 p̄tradicat. Qui bo
die tecū sūt: cras cōtrariari
p̄sūt: 7 ecōuerso se p̄ ut au
ra vertūt. Pone totā fiduciā
tuam in dño: 7 sit ipse timor
tu⁹ 7 amor tu⁹. Ipse p̄ te re
spōdebit 7 faciet bene sic me
li⁹ fuerit. Nō habes hic ma
nentē ciuitatē: 7 vbiq̄q̄ sue
ris extrane⁹ es 7 p̄grin⁹: nec
requiē aliq̄n habebis: nisi xp̄o
intime fueris vnit⁹. Quid b̄
circūspic⁹: cū iste nō sit locus
tue quietitōdis. In celestib⁹
rebet eē habitatio tua: 7 sic i
trāitu cūcta terrena sūt aspi
ciēda: trāsēnt oia 7 tu cū eis
parit. Vide ut nō inbreas:
ne captaris 7 peas. Apud al
tissimū sit cogitatio tua: 7 de
p̄catio tua ad xp̄m sine inter
missiā dirigat. Si nescis al
ta speculari 7 celestia requie
sce in passione xp̄i: 7 in sacris
vulnerib⁹ eius libentē habita.
Si enī ad vulnera 7 preciosa
stigmata iesu te uote confu

gis: magnā in tribulatiōe cō
fortationē senties: nec multū
curabis boiuz respectiōes fa
cilitatēq̄ p̄ba te trabētū p̄fe
res. Xp̄s fuit etiā in mundo
ab hominib⁹ respect⁹: 7 in ma
xima necessitate a nos 7 ami
cis inter opprobria derelictus
Christus pati voluit 7 respi
ci: 7 tu audes te aliquo con
queri: Christ⁹ habuit aduer
sarios 7 oblocutores: 7 tu vis
omnes habere amicos 7 bene
factores: Unde coronabitur
patiētia tua: si nil aduersita
tis occurrerit. Si nihil con
trariū vis pati: quō eris am
icus christi. Sustine te cum
christo 7 p̄ christo: si vis re
gnare cum xp̄o. Si semel p̄
fecte introisses in interiora te
su 7 modicū te ardente eius
amore sapuisses: tunc te pro
prio comodo uel incomodo
nihil curares: s̄ magi d̄ oppro
brio illato gauderes: q̄ amor
ibu facit boiez seipsū p̄tēnere
Amator ibi 7 vtr⁹ intern⁹ 7
liber ab affectiōib⁹ inordinat⁹
p̄tē se ad teū libere p̄uertē et
eleuar e se sup̄ seipsū i sp̄u: ac
fruitiue q̄escē. Cui sapiūt oia
p̄ ut sūt nō ut dicūt aut est
mā: s̄ resapiēs ē 7 totus
magi a teo q̄ ab ip̄o. Qui

ab intra scit ambulare et modo dicuntur res ab extra ponderare: non requirit loca: nec tempora expectat ad habenda venota exercitia. Homo internus cito se recolligit: quia nunquam se totum ad exercitia effudit. Non illi obest labor exterior aut occupatio ad tempus necessaria: sed sic res eveniunt sic se illis accommodat. Qui inter bene dispositus est et ordinatus: non curat mirabiles et pueros hominum gestus. Tantummodo impedit et distrabit: quantum tibi res attrahit. Si recte tibi esset et bene purgatus esses oia tibi in bonum cederent et profectum. Ideo multa tibi displicent: et sepe conturbat: quia adhuc non es tibi ipse perfecte motus nec segregatus ab omnibus terrenis. Nihil sic maculat et impugnat cor hominis sicut impurus amor in creaturis. Sirenis solari exteri: poteris speculari celestia: et frequenter interius iubilare.

De humili submissioe sub plati regimine. Cap. ij.

Non magnipedas quis pro te vel contra te sit: sed hoc age et cura ut de te tecum sit in omni re quam facis. Habeas conscientiam bonam: et tunc bene te defendabit. Quae enim adiungere

voluerit: nulli peruersitas nocere poterit. Si tu scis tacere et pati: videbis proculdubio tibi auxilium. Ipse novit tempus et modum liberandi te: et id debet te illi resignare. Dei est adiuvare et ab omni confusione liberare. Sepe valde prodest ad ad maiorem humilitatem pervenire: quod defectus nostris alij sciunt et redarguunt. Non homo pro defectibus suis se humiliat: tunc facilliter alios placat et levi satissacit sibi irascitur. Humiliter de se protegit et liberat: humiliter diligat et consolatur: humiliter homo se inclinat: humiliter largitur gratiam magnam: et pro sua deprecatione leuat ad gloriam: humiliter sua secreta revelat et ad se dulciter trahit et inuitat. Humilis accepta contumelia et profusioe satis bene est in pace quia stat in teo et non in mundo. Non reputes te aliquid profecisse: nisi omnibus inferior te esse sentias.

De bono pacifico homine. Cap. iij.

Donec te primo in pace et tunc alios poteris pacificare. Homo pacificus plus potest bene docere. Homo passionatus etiam bonum in malum trahit et facillime malum credit. Bonus pacificus homo oia ad bonum convertit.

Qui bene in pace est et nullo suspicatur: qui autem male potest est et commotus varijs suspitionibus agitur: nec ipse quiescit: nec alios quiescere permittit. Dicit sepe quod non dicere debet: et omittit quod sepe sibi magis facere exparet. Considerat quod alij facere tenent: et negligit quod ipse facere tenet. Habet quod pro mundi celum super temetipsum: tunc celare poteris etiam iuste primum tui. Tu benefacta tua scis excolere et tolerare: et aliorum non vis recipere excusationes. Justus est ut te accusares: et fratres tuum excusares. Si portari vis porta et alium. Vide quod longes adhuc a vera caritate et humilitate quam nulli novit indignari vel irasci nisi tibi ipsi. Non est magnus cum bonis: et mansuetis peruersari: hoc enim omnibus naturaliter placet: et unusquisque libere pacem habet: et secum contentes magis diligit. Sed cum turris aut peruersis et idisciplinatis aut nobis pertriantibus pacifice posse vivere: magna gratia est et laudabile nimis virtus factum. Sed sunt qui seipsum in pace tenent: et cum alijs etiam pacem habent. Et sunt qui nec pacem habent: nec alios in pace dimittere volunt. Alijs sunt graves: sed sibi

sunt graviores. Et sunt qui seipsum in pace retinent: et ad pacem alios reducere student. Et tamen tota pars nostra in hac misera vita potest in humiliter sustinenda ponenda est quae in non sentiendo pertraria. Qui melius scit pati: pacem tenebit maiorem. Iste est victor sui: et omnis mundi dominus: christus: et heres celi.

De pura mente et simplicitate intentione. Cap. iij.

Quod ab alijs homo subleuatur a terrenis: simplicitate scilicet et puritate. Simplicitas debet esse in intentione: puritas in affectioe. Simplicitas intendit deum: puritas apprehendit et gustat. Nulla bona actio te impedit: si liber interius ab omni indinatio affectu fueris. Si nihil aliud quam te beneplacitum et proximi utilitatem intendis et quies interna libertate frueris. Si rectum cor tuum esset: tunc ois creatura speculum vite: et liber scilicet doctrine esset. Non est creatura tam pura et vilis quam bonitate dei non respiceret. Si tu es interius bonus et purus: tunc oia sine impedimento videres et capes bene. Cor purum penetrat celum et infernum. Qualis unusquisque interius est: taliter iudicat exteri. Si est gaudium in mundo hoc

utiq; possidet puri cordis hō.
Et si est alicubi tribulatio et
angustia: hoc meli⁹ nouit ma-
la p̄scia. Sic ferrū missū in
ignē amittit rubiginē et totū
candēs efficit: sic hō ad reum
se integre cōuertēs a torpore
exiit et in nouū hōiēz trāsmu-
tas. Quā hō incipit tepescere
tūc puū metuit laborē et libē-
ter externā accipit p̄solatio-
nē. Siquē p̄fecte icipit se vin-
tere et uiriliē in uia reiambu-
lare: tūc mīn⁹ ea reputat: q̄ si-
bi p̄zi⁹ grauis esse sentiebat.
De p̄pria considera-
tione. Cap. v.

Non possum⁹ nobis ip̄s
nimis credē: qz sepe nob
grā uelit et sensus. Modicū
lumē ē in nobis: et hoc cito p̄
negligentiā amittim⁹. Sepe ē
nō aduertim⁹ q̄ tā certū intus
sum⁹. Sepe male agim⁹: et pe-
ius excusam⁹: et passim inter-
dum mouemur et gelū puta-
mus. Parua in alijs rephēdi-
mus: et n̄ra maiora p̄trāsim⁹
satis cito sentim⁹ et pondera-
mus qd̄ ab alijs sustinemus:
Siquātū alijs nobis sustinēt
nō aduertim⁹. Qui bene et re-
cte sua p̄deraret: nō esset qd̄
de alio grauiē iudicaret. In-
ternus hō sui ip̄s curā oibus

curis atepōnit: et q̄ sibi ip̄s di-
ligentē intēdit faciliē de alijs
tacet. Nūq̄ eris intern⁹ et te
notus nisi de alienis silueris
et ad te ip̄sū speciali⁹ respere⁹.
Si tibi et teo totaliē intēdis
modicū te mouebit qd̄ foris
p̄cipis. Ubi es qm̄ tibi ip̄s pre-
sens non es: qm̄ oīa p̄curristi:
qd̄ te neglecto p̄fecisti. Si te
tes habere pacē et unione⁹ u-
rā: oportet qd̄ totū ad huc post-
ponas et te solū p̄ oculis habe-
as. Multū p̄uide p̄ficiēs si te
feriatū ab oī tēporali cura cō-
serues. Valde deficiēs si ali-
qd̄ t̄pale reputaueris. Nil ali-
tum: nil magnū: nil gratū nil
acceptū tibi sit nisi pure teus
aut de teo sit. Totū uanum
estima quicqd̄ p̄solatiōis oc-
currat d̄ aliq̄ creatura. Amās
deū aīa sub teo respicit uniu-
ersa. Solus te⁹ etern⁹ et im-
mensus implēs oīa solatium
est aīe: et uera cordis leticia.
De leticia bone con-
scientie. Cap. vi.

Gloria boni hominis testi-
monium bone p̄scie ē. Ha-
be bonā p̄scia: et sp̄ habebis le-
ticia. Bona p̄scia ualde mul-
ta p̄t portare et ualde leta est
inter aduersa. Mala p̄scia
sp̄ timida est et iniqua.

Quauius requiesces si te cor-
mū nō rephēderit. Noli leta-
ri nisi cum benefeceris. Mali-
nūq̄ habēt uerā leticiā nec in-
ternā sentiūt pacē: qz nō est
pax impijs dicit d̄ns. Et si di-
xerint: in pace sum⁹ nō ueni-
unt sup̄ nos mala: et q̄s nobis
nocere audebit. Ne credas
eis qm̄ rep̄te exurget ira dei
et in nihilū redigent act⁹ eoz
et cogitaciōes eoz p̄ibūt. Glo-
riari in tribulatiōe nō est gra-
ue amāti: sic enī gloriari ē in
cruce d̄ni gloriari. Breuis
gloria q̄ ab hoib⁹ dat⁹ et acci-
pitor. Mūdi gloriā sp̄ comi-
tatur tristitia. Bonoz gl̄ia
in p̄sciētis eoz et nō in ore ho-
minū. Iustoz leticia de teo et
in teo est: et gaudiū eoz de ue-
ritate. Qui uerā et eternā glo-
riā desiderat tēporalē nō cu-
rat. Et qui tēporalē q̄rit glo-
riā aut nō ex animo cōtēnit:
minus amare puincif̄ celestē
Magnā habet cordis tran-
q̄litate: qui nec laudes curat:
nec uituperia. Facile erit con-
tēnē⁹ et pacat⁹: cuius p̄sciētia
mūda est. Non es sanctior si
lauderis nec uilior si uitupere-
ris. Quod es hoc es: nec ma-
ior dici uales q̄ teo teste sis.
Si attēdis quid apud te sis

intus: nō curabis qd̄ te te lo-
quant hoies foris. Hō uidet
in facie: te⁹ aut in corde. Hō
p̄siderat act⁹: te⁹ p̄sat inten-
taciōes. Bene sp̄ agere et modi-
cū te se tenere humilis aīe in-
diciū est. Nolle p̄solari ab ali-
qua creatura. magne purita-
tis et interne fiducia indicius
est. Qui nullū extrinsecus p̄-
se testimoniū q̄rit: liquet qd̄
se teo totaliē cōmisit. Hō. n.
q̄ se ip̄sū cōmēdat ille p̄batus
est ait beatus paulus: s̄ quem
teus cōmēdat. Ambulare
cum teo intus nec aliqua af-
fectiōe teneri foris: status est
interni hominis.

De amore iesu super
omnia. Cap. vii.

O beatus q̄ intelligit qd̄
sit amare iesū: et p̄tēnere
se ip̄sū p̄pter iesū. Oportet di-
lectū p̄ dilecto relinq̄re: q̄a
iesus uult solus sup̄ oīa ama-
ri. Dilectio creature fallax et
instabilis: dilectio iesu fide-
lis et p̄seuerabilis. Qui adhe-
ret creature: cadet cum labili
qui amplectit̄ ihm̄ firmabit̄
eū. Illū dilige et amiceū tene
tibi: qui oib⁹ recedētibus te
nō derelinq̄t nec patiet̄ in fi-
ne p̄nire. Ab hoib⁹ oportet te
aliquē separari siue uelis siue nol

Teneas te apud ihm viuens
 7 mories: 7 illi⁹ fidelitati te
 cōmitte q̄ oib⁹ deficiētib⁹ so
 lus pōt te iuuare. Dilect⁹ tu⁹
 talis est nature ut alienū nō
 velit admittēre: s̄ solus vult
 cor tuū habere: 7 tāq̄ rex in
 pprio throno sedere. Si sci
 res te bene ab oī creatura eua
 cuare: ibs̄ teberet libē tecum
 habitare. Pene totū pditū in
 uenies: q̄cqd̄ extra ihm in ho
 minib⁹ posueris. Nō p̄fidās
 nec imitāris sup̄ calamū v̄
 tosum: qz oīs caro fenū 7 oīs
 gl̄ia ei⁹ ut flos feni cadet. Li
 to recipieris si ad externā ho
 minū apparentiā tm̄ asperen.
 Si enī tuū in alijs q̄ris sola
 tiū 7 lucrū: senties sepe v̄tri
 mentū. Si q̄ris in oib⁹ ihm:
 inuenies vtiq̄ ihm. Si autē
 q̄ris te ipsū: inuenies etiā te
 ipsū: s̄ ad tuā perniciā. Plus
 enī hō nociuor sibi si ihm nō
 querit: q̄ totū mūd⁹ 7 cēs sui
 aduersarij. **De fami
 liarit̄ amicitia iesu. Cap. viij.**
Quando ibs̄ adest: totū
 bonū est nec q̄cqd̄ diffici
 le videt. Quā p̄o ibs̄ nō adest
 totū durū est. Quā ibs̄ int⁹
 nō loquit⁹: p̄solatio vllis est.
 Si autē iesus vnū verbū loq̄
 tur tm̄ magna p̄solatio senti

tur. **A**dne maria magdale
 na statim surrexit de loco in q̄
 fleuit qm̄ martha illi dixit:
 Magister adest 7 vocat te.
 Felix hora qm̄ ibs̄ vocat te la
 chrymis ad gaudiū spūs. Q̄
 aridus 7 durus es sine iesu.
 Q̄ insipies 7 vanus si cupis
 aliqd̄ extra ihm. **A**dne hoc ē
 mai⁹ v̄nū q̄ si totū p̄deres
 mūdū. Quid pōt mūd⁹ p̄fer
 re sine ibu: esse sine ibu gra
 uis est infern⁹: 7 esse cū iesu
 dulcis paradysus. Si fuerit
 tecū ibs̄: null⁹ poterit nocere
 inimic⁹. Qui inuenit iesum:
 inuenit t̄tesaurū bonū: imo bo
 nū sup̄ cē bonū. Et q̄ pdit te
 sum: perdit nimis multum: 7
 plus q̄ totū mūdū. Paup̄ri
 m⁹ ē q̄ vinit sine ibu. Diris
 m⁹ q̄ bñ ē cū iesu. Maḡ ars
 est scire p̄uersari cū ibu: 7 sci
 re iesū tenere magna prudē
 tia. Esto humilis 7 pacific⁹:
 7 erit tecū iesus. Sis deuot⁹
 7 quier⁹: 7 p̄manebit tecum
 ibs̄. Potes cito fugare iesum
 7 grām ei⁹ p̄dere: si volueris
 ad exteriora declinare. Et si
 illū effugaueris 7 pdideris:
 ad quē tūc fugies: 7 quē tūc
 q̄ris amicū. Sine amico nō
 potes dīu viuere: 7 si ibs̄ nō
 fuerit tibi p̄ oib⁹ amic⁹: erit

imis tristis 7 desolat⁹. Fa
 tue igit̄ agis si in aliq̄ altero
 p̄fidis 7 letaris. Eligēdū est
 magis totū mūdū habere cō
 trariū q̄ iesū offensū. Ex oi
 bus q̄ charis sit iesus dilect⁹
 specialis. Diligant̄ cēs p̄pter
 ihm: ibs̄ autē p̄pter seipsū. So
 lus ibs̄ x̄ps̄ singulariter est
 amād⁹: qui sol⁹ bon⁹ 7 fidelis
 inuenit p̄ oib⁹ amicis. Prop̄
 ipsū 7 in ipso tā amici q̄ ini
 mici tibi sint chari: 7 p̄ oibus
 bis exorād⁹ est ut cēs ipsū co
 gnoscāt 7 diligāt. Nūq̄ cu
 p̄ial singularit̄ laudari 7 ama
 ri: qz hoc soli⁹ dei est: qui simi
 le sibi nō habet. Nec velis q̄
 aliquis in corde suo tecū oc
 cupet: neqz tu cū alicui⁹ occu
 pris amore: s̄ sit iesus in te 7
 in oī bono boie. Esto purus 7
 liber ab int⁹ sine alicui⁹ crea
 ture implicamēto. **S**portz te
 nudū: 7 purz cor ad iesum
 gerere si vis vacare 7 videre
 p̄ suavis est dñs. Et reuera
 ad hoc nō puenies nisi grā ei⁹
 peris puenit⁹ 7 intractus: ut
 ibs̄ euacuat⁹ 7 licētiatis so
 lus cū solo vnariis. Quā enī
 q̄ dei venit ad boies: tūc po
 nis fit ad oīa: 7 qm̄ recedit
 sic paup̄ 7 infirm⁹ erit 7 q̄si
 ad flagella relict⁹. In his

nō debes deici nec desperare
 sed ad volūtātē dei equanimi
 ter stare: 7 cūcta supueniētia
 tibi ad laudē ihu x̄pi p̄peti: qz
 post byemē sequit̄ estas: p̄no
 ctē redit dies: 7 post tēpsta
 tem serenitas magna.

**De carentia omnis
 solatiij. Cap. ix.**

Non est graue humanū
 p̄tinere solatiū cū adest
 diuinū. Magnū est 7 valde
 magnū tā humano q̄ diuino
 posse carere solatio: 7 p̄ bono
 re dei libent̄ exiliū cordis vel
 le sustinere: 7 in nullo seipsuz
 q̄rere nec ad ppriū meritū re
 spicere. Quid magni es si bi
 laris sis 7 deuot⁹ adueniente
 grā: optabilis cūctis t̄c hora
 Satis suauit̄ eq̄tate quē grā
 dei portat. Et qd̄ mix̄ si onus
 nō sentit q̄ portat ab oīpoten
 te 7 duct⁹ a sūmo ductore:
 Libent̄ habent⁹ aliqd̄ p̄ sola
 tio 7 difficulē hō exiit a seip̄o
 Sicut scūs martyr laurētius
 seculū cū suo sacerdote: quia
 cē qd̄ in mūdo delectabile vi
 debat desperit: 7 dei sūmi sa
 cerdotē dixitū quē maxime
 diligebat p̄ amore x̄pi etiā a
 se tolli clemēferebat. Amo
 re igit̄ creatoris amore hoīs
 supauit: 7 p̄ humano solatio

diuinū bñplacitū magis ele-
git. Ita 7 tu aliquē necessa-
riū 7 dilectū amicū p amo-
re tui disce relin̄re. Nec gra-
uiter feras cū ab amico dere-
llet⁹ fueris: sciēs qm̄ oportet
nos oēs tandē ab inuicē sepa-
ri. Multū 7 diu oportet boiēs
in seipso certare: atēq̄ discat
seipsū plene supare: 7 totū af-
fectū suū plene in deū trahere.
Quā hō stat sup seipso faci-
le labit ad psolatiōes huma-
nas. Sz verus xpi amator 7
studiosus sectator virtutum
nō cadit sup illas psolatiōes
nec q̄rit tales sensibiles dul-
cedines: sz magis fortes exer-
citatiōes 7 p xpo duos susti-
nere labores. Cū igit spūalis
cōsolatio a deo daf: cū grāz
actiō accipr eā: sz tui munus
intellige esse nō tuū meritum
7 noli extolli. Noli nimium
gaudere nec inaniē psumere
sz esto magis humilior ex do-
no: cautior q̄ 7 timorator i
cunctis actib⁹ tuis: qm̄ tñsi-
bit hora illa 7 sequet tētatio
Cū ablata fuerit psolatio nō
stati desperes: sz cū humilita-
te 7 patiētia expecta celestem
uisitatiōē: qz potēs est deus
ampliorē tibi redonare grām
7 psolatiōē. Istud nō ē no-

uum nec alienū viā tui exper-
tis: qz in magnis scis 7 in an-
tiquis p̄xtis fuit talis sepe
alternatiōis mod⁹. Quā qdā
presente iā grā dicebat: Ego
dixi in abūdātia mea nō mo-
uebor in eternū. Absente autē
grā quid in se fuerit exptus
adiūgit dicēs: Auertisti fa-
ciē tuā a me 7 fact⁹ sum con-
turbat⁹. Inē hec tñ nequaq̄
desperat sz instāt⁹ dñm ro-
gat 7 dicit: Ad te dñe clama-
bo 7 ad deū meū deprecator.
Deniqz oziōis sue fructū re-
portat 7 se exauditū testatur
dicēs: Audiuisti dñs 7 miser-
tus est mei: dñs fact⁹ ē adiu-
tor me⁹. Sz in quo? Cōuer-
tisti inquit plāctū meū i gau-
diū mihi 7 circūdedisti me le-
ticia. Et si sic actū est cū ma-
gnis scis nō ē desperādus no-
bis infirmis 7 paupibus si in-
terdū in frigiditate 7 interdū
in feruore sum⁹: qm̄ spūs ve-
nit 7 recedit fm̄ sue volūtātē
bñplacitū. Unde brūs Job
ait: Uisitās eum diluculo 7
subito p̄bas illū. Sup qd̄ igit
sperare possū aut in quo cōfi-
dere deo nisi in sola magnā
misericordiā dei 7 in sola
gratie celestis? Siue eni ad
sunt boiēs boni siue reuerti

tres 7 amici fideles siue libri
sancti ul tractat⁹ pulchri siue
dulcis cāt⁹ 7 bymni: oia hec
modicū iuuāt 7 modicū sa-
piūt: qm̄ desert⁹ sū a grā: 7 in
p̄ria paupitate relic⁹. Tūc
nō ē meli⁹ remediū q̄ patien-
tia 7 abnegatio mei in volū-
tate dei. Nūq̄ inueni aliquē
religiōsū q̄ nō habuerit inter-
dum gratie subtractionem:
aut nō senserit feruoris dñi
natiōē. Nullus sanct⁹ fuit
vniq̄ tā alte rapt⁹ 7 illuātus
qui pri⁹ uel postea nō fuit tē-
tatus. Nō eni dign⁹ est alta
tēptatiō: qui p deo non
est exercitat⁹ aliqua tribula-
tiōe. Solet eni sequētis psola-
tionis: tentatio p̄cedēs esse si-
gnū. Nā tētatiōib⁹ p̄bas ce-
lestis p̄mittit psolatio. Qui
vicerit inquit dabo ei edere
de ligno vite. Daf etiā psola-
tio diuina ut hō fortior sit ad
sustinēdū aduersa. Sequitur
etiā tētatio ne se eleuet de bo-
no. Nō dormit diabol⁹: nec
caro ad huc mortua est: iō nō
cesses p̄pare te ad certamē: qz
a dextris 7 a sinistris sunt ho-
stes qui nunq̄ quiescūt.

De gratitudine p gra-
tia dei. Cap. x.

Quid q̄ris q̄erē cū nat⁹
sis ad laborem: Ponete
ad patiētia magi q̄ ad psola-
tionē: 7 ad crucē portādā ma-
gis q̄ ad leticiā. Quis eni se-
culariū nō libentē psolatiōē
7 leticiam spūalē acciperet: si
sp̄ obtinere posset. Excedunt
eni spūales consolatiōes oēs
mūdi delicias 7 carnis volu-
ptates. Nā oēs delitie mūda-
ne aut turpes sunt aut vane.
Spūales vō delitie sole iocū
de 7 honeste ex p̄tutib⁹ p̄ge-
nite 7 a deo puris infuse men-
tib⁹. Sz istis diuinis psola-
tiōib⁹ nemo sp̄ p suo affectu
frui valet: qz tēpus tētatiōis
nō diu cessat. Multū p̄tra-
rial supne uisitatiōi falsa li-
bertas animi 7 magna pfidē-
tia sui. Deus bene facit psola-
tiōis gratiā dādo: s̄ hō male
agit nō totū deo cū gratiaz
actiōe retribuēdo. Et iō non
possūt in nobis dona grē flue-
re qz igrati sum⁹ auctori: nec
totū refūdīm⁹ fōtali origini
Semp enim debet grā: digne
grās referēt: auferet ab ela-
to qd̄ dari solet būili. Nolo
consolatiōē que mihi aufert
cōpunctionē: nec affecto p̄tē-
platiōē que ducit in elatio-
nem. Nō eni c̄ altū sanctuz

nec cōsideriū pur: nec cō dul
ce bonū: nec cō cbarū gratum
teo. **L**ibentē accepto grās vñ
būilioz 7 timozatioz iueniar:
atq; ad relinquēdū me para
tioz fiat. Doct^o dono grē 7 eru
dit^o subtractiōis verbere non
sibi audebit quicq; boni attri
buere: s; pot^o se paup^o 7 nu
dū p̄stebit. Da teo q̄cqd̄ tui
est: 7 tibi ascribē qd̄ tuū ē: hoc
est teo grās p̄ grā tribue: tibi
autē soli culpā: 7 dignā penā p̄
culpa tēberi sentias. Pone te
sp̄ ad infimū 7 dabis tibi sū
mū: nā sūmū nō statim infi
mo. Sūmi sci apud teū: mi
nimi sūt apud se: 7 quāto glo
riosiores tāto i se humiliores
pleni veritate 7 gl̄ia celesti:
nō vane gl̄ie cupidi. In teo
fundati 7 p̄firmati nullo mō
p̄nt esse elati: 7 q̄ teo totum
ascribūt quicqd̄ boni accepe
runt: gloriā ab inuicē nō que
rūt: s; gloriā q̄ a solo teo ē vo
lūt: 7 teū in se 7 in oib^o scis
laudari sup̄ oia cupiūt: 7 sp̄ i
idip̄sū tēdūt. Esto igit^o grat^o
in minimo: 7 eris dign^o ma
ioza accipe. Sic tibi minimū
etiā p̄ maxio: 7 magis p̄tem
ptibile p̄ speciali dono. Si di
gnitas datoris inspicit: nul
lū datū narū aut mun^o vile

videbit. Nō enī puū est qd̄ a
sūmo teo donatur etiā si pe
nas 7 verbera donauerit gra
tū esse debet: q; sp̄ pro salute
nostra facit quicqd̄ nobis ad
uenire pmittit. Qui grās tui
retinere desiderat: sit gratus
p̄ grā tui data: patiens p̄ sub
lata: oret ut redeat: caut^o sit
7 humilis ne amittat.

**De paucitate amatorum
crucis iesu. Cap. xi.**

Habet ihs nunc multos
amatores regni sui cele
stis: s; paucos baiulatores sue
crucis. Habet multos deside
ratores p̄solatiōis: s; paucos
tribulatiōis. Plures inuenit
socios mēse: sed paucos absti
nētie. Dēs volūt cū xp̄o gau
dere: s; pauci volūt p̄ ip̄o ali
quid sustinere. Multi sequū
tur ihs v̄sq; ad fractionē pa
nis: s; pauci ad bibēdū calicē
passiōis. Multi miracula ei^o
venerāt: s; pauci ignominia;
crucis sequūt. Multi iesum
diligūt: q̄ diu aduersa nō cō
tingūt. Multi illū laudāt 7
b̄ndicūt: q̄ diu p̄solatiōis ali
quas ab ip̄o recipiūt. Si autē
se ihs abscederet 7 modicus
eos relinq̄ret: aut in q̄rimo
niā aut in reiectionē nimias
cadūt. Qui autē ihs p̄ ihs

7 nō p̄ suā aliquā p̄solatio
nē p̄nā diligūt: ip̄sū in tribu
latiōe 7 in angustia cordis sic
in sūma p̄solatiōe b̄ndicunt.
Et si nūq; eis p̄solatiōe da
re vellet: ip̄sū tñ sp̄ laudarent
7 sp̄ grās agē vellēt. Quā
tum p̄t amor ihs pur^o nullo
p̄prio comodo uel amore per
mixtus. Nōne cōs mercena
rij sūt dicēdi: q̄ p̄solatiōis sp̄
querūt? Nōne amatores sui
magis q̄ xp̄i p̄bant: qui sua
comoda uel lucra sp̄ meditāt
Ubi inueniet talis q̄ velit teo
seruire gratis? Raro inuenit
tā sp̄ialis aliquis q̄ oib^o sit
nudat^o. Nā verū sp̄ paup^o
rē 7 ab oī creatura nudū q̄s i
ueniet? Procul 7 de vltimis
finib^o precii ei^o. Si viderit
b̄ omnē substantiā suā: ad huc
nihil est: 7 si fecerit penitētiā
magnā ad huc exiguū est: 7 si
app̄tenderit omnē sciētā ad h̄
lōge est: 7 si babuerit p̄tutes
magnā 7 deuotionē nimis ar
dentē: ad huc multū sibi rest
vū scz qd̄ sibi sūme necessa
riū est. Quid illud? At oib^o
relictis se relinquat 7 a se to
talit̄ exeat: nihilq; de priuato
amore retineat. Cū oia fece
rit que faciēda nouerit: nihil
se fecisse sentiat. Nō grande

p̄deret q̄ grandis estimari
posset: s; in veritate seruū in
utilē se p̄nunciet: sic veritas
ait: Cū feceritis oia q̄ prece
pta vobis sunt: ad huc dicite
q; serui inutiles sum^o. Tunc
p̄o paup^o 7 nud^o sp̄ esse pote
rit 7 cū p̄ba dicere: Quia
vnic^o 7 paup^o sū ego. Nemo
isto ditioz: nemo tñ liberioz:
nemo potētioz illo q̄ scit se et
oia relinquere 7 ad infimū se
ponere. De regia via
scē crucis. Cap. xij.

Drus hic multis videt
sermo: Abnega temet
ip̄sum: tolle crucē tuā 7 seq̄
re ihs. S; multo duri^o erit
audire illud extremū verbum
Discedite a me maledicti in
ignē eternū. Qui enī mō li
bentē audiūt 7 sequūt verbū
crucis: tūc nō timebūt ab au
diticē mala eterne dānatiōis
Hoc signū crucis erit in celo
cū dñs ad indicādū venerit.
Tūc cōs serui crucis q̄ se cru
cifixo p̄formauerūt in vita,
ad xp̄s accedēt iudicē cū ma
gna fiducia. Quid igit^o times
tollere crucē p̄ quā itur ad re
gnū? In cruce salus: in cruce
vita: in cruce p̄tectio ab ho
stib^o: in cruce infusio superne
suauitatis: in cruce. Tur mē

ris: in cruce gaudium spiritus: in cruce virtus summa: in cruce perfectio scitatis. Non est salus anime nec spes eterne vite nisi in cruce. Tolle ergo crucem et sequere illum et ibis in vitam eternam. Precepsit ille baculus sibi crucem: et mortuus est pro te in cruce ut tu etiam portes crucem et mori affectes in cruce: quia si commortuus fueris etiam cum illo pariter viues: et si socius fueris penes socium eris et glorie. Ecce in cruce totum consistat et in moriendo totum iacet et non est alia via ad vitam et ad veram internam pacem nisi via sancte crucis et quotidiane mortificationis. Ambula ubi vis: quare quodcumque volueris: et non inuenies aliorum viam superius: nec securiorum viam infra nisi viam sancte crucis. Dispone et ordina omnia secundum tuum velles videre: et non inuenies nisi spiritus aliquid pati debere: aut sponte aut inuite: et ita crucem spiritus inuenies. Aut enim in corpore dolore senties: aut in anima spiritus tribulationem sustinebis. Interdum a deo relinquaris: interdum a proprio exercitaberis: et quod apostolus est sepe tibi metipsum grauis eris: nec tamen aliquid remedii vel solatio liberari seu alleviari poteris: sed donec deus voluerit oportet. Quod sustineas. **Rule. n.**

deus ut tribulationem sine consolatione discas pati: et ut illi totaliter te subicias et humilior ex tribulatione fias. Nemo ita cordi aliter sentit passionem christi sicut is cui perigerit filia pati. Crux igitur spiritus para est et ubique te expectat. Non potes effugere ubique cucurreris: quia ubique venerit te ipsum tecum portas: et spiritus te ipsum inuenies. Conuerte te super te ipse: et infra: quertete te et itra: et ibis omnibus inuenies crucem: et necesse est te ubique tenere patientiam si internam vis habere pacem et perpetuam promereri coronam. Si libenter crucem portas portabit te et reducet te ad desideratum finem: ubi scilicet finis patientiam quis habet non erit. Si inuite portas onus tibi facis et teipsum magis grauas: et tamen oportet ut sustineas. Si abijcis vnam crucem: aliam proculdubio inuenies: et forsitan grauiorem. Credis tu euadere quod nullus mortalium potuit preterire? Quis scilicet in mundo sine cruce et tribulatione fuit? Nec enim dominus nisi in christo vna hora sine dolore passionis fuit quod diu vixit. Oportet autem christum pati et resurgere a mortuis: et ita intrare in gloriam suam. Et quod tu aliam viam quam hanc regiam viam que est via

sancte crucis: Tota vita christi crux fuit et martyrium: et tu tibi quies requies et gaudium. Erras erras si aliud quies quam patientia tribulationis: quia tota ista vita mortalis plena miserijs et circumsignata crucibus. Et quanto altius quis in spiritu profecerit: tanto grauiores cruces sepe inueniet: quia exilij sui pena magis ex amore crescit. Sed tamen iste sic multipliciter afflicti non est sine leuamine consolationis: quia fructum magnum sibi sentit accrescere ex sufferentia sue crucis. Nam dum sponte illi se subijcit: et onus tribulationis in fiduciam diuine consolationis quertit. Et quanto caro magis per tribulationem attritur: tanto amplius spiritus per internam consolationem roboratur. Et non minus intantum confortatur ex affectu tribulationis et aduersitatis quam ex amore proferuntur crucis christi ut non sine dolore et tribulatione esse vellet: quam tanto se acceptiores deo credit: quanto plura et grauiora pro eo proferre poterit. Non est illud virtus bonis: sed gratia christi que tanta potest et agit in carne fragili ut quod naturaliter spiritus abhorret et fugit: hoc feruore spiritus aggrediat et diligat. Non est secundum bonos crucem portare: crucem amare corpus castigare: et ser-

uituti subijcere: honores fugere: contumeliam libere sustinere: seipsum respicere: et respici optare: aduersa quecumque cum deanis propterea: et nihil prosperitatis in hoc mundo desiderare. Si ad teipsum respicis nihil huiusmodi ex te poteris: sed si in domino confidis: dabitur tibi fortitudo de celo et subijcetur ditiori tue mundus et caro. Sed nec inimicum diabolum timebis si fueris fide armatus et in cruce signatus. Pone ergo te sicut fidelis et bonus seruus christi ad portandam viriliter crucem domini tui pro te ex amore crucifixi. Prepara te ad toleranda multa aduersa et varia incomoda in hac misera vita: quia sic tecum erit ubique fueris: et sic reuera eum inuenies ubique latueris. Oportet te ita esse et non est remedium euadendi a tribulatione malorum et dolorumque ut te partiaris. Taliter domini affectatere bibe si amicus eius esse et partem cum eo habere desideras. Consolationes deo committet: faciat ipse cum talibus sicut sibi magis placuerit. Tu vero pone te ad sustinendum tribulationis: et reputa eas maximas consolationes: quia non sunt condigne passionibus huius temporis ad futuram gloriam: que reuelabitur

In nobis pmerendā: etiā si so-
lus cōs posses sustinere. Quā
ad hoc veneris q̄ tribulatio
tibi dulcis est ⁊ sapit p̄ x̄po:
tūc bene tecū esse estīma: qz in
uenisti padissū in terra. Quā dū
pati tibi graue est ⁊ fugere q̄
ris tādū male bātebis: ⁊ seq̄
tur te vbiq̄ fuga tribulatiōis
Si ponis te ad qd̄ esse tebes:
videlz ad patiēdū ⁊ moriēdū
fiet cito meli⁹ ⁊ pacē inuenies
Etiā ⁊ si rapt⁹ fueris in ter-
tū celū cū paulo: nō es p̄te
rea securat⁹ de nullo p̄trario
sustinēdo. Ego inq̄t ihs oīe
dam illi quāta oporteat eū p̄
noie meo pati. Pati ḡ tibi re-
manet: si ihs diligere ⁊ p̄-
tue illi seruire placet. Et inā
dign⁹ esses p̄ noie iesu aliqd̄
pati: q̄ magna glia remane-
ret tibi: quāta exultatio oib⁹
scis dei: quāta edificatio eēt
p̄rimi. Nā patiētā cōs reco-
mēdant: q̄nis pauci tñ pati
velint. Merito teberes libē
modicū pati p̄ x̄po: cū multi
grauioza patiūt pro mundo.
Scias p̄ certo qz moriētē te
oportet ducē vitā: ⁊ quanto
plus quisq̄ sibi moriē tanto
deo magis viuere incipit. Ne
mo aptus est ad cōprehēden-
dū celestia: nisi se submiserit

ad portandū p̄ x̄po aduersa.
Nihil teo accepti⁹: nihil tibi
salubrē in mūdo isto q̄ liben-
ter pati p̄ x̄po. Et si eligēdum
tibi esset: magis optare tebe-
res p̄ x̄po aduersa pati: q̄ ml-
tis p̄solatiōib⁹ recreari quia
x̄po similioz esses ⁊ oib⁹ scis
eius magis p̄formioz. Ad. n.
stat meritū nostrū: ⁊ p̄fect⁹
status nri in multis suauita-
tib⁹ ⁊ p̄solatiōib⁹: s̄ poti⁹ in
magnis grauitatib⁹ ⁊ tribu-
latiōib⁹ p̄ferēdis. Siquidem
aliqd̄ meli⁹ ⁊ vtili⁹ saluti bo-
minū q̄ pati fuisse: x̄ps vtiq̄
p̄bo ⁊ exēplo ostēdisset. Naz
⁊ sequētes se discipulos cōs
eū seq̄ cupiētes manifeste ad
cruce portādā hortat⁹ ⁊ dicit:
Si quis vult venire post me:
abneget semetipsum ⁊ tollat
cruce suā ⁊ sequat me. Quib⁹
ḡ plectis ⁊ scrutat⁹ sit ista fi-
nalis p̄clusio. Quā p̄ multas
tribulatiōes oportz nos intra-
re in regnum dei.

¶ Explicit liber secund⁹.
Sequit⁹ liber tertius.

De interna x̄pi locutiōe
ad animā fidelē. Cap. j.

Hec diā quid loqua-
tur in me dñs de⁹
Beata aia q̄ dñs
in se loquentē au-
dit ⁊ de ore ei⁹ verbū p̄sola-
tiōis accipit. Beē aures que
venas diuini susurrii suscipi-
unt: ⁊ de mūdi bui⁹ susurra-
tiōib⁹ nihil aduertūt. Beate
plane aures q̄ non vocē foris
sonantē: s̄ interi⁹ auscultant
veritatē loquentē ⁊ docentem
Bti oculi q̄ exteriorib⁹ clau-
si: interiorib⁹ autē sūt intēti
Bti q̄ interna penetrāt: ⁊ ad
capiēda archana celestia ma-
gis ac magis per quotidiana
exercitia se studēt p̄parare.
Bti qui teo vacare gestiunt
⁊ ab oī impedimēto seculi se
excitant. Aniaduerte hec o-
aia mea ⁊ claude sensualitatē
tue ostia ut possis in te andi-
re quid loquat⁹ dñs de⁹ in te
hec dicit dilect⁹ tu⁹. Sal⁹
tua ego sum: pax tua ⁊ vita
tua. Serua te apud me ⁊ pa-
cē inuenies. Dimitte oia trāsi-
toria ⁊ quere eterna. Quid
sūt oia tpalia nisi seductoria
Et quid inuāt cōs creature:
si fueris a creatore deserta:
Quib⁹ ḡ abdicat⁹ creatori tuo

te idde placidā ac fidelē ut ve-
rā valeas app̄tēdē b̄tudinē
De veritas int⁹ loquit sine
strepitu p̄boz. Cap. ij.

Loquere dñe: qz audit
seruus tu⁹. Seru⁹ tuus
ego sū: da mihi intellectū ut
sciā testimonia tua. Inclina
cor meū in p̄ba oris tui: fluat
ut ros eloquiū tuū. Dicebāt
olim filij israhel ad moysen:
loquere nobis tu ⁊ audiem⁹:
nō loquat⁹ nobis dñs ne for-
te moriamur. Nā sic dñe nō
sic oro: s̄ magis cū samuele p̄-
pheta humilit⁹ ac desideratē
obsecro: Loquere dñe qz au-
dit seruus tu⁹: nō loquat⁹ m̄
moyses aut aliqs ex p̄phetis:
s̄ poti⁹ tu loq̄re dñe de⁹ inspi-
rator ⁊ illuminator oīuz pro-
phetaz: qz tu sol⁹ sine eis po-
tes me p̄fecte imbuē: illi autē
sine te nihil p̄ficiēt. Possunt
qdē p̄ba sonare s̄ spiritū non
p̄ferūt. Pulcherrime dicunt
s̄ te tacēte cor nō accēdunt.
Litteras tradūt: s̄ tu sensuz
aperis. Mysteria p̄ferūt: sed
tu reseras intellectū signato-
rum. Mandata edicūt: s̄ tu
iuuas ad p̄ficiēdū. Et ostē-
dūt: s̄ tu p̄fortas ad ambulā-
dū. Illi foris tñ agunt: s̄ tu
corda instruis ⁊ ill. pinas.

Illi exteri⁹ rigat: s tu fecunditate donas. Illi clamant p̄bis s tu auditui intelligētia tribuis. Ad glouat mibi moyses: s tu dñe de⁹ me⁹ eterna veritas: ne forte moriar 7 sine fructu efficiar. Si fuero tñm foris admonit⁹ 7 int⁹ non accessus ne sit mibi ad iudicium p̄bū auditū 7 nō factum cognitū nec amatū creditū 7 nō seruātū. Loq̄re igit dñe qz audit seru⁹ tu⁹. Verba. n. vite eterne bates: loq̄re mibi ad qualēcūqz aie mee p̄solationē: 7 ad totū vite mee emēdationē: tibi autē ad gloriā et p̄petuum honorem.

De verba dei cū bñlitate sunt audienda: 7 q̄ multi ea non ponderāt. Cap. iij.

Adi fili mi verba mea: p̄ba suaussima: cōm p̄bi losophoz 7 sapiētū bui⁹ mundi sciētiam excedētia. Verba mea spūs 7 vita sūt: nec humano sensu p̄sanda. Ad sūt ad vanā cōplacētia trahēda: s in silētio audienda: 7 cū oī bñlitate atqz effectu magno suscipiēda: 7 dixi: Beat⁹ est quē tu erudieris dñe 7 te lege tua docueris eū ut mitiges ei a diebus malis 7 nō desoles in terra. Ego inquit dñs

docui p̄phetas ab initio 7 vsqz nūc nō cesso oib⁹ loqui: s multi ad vocē meā surdi sūt 7 duri. Plures mūdū libēt⁹ audiunt q̄ deū: facili⁹ sequūt carnis sue appetitū q̄ dei bñplacitū. Promittit mūd⁹ tēporalia 7 parua: 7 seruit ei auiditate magna. Ego p̄mitto sūma 7 eterna: 7 torpescunt mortaliū corda. Quis tāta cura mibi in oib⁹ seruit 7 obdit sic mūdo 7 dñis ei⁹ seruitur? Erubescē sydon ait mare Et si cām queris audi quare Pro modica p̄bēda lōga via curris: 7 p̄ eterna vita vit a multis pes semel a terra leuatur. Nile precii q̄ris: p̄ vno nūmismate interdū rursus litigat: 7 p̄ vana re 7 pua p̄missione die noctuz fatigari nō timef. S3 p̄ dolor p̄tona in cōmutabili: p̄ p̄mio inestimabili: pro sūmo honore 7 glia interminabili uel ad modicū fatigari pigritat. Erubescē s̄ serue piger 7 q̄ruloſe q̄ illi paratiores inueniunt ad perditionem. q̄ tu ad vitam. Haudēt illi ampli⁹ ad vanitatem q̄ tu ad veritatē. Equidē a spe sua nō nunq̄ frustrat s̄ p̄missio mea neminē fallit: nec cōfidentē mibi dimittit

inanē. Quod p̄missi dabo: qd̄ d̄si impleto: si tamē vsqz i finem fidelis in dilectiōe mea quis p̄māserit. Ego remunerator sū oīuz bonoz 7 fortis p̄bator oīuz deuotoz: Scribe verba mea in corde tuo 7 p̄tracta diligēt: erūt eni in tēpore tētatiōis valde necessaria. Quod nō intelligis cum legis: cognosces in die visitatiōis. Duplicitē soleo electos meos visitare: tētatiōe scz et p̄solatiōe: 7 duas lectiōes eis q̄tidie lego: vnā increpando eoz vitia: alterā exhortando ad virtutū incremēta. Qui babet verba mea 7 spernit ea: babet qui iudicet eū in nouissimo die.

Oratio ad implorandū te uotidīs grām. Cap. iij.

Omine de⁹ me⁹ oia bona mea tu es. Et q̄s ego sū ut audeā ad te loqui: Ego sū pauperrim⁹ seruu⁹ tuus: 7 abiect⁹ vermicul⁹ mltō pauprior 7 p̄tēptibilior q̄ scio 7 dicere audeo. Memēto tñm domine qz nihil sum: nihil bates: nihilqz valco. Tu solus bon⁹ iustus 7 sanctus: tu oia potes oia prestas: oia impleas: solū peccatorē inanē relinquens.

Reminiscere miserationū tuarū dñe: 7 imple cor meū gratia tua qui nō vis vacua esse opa tua. Quōd possū me tolerare in hac misera vita: nisi me p̄fortauerit misericordia 7 grā tua: Noli auertere faciem tuā a me: noli visitationem tuā p̄longare: noli p̄solationē tuā abstrahere ne fiat aia mea sic terra sine aq̄ tibi. Dñe doce me facere volūtate tuā: doce me corā te digne et humiliter conuersari: qz sapientia mea tu es: qui in veritate me cognoscis 7 cognouisti anteq̄ fieret mūdus: 7 ateq̄ natus essem in mundo.

De in veritate 7 humilitate coram deo conuersandū est. Cap. v.

Fili ambula corā me in veritate: 7 simplicitate cordis tui quere me sp̄. Qui ambulat corā me in veritate tutabit⁹ ab incurſibus malis 7 veritas liberabit eū a seductozib⁹ 7 a retractiōibus iniq̄oz. Si veritas te liberauerit: vere liber eris 7 nō curabis de vanis boīuz verbis. Domine verū ē sic dicis: ita q̄so mecū fiat. Veritas tua me doceat: ipsa me custodiat 7 vsqz

ad salutarē finē me p̄ducatur. Ipsa me liberet ab oī affectiōe mala et inordiata dilectione et abulabo tecū in magna cordis libertate. Ego te docebo aut veritas quae recta sunt et placita coram me. Cogita peccata tua cum displicentia magna et merore: et nunquam reputes te aliquid esse propter opera bona. Reuera peccator es et multis passionibus obnoxius et implicatus. Ex te spiritus ad nihil rediis et cito laboris: cito vinceris: cito turbaris: cito dissolueris. Non habebis quicquam vni possis gloriaris: sed multa vni te debetis vilificare: quia multo infirmior es quam vales comprehendere. Nihil ergo magnum tibi videatur ex omnibus quae agis: nihil grade: nihil precioso sum et admirabile: nihil reputatiōe appareat dignum: nihil altum: nihil vere laudabile et considerabile nisi quod eternum est. placeat tibi super omnia eterna veritas: displiceat tibi super omnia vilitas maxima tua. Nihil sic timeas: nihil sic vitupes et fugas sicut vitia et peccata tua: quae magis displicere debent quam quilibet rex divina. Quidam non sincere coram me abulant: sed quadam curiositate et arrogancia ducti volunt secreta mea scire et

alta vel intelligere: se et suam salutem negligentes. Di sepe in magnas tentationes et peccata propter suam superbiam et curiositatem me eis aduersante labuntur. Time iudicia dei: expauesce iram omnium timentis: noli autem discutere opera altissimorum tuas iniquitates perscrutare: in quantum reliquisti et quam multa bona neglexisti. Quidam solum portant suam ventionem in libris: et quidam in imaginibus: quidam autem in signis exterioribus et figuris: quidam habent me in ore: sed modicum in corde. Sunt et alii qui intellectu illuminati et affectu purgati ad eternam spem anhelant: de terrenis grauius audiunt: necessitatibus nature dolenter inserviunt: et bisentunt quid veritatis spiritus loquitur in eis qui docet eos terrena respicere et amare celestia: mundum negligere: et celum tota die ac nocte considerare.

C De mirabili affectu divini amoris. Cap. vi.
Benedico te pater celestis: pro domini mei ihesu christi quia mei pauperis dignatus es recordari. O pater misericordiarum et de totius consolatio: gratias ago tibi qui me indignus omni consolatio: quam tua recreas consolatio. Benedico te semper

et glorifico cum unigenito filio tuo et spiritu sancto pacifico in secula seculorum. Ego domine deus amator: sancte me cum tu veneris in cor meum exultabunt omnia interiora mea. Tu es gloria mea et exultatio cordis mei: tu spes mea et refugium meum in die tribulationis mee. Sed quia adhuc debilis sum in amore et imperfectus in pietate: id necesse habeo a te confortari et consolari: propterea visita me sepius et istruere disciplinis sanctis. Libera me a passionibus malis: et sana cor meum ab omnibus affectibus inordinatis et vitiosis: ut inter sanctos et bene purgatus aptus efficiar ad amandum: fortis ad parandum: stabilis ad perseverandum. Magna res est amor: magnum bonum: quod solum leve facit et onerosum: et fert equaliter et inaequale. Nam non sine onere portatur: et est amare dulce ac sapidum efficit. Amor ihesu nobilis ad magna opera impellit: et ad desideranda spiritus perfectiora excitat. Amor vult esse sursum: nec ullis infimis rebus retineri. Amor vult esse liber et ab omni mundana affectu alienus: ne internus eius impediatur aspectus: ne per aliquod commodum male implicatioes sustineat:

aut per incommodum succumbat. Nihil dulcius est amore: nihil fortius: nihil altius: nihil latius: nihil iocundius: nihil plentius: nihil melius in celo et in terra: quia amor a deo natus est: nec potest nisi in deo super omnia creata requiescere. Amas volat: currit: letas: libet: est et non tenetur dat omnia pro omnibus: et habet omnia in omnibus: quia in vno summo super omnia quiescit: ex quo cum bonum fluit et procedit. Non respicit ad tonam: sed ad donam se convertit super omnia bona. Amor modum spiritus nescit: sed super omnem modum fervescit. Amor onus non sentit: labores non reputat: plus affectat quam valet: de impossibilitate non causatur: quia cuncta sibi posse et licet arbitrat. Valet igitur ad omnia et multa implet et effectui mancipat ubi non amans deficit et iacet. Amor vigilat et dormiens non dormitat. Fatigatus non lassatur: artatur non artatur: territur non perturbatur: sed sic vivax flamma et ardens facula sursum erumpit: secureque praeripit. Si quis amat: novit quod hoc vox clamat. Magnus clamor in auribus dei est: ipse ardens affectus anime qui dicit: Deus meus amor meus: tu totus meus et ego tuus. Dilata me in amore: ut

discā interiora cordis oīe te gustare: q̄ suane sit amare et in amore liquefieri ⁊ natare. Teneat amore vadēs sup̄ me p̄ nimio feruore ⁊ stupore. Cantē amoris cāticū: sequar te dilectū meū in altū: reficiat in laude tua aīa mea iubilās ex amore. Amem te pl̄ q̄ me: nec me nisi p̄ te: ⁊ oīs in te qui vere amant te: sicut iubet lex amoris lucēs ex te. Est amor velox: sincer⁹: pius locūdus: ⁊ amenus: fortis: patiens fidelis: prudēs longanimis: virilis: ⁊ seipsū nūq̄ q̄rens. Ubi enī seipsū aliquis q̄rit: ibi ab amore cadit. Est amor circūspect⁹: humilis et rectus: non mollis: nō lenis: nec vanis intendēs rebus: sobrius: castus: stabilis quietus ⁊ in cūctis sensibus custoditus. Est amor subiect⁹ ⁊ obediēs prelatis: sibi vilis ⁊ respect⁹: deo deuotus ⁊ gratificus confidēs ⁊ semp̄ sperans in eorētā cū sibi nō sapit te⁹ quā sine dolore nō viuatur in amore. Qui nō est paratus oīa pati ⁊ ad voluntatē stare dilecti: non est dignus amator appellari.oportet amantem oīa dura ⁊ amara p̄pter

dilectū libēt amplecti: nec obdria accidētia ab eo reflecti. **De probatione veri amatoris. Cap. vii.**

Fili nō es ad huc fortis ⁊ prudēs amator. Quare dñe: Quia p̄pter modicā p̄trarietatē deficiis a ceptis: ⁊ nimis auide cōsolationem queris. Fortis amator stat in tētatiōib⁹: nec callidis credit p̄uasionib⁹ inimici. Sic in p̄speris ei placeo: ita nec in aduersis displiceo. Prudens amator nō tam donū amat: p̄siderat q̄ dantis amorem. Affectū potius attēdit q̄ cēsum: ⁊ infra dilectū oīa data ponit. Mobilis amator nō quiescit in dono: s̄ in me sup̄ cē donū. Nō est ideo totū perditū: si quāq̄ min⁹ bene te me uel te scis meis sentis q̄ velles. Affectus ille bonus vult quē interdū p̄cipis: affectus gratie p̄sentis est ⁊ quidam p̄gustus patrie celestis: sup̄ q̄ nō nimīū innitēdū: qz vadit ⁊ venit. Certare autē aduersus incidentes malos animi motus: suggestionemq̄ spernere diaboli: insigne est virtutis ⁊ magni meriti. Non ergo te conturbent aliene fan-

tasie te quacūq̄ materia in gesse. Forte serua propōsitum ⁊ intentionem rectam ad deū. Nec est illusio q̄ aliquando in excessū subito rapris ⁊ statim ad ineptias solitas cordis reuertes. Illas enī inuite magis pateris q̄ agis: ⁊ q̄ diu displicet et reniteris: meritū est ⁊ nō p̄ditio. Scito q̄ antīqu⁹ inimicus oīo nitit̄ impedire te sidemū tuū in bono ⁊ ab omni te uoto exercitio euacuare: a sāctoz scz cultu a pia passionis memoria: a peccatoz vti li recordatione: a p̄prij cōdis custodia: ⁊ a firmo p̄posito p̄ficiēdi in virtute. Multas malas cogitaciōes ingerit ut tediū tibi faciat ⁊ horrorem: ut ab orōne reuocet ⁊ sacralectione. Displicet sibi humilis p̄fessio ⁊ si p̄sset a cōmunionē cessare faceret. Nō credas ei neq̄ cures illū: licz sepius tibi teceptidīs tetenderrit laqueos. Sibi imputa cuz mala ingerit ⁊ immūda: dicito illi: Uade immūde spūs erubescē miser: valde immūdas es tu qui talia infers auribus meis. Discede a me seductor pessime: nō habebis in

me partem vllā: sed iesus mecum erit tanq̄ bellator fortis: ⁊ tu stabis confusus. Malo poti⁹ mori ⁊ omnē penā subire q̄ tibi consentire. Tace ⁊ obmutescē: non audiā te amplius: licz mihi plures molir̄ molestias. Domin⁹ illuminatio mea ⁊ salus mea: quē timebo: Dñs p̄tector vite mee: a quo trepidator. Si cōsistant aduersū me castra: nō timebit cor meū. Dominus adiutor meus: ⁊ redemptor meus. Certa tanq̄ miles bonus: ⁊ si interdū ex fragilitate corruis: resume vires fortiores p̄ioribus: confidēs te ampliori gratia mea: ⁊ multū p̄caue a vana complacētia et supbia. Prop̄ hoc multi in errozē ducunt⁹ ⁊ i cecitatē pene incurabilē quādoq̄ labūtur. Sit tibi in cautelā ⁊ perpetuā humilitatē ruina hec supboz te se stulte p̄sumētū.

De occultāda grā subbūlitatis custodia. Cap. viii.

Fili vtili⁹ est tibi ⁊ securius deuotidīs grāz ab scōdere nec in altū te efferre nec multum inde loqui neq̄ multū p̄derare: s̄ magis temetipsū d̄spicē: ⁊ tāq̄ idigno

datā timere. **N**ō est huic affectiōi tenaci⁹ inherēdū: q̄ ci ti⁹ p̄t mutari in p̄trariū. **L**ogita i grā q̄ miser ⁊ inops eē soles sine grā. **N**ec ē in eo tm̄ spūalis vite p̄fect⁹ cū solatidōis habueris grām: s̄ cū bu miliē ⁊ abnegate patiēterq̄ tuleris eius subractionē: ita q̄ tūc abozatiōis studio non torpas: nec reliq̄ opa tua ex vsu faciēda oīo dilabi p̄mittas: s̄ sic meli⁹ potueris ⁊ intellexeris: libēt qd̄ in te est facias: nec p̄ ariditatē seu an p̄rietatē mentis quā sentis te totaliter negligas. **M**ulti n. sūt qui cū nō bene eis successerit: statī impatientes fiunt aut cessides. **N**ō enī sp̄ est in potestate hoīs via ei⁹: s̄ dei ē dare ⁊ solari qm̄ vult ⁊ quātū vult ⁊ cui vult: sic sibi placuerit: ⁊ nō ampli⁹. **Q**uidaz incauti p̄ deuotiōis grām seip̄os destruxerunt qz plus agere voluerūt q̄ potuerunt: nō p̄santes sue p̄uitatis mensurā: s̄ magis cordis affectū sequētes q̄ ratiōis iudicium. **E**t qz maiora p̄sūperūt q̄ deo placitū fuit: idcirco grāz cito pdiderūt. **F**acti sūt in op̄s ⁊ viles relictī: qui in cellū posuerūt nidū sibi: ut bu-

miliati ⁊ te paupati discant nō in alīs suis volare sed sub p̄nis meis sperare. **Q**ui adū noui sūt ⁊ impiti in via dñi: nisi p̄silio discretorū se regāt: facili⁹ decipi possunt ⁊ eludi. **Q**z si suū sentire magis sequi q̄ alijs exercitatis credere volunt: erit eis piculosus exit⁹: sit n̄ retrabi a p̄prio cōceptu nō valuerint. **R**aro sibi p̄s sapiētes ab alijs regi humiliē patiū ē. **M**eli⁹ est modicū la pere cū humilitate ⁊ parua intelligētia: q̄ magni scientiaz thesauricū vana cōplacētia. **M**eli⁹ est tibi min⁹ habere: q̄ multū vñ posses sup̄bire. **N**ō satis discrete agit qui se totū letitie tradit: obliuiscens p̄stine inopie sue: ⁊ casti timoris dñi: q̄ timet grāz oblatā amittere. **N**ō etiā sat virtuose sapit: q̄ tpe aduersitatis ⁊ cuiusq̄ grauitatis nimis te sperate se gerit ⁊ min⁹ fidētē te me q̄ oportz recogitat ac sentit. **Q**ui tpe pacis nimis secur⁹ esse voluerit: sepe tempore belli nimis deiect⁹ ⁊ fo midolosus repiet. **S**i scires sp̄ humilis ⁊ modic⁹ in te p̄manere: nec nō sp̄ritū tuum bene moderare ac regere: non incideres tā cito in piculum

⁊ offensā. **C**onsiliū bonū est: ut feruoris spū p̄cepto mediteris quid futurū sit abscedē telumie. **Q**nod dū p̄tigerit: recogita ⁊ tenuo lucē possere uerti: quā ad cautelā tibi: mihi aut. ad gloriā: ad tēp̄s s̄bstraxi. **E**t ilioz ē enī sepe talis p̄batio q̄ si semp̄ p̄spera pro tua baleres volūtate. **N**am merita nō sunt ex hoc estimāda si quis plures viciōs aut p̄solatiōis habeat: uel si peritus sit in scripturis aut in alioz ponatur gradu: s̄ si vera meriti humilitate fundat⁹: et diuina c̄haritate repletus: si dei honozē pure ⁊ integre sp̄rat si seip̄sū nihil reputet et in veritate respiciat atq̄ ab alijs etiā respici ⁊ humiliari magis gaudeat q̄ honozari. **D**e vili estimatiōe suū p̄suis in oculis dei. **C**ap. ix. **Q**uoz ad dñm meum cum sim puluis ⁊ cinis. **S**i me ampli⁹ reputaero: ecce tu itas p̄tra me: ⁊ dicunt testimoniuū verum iniquitates mee: nec possū p̄tradocere. **S**i aut me vilificaero ⁊ ad nibiū redegero ⁊ ab oī p̄pria reputatiōe defecero atq̄ sic pulueri caero: erit mihi p̄pria grā tua: ⁊ vicina cor

di meo lux tua: ⁊ oīs estimatiō quantulacūq̄ minima in valle nobileitatis mee s̄bmergetur ⁊ peribit in eternū. **I**bi ostendes me mihi quid sū qd̄ fui: ⁊ de q̄ veni qz nihil ⁊ nesciui. **S**i mihi p̄s relinquo: ecce nihil ⁊ tota infirmitas. **S**i autē subito me respexeris statī fortis efficioz ⁊ nouo repleoz gaudio. **E**t mirū valde q̄ sic req̄te subleuo: ⁊ tā benignē a te cōplector: q̄ p̄prio p̄dere sp̄ ad ima feroz. **F**acit hoc amor tu⁹ gratis p̄ueniēs me ⁊ in tā multis subueniēs necessitatib⁹: a grauib⁹ quoq̄ custodiēs me piculis ⁊ ab innumeris ut vere dicā eripiens malis. **D**e siquidē male amādo me pdidi ⁊ te solū q̄rendo ⁊ pure amādo me ⁊ te pariter inueni: atq̄ ex amore p̄fundi⁹ ad nihilū me redegi. **Q**uia tu o dulcissime facis mecū sup̄ meritū oē: ⁊ supra id quod audeo sperare uel rogare. **B**enedict⁹ sis de⁹ me⁹ qz licz ego oib⁹ bonis sim indignus: tua tamē nobilitas ⁊ infinita bonitas: nūq̄ cessat benefacere etiā ingratīs ⁊ lōge a te auersis. **C**ōuerte nos ad te ut sim⁹ grati: humiles ⁊ deuoti: qz salus n̄ra tu es:

virtus et fortitudo nostra.

Quia oia ad teum sic ad finem
ultimum sunt referenda. Cap. x.
Fili ego teo esse finis
tuus supremus et ultimus
si vere desideras esse beatus. Ex
hac intentione purificabis affe-
ctus tuos sepe ad seipsum et ad
creaturas male incuruatus.
Nam si teipsum in aliqua gratia sta-
tim in te deficiis et arescis.
Sic ergo ad me principaliter referas:
quod ego sum qui oia dedi. Sic
singula considera sic ex summo
bono manantia: et ideo ad me
tamquam ad suam originem cuncta sunt
reducenda. Ex me pusillus et
magnus pauper et dives tanquam
ex fonte vivo aqua baurunt
viam: et qui mihi sponte et libere
deserviunt: gratias pro gratia accipi-
ent. Qui autem extra me volue-
rit gloriari vel in aliqua peccato
bono relectari non est stabilis in
vero gaudio neque in corde suo
dilatabis: sed multipliciter impe-
dies et angustabis. Nil tibi
bono ascribere debes: nec
alicui boni propter te attribuas: sed
totum da deo: sine quo nihil habes
bonum. Ego totum dedi ego totum
rehabere volo: et cum magna di-
strictione gratiarum actiones requireo.
Nec est veritas que fugat glori-
am vanitas. Et si intraverit cel-

stis gratia et vera caritas non
erit aliqua invidia nec pertractio
cordis: neque peccat amor occu-
pabit. Vincit enim oia divina
caritas: et dilatat ceteras anime vi-
res. Si recte sapias in me solo
gaudebis: in me solo sperabis
quod nemo bonus nisi solus deus: qui est
super oia laudandus et in oibus
benedicendus. De spreto mun-
do pulce est servire deo. Cap. xi.

Hanc iteque loquor domine
domino silebo: dicam in auribus
tui mei: domini mei et regis mei
qui est in excelsis. Quod magna
multitudo dulcedinis tue do-
mine: quam abscondisti timoribus
tuis. Sed quid es amantibus: quod ro-
to corde tibi fueritibus? Vere
effabilis dulcedo preterplati-
onis tue: quam largiris amantibus.
In hoc maxime ostendisti dulce-
dinem caritatis tue: quod cum non
esset fecisti me: et cum errare lon-
ge a te reduxisti me: ut servi-
re tibi: et precepisti ut diligam te.
Quod fons amoris perpetui quod di-
citur deus tuus: quomodo potero tui obli-
visci: qui mei dignatus es recordari.
Etiam postquam preceperam tibi
fecisti ultra omnem spem misericordiam
cum servo tuo: et ultra
meritum gratiam et amicitiam ex-
hibuisti. Quid retribuam tibi
pro gratia ista? Non enim omnibus datur

est ut omnibus abdicatis seculo re-
nunciet et monasticam vitam assu-
mat. Nam quid magnum est ut tibi
serviam cui ois creatura servire
tenet? Non magnum mihi vide-
ri debet servire tibi: sed potius hoc
mihi magnum et admirandum ap-
paret quod tam pauper et indignus
dignaris in servum recipe: et di-
lectis servis tuis adiungere.
Ecce oia tua sunt que habeo et vni-
tibi servo. Servit autem vice-
versa tu magis mihi servis quam
ego tibi. Ecce celum et terra que
in ministerio bonis creasti pre-
stito sunt et faciunt quotidie que
cumque mandasti. Et hoc pariter est
quod etiam angelos in ministerio
bonis creasti et ordiasti. Tunc
dicit autem hec oia quod tu ipse servi-
re boni dignatus es et teipsum ei
daturum promissisti. Quid dabo
tibi pro omnibus istis milibus bonis.
Utinam possem tibi servire cunctis
diebus vite mee: utinam vel uno
die dignum fuerit exhibere suf-
ficere. Vere tu es dignus omni ser-
vicio: omni honore et laude eterna.
Vere dominus meus es: et ego pau-
per servus tuus: qui totis viribus te
meo tibi servire: nec unquam in
laudibus tuis de te fastidire.
Sic volo: sic desidero: et quicquid
mihi restat tu digneris supplere

re. Magni bonorum magna glo-
ria tibi servire et oia propter te com-
temnere. Dabunt enim gratiam
magnam que sponte se subiecerunt
tue sanctissime servituti. Inve-
niunt suavisissimam sancti spiritus so-
lacionem: consequentem magnam cor-
dis libertatem: qui vitam pro noie
tuo ingrediuntur viam et omnem
mundanam neglexerit curam. Quod
grata et iocunda tui servituti: que
bono veraciter efficitur liber et servus
Quod sacerdos religiosi famu-
lati que bonis angelis reddit equum
lem: deo placabile: demonibus
terribile: et cunctis fidelibus com-
mendabile. Quod amplectendum et
sepe optandum servitium: quo sumus
promerere bonum et gaudium ac-
quiratur sine fine mansurum.

De desideria cordis ex-
aminanda sunt et mode-
randa. Cap. xij.

Fili oportet te adhuc mul-
ta addiscere: que necdum
bene didicisti. Que sunt hec
domine? Est desiderium tuorum
penas totaliter sine beneplaci-
tum meum: et tuus ipsius ama-
tor non sis: sed mee volunta-
tis cupidus amator et emula-
tor desideria te sepe accedunt et
vehementi impellunt: sed consi-
dera an propter honorem meum:

an ppter tuū comodū magi mouearis. Si ego sum in cā bene p̄tētus eris quomōdūq; ordinauero. Si autē te p̄p̄rio q̄sū aliqd̄ later: ecce hoc est qd̄ te impedit ⁊ grauat. **L**ue ḡ ne nimīū innitaris super desiderio p̄cōcepto me nō cōsulto: ne forte postea peniteat ⁊ displiceat qd̄ p̄mo placuit: ⁊ quasi p̄ meliore celasti. **N**ō enī oīs affectio q̄ videt bona statī ē sequenda: s; nec oīs cōtraria affectio ad primū fugienda. **E**xpediit interdū refrenatioē vti etiā i bonis studijs ⁊ desiderijs: ne p̄ importunitatē mētis distractionē incurras ne alijs p̄ indisciplinatioē scādaliū generes uel etiam p̄ resistētiā alioꝝ subito turbēris ⁊ cozzuas. **I**nterdum p̄ oportet violētia vti ⁊ virilit̄ appetitui sensitivo cōtraire: nec aduertere quid velit caro ⁊ quid nō velit: s; hoc magi sagere ut subiecta sit etiā nolens spiritui: ⁊ tādū castigari debet ⁊ cogi seruituti subēctonec parata sit ad oīa: paucisq; p̄tētari discat: ⁊ simplicib; delectari: nec p̄tra aliqd̄ incōueniēs murmurare.

De informatione patiētie ⁊ luctamine aduer-

sus p̄cupiscētijs. **L**a. xliij. **D**omine dñe de⁹ ut audio patiētia ē mihi valde necessaria: multa enī i hac vita accidūt p̄traria. **N**ā q̄ litercūq; ordinauero te pace mea: nō p̄t esse sine bello ⁊ dolore vita mea. **I**ta ē fili. **N**ō autē volo te talē q̄rere pacē q̄ tētatiōib; careat aut p̄traria nō sentiat: s; tūc etiā estimare te pacē inuenisse cū fueris varijs tribulatiōib; exercitatus ⁊ in multis p̄trarietatib; p̄bat⁹. **S**i dixeris te nō multa posse pati: quō tūc sustinebis ignē purgatorij? **D**e duob; malis sp̄ min⁹ malū ē eligēdum. **E**t ḡ eterna futura supplicia possis euadere: mala p̄sentia studeas p̄ teo equanimiter tolerare. **A**n putas q̄ boies seculi hui⁹ nihil aut parum patiant⁹? **N**ec hoc inuenies etiā si delicatissimos q̄stiferis. **S**z habēt inquis multas delectatiōes ⁊ p̄p̄rias sequunt⁹ volūtates: ideoq; p̄p̄derāt suas tribulationes. **E**sto q̄ ita sit ut bateāt q̄cqd̄ voluerint: s; q̄diu putas durabit: **E**cce quēadmodū fumus deficiēt abūdātes in seculo: ⁊ nulla erit recordatio p̄teritoꝝ gaudioꝝ. **S**z cū ad-

viuūt nō sine amaritudine ⁊ tedio ac timore in eis q̄scūt **E**t eadē nanq; re vñ delectationē p̄cipiūt: sibi inde dolorē penā frequenē recipiūt. **I**uste illis fit: ⁊ qz iordiate delectatiōes querūt ⁊ sequunt⁹: nō sine amaritudine ⁊ p̄fusioē eas expleāt. **Q**z breues: q̄ false: q̄ iordiate ⁊ turpes cōs sūt. **V**erūtamē p̄re ebrietate ⁊ cecitate nō intelligūt: s; velut mutanalia p̄ modicū corruptiblis vite delectamētū mortē aie incurrūt. **L**u ḡ fili p̄ concupiscētijs tuas non eas ⁊ a volūtate tua auertere. **D**electare in dño ⁊ dabit tibi p̄titiōes cordis tui. **E**tenī si veraciter vis delectari ⁊ abūdantius a me p̄solari: ecce in p̄tē p̄u oīz mūdanoꝝ ⁊ in absconione oīz infimaz delectatio nū erit benedictio tua: ⁊ copiosa reddet tibi cōsolatio. **E**t quāto plus te ab oī creaturam solatio subtraxeris: tanto in me suauiores ⁊ potēiores p̄solatiōes inuenies. **S**ed p̄mo nō sine quadā tristitia ⁊ labore certamis ad has p̄tinges. **O**bstet inolita p̄suetudo: s; meliori p̄suetudine temperet. **R**emurmurabit caro seruoꝝ spūs refrenabitur.

Instigabit te ⁊ exacerbatie serps antiqu⁹: s; oꝝone fugabit: insup ⁊ labore vtili adit⁹ ei magnus obstruet.

De obediētia bñlis s̄dici ad exēplū ihu xpi. **L**a. xliij

Fili qui se subtrahere nitit ab obediētia: ipse se subtrahit a grā. **E**t qui q̄rit habere puata amittit cōmunia. **Q**ui nō libent⁹ ⁊ sp̄te suo supioꝝ se subdit: signū ē qd̄ caro sua necdum p̄fecte sibi obedit: s; sepe recalcitrat ⁊ murmurat. **D**isce ḡ celerit̄ supioꝝ tuo te s̄mittere: si carnē p̄p̄riā optas subiugare. **L**iti⁹ nāq; ceteri⁹ vincit̄ infimic⁹: si interior hō nō fuerit reuastat⁹. **N**on est molestior ⁊ prior aie hostis q̄ tuipse tibi nō tēne cōcordās spiritui. **O**portet enī vtz te asumere tuipsi⁹ p̄tēptū si vis p̄ualere aduersus carnē ⁊ s̄aquinē: qz ad huc nimis inordinate te diligis: ideo plene te resignare alioꝝ volūtati trepidas. **S**z quid magnū tu quis puluis es ⁊ nihil: si p̄p̄ teum te subdis hōi: qñ ego oipotēs ⁊ altissim⁹ q̄cūcta creauī ex nihilo me hōi p̄pter te subicci humiliter. **F**act⁹ sū oīz humili⁹ ⁊ infim⁹: ut tuā superbiam mea humilitate vince-

res. **D**isce obteperare pulvis: di-
 sce te humiliare tra et limus et
 sub oiu3 pedib3 incuruare: di-
 sce volu'tates tuas frangere: et
 ad oiu3 subiectionez te dare.
Exardesce p'tra te: nec patia-
 ris timore in te vivere: s' ita
 subiectu3 et parvulu3 te exhibet:
 ut oes sup te ambulare possint
 et sic lutu3 plateaz coculcare.
Quid bates ho inanis coque-
 rit: Quid sordide peccatoz po-
 tes p'dicere exprobratib3 tibi
 q' toties veu3 offendisti: et to-
 ties infernu3 meruisti: S3 p-
 percit tibi ocul3 me3: q' p'cio-
 sa fult' aia tua in p'spectu meo
 ut cognosceres dilectionem
 mea3 et grat3 sp' b'nficij3 meis
 existeres: et ad vera3 subiectio-
 ne3 et humilitate3 te iugie3 da-
 res: patiente3 p'p'iu3 p'te3ptuz
 ferres.

De oculis
 dei iudicijs p'sideradis ne ex-
 tollamur in bonis. **Cap. xv.**

Tuonans sup me iudicia
 tua d'ne: et timore ac tre-
 more p'cutis oia ossa mea: et
 expauescit anima mea valde.
Sto attonit3 et p'sidero q' ce-
 li no3 su't mudi in p'spectu tuo
Si in angelis repristi purita-
 tem nec t'n p'p'isti: q'd fiet ve-
 me3: **C**ecideru't stelle de celo et
 ego pulvis q'd p'fumo: **Q**uo-

ru3 opa videbant laudabilia
 cecideru't ad infima: et qui co-
 comedebat pane3 angeloz: vi-
 di siliquis delectari p'cozu3.
Nulla est g'scitas: si manum
 tua3 d'ne retrabas. **N**ulla sa-
 p'ientia p'dest si gubernare resi-
 stas. **N**ulla iuvat fortitudo:
 si p'servare resinas. **N**ulla se-
 cura castitas: si ca3 no3 p'tegas
Nulla p'pria p'dest custodia
 si no3 adsit tua sacra vigilancia
Nu3 relictu3 mergam3 et pum3 vi-
 sitati p'o vivim3 et erigim3. **I**n-
 stabiles q'ppe sum3 s' p'te p'fir-
 mamur: tepescim3 s' a te acc'e-
 dimur **Q**u3 humilit' et abie-
 cte mibi de me ipso sentiendu3
 e3: q' nihil p'cedu3: si q'd bonuz
 videoz habere. **Q**u3 p'funde
 me submittere de teo sub aby-
 salibus iudicijs tuis d'ne: vbi
 nihil aliud me esse inuenio q'
 nihil et nihil. **Q**u3 p'odus in me3
 o pelag3 intransnabile: vbi
 nihil de me repio q' in toto ni-
 hil. **U**bi e3 g' latebra gl'ie: vbi
 p'fidetia de gl'ia p'cepta: **A**-
 solta ois gl'ia vana in p'funde
 tate iudicioz tuoz super me.
Quid e3 ois caro i' p'sp'cu3 tuo
Nu3 q'd gl'ia b'f' lutu3 p'forma-
 te se: **Q**u3 pot' erigi vanilo-
 quio: cui3 cor i' p'itate b'icte3
 e3 deo: **N**o3 eu3 tot3 mud3 et

geret que sibi subiecit p'itas:
 nec oiu3 laudatu3 ore moue-
 bit q' tota3 spem sua3 i' deo fir-
 mauit. **N**u3 et ipsi q' loquu't ec-
 ce oes nihil: et deficiet cu3 soni-
 tu3 p'boz. **V**eritas at' d'ni ma-
 net in e'nu3. **Q**ualit' sta-
 dum sit ac dicendu3 in omni re
 considerabili. **Cap. xvj.**

Nu3 si dicas i' o'i re: **D**ne
 si t' placitu3 fuerit fiat b-
 na. **D**ne si sit bonoz tu3 fiat in-
 noie tuo hoc. **D**ne si m' videri
 expedire: et vtile ee3 p'baueris
 fac da m' h'vri ad bonoz tuu3
 si m' nociu3 fore cognouerit
 nec aie mee saluti p'desse: au-
 tra a me tale consideru3. **N**on
 mi3 ee3 consideru3 a spu3 sc'o e3 et
 t' vbi videat rectu3 aut bonu3.
 difficile e3 p' vero iudicare an
 p'us bon3 aut alien3 te ipellat
 ad d'sideradu3 b' ut illud: an ee3
 p'prio moueari sp'u3. **M**ulti
 sine su't recepti q' p'mo bono
 p'u videba't inducti. **I**git' sp'
 i' timore dei et cordis b'uillita-
 te consideradu3 e3 et p'cedu3 qe-
 re considerabile m'eri occurrit
 p'p'ieq3 cu3 p'pria resignatioe3
 in totu3 committedu3 e3 atq3 di-
 ctu3. **D**ne tu scis q'lic meli3 e3:
 b' ut illud sic volueris. **D**a-
 b' vis et quat' u3 vis et q'u3 vis.
 fac mecu3 sic scis et sic e3 mag

placuerit et maior bonoz tuus
 fuerit. **P**one me vbi vis: et li-
 bere age mecu3 in oib3. **I**n ma-
 nu tua ego su3: gyra et reuerla
 me p' circuitu3. **E**n ego fu3 tu3
 pat' ad oia: q'm no3 d'sidero m'
 viu'e: s' t' vti na3 digne et p'fecte
Oratio p'b'placito dei
 perficiendo. **Cap. xvij.**

Concede mibi benignissi-
 me ihu3 gra3 tuas: ut me-
 cu3 sit et mecu3 laboret mecu3q3
 vsq3 i' fine p'seueret. **D**a m' sp'
 considerare et velle q'd e3 mag'
 acceptu3 et cari3 placet. **T**ua
 volu'tas mea sit: et mea volu-
 tas tua seq' sp' et optie ei co-
 cordet. **S**it m' vnu3 velle et nol-
 le tecum: nec aliud posse velle
 aut nolle nisi q'd vis et nolis.
Da m' oib3 mori q' i' mudo su't
 et p'p'e te amare p'teni3 et nesci-
 ri i' b' seculo. **D**a m' sup oia de-
 siderata i' te quietescere: et cor
 meu3 i' te pacificare. **T**u vera
 pax cordis tu sola req'es: et te
 oia su't dura et i'q'eta. **I**n hac
 pace i' idipsu3: b' e3 i' te vno su-
 mo et no3 bono dormia3 et req'
 esca. **A**me. **Q**u3 veru3 solatiu3
 i' solo deo e3 q'redu3. **Cap. xvijij**

Quicqd' desiderare ul' co-
 gitare possu3 ad solatiu3
 meu3 i' b' expecto s' i' p'p'te3. **Q**u3
 si oia solatia mudi sol' habere

7 oib⁹ relitijs frui posse: certum est q^d diu durare noⁿ possent. An noⁿ poteris aia mea plene solari nec pfecte recreari: nisi in teo solatore pauper⁷ 7 susceptore huiliu. Expecta modicu aia mea: expecta diuinu pmissu 7 habebis obudatiu oiu bonoz in celo. Si nimis inordinate ista appetis p^rsentia: pdes eterna 7 celestia. Sint tpalia in vsu: et na in desiderio. Ad potes aliquo bono tpali satiar: qz ad hoc fruenda noⁿ es creata. Etia si oia bona creata haberes noⁿ posses esse felix 7 beata: sⁱ in teo qui cueta creauit: tua britudo tua 7 felicitas p^rsistit: non q^lis videt 7 laudat a stultis mudi amatozib⁹: sⁱ quale expectat boni xpi fideles 7 p^rstant interdum spuales ac munda corde: quoz puerfatio e in celis. Vanu est 7 breue e^o bumantu solatiu. Beatu 7 veru solatiu qd int⁹ a veritate percipit. Deuot⁹ bo vbiqz secum fert solatore suu ihm: 7 dic ad eu: Adesto mihi dne ihu in oi loco 7 tpe. Hoc mihi sit solatio libent^r velle carere oi humano solatio. Et si tua fuerit solatio: sit mihi tuavoluntas 7 iusta p^rbatio p^r sumo

solatio. Ad eni in p^rpetuu irascen neqz i eternu cominaleri. **Q**z omnis sollicitudo in teo poneda est. Cap. xix. **F**ili sine me tecum agere qd volo: ego scio qd expediat tibi. Tu cogitas ut bo in multis sentis sic tibi bumanus suadet affect⁹. Dne veru est qd dicitis. Maior est sollicitudo tua p^r me qz ois cura qua ego possu gerere pro me. Nimis eni casualit stat qu noⁿ p^ricit omne sollicitudine sua in te. Dne du modo voluntas mea recta 7 firma ad te p^rmaneat fac de me qcqd tibi placuerit. Ad eni pot esse nisi bonu qcqd de me feceris. De me vis esse in tenebris: sis benedictus: 7 si me vis esse in luce: sis iteru benedict⁹. Si me dignaris solari sis bndict⁹: 7 si me vis tribulari: eque si sp benedict⁹. Fili sic oportet stare si mecu te sideras ambulare. Ita p^remptus tebes ad patiedu sic ad gaudendu. Ita libent^r tebes esse in op^r paup sic plen⁹ 7 diues. Dne libent^r patiar p^r te quicqd volueris venire sup me. Indifferenter volo de manu tua bonu 7 malu: dulce 7 amarum: letum 7 triste suscipere: 7 p oib⁹ mihi

ptingentib⁹ gras agere. **L**ustodi me ab oi pcto: 7 non timebo mortem nec infernu: du modo in eternu me noⁿ p^ricias nec releas me de libro viten: noⁿ mihi nocebit quicqd venerit tribulatiois sup me. **Q**z temporales miserie xpi exemplo equanimi sunt ferende. Cap. xx. **F**ili ego descendi d celo p^r tua salute: suscepi tuas miserias noⁿ ceccitate sⁱ caritate trahete: ut patietia disceres 7 tpales miseras non indignant^r ferres. Na ab hora ortus mei vsqz ad exitu in cruce noⁿ defuit mihi tolerantia doloris: defectu reru temporalu magnu habui: multas q^rimonias de me frequet^r audiui: pfusiões 7 opprobria benignè sustinui: p^r beneficijs in gratitudinē recepi: p^r miraculis blasphemias: p^r doctna reprehensiões. Dne qz fuisti patiens in vita tua in hoc maxie implendo p^rceptu patris tui: dignu est ut ego misell⁹ peccator fm voluntate tua patienter me sustineam: 7 donec ipe volueris on⁹ corruptibilis vite p^r salute mea portē. Nam 7 si onerosa sentit^r p^rsens vita: facta est tñ ia p^r gram tua val-

de meritoza: atqz exēplo tuo 7 sanctoroz tuoz vestigijs infirmis tolerabilior 7 clarioz: sⁱ 7 multo magis solatoria: qz oli in lege veteri fuerat cu porta celi clausa p^rsisteret 7 obscurior etiam via videbat^r qm ta pauci regnu celozu q^rere curabāt: sⁱ neqz qui tūc iusti erāt 7 saluadi ante passionē tuā 7 sacre mortis debitu celeste regnu poterāt introire. **Q** quantas tibi gras teneoz referre q^d recta 7 bona via dignatus es mihi 7 cuctis fidelibus ad eternu regnu tuum ostedere. Na vita tua via nostra: 7 p^r sancta patietia ambulamus ad te qui es corona nostra. Nisi tu nos p^rcessisses 7 docuisses: quis sequi curaret? Heu quanti loqe retroqz manerēt nisi tua p^rclara exempla inspicerēt. Ecce ad huc tep^rscim⁹ audis: tot signis tuis 7 doctrinis: quid fieret si tantum lumen ad sequendum te non haberemus? **Q** de tolerantia iniuriar 7 qz ver⁹ paties p^rter. Cap. xxj. **Q**uid est qd loqris fili? **Q**essa cōqueri. **C**ōsidera meā 7 alioz scōz passionē. Adū vsqz ad sanguinē restitisti. Parū ē qd tu pateris

in cōpaciōe eoz qui tā multa
passi sūt: tā foris tētati: tam
grauē tribulati: tā multipli-
cic p̄bati 7 exercitati. **Q**poz
tet te igit alioz grauiora ad
mētē reducere: ut leui⁹ feras
tua minūna. Et si tibi mini-
ma nō vidēt: vide ne 7 b̄ tua
faciat impatientia. Siue tū
pua siue maḡ sint: stude cun-
cta patientē ferre. Quāto me-
lius te ad patiendū disponis:
tāto sapienti⁹ agis: 7 ampli⁹
p̄mereris: 7 feres leui⁹ aio 7
vsu ad hoc nō segniter patis.
Nec dicas nō valeo s̄ ab ho-
mine tali pati: nec huiuscemo-
di mihi patiēda sūt: graue. n.
intulit dānū 7 impropat mi-
bi q̄ nunq̄ cogitauerā: sed ab
alio libentē patiar 7 sic patien-
da videro. Inspiciēs est talis
cogitatio q̄ virtutē patiētie
nō p̄siderat: nec a quo coro-
nanda erit: s̄ magis p̄sonas
7 offensas sibi illatas perpen-
dit. **N**ō est ver⁹ patiēs q̄ nō
vult pati nisi quātū sibi visū
fuerit 7 a quo sibi placuerit.
Her⁹ autē patiēs nō attēdit a
quo boie: vtrū a plato suo. an
ab aliquo equali aut inferiori
vtrū a bono 7 scō viro: uel a
puerō 7 indigno exerceat: s̄
indifferentē ab omni creatura

q̄tācūq; 7 quotiēscūq; ei alii
quid aduersi acciderit: totus
hoc gratantē de manu dei acci-
pit 7 ingēs lucrū reputat: q̄a
nihil apud deū q̄tūlibet puū
p̄ deo tñ passū poterit sine me-
rito trāsire. Esto igit expedi-
tus ad pugnā si vis habere vi-
ctoriā. Sine certamine nō po-
teris venire ad patiētie coro-
nā. Si pati nō vis recusas co-
ronari: si autē coronari deside-
ras: certa virilitē sustine pa-
tientē. Sine labore nō tēditur
ad requiē: nec sine pugna pue-
nit ad victoriā. Fac mihi do-
mine possibile p̄ grām qd̄ mi-
bi impossibile videt̄ p̄ naturā
En scis q̄ modicū possū pati
7 q̄ cito reijciō: leui exurgē-
te aduersitate. Efficiat mihi
q̄libet exercitatio tribulatio
p̄noie tuo amabilis 7 opta-
bilis: nā pati 7 vexari p̄te val-
de salubre est aie mee.

De p̄fessioe p̄prie infirmitatē
7 hui⁹ vite miseris. **L. xxij**
Confiteor aduersū me
infirmiā meā: cōfitebor: t̄
dñe infirmitatem meā. **S**ep̄
pua res est q̄ me reijcit 7 cō-
tristat. **P**ropono me fortiter
acturū: s̄ cū modica tētatio
venit magna mihi fit angus-
tia. **V**alde vills q̄nc̄ res est

vñ quis tētatio puenit: 7 dū
puto me aliquātulū tutū cuz
nō sentio: inuenio me nōnūq̄
pene venictū ex leui flatu. **S**i
de ḡ dñe bñilitatē meā 7 fra-
gilitatē tibi vndiq; notā. **M**i-
serere mei 7 eripe me de luto
ut nō infigar: nō p̄manēa ve-
nicē vsq; aq; hoc est qd̄ me
frequentē reuerberat 7 corā te
p̄fidit q̄ tā labilis sū 7 infir-
mus ad resistendū passiōibus
Et si nō oio ad p̄fensionē tra-
bit: tñ mihi etiā molestā 7 gra-
uis est eoz insectatio: 7 tedet
valde sic q̄ridie viuere in lite
Et hinc nota fit mihi infirmi-
tas mea: qz multo facili⁹ ir-
rūt abomināde sp̄ fantasie
p̄cedūt. **E**t inā fortissime
de⁹ isrl̄ celatoz aiaz fidelium
respicias sui tui labore 7 dolo-
rē: assistasq; illi in oib⁹ ad q̄-
cūq; prexerit. **R**obora me ce-
lesti fortitudine: neq; vetus hō
misera caro spiritui necdum
plene subiecta valeat: dñari
aduersus quā certare oportet
bit q̄diu spirat i hac vita mi-
serissima. **H**eu q̄lis est hec vita
vbi nō desūt tribulatiōes 7 mi-
serie: vbi plena laqueis 7 to-
stib⁹ sūt oia. **N**ā vna tribula-
tiō seu tētatiōe recedēte alia
accidit: s̄ adhuc p̄loze durā.

te cōflictu alij plures superue-
nerūt 7 insperate. **E**t quō pōt
amari vita habēs tātas ama-
ritudines 7 tot subiecta cala-
mitatib⁹ 7 miseris: **Q**uō ē
dicis vita tot generās mor-
tes 7 pestes: 7 tñ amat 7 dele-
ctari in ea a multis q̄ris: **R**e-
prehēdis: frequentē mūd⁹ q̄ fal-
lax sit 7 vanus: nec tñ facile
relinquit cū p̄cupiscētie car-
nis dominā. **S**z alia trabūt
ad amādū: alia ad p̄rēndū.
Trabūt ad amorē mūdī de-
sideriū carnis: desideriū occu-
loz 7 supbia vite: s̄ pene ac mi-
serie sequētes ea odiū mūdī
pariunt 7 tediū. **S**ed vincit
p̄obdolor delectatio praua
mentē mūdo deditam: 7 esse
sub sensib⁹ delicias reputat:
qz dei suauitatē 7 internā vir-
tutē amenitatē: nec vidit nec
gustauit. **Q**ui autē mundū p̄-
fecte cōtemnūt 7 deo viuere
sub sancta disciplina studēt:
isti diuinā dulcedines veris
abrenūciatorib⁹ p̄missā non
ignorāt: 7 q̄ grauiē mūd⁹ er-
rat 7 varie fallit vidēt.
Quō in deo super omnia
bona 7 dona requiescē-
dum est. **L. xxij.**
Sap oia 7 in oib⁹ requi-
esce aia mea in dñs sp̄.

qz ipse est scōz eterna req̄es.
Da mihi dulcissime ⁊ aman-
tissime ihu in te sup omnē cre-
aturā requiescere: sup omnez
salutē ⁊ pulchritudinē: super
omnē gl̄iaz ⁊ honozē: sup cōm
potētīā ⁊ dignitatē: sup cōm
sciaz ⁊ subtilitatē: sup cōm
uitias ⁊ artes: sup omnē leti-
ciā ⁊ exultationē: sup omnez
famā ⁊ laudē: sup omnē sua-
uitatē ⁊ solationē: sup oēm
spem ⁊ p̄missionē: sup cōm
ritū ⁊ desiderū: sup oia dona
⁊ munera q̄ potes dare ⁊ in-
fundere: sup cōm gaudiū ⁊ iubi-
lationē quā pōt mēs capere ⁊
sentire. Deniq̄ sup cōm ange-
los ⁊ archāgelos: ⁊ sup oēm
exercitū celū: sup oia uisibilia
⁊ inuisibilia: ⁊ sup cōm quod tu
de⁹ me⁹ nō es: qz tu de⁹ meus
sup oia optim⁹ es: tu sol⁹ al-
tissimus: tu solus potentissi-
mus: tu solus sufficientissim⁹
⁊ plenissimus: tu solus sua-
uissimus ⁊ solatiofissimus: tu
solus pulcherrimus ⁊ aman-
tissimus: tu solus nobilissi-
m⁹ ⁊ gloriofissim⁹ sup oia: in
quocūcta bona simul p̄fecte
sūt fuerūt ⁊ erūt: atq̄ id mi-
nus est ⁊ insufficiens quicquid
p̄ter teip̄m mihi donas: ut te
teip̄so reuelas: uel p̄mittis te

n̄ uiso nec plene adepto. Quā
quidē nō pōt cor meū ueracit̄
requiescere nec totalit̄ p̄tēta
rī nisi in te req̄escat: ⁊ oia do-
na omnēq̄ creaturā trāscen-
dat. O mi dilectissime sp̄se
ihu x̄pe amator purissime do-
minator vniuerse creature:
q̄s mihi tēt p̄nas vere liber-
tatis ad uolandū ⁊ p̄niādū
in te: O q̄n ad plenū dabitur
vacare mihi ⁊ uidere q̄ sua-
uis es dñe de⁹ me⁹. Quā ad
plenum recolligā me in te: ut
p̄ amore tuo nō sentiā me: s̄
te solū sup omnē sensū ⁊ mo-
dū in mō nō oib⁹ notoz. Hūc
aut̄ frequēt̄ gemo ⁊ infelici-
tatē meā cū dolore porto: qz
multa mala in hac valle misē-
riarū occurrūt q̄ me sepi⁹ cō-
turbāt: p̄tristāt: ⁊ obnubilāt
sepi⁹ impediūt ⁊ distrabunt:
alliciūt ⁊ implicāt ne literuz
babeā accessū ad te: ⁊ ne iocū
dis fruar amplexib⁹ p̄sto sp̄-
br̄is spiritib⁹. Moueat te su-
spirū meū ⁊ desolatio multi-
plex in terra. O ihu splēdor
eterne gl̄ie solamē pegrināq̄
aīe apud te est os meū sine wo-
ce: ⁊ silentiū meū loquit̄ tibi.
Esq̄ quo tardat uenire dñs
me⁹: Veniat ad me paup̄cu-
lum suū ⁊ letū faciat. Mit-

tat manū suā ⁊ me miser eri-
piat de oi angustia. Veni ve-
ni: qz sine te nulla erit quieta
dies aut hora: quia tu leticia
mea: ⁊ sine te vacua est mēsa
mea. Miser sū ⁊ quodā mō in
carcerat⁹ ⁊ cōpedib⁹ grauat⁹
donec luce p̄sentie tue me refi-
cias ac librati tones: vultūq̄
amicabilē demōstres. Quer-
rant alij p̄ te aliud quodcūq̄
libuerit: ⁊ mihi aliud interim
nil placet nec placebit nisi tu
de⁹ me⁹ sp̄s mea: salus eter-
na. Nō reticebo nec de p̄cari
cessabo donec grā tua reuerta-
tur: mihiq̄ tu int⁹ loq̄ris: Ec-
ce ad sū. Ecce ego ad te qz in-
uocasti me: lacryme tue ⁊ de-
sideriū aīe tue hūiliatio tua ⁊
p̄tricio cordis inclinauerunt
me ⁊ adduxerūt ad te. Et di-
xi dñe inuocaui te ⁊ desidera-
ui frui te: parat⁹ oia respue-
re p̄ter te. Tu enī prior exci-
tasti me ut quererē te. Dis ḡ
b̄ndict⁹ dñc: q̄ fecisti hāc bo-
nitatē cū suo tuo h̄m multi-
tudinē misericordie tue. Quid
babet ultra dicere dñe seru⁹
tu⁹ corā te nisi ut humiliet se
valde ante te memor sp̄ pro-
prie iniquitatis ⁊ uilitatis: Non
enī est similis tui ī cūctis mi-
rabilib⁹ celī ⁊ terre. Sūt opa

tua bona valde dñe: iudicia
vera: ⁊ p̄uidencia tua regūē
vniuersa. Laus ḡ tibi ⁊ gl̄ia
o patris sapiētia: te laudet et
b̄ndicat os meum: aīa mea: ⁊
iuncta creata simul.

De recordatione bene-
ficiorum dei multipli-
cium. Cap. xxiij.

Asperit dñe cor meū in le-
ge tua: ⁊ in p̄ceptis tuis
doce me ambulare. Da mihi in-
telligere uoluntatē tuā: ⁊ cuz
magna reuerētia ac diligētī
p̄sideratiōē beneficia tua tam
in generali q̄ ī speciali memo-
rari: ut digne tibi ex hinc va-
leā grās referre. Neq̄ scio et
p̄fiteor nec p̄ minimo p̄cto
me posse obitas grāz laudes
p̄soluere. Minoz ego sū oib⁹
bonis mihi p̄stitis: ⁊ cū tuam
nobilitatē attēdo deficit p̄e
magnitudine illi⁹ sp̄s meus.
Dia q̄ in aīa habem⁹ ⁊ in cor-
pore ⁊ quecūq̄ exteri⁹ uel in-
teri⁹ naturalit̄ uel supnatu-
ralit̄ possidem⁹: tua sūt bene-
ficia: ⁊ te beneficū piū ac bo-
nū cōmēdāt: a quo bona cun-
cta accepim⁹. Et si ali⁹ plura
ali⁹ pauciora accepit: oia tñ
tua sūt: ⁊ sine te nec minimū
baberī pōt. Ille q̄ maiora ac-
cepit nō pōt merito suo glo-

riari nec sup alios extolli: nec
 minori insultare. qz ille maior
 ⁊ melior qui sibi min⁹ ascri-
 bit ⁊ in regratiādo humilior
 est atq; deuotior. Et qui oib⁹
 viliorē se existimat ⁊ indigni-
 orē se iudicat: aptior ē ad per-
 ciendū maiora. Qui autē
 pauciora accepit: p̄ritari nō
 debet nec indignat ferre neq;
 dicitio inuidere: s̄ te poti⁹ at-
 tēdere ⁊ tuā bonitatē maxie
 laudare q̄ tā affluenē tā gra-
 tis: tā libentē sine p̄sonaz acce-
 ptione tua munera largiris.
 Sicut ex te: ⁊ ideo in oibus es
 laudand⁹. Tu scis quid vni-
 cuiq; donari expediat: ⁊ cur
 iste min⁹ ⁊ ille ampli⁹ habeat
 nō nostrā s̄ tuū ē hoc discer-
 nere: apud quē singulorū diffi-
 nita sūt merita. Nūc dñe de⁹
 p̄ magno etiā reputo benefi-
 cio nō multa habere: vñ exte-
 ri⁹ ⁊ p̄m boies laus ⁊ glia ap-
 pareat. Ita ut q̄s cōsiderata
 paup̄tate ⁊ vilitate p̄sone sue
 nō mō gūitate aut tristitiā
 uel reiectionē inde p̄cipiat: s̄
 poti⁹ p̄solationē ⁊ hilaritatē
 magnā: qz tu de⁹ paup̄res et
 humiles atq; huic mūdo re-
 spectos tibi elegisti in familia-
 res ⁊ domesticos. Testes sūt
 ipsi apostoli tui quos p̄ncipes

sup omnē terrā constituisti:
 fuerūt tamē sine querela con-
 uersati in mūdo. tā humiles
 ⁊ simplices sine oī malicia et
 dolo: ut etiā pari contumelias
 ganderēt p̄ noie tuo: ⁊ q̄ mū-
 dus abhorret ipsi amplecterē-
 tur affectu magno. Nihil ḡ
 amatozē tuū ⁊ cogitozē be-
 neficioz tuoz ita letificare de-
 bet sicut volūtas tua in eo et
 beneplacitū eterne dispositio-
 nis tue: de qua tantū p̄tari
 debet ⁊ p̄solari: ut ita libenter
 velit esse minimus sic aliquis
 optaret esse maxim⁹: ⁊ ita pa-
 cific⁹ ⁊ cōtent⁹ in nouissimo
 sicut in loco p̄mo: atq; ita li-
 benter respicabilis ⁊ abiect⁹:
 nulli⁹ quoq; nois ⁊ fame sic
 ceteris bonozabilior ⁊ maior
 in mūdo. Nā volūtas tua et
 amor bonozis tui oia excedē
 debet ⁊ plus eū consolari ma-
 gisq; placere q̄ oia beneficia
 sibi data uel dāda.

De quatuor magnā impo-
 ritib⁹ pacē. Cap. xxv.

Fili nūc docebo te viam
 pacis ⁊ vere libertatis.
 Fac dñe qd̄ dicis: quia s̄ mi-
 bi grati ē audire. Stude fili
 alterius poti⁹ facere volunta-
 tem q̄ tuā. Elige semp min⁹
 q̄ plus habere. Quere semp

inferioz locū ⁊ omnib⁹ sub-
 esse. Opta sp̄ ⁊ oza ut volun-
 tas tui integre in te fiat. Ec-
 ce talis tō ingredis fines pa-
 cis ⁊ quietis. Dñe sermo tu⁹
 iste breuis multū in se p̄tinet
 p̄fectiois: paruus est dictu: s̄
 plenus sensu ⁊ vber in fructu
 Nā si posset a me fideliter cu-
 stodiri: nō debēt tā facilis in
 me turbatio oriri: nā quotiēs
 me impacatū sentio ⁊ graua-
 tum ab hac doctrina me recel-
 sisse inuenio. S̄ tu qui oia po-
 tes ⁊ aie p̄fectū sp̄ diligis:
 adauge maiozē grām ut pos-
 sim tuū cōplere sermonem ⁊
 meā p̄ficere salutē.

Oratio p̄trs cogitatio-
 nes malas. Cap. xxvj.

Omine de⁹ me⁹ ne elō-
 geris a me: de⁹ meus in
 auxiliū meū respice: qm̄ insur-
 reperūt in me cogitatioēs va-
 nez ⁊ tūdoēs magni affligētes
 animā meā. Quō p̄trāsibo il-
 lelus: quō p̄fringā eā: Ego in-
 quit a te ibo ⁊ gloriosos ter-
 re humiliabo: aperiā ianuam
 carceris: ⁊ archana secretorū
 revelabo tibi. Fac dñe ut lo-
 queris: ⁊ fugiant a facie tua
 omnes inique cogitationes.
 Dec sp̄s ⁊ vnica consolatio
 mea ad te in omni tribulatio

ne confugere: tibi p̄fidere: ex
 intimo inuocare ⁊ patientē cō-
 solationē tuā expectare.

Oratio p̄ illuminationē me-
 tis deuotissima. Cap. xxvij

Clarifica me bone iesu cla-
 ritate eterni luis ⁊ educ
 de habitaculo cordis mei te-
 nebras vniuersas. Lobite eua-
 gatioēs multas: ⁊ elide vim
 faciētes tentatioēs. Pugna
 fortit̄ p̄ me ⁊ expugna malas
 testias: cōcupiscentias dico
 illecebrosas: ut fiat pax in vir-
 tute tua ⁊ abundantia laudis
 tue resonet in aula sancta: hoc
 est in cōscientia pura. Impa-
 ventis ⁊ tempestatib⁹: dic ma-
 ri quiesce: dic aquiloni ne fla-
 ueris: ⁊ erit trāquillitas ma-
 gna. Emitte lucē tuā ⁊ veri-
 tatē tuā ut luceat sup terrā:
 qz terra sum inanis ⁊ vacua
 donec illumines me. Effunde
 grām tuā desup: p̄funde cor
 meū grā celesti: mīnistra ve-
 uotōis aq̄s ad irrigādā faciē
 terrez ad p̄ducēdū fructū bo-
 nū ⁊ optimū. Eleua mētē p̄f
 soz mole pctōz: ⁊ ad celestia
 totū desiderū meum suspede
 ut gustata suauitate supne fe-
 licitatē pigeat de terrenis co-
 gitare. Rape me ⁊ eripe ab oī
 creaturaz indurabili cōsola-

tionem: quia nulla res creata appetitum meum plenarie valet quietare et consolari. Junge me tibi inseparabili dilectionis vinculo quam tu solus amari sufficis: et absque te frivola sunt universa.

De evitacione curiosae inquisitionis super alterius vita. Cap. xxviii.

Ali nolle esse curiosus nec vacuas gerere sollicitudines. Quid hoc vel illud ad te: tu me sequere. Quid enim ad te verum ille sit talis vel talis: aut iste sic agit vel loquitur? Tu non indiges respondere pro alijs: sed pro tempore rationem reddes. Quid ergo te implicat? Ecce ego omnes cognosco: et cuncta quae sub sole fiunt video: et scio quae liter cum vnoquoque sit quid cogitet: quid velit: et ad quem finem tendat ei intentio. Mibi igitur committenda sunt omnia: tu pro tua parte in bona pace et dimitte agitantem agitare quantum voluerit. Scinet super eum quicquid fecerit vel dixerit: quia me fallere non potest. Non sit tibi cura de magni nominis umbra et non de multorum familiaritate nec de privata hominum dilectione. Ista enim generant distractiones et magnas in corde obscuritates. Libenter loqueri tibi verbum meum et ab-

scandita revelare: si aduentum meum diligenter observares et ostium cordis in apertis. Esto pauidus et vigila in orationibus: et humiliare in omnibus.

In quibus firma pax cordis reperitur perfectus consistit. Cap. xxix.

Reliquo vobis: pacem meam do vobis: non quod mundus daret ego do vobis. Pacem omnes residerant sed quae ad veram pacem pertinet non omnes curant. Pax mea cum vobis milibus et mansuetudo corde. Pax tua erit in multa patientia. Si me audieris et vocem meam secutus fueris: poteris multa pace frui. Quid igitur faciam: in ore attendet tibi quid facias et quid dicas: et omnem intentionem tuam ad hoc dirige ut mihi soli placeas: et extra me nihil cupias vel queras: sed et de aliorum dictis vel factis nil temere iudices: nec cum rebus tibi non commissis te implices et poterit fieri ut parum vel raro turberis. Numquam autem sentire aliquamurbationem nec pati aliquam cordis vel corporis molestiam: non est praesentis temporis sed statim eterne quietis. Non ergo estimes te veram pacem invenisse: si nullam senseris gravitatem: nec tunc totum esse bonum si neminem pateris adven-

sarium: nec hoc esse perfectum si cuncta sunt secundum tuum affectum negotia: aliquid magni te reputes aut specialiter dilectum existimes si in magna fueris devotione atque dulcedine: quia in istis non cognoscitur verus amator virtutis: nec in istis consistit perfectus et perfectio bonis. In quo ergo dicitur: In offerendo te ex toto corde tuo voluntati divinae: non querendo quae tua sunt: nec in puo nec in magno: nec in tempore nec in ceteritate: ita ut in vna equali facie in gratiarum actione permanens: in praesentibus et pertraria omnia equali lance pensando. Si fueris tam fortis et longanimis in spe: ut subtracta interiori consolatione etiam ad ampliora sustinenda cor tuum praeparaveris nec te iustificaveris et sanctum laudaveris: tunc in vera et recta via pacis ambulabis: et spes indubitata erit quod rursus in iubilo faciem meam sis visurus. Quod si ad plenum tu ipsi praesertim generis: scito quod tunc abundantia pacis profueris secundum possibilitatem tui incolatus.

De eminentia libere mentis et quod duplex oratio magis meretur contemplatio. Cap. xxx.

Omine hoc opus est perfecti viri: non ab inten-

tionem celestium animum relaxare: et in multis curas quasi sine cura transire: non more torpentis: sed praerogativa quadam libere mentis: nulli creature inordinata affectum adberendo. Obserro te piissime deus meus: praeserva me a curis bulus vite ne nimis implicer: a multis necessitatibus corporis ne voluptate capiar: ab universis aie obstaculis ne molestiis fractus deiciam: non dico ab his rebus quas toto affectu ambit vanitas mundana: sed ab his miseris que aiaz sunt tui communi maledicto mortalitatis penaliter gravant et retardant ne in libertate spiritus quoties libuerit valeat introire. Deus meus dulcedo ineffabilis: verte mihi in amaritudine omnem consolationem carnalem ab eternorum amore me abstrahente et ad se intuitu cuiusdam boni relectabilis praesentis male allicientem. Non me vincat deus meus non vincat caro et sanguis: non me decipiat mundus et brevis gloria eius: non me supplantet diabolus et astutia illi. Da mihi fortitudinem resistendi: patientiam tolerandi praesentiam perseverandi. Da proibus mundi consolationibus suavis simam spiritus tui victionem: et pro-

carnali amore tui nois in fun
de amore: ecce cib⁹: potus: ve-
stis ac cetera vt cilia ad cor-
poris sustentaculū p̄nētia fer-
uētū spiritui sūt onerosa. Tri-
bue talib⁹ fomētis tēpate vti
nō desiderio nimio implicari
Abijcere oia nō licet: qz natu-
ra sustentāda ē: requirere autē
supflua 7 q̄ magis relectant
lex scā p̄bitet. nā als caro ad-
uersus spiritū i soleretur. In-
ter h̄ q̄so man⁹ tua me regat:
7 doceat ne quid nīmū fiat.

**De priuat⁹ amor a sūmo bo-
no maxie retardat. C. xxxij**

Ali oportet dare totū
p̄ toto 7 nihil tui ipsi⁹ ē
Scito q̄ amator tui ipsi⁹ magi
nocet tibi q̄ aliqua res mūdi
Scdm amorē 7 affectū quez-
geris: quelibet res plus ul. mi-
nus adheret. Si fuerit amor
tu⁹ pur⁹ simplex 7 bñ ordina-
tus: eris sine captiuitate rerū
Noli p̄cupiscere qd̄ non licet
habere. Noli habere qd̄ te pōt
impedire 7 libertate interiori
priuare. Mirū q̄ nō ex toto
fūdo cordis te ipsū mibi com-
mittis cū oib⁹ q̄ desiderare po-
tes vel habere. Quare vano
merore p̄sumeris: Cur super-
fluis curis fatigaris: Sta ad
beneplacitū meū: 7 nullū pa-

rieris detrimētū. Si q̄ris hoc
uel illud 7 volueris ē ibi uel ibi
app̄e tuū comodū 7 p̄ziū be-
neplacitū magi habēdū: nūq̄
eris in quietudine nec liber a
solicitudine: qz in oī repietur
aliq̄s defect⁹: 7 in oī loco erit
q̄ aduerset. Iuuat igit nō q̄li-
bet res adepta uel multiplica-
ta exteri⁹: s̄ poti⁹ p̄cepta 7 re-
ctis ex corde radicē. Quod
nō tm̄ te censu eris 7 diuitia-
rū itelligas: s̄ te bonoris etiā
ambitu ac vane laudatōis te-
siderio: q̄ oia trāseūt cū mun-
do. Munit parū loc⁹ si vult
spūs feruorū. Nec diu stabit
pax illa q̄sita forinsec⁹: si va-
cat a vero fundamēto status
cordis: hoc est: nisi steteris in
me p̄mutare te potes: s̄ nō me-
liozare. Nā occasiōe ortū ac-
cepta inuenies quod fugisti
amplius.

**Oratio p̄ purgatiōe cor-
dis 7 celesti sapia. C. xxxij**

Quoniam me te⁹ p̄ gra-
tia scī spūs da virtutes
corrobzari in interiori boie:
7 cor meū ab oī inutili sollici-
tudine 7 angore euacuare nec
varijs desiderijs trahi cuius-
cūq̄ rei vilis aut p̄ciosi: s̄ oia
inspicere sicut trāsentia 7 me
parē cū illis trāsiturū: qz nō

h̄ p̄manēs sub sole nisi oia va-
nitas 7 afflictio spūs. **Q̄** s̄
sapiēs qui ita p̄siderat. Da mi-
h̄ne celestē sapiāz ut discā te
sup oia q̄rere 7 inuenire: sup
oia sapere 7 diligere: 7 cetera
fm ordinē sapientie tue put-
sunt intelligere. Da prudē-
tēclinare blādientē: 7 patientē
ferre aduersantē: qz hec ma-
gna sapiētie nō moueri oī ven-
to vrbōz nec aurē male blā-
dienti p̄tere syrene: sic enī in-
cepta pergit via secure.

**Contra linguas obre-
ctatorum. Cap. xxxij.**

Ali nō egre feras si qdā
te te male senserint 7 di-
serint qd̄ non libentē audias.
Tu veterioza te te ipso senti-
re velis: 7 neminē infirmiozē
te credere. Si ambulās ab in-
tramō multū pōderabis volā-
tia vrbā. Est nō pua p̄uden-
tia silere in tpe malo: 7 intro-
sus ad me conuertī nec buma-
no iudicio disturbari. Nō sit
pax tua in ore boīz siue eniz
bene siue male interpretati fue-
rint: nō es igit alē hō. Ubi est
vera pax: 7 vera glōria: Nō-
ne in me: Et qui non appetit
hominib⁹ placere nec displice-
re timet: multa perfruet pace
Ex ino: dinato amore 7 vano

timore orit⁹ ois inq̄tudo cor-
dis 7 distractio sensuū
**Qualiter instāte tribula-
tiōe te⁹ inuocāndus est 7 be-
nedicēdus. Cap. xxxij.**

Sicutū in secula qui voluit
si hāc tentationē 7 tribula-
tionē venire sup me. Nō pos-
sum eā effugere: s̄ necesse ha-
bit ad te cōfugere ut me ad-
iuues 7 in bonū mibi cōuer-
tas. Dñe modo sum in tribu-
latiōe: 7 nō est cordi meo bene-
sed multū vrbōz a p̄senti pas-
sioe. Et nūc pater dilecte qd̄
dicā: Deprexi sum in angustias
saluifica me ex boza
hac. S̄ p̄pterea veni in banc
bozā ut tu clarificeris cū fue-
ro valde humiliatus 7 per te
liberat⁹. Cōplaceat tibi dñe
ut eruas me: nā ego paup̄ qd̄
agere possū: 7 quo ibo sine te:
Da patientiā dñe etiā hac vi-
ce. Adiua me te⁹ me⁹. 7 non
timebo quātūcūq̄ grauat⁹
fuerō. Et nunc inter hec quid
dicam: Domine fiat volūtas
tua: ego bene merui tribulari
7 grauari: oportet vtiq̄ ut su-
stineam: 7 vrinam patienter
donec transeat tempestas et
melius fiat. Potens est autē
omnipotens manus tua etiaz

banc tentationē a me auferre
 ⁊ eius impetū mitigare: ne pe-
 nitus succubā: quē admodū ⁊
 pri⁹ sepe egisti mecum ⁊ me⁹
 misericordia mea. Et quāto
 mihi difficili⁹: tāto tibi facili-
 or ē h⁹ mutatio vertere excelsi

De diuino petēdo auxilio
 ⁊ confidentia recuperan-
 de gratie. Cap. xxxv.

Fili ego dñs cōfortās i
 die tribulatiōis. Venias
 ad me cū ē nō fuerit bñ. Hoc
 ē qd maxie impedit solatio-
 nem celestē: qz tardi⁹ cōuertit
 te ad orationē. Nā atēqz me
 intēte roges: multa interi so-
 latio qris ⁊ recreas te i exter-
 nis. Ideoqz fit ut paz oīa p-
 sint donec aduertas qz ego sū
 q̄ eruo sperātes in me: nec est
 extra me valēs consiliū neqz
 vtile: s̄ neqz durable remedi-
 um. S; iā resumpto spū post
 tēpōtatē recōualesce in luce
 miserationū meaz: qz ppe sū
 dicit dñs: ut restaurē vnīuer-
 sa: nō solū integre s; ⁊ abūdāē
 ⁊ cumulate. Nūqd m̄ qcqz ē
 difficile: aut ero similis dicē-
 ti: ⁊ nō faciētis: Ubi est fides
 tua? Sta firmiter ⁊ pseuerā-
 ter. Esto lōganimis ⁊ vir for-
 tis: veniet tibi solatio in tpe
 suo expecta me expecta: veniā

⁊ curabo te. Lētatio est q̄ te
 vepat: ⁊ formido vana q̄ te ex-
 terret. Quid importat sollici-
 tudo de futuris ptingētibz
 nisi ut tristitiā sup tristitiā iam
 bateas: Sufficit dici malicia
 sua. Vanū est ⁊ inutile de fu-
 turis p̄turbari uel gratulari
 q̄ forte nūqz eueniēt. S; hu-
 manū est huiusmodi imagi-
 natiōibz illudi: ⁊ parui ad huc
 animi signū tam leuē trahis
 suggestiōē inimici. Ipse. n. nō
 curat an veris an falsis illu-
 dat ⁊ recipiat: ⁊ vtrū plentiū
 amore an futuroz formidine
 p̄sternat. Nō ḡ turbetur cor
 tuū neqz formidet. Crede in
 me ⁊ in misericordia mea ba-
 beto fiducia. Nū tu te elōga-
 tū estimas a me: sepe sū p̄p̄n-
 quioz. Nū tu estimas totū p-
 ditū: tūc sepe magis merendi
 instat lucrū. Non est totū p-
 ditū qñ res accidit i p̄trariū
 Nō debet iudicare s̄m p̄sens
 sentire: nec si grauāri alicui
 vnde cūqz veniēt iherere ⁊ ac-
 cipere tāqz oīs spes sit ablata
 emergēdi. Noli putare te re-
 relictuū ex toto: q̄uis ad rep̄
 miseri tibi aliquā tribulatio-
 nē: sic enī trāsit ad regnū ce-
 loz. Et hoc sine dubio magis
 expedit ē ⁊ ceteris huius mōis:

ut exercitemini aduersis: q̄s si
 cūcta ad libitū bāteret. Ego
 noui cogitaciōes absconditas:
 qz multū expedit p̄ salutē tua
 ut interdū sine sapō: ⁊ relinq-
 ris: ne forte eleueris in bono
 successu: ⁊ tibi ipsi placere ve-
 lis in eo qd nō es. Quod redi
 auferre possū: ⁊ restituere cū
 mihi placuerit. Cum videro
 meū ē: cū subtraxero tuū nō
 tuli: qz meū est cō datū bonuz
 ⁊ cō donū p̄fectū. Si tibi ad-
 misero gravitatē aut quālibz
 p̄trarietatē: nō indigneris neqz
 p̄cidat cor tuū: ⁊ ego cito s̄b-
 leuare possū ⁊ cō on⁹ in gau-
 diū trāsmutare. Verūtāmē
 iustus sū ⁊ recōmēdabil⁹ mul-
 tū cū sic facio tecū. Si recte
 lapis ⁊ in veritate aspici nūqz
 debet p̄p̄ aduersa tā reiecte
 p̄tritari: s̄ magis gaudere et
 grās agere: imo hoc vnicū re-
 putare gaudiū q̄ affligēs te
 doloribz nō parco tibi. Sicut
 dilexit me pat̄ ego diligo vos
 dixi dilectis discipulis meis
 q̄s vtiqz n̄ misī ad gaudia tē-
 p̄ralia: s̄ ad maḡ certamina
 nō ad honores s̄ ad respectio-
 nes: nō ad ociū: s̄ ad labores
 nō ad requiē: s̄ ad afferendū
 fractū multū in patiētia. Ho-
 rum memēto fili mi verboz.

De neglectu oīs crea-
 ture ut creator possit
 inueniri. Cap. xxxvj.

Omine mi ad huc bene
 indigeo maiori grā si ve-
 lē illuc puenire vbi me nemo
 poterit nec vlla creatura ip̄-
 dire. Nā q̄ diu res aliq̄ me re-
 tinet: nō possū libere ad te vo-
 lare. Lupiebat libere volare q̄
 dicebat: Quis dabit mihi p̄-
 nas sic colūbe: ⁊ volabo ⁊ re-
 quiescā? Quid simplici oculo
 quieti⁹: ⁊ qd liberi⁹ nil desi-
 derāte in terris? Postz igit̄
 omnē p̄rāsire creaturā: ⁊ se-
 ipsū p̄fecte deserere ac in ex-
 cessu mentis stare ⁊ videre te
 oīuz p̄ditōrē cū creaturis nū
 simile bātere. Et nisi q̄s ab oī-
 bus creaturis fuerit expedit⁹
 nō poterit libere intēdere di-
 uinis. Ideo enī pauci inueni-
 unt p̄tēplatiui: qz pauci sciūt
 se a perituris creaturis ad ple-
 nū seq̄strari. Ad hoc magna
 requirit̄ grā q̄ animā leuet ⁊
 sup̄ seipsam rapiat. Et nisi bō
 sit in spū eleuat⁹ ⁊ ab oībz cre-
 aturis liberat⁹ ac deo totus
 vnit⁹: quicq̄d scit: q̄cqd etiaz
 bāter: nō est magni p̄nderis.
 Diu pius erit ⁊ in terra iace-
 bit q̄ aliqd magni estimat ni-
 si solū vnū imensū eternū bo-

num. Et quicquid de nobis in malis
 et pro nihilo computari debet. Est
 quippe magis differetia sapientia illu-
 miati et deuoti viri: et scia lit-
 terati et studiosi clerici. Multo
 nobiliores est illa doctrina que de
 sursum ex divina influentia manat
 quam laboriose humano acquirunt in
 genio. Plures reperiuntur preter
 rationem desiderare: sed que ac eam re-
 runt non studet exercere. Est
 et magnus impedimentus quod in
 signis et in rebus sensibilibus
 stat et parum de perfecta mortifi-
 catione habet. Nescio quid est
 et quo spiritu ducimur et quid pro-
 tendimus que spirituales dicitur vide-
 mur: pro totum laborem et amplio-
 rem sollicitudinem pro transito-
 rijs et vilibus rebus agimus: et de
 interioribus nostris vix raro
 plene recolletis sensibus cogi-
 tamus. Probdolo: statim post
 modicam recollectionem foras
 erumpimus: nec opera nostra di-
 stricta examinatione trutinamus.
 Ubi iacet affectus nostri
 non attendimus: et que impura sint
 oia nostra non reprodamus. Quis
 quippe caro corrumperat vitam suam
 et non sequebatur diluuium magnum
 Cum ergo interior affectus noster
 corrumperet sit: necesse est actio
 sequens index caritatis interioris
 vigoris corrumperat. Ex puro

corde procedit fructus bone vi-
 te. Quantum quis fecerit que-
 rit: sed ex quanta virtute agit non
 tam studiose pensat. Si fuerit
 fortis: diues: pulcher: habilis
 uel bonus scriptor: bonus can-
 tor: bonus laborator inuestiga-
 tor: que pauper sit spiritu: que patiens
 et mitis: que deuotus et internus
 a multis taceat. Natura exte-
 riora hominis respicit: gratia ad in-
 teriora se conuertit. Illa fre-
 quenter fallit: ista in deo spe-
 rat ut non decipiat.

De abnegatione sui et abdic-
 tione ois cupiditatis. Cap. xxxvii

Fili non potes perfecte possi-
 dere libertatem nisi totaliter
 abneges te metipsum. Com-
 pedici sunt ois proprietarij et sui-
 ipsi amatores: cupidi: curiosi
 gyrouagi querentes semper mol-
 liam: non que ihesu christi: sed sepe vocan-
 gentes et componentes que non sta-
 bit. Peribit enim totum quod non
 est ex deo ortum. Tene breue et
 presumptum verbum. Dimitte oia:
 et inuenies oia. Dimitte cupi-
 ditatem et inuenies requiem. hoc
 mente pertracta: et cum impleueris
 oia intelliges. Dicitur enim non est opus
 vni diei nec ludus paruulorum:
 imo in breui includit ois perfec-
 tio religiosorum. Fili non te res
 auerti nec statim reuerti audis

via perfectorum sed magis ad subli-
 miora puocari et ad minus ad
 hoc ex desiderio suspirare. Uti
 nam sic tecum esset et ad hoc pne-
 nises ut tu ipsi amator non
 esses: sed ad nutum meum pure sta-
 res: et ei que tibi proposui pres-
 tuc mihi valde placeres et to-
 ta vita tua cum gaudio et pace
 transiret. Habet adhuc multa
 ad relinquendum: que nisi mihi ex
 integro resignaueris non acq-
 res quid postulas. Suadeo ti-
 bi a me emere aurum ignitum ut
 locuplex fias: id est: sapientiam
 celestem oia infima perculcantes
 postpone terrenam sapientiam:
 omnem humanam complacitiam et
 propria. Dixi tibi viliora emen-
 da pro preciosis et altis in rebus
 humanis. Nam vilis et pua ac
 pne obliuioni tradita videtur
 vera celestis sapientia: non sapi-
 ens alta de se nec magnifica-
 ri querens in terra: quam multi
 ortem predicant sed vita longe dis-
 sentiunt ipsa tamen est preciosa mar-
 garita a multis abscondita.

De instabilitate cordis et de
 intentione finali ad deum ba-
 tista. Cap. xxxviii.

Fili noli credere affectui
 tuo: que nunc est cito muta-
 bilis in aliud. Quod diu. n. vixeris
 mutabilitati subiectus eris: et

noles ut modo letus: modo tri-
 stis: modo pacatus: modo turbatus
 nunc deuotus: nunc ideuotus: nunc
 studiosus: nunc accidiosus: nunc
 grauis nunc leuis inueniaris.
 Sed stat super hec mutabilia sa-
 piens et bene doctus in spiritu: non at-
 tendens quod in se sentiat uel que
 parte flet ventus instabilitatis: sed
 ut tota intentio mentis eius ad
 verbum et ad optimum proficiat fi-
 nem. Nam sic poterit vni et idem
 in concussus permanere: simplici
 intentionis oculo pro tot varios
 euentus ad me impermissis de
 recto. Quanto autem purior fue-
 rit intentionis oculus: tanto post-
 tatus in diuersas itur percellas
 Sed in multis caligat oculus in-
 tentionis: respicit. n. cito in aliud de-
 lectabile quod occurrit: et raro
 totum liber: que iuenit a nouo pro
 prie ex quietudinis. Sic iudei olim
 venerunt in betaniam ad martham
 et mariam non propter se: sed ut la-
 zarum viderent. Mundum est
 intentionis oculus ut sit simplex et
 rectus atque ultra oia varia me-
 dia ad me dirigenda.

De amari sapit de super oia
 et in oibus. Cap. xxxix.

Ecce teas me et omnia.
 Quid volo amplius et quod
 feliciter desiderare possis: sed
 sapidum et dulce verbum: sed

amari verbū nō mūdū nec ea
q̄ in mūdo sūt. **De** me⁹ 7 oia
Intelligēti satis dictū est: 7
sepe repperere iocūdū ē amari.
Le siquidē p̄te iocūda sunt
oia: te autē absente fastidiunt
cūcta. Tu facis cor trāquil-
lū 7 pacē magnā leticiāq̄ fe-
stiuā: Tu facis bene sentire d̄
oib⁹ 7 in oib⁹ te laudare: nec
pōt aliqd sine te diu placere: s̄
si debet gratū esse 7 bene sapa-
re: oportet grām tuā adesse et
p̄dimēto tue sapie p̄diri. Cui
tu sapis: qd ei recte nō sapiet
7 cui tu non sapis: quid ei ad
iocūditatē esse poterit? Sed
te faciūt in tua sapia mūdi sa-
piētes 7 q̄ carnē sapiūt: qz ibi
plurima vanitas 7 hic mors
inuenit. Qui autē te p̄ p̄ceptū
mūdanoꝝ 7 carnis mortifica-
tionē sequūt: vere sapiētes eē
cognoscūt: qz te vanitate ad-
veritate: te carne ad spiritum
trāserūt. Istis sapit te⁹ 7 q̄c
quid inuenit in creaturis to-
tū referūt ad laudē sui p̄dito-
ris. Dissimilis tñ 7 multū dis-
similis sapor creatoris 7 crea-
ture: eternitatis 7 t̄pis: lucis
increate 7 lucis illuminate. **S**
lux p̄petua cūcta creata t̄iscē
dens lumia fulgura coruscā-
tionē d̄ sublimi penetratē oia

intima cordis mei: purifica: le-
tifica: clarifica: 7 viuifica spi-
ritū meū cū suis potētis ad i-
beredū tibi iubilois excessib⁹
Quā veniet hec b̄tā 7 reside-
rabilis hora ut tua me saties
p̄sentia: ut sis mihi oia i oib⁹
Odiū s̄ datū nō fuerit: nec
plenū gaudium erit. Adhuc
p̄bdoloꝝ vivit in me ver⁹ bō:
nō ē tot⁹ crucifixus: nō ē p̄fe-
cte mortu⁹. Adhuc p̄cupiscit
fortiē aduersus sp̄m. bella mo-
uet intestina nec regnū aie pa-
tis esse quietū. **S**z tu q̄ d̄na-
ris potētati maris: 7 motum
fluctuū ei⁹ tu mitigas exur-
ge adiua me. Dissipa gētes q̄
bella volūt: p̄tere eas in p̄ru-
te tua: ostende q̄so magnalia
tua 7 gloriificet d̄xtera tua:
qz nō est spes alia nec refugij
um ih̄ nisi in te d̄ne te⁹ meus
Quod nō ē securitas a tenta-
tione in hac vita. **Cap. xl.**

Alli nunq̄ secur⁹ es i hac
vita: s̄ quoad vixeris sp̄
arma sp̄alia tibi sūt necessa-
ria. Int̄ hostes versaris a re-
xtris 7 a sinistris ipugnaris.
Si q̄ nō vteris vndiq̄ scuto
patiēti nō eris diu sine vul-
nere. Insuper si nō ponis cor
tuū fixe in me cū mera volūta-
te cūcta patiēdi p̄p̄ me non

poteris ardorē istū sustinere
nec ad palmā p̄tingere be d̄.
Op̄: 7 te q̄ viriliē oia p̄rāsi-
re: 7 potēti manu vti aduers⁹
oblecta. **N**ā vincētī daf mā-
na: 7 corp̄ti relinquit multa
miseria. Si quis i hac vita re-
quie: qnō tūc puenies ad eter-
nā: **N**ō ponas te ad multā re-
quie: si ad magnā patiētiam.
Quere verā pacē nō in ter-
ris s̄ in celis: nō in boib⁹ nec i
ceteris creaturis: s̄ in deo so-
lo. Pro amore dei teles oia
litenē subire: labores scz 7 do-
lores: t̄tatiōes: v̄tatiōes: an-
xietates: necessitates: infirmi-
tates: iniurias: oblocutiōes: rep̄-
b̄nsiōes: humilitatiōes: p̄fusio-
nes: correctiōes 7 respectiōes:
Dec iuuāt ad p̄tutes: hec pro-
bant xp̄i tyronē: hec fabricāt
caelestē coronā. Ego reddā ei
eternā mercedē p̄ breui labo-
re: 7 infinitā gloriā p̄rāstio-
ria p̄fusio. Putas q̄ sp̄ babe-
bis. p̄ tua volūtate p̄solatiōes
sp̄iales: **S**ci mei nō habue-
runt tales: s̄ multas gravita-
tes 7 t̄tationes varias: ma-
gnasq̄ resolatiōes: s̄ patiētes
sustinuerūt se in oib⁹: 7 maḡ
sūt p̄fisi deo q̄ sibi: sciētes qz
nō sūt p̄digne passioes butus
t̄pis ad futurā gloriā p̄merē

dam. **A**is tu statī habere: qd
multi post lachrymas 7 ma-
gnos labores vix obtinuerūt
Expecta d̄m viriliē age 7 cō-
fortare: noli diffidere: noli di-
scedere: s̄ corp⁹ 7 aiaz expone
p̄stantē p̄ gloria dei. Ego red-
dam plenissime. Ego tecū ero
in omni tribulatiōe.

Contra vana boiuz
iudicia. **Cap. xli.**

Alli iacta cor tuū firmis
si d̄no: 7 humanū ne me-
tuas iudiciū: vbi te p̄scientia
piū reddit 7 insontē. Bonū
est 7 beatū talis pati: nec hoc
erit graue humili cordi: 7 deo
maḡ q̄ sibi ipsi p̄fidēti. **M**ul-
ti multa loquūt: 7 id̄ pua fi-
des est adhibēda. **S**z 7 oibus
satis esse nō est possibile. **E**t si
paulus oibus studuit in d̄no
placere: 7 oib⁹ oia fact⁹ ē: tñ
etiaz pro minūno duxit q̄ ab
humano die iudicat⁹ fuerit.
Egit satis p̄ alioꝝ edificatio-
ne 7 salute quantū in se erat
7 poterat: sed ne ab alijs aliq̄m
iudicaret uel nō respiceretur
cobitere nō potuit: ideo totū
deocomisit qui totū nouerat
7 patiētia 7 humilitate p̄tra-
ozaloquētū iniq̄: ac etiā va-
na ac mēdosa cogitātū atq̄
p̄ libitū suo queq̄ iactātū se

defendit. Respondit tñ inter-
dū ne infirmis ex sua tacitur-
nitate generaret scādalum.
Quis tu ut timeas a morta-
li boie: Hodie ē 7 cras nō cō-
paret. Deū timez boiuz terro-
res nō expavesces. Quid pōt
aliqs in te verbis aut iniurijs
Sibi poti⁹ nocet q̄ tibi: nec po-
terit iudiciū deeffugere qui-
cūq̄ est ille. Tu bate deū pre
oculis 7 noli p̄cedere p̄bis q̄
rulosis. Qz si ad p̄sens videri
succūbīz 7 p̄fessionē pati quam
nō meruisti: ne indigneris ex
hoc neq; p̄patientia minuas
coronā tuā: s̄ ad me poti⁹ re-
spice in celū: q̄ potēs sū eripe-
re ab oī confusioē 7 iniuria: 7
unicuiq; reddere s̄m opa sua
De pura 7 integra resigna-
tioē sui ad obtinenda cor-
dis libertatē. Cap. xliij.
Ali relinque te 7 inveni
es me. Sta sine electioē
7 oī p̄prietate: 7 sp̄ lucraberis
Nam 7 adiciet tibi amplior
grā: statū ut te resignaueris
nec resūpseris. Dñe quotiens
me resignabo 7 in quibus me
relinquā: Semp 7 in oī boza
sic i puo sic 7 in magno: nihil
excipio s̄ in oib⁹ te nudatum
inueniri volo. Alioquin quō
poteris esse me⁹ 7 ego tu⁹: nisi

fueris ab oī p̄pria volūtate in-
tus 7 foris spoliat⁹. Quanto
celeri⁹ hoc agis: tāto meli⁹ ba-
tebis: 7 quāto pleni⁹ 7 s̄nce-
rius: tāto pl⁹ tibi placebis 7
ampli⁹ lucraberis. Quidā se
resignāt s̄ cū aliqua exceptio-
ne. Ad enī plene deo p̄fidunt
id̄ p̄uidere sibi satagūt. Qui-
dam etiā p̄mo totū offerūt: s̄
postea tētatioē pulsante ad p̄-
pria redeūt: ideo minime i vir-
tute p̄ficiūt. Hi ad verā pu-
ri cordis libertatē 7 iocunde
familiaritatis mee grām nō
p̄tingēt: nisi integra resigna-
tioē 7 quotidiana sui imola-
tioē p̄i⁹ facta: sine q̄ nō stat
nec stabit vnio fruitua. Dixi
tibi sepissime: 7 nūc itez dico
Relinque te: resigna te 7 frue-
ris magna iterna pace. Da to-
tū p̄ toto: nil exquire: nil repe-
te: sta pure 7 inhxitantē in me
7 batebis me. Eris liber i cor-
de: 7 tenebre nō p̄culcābūt te
Ad hoc conare: hoc ora: s̄ stu-
de residerare: ut ab oī p̄prie-
tate possis expoliari: 7 nudus
nudū ihm sequi: tibi mori: et
mibi eternalit̄ viuē. Tūc re-
ficiēt cōs vane fātasiē p̄turba-
tiones inique 7 cure supfluc.
Tūc etiā recedet imoderat⁹
timor 7 iordiat⁹ amor moriet

De bono regimie i exēnis 7 re-
curfu ad deū i piculis. Cap. xliij
Ali ad istud diligētē tē-
dere debes ut in oī loco
actioē seu occupatioē externa
sis intm⁹ liter 7 tuiip̄s⁹ po-
tēs: 7 sint oīa sub te: 7 tu nō s̄b
eis: ut sis dñs actionū tuarū.
7 rector nō s̄u⁹ nec emptici⁹
s̄ magis exēpt⁹: verusq; be-
bē⁹ i sortē ac libertatē trāsi-
ens filiozū dei: q̄ stāt sup pre-
sentia 7 speculant̄ ecna: q̄ tñs
tozia intuēt sinistro oculo: et
extro celestia: q̄s tēporalia
nō trabūt ad inherēdū: s̄ tra-
hant ipsa ea magis ad bñ ser-
uiendū. put ordiata sūt a deo
7 instituta a s̄mo opifice q̄
nil iordiatū reliq̄t i sua crea-
tura. Si etiā in oī euētū stas
nō i apparētia exēna: nec ocu-
lo carnali lustras visa uel au-
dita: s̄ mox in qualibz cā in-
tras cū moyse i tabernaculū
ad p̄sulēdū dñm: audies nō-
mīq; diuinū respōsū: 7 redies
struct⁹ te multis p̄sentib⁹ et
futuris. Sp. n. moyses recur-
sū habuit ad tabernaculū pro
vubijs 7 q̄stionib⁹ soluēdis:
fugitq; ad ozonis adiutorū
p̄ periculis 7 iprobitatib⁹ bo-
minū subleuādis. Sic 7 tu cō-
fuge debes i cordis tui secre-

tariū diuinū intēti⁹ iplorādo
suffragiū. Prop̄lea nanq; io-
sue 7 filij isrl̄ a gabaonit̄ legū-
tur recepti: qz os dñi nō p̄i⁹
inrogauerūt: s̄ nimū credu-
li dulcib⁹ p̄mōib⁹ falsa p̄cta-
te delusi sūt. Qz bō nō s̄t
ip̄ortun⁹ i negocijs. Cap. xliij
Ali cōmitte mibi sp̄ cās
tuā 7 ego bene disponā
in tpe suo. Expecta ordinatio-
nē meā 7 senties inde p̄fectū
Dñe satis libēt cōs res tibi cō-
mitto: qz paruz pōt cogitatio
mea p̄ficere. Etinā nō mul-
tū adhererē futuris euētibus:
sed ad bñplacitū tuū me in-
cūctāl̄ offerre. Filij mi sepe bō-
rē aliquā agitāt q̄ desiderat
s̄ cū ad eā puenerit aliē inci-
pit sentire: qz affectioēs circa
idē nō sūt durabiles s̄ magl
ex vno in aliud nos impellūt
Ad ergo minimū etiā in mi-
nimis se relinquere. Verus p̄-
fectus hominis est abnegatio
suiip̄s⁹: 7 bō abnegat⁹ valde
liber ē 7 secur⁹. Sed antiqu⁹
hostis oib⁹ bonis aduersans a-
tentatioē nō cessat: 7 die no-
ctuzq; graues molit̄ insidias:
si forte in laqueū receptiois
possit p̄cipitare incautū. Vi-
gilate ḡ 7 orate dicit dñs ut
nō intretis in tētationē.

Quod homo nihil boni ex se habet et de nullo gloriari potest. Cap. xlv.

Uomine quod est homo quod me mor sis eius: aut filii uobis quod uisitas eum? Quid promeruit homo ut dares illi gratiam tuam Domine quid possum conquirere si deseris me: aut quid iuste obtinere possum: si quod peto non feceris? certe hoc in ueritate cogitare possum et dicere: Domine nihil sum: nihil boni ex me habeo: sed in omnibus deficio et ad nihil spero. Et nisi a te fuero adiutus: et interius informatus: totus efficior tepidus et dissolutus. Tu autem Domine spiritus idem ipse es et permanes in eternum: spiritus bonus iustus et sanctus: bene: iuste ac sancte agens omnia et disponens in sapientia. Sed ego quod ad defectum magis propius sum quam ad perfectum non sum spiritus in uno statu perdurans quod septem tempora mutantur super me. Merentiam cito melius fiet cum tibi placuerit et manu potereris adiutricem: quod tu solus sine humano suffragio poteris auxiliari: et in tantum confirmari ut uolens meus amplius in diuersa non mutetur: sed te uno committam et quiescat. Et si bene scire omnem humanam consolationem abijceris: siue propter

reuotionem adipiscendas: siue propter necessitatem qua compello te querere: quod non est homo qui me consolatur: siue merito posses de gratia sperare tua: et de dono noue consolationis exultare. Sed as tibi unde totum uenit quotienscumque mihi bene succedit. Ego autem uanitas et nihilum ante te incostans homo et infirmus. Et ego possum gloriari: aut cur appeto reputari? Nunquid de nihilo et hoc uanissimum est. Vere inanis gloria mala pestis: uanitas maxima: quod a uera trahit gloria et celesti spoliatur gratia. Dum enim homo complacet sibi: displicet tibi: dum inbiat laudibus humanis priuat ueris futuribus. Est autem uera gloria et exultatio sancta: gloriari in te et non in se gaudere in nomine tuo non in uirtute propria: nec in aliqua creatura delectari nisi propter te. Laudem nomen tuum non meum magnificet opus tuum non meum: benedicat nomen sanctum tuum: mihi autem attribuat mihi de laudibus terminum. Tu gloria mea: tu exultatio cordis mei. In te gloria: et te exultabo tota die: pro me autem nihil nisi in infirmitatibus meis. Querant iudei gloriam quam ab inuicem est: ego habere requiram quam a solo deo est. Quis quidem

gloria humana: omnis honor temporalis: omnis altitudo mundana carne glorie tue comparata uanitas est et stulticia. Sed ueritas mea et misericordia mea: deus meus trinitas beata tibi soli laus propius honor et gloria per infinita seculorum secula. Amen.

De precepto uis omnis temporalis honoris. Cap. xlvj

Noli tibi attrahere si uideas alios honorari et deuari: te autem respici et humiliari. Erige cor tuum ad me in celum: et non tristabit te contemptus uobis in terris. Domine in cecitate sumus et uanitate cito seducimur. Si recte me inspicio: nunquam mihi facta est iniuria ab aliqua creatura: unde nec iuste habeo querere aduersum te. Quia autem frequenter et grauius peccasti tibi: merito amas protra me omnis creatura. Mibi igitur iuste debet profusio et preceptum: tibi autem laus honor et gloria. Et nisi me ad hoc preparauero quod uelim libenter ab omni creatura respici et relinquatur: quod penitus nihil uideam: non possum interius pacificari et stabiliri: nec spiritua liter illuminari: nec plene transiri.

Quod pax non est ponenda in hominibus. Cap. xlvij.

Noli si ponis pacem tuam cum aliquo persona propter tuum sentire et conuiuere: instabilis eris et impacatus. Sed si recurrens fueris ad semper uiuentem et manentem ueritatem: non pertristabit te amicus: recedens aut morietur. In me debet amicus dilectio stare: et propter me diligendus est quisquis tibi bonus uisus est et multum carus in hac uita. Sine me non ualet nec durabit amicitia: nec est uera et munda dilectio quam ego non copulo. Ita mortuus debet esse talibus affectibus dilectorum uobis: ut quantum ad te pertinet sine omni humano optares esse pro sortio. Quanto uero magis appropinquat: quanto ab omni solatio terreno longius. Quanto etiam altius ascendit ad deum: quanto profundius in se descendit et plus sibi ipsi uilescit. Qui autem aliquid boni sibi attribuit: gratias dei in se venire impedit: quia gratia spiritus sancti cor uilem querit spiritus. Si scires te perfecte annihilare atque ab omni creato amore euacuare: tunc debere in te cum magna gratia emanare. Sed quando tu respicis ad creaturas: subtrahis tibi aspectum creatoris. Disce te in omnibus propter eam eorum vincere: tunc ad diuinam

valebis cognitionē ptingere. Quātūcūq; modicū sit si ior-
dinate diligis et respicis retar-
data a sumo et vitiat.

Contra vanā et secularē
scientiam. Cap. xlviii.

Fili nō moueāt te pulchra
et subtilia dicta boiū.
nō enī ē regnū dei i p̄mone s; in p̄tute. Attēde p̄ba mea q̄
corda accendūt et mētes illu-
mināt: inducūt cōpūctionē et
variā ingerūt consolationē.
Nūq; ad b̄ legas p̄bū ut do-
ctior aut sapiētior possis vide-
ris; stude mortificationē vi-
tior q; b̄ ampli⁹ tibi p̄derit
q̄ noticia multarū difficultū q̄
stionū. Cū multa legeris et co-
gnoueris: ad vnū tñ oportet
venire p̄ncipiū. Ego sū q̄ do-
ceo boies scias: et clarioz etel-
ligētia puulis sbuo: q̄ ab bo-
mine possit doceri. Cui ego lo-
quor: cito sapiēs erit et multū
in spū p̄ficiet. Ne illis q̄ mul-
ta curiosa ab boib⁹ inq̄rūt: et
de via mibi p̄uēdi paz curāt
Veniet tēp⁹ qñ appebit m̄ḡ
magistroz x̄ps dñs angeloz
cūctoꝝ audirur⁹ lectiōs: hoc
est singuloꝝ examiatur⁹ con-
sciētias: et tūc scrutabif b̄ie-
rusalē in lucernis: et manife-
sta erūt abscondita tenebrarū:

facebūtq; argumēta lingua-
rū. Ego sū q̄ humilē in pūcto
deuo mētē: ut plures etne ve-
ritatis capiat ratiōs q̄ si q̄s
decēannis studuisset in sc̄ol
Ego doceo sine strepitu verbo-
rum sine p̄fusā opinionū: si-
ne fastu etnozis: sine pugna-
tiōe argumētōz. Ego sū q̄ do-
ceo terrena respicere: p̄sentia
fastidire: eterna q̄rere: eterna
sapere: bonozes fugere: sc̄ada-
la sufferre: omnez spem in me
ponere: extra me nil cupere: et
sup oia ardentē me amare.
Nā quidā amādo me intime
didicit diuina et loq̄bas mira-
bilis. Plus p̄fecit in relinque-
do oia q̄ in studēdo subtilia.
S; alijs loq̄r cola: alijs speci-
alia: aliq̄b⁹ in signis et figuris
dulci⁹ appareo: q̄busdā p̄o in
multo lumie reuelo mysteria.
Vna vox libroꝝ: s; nō ois eū
informāt: q; int⁹ sū doctoz ve-
ritat⁹: cordis scrutatoꝝ. cogi-
tationū intellectoz: actionū
p̄motor: distribuēs singulis
sic dignū iudicauero.

De non attrahēdo sibi res
exteriores. Cap. xlix.

Fili in multā oportet te eē
fiscū: et estimare te et
mortuū sup terrā: et cui tot⁹
mūdus crucifix⁹ sit. Multa

etiā oportet surda aure p̄trāsi-
re et tue pacis sūt magis re-
cogitare. Et illic⁹ est oculos a
reb⁹ displicentib⁹ auertere et
vnicuiq; suū sentire relinque-
re p̄tētiōis p̄monib⁹ desuere
S; tene steteris cū deo et eius
iudiciū aspexeris: facili⁹ te vi-
ctū portabis. O dñe quousq;
venim⁹: Ecce dānū desuetē tē-
p̄rale: p̄ modico q̄stu labora-
tur et curri⁹: et spūale detrimē-
tum in obliuionē trāsit: et vir-
tero redit. Quod paz uel ni-
bil p̄dest attendit: et qd sūme
necessariū ē negligētē p̄terit.
q; tot⁹ bō ad externa desluit:
et nisi cito resipiscat litens in
exterioribus iacet.

De omnibus nō est cre-
dendus: et de facili lapsu
verborum. Cap. l.

O mibi auxiliū dñe de
tribulationē: q; vana sal-
tis. De sepe ibi nō inueni fi-
dē vbi me habē putauī. Quo-
tēs etiā ibi reperi: vbi minus
p̄sumpsi. Vana ergo spes i bo-
minib⁹: salus aut iustoz in te-
tus. Benedict⁹ sis dñe de⁹
in oibus q̄ nobis accidūt in-
firmi sumus et instabiles: cito
fallimur et p̄mutamur. Quis
est bō qui ita caute et circūspe-
ctiue in oib⁹ se custodire valet

ut aliqñ in aliquā receptionē
uel p̄plexitatē nō veniat? S; qui in te dñe p̄fidit ac simpli-
ci ex corde q̄rit: non tā facile
labif. Et si inciderit aliquis in
tribulationē quomodocūq; et
fuerit implicat⁹: citi⁹ p̄ te eruat⁹
aut a te p̄solabit⁹: q; tu nō de-
seris in te sperantē vsq; in fi-
nē. Rarus fid⁹ amic⁹ in cun-
ctis amici p̄seuerās p̄suris.
Tu dñe tu solus es fidelissi-
mus in oib⁹: et p̄ te nō ē al-
talis. O q; bñ sapuit illa aīa
sancta q̄ dixit: mēs mea soli-
data est et in c̄risto fundata
Si ita mecū foret: nō tā faci-
le timor human⁹ me sollicita-
ret nec verboꝝ iacula moue-
rent. Quis oia p̄uidere: quis
p̄cauere futura mala sufficit
Si p̄uisa etiā ledūt sepe: quid
improvisa nisi graui⁹ etiā fe-
riunt? S; quare mibi misero
nō meli⁹ p̄uidi? Cur etiā tā
facile alijs credidi? S; boies
sum⁹: nec aliud q̄ fragiles bo-
mines sum⁹: et si angelia mul-
tis estimamur et dicim⁹. Cui
credā dñe: cui credā nisi tibi?
Veritas es q̄ nō fallis nec fal-
li potes. Et rursū: Ois bō mē-
dax: infirmus: instabilis et la-
bilis: maxie i p̄bis ita ut statim
vir. credi tebrat qd rectū i fa-

ciefonare videt. Quod prudent
 pmonuisti cauendum ab hominibus
 et quod inimici hominis domestici ei
 nec credendum si quis dixerit:
 ecce bicant ecce illic. Doctus
 suum dano: et utinam ad cautela
 maiorem: non ad insipientiam mihi
 Cautus esto quodam aut cautus esto
 sua apud te quod dico. Et dum
 ego sileo et absconditum credo:
 nec ille silere potest quod silendum pe-
 tit: sed statim perdit me et se et
 abiit. Ab huiusmodi fabulis
 et incautis hominibus protege me do-
 mine: ne in manus eorum incidam
 nec unquam talia committam. Ver-
 bum vix et itabile da in os meum
 et linguam callidam lingue fac a-
 me. Quod pati nolo: omni-
 mode cauere debeo. Quod lo-
 quor et pacificum de alijs silere
 nec aliud indifferenter omnia cre-
 dere: neque de facili vltari effa-
 ri: paucis seipsum reuelare: te sp-
 inspector cordis querere: nec
 omni vento verborum circumferri: sed
 omnia intima et externa secundum tue
 beneplacitum voluntatis optare per-
 fici. Quod tutum per seruationem ce-
 lestis gratie humanam fugere ap-
 parentiam: nec appetere quod foris
 admirationem videtur pretere: sed
 ea tota sedulitate sectari que
 vite emendationem dant et seruo-
 rem. Quod multis nocuit virtus

scita ac proprie laudata: quod
 sana profuit gratia silentio serua-
 ta in hac fragili vita que tota te-
 ratio fert et malicia.

De perfidia in teo babenda
 quam insurgunt verborum
 iacula Cap. liij.

Nisi ita firmus et spera in
 me. Quid enim sunt verba
 nisi verba: Per aerem volat: sed
 lapidem non ledit. Si res cogita-
 ta que te libenter velis emenda-
 re. Si nihil tibi precius es: pen-
 sa que velis libenter pro teo hoc su-
 stinere. Parum satis est ut vel
 verba interdum sustineas qui
 necdum fortia verbera tolera-
 re vales. Et quare tam parua
 tibi ad cor transeunt: nisi quod adhuc
 carnalis es: et homines magis quam
 oportet attendis. Nam quod respici-
 ci metuis: reprehendi per excessum
 non vis: et excusationum queris
 umbracula. Sed inspicere te me-
 lius et agnosces quod vivit adhuc
 in te mundus et vanus amor pla-
 cendi hominibus. Cum enim bassari re-
 fugis et confundi pro defectibus:
 constat utique que nec vere humi-
 lis sis nec vere mundo mortuus
 nec tibi mundus crucifigus.
 Sed audi verba mea: et non cur-
 rabis decem milia hominum verba
 Ecce si cuncta pro te dixerim
 que fingi maliciosissime possent

quod tibi noceret si omnino transire
 permitteres nec plures festucam
 prederes: Nam quod vel unum ca-
 pillum tibi extrahere possent:
 Sed qui cor meum non habet nec
 tuum pro oculis: facilius pro meo mo-
 uetur vituperationis. Qui autem
 in me perfidit nec proprio iudicio
 stare appetit: abique humano ter-
 rore erit. Ego enim sum iudex et co-
 gnitor omnium secretorum: ego scio
 qualis res acta est: ego iniuriam
 tem novi et sustinentem. Ame-
 rit probum istud: me permittente
 accidit: ut reuelentur ex multis
 cordibus cogitationes. Ego res
 et innocenter iudicabo: sed occulto
 iudicio utrumque ante probare
 volui. Testimonium hominum sepe
 fallit: meum iudicium verum est. Sta-
 bit et non subuertetur: latet ple-
 rumque et paucis ad singula pa-
 ter: nunquam tamen errat nec erra-
 re potest: etiam si oculis insipientium
 non rectum videatur. Ad me ergo
 currendum est in omni iudicio: nec pro-
 prio innitendum arbitrio. Iustus
 enim non perturbabitur quicquid a deo
 ei acciderit. Etiam si iniuste ali-
 quod protraheatur: placatus fuerit non
 multum curabit. Sed nec vane
 exultabit si per alios rationabi-
 liter excusetur. Pensat namque quod
 ego sum scrutator corda et renes
 quod iudico secundum faciem et humum

nam apparerem. Nam sepe in oculis
 meis reperit culpabile: quod homo
 minus iudicio creditur laudabile:
 le. Dicitur de iudice iuste fortis et
 patiens quod hominum nosti fragilitatem
 et propterea: esto robur meum et
 tota fiducia mea. Non enim in
 sufficit scientia mea: tu nosti quod
 ego non noui: et id in omni reprehensionem
 me humiliare debui et magis
 suete sustinere. Ignosce ergo mihi
 propter quotiens sic non egi: et
 dona iter gratiam amplioris sus-
 ferentie. Melior est enim in tua
 copiosa misericordia ad consecutionem
 indulgentie: quam mea
 opinata iusticia pro defensione la-
 tetis scientie. Et si nihil mihi
 precius sum: tamen in deo iustifi-
 ficare non possum: quod remota mi-
 sericordia tua non iustificaberis
 in conspectu tuo omnis vivens.

De omnia gratia per eterna vi-
 ta sunt toleranda. Cap. liij.

Nisi non frangat te labor
 propter me nec tribulationes te de-
 iiciant usquequaque: sed mea promissio
 in omni euentu te roborat et com-
 solet. Ego sufficiens sum ad red-
 dendum super omnem modum et me-
 suram. Non habes diu laborabis nec
 spera grauatervis doloribus. Ex-
 pecta paulisper et videbis celerem
 finem malorum. Veniet una hora

quando cessabit ois labor et tumultus. Modicum est et brevis et quod transiit cum tempore. Age ergo ut agis fideliter: labora in vinea mea: ego ero merces tua. Scribe: lege: canta: gemit: tace: ora: sustine viriliter per ardua: digna est bis oibus et maioribus proliis vita eterna. Veniet pax in die una que nota est domino. Ad nona erit dies uel nox huius scilicet temporis: sed lux perpetua claritas infinita: pax firma: et requies securae. Ad dices tunc: quos melibetabit de corpore mortis huius? nec clamabis heu mihi quia incolatus meus prolongatus est: quam precipitabit mors et salus erit indefectiva: anxietas nulla: iocunditas beatissima: societas dulcis et decorosa. Si vidisses sanctos in celo coronas perpetuas: quanta quoniam nunc exultant gloria que huic mundo oli contempnibiles et quasi vita ipsi indigni putabantur: profecto te statim buliaris usque ad terram: et affectares propter oibus subesse quam vni pessime: nec huius vite letos dies percipisceres: sed magis pro deo tribulari gauderes: et pro nihilo in te homines contempnari maximum lucrum duceres. Si tibi hec saperent et profunde ad cor transiret: quod auderes uel semel contempnari. Adone

pro vita eterna cuncta laboriosa sunt toleranda: Adone est pro uis quid lucrari aut perdere regnum dei. Leua igitur facies tuam in celo. Ecce ego et ois sancti mei mecum qui in hoc seculo magnam habuere certamen: modo gaudet: modo prolanat: et modo securi sunt: et modo requiescunt et sine fine in regno patris mei permanebunt mecum. De die eternitatis et huius vite angustias. Cap. liij. **O** Supra civitatis mansuetissima. Dies eternitatis clarissima quam nox non obscurat: sed summa veritas spirat: dies spiritus leti: spiritus securae: et nunquam statum mutas in per ardua. Utinam dies illa illuxisset et cuncta huius temporalia finire accepisset. Lucet quod de sanctis perpetua claritate splendida: sed non nisi longe per speculum peregrinantibus in terra. Horum celi ciues qui gaudio: sa sit illa: gemunt exules filie que amarum et tediosa sit iste. Dies huius temporis pro uis et mali: pleni doloribus et angustias: ubi multis partibus iniquas: multum passibus irretit: multum timoribus strigis: multum curis distenditur multum vanitatibus implicatur multum erroribus circumfunditur: multis laboribus atteritur: et etati

bus grauius: uelitis eneruatis: egestate cruciat. Quoniam finis bonorum multorum laborum quam libabor a misera fuitute uirtutum. Quoniam memorabor domine tui soli: quoniam ad plenum letabor in te. Quoniam ero sine ois impedimento et in uera libertate sine ois grauiam mentis et corporis. Quoniam erit pax solida pax inperurbabilis et securae: pax inter et foris: pax ab ois parte firma. Jesu bone quoniam stabo ad uidentem te: quoniam preteplabor gloria regni tui: quoniam eris in oia in oibus. Quoniam ero tecum in regno tuo quod pro parasti dilectis tuis ab eterno. Relictus sum pauper et exul in terra hostili: ubi bella quotidianam et in fortuna maria. Consolare exiliu meum: mitiga dolorem meum quod ad te suspirat et desiderium meum. Nam ois in totum est quicquid mundum huius offert ad solatium. Desidero te in time frui: sed nequeo apprehendere. Opto in herere celestibus: sed depermut res temporales et immortificate passioes. Mente oibus rebus superesse uolo: carni aut in uita subesse cogor. Sic ego infelix homo mecum pugnor factus sum mihi metipsi grauis: dum spiritus sursum et caro quirit eum uorsum. Quod in parte patior dum mente celestia tracto et morcaruali turba occurrit oran

ti: De me ne elideris a me: neque declines in ira a fuo tuo Fulgura conuulsionem tuam et dissipa eas: emitte sagittas tuas et perturbent omnes fantasie inimici. Recollige sensus meos ad te. Fac me obliuisci oium mundanorum. Da cito abijcere et pretenere facta asmata uirtutum. Succurre mihi eterna ueritas ut nulla me moueat uanitas. Adueni celestis suauitas et fugiat a facie tua ois impuritas. Ignosce quoniam mihi et misericorditer indulge quoniam oriens propter te aliud in oratione reuoluo. Confiteor etenim uere quod ualde distracte me habere consueui. Nam ibi multotiens non sum ubi corporaliter sto aut sedeo: sed ibi magis sum quo cogitationibus feror. Ibi sum ubi cogitatio mea est. Ubi est frequenter cogitatio mea: ibi est id quod amo. Hoc mihi cito occurrit quod natura licet delectat aut ex usu placet. Nam tu ueritas aperte dixisti: Ubi non est thesaurus tuus: ibi est et cor tuum. Si celum diligo libenter de celestibus profero: si mundum amo de celestibus profero: si mundum amo de aduersitatibus eius tristior. Si carnem diligo quam carnis se sepis sine imaginor. Si spiritum amo: de spiritualibus cogitare delector.

Quæcūq; n. diligo d' bis libet
loq; 7 audio: atq; taliū ima-
gines ad domū meā reporto
S; brūs ille bō q; ppter te do-
mine oib; creaturis abtūdi li-
cētia tribuit: q; nature vim fa-
cit 7 p̄cupiscētias carnis fer-
uore spūs crucifigit: ut sere-
nata p̄sciētia purā tibi ozonē
offerat: dignusq; sit angelicis
interesse choris: oib; terrenis
fōris 7 int; exclusis.

De desiderio eterne vite et
quanta sint certatib; bona
promissa. Cap. liiij.

Ali mi cū tibi desiderū
eterne b̄titudinis desup
infūdi sentis 7 de tabernacu-
lo corporis exire p̄cupiscis ut
claritatē meā sine vicissitudi-
nis vmbra p̄tēplari possis: di-
lata cor tuū 7 omni desiderio
hāc scām inspirationē suscipe
Redde amplissimas supne bo-
nitati grās q; tecū sic dignāc
agit: clemēt; visitat: ardēt; ex-
citāt: potēt; s̄bleuat ne p̄prio
pondere ad terrena labaris.
Aq; n. s̄ cogitatu tuo aut
conatu accipis: s̄ sola digna-
tiōe supne gratie 7 diuini re-
spect;: quaten; in p̄tutibus 7
maiori b̄nilitate p̄ficias 7 ad
futura certamia te p̄pares:
mibi; toto cordis affectu ad

terere ac feruētī volūtate stu-
deas defuire. Fili sepe ignis
ardet: s̄ sine fumo flāma non
ascēdit. Sic 7 aliquoz; deside-
ria ad celestia flagrāt: 7 tū a
tēratīōe carnalis effect; libet
nō sūt Idcirco nec oio pure
p̄ honore dei agūt q; tā desi-
derant ab eo p̄tūt. Tale est 7
sepe tuū desiderū: qd̄ insinua-
sti fore tā importunū. Nō. n.
est hoc purū 7 p̄fectū qd̄ p̄-
pria cōmoditate ē infectum.
Petē nō quod tibi est relecta-
bile 7 comodū: s̄ qd̄ tibi ac-
ceptabile ē atq; honorificum:
q; si recte iudicas meā ordia-
tionē tuo desiderio 7 oī desi-
derato p̄ferre vobis ac sequi
Noni desiderū tuū 7 frequē-
tes gemit; audiui. Jā velle
esse in libertate glorie filioz;
vitiā te relectat dom; eterna
7 celestis patria gaudio ple-
na: s̄ nō dū venit hora isto: s̄
est adhuc aliud tēp; belli: vi-
delic; tēpus laboris 7 p̄batio-
nis. Optas sūmo repleti bo-
no: s̄ nō potes s̄ alleq; modo.
Ego sū expecta me dicit dñs
donec veniat regnū dei. Pro-
bādus es adhuc in terris 7 in
multis exercitādus. Lō sola-
tio tibi iterdū dabit; s̄ copio-
sa satietas nō p̄cedit. Lō for

tare igit 7 esto robustus tā in
agēdo q; i patiēdo nature cō-
traria. Sportet te nouū idue-
re hominē 7 in altez virū mu-
tari. Sportz te sepe agere qd̄
nō vis: 7 qd̄ vis oportet te re-
linq;re. Quod alijs placet p̄-
cessū habebit: qd̄ tibi placet vl-
tra nō p̄ficiet. Quod ali; di-
cūt audiet: qd̄ tu dicis p̄ ni-
bilo cōputabit. Petēt ali; et
accipiet: tu petes nec impetra-
bis. Erūt ali; magni i ore bo-
minū: te te aut tacebis. Alijs
hoc vel illud cōmittet: tu aut
ad nihil vtile iudicaber;. Nā
p̄ hoc natura aliq; p̄trista-
bit: 7 magnū si silēs p̄stave-
ris. In bis 7 similib; multis
p̄bati solet fidelis dñi seru;
q̄lit se abnegare 7 in oib; frā-
gere quiverit. Vir est aliqd
tale in quo tātū dē mori indi-
ges sic nō videri: 7 pati q; vo-
lūtati tue aduersa sūt: maxie
aut cū discōueniētia 7 q; mi-
nus vtilia tibi apparent fieri
lubent;. Et q; nō audes resiste-
re altiori potestati s̄ dño cō-
stitut;: iō durū tibi videt; ad-
notū alterius ambulare: 7 cō-
p̄tū sc̄tire omittere. S; p̄
la filioz; fructū labor;: cele-
rē finē atq; premiū nimis ma-
gnū: 7 nō habebis inde graua

men s̄ fortissimū patiētie tue
solamē. Nā 7 p̄ modica bac
volūtate quā nūc sp̄te deser;:
habebis sp̄ volūtate tuā in ce-
lis. Ibi quippe iuenies omne
quod volueris: cō qd̄ desidera-
re p̄tes. Ibi aderit tibi tot;
factas boni sine timore amit-
tēdi. Ibi volūtas tua vna sp̄
mecū nil cupiet extraneū vel
p̄riuatū. Ibi null; resistet tibi
nemo te te p̄quere: nemo im-
p̄dier: nil obuiabit: s̄ cūcta de-
siderata simul erūt p̄sentia:
totūq; affectū tuū reficiēt et
adimplebūt vsq; ad sūmum.
Ibi reddā gliaz p̄ p̄tūmelia
p̄p̄ssa: palliū laudis p̄ mero-
re: p̄ loco nouissimo sedē re-
gnū i secula. Ibi apparēbit fru-
ct; obediētie: gaudebit labor;
penitētie: 7 humilis subiectio
coronabit; gloriose. Nūc ḡ te
inclina humilic; sub oīuz ma-
nib;: nec sit cure q; hoc dix-
rit ul' iusserit: s̄ hoc magnop̄
curato ut siue p̄lat; siue mi-
nor aut equalis aliqd a te ex-
p̄s̄cerit vel inuerit: p̄ o bono
totū accipias 7 sincera volū-
tate studeas adimplē. Que-
rat ali; hoc: ali; illud: glorie
ille in illo: 7 iste in isto: laude
turq; milies mille: tu aut nec
in isto nec in illo s̄ triumphas

gaude p̄ceptu: et in mei soli te
neplacito ac honore: hoc optā
dū est tibi: ut sine p̄ vitā siue
p̄ mortē: te sp̄ in te glorifices
Qualiter hō desolatus
debeat in manus dei se
offerre. **Cap. lv.**

Domine deus scē pater sis
nunc et in eternū benedi
ctus: qz sic vis factū ē: et qd
facis bonū est. Letes in te ser
uus tuus: nō in se nec in aliquo
alio: qz tu solus leticia vera: tu
sp̄s mea et corona mea: tu
gaudiū meū et honor meus do
mine. Quid habet suus tuus nisi
qd a te accepit etiā sine meri
to suo: Tua sūt oia q̄ dedisti
et q̄ fecisti. Paup̄ sū et in labo
ribus meis a iuventute mea: et
p̄ristas aīa mea nōnūq̄ vsq̄
ad lacrymas: q̄nq̄ etiā p̄tur
bas ad se p̄p̄e iminētes passio
nes. Desidero pacis gaudiū
pacē filiorū tuorū flagito qui
in lumine p̄solatidis a te pa
scunt. Si das pacē: si gaudiū
sanctū infundis erit aīa serui
tui plena modulatiōe et reuo
ta in laude tua. Sed si te sub
traxeris sic sepissime soles nō
poterit currere viā mādatorū
tuorū: s̄ magis ad tundendū
p̄ct̄ genua incurvant: qz nō
est illi p̄c̄ heri et nudisterti

q̄n splēdebat lucerna tua sup
caput ei et sub vmbra alarū
tuarū p̄tegebas a tētatiōibus
irruētibus. Paē iuste et sp̄ lau
dāde venit hora ut p̄ct̄ suus
tuus. Pater amāde dignū ē
ut hora hac patias p̄ te aliqd
seruus tuus. Pater p̄p̄tue ve
nerāde venit hora quā ab eē
no p̄sciebas affuturā: ut ad
modicū tempus succūbat fo
ris seruus tuus: viuat p̄o semp
apud te int̄: paululū vilipen
das: humilietur et deficiat co
ram hoīb̄: p̄ assidib̄ cōterat
et languorib̄: ut iterū tecū in
auroza noue lucis resurgat
in celestib̄ clarifices. Pater
scē tu sic ordinasti et sic volui
sti: et hoc factū est quod ipse p̄
cepisti. Hec est enī gratia ad
amicū tuū pati et tribulari in
mūdo p̄ amore tuo quotiē
cūq̄: a quocūq̄: et quomodo
cūq̄ id permiseris fieri. Sine
p̄silio et p̄uidencia tua et sine
cā nihil fit in terra. Bonum
mibi dñe qd humiliasti me ut
discā iustificaciones tuas: et
cēs elatiōis cordis atq̄ p̄sū
ptid̄is abijciā. Utile mibi qd
cōfusio coopuit faciē meā ut
te potius q̄ hoies ad consolā
dum requirā. Didici etiam qd
hoc inscrutabile iudiciū tuū

expauescere qui affligis iustū
cū impio: sed non sine equita
te et iusticia. Gratias tibi q̄a
nō p̄percisti malis meis: sed
atruisti me verberib̄ amo
ris infligēs dolores: et immit
tes angustias foris et intus.
Non est qui me cōsoleat ex oī
bus q̄ sub celo sunt nisi tu do
mine deus meus: celestis medicus
animarū: qui p̄cutis et sanas
reducis ad inferos et reducis
disciplina tua sup me: et vir
ga tua ipsa me docebit. Ecce
pater dilecte in manib̄ tuis
ego sū: sub virga correctid̄is
tue me inclino: percutere dorsū
meū et collū meū ut incuruē
ad voluntatē tuam tortuosi
tatem meā. Fac me piū et hu
milē discipulū: sicut bene fa
cere cōsueuisti ut ambulē ad
omnē nutū tuum. Tibi me et
oia mea ad corrigendū com
mēdo: melius est hic corripi q̄
in futuro. Tu scis oia et sin
gula et nil te latet in humana
conscientia. Anteq̄ fiant no
sti ventura: et non opus ē tibi
ut quis te doceat aut admone
at de his que gerunt in terra.
Tu scis quid expedit ad p̄fe
ctū meū: et quantū deseruit
tribulatio ad rubiginē vitio
rum purgandā. Fac mecum

desideratū beneplacitū tuū et
ne respicias peccaminosā vi
tam meā: nulli melius nec cla
rius q̄ tibi soli notā. Da mibi
dñe scire quod sciendū ē: hoc
amare qd amādū est: hoc lau
dare quod tibi sūme placet:
hoc reputare quod tibi precio
sum apparet: hoc vituperare
quod oculis tuis sordescit.
Non me sinas s̄m visionem
oculorū exteriorum iudicare:
neq̄ s̄m auditū aurīū homi
nū imperitorū sentētiare: sed
in iudicio vero te visibilibus
et sp̄silib̄ discernere: atq̄ su
per oia voluntatē beneplacitū
tui sp̄ inquirere. Fallūtur se
pe hoīuz sensus in iudicando:
fallunt et amatores seculi vi
sibilia t̄m̄d amādo. Quid
est homo inde melior quia re
putat ab hoīe maior: fallax
fallacē: vanus vanū: cecus ce
cum infirmus infirmū acci
pit dum exaltat: et veraciter
magis cōfundit: dū inaniter
laudat. Nā quātū vnusq̄sq̄
est in oculis tuis: tantum est
et non amplius: ait humilis
sanctus franciscus.

**De humilib̄ insistendum
est operibus cū deficitur
a summis. Cap. lvj.**

Illi nō vales sp̄ in feruē
 tiori desiderio virtutū
 stare: nec in altiori gradu cō-
 tēplatiōis: s̄ necesse babes in-
 terdū oboriginalē corrupte-
 lā ad inferiora descendere ⁊
 onus corruptibilis vite etiā i
 vite ⁊ cū tedio portare. Q̄ diu
 mortale corp⁹ geris: tediu sē
 ties ⁊ grauamē cordis. Q̄ por-
 tet ḡ sepe in carne ⁊ carnis
 onere gemere eo qd̄ nō vales
 spiritalib⁹ studijs ⁊ diuine
 p̄tēplatiōi indefinēt̄ inherere.
 Tūc expedit tibi ad humiliā
 ⁊ exteriora opa p̄fugere ⁊ in
 bonis te actib⁹ recreare: aduē-
 tum meū ⁊ supnā visitationē
 firma p̄fidētia expectare: exi-
 liū tuū ⁊ ariditatē mēt̄is pa-
 rientiē sufferre: donec itē ⁊ a me
 visiteris ⁊ ab oib⁹ anxietati-
 b⁹ libereris. Nā faciā te labo-
 rū obliuisci ⁊ interna quiete
 p̄frui. Expandā corā te p̄ata
 scripturay ut dilatato corde
 currere incipias viā mādato-
 rī m̄cor ⁊ dices: Nō sūt cō-
 digne passioēs hui⁹ t̄pis ad fu-
 turā gl̄iaz q̄ reuelabit̄ i nob̄.
 De hō nō reputet se p̄sola-
 tiōē dignū: s̄ magis verbe-
 ritus reū. Cap. lviij.
Domine nō sū dign⁹ p̄so-
 latioē tua nec aliq̄ spiri-

tuali visitatione: ⁊ ideo iuste
 meci agis qm̄ me inopē ⁊ re-
 solatū relinqs. Si enī ad in-
 star maris lacrymas fūde-
 re possē: ad huc cōsolatioē tua
 dign⁹ nō essem. Nā nihil di-
 gnus sū q̄ flagellari ⁊ puniri
 qz̄ brauit ⁊ sepe te offēdi ⁊ in-
 mulē valde reliqui. Ergo ve-
 ra pensata ratioē nec minima
 sū dign⁹ consolatioē: s̄ tu de-
 mēs ⁊ misericors qui nō vis
 perire opa tua: ad ostēdendū
 diuitias bonitatis tue in va-
 sa misericordie tue: etiā p̄tē-
 cō p̄p̄riū meritū dignaris cō-
 solari fusi tuū sup̄ humanus
 modū. Tu enī p̄solatioēs nō
 sūt sicut humane p̄fabulatio-
 nes. Quid egi dñe ut m̄ cō-
 ferres aliquā celestē p̄solatio-
 nē? Ego nihil boni me egisse
 recolo: s̄ sp̄ ad vitia pronū: ⁊
 ad emendationē pigrū fuisse.
 Verū est ⁊ negare nō possum
 Si alie dicerē: tu stares con-
 tra me ⁊ nō esset q̄ defenderet
 Quid merui p̄ peccatis meis
 nisi infernū ⁊ ignē eternum?
 In veritate confiteor qm̄ di-
 gnus sū oī ludibrio ⁊ p̄tēptu-
 nec decet me inē duotos tuos
 cōmorari. Et licz̄ hoc egre au-
 diā tñ aduersū me p̄ veritate
 p̄ctā mea arguā: ut facili⁹

misericordiā tuā merear impe-
 trare. Quid dicā re? ⁊ oī cō-
 fusū plenus: Non balzo os
 loquēdi nisi hoc t̄ssi verbū: pec-
 caui dñe peccavi: miser ē mei:
 ignosce mihi. Sine me paulu-
 lū ut plāgā dolorē meū aq̄
 vadē ad terrā tenebrosā ⁊ op-
 tam morē caligine. Et quid
 tā marie a reo ⁊ misero pecca-
 toze requiris nisi ut p̄terat ⁊
 humiliet se p̄ delict̄ suis: In-
 tra p̄tricioē ⁊ cordis humi-
 liatioē nascit̄ spes venie: recon-
 ciliat̄ p̄turbata p̄sciētia: repa-
 rat̄ grā pdita: tuē hō a futu-
 rā: ⁊ occurrūt sibi mutuo
 in osculo scō ⁊ p̄nitēs aia
 domilis p̄tēptio p̄tricio acce-
 pabile tibi ē dñe sacrificiū:
 lōge suau⁹ odorās in p̄spectu
 tuo q̄ t̄baris incēsū. Hoc est
 grati ē vnguētū qd̄ sacris
 p̄tib⁹ tuis infūdi voluisti: qz̄
 cor p̄ritū ⁊ humiliatū nūq̄
 respixisti. Ibi est loc⁹ refugij
 a facie ire inimici: ibi emēdat̄
 ⁊ abluif̄ quicq̄ aliūde p̄tra-
 ctū est ⁊ inquātū.
 De grā que nō misceat ter-
 rena sapiētib⁹. Cap. lviij.
 Illi p̄ciosa est grā mea:
 nō patit̄ se misceri extra-
 nis reb⁹ nec p̄solatioib⁹ ter-
 restrib⁹. Abijcere ḡ oportet oia

impedimēta gr̄e: si optas eius
 infusionē suscipere. Pete se-
 cretū tibi: ama sol⁹ habitare
 tecū: nulli⁹ require p̄fabula-
 tionē s̄ magis ad deū deuotā
 effūde p̄cē ut cōpunctā tene-
 as mentē ⁊ purā p̄sciētia. Lo-
 tū mūdū nihil estima: rei va-
 cationē oib⁹ exteriorib⁹ ante-
 pone. Nō. n. poteris mihi va-
 care ⁊ in trāsitōijs parit̄ de-
 lectari. A nos ⁊ a charis ami-
 cis oportet elōgari: ⁊ ab oī tē-
 porali solatio mētē tenere p̄a-
 uatā. Sic obsecrat b̄tus apo-
 stolus petrus: ut tanq̄ adue-
 nas ⁊ p̄grinos in hoc mūdo
 se p̄tineāt xp̄i fideles. Q̄ qua-
 ta fiducia erit morituro quez
 nulli⁹ rei effect⁹ retinet i mā-
 do. S; sic segregatū cor babe-
 re ab oibus: eger necdū capit
 anim⁹: nec aialis hō nouit in-
 terni boīs libertatē. Attamē
 si vere velit esse sp̄ialis opor-
 tet eū renūciare tā remot̄ q̄
 p̄pinquis: ⁊ a nemine magis
 cauere q̄ a seipso. Si temet-
 ipsū p̄fecte viceris: cetera fa-
 cilis subjugabis. Perfecta
 nāq̄ victoria ē ⁊ de semetipso
 triumphare. Qui enī semetip̄s
 subiectū tenet: ut sensualit̄ as-
 ratiōi ⁊ ratio in cunctis obe-
 diat mihi. hic vere victor ē sū

7 dñs mñdi. Si ad hñc apicē scādē gliscis: oportet virilicē in cipe 7 securi ad radicē ponere ut euellas 7 destruas occultā 7 iordiatā inclinationē ad te ipsū 7 ad cē puatū 7 mañiale bonū. Ex h̄ vicio q̄ hō semet ipsū nimis iordiate diligit: p̄ ne totū p̄det q̄cqd̄ radicalit̄ vincēdū ē. Quo victo 7 sb̄ acto malo: pax maḡ 7 trāq̄llitas erit p̄tinuo. S3 qz pauci si bip̄sis p̄fectemori laborāt nec plene ex se tēdūt: p̄p̄ca in seip̄licati remanēt: nec sup̄ se in spū eleuari possūt. Qui at̄ libere mecū ābulare desiderat: necesse ē ut cēs p̄uas 7 iordinatās affectiōes suas mortificet: atq̄ nulli creature puato amore p̄cupiscēt inhxreat. **De diuersis motib⁹ nature 7 gratie.** Cap. lix

Nlli diligēt aduerte motus nature 7 grē qz valde p̄rie 7 subtilit̄ mouēt 7 vix nisi a spūali 7 intimo illuato boie discernūt. Q̄s qdē bonū appetūt: 7 aliquid boni in suis vicij ul' fact̄ p̄tendūt: iō sub sp̄cie boni multi fallunt. Natura callida est 7 multos trahit: illaqueat 7 recipit: et se sp̄ p̄ fine habet. Sed gratia simplicit̄ ambulat: ab oī sp̄-

cie mala declinat: fallacias nō p̄tēdit: 7 oia pure p̄pter teū agit: in quo 7 finalit̄ requiescit. Natura inuite vult mori: nec p̄mi: nec supari: nec subesse: nec sponte subiugari. Gratia p̄o studet mortificationi p̄p̄ie: resistit sensualitati q̄rit subijci: appetit vinci: nec p̄p̄ia vult libertate fūgi sub disciplina amat teneri nec ali cui cupit dñari: s3 sub teo sp̄ viuere stare 7 esse: atq̄ p̄pter teū oī humane creature humiliter parata est inclinari. Natura p̄ suo comodo laborat: 7 quid lucri ex alio sibi p̄ueniat attēdit. Gratia autē nō quid sibi vtile 7 comodo sū sit: s̄ qd̄ multis p̄ficiat magis cōsiderat. Natura libent̄ honozē 7 reuerentiā accipit. Grā p̄o omnē honozē 7 gloriā teo fidelit̄ attribuit. Natura cōfessionē timet 7 p̄temptū. Grā autē gaudet p̄ noie sibi cōtumeliā pati. Natura ociū amat 7 quietē corporalē. Gratia autē vacua esse nō pot̄ sed libent̄ amplectit̄ laborem. Natura q̄rit curiosa habere 7 pulebra: 7 abhorret vilia et grossa. Grā p̄o simplicit̄ lectat̄ 7 humilib⁹: aspera non aspernat: nec vetustis refu-

git indui p̄anis. Natura respicit tp̄alia: gaudet ad lucra terrena: tristat̄ te dāno: irritator leui iniurie verbo. Sed grā attēdit eterna: nō ibret tēp̄oralib⁹: nec in p̄ditioē erū turbatur: neqz verbis duriorib⁹ acerbaf: qz thesaurū suū 7 gaudiū in celo vbi nil perit p̄stituit. Natura cupida ē 7 libent̄ accipit q̄ donat: amat p̄p̄ia 7 p̄iuata: Grā autē pia est 7 cōmunis: vitat singularia: p̄tatur paucis: teatius iudicat dare q̄ accipere. Natura inclinat ad creaturas: ad carnē p̄p̄ia: ad vanitatem 7 discursus: S3 grā trahit ad teū 7 ad p̄tutes: renūciat creaturis: fugit mūdū: odit carnis desideria: restringit euagati cēs: erutescit in publico apparere. Natura libent̄ aliquod solat̄ iū habet externū in q̄ delectat̄ ad sensū. S3 grā i solo teo q̄rit p̄solari 7 in sūmo bono sup̄ oia visibilia delectari. Natura totū agit p̄pter lucrū 7 comodū p̄p̄ium nihil gratis facere pot̄: s̄ aut egle aut meli⁹ aut laudē ul' fauozē p̄ benefactis p̄seq̄ sperat 7 multū p̄derari sua gesta 7 bona p̄cupiscit: Gratia p̄o nil tp̄ale q̄rit nec aliud premium

q̄ teū solū p̄ mercede postulat nec ampli⁹ te tp̄alib⁹ necessarijs desiderat nisi quātū hec sibi ad assecutionē eternorum valeāt te fūire. Natura gaudet te amicis multis 7 p̄p̄inquis: gloriatur d̄ nobilit̄ loco 7 ortu generis: arridet potentib⁹: blāditur diuitib⁹: ap̄plaudet sibi similib⁹. Gratia autē 7 inimicos diligit: nec te amicoꝝ turba extollitur: nec locū nec ortū nataliū reputat nisi virt⁹ maior ibi fuerit fauet magis pauperi q̄ diuiti: cōpatitur plus innocētī q̄ potētī: cōgaudet veraci non fallaci: exhortat̄ sp̄ bonos melioꝝa carismata emulari 7 filio dei p̄ virtutes assimilari. Natura te defectu 7 molestia cito p̄querit. Grā constanter fert inopiā. Natura oia ad se reflectit: p̄ se certat 7 arguit. Grā autē ad teū cūcta reducit: vñ originalit̄ emanat: nihil boni sibi ascribit nec arrogāt p̄sumit: nō p̄tēdit nec suā sententiā alijs p̄fert: s̄ i oī sēsū 7 intellectu et̄ ne sapie ac dīno exami se submittit. Natura appetit scire: 7 noua secreta audire: vult exteri⁹ apparere 7 multa p̄ sensus experiri: desiderat agnosci: 7 agē

unde laus et admiratio procedit. Sed gratia non curat noua nec curiosa percipere: quod totum est de vetustate corruptio est ortum: cum nihil nouum et durabile sit super terram. Docet itaque se sus restringere: vanam complacentiam et ostentationem deuitare: laudanda et digne miranda humiliter abscondere: et de omnibus et de omni scia utilitatis fructum atque dei laudem et honorem querere. Non vult se nec sua predicari: sed deum in donis suis optat benedicere: quia cuncta ex mera cbaritate largitur. De gratia supernaturali lumine et quoddam dei speciale donum est et proprie electorum signaculum et pignus salutis eterne: quod dominus de terrenis ad celestia amanda sustulit: et de carnali spirituali efficit. Quamto igitur natura amplius premittit et vincit: tanto maior gratia infunditur: et quotidie nouis visitationibus interiorum bonorum secundum imaginem dei reformat.

De corruptioe nature et efficitia gratie dicitur. Cap. lx.

Domine deus meus qui me creasti ad imaginem et similitudinem tuam: concede mihi hanc gratiam quam ostendisti mihi tam magnam et necessariam ad salutem ut vincam pessimam naturam

meam trahentem ad peccatum et in perditionem. Sermo enim in carne mea legem peccati et radicem legis mentis mee et captiuum me ducentem ad obediendum sensualitati in multis: nec possum resistere passionibus eius nisi assistat tua scissima gratia cordi meo ardentem infusa. Opus est gratia tua et magna gratia ut vincat natura ad malum secundum prona ab adolescentia sua. Nam per primum bonum in adam lapsa et vitata per peccatum: in omnibus bonis pena boni macule descendit ut ipsa natura quam bona et recta a te condita fuit: per vitio iam et infirmitate corrupte nature ponatur eo quod motus eius sibi relictus ad malum et inferiora trahat: Nam modica vis quam remansit est tantum scintilla quedam latens in cinere. Nec est ipsa ratio naturalis circumfusa magna caligine ad iudicium habens boni et mali: verum falsis distantia: licet ipse sit adimplere et quod approbat: nec pleno iam lumine veritatis nec sanitate affectionum suarum potestas. Hinc est deus meus quod code lector legi tue secundum interiorum bonum: scilicet mandatum tuum fore bonum: iustum et sanctum: arguens etiam contra malum et peccatum fugiendum carne aut seruo legi pe-

cati dum magis sensualitati obediens rationi. Hinc est quod velle bonum in adiacet: perficere autem non inuenio. Hinc sepe multa bona propono: sed quia gratia deest ad adiuuandum infirmitatem meam et leui resistentia resilio et deficio. Hinc accidit quod via perfectionis agnosco: et quicquid agere velle clare satis video: sed proprie corruptiois perdere passus ad perfectiora non assurgo. Quod maxime est mihi necessaria domine gratia tua ad inchoandum bonum ad perficiendum et ad proficiendum. Nam sine ea nihil possum facere: omnia autem possum in te: confortate me gratia. Quod vere celestis gratia sine qua nulla sunt propria merita: nulla bona nature ponderanda. Nihil artes: nihil diuinitum: nihil pulchritudo vel fortitudo nihil ingenium vel eloquentia valent apud te domine sine gratia. Nam bona nature bonis et malis sunt communia: electorum autem proprium donum est gratia siue dilectio qua insigniti digni habentur vita eterna. Tantum eminet hec gratia ut nec donum prophetie nec signorum operatio. nec quanta libet alta speculatio aliquid estimetur sine ea. Sed neque fides neque spes: neque alie virtutes tribi accepte sunt sine cbaritate et

gratia. Quod beatissima gratia quam pauper spiritu perturibus diuinitem facis: et diuitem multis bonis humilem corde reddis: veni desce de ad me reple me mane solatio tua: ne deficiat pro lassitudine et ariditate mentis animae mea. Quod obsecro domine ut inueniam gratiam in oculis tuis: sufficit. non mihi gratia tua: ceteri non obtentis quam desiderat natura. Si fuero tetatus et veratibus tribulationibus multis non timebo mala dum mecum fuerit gratia tua. Ipsa fortitudo mea ipsa consilium profert et auxiliium. Luctis hostibus potentior est et sapientior vniuersis sapientibus. Magistra est veritatis: doctrix disciplinae: lumine cordis: solamen pressurae: fugatrix tristitiae: ablatrix timoris: nutritrix deuotionis: productrix lacrymarum. Quid sum sine ea nisi aridum lignum et stipula inutilis ad eiciendum? Quia ergo me domine gratia secundum primum veniat et sequatur: ac bonis operibus iugiter persistet esse in eternum: per ipsum christum filium tuum. Amen. Quod nos ipsos abnegare et christum imitari debemus per crucem. Cap. lxj.

Ali quantum a te vales exiti Arc: tantum in me poteris transire. Sic nihil foris occupi

scere internā pacē facit: sic se
iteri? relinq̄re deop̄iūgit. No
lo te addiscere p̄fectā abnega
tionē tuā in volūate mea sine
p̄tradictione? q̄rela. Sequere
me: ego sū via veritas? vita
Sine via nō itur: sine p̄itate
nō cognoscis: sine vita nō vi
uitur. Ego sū via quā sequi
vobis: veritas cui credere ve
tes: vita quā sperare debetis.
Ego sū via innolabilis: veri
tas infallibilis: vita intermi
nabilis. Ego sū via rectissima
veritas sup̄ma: vita vera: vi
tabatā vita increata. Si mā
seris in via mea: cognosces
veritatē: et veritas liberabit
te et apprehēdes vitā eternā.
Si vis ad vitā ingredi serua
mādata. Si vis veritatē co
gnoscerē: crede mihi. Si vis
p̄fect? esse: vende oīa. Si vis
esse discipul? me?: abnega te
metipsū. Si vis beatā vitā
possidere: p̄sentē vitā p̄tēne.
Si vis exaltari in celo: humili
a te in mūdo. Si vis regna
re mecū: porta crucē mecū.
Soli enī serui crucis inueni
unt viā b̄itudinis et vere lu
cis. Dñe ihu x̄pe qz arta ē via
tua et mūdo respecta: dona m̄
tecū mūdi respectū imitari.
Nō. n. maior ē sū? dño suo:

nec discipul? sup̄ magistrum
Exerceat sū? tu? in vita tua
qz ibi ē sal? mea et scitas vera.
Quicquid ex eā lego uel audio
nō me recreat nec dlectat ple
ne. Fili qz h̄ scis et legisti oīa
beat? eris si feceris ea. Quiba
bet mādata mea et s̄uat ea: ipe
ē q̄ diligit me et ego diligā eū
et manifestabo ei me ipsū: et fa
ciā eū p̄cedere mecū in regno
patris mei. Dñe igit sic dixi
sti et p̄misisti: sic utiqz m̄ p̄
mereri p̄rigat. Suscepi d̄ ma
na tua crucē: portabo eā vsqz
ad mortē sic iposui m̄. Vere
vita boni monachi crucē ē:
s̄ dux paradisi. Inceptū ē re
tro abire nō licet nec relinq̄re
oportet. Eya frēs p̄gam? simul
ibis erit nobiscū: p̄opē ihm
suscepim? hāc crucē: p̄pē ihm
p̄seuerem? i cruce. Erit adit
tor n̄r q̄ ē dux n̄r et p̄cessor.
En rex n̄r ingredit aī nos: q̄
pugnabit p̄ nobis. Sequimur
viriliter: nemo metuat t̄ores.
Simus pati mozi fortitē i te
lo: nec i feram? crimē glie no
stre ut fugiam? a cruce.

Quod homo non sit nimis
reiecit? qm̄ in aliquos la
bitur defect?. Cap. lxiij.

Fili magis placent mihi
p̄tientiā et humilitas in

aduersis q̄ multa p̄solatio et
uotio in p̄speris. At qd te
p̄stiat puū factū p̄tra te di
cū. Si ampli? fuisset cōmo
ueri nō debuisses: s̄ nūc dimitt
te trāire: nō ē p̄imū nec no
uum: nec vltimū erit si diu vi
peris. Satis virilis es: q̄ diu
nō obtuat aduersi: bene etiam
p̄solis: et alios nosti robzare
verbis: s̄ cū ad ianuā tuā ve
nit repentina tribulatio: desi
cis consilio et robore. Attēde
magnā fragilitatē tuā quā se
pius experiris in modiq̄ obie
ctis: tñ p̄ salute tua ista fiunt
Lūte et similia p̄tingūt. Po
ne ut meli? nosti ex corde: et si
te tetigit non tñ desiciat nec
diu implicet. Ad min? susti
ne patient: si nō potes gaudē
ter. Etia si min? litentē audis
et indignationē sentis. Rep̄
me te nec patiaris aliqd̄ inoz
dinatū ex ore tuo exire vnde
puuli scādaliq̄t. Lito p̄ quie
ret cōmotio excitata et dolo
intern? reuertēte grā dulco
rabit. Ad h̄ viuo ego dicit do
min?: iuuare te parat? et soli
to ampli? p̄solari si p̄suis fue
ris m̄ et uote inuocaueris.
Anime quior esto et ad maio
rē sustinentiā accingē. Nō est
tōtū frustratū si te sepi? p̄ci

pis tribulatū uel grauiē tēta
tū. Hō es et nō de?: caro es et
nō angel?. Quō tu posses sp̄
in eodē statu p̄tū p̄manere,
qm̄ h̄ defuit angelo i celo et p̄
mo tui i paradiso: q̄ nō diu ste
terūt: Ego sū q̄ merētes eri
go sospitate: et suā cognosce
tes infirmitatē ad meā. pue
bo diuinitatē. Dñe benedictū
sit verbum tuum: dulce super
mel et fauū bozi meo. Quid
facerem in tantis tribulatio
nibus et angustijs meis nisi
me p̄fortares tuis scis. p̄mo
nib?: Dū modo tādē ad portū
salutis pueniā: quid cure ē q̄ et
quāta passus fuero? Da fines
bonū da felicē ex h̄ mūdo tñst
tū. Memēto mei de? me?: et
dirige me recto itinere in re
gnum tuum. Amen.

De altiorib? rebus et oc
cultis iudicijs dei non
scrutādis. Cap. lxiij.

Fili caueas disputare d̄
alij materijs et d̄ occultis
dei iudicijs. Cur iste sic relin
quit: et ille ad tātā grāz assu
mit: cur et iste tātū affligit et
ille tā eximie exaltat. Ista cōz
būanā facultatē excedūt: nec
ad inestigādū iudiciū dinuz
ylla rō p̄ualet ul? disputatio
Quā ḡ h̄ suggēit inimic? ul? et

quidā curiosi inquirūt boies
responde illud ppxere: Justus
es dñe ⁊ rectū iudiciū tuum
Et illud: Judicia dñi vera iu
stificata in semetipsa. Judi
cia mea metuēda sunt nō di
scutiēda: qz humano intelle
ctui sūt incōprehēbilia. Ho
li etiā inquirere uel disputa
re de meritis scōꝝ quibz alio
sanctioꝝ aut quis maior fue
rit in regno celoꝝ. Talia ge
nerāt sepe hies ⁊ p̄ticiēs in
utiles: nutriūt q̄ supbiā ⁊ va
nā gloriā: vñ oriūt inuidie et
dissensioēs: dñi iste illū sc̄m ⁊
alius aliū conat̄ sup̄tē p̄ferre
Talia aut̄ velle scire ⁊ inue
stigare: nullū fructū afferūt:
s̄ magis sc̄is displicēt: qz non
sum de⁹ dissensioēs s̄ pacis: q̄
pax magis in humilitate vera
q̄ in p̄ria exaltatiōe p̄sistit.
Quidā celo dilectiois trabū
tur ad hos uel ad illos ampli
ori affectu: s̄ humano potius
q̄ diuino. Ego sū qui c̄ctos
cōdidi scōs: ego donavi grāz
ego p̄stiti gloriā. ego noui sin
guloꝝ merita: ego p̄ueni eos
in benedictionibz dulcedinis
mee: ego p̄sc̄iui dilectos añ
secula: ego eos elegi de mūdo
nō ipsi me p̄legerūt: ego vo
caui p̄ grām: attraxi p̄ miseri

cordiā: ego p̄dixi eos p̄tēta
tioēs varias: ego infudi p̄so
laticēs magnificas: ego redi
p̄seueratiā: ego coronavi eoz
patiētiā: ego primū ⁊ nouissi
mū agnosco: ego c̄s iestima
bili dilectiōe amplector: ego
laudād⁹ sū in oibz sc̄is meis
ego sup̄ oia b̄ndicēd⁹ sū ⁊ bo
nozād⁹ i singul⁹ q̄s sic gl̄ose
magnificauī ⁊ p̄destinaui sine
vllis p̄cedētibz p̄p̄is meriti.
Qui ḡ vñ de minimis meis
cōtēpserit: nec magnū bono
rat: qz pusillū ⁊ magnū ego fe
ci. Et qui terogat alicui scōꝝ
terogat mihi ⁊ ceteris oibz
in regno celoꝝ. Q̄s vñ sūt
p̄ charitatis vinculū: idē sen
tiūt: idē volūt: ⁊ c̄s in vnum
se diligūt. Adhuc aut̄ qd̄ m̄
to alti⁹ ē: plus me q̄ se ⁊ sua
merita diligūt. Nā sup̄ se ra
pti ⁊ extra p̄riā relectiones
tractūt: toti in amorē mei p̄gē
in quo ⁊ fructiue quiescunt.
Nihil est quod eos auertere
possit aut̄ reprimere. quippe q̄
eterna veritate pleni igne ar
descūt inextinguibilis chari
tatis. Taceāt igif̄ carnales ⁊
s̄iales boies de scōꝝ statu di
serere: q̄ nō nozūt nisi prima
ta gaudia diligere. Demūt ⁊
addūt p̄ sua inclinatioē: nō

pot placet eēne veritati. In
multis est ignorātia eoz ma
p̄me q̄ pax illumiat̄ raro all
quē p̄fecta dilectiōe sp̄iali dī
ligere nozūt. Multi adh̄ na
turali affectu ⁊ humana ami
cicia ad hos uel ad illos trabū
tur: ⁊ sic in inferiori⁹ se habēt
ita ⁊ de celestibz imaginātur
q̄ ē distātia incōpabilis q̄ i
p̄fecti cogitāt ⁊ q̄ illuati vi
p̄ revelationē sup̄nā specu
lāt. Laue ḡ fili d̄ istis curio
tractare q̄ tuā sciaz exce
dit: hoc magis satage ⁊ in
uide ut uel minimus in regno
requeas inueniri. Et si quis
p̄sc̄iret q̄s alto sanctioꝝ eēt
ad maior̄ habere in regno ce
loꝝ qd̄ et hoc noticia p̄desset
nō se ex hac cognitiōe coram
de b̄iliaret: ⁊ in maiorē no
minis mei laudes exurgeret:
Multo accepti⁹ deo facit: q̄
p̄tōꝝ suoz magnitudine ⁊
virtutū suaz p̄uitate cogitat
q̄ lōge a scōꝝ p̄fectiōe di
stāt: q̄s is q̄ de eoz maiorita
te uel p̄uitate disputat. De
us est scōs deuotis p̄cibus ⁊
obymis exorare ⁊ eoz glo
ria suffragia humili mente
explozare: q̄ eoz secreta va
ri inq̄sitiōe p̄scrutari. Illi te
⁊ optime p̄tentat: s̄ boies

sc̄rēt p̄tentari ⁊ vaniloquia
sua cōp̄scere. Nō gloriāt de
p̄p̄is meritis: q̄ppe q̄ sibi nil
bonitatis ascribūt: s̄ totū m̄:
qm̄ ipsis cūcta ex ifinita cha
ritate meatonauī. Tāto amo
re diuinitatis ⁊ gaudio sup
effluēt̄ replēt̄: ut nihil eis ve
sit gl̄ie: nihilq̄ possit uelle feli
citatē. Q̄s sc̄i quāto altioꝝes
in gloria tāto b̄ilioꝝes in se
ipsis ⁊ mihi vicinioꝝes ⁊ dile
ctioꝝes existūt. Ideoq̄ habes
scriptū: qz mittebāt coronas
suas ante deū ⁊ ceciderūt in
facies suas corā agno ⁊ ado
rauerūt viuētē in secula secu
loꝝ. Multi qd̄ querūt quis
maior sit in regno dei: q̄ igno
rāt an cū minimis erūt digni
cōputari. Magnū ē uel minū
mū esse in celo vbi c̄s magni
sunt: qz c̄s filij dei vocabunt̄
⁊ erūt. Minim⁹ erit in mille
⁊ peccatoꝝ cētū annoꝝ morie
tur. Cū enī quererēt discipu
li quis maior eēt in regno ce
loꝝ: tale audierūt respōsū: Nō
si p̄uersi fueritis ⁊ efficiami
ni sic pusilli: nō intrabitis i re
gnū celoꝝ. Quicūq̄ ḡ humi
liauerit se sic pusillus iste: hic
maior est in regno celoꝝ. Ne
eis qui cū pusillis humiliare se
spōte redignant: qm̄ b̄nillis

ianua regni celestis eos non admittet intrare. **U**e etiā diuitib⁹ q̄ habēt hic cōsolatiōēs suas: qz paupib⁹ intrātibus in regnum dei ipsi stabūt foras eiulātes. **A**udete humiles et exultate paupes: qz vestrū est regnū dei: si tamē in veritate ambulatis

Quis spes et fiducia in solo deo est figēda. **Cap. lxxiiij.**

Domine q̄ est fiducia mea quam in hac vita habeo aut quod maius solatiū meū ex oib⁹ apparētib⁹ sub celo: **N**ōne tu dñe de⁹ me⁹ cui⁹ miseri cordie nō est numer⁹? **U**bi m̄ bñ fuit sine te: aut qñ male eē potuit p̄te te: **M**alo paup eē pp̄ te q̄ diues sine te. **E**ligo pot̄ tecū in terra pegrinari q̄ sine te celū possidere. **U**bi tu ibi celū: atq̄ ibi mors et infern⁹ ubi tu nō es. **T**u mihi in desiderio es: et iō post te gemere et clamare et exorare necesse est. **I**n nullo teniqz possū plene p̄fidere q̄ in necessitatib⁹ auxiliē oportunitis nisi in te solo deo meo. **T**u es spes mea et fiducia mea: tu solator me⁹ et fidelissim⁹ in oib⁹. **D**ēs que sua sūt q̄rūt: tu salutē meā et p̄fectū meū solū mō p̄tēdis et oia in bonū mihi p̄uertis: et ita

varijs tētatiōib⁹ et aduersitatib⁹ exponas. **H**oc totū ad veritatem meā ordinas: qui mille modis dilectos tuos p̄bare p̄sueuisti. **I**n q̄ p̄tatiōe nō min⁹ diligere debet et laudari: q̄ si celestib⁹ p̄solatiōib⁹ me repletes. **I**n te ḡ dñe de⁹ pono totā sp̄m meā et refugiū: et cōtribulationē et angustiam meā p̄stituo: qz totū infirmū et instabile inuenio: q̄cqd̄ extra te p̄spicio. **N**ō. n. p̄derūt multi amici: neqz fortes auxiliarij adiuuare poterūt: neqz prudētes p̄siliarij r̄sū vtile dare: neqz liber doctoz p̄solari: nec aliq̄ p̄ciosā substantia liberare: nec loc⁹ aliqz secret⁹ p̄tutari: si tui p̄te nō assistas: iuues: cōfortes: p̄soleris: instruas: et cōstudias. **D**ia nāqz q̄ ad pacem vidēt eē et felicitatē habēdam te absēte nihil sūt: nihilqz felicitatis in veritate p̄ferūt. **F**inis ḡ oīuz bonoz et altitudo vite et p̄sūditas eloquiorū tuoz: et in te sup̄ oia sp̄rarc fortissimū solatiū suoz tuoz: **A**d te sūt oculi meū: in te p̄fido de⁹ me⁹ misericordiaz p̄tēdū **B**ñdic et scificā aīaz meā benedictiōe celestī: ut fiat l̄bra t̄tio scā tua et sedes etne gl̄ie tue: nihilqz in tēplo tue digni-

tatis inuentas qd̄ oculos tue maiestatis offēdat. **S**cōz magnitudinē bonitatis tue et m̄titudinē miserationū tuaz respice in me et exaudi orōnē pauperis sui tui lōge exulāt in regnū vmbre mortis. **P**rotege et p̄sua aīam seruuli tui in tēto discrimina vite corruptibilis: accomitāte grā tua dirige p̄ viam pacis ad patriam p̄p̄tue claritatis.

ExPLICIT liber tertius

Incipit quartus.

Deuota exhortatio ad sacram corporis christi cōmunionē.

Uerba christi. **E**nite ad me cōs q̄ laboratis et onerati estis et ego reficiam vos dicit dñs

panis quem ego dabo caro mea est pro mundi vita. **A**ccepit et comedit et h̄ corpus meū qd̄ p̄ vobis tradet. **H**oc facite in meā cōmunionē **Q**ui manducat carnē meā et bibit meū sanguinē: in me manet et ego in illo. **U**erba q̄ ego locut⁹ sū vob̄ sp̄s et vita sūt

Cū quāta reuerētia xp̄us sit suscipiendus. **Cap. l.**

Ec sūt verba tua christi. **I**te veritas eterna: quis vno tpe plata nec vno in

loco p̄scripta. **Q**uia ḡ tua sūt verba gratanē m̄ et fidelē cōcta sūt accipiēda. **T**ua sūt et tu ea p̄tulisti: et mea q̄ sūt qz p̄ salute mea edidisti. **A**stēne suscipio ea ex ore tuo ut arti⁹ inserā f̄ cordi meo. **E**rcitant me p̄ba tāte pietat̄ plena dulcedinis et dilectiōis: s̄ terrēt me delicta p̄p̄ria: et ad capiēda tāta mysteria me reuertērat ipura p̄sciētia. **P**rouocat me dulcedo p̄boz tuoz: s̄ onerat me multitudo vitioz meoz. **I**ubes ut fiducialiter ad te accedam si tecū velim habere partē: ut immortalitā accipiā alimoniam si eternā cupiā obtinere vitā et gl̄iaz. **V**enite inquis ad me cōs q̄ laboratis et onerati estis et ego reficiam vos. **S** dulce et amicabile verbum in aure pctōris: q̄ tu dñe de⁹ me⁹ egenū et paup̄rē inuitas ad cōionē tui sacrissimi corporis. **S**z q̄s ego sum dñe ut ad te p̄sumā accedere? **E**cce celi celoz te non capiunt: et tu dicis: venite ad me omnes. **Q**uid sibi vult ita p̄ssima dignatio et tā amabilis inuitatio? **Q**uō ausus ero venire q̄ nihil boni m̄ cōscius sū? **U**n̄ possū p̄sumere? **Q**uō te introducā in domū meā: qui

sept̄ offendi benignissimā faciē tuā. Reuerent̄ angeli ⁊ archangeli: metuūt sci ⁊ iusti: ⁊ tu dicis venite ad me cōs. Mi si tu dñe hoc diceret quis vērū eē crederet: ⁊ nisi tu iubes: q̄s accedere attentaret? Ecce noe vir iust̄ in archa fabrica cētū annis laborauit ut cū paucis saluaret̄. ⁊ ego quōd me potero vna hōra p̄parare ut mūdi fabricatorē cū reuerentia sumā? Moyses famulus tuus magnus ⁊ specialis amic̄ tu⁹ archā ex lignis imputribilib⁹ fecit: quā ⁊ mundissimo vestiuit auro ut tabulas legis i eis reponeret ⁊ ego putrida creatura aucto te cōditōrē legis ac vite datorē tā facile suscipe. Salomon sapientissim⁹ regū isrl̄ magnificū tēplū septē annis i laudē nois tui edificauit: ⁊ octo diebus festū dedicatōis ei⁹ celebrauit: mille hostias pacificas obtulit: ⁊ archā federis clamore buccine ⁊ iubilo in locū sibi p̄patū solēniter collocauit: ⁊ ego infelix ⁊ paup̄rim⁹ hōiuz quōd te in domū meā introduceā: q̄ vix mediā expēdere deuote noui hōrā: ⁊ vtināz vel semel digne fere mediazē. **Q**ui de⁹ quātū illi ad placē

dū tibi agere studuerūt. Deu q̄ pusillū est quōd ago: q̄ breue expleo tēpus cū me ad coicādū dispono: raro tot⁹ collect⁹ rarissime ab omni distractiōe purgat⁹. Et certe in tua salutarī vitatis p̄sētia nulla reberet occurrere indecēs cogitatio: nulla etiā occupare creatura: q̄ nō angelū s̄ angelo rū dñm susceptur⁹ sū hōspirio. Est tñ valde magna distātia inē archā federis cum suis reliquijs: ⁊ mūdissimuz corp⁹ tuū cū suis ineffabilib⁹ virtutib⁹ inē legalia illa sacrificia futuroz p̄figuratiua: et verā tui corpis hostiaz oium antiquoz sacrificioz cōpletuā. **A**uare igit̄ nō magis ad tuā venerabilē inardesco p̄sentiā: cur nō maiori me p̄p̄ro sollicitudie ad tuā scā sumēda: q̄ illi antiq̄ sci patri archa ⁊ p̄p̄te reges q̄ ⁊ p̄ncipes cū vniuerso p̄lo tantū deuotōis demōstrarūt affectū erga cultū diuinū: Saltauit deuotissim⁹ rex dauid corā archa dei totis viribus: recolēs beneficia oli indultū patrib⁹: fecit diuersi generis organa: psalmos edidit ⁊ cāntari instituit: cū leticia cecinit: ⁊ ipse frequēt̄ in cibari

ip̄sci afflat⁹ grā docuit p̄p̄z s̄l̄ toto corde deū laudare ⁊ ore p̄iono dieb⁹ singulis benedicere ⁊ p̄dicare. Si tanta agebat̄ tūc deuotio ac diuine laudis extitit recordatio corā archa testamenti: quanta nūc mihi ⁊ oī p̄lo xp̄iano habenda ē reuerentia ⁊ deuotio i p̄sētia sacramēti in sūptiā excellētissimi corpis xp̄i: **C**ur rūt multi ad diuersa loca p̄visitādis reliquijs scōz ⁊ mirant̄ auditis gestis eoz: amplā edificia tēploz inspiciunt ⁊ osculant̄ sericis ⁊ auro iuoluta sacra ossa ipsoz. Et ecce tu p̄sēs es hic apud me in altari tē⁹ meus scūs scōz creator oīuz ⁊ dñs angeloz. **S**e p̄ in talib⁹ vidēdis est curiositas hōiuz ⁊ nouitas inuisioz ⁊ modic⁹ reportat̄ emēdatio nis fruct⁹: maxie vbi ē tā lenis sine vera p̄triciōe discursus. Dic aut̄ in sacramēto altaris tot⁹ p̄sēs es de⁹ meus hōp̄s ibs: vbi ⁊ copiosus p̄cipit̄ eterne salutis fruct⁹ q̄ nō desit̄ q̄ fueris digne ac deuote susceptus. Ad istud hō nō trahit lenitas aliq̄ nec curiositas aut sensualitas: s̄ firmitas fides: deuota sp̄s: ⁊ sinera caritas. **Q**uiuisibilis

cōditōr mūdi te⁹ q̄ mirabiliter agis nobiscū: q̄ suauit̄ et gratiose cū electis tuis disponis: quib⁹ temetipsū in sacramento sumendū p̄ponis. Hoc nāq̄ omnē intellectū supat: hoc specialiter deuotoz corda trahit: ⁊ accēdit affectū. Ip̄si enī verī fideles tui q̄ totā vitā suā ad emēdatiōē disponūt: ex hoc dignissimo sacramento magnā deuotōis grāz ⁊ p̄tutis amorē frequēt̄ recipiūt. **Q**uā mirabilis ⁊ abscondita grā sacramenti quā norūt tñ xp̄i fideles: infideles aut̄ ⁊ pctis fuiētes exp̄iri nō p̄iūt. In hoc sacramento p̄ferit̄ sp̄ualis grā ⁊ reparat̄ in aia virt⁹ amissa: ⁊ p̄ pctm̄ reformat̄ rēdit pulchritudo. **T**āta ē aliq̄n̄ hec grā: ut ex plenitudine collate deuotōis non tñ mēs s̄ ⁊ debile corpus vires sibi p̄stitas sentiat ampliores. **D**olēdū tñ valde ⁊ miserādū sup tepiditate ⁊ negligentia nostra q̄ nō maiori affectu trahimur ad xp̄m sumēdū: in q̄ tota sp̄s saluādoz p̄sistit ⁊ meritū. Ip̄s. n. ē scificatio n̄ra ⁊ redēptio: ip̄s cōsolatio viatoz ⁊ scōz eterna fruitio. **D**olēdū itaq̄ valde q̄ multi tā parū hoc salutare

scō tuo qđ parasti in dulcedi
ne tua paupi v̄. Ecce in te ē
totū qđ desiderare possū ⁊ ve
bro: tu salus mea ⁊ redēptio:
sp̄s ⁊ fortitudo: recus ⁊ gl̄ia
Letifica ḡ bodie aiaz fui tui
qm̄ ad te dñe ibu aiaz meā le
uani. Desidero te nūc deuote
ac reuerent̄ suscipe: cupio te ī
domū meā introducere: q̄ten?
cū factō merear a te benedi
cti ac inē filios abzate cōputa
ri. Aia mea corp⁹ tuū p̄cupi
scit: cor meū tecū vn̄ri testi
derat. Tradete mibi ⁊ suffi
cit. Nā preter te nulla p̄sola
tio valet: sine te esse nequeo:
⁊ sine visitatiōe tua viuere nō
valeo. Ideoq; opo: tet me fre
quent̄ ad te accedere ⁊ in re
mediū saluū mee recipe ne for
te deficiā ī via si fuero celesti
frauda? alimonia. Sic. n. tu
misericordissime ibu p̄dicans
pp̄is ⁊ varios curās languo
res aliqñ dixisti: Nolo eos te
lunos dimittere in domū suā
ne deficiāt in via. Age igit̄ b̄
mō mecū q̄ te p̄ fidelīū p̄sola
tiōe in sacramēto reliq̄sti. Tu
es. n. suauis refectio aīe: ⁊ qui
te digne māducauerit parti
ceps ⁊ heres erit eterne glorie
Necessariū qđ ē m̄ ē q̄ tā sepe
laboro ⁊ pecco: tā cito torpe

leo ⁊ deficio: ut p̄ frequētes
ozones ⁊ p̄fessioēs ⁊ sacrā tui
corp̄is p̄ceptionez me renouē
mundē ⁊ accēdā: ne forte diu
tius abstinēdo a scō p̄posito
defluā. P̄oni. n. sūt sensus bo
minis ad malū ab adolescē
tia sua: ⁊ nisi succurrat diui
na medicina: labi hō mox ad
p̄ioza. Retrahit ḡ scā cōmu
nio a malo: ⁊ p̄fortat in bono
Si. n. mō tā sepe negligēs sū
⁊ tepid⁹ qm̄ cōmunico aut ce
lebro: qđ fieret si medelā non
sumerē ⁊ tā grāde tuuamē nō
quererē. Et licz oi die nō sim
aptus nec ad celebrādū bene
dispositus: dato tñ oprā con
gruis t̄pib⁹ dīna p̄cipre my
steria ac tāte grē p̄cipz me
exhibere. Nā hec ē vna p̄nci
palis fidel̄ aīe p̄solatio qđ
p̄grinat a te ī mortali corp̄e
ut sit sepi⁹ memor te ī sui di
lectū suū d̄uota suscipiat me
te. O mira circa nos tue p̄
tatis dignatio q̄ tu dñe te
creator ⁊ viuificator omniū
spirituū ad paupculā digna
venire aiaz ⁊ cū tota testat̄
tua ac b̄ianitate ei⁹ ip̄iguar
esuriē. O felix mēs ⁊ b̄rā aīe
q̄ te dñz teū suum meret̄ ⁊
uote suscipe ⁊ ī tua susceptiōe
spiritali gaudio repleti. O

magnū suscipit dñz: q̄ dile
ctū inducit hospitē: q̄ iocun
dū recipit sociū: q̄ fidelē acce
prat amicu: q̄ p̄ciosū ⁊ no
bilē amplectit̄ sp̄sū: p̄ oib⁹ di
lectis ⁊ sup oia desiderabilia
amandū. Sileant a facie tua
dulcissime dilecte me⁹ celū ⁊
terra ⁊ ois ornat⁹ eoz: qm̄ q̄c
qđ laudis habēt ac te coris ex
dignatiōe tue est largitatis:
nec ad te corē tui pueniēt no
minis: cui⁹ sapiē nō ē numer⁹
O multa bona p̄stant̄ teuo
te coicantib⁹. Cap. iiii.

Domine v̄ me⁹ p̄ueni
fuu tuū in b̄ndictiōib⁹
dulcedinis tue ut ad tuū ma
gnificū sacramētū digne ac
deuote merear accedere. Ex
cita cor meū in te: ⁊ a graui
torpore exue me. Visita me in
salutari tuo ad gustādū ī sp̄
tuā suauitatē: q̄ in hoc sacra
mēto tāq̄ ī fōte plenarie la
tet. Illia q̄ oculos meos ad
intuēdū rātū mysteriū: ⁊ ad
credēdū illud indubitata fide
me roborā. Est. n. opatio tua
nō humana potētia: tua sacra
institutio nō boīs adinuētio.
Nō. n. ad hec capiēda ⁊ intel
ligēda aliq̄ idone⁹ p̄ se repit̄
q̄ angelicā etiā subtilitatem
trāscēdit. Quid ḡ ego pctō:

Indignus terra ⁊ cinis te taz
alto sacro secreto potero in
uestigare ⁊ capere: dñe in sim
plicitate cordis: ī bona firma
fide ⁊ in tua iusticiā ad te cum
spe ⁊ reuerētia accedo: ⁊ vere
credo qz tu p̄sens es hic in sa
cramēto v̄ ⁊ b̄. His ḡut te
suscipiā ⁊ meip̄sū tibi in cba
ritate vn̄iā. Nū tuā p̄cor cle
mentia ⁊ specialē ad hoc im
plozo mibi donari grāz ut to
tus in te liquefiā ⁊ amore p̄
fluā: atq; te nulla aliena p̄so
laticē ampli⁹ me ītromittaz
Est. n. hoc altissimū ⁊ dignis
simū sacramētū salus aīe ⁊
corp̄is: medicina oīs sp̄ualis
languoris: in q̄ vitia mea cu
rant̄: p̄fessioēs frenāt: tētatio
nes vincūt ac minuūt gratia
maior infūdīt: virt⁹ incepta
auget: firmat̄ fides: sp̄s robo
rat: ⁊ cbaritas ignescit ac di
latat. Multa nāq; bona lar
git⁹ es ⁊ ad huc sepi⁹ largiris
īn sacramēto dilectis tuis de
uote coicantib⁹ v̄ me⁹ susce
ptoz aīe mee: repatoz infirmi
tatis b̄iane ⁊ toti⁹ datoꝝ cō
solatiōis interne. Nā multā
īp̄is p̄solatiōe aduersus va
rias tribulatiōēs infundis ⁊
de uno reiectionis pp̄rie ad
īp̄am tue p̄tectōis erigis atq;

noua quadā grā eos intus re-
creas ⁊ illustras: ut q̄ anxij p̄
mū ⁊ sine affectiōe se ante cō-
munionē senferāt: postea refe-
cti: cibo potuq̄ celesti in meli⁹
se mutatos inueniāt. **Quod**
idcirco cū electis tuis ita di-
spēsant agis ut veracit̄ agno-
scāt ⁊ patenē xpianf̄ q̄ nihil
ex semetipsis habeāt ⁊ qd̄ bo-
nitatis ac grē ex te psequāf̄:
qz ex semetipsis frigidī duri
ac indeuori: ex te aut̄ feruen-
tes alacres ⁊ deuoti eē merēf̄
Quis. n. ad fontē suauitatis
humilit̄ accedēs nō modicus
suauitaf̄ inde reportat? Aut
q̄s iuxta ignē copiosū stās nō
pax caloris ide p̄cipit? Et tu
fons es sp̄ plen⁹ ⁊ supabūdās
ignis iugit̄ ardēs ⁊ nūq̄ deficiēs.
An si mihi nō licet bau-
rire de plenitudine fontis nec
vsq̄ ad satietatē potare: appo-
nā tñ os meū ad foramē cele-
stis fistule ut saltē inde guttu-
lā modicā capiā ad refocillā-
dā sitim meā ut nō penit⁹ ex-
arescā. Et si necdū tot⁹ cele-
stis ⁊ tam ignit⁹ ut seraphin
⁊ cherubin esse possū: conatoz
tñ deuotiōi insisterē ⁊ cor meū
p̄pare ut uel modicā vini in-
cedij flāmā ex humili sūptiōe
vniuersi sacramēti conquirā.

Quicqd̄ aut̄ mihi rest̄ bone
tū saluator scissime: tu p̄ me
supple benigne ac gratiose: qui
cōs ad te dignatus es vocare
dicēs: Venite ad me cōs q̄ la-
boratis ⁊ onerati estis ⁊ ego
reficiā vos. Ego qd̄ laboro i
sudore vultus mei dolore cor-
dis torqueor: pctis oneroz: tē-
tariōib⁹ inq̄tor: mult⁹ malis
passiōib⁹ iplicoz ⁊ p̄mor: ⁊ nō
est q̄ adiuuet: nō ē q̄ liberet et
saluū faciat nisi tu dñe deus
saluator me⁹ cui cōmitto me
⁊ oia mea ut me custodias et
pducas in vitā eternā. Sus-
cipe me in laudē ⁊ gl̄iam nois
tui q̄ corp⁹ tuū ⁊ sanguinē in
cibū ⁊ potū m̄ parasti. **Prela**
dñe de⁹ salutaris me⁹: ut cuz
frequētatiōe mysterij tui cre-
scat mee deuotiōis affectus.
De dignitate sacramēti et
statu sacerdotali. Cap. v.
S haberes angelicā pu-
ritatē ⁊ sci ioh̄is bap-
tiste scitatē: nō esses dign⁹ hoc
sacramētū accipe nec tracta-
re. **Nō.** n. hoc meritis debetur
vni⁹ q̄ hō cōsecrat ⁊ tractet
xp̄i sacramētū ⁊ sumat inci-
bū panē angeloz. **Grāde** my-
sterij ⁊ magna dignitas sa-
cerdotij: quib⁹ datū ē qd̄ an-
gelis nō est p̄cessū. Soli nāq̄

Libert IIII 34

sacerdotes in ecclia rite ordi-
nati potestātē habēt celebrādi
⁊ corp⁹ xp̄i p̄secrādi. **Sacer-**
dos qd̄ minister ē dei vtens
p̄bo dei p̄ iussione ⁊ institutio-
nē dei. **De** aut̄ ibi p̄ncipalis
est auctoz ⁊ inuisibilis opatoz
cui subest cō qd̄ voluerit: ⁊ pa-
ret oē qd̄ iusserit. Plus ḡ cre-
dere vobis deo oipotētī in hoc
excellētissimo sacramēto q̄ p̄-
prio sensui aut alicui signo vi-
sibili. **Ideoq̄** cū timore ⁊ re-
uerētia ad hoc opus ē accedē-
dū. **Attēde** igit̄ ⁊ vide cuius
ministerij tibi traditū ē p̄ im-
positionē man⁹ ep̄scopi. **Ecce**
sacerdos fact⁹ es ⁊ ad celebrā-
dū p̄secrat⁹: vide nūc ut fide-
liter ⁊ deuote i suo tpe deo sa-
crificiū offeras ⁊ teip̄sū irrep-
rensibilē exhibeas. **Nō** alleui-
asti on⁹ tuū: s̄ artiozi iā alli-
gat⁹ es vinculo discipline: et
ad maiorē teneris p̄fectionēz
scitatis. **Sacerdos** oib⁹ p̄tu-
tib⁹ debet eē ornat⁹: ⁊ alijs bo-
ne vite exēplū p̄tere. **Et** p̄uer-
satio nō cū popularib⁹ ⁊ coi-
bus vni⁹z vix: s̄ cū angelis i
celo aut cū p̄fectis viris i ter-
ra. **Sacerdos** sacris vestibus
indut⁹ xp̄i vices gerit: ut deū
p̄ ⁊ pro omni populo supplē-
at ⁊ humiliter roget. **Da-**

bet nāq̄ ante se ⁊ retro domi-
nice crucis signū ad memorā-
damiugit̄ xp̄i passiōē. **Ante**
se crucem in casula portat ut
christi vestigia diligētē inspi-
ciat ⁊ sequi feruētē studeat.
post se cruce signat⁹ est ut ad-
uersa quelibet illata ab alijs
clementer p̄ te toleret. **An-**
te se crucē gerit ut p̄pria pctā
lugeat post se: ut alioz etiā cō-
missa p̄ cōpassiōē reflexat: et
se mediū inter deū ⁊ peccato-
rē constitutū esse sciat: nec ab
oratiōe nec ab oblatiōe sancta-
toz p̄scat: donec grām ⁊ mise-
ricordiā impetrare mereatur
Quando sacerdos celebrat:
deū honorat: angelos letifi-
cat: ecclesiam edificat: viuos
adiuuat: defunctis requiē pre-
stat ⁊ sese oīuz honozū p̄tici-
pem efficit.

Interrogatio de exercitio
ante coionē. **Cap. vi.**

Quam tuā dignitatē dñe
⁊ meā vtilitatē p̄lo: val-
de p̄temisco ⁊ in meip̄so cō-
fundo. **Si** enī nō accedo: vi-
tam fugio: ⁊ si indigne me in-
gessero offensā icurro. **Quid**
ergo faciam deus me⁹ auxi-
liatoz me⁹ ⁊ p̄siliatoz i necessi-
tatib⁹? **Tu** doce me viā rectā

pone bene aliquod exerci-
tium sacre communidi congruum.
Utile ē. n. scire quic scz reuo-
te ac reuerēc tibi spare de brā
cor meū ad recipiēdū salubri-
ter tuū sacramētū seu etiā ce-
lebrandū tā magnū 7 diui-
nū sacrificiū.

**De discussioe pprie pscieet
emēdatiōis pposito. C. viij**
Saper oia cū sūma bumi-
litate cordis 7 supplīci
reuerētia: cū plena fide 7 pi-
ntētiōe bonozis tui ad hoc sa-
cramētū celebrādū tractādū
7 sumēdū oportz tui accede-
re sacerdotē. Diligēter exami-
na psciaz tuā 7 p posse tuo ve-
ra pstritiōe 7 humili pfectione
eā nuda 7 clarifica ita ut nil
graue habeas aut scias qd te
remordeat 7 liberū accessū i-
pediat. Habeas displicētiam
oīuz pctōz tuoz in generali 7
p quotidianis excessib⁹ magi
in speciali toleas 7 gemas. Et
si tempus patit: teo in secreto
cordis cūctas pfitere passio-
nū tuaz miseras: Ingemisce
7 tole qd adh ita carnalis sis
7 mūdā: tā imortificat⁹ a
passiōib⁹: tā plen⁹ pcupiscen-
tiāz motib⁹: tā incustoditus
in sensib⁹ exterioribus: tā sepe
multis vanis fantasijs impli-

cat⁹: tā multū inclinatus ad
exteriora: tā negligēs ad inte-
riora: tā leuis ad risū 7 disso-
lutionē: tā durus ad fletū et
cōpunctionē: tā pmp⁹ ad la-
piora 7 carnis comoda: tā se-
gnis ad rigorē 7 feruorē: tam
curiosus ad noua audiēda 7
pulchra intēda: tā remissus
ad humilia 7 abiecta ample-
ctēda: tā cupid⁹ ad multa ba-
bēda: 7 tā parcus ad danduz
tā tenax ad retinēdū: tā incō-
siderat⁹ in loquēdo: tā incōti-
nens ad tacēdū: tā incōpfit⁹
in morib⁹: tā impōrtun⁹ i acti-
bus: tā effusus sup cibū: tā sur-
dus ad rei verbū: tā velox ad
qētē: tā tard⁹ ad laborē: tam
vigilās ad fabulas: tā sōnolē-
tus ad vigilias sacras: tā fe-
stinus ad finē: tā vag⁹ ad at-
tēdēdū: tā negligēs in bonis p-
soluēdis: tā tepid⁹ in celebra-
do: tā arid⁹ in coicādo: tā ci-
to distract⁹: tā raro tibi bene
collect⁹: tā subito cōmot⁹ ad
irā: tā facilis ad alteri⁹ dispi-
cētā: tā pnus ad iudicādum
tā rigid⁹ ad arguēdū: tā let⁹
ad pparā: tā debilis in aduer-
sis: tā sepe mltā bona pponēs
7 modicū ad effectū pducēs:
His 7 alijs defectib⁹ tuis cūz
doloze 7 magna displicētia p-

pie infirmitatis p fessis ac re-
ploratis firmū statue pposi-
tū sp emēdandi vitā tuā 7 in
meli⁹ pficiēdi. Deinde cū ple-
na resignatiōe 7 integra volū-
tate offer teipsū in bonozē no-
minis mei i ara cordis tui bo-
locustū ppetuū: corpus tuū
scz 7 aiaz mibi fidelitē cōmit-
tēdo: qren⁹ sic digne merear
ad offerēdū teo sacrificiū ac-
cedere 7 sacramētū corporis
mei salubritē suscipe. Nō ē. n.
oblatio dignior 7 satisfactio
maior p pctis diluēdis q̄ se-
ip̄i pure 7 integre cū oblatio-
ne corporis xp̄i in missa 7 in cō-
muniōe teo offerre. Si hō fece-
rit qd in se ē 7 vere penituerit
quoriscūqz p venia 7 grā ad
me accesserit: viuo ego dicit
dñs: qz nolo mortē pctōris s̄
magis ut puerat⁹ 7 viuat: qm̄
pctōz suoz n̄ recordator am-
plius s̄ cūcta sibi idulta erūt
**De oblatiōe xp̄i i cruce 7 p
pria resignatiōe. Cap. viij.**
Sicut ego meipsū expan-
sis in cruce manib⁹ 7 nu-
do corpe p pctis tuis teo pa-
tri sp̄te obtulī ita ut nihil in
me remaneret quin totū i sa-
cificiū diue placatiōis t̄ffice-
rit: ita teoz 7 tu temetipsum
mibi volūtarie in oblationem

purā 7 scām quotidie in mis-
sa cū oib⁹ virib⁹ 7 affectibus
tuis quāto intimius vales of-
ferre. Quid magis a te req̄ro
q̄ ut te studeas mibi ex inte-
gro resignare: Quicqd p̄te r-
teipsū das nihil curo: qz non
q̄ro datū tuū s̄ te. Sic non
sufficeret tibi oib⁹ habitis pze-
ter merita nec mibi placē po-
terit quicqd tederis tenō ob-
lato. Offer te mibi 7 da te to-
tū p teo 7 erit accepta obla-
tio. Ecce ego me totū obtulī
patri p te: tedi etiā totū cor-
pus meū 7 sanguinē in cibum
ut tot⁹ tā⁹ esse 7 tu me⁹ pma-
neres. Si aut in teipso steterit
nec sp̄te te ad volūtate meā
obtuleris: nō est plena oblatio
nec integra erit inē nos vnio
Iō oia opa tua pcedere rebz
sp̄tanea tuip̄i in man⁹ tui
oblatio si libertate psequi vis
7 grām. Iō tam pauci illumi-
nati 7 liberi int⁹ efficiunt: qz
seip̄os ex toto abnegare ne-
sciūt. Est firma sentētia mea
nisi qs renūciauerit oib⁹ non
pōt me⁹ eē discipul⁹. Tu s̄ si
optas meus esse discipulus:
offer teipsū mibi cū oib⁹ affe-
ctib⁹ tuis. **De nos 7 oia
nostra teo telemus offerre 7
p oib⁹ orare. Cap. ix.**

Domine oia tua sē q̄ i ce-
lo sē i t̄ra. Desidēo me
ipsū ē in sp̄taneā oblationē
offerre ⁊ tu⁹ p̄petue p̄manere
Dñe i simplicitate cordis mei
offerro meipsū ē hodie i fuis sē
piēnū: i obsequiū ⁊ sacrificiū
laudis p̄petue. Suscipe me cū
bac scā oblatiōe tui p̄ciosi cor-
poris quā ē hodie i p̄sētia āgelo-
rū iuisibilis assistētū offerro:
ut sit p̄ me ⁊ cūcto p̄p̄o tuo i
salutē. Dñe offerro ē oia pctā ⁊
relicta mea q̄ cōmissi corā te
⁊ scis angelis tuis a die q̄ p̄-
mī peccare potui vsq̄ ad diē
hanc sup̄ placabili altari tuo
ut tu oia parit̄ incēdas ⁊ cō-
buras igne cbaritatis tue: ⁊ re-
leas vniuersas maculas pctō-
rū meorū: ⁊ p̄sciam meā ab oi-
dilio emūdes: ⁊ restituas m̄
grāz tuā quā peccādo amiss̄:
oia m̄ plene indulgēdo ⁊ i oscu-
lū pad̄ me misericordiē assu-
mēdo. Quid possū agē p̄pec-
cat̄ meis nisi bñilit̄ ea p̄fite-
do ⁊ lamētādo ⁊ tuā p̄pitia-
tionē icessant̄ rēp̄cādo: Dep̄-
cor te exaudi me p̄pirius vbi
asto corā te rē me⁹. Dia pec-
cata mea m̄ maxie displicēt.
Nolo ea vniq̄ āpli⁹ p̄petrare
s̄ p̄ eis doleo ⁊ doleto q̄ d̄iu vi-
peros: pat̄ penitētā agē ⁊ pro

posse satisfacē. Dimitte m̄ rē
dimitte m̄ pctā mea p̄p̄e no-
mē sc̄m tuū salua aiaz meam
quā p̄cioso sanguine tuo rede-
misti. Ecce cōmitto me mise-
ricōdie tue: resiḡ me i manib⁹
tuis: age mecū s̄z bonitatem
tuā nō s̄z meā maliciā ⁊ iniq̄-
tatē. Offerro etiā ē oia bona
mea q̄uis valde pauca ⁊ ipse
cta ut tu ea emēdes ⁊ scifices
ut ea grata habeas ⁊ accepta
ē facias ⁊ sp̄ ad meliora tra-
bas: nec n̄ ad bñm ⁊ laudabilē
finē me piḡ ⁊ iutilē bōmūtio-
nē p̄ducas. Offerro q̄z oia d̄-
sideria deuotoꝝ: necessitates
parētū: amicorū fratrū sororū
orūzq̄z cbarorū meorū ⁊ teorū q̄
m̄ uel alijs p̄p̄e amorē tuū bñ
fecerūt: ⁊ q̄ orōnes ⁊ missas
p̄ se suisq̄z oib⁹ dici a me rēsi-
derauerūt ⁊ petierūt siue i car-
ne adh̄ viuāt: siue iā seculo d̄-
fūcti sint: ut cōs sibi auxiliū
grē tue op̄e p̄solat̄dis p̄crectio-
nē a piculis: libationē a penia
aduenire sc̄tiāt: ⁊ ut ab oib⁹
malis erepti grās ē magnifi-
cas leti p̄soluāt. Offerro etiā
ē p̄ces ⁊ hostias placat̄dis p̄
illis specialit̄ q̄ me i aliq̄ le-
rū: tristauerūt aut vitupa-
uerūt: ut aliq̄ dānū ut gūa-
mē iculerūt: p̄ bis q̄ oib⁹ q̄

aliqui⁹ tristauerūt: turbauerūt: gūa-
uerūt scādalicauerūt: p̄bis factis:
sciēt ⁊ ignorā: ut nob̄ oibus
p̄p̄e indulgeas pctā n̄ra ⁊ mu-
tuas offēsiōes. Aufer dñe a
cordib⁹ n̄ris cōz suspicionē: in-
dignationē irā: ⁊ disceptatio-
nē: ⁊ q̄cqd̄ p̄t cbaritatē ledē
⁊ fractā dilectionē minuere
Miserē miserē dñe misericō-
diā tuā p̄sc̄tib⁹: ⁊ gratiā di-
gētib⁹: ⁊ fac nos tales existē
ut sim⁹ digni grā tua p̄frui
ad vitā p̄ficiam⁹ eēnā. Amē
De sacra coio rē facili nō
ē relinquēda. **Cap. 1.**
Requē r̄currēdū ē ad
fontē grē ⁊ dñe miseri-
cordie: ad fontē bonitatis ⁊ to-
ti⁹ puritatis q̄ten⁹ a passio-
nib⁹ tuis ⁊ vitijs curari valeas ⁊
p̄ vniuersas tētatiōes ⁊ falla-
cias diaboli fortior atq̄z vigi-
lātor effici merear. Inimic⁹
sc̄tes fructū ⁊ remediū maxi-
mū in sacra coione positū oi-
mō ⁊ occasiōē nitit̄ fideles et
deuotos quātū p̄ualet retra-
here ⁊ impedire. Cū n. qdā sa-
cre coioni se aptare disponūt
p̄iores satbane imissias pa-
tūt. Ipse n. nequā sp̄s ut in
Job scribit̄ rē inē filios dei
solita ei⁹ nequitia p̄turbet
ut timidos nimis reddat et
p̄turbos q̄ten⁹ affectū eorū mi-
nuat nel fidē ipugnādo que-
rat: si forte aut oio coionē re-
liquāt aut cū tepore accedāt
s̄ nō ē q̄cqd̄ curādū d̄ p̄satis
⁊ fatalijs illi⁹ q̄tūlibet turpi-
b⁹ ⁊ horridis s̄ cūcta fatalia
ta i caput ei⁹ sē retorquēda.
Cōtēdē⁹ ē miser ⁊ deridē⁹
nec p̄p̄e isule⁹ ei⁹ ⁊ cōmōtiōes
q̄s suscitāt sacra ē omitterēda
coio. Sep̄ ēt ipedit nimia sol-
licitudo. p̄ deuotiōē habe da et
ārietates qdā d̄ p̄fessioē facie
da. Age s̄z p̄siliū sapiētū ⁊ d̄-
pone anxietatē ⁊ scrupulū: qz
grāz dei ipedit ⁊ deuotionē mē-
ti destruit. Prop̄ aliquā puā
sbulationē uel gūitatē: sacra
ne dimittas coionē: s̄ vade ci-
ti⁹ p̄fiteri ⁊ cōs offēsiōes alijs
libēt̄ idulge. Si p̄o tu aliquid
offēdisti: veniā bñilit̄ p̄care ⁊
rē libēt̄ idulgebit̄. Quid p̄-
dest diu tardare p̄fessionem
aut sacra differre coionē: Ex-
purga te cū p̄mis: expue velo-
cit̄ venenū: festina accipe re-
mediū: ⁊ sc̄tes meli⁹ q̄ si diu
distuler. Si hodie p̄p̄e istud
dimitt̄: cras sortit̄ illud ma-
gis eueniet: ⁊ sic diu posses a
coione ipedirī ⁊ magis sepe⁹ fie-
ri. Quanto ergo citius va-
les a presenti gravitate ⁊ in-
ertia te excutias quia nihil
ipostat diu anxiar: diu cum

turbatione trāfire et ob quoti-
diana obstacula se a diuinis
sequere imo plurimū nocet
diu coionē p̄telare: nā et gra-
uē torporē p̄suevit inducere.
Probdolor q̄d. i. tepidi et dis-
soluti mōras p̄fitēdi libent ac-
cipiūt et coionē sacrā idcirco
differre cupiūt ne ad maiorē
sui custodiā se dare teneant.
Deu q̄ modicā c̄haritatē et
debilē deuotionē habēt qui sa-
crā coionē tam faciliē postpo-
nunt. **O** felix ille et deo ac-
ceptus habet qui sic uiuit et tali
puritate cōsciētīā suā custo-
dit ut etiā oī die colcari para-
tus et bene affectat⁹ esset si ei
liceret et sine nota agere pos-
set. Si q̄s iterdū abstinere hu-
militatis grā aut legitima i-
pediēte cā laudād⁹ est de reue-
rētia. Si autē torpor obreple-
rit se ipsū excitare debet et fa-
cere q̄d i se ē et dñs aderit de-
siderio suo p̄ bona voluntate
quā specialitē respicit. Cū p̄o
legitime p̄peditus est: habet sp̄
bonā voluntatē et piā intētio-
nem coicādī: et sic nō carebit
fructu sacramēti. P̄t enī q̄-
libet deuotus oī die et oī hora
ad sp̄iale xp̄i coionē salubritē
et sine p̄ibitiōe accedere: et tñ
certis dieb⁹ et statuto tpe cor-

pus sui redēptorū cū affectuo-
sa reuerētia sacramētaliē re-
bet suscipe et magis laudē dei
et bonorē p̄tēdere q̄ suā cō-
solationē q̄rere. Nā totiens
mystice coicat et inuisibilē re-
ficī⁹ quotiēs icarnatōis xp̄i
mysteriū passiōis et deuote re-
colit et in amore ei⁹ accendit.
Qui aliē se nō p̄parat nisi in
stāte festo ul⁹ p̄suetudie cōpel-
lēte: sepi⁹ imparat⁹ erit. Be-
atus q̄ se dñō in holocaustis
offert quotiēs celebrat aut cō-
municat. Nō sis in celebran-
do nimis plū⁹ aut festin⁹ sed
sua bonū cōmunē modū cui⁹
q̄bus uiuis. Non rebes alijs
generare molestiā et tediū: s̄
cōmunē sua viā s̄m maiorū i-
stitutionē et poti⁹ aliorū fūire
utilitati q̄ proprie deuotioni
uel affectui.

De corp⁹ xp̄i et sacra scri-
ptura maxie sint aie fidei
necessaria. *Cap. xj.*

O dulcissime dñe ihu q̄n-
ta ē dulcedo deuote aie
tecū epulāris in cōuiuio tuo
ubi et nō ali⁹ cib⁹ māducād⁹
pponit nisi tu vnici⁹ dilectus
eius sup oīa desideria cordis
ei⁹ desiderabilis. Et mihi q̄d
dulce foret in p̄sentia tua et
itimo affectu lacrymas fun-

dere: et cū pia magdalena pe-
des tuos lacrymis irrigare.
S̄z ubi est hec deuotio ubi la-
crymarū scāz copiosa effusio
Luce in cōspectu tuo et scōz
angelorū tuorū totū cor meuz
ardere debet et ex gaudio fle-
re. Habeto enī te in sacramen-
tis vere p̄sentē: q̄uis aliena
specie occultatū. Nā in pp̄ria
et diuina claritate te p̄spicere
oculi mei ferre nō possent: sed
neq̄ totus mūdus in fulgore
glie maiestatis tue subsisteret
In hoc q̄ imbecillitati mee cō-
sulis q̄ te sub sacramēto ab-
scondis. Habeto vere et adoro
quē angeli adorāt in celo: sed
ego ad huc interim in fide: illi
autē in specie et sine velamine.
De oportet p̄tentū esse in lu-
mine vere fidei et in ea ābula-
re donec aspiret dies etne cla-
ritatis et vmbre figuraz incli-
nent. Cū autē uenerit q̄d p̄fe-
ctū ē: cessabit vsus sacramen-
torū: qz beati in glia celesti nō
egēt medicamēto sacramētali:
gaudet enī sine fine in p̄sentia
ter: facie ad faciē gloriā eius
speculātes et de claritate i cla-
ritatē abyssalis ueritatis trās-
formari gustāt uerbū dei car-
nē factū: sicut fuit ab initio et
manet in eternū. **D**emoz bo

nam mirabiliū graue mihi sic
tediū etiā quodlibet sp̄iale so-
latiū: qz q̄diu dñm meū aper-
te in sua glia nō uideo: p̄ ni-
bilo duco et q̄d in mūdo cō-
spicio et audio. **T**estis es tu
mihi deus q̄ nulla p̄t me res
cōsolari: nulla creatura quie-
tare nisi tu deus meus: quem
desidero eternalitē contēplari
Sed nō est hoc possibile du-
rante me in hac mortalitate.
Ideo oportet ut me ponaz ad
magnā paciētiā: et meipsū in
oī desiderio tibi b̄mittā. Nā
et sci tu dñe q̄ tecū iam in re-
gno celoz exultant: in fide et
paciētia magna dū uiuerent
aduētū glie tue expectabant.
Quod illi crediderūt ego cre-
do: qd illi sperauerūt ego spe-
ro: quo illi puenerūt p̄ grām
tuā me uentuz cōfido. **A**mbu-
labo interī in fide exemplis
p̄fortat⁹ scōz. Habeto etiā li-
bros sanctos p̄ solatio et vi-
te speculo: atqz sup hec oīa san-
ctissimū corpus tuū p̄ singu-
lari remedio et refugio. Duo
nāqz mihi necessaria p̄maxi-
me sentio in hac uita: sine q̄b⁹
mihi iportabilis foret in mi-
serabilis uita. In carcere cor-
poris hui⁹ tētus duob⁹ me
egere fateor: cibo scz et lumie

Dedisti itaq; mihi infirmo sa-
 crii corp⁹ tuu ad refectionem
 metis 7 corporis: 7 posuisti lu-
 cernā pedib⁹ meis verbū tuū.
 sine bis duob⁹ tene vivere nō
 possēnā verbū dei lux aie mee
 7 sacramētū tuū panis vite.
 Hec possūt etiā dici mēse due
 binē 7 inde i gaophylatio scē
 ecclie posite. Una mēsa est sa-
 cri altaris habēs panē sanctū
 tā est corp⁹ xpi preciosū. Al-
 tera ē diuine legis p̄tinēs do-
 cetrinā scām: crudieō fidē re-
 ctā: 7 firmie vsq; ad interio-
 ra velamis vbi sūt scā scōp̄ p̄
 ducēs. Hās tibi dñe ihu lux
 lucis eterne p̄ doctrine sacre
 mēsa quā nobis p̄ suos tuos
 p̄bas 7 aptos aliosq; docto-
 res ministrasti. Hās tibi cre-
 ator 7 redēptor boinz q̄ ad ve-
 clarādā toti mūdo ebaritatē
 tuā cenā parasti magnā: in q̄
 nō agnū typicū sed tuū scissi-
 mū corp⁹ 7 sanguinē p̄posui-
 sti māducādū: letificās cōs si-
 deles p̄uino sacro 7 calice in-
 ebriās salutaris: in quo sūt cōs
 velitie paradisi: 7 cpulant no-
 biscū angeli scī: sed suauitate
 feliciozi. Q̄ magnū 7 bono-
 rabile ē officiū sacerdotū qui
 bus datū est dñm maicstā
 verbis sacris cōsecrare: labijs

bñdicere: manib⁹ tenere: ore
 p̄prio sumere: 7 ceteris mini-
 strare. Q̄ mū de debet esse
 manus ille: q̄ purū os: q̄ scām
 corp⁹: q̄ immaculatū ei it cor
 sacerdotis: ad quē toties in-
 gredit̄ auctor puritatē. Ex ore
 sacerdotis nihil nisi scām: nihil
 nisi bonestū 7 vtile p̄cedere
 debet verbū qui tā sepe c̄buit
 accipit sacramētū. Oculi ei⁹
 simplices 7 pudici: qui c̄buit
 corpus solēt intueri. Manus
 pure 7 in celū eleuate q̄ crea-
 torē celī 7 terre solēt p̄recta-
 re. Sacerdotib⁹ specialit̄ in le-
 ge dicit. Sācti estote q̄n̄ ego
 sanctus sum dñs v⁹ vester.
 Adiuuet nos gratia tua oip̄-
 tēs v⁹: ut qui officiū sacerdo-
 tale suscepim⁹ digne ac deu-
 te tibi in oi puritate 7 cōscien-
 tia bona famulari valeamus.
 Et si nō possum⁹ in tanta in-
 nocētia vite cōuersari ut ve-
 temus: p̄cede nobis tñ digni-
 flere mala q̄ gessim⁹: ut in sp̄
 bumilitatis ac bone volūta-
 p̄posito tibi feruent⁹ v⁹ cō-
 ro reseruire valeam⁹.
 De magna diligentia se-
 trat cōmunicatur⁹ c̄buit
 preparare. *Lap. 1*

Ego sū puritatis amo-
 ator 7 dator: ois sciat

Ego cor purū q̄ro: 7 ibi ē loc⁹
 requietionis mee. Para mihi
 maculū grāde stratū: 7 fa-
 ciā apud te pascha cū discipu-
 lis meis. Si vis veniā ad te
 apud te manēā: expurga vet⁹
 fermentū 7 mūda cordis tui
 habu aculū. Exclue totū se-
 culū 7 omnē vitiōz tumultū
 sede tanq̄ passer solitarius in
 tecto 7 cogita excessus tuos
 in amaritudine aie tue. Ois
 nāq; amās suo dilecto ama-
 tori optimū 7 pulcherrimum
 p̄parat locū: qz in hoc cogno-
 scit affect⁹ suscipietis dilectū
 dāto tñ te nō posse satisfacere
 vbi p̄parat̄ ex merito tue
 actōis etiā si p̄ itegrū annū
 te p̄parares 7 nihil aliud in-
 mēte bates. Sz ex sola pie-
 tate 7 grā mea p̄mitteris ad
 mēsa meā accedere: ac si mē-
 licus ad p̄adiū vocaret diui-
 tis 7 ille nihil aliud bateat ad
 tribuēdū bñficijs eius nisi
 c̄buitudo 7 regratiando.
 Fac qd̄ in te est 7 diligētē fa-
 cio nō ex cōsuetudine: nō ex
 necessitate: s̄ cū timore 7 re-
 uerētia 7 affectu accipe corp⁹
 dñi dei tui dignantis
 te venire. Ego sū qui voca-
 ego iussi fieri: ego suppleto
 p̄ tibi dicit: veni 7 suscipe me

Cū grām deuotidis tribuo:
 grās age deo tuo: nō quia di-
 gnus es s̄ qz tui misert⁹ sum.
 Si nō bates s̄ magis aridus
 te sentis: insiste oziō: angemi-
 sce 7 pulsa: nec resistas donec
 merearis micā aut guttā grē
 salutaris accipe. Tu mei in-
 diges nō ego tui idigeo. Nec
 tu me scificare venis: s̄ ego te
 scificare 7 meliorare venio.
 Tu venis ut ex me scificeris
 7 mihi vniaris ut nouā grāz
 recipias 7 de nouo ad emēda-
 tionē accēdaris. Noli negli-
 gere hāc grām: sp̄ prepara cū
 oi diligentia cor tuū 7 intro-
 duc ad te dilectū tuū. Q̄ por-
 tet at ut n̄ solū te p̄pes ad ve-
 uotionē aī cōionē: s̄ ut et te
 sollicite p̄fues i ea post sacra-
 mēti p̄ceptionē. Nec mior cu-
 stodia post exigit q̄ deuota p̄-
 patio p̄: nā bona postmodū
 custodia optia iterū est p̄pa-
 tio ad maiorē grāz p̄sequēdā
 Ex eo q̄ppe valde indisposit⁹
 q̄s reddit si statū fuerit nimis
 effus⁹ ad extiora solatia. La-
 ue a m̄tiloq̄o: mane i secreto
 7 fruire deo tuo. Ipsū enī ba-
 tes quē tot⁹ mūd⁹ t̄ auferre n̄
 p̄t. Ego sum cui te totū dare
 debet: ita ut iā vltra si i te s̄ i
 me absq; oi sollicitudine viuas

S
 e
 n
 u
 u
 r
 o
 a
 s
 n
 -
 n
 -
 i
 -
 a
 e
 i
 -
 e
 o
 c
 o
 i
 n
 a
 i
 a

De toto corde aia deuota
 Epi vnionē in sacramento
 affectare debet. Cap. xiiij.

Quis mihi det dñe ut in
 ueniā te solū ⁊ apertam
 tibi totū cor meū: ⁊ fruār te
 sicut desiderat aia mea: ⁊ ias
 me nemo d̄spiciat nec vlla cre
 atura me moueat uel respici
 at: s̄ tu sol⁹ mihi loquaris et
 ego tibi: sic solet dilectus ad
 dilectū loqui: ⁊ amicus cū ami
 co cōuuiari: Hoc oro: hoc de
 sidero ut tibi tot⁹ vnīar ⁊ cor
 meū ab oib⁹ creatis reb⁹ ab
 strabā: magisq; p̄ sacrā cōmu
 nionē ac frequentē celebratio
 nē celestia ⁊ eterna sapere di
 scā. Ab dñe te⁹ qñ ero tecū
 totus vnit⁹ ⁊ absorbt⁹: meiq;
 totaliter oblit⁹: Tu in me et
 ego in te: ⁊ sic nos parit̄ i vnū
 manere concede. Vere tu es
 dilect⁹ meus elect⁹ ex milib⁹
 in quo cōplacuit aie mee habi
 tare oibus dieb⁹ vite sue. Ve
 re tu pacific⁹ me⁹ in quo par
 sūma ⁊ requies vera extra quē
 labor ⁊ dolor ⁊ infinita mise
 ria. Vere tu es te⁹ abscondit⁹
 ⁊ cōsiliū tuū nō est cū impijs
 s̄ cū humilib⁹ ⁊ simplicib⁹ ser
 mo tu⁹. Quā suavis ē dñe
 spūs tuus: qui ut dulcedinem
 tuā in filios demōstrares: pa

ne suauissimo de celo descendē
 te illos reficere dignaris. Ve
 re nō est alia natio tam gran
 dis q̄ bateat teos appropin
 quātes sibi sic tu te⁹ n̄ ades
 vniuersis fidelib⁹ tuis: quib⁹
 ob quotidianū solariū ⁊ cor
 erigēdū in celū te tribuis ad
 edendū ⁊ fruēdū. Que ē eni
 alia gēs tam inlyta sic plebs
 xp̄ian⁹: aut que creatura sub
 celo tā dilecta ut aia deuota
 ad quā ingredit̄ te⁹ ut pascat
 eā carne sua gloriosa: Quicquid
 bilis grā: o admirabilis digna
 tio: o amor imensus tui singu
 larit̄ impēsus. Sed quid retrū
 buā dño. p̄ grā ista: p̄ cbaritas
 te tam eximia: Nō est aliud
 qd̄ gratius donare queā q̄ ut
 cor meū deo meo totalit̄ tri
 buā ⁊ int̄ me cōiungā. Tunc
 exultabūt oia interiora mea:
 cū p̄fecte fuerit vnita deo aia
 mea. Tūc dicet mihi si tu vis
 esse mecū: ego volo eē tecū. Et
 ego respōdebo illi. Dignare to
 mine manere mecū: ego volo
 libent̄ eē tecū. Hoc ē totū desi
 deriū meū ut cor meū tibi sit
 vnitū. De quo: ūdam
 deuotoꝝ ardenti desiderio ad
 corp⁹ exiisti. Cap. xiiij.

De maḡ multitudine dul
 cedinis tue dñe quā ab

scōdisti timentib⁹ te. Quā re
 cordo: deuotoꝝ aliquoꝝ ad
 sacramētū tuū dñe ut cū ma
 ria deuotiā ⁊ affectu accedē
 tiū: tūc sepi⁹ i meipso p̄fūdoꝝ
 ⁊ erubesco q̄ ad altare tuū et
 sacre coionis mensā tā tepide
 ⁊ frigide accedo: q̄ ita ari
 dus ⁊ sine affectiā cordis ma
 neo. ⁊ q̄ nō sū totalit̄ accen
 sus corā te deo meo: nec ita de
 bement̄ attract⁹ ⁊ affect⁹ sic
 multi deuoti fuerūt: q̄ p̄ze ni
 mio desiderio coionis ⁊ sensi
 bilis cōdis amore a fletu se nō
 p̄tuerūt p̄rinē: s̄ ore cordis
 ⁊ corp⁹ paris ad te deū fon
 tē viuū medullit⁹ inbiabant:
 sicut esuriē nō valētes aliē tē
 prare nec satiare nisi corpus
 tuū cū oī iocūditate ⁊ spūali
 euiditate accepisset. Vera
 ardēs fides eoꝝ: p̄babile exi
 stēs argumētū sacre p̄sentie
 tue. Isti. n. veracit̄ cognoscūt
 dñm suū in fractiā panis: q̄
 rū cor tā valide ardet in eis
 ⁊ tibi ambulāte cū eis. Non
 est a me sepe talis affectus ⁊
 deuotio: tā vehemēs amor et
 ardor. Esto mihi p̄piri⁹ tibi bo
 ne dulcis ⁊ benigne ⁊ cōcedē
 pauperi medico tuo uel inter
 mōdicū d̄ cordiali affectu
 amoris tui in sacra coione sē

tire ut fides mea magis p̄ua
 lescat: spes in bonitate tua p̄
 ficiat: ⁊ cbaritas semel p̄fecte
 accēsa ⁊ celeste māna experta
 nūq̄ deficiat. Potēs est autē
 misericordia tua etiā grāz de
 sideratā mihi p̄stare: ⁊ in spū
 ardoris cū dies bñplaciti tui
 aduenerit me clemētissime vi
 sitare. Etenim licz tāto deside
 rio tā specialiū deuotoꝝ tuoꝝ
 nō ardeo: tñ de grā tua illius
 magni inflāmati desiderij de
 sideriū bateo orās ⁊ deside
 rās oīuz taliū feruidoꝝ ama
 toꝝ tuoz p̄cipiē me fieri: ac
 eoꝝ scō p̄sortio anumerari.

De grā deuotidis humili
 tate ⁊ suiip̄sus abnegatiā
 acquiris. Cap. xv.

Oportet te deuotidis gra
 tiā instāter q̄rere: indefi
 nent̄ p̄tere: patient̄ ⁊ fiducia
 liter expectare: gratāter reci
 pere humiliter p̄uare: studio
 se cū ea opari: ac deo tēpus ⁊
 modū supne uisitacionis do
 nec ueniat cōmittere. Humi
 liare p̄cipue te debet cū parū
 aut nihil deuotidis interius
 sentis: s̄ nō nimū te iei: nec
 iordinate cōrristari. Dat sepe
 te⁹ in vno breui momēto qd̄
 lōgo negauit tpe. Dat etiam
 quāq; i fine qd̄ in p̄ncipio ora
 b 3

tionis largire distulit. Si sp
cito grā dare et p voto ad-
esset: nō esset infirmo tōi bene
portabile. Propterea in bona
sp et bu mili patiētia expectā
da est deuotidis grā. Tibi tñ
et pctis tuis impita cū nō da-
tur uel etiā occulte tollitur.
Modicū quāq; est qd grām i-
pedit et abscondit si tñ modicū
et nō poti⁹ grāde dici uelut
qd tātū bonū pbibet. Et si b
ipsū modicū uel grāde amo-
ueris et pfecte viceris erit qd
petisti. Stari namq; ut te deo
ex toto corde tradideris: nec
hoc uel illud p tuo libitu seu
uelle q̄sieris s̄ itegre te in ipso
posueris vnitū te inuenies et
pacatū: qz nil ita bene sapiet
et placebit sic beneplacitū di-
uine uolūtatis. Quisq; q̄ in-
tentionē suā simplici corde sur-
sum ad deū leuauerit seq; ab
oi inordinato amore seu dis-
plicentia cuiuslibet rei create
euacuauerit: aptissim⁹ gratie
pceptē ac dignus deuotio-
nis munere erit. Dat enī dñs
sibi benedictionē suā ubi uasa
vacua inuenerit. Et quāto p-
fecti⁹ quis infimis renūciane-
rit et magis sibi ipsi p cōtēptū
sui moris: tātō grā celeri⁹ uē-
nit copiosius intrat et altius

literū cor eleuat. Tunc uide-
bit et affluet et mirabit et dila-
tabit cor eius in ipso quia ma-
nus dñi cū eo: et ipse se posuit
totaliter in manu eius vsq; i
seculū. Ecce sic benedicef hō
qui querit deū in toto corde
suo nec in vanū accipit aiām
suā. Hic in accipiēdo sacram
eucharistiā magnā p: omeret
diuine vnionis gratiā: qz nō
respicit ad ppriā deuotionē
et consolationē: sed ad rei glo-
riam et bonozem.

De necessitate nostras
christo aperire et ei gra-
tiam postulare debemus

Cap. xvj.

Dulcissime atq; amāti-
sime dñe quē nūc deu-
te desidero suscipere tu scis in-
firmitatē meā et necessitates
quā patior: in quātis malis et
vitijs iaceo: q̄ sepe sum gra-
uatus: tentatus: turbatus: et in-
quatus. Pro remedio ad te uē-
nso: p consolationē et subleua-
mine te deprecor. Ad omnia
scientē loquor cui manifesta
sunt oia interiora mea: et quī
solus potes me pfecte conse-
lari et adiuuare. Tu scis quā-
bus bonis indigeo pze oib⁹: et
q̄ paup sum in virtutib⁹. Ec-
ce sto ante te pauper et nudus

grām postulans et misericor-
diā implorās. Refice esurien-
tem mendicū tuū: accēde fri-
giditatē meā igne amoris tui
illumina cecitatē meā clarita-
te presentie tue.uerte mibi
oia terrena in amaritudinem
oia grauiā et p̄traria in patiē-
tiā: oia infima et creata in cō-
tēptū et obliuionē. Erige cor
meū ad te in celū: et ne dimit-
tas me vagari sup terrā. Tu
solus mibi ex hoc iam dulce-
scas vsq; in seculū: quia tu so-
lus cibus et potus me⁹: amor
me⁹ et gaudiū meū: dulcedo
mea et totū bonū meū. Et inā
me totalitē ex tua p̄sentia ac-
cēdas: cōbures: et in te trans-
mutes: ut vn⁹ tecū efficiar spi-
ritus p gratiā interne vnio-
nis et liq̄factionē ardētis amo-
ris. Ne potiaris me seiuunū et
aridū a te recedere s̄ operare
mecū misericorditer sic sepi⁹
operatus es cū scis tuis mirabi-
liter. Quid mirū si tot⁹ ex te
ignescerē et in me ipso deficerē
cū tu sis ignis semp ardēs et
nūq; deficiēs amor corda pu-
rificās et intellectū illuminās.

De ardenti amore et ve-
limentis affectu suscipi-
endi christum. Hoc di-
scipuli. Cap. xvij

Am sūma deuotio et ar-
denti amore: cū toto cor-
dis affectu et seruoze desidero
te dñe suscipere quē admodū
muli sancti et deuote p̄sone t
cōmunicādo te d̄siderauerūt
qui tibi maxime in sanctita-
te vite placuerūt: et in arden-
tissima deuotioe fuerūt. De-
us me⁹ amor etern⁹ totū bo-
num meū: felicitas intermina-
bilis: cupio te suscipere cū ve-
limentissimo desiderio et d̄-
gnissima reuerētia q̄ aliquis
sanctoz vnq; habuit et senti-
re potuit. Et licz indignus sū
oia illa sentimēta deuotidis
habere tamē offero tibi totuz
cordis mei affectum ac si oia
illa gratissime inflāmata de-
sideria solus haberē. Sed et q̄
cūq; pot pia mēs concipere et
desiderare: hec oia tibi cū sū-
ma reuerentia: ueneratiōe ac
intimo fauore p̄tro et offero.
Nihil opto mibi reseruare s̄
me et oia mea tibi sponte et li-
berissime imolare. Dñe deus
me⁹ creator meus et redēptor
me⁹ cū tali affectu: reuerētia
laude: et bonoze cū tali gr̄itu-
dine: dignitate et amore cū ta-
li fide sp̄ et puritate te affecto
todie suscipe sic te suscepit et
desiderauit scissima mat tua

gloriosa ꝑ ego maria qñ ange-
lo euāgelicā tibi incarnatio-
nis mysteriū: humiliē ⁊ reuo-
te respōdit: Ecce ancilla dñi:
fiat mihi s̄m verbū tuū. Et si-
cut br̄is ꝑcursor tu⁹ excellen-
tissim⁹ scđꝝ Jobānes bap-
tista. in ꝑsētia tua letabūdis
exultauit in gaudio ips̄s sc̄i:
dū ad huc maternis claudere
tur viscerib⁹: ⁊ postmodū cer-
nēs int̄ boies ihm ambulātes
valde se humiliās reuoto cū
affectu dicebat. Amic⁹ autē
sp̄s q̄ stat ⁊ audit eū: gaudio
gaudet ꝑpter vocē sp̄s: sic ⁊
ego magnis ⁊ sacris reside-
rijs opto iſlāmari ⁊ tibi ex to-
to corde meipsū ꝑſētare. **Uñ**
⁊ oīꝝ reuotoꝝ cordiū iubila-
tiōēs ardētes affect⁹: mētales
excessus ac supnales illumia-
tiōēs ⁊ celicas visiōēs tibi of-
fero ⁊ exhibeo cū oīb⁹ virtu-
tibus ⁊ laudib⁹ ab oī creatu-
ra in celo ⁊ in terra celebrāz
⁊ celebrādis ꝑ me ⁊ oīb⁹ mi-
bi in oꝝone cōmēdatis: q̄ten⁹
ab oīb⁹ digne lauderis ⁊ in ꝑ-
petuū glorificeris. Accipe vo-
ta mea dñe re⁹ me⁹ ⁊ reside-
ria infinite laudatiōis ⁊ im-
mēse bñdictiōis q̄ tibi s̄z mul-
titudinē ineffabilis magnitu-
dinis tue iure debent. Dec ti-

bi reddo ⁊ reddere desidero ꝑ
singulos dies ⁊ momēta tem-
porū: atq; ad reddēdū mecum
tibi grās ⁊ laudes c̄s celestis
sp̄s ⁊ cūctos fideles tuos ꝑ-
cib⁹ ⁊ affectib⁹ inuito ⁊ exoro
Laudēt te vniuersi ꝑpli trib⁹
⁊ lingues ⁊ sc̄m ac mellifluū
nomē tuū cū sūma iubilatiōē
⁊ ardētī reuotiōē magnificēt
Et quicūq; reuerēter ac re-
uote altissimū sacramētū tu-
um celebrāt ⁊ plena fide reci-
piūt: grās ⁊ misericordiā apud
te inuenire mereāt ⁊ ꝑ o me-
pctōze supplicii exorēt. **Lūq;**
optata reuotiōe ac fruibili
vniōne ꝑꝑiti fuerit ⁊ tene cō-
solati ac mirifice refecti ⁊ re-
sacra mēsa celesti abscesserit:
mei paupis recordari dignēt
¶ **Q**uod nō sit curiosus ser-
uator sacramēti: s̄ humili-
simitator ꝑꝑi: s̄ dēdo sensū
suū sacre fidei. **Cap. xviii**
¶ **Q**uēdū ē tibi a curiosa
⁊ inutili ꝑscrutatiōe bu-
tus ꝑfundissimi sacramēti: si
nō vis in dubitatiōis ꝑfun-
dū remergi. **¶** **Q**ui seruator ē
maiestatī: opprimet a gloria.
¶ Plus valet re⁹ opari q̄ hō in-
telligere pōt. **¶** Tolcrabilis ꝑia
⁊ humilis inq̄sitiō reuotatis:
parata s̄ꝑ doceri ⁊ ꝑ sanas ꝑ-

trū sentētias studēs ambula-
re. **¶** **B**ea simplicitas q̄ diffici-
les questionū relinquit vias
⁊ plana ac firma ꝑgit semita
mādatoꝝ rei. **¶** **M**ulti reuotio-
nē ꝑdiderūt dū altiora scru-
tari vulerūt. **¶** **F**ides a te exi-
git ⁊ sincera vita: nō altitu-
do intellect⁹ neq; ꝑfunditas
mysterioꝝ rei. **¶** **S**i nō intelligi
nec capis q̄ iſra te sūt: quōd cō-
ꝑtēdes ea q̄ sup te sūt: **¶** **S**ub-
de te deo ⁊ humilia sensū tuū
fidei: ⁊ dabit tibi sciētie lumē
ꝑut tibi fuerit vtile ac neces-
sariū. **¶** **Q**uidā graui⁹ tentāt
re fide ac sacramēto: s̄ nō est
hoc ipsis imputādū: s̄ potius
inimico. **¶** **N**oli curare noli dis-
putare cū cogitatiōib⁹ tuis
nec ad imissas a diabolo du-
bitatiōēs respōde: s̄ crede ver-
bis rei: crede sc̄is ei⁹ ⁊ ꝑꝑetū
⁊ fugiet a te nequā inimicus
¶ **S**eꝑ multū ꝑdest q̄ talia su-
stinet rei su⁹. **¶** **N**ā ifideles et
ꝑctōzes nō tētāt q̄s secure iā
ꝑssidet: fideles autē reuotos
varijs modis tētāt ⁊ verat.
¶ **P**erge q̄ cū simplici ⁊ indubi-
tata fide: ⁊ cū simplici reuerē-
tia ad sacramentum accede.
¶ **Q**uicquid intelligere nō vales
de oꝑꝑetū secure cōmitte.

¶ **N**ō fallit te re⁹: fallit qui sibi
nimīū credit. **¶** **S**radif re⁹ cū
simplicib⁹: reuelat se humili-
bus: dat itellectū puulis: ape-
rit sensū puris mētib⁹: ⁊ ab-
scōdit grās curiosis ⁊ supbis
¶ **R**atio humana rebilis est ⁊
falli pōt: fides autē vera falli
nō pōt. **¶** **S**is ratio ⁊ naturak
inuestigatio fidē seq̄ tētet nō
ꝑcedere nec infringere. **¶** **N**āz
fides ⁊ amor ibi maxie ꝑcel-
lūt ⁊ occultis modis i s̄ san-
ctissimo ⁊ sup̄excellētissimo sa-
cramēto opant. **¶** **D**e⁹ etern⁹ ⁊
imensus infiniteꝝ potētie fa-
cit magna ⁊ inscrutabilia in
celo ⁊ i terra: nec ē iuestiga-
tio mirabiliū opꝝ ei⁹. **¶** **S**i ta-
lia essent opa rei ut facile ab
hūana rōne capē: nō eēt mi-
rabilia nec ineffabilia dicēda.

¶ **E**xPLICIT liber quart⁹ ⁊ vl-
tim⁹ de sacramēto altaris.

Incipit tractatus de meditatione cordis Johis Berison.

Cap. primus.

Meditatio cordis mei in conspectu tuo sp. Felix certe qui cum propheta potest ex sententia dicere: *dominus istud reo* *Et videamus in primis quid sit meditatio cordis: non per carnali solo sed spirituali corde. Est autem meditatio vehemens cordis applicatio ad aliquid investigandum et inveniendum. Et hec applicatio fortis habet difficultatem que quandoque maior est quandoque minor. Quod ut intelligatur presupponatur ex creditis et ab experientia: cor nostrum conditum esse: et tres habere species oculorum: mentales oculos rationales oculos sensuales. Et ex illis est utrobique unus oculus in cognitione: alius in affectione. Fundatur hec distinctio in altera qua dicimus hominem habere portionem seu faciem rationis duplicem quarum superior vertitur ad leges eternas: altera ad temporales. Mentra tamen in actu suo reprobatur ab organo corporeo. Subsistit est ratio demersa corpori: que sensualitas appellatur. Primus*

oculorum vocatur ab alio oculus mentis: alter oculus rationis: tertius oculus carnis.

Cap. ij.

Rerat ab initio bene condite rationalis nature talis ordo ordinisque tranquillitas: quod ad nutum et meritum imperium: sensualitas rationi inferiori: et inferior ratio superiori serviebat: et erat ab inferioribus ad superna pronus et facilis ascensus: faciente hoc levitate originalis iusticie sublevaris sursum corda: quemadmodum naturaliter ignis sua levitate sursum fertur. At homo postquam adversus dominum supremum ingrata perditio demeruit auferri iusticiam hanc originale subintroiit pondus gravissimum concomitans peccatum: quod miseram et captivam animam trahere non cessat ad infima tamquam circumligata sit funibus catenis et ceteris pedibus: vincita in mendicitate et ferro. Sicque mirabilissimo miserabili confusione facta est ordinis prioris perversio: quod in hoc sicmerso tenebris et carcere cecum corrubatus est in ira triplex utriusque oculus per imperfectionem in sensualitate: per obnubilationem

in inferiori rationis perfectione et per quandam executionem in superiori rationis portione.

Cap. iij.

Habemus ecce causam primam difficultatis: quam in meditatione sentimus: quam in habendis semper ad dominum oculis exprimur. Facit hoc principalis illa gaudium reosum iugiter impellens: quemadmodum videre est sensibiliter in aque ductu: que tota facilitate refluxit in ima. Continetur autem vel sursum levatur: non nisi cum violentia. Non aliter cor ad infima pronum leviter effluit: bacillacis veluti sine retinaculo vel labore quoniam facilis resensus averni. Aut poeta: Sed revocare gradum superasque evadere ad auras: Hoc opus: hoc labor est.

Cap. iiij.

Per scrutemur consequenter ex predictis naturam seu proprietatem meditationis: quoniam ex hoc ipso que necessaria nobis ad deum tendentibus existat videbimus. Diximus autem et reperimus: quod meditatio est vehemens applicatio vel attentio animi ad aliquid investigandum vel inveniendum fructuose.

Addimus fructuose: ne meditatio vergat aut in substitutionem aut in curiositatem aut in melancolicam stoliditatem. Dicamus quod completus quod meditatio est vehemens et salubris animi applicatio ad aliquid investigandum vel experimentaliter cognoscendum. Ponimus hoc ultimum propter naturam ipsius afflictionis: que diversa sortitur nomina pro portione naturaliter ad conditionem cognitionis. Non potest aliter affectio cognosci quam experientialiter ab eo qui per eam afficitur. Quam experientialem affectionem non potest eam habens in alterum verbis quibuslibet infundere: nisi similiter affectus sit alter ille. Quam solus novit: put in apocalypsi scribitur: qui accipit. Propterea vocatur manna absconditum. Exemplum est perspicuum in illo qui novit dulcedinem mellis solum per doctrinam: sicut medicus sanus infirmitatis dolorem. Hec autem dulcedo a gustante hic dolor ab egrotante aliter et longe cognoscuntur.

Cap. v.

Perpendamus ex his que profunde senserit prope natura meditationis dum ait

In meditatione mea exardescet ignis. Atriūq; enī cōpletus est lumē intellectu: et ardore in affectu. Quod non sit difficile quod ignis deuotidis spiritualis exardescat flatu meditationis fiet notum cōsiderātib; gnē materialē: dum quod ritur a lignis aquosis viridibus lato respersis elici. Suffla quantū potes: iterū atq; iterū multo conatu refuffla: emerget plurimū ab initio fumus ab initio conturbās oculos. Ait emicabit scintilla: quod mox euanesceat. Disperges forsitan iratus congesta prius ligna: si non in longanimitate perstiteris. Quam longanimitatē appellamur hic meditationem aut meditationi cōiungendam.

Cap. vi.

Meminimus aliquas scripsisse doctrinas uel industrias nedū latino: sed gallico sermone sup habenda meditatione tali: licet fortassis uteremur alijs terminis in tractatulo de mystica theologia parte secūda que proxima eius docet: et in altero de morte cōtemplationis edito in altero rursum de mendicitate spiri-

tuali cōpilato. Deniq; tanta reperit difficultas: tāta per diuersitate hominū uarietas in practicādo doctrinā uere sanctę meditationis: quod an file re: uel aliquid scribere consultius sit: uideo et egomet mihi ipsi quandoq; sub dubio fluctuans.

Cap. vii.

Quam enim recogito: quod abiq; meditationis exercitio nullus secluso dei miraculo speciali: ad perfectionem contemplationis dirigat aut peruenit: nullus ad rectissimam christiane religionis normam uix se cōponit audeo gelās: ardeoq; studiū sanctę meditationis suadere. At non dum totiens expertus pericula sedulus recogito difficultatem et arduā raritatē perueniendi quo trahere meditatio mittit: ego quasi torpens et stupidus efficio. Quęsierit aliq; quo pacto sic uenit: quia nimium frequēter expertū est studiū meditationis cōuerti dilabiq; in morbu melancolice passionis propter immoderationē uel propter superbiam dari in reprobū sensum diabolice illusionis

Cap. viii.

Quid uideam? exemplis id quod dicim? Scimus uinum in iocunditate et uis salute conditū esse. Sic enim scriptura: sic ratio loquit. Uideamus tamē ex abusu potatū: presertim dū febrim discrasia laborat quod potus uini alioquin salubris causat uel egritudinis augmentū: uel maniam et furorē: aut quāq; mortē. Nos autē filios cęci adā: quis egrotos quis febricitates esse pessimis aie febribus negauerit: quibus uertunt in nauseam et amaritudinē optima diuino. rum eloquiorū uerba: quibus in se cōuertit suauissimū diuini ubi panis: heu miseros nos huius quā ex intima perfidiat talia miserie proclamauit apostolus: Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius? Subiūgit: Gratia dei per ihesum christum.

Cap. ix.

Quid agimus? Quid abim? precipites per abrupta uiciorū: Ibi ne post te sideria cordis nostri: et in adinuentiōib; nostris pessimis: desperari sine lege: sine freno: sine ordine: Nunquid sufficiunt nobis cogitationes instabiles: sordide: fluxe: somnioq; si

in illis: que non consolationem uel edificationē allature sūt sed desolationē: mesticiā et ruina oblectantib; se in eis. Respondebimus nequaquā id fieri debere: sed adsit discretio moderatrix in oibus que non securius habere post diuinam grām poterim? quod per sedulum et securum alterius experti nosq; diligentis et agnoscentis consiliū.

Cap. x.

Quam amat Aristoteles uicem experientie loquens: quod ars et uirtus sunt circa difficilia ut ars pingēdi: ars scribēdi: ars cybaricādi: uirtus castitatis: uirtus fortitudinis: uirtus sobrietatis: hoc non sic intelligendum est quod ab initio uirtus et ars multas in acquisitione sua patiuntur difficultates: dum non fuerint conquiescite facilia sunt eis oia. Pingit facilliter pictor exercitat in arte: sic de scriptore: sic de cybaricante uideamus: ita ut dixerit idem Aristoteles quod perfecta non liberat tā sibi facilia est actus suus.

Cap. xi.

Quam ista cōpatione uel de meditatione loquimur. Attendam? quod in trahendo passim lineas ricture uel

scripturę difficultas nulla est sicut nec indiscursiōe digitorū per cibare cibōdas. Inuenimus similit̄ i cogitacōe. Ad enīz difficulter aut laboriose nūc hoc: nūc illud put occur rerit cogitatur: sed q̄ nullus inde resultet effectus: vides i sic pingente: sic scribente: 7 sic cibariacōe: ita neq̄ p̄sus in sic cogitante: imo cū se talib⁹ cogitacōib⁹ vagis oblectauerit: ut dicit Seneca: tristis remanebit. Porro laboriose: studiose 7 attentissime cū mira tarditate pingēdo: scribēdo: 7 cibariacōdo: fit q̄nq̄ ut bene 7 celerē ista fiāt.

Cap. xij.

Quorsū ista: Admirū ut ostendam⁹ quēadmodū de cogitacōe nulla vnq̄ proficiet aut emerget i meditacōne: quāto min⁹ in p̄tēplacōne: Et meditacōe nō q̄ summa habet difficultatē: si bona fide simplici 7 discreta diligētē exerceat: puenient⁹ ad hęc p̄fectionē q̄ absq̄ vlla difficultate fiet apud nos fructuose: qđ sūmo meditacōis studio p̄quirere volum⁹. Ita teniq̄ trāsibit meditacō in p̄tēplacōne. Ad. n. differt p̄tēplacō a meditacōe nisi penes fa-

cile 7 difficile: qm̄ vtrobiq̄ ē fruct⁹ aliē q̄ in cogitacōe.

Cap. xij.

Describit autē cōtēplacō q̄ est liter 7 expedit⁹ mētis intuitus in res p̄spiciēdas vsq̄ q̄q̄ diffusus. Et hoc quo ad p̄tēplacōne q̄ respicit intellectū. Porro quo ad p̄tēplacōne que cōsistit in affectu: 7 in p̄ari describit eam bugo: q̄ est p̄ subleuate mētis inbilū: mors qđā carnaliū de sideriorū. hoc est gustare q̄ suavis est dñs: quē gustū se quis alialōge cognitio: q̄ fuerit intellectualis solū visio nō quedā auditio p̄ fidez aut p̄ scripturā.

Cap. xij.

Meditabil⁹ ecce aliq̄s gemēs 7 suspirās ut colūba: dicit cū p̄p̄ta: meditat⁹ sū nocte cū corde in eo exercitabar: 7 scopēbā spiritū meū facit hoc angie: difficulter: laboriose: recogitādo nūc oēs annos suos in amaritudine nīe sue: nūc iudicia rei q̄ sūt abyssus multa in celo sursū et in abyssis deorsū: 7 ita de reliquis circa q̄ versat⁹ meditant⁹ artētio vel mēs: ut ea q̄ meditat⁹ ul cogitat lymphidi⁹ uel firmius in affectū suū trahat. Efficiet tādē ut hęc oia tāta

felicitate recogitet 7 sapiat: qđ facilis ē ipsa cogitacō. Docent nos exēpla p̄dicta si dubitam⁹. Ad enī plus laboris habēt scriptor: pictor cibari: ita bene agēdo qđ optime didicerit: quā vagus 7 van⁹ ali quis ab initio discurrens sine arte 7 ordine p̄ lineas picturę uel scripture: aut per cibare cibōdas.

Cap. xv.

Hendū est ad p̄missa nihilomin⁹ q̄ vix est aliq̄s ita p̄fect⁹ in arte sua quin assidue possit ad aliq̄ uel cognoscēda uel agēda p̄ficere q̄lia necesse est ut nō balzeat cū labore. Multo magis hoc verū est in ipsa de qua loq̄mur meditacōe: q̄ nouos veritatē aut deuotōis fer⁹ iugiter parere studet: s̄ nō deest p̄turitionis dolor p̄ illud maledictū spiritualē intellectū: In dolore paries filios tuos. Ad meminit tñ p̄ssure p̄ gaudiū: qđ natus est sibi nouus cognitio nis 7 affectōis scē fetus in animi sui mūdū.

Cap. xvi.

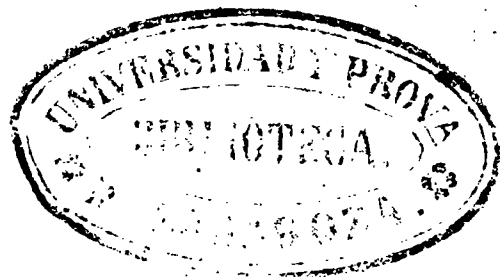
Venit autē ab initio frequentius ut dum aliq̄s nondū purgatus a vicijs satagat meditari ut colūba: medi-

tatur quasi vetus sinea tolos odia. Meditat⁹ sic canis rabiosa silētia rodens iuxta verbum satirici. Meditat⁹ quasi sordida sus: dū fetissimas in animo versat reuertatq̄ cogitacōes. Quid porro de blasphemie spū: q̄ abominabilis: q̄ bozzidus. Ad nūq̄ resurgit territās meditatē loquēs aduersus deū sanctos scās q̄ ingentia q̄ nec fari licet. Faciunt infidelitatis iacula: baratrū desperacōis aperitur: exp̄rimentū quoq̄ manifestat: q̄ recte infferit sapiēs: fili accedens ad seruitutem dei: prepara animā tuam ad tentacōnem. Sequitur presidium certissimū: ita in timore. Beat⁹ enī vir qui semp est pavidus.

Cap. xvij.

Pavidus nō semp quomodo beatus queret aliquid dum timor addit timori: scrupulus scrupulis: pusillanimitas pusillanimitati: p̄sertim cum non adest assidue consiliator: dux 7 p̄mōstrator itineris arti 7 rectis: S̄ nō talis qui rarus est inuentus forte fuerit cum ocio nouum meditantem instruendū quantum libuerit: felix quidem erit ipse nouus tyro: s̄

**Dni Augustini Episcopi
Et doctoris ecclesie
Sermones ad he-
renitas ⁊ ad ali-
os feliciter.
Incipiunt.**

S
E
N
T
E
N
C
I
A
S

Tabula

Incipit tabula s̄monū s̄cti Augustini ep̄i Ad herēitas.	
De institutione regularis vite	ser. 1.
De pace	ser. 2.
De prudentia	ser. 3.
De obedientia ad presbyteros suos	ser. 4.
De misericordia	ser. 5.
De obedientia	ser. 6.
De p̄seuerantia	ser. 7.
De puritate p̄scientie	ser. 8.
De p̄punctione ⁊ lacrymis ⁊ p̄nia	ser. 9.
De supbia	ser. 10.
De iusticia	ser. 11.
De inobedientia	ser. 12.
De ociositate vitanda	ser. 13.
De inuidia	ser. 14.
De vigilia natiuitatis christi	
De natiuitate domini	
De genere monachorum egiptioꝝ	
De recessu s̄cti Augustini ab ordie heremitarū	
De ieiunio	
De sancto Hieronimo quomodo fuit cap-	
nalī ⁊ quō relinquit cardinalatum	
De ieiunio ⁊ vbi fuit institutum	
De murmuratione.	
De filio prodigo.	
De sermōe i ceua domini	
De lingua dolosa	
De confessione	
De vanitate ⁊ superbia	
De leprosis	
De superfluo potu	
De sancta obedientia Ioh̄.	

De silentio

De ira

De fortitudine

De fide

ser. 15.
ser. 16.
ser. 17.
ser. 18.
ser. 19.
ser. 20.
ser. 21.
ser. 22.
ser. 23.
ser. 24.
ser. 25.
ser. 26.
ser. 27.
ser. 28.
ser. 29.
ser. 30.
ser. 31.
ser. 32.
ser. 33.
ser. 34.

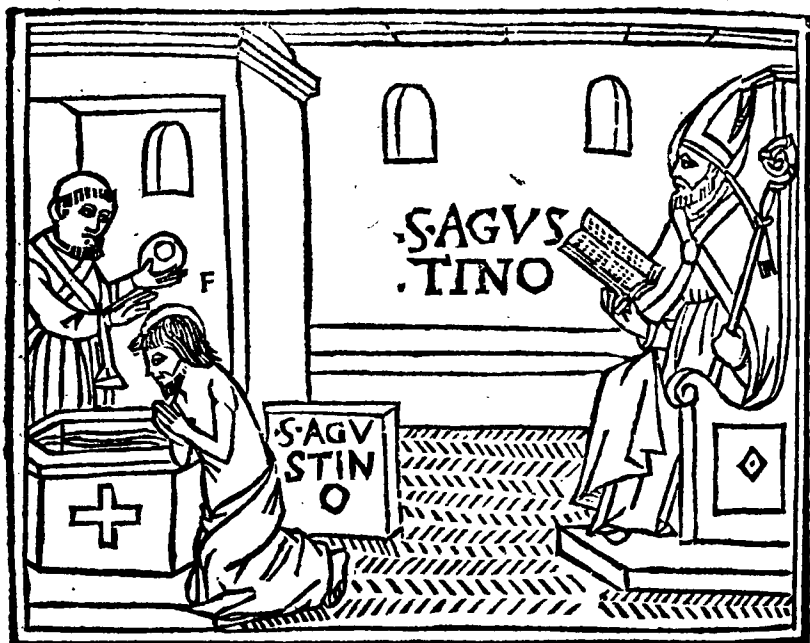
huius libri

Ad iudices ⁊ procuratores	ser. 35.
Ad presbyteros de vita eorum	ser. 36.
De non vendendo sacramenta.	ser. 37.
De sacra scriptura	ser. 38.
De vita solitaria ⁊ contemplatiua	ser. 39.
De obseruantia clericorum	ser. 40.
De vita clericorum circa obseruantias	ser. 41.
De vita ⁊ moribus clericorum	ser. 42.
De modo querēdi christum	ser. 43.
De pietate ⁊ charitate	ser. 44.
De penitentia	ser. 45.
De angelis ⁊ hospitalitate	ser. 46.
De sodomitis ⁊ gomozis	ser. 47.
De cura anime	ser. 48.
De miseria carnis ⁊ falsitate p̄ntis vite	ser. 49.
De salute anime	ser. 50.
Sermo sup̄ p̄s deus deoꝝ locutus est	ser. 51.
De cōi vita clericorum ex sui dispositione	ser. 52.
Itē de cōi vita clericoz ex sui ordinatiōe	ser. 53.
De tenenda p̄bediētia ⁊ euitanda supbia	ser. 54.
De obitu s̄cti Augustini ep̄i cartiginensis	ser. 55.
De admonitiōe s̄cti Augustini ep̄i per quas	ser. 56.
ostenditur q̄ bonū sit lectionem diuinaz	
legere ⁊ q̄ malū fit ab illa vel eius inqui-	
sitione desistere.	ser. 58.
De vanitate huius seculi	ser. 59.
De sc̄a mōica m̄re s̄cti augustini ep̄i	ser. 60.
Calistus de p̄uersione s̄cti augustini ep̄i	ser. 61.
Sigibertus in epistola ad macedonium.	
Extractum est de chronica venerabilis Bede.	
Extractum de chronica vienensis episcopi.	
Extractū ē de chronica archiep̄i florētini antonini.	

f J A J S

30

S
E
N
U
R
D
A
S
I

De institutione vite regularis

Incipiunt sermones sancti Augustini ad heremitas et nonnulli ad sacerdotes suos. et ad aliquos alios. Et primo de institutione regularis vite sermo primus.

A Patres mei et leticia cordis mei coram mea et gaudium meum quod estis vos: pax vobis et caritas cum fide semper inter vos adimpleat. Quia ne putatis matrem esse animarum vestrarum ideo desidero ita vos componere: ut in vobis neque macula neque ruga possit ante tribunal iusti iudicis apparere. Anima bus enim vestris non solum ornamenta sed etiam medicamenta desidero providere. Studeo enim diluta confluere. et conscientiam sarcire. vulnerata curare. abluere sordida. reparare perditam. et ea que sunt integralibus. margaritis ornare. Ego enim. margaritas de paradisi patria vobis donare cupiens nul-

lam mercedem in seculo opto recipere nisi quod que vobis innuare itendo patienter audire et cum dei adiutorio secundum vires operibus adimplere semper studeatis. Sed ante omnia fratres charissimi quos iterum pariter donec reformet in vobis christus diligatur deus deinde proximus quia ista precepta sunt principaliter nobis data. Et ideo fratres dilectissimi. commorantibus vobis in heremo in nomine dei nostri: placeat secundum apostolicam vitam unum sentire et omnia communiter possidere sicut scriptum est in actibus apostolorum quia erant eis communia omnia. distribuebantur unicuique sicut cuique opus erat. In hac autem vita permiscemus et nos ipsos in ipsa deo auxiliante fortiter teneamus quia qui perseveravit usque in finem salvus erit. Siquis autem de seculo ad nostram congregationem venire desiderat primo precipio ut probetur

an voluntas ex deo sit. **N**ō enim debet esse violentia non coacta nō mobilis sed sempiterna virilis stans et oī. spiritu. caritatis plēa atq; pfecta. Tūc ei ppōatur quomō. abneget voluntatē: ppriam et sponte sequatur me. **N**ec volo q; cogitet amplius q; necesse ei fuerit. Sit enī p̄ celestis q; bns idigeamus. **Q**ueram igitur p̄mū regnū dei hec oīa administrabū nobis. **I**n oratorio nemo aliquid agat nisi ad quod est sc̄m unde et nomē accepit. **O**rationibus instate a mane vsq; ad sextā tm̄ circa missarū solēnia. **A** sexta vero vsq; ad nonā oēs vacent lectiōibus et pater n̄r. **A**d nonā vero reddāt codices et secunduz nature p̄ditionē sine tumultu reficiant audiētes verbū dei. **P**ostq; autez refecerit siue in horto siue. in heremo vel vbi cunq; necesse fuerit operetur. **A**li enī dei seruis ociositate peius. **O**derentur ergo i nomine. domini sa-

crum ordinem non habentes vsq; ad horam lucernarū. **N**emo tamen. ex opere suo aliquid sibi appropriet. **A**postolica enī vita optamus viuere. **S**igs at contrafecerit. furti iudicio condemnetur et si cor̄ reptus non emendauerit et vestra societate proiciatur. **N**ō enim hoc fit crudeliter sed misericorditer. ne. contagione pestifera plures ex vobis perdat. **C**um autem aliquid sit per vos caute ne cum murmure fiat ne murmuratores in conspectu dei vocemini. **I**llum qui vobis p̄est: post deum omnes sicut decet dei famulos honorate. **I**pse vero qui p̄est super omnia sollicitus sit de vestra salute de quibus debet reddere rationem. **D**ominica autem die qui volunt vinum cum dei gratia bibant sed: qui antiqui sunt et debiles vinum bibere compellantur carnem tamen domiantes quantum vultudo permittit. quando

necesse est vt aliqui ad seculum vadant caueant ne vadant miuus quam duo vel tres. **E**t si oculi seruorum dei iaciantur in aliquam seminarum: caute ne in illam figantur. **D**eus autem qui habitat i vobis etiam isto modo custodiet vos ex vobis: nemo cum seculeribus extra monasterium manducare nisi panem vel bibere nisi aliquam presumat: vel etiam intus māducare extra horam prandij nisi casus infirmitatis acciderit. **Q**ui vero infirmatur ex vobis cum omni diligentia tractentur: etiam si de humillima seculi paupertate venerint. **N**on debet satis molestum esse si aliter tractantur in victu: s; magis cōgratulētur deo gratias agentis quia valēt qd non valent illi. **S**i vero vt fieri solet ad hereticis super venerit in cursio repentina: vel ab infidelib; aut hostilitas. **I**ta vt nec esse sit fratribus fugaz arripo

re si deo fauente euaserit mor ad nemus cum **H**erelya redire festinent cogitates q; nullo modo poterunt seperari: quos dei caritas sociavit. **S**igs autē cōtumaci animo hec obseruare p̄tempserit: capiatur et subiiciatur mōasterij discipline. **H**ec at que dico vobis sepe per vos legantur ne obliuioni tradantur. **E**t vbi hec omnia seruaueritis: nobis nō pua letitia de filiorum salute erit. hec igitur sunt que vt obseruetis p̄cipimus in monasterio constituti: p̄pter qd in vnuz estis in heremo congregati: vt vnanimes hiteatis i domo et sit vobis aia vna et cor vnum in deo: et dño iesu christo qui vos dirigat ad perficiendū mirabilia de lege sua amen. **D**e pace sermo. ij.

Matres charissimi. **S**i sciretis quanta sit virtus pacis et quantuz vobis in solitudine demorantibus necessaria sit. **T**āta enī est virtus pacis q;

In eius dignitate apostolus omnes suas epistolas scribebat dicens pax vobis et gratia a domino deo nostro. Hanc autem salutandi formam vobis primitus donauit Christus dicens Pax vobis. Hanc pro testamento Christus apostolis dereliquit tanquam summum bonum: sine quo nullus vivere deberet. sic etiam pater celestis elementa et planetas ceteraque visibilia ordinauit ut viculo pacis simul proplecterentur. Sic etiam ordinauit gloriosos exercitus angelorum ut post eorum descensum nulla esset inter eos discordia sed pax plena atque perfecta. Hec est illa gloriosa pax que fluctus malarum cogitationum eructat mentem fluctuantem illesam re seruat: conscientiam purgat: Qui pacem cordis oris et operis non habet: christianus dici non debet. Qui in hac non sperat: sicut lubrico vitae et pedes ponit: in tempestate nauem collocat. in p

ceptio se illa queat in mare na semen seminat. Hec est illa perfecta pax. que mentes a vitis purgat vermem conscientie rodit. O pax heremitarum mater cenobitarum pater: monachorum soror: patriarcharum vinculum. Tu prophetarum vehiculum apostolorum refugium tu martyrum solatium tu presbiterorum balneum: tu virginum tripudium: tu viduarum speculum: tu iugatorum spectaculum: tu malorum presidium tu tyrannorum tu latronum suspendium. O pax dei edificium: te non possunt destruire principum fulmina: inferus demonum te in nullo ledere possunt. Tu pauperum diuites facis tu diuites mendicantes producis tu peccata in conscientiam. Tu ditior vniuersis. Tu homines dei filios facis. O pax sine te reges non regunt: sine te regna non valent. Nunquid sine te ieiunia gratiores elemosine ceteraque bona nobis prodessent possunt. Absit o monache habeto pacem in con-

ctis: nam si fratri irasceris proximus odis: tibi contra dicis in oratione dominica. clamat enim monachus. Dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. O monache si pacem non diligis: primum odis: quomodo iure: quo pacto: quomodo fronte tibi petis dimitti quod proximo rationem non dimittis. habete ergo pacem cum omnibus omnium tamen vicia odiestes. Habete in ore in corde in opere pacem. Nam si caym pacem habuisset in corde: non irruisset in fratrem. Si absalon pacem habuisset in ore non impugnasset patrem. si iudas habuisset pacem in opere non fugisset ad laqueum. O quam bonum: O quam iocundum: O quam diuinum est habitare fratres in vno ut vnus sit cor vna voluntas: vna diuina anima et vna forma viuendi. nam diabolus intrare non potest domum vel mentem in qua pax dominatur. O quam ergo iocundum est habitare fratres in vno. Ita enim est superuenien-

tia istius virtutis quod de ea propheta prius miraretur quaz ostenderet quod esset vel quod utilitatis haberet. O quam grandem ad admirationem preposuit quando dixit. Ecce. O quam mirabilem utilitatem predicauit quando subiunxit. Quaz bonum et quam iocundum. Sed scire debemus fratres mei quod quaedam sunt bona: que non sunt iocunda. quedam iocunda que non sunt bona. Clerici gratia. Bona sunt ieiunia: vigilie: macerationes et similia. Hec enim bona sunt sed non iocunda: quia caro in his non iocundatur sed leditur. Iocunda quippe sunt ornamentationes ebrietates: sed non bona. Hec agentes letantur cum malefecerint: et exultant in rebus pessimis. O monache vix poteris inuenire in presenti vnum quod sit bonum et iocundum. Lupis tamen illud vnum inuenire. Id est quare pacem: et amplectere eam. Hec est enim sola virtus: quod bonum habet et iocundum.

cūdam. Hec est illa bōitas que nos bitare facit vnius moris in domo: vt simul viuere simulq; mori semper optemus. In presenti enim sinul habitamus in futuro capiemus brauius iocunditatis eterne. o par tumentis serenitas ai. tra qlitas. cordis simplicitas. amoris vinculum. caritatis consortium Hec est illa summa felicitas q̄ simul tates tollit. bella compefcit iras comprimit. super bos calcet humiles amat discordes sedat inimicos concordat. cunctis placet a cūctis optatur. sed a malis illa q̄ bona est pax fugitur et oditur vt mors. O pax tu nō scis. extolli ignoras inflari Beatus qui te habet maledictus qui te odit qui te impedit et frangit inter homines quā anti xps est filia perditionis O pax qui te habet teneat q̄ te non habet te perquirat qui te perdit. te requirat si filius dei esse per. optat O pax tale bonū es. in re-

bus creatis tam mirificū tam gloriofum q; nil dultius solet audiri. nil delectabilius concupisci nil. vtilius possideri Spiritus enim humanus sicut nūquā viuificat. membra nisi. fuerint vnita sic spiritus sanctus nūq; nos viuificat nisi pace vniti fuerimus. Memmo. n. est vt diximus q̄ nō velit pacem h̄re. Interroga oēs si pacem desiderāt oēs vna voce dicent. Hec amamus hoc optam? hoc concupimus hoc. volum? Si ergo fr̄s homines pacem amant ament et iustitiam qz due sūt amice. carissime Iustitia enim et par ipse se obsculant sed si amicā pacis. nō. amaueris nūquid ipsa pax te amabit et tecum habitare volet. Absit Amate igitur pacē diligentes. iustitias. hec enim pax hominibus bone voluntatis. dat. ab angelis Nūquid. prauē voluntatis paces offerēt angeli hominib? Absit Et qui. sūt prauē voluntatis tm̄ q̄tum

stilli qui superbo. oculo insatiabili corde nunq; dicunt sufficit. Tales nūq; possunt habere pacem propterea fratres mei ex quo mundum. calcare. cepimus et terrena. cuncta dispicere deuitias non appetamus nec nos qui pauperes in heremo. sumus ad superbiam diuinarum extolamur. Nullo enim modo decet nos vt in hac vita solitaria vbi. senatores sunt laboriosi: fiant opifices ociosi: et qui. venimus relictis. diuitijs qui fuimus prediorum domini hic simus rustici delicati Ille deniq; fr̄s. vere pacem habet qui nil appetit. et seculo possidere. Hic. tranquillus est hic gaudet de bonis cunctis pagano illo dicente Quietissimam vitam agerent hoies i terra si hec duo verba a natura omnium tollerent incus et tuum O beata paupertas vberius pacis pleā vbiq; secum vbiq; illesa vbiq; cunctorum amica. nā q̄ te amat

verā pacē amat qui tenō amat tranquillitatem oēs ignorat. Sed dicet q; suorum dei. Ecce diuites video superbos elatos ipios et oibonitate perfecta carentes vnus tm̄ appet qz pacem h̄re ad iuicē qd̄ q̄ nūqd̄ gaude re debeo de eorum. nequā discordia nescio vel tristari O monache scias q; sicut multum nocet discordia inter bonos ita valde dolendum est vel qn̄ pax est iter. malos Tūc enim. auget. oīa pessima que fieri vel cogitari possunt. quando. malitiam pacifice. viuunt. Quando vero discordat tūc. mundus aliquo modo tranquillat Nā sicut concordia malorum contraria est discordie bonorum ita optandum est q; boni pacem habeant et mali. discordes sint. Nā p. discordia. mali aliquando optimi efficiunt. cognoscetes qd̄ sunt et qd̄ erūt. Nam dum tribulant et eorum facies ignominia replent. aliqui querunt nomen dñi: quod tm̄ tempore pacis nunquā

amabile erat in corde eorum. Orandum tñ est vt & boni in bono tenant vsq; ad fines & mali. conuertantur ante q̄s ad finem pueniant. Vos autem. fr̄es ad inuicē pacem amate que q̄dem pax custodiat corda vestra & intelligētias vestras que eruperat oē in sensū amē
De silentio. s̄mo. tertio.

Silentium fratres charissimi iter cetera vobis in heremo summe necessarium est omne enim quod non edificat in periculum vertitur dicentium & auditium. Lingua enim nostra sensum nostrū sequat̄ & rationē: non voluntatē: Non enim debemus tantum oculos clausos seruire sed & linguas infra dentes referuare illas sermo enim vanus vere conscientie iudex est Qualis enim es tales sermones loqueris talis & mens cōprobat̄ & q̄lis fueris in factis talis egi pbaueris i verbis stultus. n. valde ē q̄ nō prius v̄bū dicit ad linguas rōis

quam educat ad linguam oris. Qualis est homo in mente talē verbo suas de pingit i ore verbositas hominē conducit in ioculato rem humane nature. dignitatem deponit honores sibi rapit inimicos. inuitos acquirit Inflamat d̄niq; lingue mobilitas in adolecētia. ad iocosa i varietate. ad fraudulenta. s; in senili. ad. detractatoria restringēda. est igitur hec parua fauilla nec. in magnā vertat̄ flāmam furculus ne crescat in syluā gutta ne tumescat i fontē Ad ius est deniq; fratres linguam refrenare q̄s capere ciuitatem q̄ illud insultat exterius sed istud interius hic sumunt̄ arma q̄tra te ipsum sed ibi de aliēo. Sūma tñ verecundia est. & de pressa deiectio. non posse linguam refrenare & vile non posse. ligare membrū Ecce lingua egredi. q̄rit motum p̄quirat tu vere o monache p̄ temperātiā ipsam refrena appone ei

pefulū rōis circuncide eas maturitate discretionis. O lingua tu piculus imitatus tu luctum. p̄ducis discordiam sepe spargis & p̄ditionis venenum & detractionis paris & ad infernū qui tibi credunt conducis O monache cognosce linguam nequam fuge eam despice eam si potes confunde eam. Sed volo instruere tuam linguam bene loqui Utis bene loqui Da ei moderatum motuz preciosa enim lingua non nouit nisi bona dīna semper cōstruere O q̄s sc̄m̄ ē os vnde semper celestia erumpunt. eloquia. O monache considerate te reddi turum rationem de omni verbo ocioso & tanto magis quanto minus mūdo es obligatus Non enim i foro sed in cella. habitare debes non familiam s; familiarum animas ozone pascere debes Non igitur tibi necesse multū loq̄ nec inter homines conuersari nec mercantias p̄tractare

vnde viuas Nam mercantias i monacho. vsuraum occultam. existimamus. Ama igitur o monache solitudinem: fuge multitudinem ne comprehendaris in verbo ac etiam confundaris in facto Et si interrogatus fueris melius est ad singula respondere breuiter q̄s diutius: imorādo verba curiosa & proluxa extendere Verbositas enim quid aliud est q̄s semē qd̄ fructum non facit. O verbose erubescere & cōsidera tuam grandem miseriam Quid enim aliud es q̄s sal infantuatu: qd̄ ad nullum valet p̄dimentum. Uere i fructiferus es & ifructiferos facis qui te libēter audiunt. O verbose mendax q̄ veritatez raro dicere voluisti. O eloquax cognosce te ipsum: nā loqui nunq̄ erubescis nec cōsideras quid s; q̄stum dicere possis. non mensuras verboruz snias. s; tm̄ vt satieris O verbose erubescere: quia oino cognosceris: qd̄ agis

De silentio

nam tua conditio est oc-
cultamāifestare nota i cō-
nientibus predicate. sed
si nescis: somnias in audi-
ta: fugis te scire quod ne-
scis vt libenter audiaris a
cunctis. O artifer menda-
torum o faber fabularum
rege qd dicitur: quia vir
linguosus non diriget nec
diligetur in terra promif-
sionis. O monache & tu di-
ligenter attendas. Nam q
non refrenat linguam su-
am huinsvana est religio
Qui non custodit linguas
suam monachus non est
q autem moderat linguā
suam prudentissimus est
verusque monachus est.
Eia ergo fratres mei ama-
te silētium ponite custodi-
as ori vestro. Estote solita-
rii. vt sitis angelis sociati
estote rusticis vt sitis ciues
sanctorum & domestici dei
estote muti vt sitis loqua-
ces: loquimini deo vt si-
tis veraces contemplate i
heremo vt contemplemi-
ni a sanctis in celo releua-
te capita vt eleuemini cor-

De prudētia

de extendite brachia vt ex-
tēdamini toto corpore vo-
lantes ad celum: ad quid
perducatur nos xps de^o no-
ster. amen.

De prudētia. sermo. iiii.

Ratres charissimi
nō solū silentiū te-
nere debetis i heremo: sed
et prudētiā rapere. Pru-
dentia enim vobis necessa-
ria est qz docet: quid fugi-
endum: & qd sciendum sit.
Prudētia eius docet te vt
nō superbias: nec mireris
d reb⁹ transitotijis: cū sint
caduce. & ea que possides
tanq̄ aliena possidere ad-
nertas. Prudentia docet
te vt que non potes perpe-
tuo tenere fructuose pmitt-
tas abire. Prudētia do-
cet te vt in cūctis semp idē
sis: taz i prosperis q̄s i ad-
uersis: sicut manus q̄ eadē
est: & cum in palmā extēdi-
tur: & cum in pugnum con-
stringitur. Ipsa te docet
quomodo reprehensibilis
sit nimia laudatio: & imo-
derata vituperatio. Illa q
dem adulatione: sed ista su-

Sermo

Quartus

specta malignitate. Pru-
dentia testimonium veri-
tati non amicitie reddit.
Prudentia cū disertione
promittit: & promissa acce-
lerat: & amplius q̄s pmittit
prestat. Prudentia do-
cet quō pntia ordines: quō
p̄teritoz recorderis: & quō
futura provideas. O bea-
tus qui prudens est & felix
& vere felix qui prudens in-
uenitur. Nam si cuncta q̄
habet amittit: clamor oia
mea mecum sunt. Que sūt
ista que sunt mea: nisi iusti-
tia temperantia: fortitudo
& prudentia. O vere pru-
dens oia que eripi possunt
bona non esse putas. Luz
igitur prudens sic in se cō-
tentus sit: omnia secuz ha-
bet in oibus sibi sufficiens
est. Imprudenti vero nihil
sufficit: quia in nullo con-
tentus est qz oia sine fine
sperat possidere: iō oibus
eget: Estote igitur fratres
prudentes sicut serpentes
simplices sicut columbe
Duo enim sunt. que con-
tra adinuicem sunt: vt

vnū sine altero: aut pax
aut nihil omnino sufficit
Simplicitas enim sine astu-
tia. stultitia reputatur astu-
tia sine simplicitate super-
bia approbatur. Astutia.
n. serpentis i quattuor di-
uiditur partes. Prima ē
q̄ totius corporis venenū
i gutture. colligit: & ibi pru-
denter docente natura ser-
uare studet: vt si aliquan-
do sibi necesse fuerit i p̄m-
tu habeat: vnde se defen-
dere possit. Sed in hac p-
te serpens quādoq; decipi-
tur. Mustella. n. semper
serpenti aduersatur: & ante
foramen cauerne serpētis
se ponit & eum prouocādo
tā diu vmbra caude sue so-
lere illudit: dōc ipsū egre-
diētē agnoscit. Tunc ve-
ro mustella desuper ascen-
dit insidias tendēs. vt cū
serpētis caput viderit ca-
ptalem vidictam sumat &
hoste quē nūquā diligēter
potuit prouocatus itaque
serpēs: extra cauerne fora-
men caput emittit: & cum
nihil deorsum videat ver-

so gutture respicit sursum sed mustella cernens tps optatum detes impremit citra venenum. sicq; absq; periculo inimicum occidit: hec est eniz prima serpentis astutia in qua fratres mei mundi sapientes notantur quorum prudentia non in celestibus: sed in terrenis tota versatur q bus diaboli s ymbra mutabilius rerum illudit illudendo decipit decipiendo occidit. Et ne forte valeant aspirare in ipsis terrenis cupiditatib: sepe eos cogit expirare. Secunda prudentia in serpente est q quando in aquam descendere cupit venenuz reponit in loco tutissimo sed recedens ab aquis iterum resumit venenuz. Hec. n. vestigia serpentis multi secuntur qui post ab renunciationem mundane conuersationis. post habitum sancte religionis post iuramentum sancte professionis post agnitionem sancte veritatis. reuertuntur

ad venenum prauae consuetudinis quibus melius esset veritatem non agnouisse: q; post agnitionem retrosum abire. In hoc eni vno fratres imitari debemus serpentes: q; venenuz deponit: sed no q; itez venenū resumit. Tertia prudentia serpentis ē: q; veterē pellē p singulos annos ex vere deicit quas depositurus angustū foramen inquit. p qd trāscies cū dolore pellem derelinquit sciens quia pelle dposita: pulchrior apparebit. per hoc eniz frēs mei datur intelligi: vt nos pelles vitiorum deponamus: et per foramen stigmatum christi transeamus: et tunc pulchriores apparebimus. Per hoc foramen diues ille zacheus intrauit quando omnia bona sua pauperib; erogauit. In hoc foramine maria illa meretricis habitū deposuit: et plorans ad pedes saluatoris veste sibi innouauit

Quarta serpentis natura est q; dū ledi queritur i capite: vt vitā seruet totuz corpus ad percussione exponit: q; licet corpus percutiatur: si caput illesum seruare poterit damna tñ mortis non patiatur. Sic et nos cuncta nobis aduersantia amore capitis sustinere non timeamus: vt i beata vita quiescere valeamus. Si. n. fuit petrus p eo in cruce suspensus sic et bartolomeus viuens decorans sic et paulus capite truncatus: sic et stephan; lapidibus vulneratus: sic et laurētius in craticula asfat; sic et virgo illa sanctissima retorta in pectore q glorianter. sic amputata. sic vulnerata. si afflicta pducebatur ad carcerem et quasi ad epulas inuitata: pibus domino agonem suum solēmiter cōmendabat. Estote g; fratres mei prudentes. et vigilemus i oratione. patienter oia tormenta portantes amore illius: i quo salus vita et resurrectio

nostra consistit. Stemus prudenter in oratione. Nā sicut angeli pure laudant deum in regione viuorum ita et nos q die et nocte psalmus dño: et debemus cuz sanctis angelis puritatem habere: q; sicut angeli pagunt in celis. ita et nos monachi facere debemus in terris. In hac igit fratres mei solitudine cōstiti: toto affectu orare debem; et pati. Patienter enim portare debemus omnia nec dicere psumamus. Ecce legumina ventosa sunt caesus stomachum grauat: lac capiti nocet aque potuz nō sustinet pectā. caules melā colia nutriunt: coleras porri accēdnt: pisces mihi nō sapiunt. Nolite hec dicere fratres mei: nolite etiaz cogitare. Non enim seculum reliquimus. vt delicate pasceremur in heremo: licet in heremo: non semp comedatis lac butirū caules. vel legumina licet hec non sumatis nisi tantum diebus solemnibus. et i i

quibus visitamini a sācto
sene episcopo valerio s̄z cū
ctis dieb' alijs herbas cru-
das panem ordeaceum: ⁊
aquam sumatis. n̄ tñ suffi-
cit tñ corpore abstinere. sed
ēt mētē illesaz huare debe-
mus. Eia ergo fratres mei
dilectissimi: quoz vita ut
puto sācta ē vt mulier vo-
bis viderūt ⁊ audierūt vti
ad ciuitatē ypponēsem: ⁊
secure pueni. quia ibi epi-
scopus erat sanctus homo
ille ualerius. Non enī cre-
debam episcopari. iō secu-
re perueni cum krissimis
meis amicis. Enodio. Si-
plicio. Nebridio ⁊ Alep-
pio. nil mecum diuitiaruz
portans Et dei gratia me
coadiuuāte fauoratus non
modicum a predicto sene
valerio fui qui mihi dedit
ortulū in heremo agētib'
segregatum: vbi multo la-
bore fatigatus edificare ce-
pi monasterium: ⁊ cū lon-
giori anxietate cōgregaui
in unum suos dei p nemo-
ra habitantes ⁊ sic uobis-
cum pariter viuere cepi se-

cundum regulam aposto-
licā omnia cōiter possiden-
tes. deinde placuit ei qui
me segregauit d̄ utero ma-
tris mee. mihi dicere ascē-
de supius ⁊ cū magna mo-
lestia factus sum episcop'
psbyter. Et qm̄ vobiscum
eē hic nō poteram: in do-
mo episcopi psbyteros me-
cum habere volui: ⁊ cum
eisdem pariter viuere cepi
uos vero tales inueni qua-
les d̄sideraui: castos beni-
gnos modestos: hūiles vo-
luntarie paupes: obediē-
tes: solitarios: misericor-
des: mūdū cū oi sua pōpa
calcantes. Sed qd̄ ad hec
oia sine p̄euerātia. Estote
ergo prudentes p̄scueran-
tes in bono: ⁊ uigilate i-
cōnib'. qz diabol' acuer-
sari' regnat: a quo ves li-
berare dignet̄ dñs oipotē
amē. Suplico vobis fr̄es
vt nō turbemini d̄ recessu
meo. decreuerā. n. d̄ u m
ter ues psolari: ⁊ uehiscū
habitare vsqz ad festū dñi
ce ascēsiōis: s̄z quia aduer-
sari' n̄ fortunat' ad pres-

puenit. iō redire hyponaz
oio p̄pellor cupiēs illuz vi-
dere: ⁊ cū eo pariter dispu-
tare. Ipe. n. toto affectu di-
scipare cōat̄ filios q̄s pepi-
uiserib' caritatis. Orate
p̄ me fr̄es ⁊ nolite d̄ficere
ut fortunatū sicut publice
sācte fidei infidiat̄. ita ⁊ nos
ipsuz cū suis cuz dei gratia
coadiuuāte publice supare
⁊ p̄uere ad uiam uerita-
tis possimus Amen.

De obia ad psbiteros su-
os sermo. Quintus.

In oibus operibus
vestris sacerdotes
dei altissimi semp
mēores estote man-
datoruz dei ⁊ in omnibus
sitis obediētes: vt digni re-
promissione p̄ eius gratiā
inueniri possitis. Scientes
qz sine obediētia omnia va-
cua: ⁊ cū obediētia oia ple-
na caritate reperiūt. Obe-
dire igit̄ nobis necesse est
non tñ bonis ⁊ modestis
sed etiā discolis ⁊ malis. n̄
tam an qz mali sunt: sed qz
bona obseruare p̄cipiunt

quibus obedire debemus
O venerabilis sācta qz obe-
diētia salus oīuz fidelium
custodia oīuz virtutum: tu
celū aperis ⁊ infernuz clau-
dis: Tu ēt filius dei ad ter-
rā posuisti ⁊ uenit inter ho-
mines: n̄ vt faceret volūta-
tē hoīs s̄z voluntatē patris
eius qui eum misit. Volun-
tas. n. p̄ris fuit vt redime-
ret humanū genus. vt re-
cōsiliaret ⁊ creaturā suam
q̄ pierat: ⁊ vt hec voluntas
p̄ficeret: filius fuit obedi-
ens vsqz ad mortē. Ut er-
go nō eēt nobis obediētia
laboriosa exitū p̄ntis vite
saluator p̄ obediētia termi-
nauit. Iure ergo obediē-
tia omni sacrificio p̄ponit̄
quia de potestate diaboli
nos eripuit: qd̄ nullum le-
gale sacrificium facere po-
tuit. Nec miruz si nos pec-
catores obediētie in hac
vita subijcimur. quando
hanc mediator dei ⁊ homi-
num etiam in morte non
deseruit: ⁊ ei se subiecit: qz
p̄ omnia erat patri equalis
Nos autē propter pecca-

tum alijs hoibus subiecti
 sum⁹. Nā natura oēs eq̄
 les gēuit: sed i nequalitas
 q̄ accessit ex vitio: ē ordina
 ta ex dei iudicio. Un̄ nos
 oportet obedire hoib⁹. Sꝫ
 p̄ obediētiā nunq̄s dꝫ fieri
 malū ēt si angelus: vel ar
 changelus: cherubim vel
 seraphim. tibi p̄cipiat: nec
 ipse deus q̄ ē b̄ndictus i se
 cula p̄t nobis p̄cipere q̄
 toto affectu eū nō ligamus
 Sed scire debetis sacerdo
 tes dei: q̄a propter obediē
 tiā: aliquado dꝫ bonus qd̄
 agimus: intermitti. Clerū
 q̄a nōnunq̄s nobis istius
 mūdi p̄spera nōnunq̄s iu
 bēt aduersa p̄pterea scien
 dum ē q̄ obedientia aliq̄n
 si de suo aliquid nō habe
 at minima ē. Nā est huius
 mūdi prospera: p̄cipiūtur
 cū locus sup̄ior iperat. is
 qui ad hec. p̄cipiēda obe
 dit. virtutē obedientie sibi
 euacuat si ad hec ex p̄prio
 desiderio anhelat. Rursū
 cum mundi despectus p̄ci
 p̄iter. cōprobria contume
 lie iubēt nisi ex semetipso

aius appetat obediētie me
 ritū sibi minuit q̄ ad hec. q̄
 in hoc mūdo despecta sūt
 inuitus nolensq̄ descēdit
 Debet ergo obediētia i ad
 uersis ex suo aliqd̄ habere
 ⁊ in prosperis ex suo aliqd̄
 nō. habere. Quod b̄n̄ ostē
 dimus: si duoz̄ amicorum
 dei facta in. medio. p̄fera
 mus. Adoyles. n. deo iu
 bēte. vt. israelitice plebi p̄
 esset apud. se humilis fuit
 ⁊ gloriā tāti regiminis. cō
 siderās: ⁊ expauescens ne
 hoc recipet: se hūiliter ex
 culauit. Sed paulus apo
 stolus dei reuelatione ad
 monitus vt Ierusalē p̄ge
 ret nec ignoraret ea q̄ ibi
 pati deberet vñ cum fide
 les vellent. eum tenere. ex
 clamauit. Ego autem non
 solum alligari sed ⁊ meri
 paratus sū p̄ nomine: Je
 su. Ecce ierosolimam per
 git per reuelationem ad
 uersa cognoscit: ⁊ tamen
 hec libenter appetit. Adoy
 ses autem ad prospera de
 suo nihil habuit quia p̄e
 cibus supplicauit ne popu

lo p̄cesset. ¶ Paulus etiaꝫ
 ex suo voto aduersa susci
 pit. quia mala imminen
 tiā cognouit ⁊ ad acriora
 se preparauit Adoyles au
 tem gloriā. potestatis vo
 luit declinare ⁊ paulus du
 ra ⁊ aspera voluit sustinere
 Ergo. vtrorūq̄ seruatorū
 dei virtute instruimur. vt
 si obedientie. palma com
 prehendere nitimur pro
 spera mundi ex sola visio
 ne suscipiamus. ⁊ aduersa
 ex deuotione complectamur.
 Ergo sacerdotes dei
 altissimi vt multi. vestruz
 viderunt ⁊ audire. potue
 runt veni ad hanc ciuita
 tem cum krissimis meis
 amicis. Enodio Simpli
 cio. Aleppio. Mebridio ⁊
 anastasio secutus deniq̄
 veni quia sciebam p̄sula
 ri sanctum senem valeri
 um. ¶ Propterea securus.
 accessi. non vt haberez in
 vos potestatem. sed vt. ab
 lectus. essent in domo do
 mini omnibus diebus vi
 te mee. Nec vt ministrari
 deberem sed. ministrare.

⁊ pacifice viuere optabam
 in solitudine. Nihilq̄ di
 uitiarum mecum detuli sꝫ
 dei gratia coadiuuante fa
 uoratus etiam a sancto se
 ne episcopo valerio mona
 sterium in. heremo agenti
 bus segregatum multo la
 bore fatigatus edificauit ⁊
 cum longiori anxietate ser
 uos dei per nemora habi
 tantes in vnum congrega
 ui. ⁊ cum eis pariter viue
 re cepi secundum modum
 regulam sub sanctis. apo
 stolis. constitutam omnia
 comuniter habentes ⁊ pol
 fidentes. viuentes in. vigi
 lijs. ⁊ orationibus vltra id
 quod explicare possumus
 Quorum fama ad. aures
 sancti episcopi. Valerij p̄
 uenit. ⁊ placuit sibi nos in
 heremo visitare: ⁊ stetit no
 biscum. xij. diebus do
 nans mihi ortum ameni
 tatibus plenum i in pla
 nitie positus. Et: quia agē
 tibus segregatus erat lo
 cus. libenter illum suscepi
 vt edificarem etiam mona
 steriū fratrum quos tales

De obedientia ad suos presbyteros

inuenerā quales inuenire
consideraueras. Quo edifica-
to, placuit qui, me segrega-
uit & vtero matris mee in-
uocauit me p̄ grās suas mi-
hi, dicere. Ascende superius
Et sic cū molestia & cū grā-
di arictate factus sum ep̄s
presbyter. Et q̄ cum fratri-
bus meis ut hactenus fece-
rā, semp corpore bitare nō
poteram: p̄pterea infra do-
mus episcopi vos clericos
hēre nolui & mor vobiscus
s̄ formam apostolicam vi-
uere cepi. Placuit at̄ vo-
bis, omnib⁹ vnū in deo se-
tire: & oia, cōmuniter possi-
dere. Nec at̄ facere volui-
stis non coacte s̄ sponte &
vsq; ad mortem viuere sine
pprio p̄fiteri voluistis. O
presbyter attēde & vigilanter
attēde: q̄d p̄mittere tuū fu-
it: s̄ dimittere nō ē tuū. Al-
ligatus es v̄ro: noli in q̄-
rere solutionē. Absolutus
es ab v̄roze noli q̄rere v̄ro-
rē q̄a mecū habes cās. Li-
gasti te mihi: nūqd te p̄pu-
li. Nūqd te rogauī vt veni-
res. Nūquid applausi pro

mittēs hec & illa. Absit oio
Igit̄ esto fidelis: & dabo ti-
bi coronā vite. noli mihi re-
sistere: s̄ esto vsq; ad mor-
tē obediēs. noli mihi resi-
stere: q̄ ois ptās a deo ē: &
q̄ ptāti resistit dō resistit.
Nō tñ ueni ut sup uos ptā-
tem haberē: s̄ tñ vt cū fra-
trib⁹ meis uiuere in solitu-
dine. Et ecce nūc ep̄s sum
& paupem me eē nō erube-
sco. Quare q̄ paup paup-
tatē suare p̄missi. Laute
ne paupes relinq̄tis. Pau-
peres mecum eē voluistis
cauete a diuitijs capiāmi-
ni. Voluntas mea fuit vt
semp toto affectu paupes
simus. Quod & si nō fuci-
mus hec paupertas q̄ foris
gerimus: nō paupertas sed
grandis miseria estimāda
ē. nolite ergo mihi resiste-
re. q̄ ois ptās a dō est. nō
enim p̄temnēda ē ptās: si-
ue mundi: siue ecclesie sit
ptātes enim omnes a deo
ordinate sunt nam domi-
nus dum leprosos curasset
eos ad potestatem misit ai-
cens. Ite ostendite uos se-

Sermo

Quintus

cerdotibus. Et ad samue-
lem cum sperneretur a iu-
deis. ait dominus. Non te
sp̄nerunt sed me. Et ad
Moysen: Homo quicumq;
fecerit supbiam in sacerdo-
tē. aut: in iudicē: morietur
Laute ergo sacerdotes ne
aliquis vestrum audeat in-
surgere contra prepositus
vel presbyterum qui omniū
vestrum curam gerit. Ipsi
enim positi sunt in ecclesia
ad nostrā vtilitatē: vt p̄ui-
deant qd agere debeamus
vt etiam pro nobis ratio-
nem deo reddant & vnita-
tē ecclesie custodiant: de q̄
dominus nos voluit eē so-
licitos ne tāq; oves nō ha-
bentes pastorem p̄ diuer-
sos, errores ab v̄nitate fi-
dei, diuisi eēmus. Sicut,
n. vnus ē dominus, & vn⁹
pastor, sic & vnum ouile eē
voluit. p̄pterea noluit do-
minus sciendi tunicam in-
consultilez que integra erat
q̄ nō patitur ecclesie viola-
ri v̄nitate. Iō Paulus ait
Obscuro fratres p̄ nomen
dñi iesurpi vt non sint i vo-

bis scismata: s̄ seruare vni-
tatē spiritus in vinculo pa-
cis. Nā sicut multi radij, p̄-
cedūt ab vno sole: & tñ vnū
lumē ē ita & nos multi ab
vno capite procedētes, oia
pacifice & cōiter possidere
debem⁹. Insurgunt, n. fre-
q̄nter inter nos tempesta-
tes inimicorum volētium
nostras concordias rum-
pere, & discordias seminan-
do v̄nionē pacis extingue-
re, aggrediuntur nos fre-
quenter leones teterrimi:
vt caput feriēdo membra
saltē moueantur terrore.
Et quod grauius mihi est
non solum a malignis spi-
ritibus sepe mala patimur
s̄ etiam a domesticis dila-
niamur, & frequenter peiora
sunt intestina bella aquib⁹
non cauetur, q̄ foris in seca
q̄ p̄uidētur. Ecce, n. babel
iustus a domestico fratre
occiditur. Et au fratrē fu-
giētē psequitur. Joseph
a fratribus veditur. Et a
discipulo saluator traditur
Nec omnia mala facta
sunt quia obedire negligē.

rūt similiter accidit Janua-
rio nostro. q̄ colūna obedi-
entis: et paupertatis iter nos
esse videbatur cuius perdi-
tionez frequenter flere et vlu-
lare debem⁹: nam ad nos
cū lachrymis venit et pau-
ptatez quā diu viueret ser-
uare promisit: et tñ vineam
et agruz nobis ignorant i-
tibus in seculo possidebat
O professio mortifera. op-
ditoris p̄missio ore dicebat
et corde odiabat. Sc̄m cre-
debamus: q̄ oibus peior
erat: Et sic ānis. xij. et am-
plius. Januarius noster:
vt vidistis: et audiistis. ma-
le vixit et male morit⁹: Qua-
re vel quō male vixit: nisi
q̄ suuz nō erat secreta
tenuit. Quō et male morit⁹
nisi q̄ in fine se nō cogno-
uit: et obstinatus i suo sen-
su: nobis ignorantibus: te-
stamētū fecit: et filius quez
hēbat in seculo ditauit. O
utinā saltē i fine hoc nobis
dixisset. vt oratibus nobis
veniā ipetrasset. s̄ nec con-
fessus fuit: nec eū fecisse pe-
nituit. p̄pterea d̄ meis nō

est nec dum viueret erat.
Ligate igit. manus cada-
ueris eius ponētes in pan-
no ligatos centum et vnde-
cim siclos: quos in parie-
te cellule retinebat flentes
dicentes. Pecunia tua te-
cū sit i pditione. Non enīz
licet vbi seruis d̄ eā collo-
care: vel ponere victu vel
in vestitu: vel in opere mo-
nasterij: q̄ p̄cium dānatio-
nis est. Ea igitur sacerdo-
tes dei cauate ne deficiatis
in tētationibus. cauate ne
rebelles mibi sitis publice
vel occulte. Sitis mibi fide-
les. sitis mibi et obediētes
Et si vobis graue ē et mole-
stū egredimini foras. p̄gi-
te ad frēs meos: et discite
ab eis q̄ mites sunt et hūi-
les corde: pauperes spiri-
tu: et filij obediētie. Egre-
mini foras et qd̄ estis: et qd̄
ipsi sunt p̄siderare vos vo-
lo. Nunquid et vos tales estis
quales et ipsi sunt. O utinā
tales essetis quales et ipsi sūt
vos. n. voratores estis. et
ipsi summe sobrietatis vol-
discursores ciuitatis: et ip-

si visus hūm fugiūt. vos
ipudici: et ipsi casti vos de-
risores: et ipsi feruentissimi
oratores. vos pellibus cu-
niculoz vel virioz ornati
inceditis et ipsi oio colore
nigerrimo. asperrimoq̄ i-
duti sunt. p̄terea ea que.
itricus sunt. Vos deli-
cate pasci summe curatis
carnes varias affectantes
et ipsi postq̄ heremum in-
trauerunt nūquam carnes
sumpserunt. Vos vina ele-
cta et inebri nigra q̄ritis. et
ipsi paucillū aque recipiūt
Vos baltheis. militū mū-
do apparere desideratis: et
ipsi zonis cameloz renib⁹
succincti more helie et iohā-
nis sunt decorati. O vinea
mea electa: ego te planta-
ui cauate deprecor ne con-
uertaris in amaritudinem
ne me pauperē dimittas et
ianuarium diuitem sequa-
ris. O vinea mea felix cu-
ius botrus summe p̄time-
sco ne sit in fine amarissi-
mos. O quid faciemus tūc
in die illa calamitatis: in
qua deus pater dicet filio

voca operarios et redde il-
lis mercedem. Tūc añ iu-
dicem audiet. vox rebelio-
nis v̄re qd̄ promiseritis: et
quō ea seruare voluistis.
fugere mundum et que sua
sunt contemnere promisi-
stis et ecce iam rebelles to-
tis affectibus in mundāis
preoccupati estis: Cur er-
go murmurastis: si in his
pascalibus diebus p̄sentia
liter vobiscum non fui.
Placuit. n. mibi segrega-
re mea a vobis pergere. ad
frēs meos i solitudine: q̄ vt
frequenter dixi: tales iuueni
quales iuēire: desideravi. cur-
g. turbamini. Nunquid ipsi
vere paupes. Nunquid obedi-
entes. Nunquid mūdū: et pō-
pas ei⁹ p̄culcauerūt: Nun-
quid i forma viuēdi vos mul-
to tpe. p̄cesserunt. Nunquid
vere fratres mei et p̄s sūt
Nunquid per eorum crez
pla ad viam veritatis: pue-
ri. Nunquid eos semp. dile-
xi. eoz factā p̄uersatiouē
semp desideravi. Nunquid
et Simplicianum. liguriē
sem in fide instructus sum

De Misericordia

Cur igitur murmuratis. Cur de
mea absentia. dolore habere
dicitis. facite que placi
ta sunt mihi et tunc ubicumque
facero. uobiscum ero usque ad
consumationem seculi. Dece
ueram enim cum eisdem ru
sticis meis in charitate
humiliter habitare usque ad fe
stum sancte ascensionis do
mini nec ad uos redire op
tationem quousque uos emen
datos esse cognouissem. scilicet
quoniam fortunatum ad
uersarium ad partes oculi
te uelut lupum percussisse iam
sentio. ideo compellus reuer
sus sum ad uos cupiens illum
uidere: et cum eo pariter di
sputare: et illum conculcare
domino attriliante: qui to
tis uiribus dissipare cona
tur et iugulare filios quos
pepi in uisceribus. charita
tis. Orate igitur. et nos uo
biscum orare volumus. de
sinites de mea absentia. am
plius litigare. Orate et nolite
desistere ut. fortunatum
manicheorum. presbyterum si
cut publice sancte christiane fi
dei infidiatur: ita et nos cum

suus dei gratia coadiuante pu
blice cum supare possumus
orat sine intermissione. ut ma
nere. digne possitis. uoca
tione clericorum quam per gratias di
uocati estis. ut uos uocabi
mini mercedem in die nouis
simo accipe. increamini et
non sicut ficus absque
fructu: maledicamini: et
succidemini et in ignem mit
tamini. tanquam destructores
legis terram. occupan
tes. et preuentus. iniquitati
bus uestris adiuuet autem
uos ipse deus ad proficien
dum mirabilia de lege sua
que benedictus in secula. amen.

De misericordia. sermo. 6.
Fratres carissimi an
nuncio uobis gaudium
magnum: quoniam fortunatum
manicheorum presbyterum
dei gratia. superauimus. et
obstinatus in suo sensu ue
lut alter filius perditionis a
plebe nostra et recessit consu
sus. post cuius recessum
baptizauimus fere. 60. paganos
qui sibi aequaliter addere
bant. Et ecce modo reuer
sus sum ad uos cupiens per

Sermo Sextus

ficere. opus quod incepti Beati
igitur misericordes quo
nam. misericordiam con
sequitur. O si diligenter: cum
siderarem misericordiam
dei in uobis possemus ha
bere miserendi formam.
O fratres quid christum
incarnauit nisi. misericor
dia. Quid enim subiecit no
stre misericordie. nisi sola cle
mentia. O beata miseri
cordia. que sola comertius
nostre salutis agnouit. so
la enim misericordia ad de
um dirigit. hominem sola
ad deum adducit homines
sola deum deducit ad ho
minem. Hec est sola media
trix aduersos consolans
hec diuictos copulat hec
sola deum humilians: nos
sublimat. O quae pia fuit
descensio ut nostra esset glo
riosa assumptio. O gradis
misericordia. O infinita tu
sola potuisti trahere deus
de celo ad terram: ut uos eri
tis ad regnum erigere. O
magnum misericordie vin
culum: quo deus ligari uo
luit et potuit: et homo liga

tus vincula iniquitatis de
rumpit. O monache si tu
am considerares miseriam
et opera dei erga te non in
uenires nisi misericordiam
Misericordia est si flagel
lat ut emendet: si a pecca
to per tribulationem liberat
si ipocritas et tyrannos re
gnare permittit. Hec enim
omnia deus cum miseri
cordia facit cupiens nobis
vitam eternam donare.
Attende ergo fratres mei at
tendite. nam in pastore de
bent esse simul miseri
cordia et iustitia Misericordia
enim sine iustitia destruitur
et incrudelitatem conuertitur.
Et iustitia sine miseri
cordia: nunquid accepta est
apud deum. Absit iustis
enim et iniustis beatis et da
natis misericordiam cum
iustitia semper agit om
nipotens deus quia bea
tis dat gloriam quam uolunt
merentur habere quibus
cumque bonis commissis. et
malis dat penam: quam
maiozem merentur habe
re de malis commissis.

Estote igitur fratres misericordes: sicut pater vester misericors est. Estote misericordes pensantes quantum ad vos in misericordia floruit pro populo: pro cuius salute petijt deleri de libro vite: et quanto ite: zelo rectitudinis obtinuisse veniam cuius ait ad populum. Donat vir gladium super femur suum. Ecce qui vitam oium cum sua morte petijt paucorum vitam gladio destruxit intus igne amoris et foris accessus zelo iustitie et severitatis. utrobique fortis legatus cum populi apud deum precibus: et cum dei apud populum gladius elle gavit. studeamus igitur fratres mei misericordiam duz vivimus: rapere. Libet a nobis esuriens. vestiat a nobis nudus recipiatur a nobis peregrinus: proleat pro nos pupillus: visitet a nobis infirmus: sepeliat a nobis defunctus. Ista enim sunt opera misericordie: de quibus interrogari debemus in die novissimo: sed dicetis. Ecce inheremo: sumus: pauperes

videre non possumus et orphanos pupillos et viduas quomodo solari valemus. Adortuos sepellire quomodo possumus. O fratres bene scio vos inheremo esse nec pauperes vos videre credo: nec vos monasterium exire cupio: ut fratres vel proximos solari possitis. Quam plures enim cognovi pro hac causa monasterium exiisse. quod tamen ad monasterium nunquam reverti sunt sub specie boni multa mala sunt. Ecce enim diabolus dicit. O monache an ignoras tuam matrem volere. Ecce nuperrimam matrem amisit filius sepeliuit possessio nemine perdidit infirmam ad mortem vellet forsitan consistere. quid in heremo agis. Quid cogitas: surge velociter: egredere monasterium ingredi civitatem penetra domus parentum: exerce in eis opera misericordie. Hoc enim deus vult: hoc fieri precipit. Dum enim suus diabolus cogitat: aliquando et in monasterium credens bene facere. Et ecce enim duz ap

propinquum filium osculatur pater amplectitur: parentes applaudunt dicentes. noli nos derelinquere: fratres enim sumus: pater enim antiquus est: tibi incubit familia regere. quod ergo amplius ad monasterium redire presumis. Et sic auditus sentit et sentiendo remanet et in seculo remanendo. oibus peior efficitur et quod quod bonum fecit amittit Laute igitur fratres mei canete a malitia diaboli Exercere tamen vos volo opera misericordie et si in seculo non habitatis nec inter gentes exerceat tamen opera misericordie bene potestis orando obsecrando et deprecando pro orphanis et pupillis Si hoc non videt vobis sufficere pensare debetis quomodo ceterum et plures in monasterio simul habitatis et sepe infirmamini sepe a diabolo affligimini sepe patimini iniqua: sepe morimini Exercere ergo potestis est inter vos opera pietatis sed dicit quod ex vobis. Matrem in seculo habeo et ego usque ad mortem in monasterio vi-

vere deo promisi. Ecce enim pater infirmam non potest sine me vivere Quid ago. quod eligo Si exiecto votum frango Si stetero patrem mori permitto Quid ergo. O fratres mei attendite quod agere debeatis sicut nunc mihi occurrit nam si pater alicuius sine monacho filio vivere nullatenus potest procurare deus filius quomodo de bonis monasterii. pater subueniat. Et si monasterium impotens fuerit filius toto affectu videat quomodo pater non deficiat Et si non viderit cuius dei benedictione monasterium. de licentia maioris exeat. et verbo. ope patri subueniat. ut non deficiat ex negligentia nec votum frangeat credat si potest eius patrem vivendo remanserit. statim ad pristinam vitam. redire non pigeat sancte et iuste vivendo. sicut inceperat et tanto fortius quanto miserit se plus in paterno ministerio ultra necessitatem gravatum. Nullus igitur erit qui se a misericordia excusare poterit nec dines quod

babet nec pauper quia calice aque frigide non caret nec monachus quia saltu. orare debet. O homo qui crudelis es in alterius iustitia teipsum plus agnosce. nam si bonus es o monache cadere facilliter potes si diues es demum fortis est non natura si sanus es ecce infirmitas instat si sapiens es non habes constantiam. Igitur circa omnes tam sapientes quam infirmos tam circa sanos quam infirmos tam circa nobiles quam ignobiles misericordiam habe. O homo quid dicitur te erit si saluator tuus clemens et pius fuerit et tu misericordiam ignoraueris. nascatur frater mei misericordia inter vos non tamen ex negligentia non expulsiuitate non ex infirmitate sed omnibus modis sit circumscripta ut sic suum retineat proprium quia iusticie non auferat debitum. O monache vide sci ioseph. misericordiam qua fratrum suorum est ob solita iniuria. Legite fratres dicitur clementiam quam filii prescientis de-

bebat. dementiam. O monache si claueris viscera. misericordie. indigenti omnino claudes tibi ianua christi. Hec est. n. porta domini et iusti intra bunt in eam. Hec nouum testamentum illuminat et ueris rigore extenuat. Hec est lignum quod moyses aquas dulcorauit hoc est sal quo beatus aquarum sterilitatem extenuauit hec est farina quam beliseus mortem quam in olla erat extirpauit hoc est oleum quod samaritani infudit vulnerato hec est aqua iordanis quam curat lepra naama. syri. Hec sola uirtus est quam diuidit iter crudelis et pius. iter regem et tyrannum. O monache ubi est si tibi dei misericordia non subuenisset. Si. n. deus tecum ageret districta sententia: non posses cogitare penam: quam resistes. ret tuis meritis omnia emittat tribue dei misericordie. et a simili misericordiam expectas in usum primi. non sis inuoluntarius in miserando cum sis expectus largitate in deo. Amen. G. fratres mei misericordiam nunquam uidi pius hominem

la morte finire: quas misericordiam faciat nobis deus Amen.

De obedientia sermo. 7.

Ratres mei dilectissimi: obedire oportet deo in omnibus: si saluari cupimus in heremo: et si difficile nobis uere: considerare debemus obedientiam filii dei et nostras deponere contumaciam non differamus. Ipe. n. filius obediens fuit ad contumelias crucis. et nos contemimus eius obedire preceptis Christus. n. obediens fuit usque ad mortem: non pro sua sed pro nostra utilitate. Estote ergo non pro sua sed pro uestra utilitate et salute in omnibus sibi obediens. Ecce. n. fratres angelus in omnibus obedit deo et tu qui cinis es uermis tradicis deo. In sensibilia obediens deo et tu rationalis resistis deo. sola sua semita non dueniat: nec luna nec stelle. Via. n. celi cuius indulget officij. tu uero dei uoluntati in omnibus qua resistis. Ad nutum dei capitibus decorant: terra im-

bibus fecundat: frondibus crispant sylua. in interioribus concatenat auicula omnia deo obediunt: solus homo dei uoluntati resistit. O monache lege quod dicitur. Melior est obedientia quam uictime. Que causa est nisi quia in uictimis aliena immolatur caro sed in obedientia uoluntas propria et caro mactatur. Estote ergo obediens: ut deum placare possitis de peccatis commissis. Tanto enim citius placat homo deum quanto repressa arbitrii sui superbia gladio precepti se immolat. Cauete tamen in obedientia fratres mei. Sub ipsa enim potest latere sed draconis sub specie mellis. Lupus sub pelle ouium in potu dulci uenenum sepe latitat: et in olla sepe mors ponitur. Attendat ergo qui precepit: et qui precepit et qui obedire intendit. quia obedientia sit honesta. et omni discretione decorata. Nam si discretione non fuerit crudelitas existimanda est. Si bone

De Obedientia

sta nō fuerit nullaten⁹ obe-
dire debemus. Verbi gra-
tia: Si precipit q̄ deū nō
diligamus. vel q̄ deum
odio habeamus: nūquid
obedire debemus. Nūquid
vel ipse deus hoc p̄cipere
pōt. Honesti igit̄ fr̄es de-
bēt p̄cipi: iusta ⁊ si hōesta
vel iusta rōfurint: nullate-
nus obedire debemus etiā
si apostolus nobis hoc idi-
cauerit. Tenete igit̄ fr̄es
mei ⁊ i cordib⁹ alligate q̄
obedientia sine discretiōne
cassa est: ⁊ venit nō ex par-
te obedientis sed p̄ciētis: ⁊
obedientia hōestitate priua-
ta supbia est ⁊ venit ex vri-
usq; parte consentientis ⁊
p̄cipiētis: ⁊ in die nouissi-
mo pari pena puniēt. Lu-
stodite qd̄ p̄cipitis. caute
⁊ pōderate qd̄ iponitis. nā
quotiescūq; obediētia hōe-
sta ⁊ iusta nō fuerit toties
ad irregularitatē se deue-
nisse pastores agnouerint
obedientia igit̄ fr̄es tūc ve-
ra. tūc sc̄tā tūc meritoria ē
q̄ vitata est discretiōe: ho-
nestate: iustitia: ⁊ humili-

tate. Iste. n. sunt socie san-
cte obediētie: sine q̄ omni-
no obedientia vana ē ⁊ mu-
tilis. Hec ē illa obedientia
q̄ concordiam conseruat i an-
gelis: pacē nutrit in mona-
chis. tranquillitatē gnat in
ciuibus. Hec ē illa obediē-
tia: sine qua respublica sta-
re nō pōt: sine qua familia
aliqua regi non pōt. O q̄
enorme vitiū qd̄ obediē-
tie cōtrarium fuit p̄ quod
diabol⁹ celū pdidit. Ider
hoc homo paradisu⁹ amis-
sit: per hoc saul regnū per
hoc salamon amorē diui-
num. O sancta dei sponsa
obediētia. tu p̄fecta scala.
qua celum ascēdit. tu qua
driga qua elyas vctus ē i
paradisu⁹. tu porta paradisi
fidelium. ⁊ clausura reo-
rum inferni. O sancta obe-
dientia tu humilitatē nu-
tris: tu paciētiam probas
tu māsuētinem examias
Estote ergo fr̄es cum obia-
am obediētes reddētes q̄
sunt cesaris cesari ⁊ q̄ sunt
dei deo. Tunc vero reddi-
mus cesari d̄bitum suum

De perseuerantia

quando vilia in p̄latis nō
stris reddim⁹. Hec. n. du-
lia p̄sistit: i reuerētie exhi-
bitiōe: ⁊ dilectiōe. Hoc at̄
facere debemus nō solum
pastorib⁹: s; ⁊ sanctis dei
⁊ tūc reddimus per obedi-
entiaz q̄ sunt cesaris cesari.
S; tunc reddimus q̄ sunt
dei deo q̄ in latria pseue-
ram⁹. Hec. n. soli deo cō-
uenit. Hec. n. p̄sistit i oīo-
ne: ⁊ gratiaz actiōe. cult⁹
exterioris exhibitōe. ⁊ in-
terioris mētis deuotione.
Quod facere nos ⁊ pseue-
rare nobis deus p̄stare di-
gnetur in eternum benedi-
ctus. Amen:

De perseuerantia sermo. 8.

Ratres mei sicut
ait ap̄ls nō pōt co-
ronari nisi q̄ legitime cer-
tauerit. Nullus. n. legiti-
me certat: nisi q̄ in campo
vsq; ad finē certa t̄ si cer-
tatq; ad finē legitime
cerat. id̄ merito coronat̄
Non igit̄ magnum bonū
inchoare: qd̄ bonum ē: s; p̄-
sumare hoc solū p̄fectus
Multi enim magna ag-

Sermo. Octauus
gredimur. Officiunt in
via multi exiunt i desertū
s; pauci pueniunt ad terrā
p̄missiōis. O fratres mei
non tedeat incipe magna
nec fastidiat tenere ichoa-
ta: sciētes q̄ perseuerantia in-
format meritum colorat
boni p̄positum: remune-
rat curentē: coronat pu-
gnantē: ducit ad brauium
conducit cunctos ad por-
tum. Hec ē tunica telaris
sancti ioseph: vsq; ad finē
contingēs. Hec ē tūca sa-
cerdotalis vsq; ad pedes
pueniēs. Hec ē cauda bo-
stie quas tenemur reddere
deo. ⁊ offerre. hec ē calca-
neum bone opationis qd̄
contra serpētis morsum d̄-
bemus obseruare. hec est
virtus q̄ deum ligat. hec ē
q̄ oē bonuz informat. hec
ē perseuerantia: qua laureā
tur martyres: q̄ virgines
coronant̄: qua sacerdotes
sublimant̄ ⁊ confessores.
Hec ē vestis sine ruga: tu-
nica sine macula: bonitas
sine malitia. O monache
q̄ bene incepisti caue ne ca-

De Perseuerantia
das. caue ne ad tps vire-
scas. in afflictionibus. cō-
pareris. quid nunc nascit &
marcescit. Laue ne seno-
statim marcescit. Laboremus
g̃ frēs & laborātes. p-
seueremus laboremus: vt
pseuerantiam hēam⁹. La-
borēt monachi vt retineāt
laborēt virgines. vt se ifor-
mēt laborēt vidue vt i ipsa
pseuerent. Attēdite tñ frēs
nā diabol⁹ qñq; seruos di-
ad bonū icitat & pducit vt
bono grauius. eliciat ma-
lū Cōtra hūc diaboli isul-
tū valet sola. pseuerantia vt
bono. sine bona pcludant
initia vt pncipiū medio me-
diū ne discrepet vltio. Bo-
nū. n. inchoare & malo sine
pcludere qd aliud ē q̃ mō-
struosas res pficere. Illa.
n. actio q̃h chimera ē: que
initū. hz aratione s; finem
a sēsualitate. Cū. n. sic agi-
tur. hūano capiti ceruicez
pictor equi nam igit & sup-
inducit in fructuosas. plu-
mas. Laue. g̃ mōache. ne
actio. tuam ostrum manet
Snormis. n. erit fetus vē

Sermo Octauus
tris si capiti nō correspon-
deat finis. Quidam. n. ha-
bent initium bonū quoruz
vita mōstr; ē mirabile qua-
si. hominis ptendens ca-
pnt sed mediū in luxuriam
descēdit. ventrēq; ouinuz
h; & ad vltimum in rapaci-
tatem lupe pedes ostendit
O mōache qd tibi prodest
bonū inchoare & nō finem
cōcludere Domus virtu-
tis amittis dānu; incurris
& grāde suppliciu; pome-
reris. O quā tibi meli⁹ fuis-
set viā veritatis non agno-
scere q̃ post agnitioā re-
troire p inconstantiam. O
monache leuis reputaris
p tuam apostasiam cuz iu-
da incurris. mentis instabi-
litate postponis deū amit-
tis amicos spiritū & spes p-
dis odio a cunctis habent
& velut oibus. peior. apo-
stata pprobaris in vita. O
monache attēde q; nisi. p-
seueratis morieris. Igitur
si incepisti edificare perface
si nō incepisti icipe. Si ob-
tulisti florem iuuetutis tue
diabolo saltem fac scie-

De Ira
ctutis tue imolare non dif-
ferras christo Ipse. n. mise-
ricors ē & recipiet te liben-
ter & dabit. tibi stolā candi-
dam & annulū i manu tua
& calciamentum. i pedibus
tuis Tūc inueterare olim
diebus malis reuocabitur
vt aquile iuuentus tua du-
ras in. eternū. Incipite g̃
frēs mei & pseuerate redu-
cetes vobis ad memoriaz
a quanto bono recessit. iu-
das & quo seruēter bñ age-
re cepit vt ligna vobis exp-
mere nullatēus posiz quo
modo tñ perseruauerit sci-
tis. Ecce. n. Salomon per
inconstāiam corruit sic &
Saul sic. & multi alij. quia
multoz incipe fuit. s; pse-
uerantium paruus ē nume-
rus. Lauete g̃. quo caute
ambuletis p̃siderātes q; q
se existimat stare caueat ne
cadat felix g̃ ē q. bñfacien-
do perseuerat vsq; in fines
Quod donū. p̃stet nobis.
ille qui. p nobis: mori di-
gnatus est. Amen.

De Ira Sermo. ix.
Ratres mei dilectif-

Sermo Nonus
sini sicut. omnium habe-
re memoriam & in nullo er-
rare non humanitatis s; de-
itatis solum est ita tur-
bari obliuisci & pati solum
humanitatis ē & non deita-
tis Nam deus non menti-
tur vt homo nec vt filius
dominis irritatur huma-
num est ergo fratres mei
turbari & irasci & iram in-
currere bonoz & malozum
communis ē cōditio. s; i ira
vel odio pseuerate diabol-
icum est Ideo vos que spi-
rituales estis maxime attē-
dere debetis ne ira in sinu
stultozum requiescat. fa-
tuus enim statim iram su-
am indicat fortiter tamē
spiritum irascibilem p̃ti-
nere magne prudētie est &
perfectionis. o monache
noli irasci. nam nomen ha-
bitum sancte religionis in
hac vasta solitudine porta-
mus. Custodite igitur vos
ab oī turbatione. Nō enī
decet seruos dei turbatio-
nem incurrere. Nūqd enī
pderūt nobis nra ieiunia
nostra sacrificia. Ab ira

De Ira

deniq; fr̄es mei procedit
ranchoza rāchoze odium
qđ ē illa inueterata in aio
ide nascit̄ hōicidium ⁊ si n̄
ope. saltē volūtate in ꝑtu-
melia ide detractio: inde
susuratio: suspitio: ⁊ iniu-
ria: q̄ sūt opa carnis ⁊ dia-
boli: o monache depone
iraz destrue rāchozē: miti-
ga furozē: ne filius ꝑditio-
nis efficiaris. o q̄z melius
eēt mōacho in seculo viue-
re pacifice q̄z in monaste-
rio cunctis bonis ornatus
in ira ⁊ furoze litigare. ⁊
odium i corde tenere. Nec
deum laudare: nec ab eo
exaudiri mereť qui odium
seruat in corde. Qua fr̄ote
o monache: quo affectu q̄
deuotione a deo potes vēi-
am postulare si fratrē duz
odis: petis qđ tibi dimittat
debita: sicut ⁊ tu debita di-
mittis. Crede igit̄ mibi qđ
tū tibi dimittet: q̄ztum ⁊
dimittis alteri. Dimitta-
mus ḡ fr̄es mei iram: q̄ re-
cte significatur ꝑ laserum
qđ uatriduanum fetidū. qz
qđ iram in corde portat. ifa

Sermo. Nonus

mie fetoz statim eum cor-
rumpit. Sic ergo ira i aio
nascitur. mox refrena eam
alide eam ad petras suffo-
ca eam exemplo tui salua-
toris: qui percussus in unā
maxillā mox ꝑbuit ālteraz
Nam si hoc prior ipse non
fecisset: mibi nunq; facere
ꝑccpisset. Eia ergo discite
fratres ab illo qui dixit se
esse humilē ⁊ mitem. Di-
scite opere quod sepe egi-
stis ore sol non occidat su-
per iracundiam vestram.
Si enim frater tuus in te
peccauerit vade ad eum. in
vita eum ad pacem da ei
osculum. ⁊ lucratus es fra-
trē Tu vero qđ offendisti n̄
differas ꝑgere non. diffe-
ras fr̄em reconciliare va-
de ad eum pete vēiam Et
si verbo offendisti ⁊ tu ver-
bo reconcilia si vero facto
quid dūs auertat placā eū
facto. Sic. n. decet seruos
dei facere sic decet eos de-
mōes expellere: ⁊ scōs. an-
gelos introducere. Nam
vbi ira regnauerit ibi oio
princeps diabolus erit

De Supbia

nec inde aliquid boni exi-
re poterit. fugiam us igit̄
iram fratres qđ rationem
suffocat mensuram iustitie
ignorat solē. iustitie nescit
amicitias. rūpit de facili
aufert pacē mētis sapiam
calcat sapientes infatuat
monachos deuiat faceedo-
tes suffocat castitatem eua-
cuat grauitatē in pastorib;
dilacerat. nec ira reple-
tus consilij pōte eē capar.
O mōache. intuerē. caput
tuū nā in cruce positus ꝑ
suis crucifixoribus exora-
uit Et primicerius martyr
stephanus pro suis lapida-
toribus gēua flectendo cla-
mauit ne statuas illis hoc
peccatum Sz si nō tāte ꝑ-
fectiōis sumus vt bonū ꝑ
malo soluamus saltē ꝑ ma-
lo malū nō reddamus Nam
m̄ ꝑ pusillāimitatē remiten-
de sunt iurie sz ꝑ sapienti-
am qđ ē i xpo Iesu O quan-
ta fr̄es mei. huius ꝑcti la-
bes O qđ grandis. ⁊ lata
miseria taz corporis qđ aie-
nam corpus quietē somnū
⁊ alacritatem amittit: sed

Sermo. Duodecimus

⁊ anima vitam perdit eter-
nam. veniunt enim ⁊ reuer-
tuntur ad nos per iram ꝑri-
stina peccata ⁊ sic con-
fundimur ⁊ damnamur.
Nos vero fr̄es qui christia-
ni veraciter sumus relinq̄.
mus vindictam illi qui ait
Adibi vindictam. ⁊ ego re-
tribuā Quicqđ ꝑtinet. ad
te. illi: dimitte. Namqđ ipse
mirabiliores vindictas fa-
cit q̄z nos imaginari possu-
mus Nam tamen hoc sibi
petere debemus nec affe-
ctare sed ꝑ eis mente ⁊ pu-
ro corde orare Nam dum
nostras iniurias facere pe-
tim⁹. qđ dei est vsurpamus
Orare tamen sine intermis-
sione debemus vt vidicet
sanguinem snoz seruatorū
non ad damnationem sed
ad corruptionem qui ē bñ
dictus in secula Amen.

De puritate. conscientie.
Sermo decimus.

AD spirituale. gaudi-
uz hodierna die. fra-
tres. dilectissimi intendo
vos iutare. Quod qđc gau-
diū non opat̄ dinitiaz co-

De puritate scientie
pia nō fallax mūdi glia nō
plis fecūditas nō corporis
sanitas s; tm̄ scientie pu-
ritas. O felix scientie. pu-
ritas. O felix scē scientie
iucūditas q̄ vermē iteriorē
excludis q̄ a carcere dolo-
ris liberas rationē q̄ ab oi-
imūditia purgas mētē O
mens scā paradisus dilitia-
rum. varijs bonoz operū
virgultis q̄sista: varijs que
virtutū florib⁹ purpu rata
et suauiter celesti grā irriga-
ta. Hec ē frēs paradisus i
q̄ plabtat lignū vite et cele-
stis sapiētie. Hec ē thala-
mus dei palatiū xp̄i: hita-
culū sc̄i spūs. Hec ē trho-
nus Salamonis: lect⁹ sp̄o
si celestis. in quo ip̄a scientia
bona optie dlectat: et rege-
scit cū sp̄o suo. o scientia
in te et tibi occurrit Rebe-
cha cum Isaac veniēte de
agro. in te delectat Jacob
cū rachelis coniugio i te su-
namitis ab isaac. regē Da-
uid iocūdīs fouet āplexib⁹
O scientia sc̄ta: in terra
adhuc es et in celis hitas:
Gaude o aia sancta: sc̄ta

Sermo Decimus
scientia decorata gaude cele-
sti et eterna gloria. In ea fra-
tres carissimi Adagddalena
illa ignifera. christo p̄cio-
sa offert vnguēta. Ibi ma-
ria optimā p̄tē elegit q̄ nō
auferebat ea. Eia ergo fra-
tressi ad hanc gliaz cupim⁹
puenire p̄dictā nr̄az sc̄ie-
tiā diligēter nūc discutia-
m⁹ et ibi litterā luxurie ple-
gam⁹: apicē supbie. notaz
auaritie. et cecitatē inuidie
p̄spiciamus et delectam⁹ ea
p̄ p̄fessionē p̄ cordis p̄tri-
ctionē p̄ verā satisfactionē
et tūc merebimur p̄ gratiā
adipisci gloriā illā q̄ nec
oculus vidit nec auris au-
diuit. nec i cor hoīs ascēdit
q̄ deus p̄parauit diligen-
tibus se o frēs me i et leticia
cordis mei: festinem⁹ i gre-
di in hac scā scōruz. Tūc.
hēbim⁹ bonū qd̄ nō perde-
mus. Tunc accipiemus p̄-
fectuz bonum qd̄ nō amit-
temus. Amare tm̄ debem⁹
si ad hanc gloriāz puenire
cupimus. tentationes: sa-
mes: tribulationesq; singu-
las nā sic i fornace purgat

Depuritate scientie
aurū. sicut lima purgat fer-
rū: sic flagellū parat a gra-
no palea sici fornace tribu-
lationuz p̄ntia exercet for-
tudo roborat p̄stātia soli-
dat spes ad celestia inuitat
O spes scōruz et turris for-
titudini eoz q̄ nō pfundis
s; expectatibus gratiā ifun-
dis non cecas sed illumi-
nas non famelicas: sed re-
ficiis. o felix spes celestis:
tu timorem seculi expu-
gnas consolationes mun-
danas extirpas. Per te ti-
mor non auget. per te fal-
sa cupiditas non somnia-
tur per te luxuria conquat-
iat: per te superbia auel-
litur. per te inuidia non
dominat. per te cuncta vi-
tia terminant. O spes ce-
lestis curie: i te regnat cha-
ritas. que credit omnia q̄
ad salutem pertinent om-
nia sperat. que promissa
sunt. O fratres mei quis
hominum potest mentem
seruorum dei infirmare: si
apud deum spes celestis p̄-
eo allegat. In quo noce-
bunt eis tyranorum ful-
Sermo Decimus
mia fortune precipitiā qd̄
agem. O spes tm̄ cogitatio-
nes dirigis. tu i charitate
altitudines ponis: vt in ca-
pseueremus vsque ad mor-
tem tu in charitate latitu-
dinem extendis vsque ad
inimicum. O spes celestis
glorie patre patriarche ma-
la patienter sustinuerunt:
per te prophete cuncta ma-
la portauerunt. per te apo-
stoli ad mortem gaudent:
perreperunt: per te marty-
res afflicti sunt: per te vir-
gines combuste sunt per te
cōfessores vitupati sunt. p̄
te vidue castitatem astrin-
gunt: per te maritate lum-
bos p̄cingunt per te pupil-
li languētes et orphani spe-
ratu ridere: p̄ te pauperes
p̄fidunt gaudere. p̄ te pere-
grini sperāt terminuz et ad
finem laboris peruēire. O
spes oia portare facis dul-
citer et suauiter. Eia ergo
fratres hanc amate hanc te-
nete: nō tm̄ sine timore. ga-
qui sperat et non timet ne-
gligens ē q̄ aut timet et non
sperat: desperat ē: et d̄scen-

De p̄p̄ctiōe ⁊ lachrymis ⁊ p̄niā. Sermo. Xj.

dit in profun dum quasi la-
pis. A quo d̄scensu liberet
nos ille q̄ d̄ celo descēdit:
vt nobis vitam donaret ⁊
ascensum Christus deus
noster. Amen.

De p̄p̄ctiōe ⁊ lachrymis
⁊ penitētia. Sermo. 11.

Sitote fr̄es cbarissi-
mi q̄ post mundi
gaudia: sequēt̄ eterna lam̄-
ta: q̄a nemo potest hic ⁊ in
futuro gaudere nam neces-
se ē vt vnā amittat q̄ aliam
vouerit possidere. si ḡ mo-
nache hic gaudere cupis:
scias iam te exulē eē p̄rte
celestis: s̄ si hic ploraueris
iam patrie celestis ciuis cū
stitueris. Beati inquit q̄nī
lugent q̄a cōsolabunt̄. sed
dicet q̄s. Quid flere opor-
tet. ⁊ q̄ flere d̄bem⁹: Ego
aut̄ filioli ⁊ fratres dico:
q̄ cōmissus. Iste. n. flectus
fit panis noster: quē q̄tidie
comedere d̄bemus die ac
nocte. flere ē d̄bemus po-
puloꝝ peccata sicut nostra
vulnera. sic. n. paulus fa-
ciebat. dū clamabat. Quis
infirmatur ⁊ ego non ti-

mor flere ē d̄bemus d̄ di-
lacione regni eterni q̄d bñ
ostēdebat propheta dum
dicebat. Deu mihi q̄ icol-
latus meus pl̄g⁹ t̄c. Iste
enim sunt res miserie q̄b⁹
terit̄ liber Jeremie q̄bus
plangit peccata anime in-
sultū miserie. ⁊ dilationem
patrie. Morum fletuñ um-
bribus debemus irrigare
terram mētis nostre vt pa-
riat fructus bonorum ope-
rum diuersosq̄ flores vir-
tutum. Istis quoq̄ fletus
sunt tres fluct⁹ p̄ quos filij
israel transierunt ac terrā
p̄missionis. Vere peccato-
res ex egypto vitiorum ere-
unt: mare rubrum transcū-
tes dum submergunt̄ ho-
stes: ⁊ vita suffocāt̄. Vere
cantant. domino gloriose
intranses celestem Jerusa-
lem: deposita corruptibili
veste sanctis angelis sūt so-
ciati. O monache fac igit̄
vt mēstua fit liber quē vi-
dit Ezechiel: in quo scripte
erāt lamētationes ⁊ ve. O
mōache ad has lamētatio-
nes te p̄uertas. hos vobis

De p̄p̄ctiōe ⁊ lachrymis ⁊ p̄niā. Sermo. Xj.

res āplectere cunctis die-
bus vite tue flēdo tua pctā
⁊ nō solū diximus tua: s̄ ⁊
primi. Laue tñ ne fleueris
mortē corporalē alicuius
nec substantiarum amissio-
nē nec corporis infirmita-
tē. Omnia enim necessaria
sunt euenire omnia hec val-
de p̄munia. Nonas ergo
te in dei voluntate. relin-
quēs sibi oia. ⁊ ipse te redu-
cet: ⁊ p̄ducet q̄qd tibi acci-
derit. libēt̄ suscipe deum
in oibus lauda oēs honore
sibi exhibeas gr̄as ei soluē-
do. Quotidie fleas q̄ p̄missi-
si. ⁊ q̄ committere proxi-
mos vides quasi tua sint
vulnera. Sic enim pecca-
trix illa maria nō solū i do-
mo simonis: s̄ ē post ad-
uētum sancti spiritus hoc
idē ardēter perfecit. semp̄
enim dolebat semp̄ in vita
sua flebat quē cōmiserat.
sic fecit ⁊ Maria mater do-
mini: q̄ i vltima crucē staret
si sua peccata flebat q̄ nul-
lus peccatum habebat. sed
flebat nō tñ filij passionē
suā ⁊ iudeoꝝ d̄amnatio-

nem. sed dices. Adortnus
fratrē vel amicus video na-
turalis infirmitas me inui-
tat ad plāctū. Ego autē d̄i-
co tibi monache t̄pa luctū
tuum. Non. n. tuus ē mor-
tuos flere: s̄ seculi. Non
tamē prohibeo lachrymas
naturales quas naturalis
necessitas exprimit. Nam
multi lachrymas fundunt
⁊ quanuis natura uos: ad
hoc frēq̄nter inuitat. ani-
mus tamen sapiētis immo-
bilis perseuerat. O tu qui
sapiēs videris eē in seculo
caue ne consentiat animus
tu⁹ mortuos d̄plorare. stu-
de vt luctus vincat̄ ab aio
Laue ne absorbeat̄ anim⁹
ab infirmitate mētis: ⁊ exte-
nuet spūs carnē vitio sen-
sualitatis. O monache si
mors iminet: noli dolere
p̄para te ad mortē p̄ mētis
constantiam. Talē te pre-
para vt mortem timere nō
possis. vt post mortē viue-
icipias: q̄ añ mortē moriē-
do viuebas: v̄l viuēdo mo-
riebaris. Lupis ḡ o mona-
che semp̄ viuere. Depone

De punctione & lachrymis & pnia Sermo .Xj

fletus p terrenis. noli plorare q mudi sut: & q necessaria sunt euenire Depone oino fletus p terreis: & assume lametu p celestibus Beati igt q luget. beati q fletis. qz ridebitis. Delectemur igit semp i hac infima vita frs mei in fletu & lameto. Sim? tm pni ad lametum & fletum: quatu fuimus ad culpa audaces Qualis fuit nobis intentio ad peccatu. tali sit ad penitendu duotio. Graua peccata grauissimis lamentis idiget. Accipite fratres mei copunctione qz sanitas aiaz e: remissio peccatoru e: sacrificiu spuale est qd deo sume placz. Nolo caustu medulatu: e cor peccatoris humiliatum & quotidiais lachrymis rigatum O monacheplage oculuz metis vt lachryma pdeat compunctiois. O punctio qz sancta & mirabilis pdicaris tu spuale lauacru es tu flagellu deies: p quod deus mutat: tu stimulu: p quem deus ad boiem in-

clinat tu ligame. per qd us fortiter astringit. O copunctio sca & immaculata. sine qua adultus non valet baptismus: sine qua ad iudicium domini corpus recipitur sine qua inflectuosa est omnis confessio: sine qua omnis satisfactio inanis est. O compunctio lachrymosa o lachryma metepurgans intentionem secundans: confessione irrigans: animam sanctificans Hec est lachryma sce compunctionis soroz: que motus illicitos extinguit: paradisum aperit: infernum claudit: munduqz despice re in cuunctis facit. O felix lachryma tu carnalem cogitatione extinguis peccatorum morbum expellis virus culpe euomis. O felix tabula: o vitalis nauicula: per qua naufragus redire potest ad portum salutis. O aqua salutaris p qua ad paradisum gradimur. O spirituale ductus per quod de inuiso ad visum transfitur. O felix lauacrus

De punctioe & lachrymis & pnia Sermo .Xj.

penitentie lachrymarum quod totiens vales ad purgandum: quotiens purgatione indiget cor humanum Hoc est fratres mei herba celestis illius fullonis qua vestes seruoꝝ suoꝝ deturpatas: a sorde q̄tidie purgat. Hoc est celeste nitruꝝ quod de roze diuine gratie pfectum. abstergit maculas pctozuꝝ. Hoc est liriuum: quo interioris hominis caput optime abluitor. O lachryma tu cōtra ruinas hominum suaue solatum q̄ passionis chrystiflites vicaria contra peccatum potes remedium vt p te totiens cogatur Chryst? moꝝ quoties labit homo in abissuꝝ peccatoꝝ. O monache ergo a lachrymis quis p̄tinere se poterit. In tremus obsecro p̄scientias nostras. discutiamus eas. & si risimus in iuuetute saltez i senectute fleamus. cogitantes quid chrysto & qd diabolo tempore nostre iuuentutis persoluimus. Et si antequam ad heremum peruenimus visus nos incurauit per concupiscentiam. si guttur per gulam si auditus per enormitates verborum vel spontaneas detractationis audientiaz si lingua claudicauit i verbo. si olfatus errauit i odoramento. si tactus in suauitate: si gressus ad furtum si in his vel aliquo istoruꝝ te inueneris culpabilem: abluere culpam per lachrymam. Iuxta quantitatem sordis mensura lachrymarum copiam assumedo penitentiam: que mater est oium bonoꝝ. Timor autem q̄ penitentiaz p̄cupiscit: p̄tritione parit. Penitentia. n. illa digna & bona e q̄ pctā pacta deplorat. sic vt deplo rata iterum nō committat Quid ergo pnia e nisi ante acta deflere & flenda iteruꝝ nō p̄mittere. Itā q̄ sic pctā deplorat. vt iterum peccata p̄mittat: adhuc pniā agere ignorat. Nunquid & dissimulat. Irrisor est & non penitens qui adhuc agit qd p̄iteat. Penite-

De puritate sciētie
āimi igitur fratres mei ⁊
penitētes penitētiā agi-
te in fletu ⁊ lamento: vt di-
igne ridere possitis in glo-
ria beatorum. Amen.
De supbia. sermo. 12.

Ratres carissimi
vbi supbia fuerit
ibi discordia ⁊ stu-
melia dñabit. Non ergo
debet seruos dei in heremo
constitutos supbos eē sed
humiles: non claros s; mā-
suetos, castos benignos. ⁊
oibus virtutibus ornatos
Lauete. n. fratres ⁊ vigilā-
ter semp artendite. ne sup-
bia infreni d bonis com-
missis. sciētes q; supbia ex
angelis demones fecit: s;
humilitas hoies similes
angelis constituit. supbia
gloriam de celis deiecit an-
gelicam s; humilitas ad ce-
los ascēdere fecit infirmita-
tem hūanā O fratres mei
cauete: ne orantes vel legē-
tes: vel stantes: vel sedētes
vel vigilātes dicatis ore vl-
corde habitantes in cinere
relicio cū pbariseo. Grās

Sermo. Decimus.
tibi ago domine q; non sū
sicut ceteri homines. Hec
eniz solitariā vitā ducētes
diabolo instigante sepe co-
gitāt. sepe hoc dicere tentā-
tur ab inimico seruorū dei
Potius volo vos heremū
exire q; talia dicere vel co-
gitare. Sed dum tentami-
ni hoc asseres vel de vobis
ipsis hoc cogitare mor cla-
mare: mor vlulare ⁊ dicite
ego sum vermis ⁊ non ho-
mo opprobrium hoium ⁊
abieccio plebis. Et cū pu-
blicano dicite quibuscūq;
virtutibus sitis ornati. De-
us ppitius esto mihi pec-
catori. Attendat igit chari-
tas vestra qd dixerit veri-
tas nra. Qui maior est ve-
strū fiat sicut minor: ⁊ q;
cessorem sicut minister. O
monache quanto maiores
humilia te in oibus. ⁊ imi-
nies grām coraz deo ⁊ ho-
minib⁹. O scā venerabilis.
q; humilitas: tu filius dei
de sinu pr̄is: descēdere fe-
cisti in vterz sancte. Marie
virginis. Tu euz fecisti in
uolui vilibus pāniculis: ut

De Superbia
⁊ s indueret virtutum or-
namentis. Tu circuncidi-
sti eū in carne vt nos circū-
cideret in mēte. Tu euz p-
misisti corporozariter fla-
gellari: vt nos libzaret a
flagello peccati. Tu eum
coronasti spinis: vt ⁊ nos
cordaret eternis rosif. Tu
eum infirmari fecisti q me-
dicus cuoctorum erat ⁊ so-
lo verbo sanat vniuersa vt
nos infinitimos sanaret.
O saneta hūilitas: q; dis-
similis es supbie. Nam ip-
sa supbia frēs lucifery d ce-
lo deiecit s; humilitas dei
filium incarnauit. Ipsa
adam de paradiso repulit
s; humilitas in paradysum
latronem introducit. Su-
perbia gigantium linguas
diuisit ⁊ pfudit s; humili-
tas cunctos cōgregauit di-
splos. supbia nabuchodo-
nosoz in bestiam trāsmuta-
uit. sed humilitas Ioseph
pncipē israel constituit: su-
perbia pharaonē submer-
sit s; humilitas Ioseph pn-
cipē israel pstituit: supbia
pharaonē submersit s; hu-

Sermo. Duoedimus.
militas: q; fecit nos solitar-
os: q; fecit nos puros secu-
lo: q; fecit nos i pūetu solita-
rio oibus virtutibus flore-
re pfectts. Hec ē illa sācta
humilitas q; philosophos
tradidit in reprobus sēsum
excecavit iudeos. suffoca-
uit pagāos: islamat rpiāos
pimit obstiatos: dicit po-
tētes d sede ⁊ exaltat humi-
les. s; supbia frēs mei non
sic. s; qd platos pcutit: di-
uites timorosos efficit. re-
ligiosos dēcipit. Hec hoies
cecat ne se agnoscat qd sit
Hec. n. fructū pdit opis:
mentē hois ligat: q; ab ea
pādīt oē malū. Hec ē illa
feruēs olla q; hieremias
vidit: in qua decoquūt oēs
pncipes ⁊ pastores tenebra-
ruz: sectatores bonoz tpa-
liū: vēatores diuitiaz: q; p-
mas cathederas appetunt
in sinagogis: ⁊ saluari i fo-
ro: ⁊ vocari rabbi. Hāc ol-
lā succēdit diabolus: dum
corda patz iflat ad altiora
Istisut qtuoz vēti q totuz
orbē pflāt. arrogantia sibi
ascribēs qd nō hz. isolētia

De fortitudine
ri oꝝ supbia multa d̄ secre
dēs: vltra q̄z verū sit ꝑtu
macia se erigēs i platum.
Isti sunt quattuor fabri q
totū mūdū cōcutiūt. ⁊ cor
da filioꝝ dei dissipāt. A q
b' nos custodiat de' amē.
De fortitudine. ser. Xiii.

Quia hac vasta solitu
dine dei gr̄a sumus
i vnuz ꝑgregati: vt vnani
mes hitem' i domo ⁊ sint
nobis oia cōia. ꝑpterea in
ter ceteras virtutes fortitu
dinē oportet nos rape seq
⁊ imitari. Nā si hāc virtu
tē amplexi fuerimus fr̄es
iacula fortune nō timebi
mus deridebimus diabo
li blāda: ⁊ spernemus illa
ta. O fr̄es mei ligate hoc i
cordibus v̄ris q̄ q fortis
ē liber ē. Nō. n. seruit for
tune: nō vanitate mūdane
O fr̄es mei ⁊ leticia cordis
mei ꝑsiderate q̄sta fuit in
martyribus fortitudo q̄ ve
lut ipassibiles tormēta de
spiciūt thyrānos ꝑfundūt
cūcta q̄ mūdū sunt d̄spiciūt
q̄ lz d̄coriati: lz ꝑbusti: lz i
cunctis mēbris afflictī: lz

Sermo Decimus tertius
i oibus corpore sint ꝑiecti
nō tñ legim' eos eē mente
mutatos. sed scire debetis
fr̄es q̄ multis modis dici
tur fortitudo hypocritarū
videlicet. ⁊ philosophoꝝ
⁊ bonoꝝ fidelīū. Hypocri
ta deniq; mltā sustiet mul
ta portat: ⁊ fortis i cūctis
apparet. sed ve hypocrite
q̄ venādo mūdū gloriā:
eternā penā meret' hic sic
trahit gloriā: lz nō ha
beat gloriāz. Nec. n. forti
tudo: nō virt' s; vitii: nō
magnanimitas. s; infirmi
tas nō bonitas. s; imbecili
tas appellat'. Nāc ꝑcedūt
heretici hanc rapiunt falsi
fr̄es: de quoz numero dei
gratia vos nūq; eē cogno
ui. Quedam ē fortitudo ē
philosophoꝝ: qui calcaue
rūt diuitias honores: ꝑ
pas: dignitates: ⁊ aliquā
do mēbra ꝑpoꝝ corpoꝝ: s;
hec fortitudo insufficientis
erat ad eterne vite meritis
Quare: Quia carebāt cba
ritate: ⁊ timore dei. Iꝑa d̄
niq; charitas ē forma ois
bone actionis. O quantus

De fortitudi ne
rigor fortitudis fuit i pla
tone. O quot ⁊ quāta patie
bat ꝑtraria. s; qz fundamē
to fidei caruit: ꝑpterea
spes eā fortitudinē nō ere
nit. ⁊ qz charitate nō ꝑfecit
iō virtutis meritū oio ami
fit. sed ē ⁊ alia fortitudo q̄
boni q̄ndie certāt vsq; ad
mortē Tales fūdati i deū
iō vt supra diximus fr̄es
nec verba nec ipioꝝ vbera
timēt. Nec ē illa mirabilis
fortitudo: q̄ moyses asperi
tatē vie d̄serti vicit. hec est
panis celestis: q̄ Elyā i de
serto pavit. Nec ē fortitu
do q̄ mortē spnit. hoc ē cla
uis: q̄ dom' dei patefcit ⁊
apit. Nec ē q̄ habenas vo
luptatis sub freno rōis ia
ces cogit. Nec ē q̄ Joānes
i deserto decorat'. Nec ē q̄
Paulus heremitaz for
ma beatificat'. Nec Anto
nii alioꝝq; sanctorum pa
trū lorica ē ⁊ zona: q̄ ꝑcin
cti ⁊ armati in excelsis ide
fessa voce quotidie clama
re si cessāt. O fortitudo he
remitaz baculus. cenobi
taꝝ cingulus: mōachorū

Sermo decimus
qz oim sacrm. Tu contra
paup̄tatē vales: vt nō frā
gat' anim' paup̄tatē ama
tis. sed amplioꝝ sit interius
⁊ magis d̄tescat in mente
⁊ quanto minus abūdat re
bus fortūe: tanto plus va
let fortitudo contra mun
di insultuz. O fortitudo si
dolorem pateris in oibus
gratias agis. Tu in tribu
latiōe diuitias spirituales
⁊ delicatas iuuenis: vt po
tius morbi cedant in men
tis cōmodū q̄ corpoꝝis d̄
trimētum. O fortitudo oēs
crudelitatem euacuas car
cerem respuis: crucem nō
metuis: eculeum amplectē
ris optas vincula sponta
nea semp curris ad mortē
O mōache nihil valet cur
sus tui brauij. nihil tua
operatio: nisi colūna forti
tudinis roboꝝretur. Nihil
valet edificīū bōi opis nisi
colūnā fortitudis ꝑplexeris
s; si columna fortitudis fra
cta fuerit: totum edificīuz
bonoꝝ oꝑeꝝ ruit. Nāc
si daui d̄ tenuisset: homici
diuz ⁊ adulteriū non com

De Iusticia.

misisset. Si sanon hanc seruasset. femina eum inimicis non tradidisset. Si salomon hanc dilexisset: idola non adorasset. Si petrus hanc tenuisset: ad vocem ancille: fide non negasset. Si filij israel hanc habuisset: minime in deserto mururassent. Eia igitur fratres estote fortes in bello temptationum tribulationum infirmitatum iniuriarum pugnate cum antiquo serpente: et accipietis regnum eternum. Amen.

De iusticia sermo. 14.

Q bene nostis fratres carissimi tria monasteria apud byponam. dei gratia merui laudabiliter ad honorem sancte trinitatis construere. Quorum primum hoc est in quo iam annis multis modico pabulo contenti hilariter commoramini bestiis associati auium ministrati: ciborum spernentes delicias et visus bonum fugientes. Et ideo non ego miser: sed vos sepe an-

Sermo. Decimusquartus.

gelorum assueti estis colloquijs. Aliud quoque monasterium in orto. quem sanctus noster presbyter Valerius dicit: edificatum est. Et quoniam postquam presbyter episcopus factus sum: nec semper hic vobis cum habitare potui nec cum fratribus qui in dicto monasterio positi sunt propterea infra domum episcopi mecum habere volui monasterium clericorum: et cum eisdem pariter vivere cepi secundum regulas et apostolicas traditiones. Ad vos ergo tamen qui in heremo laudabiliter vivere voluistis. preterit verbum istud audire et intelligere. atque operibus adimplere. quod dicitur. Diligite iustitiam: Ad fratres autem nostros et clericos qui in vrbe habitant: qui bus est expedit predicare quoniam die verbum dei: preterit non solum diligere iustitiam quam ad seipsum: sed et iudicare. reprehendere obsecrare increpare in omni patientia et doctrina populi electum dei. Et hi fratres mei qui collocati sunt in orto sancti episcopi valerij: satis distet ab vrbe. quod eorum tamen fama diui-

De Iusticia

nitus divulgata est ordinari ut verbum dei applo salubri ter predicaret atque fidelium suam vitam: doctrinam et exemplum audiendo et videndo sponte rediret ad illud quod ex nihilo cuncta creauit. Ecce quomodo terram iudicant ligant et soluant quod volunt semper deo fauente. Vos vero qui segregati estis a seculo. quod est vitam tutiores eligere voluistis: audite quod in cunctis maxime iustitias diligere debetis. O fratres mei et letitia cordis mei vultis scire quomodo solitarii iustitiam diligere debetis. Lauete ne sic ab alterius oculo festuca eiciatis: ut in oculo vestro trabem non videatis: nec sic alterius velitis reuelare lapsum: ut vestrum non videatis casum: nec sic alterius curare debetis morbum: ut vos ipsos postponatis egrotos. quod nec cuiuslibet vestrum dicat. Adedice cura primo te ipsum o monache: ut curatus alterius vulnera curare possis. Audite fratres mei audite quid dominus dixit phariseis adulteram accusam

D

Sermo Decimusquartus tibus. Qui sine peccato est vestri primus in illa lapide demittat. O monache qui alium iudicas: te ipsum admittas. Qua fronte fratres mei poterimus arguere alios de eo quod in nobis grauius inuenimus. Ad nos igitur fratres pertinet mundos esse et sanctos: et si tunc fratrem nostrum peccare videmus. reprehendere eum cum omni mansuetudine sine mora debemus. ne per nostram negligentiam pereat Charitas. non enim odium non rancoris: sed zelo iustitie gladium correctionis euaginare debet. Tamen semper misericordia ligata sit in cordibus vestris ne velut iudas ille qui peccauit: desperat ad suspensum pergit. Hoc autem ad vos maxime pertinet fratres. Sed quod ad fratres in vrbe habitantes pertinet audiamus. Certe non solum hoc: sed et spectat ne iudicium odio exasperent: ne crudelitate inflament ne amore pecunie emoliant: quod pauperes vere sumus: et spectaculum facti sumus angelis et hominibus: ne timore iusti-

De Iusticia

tiaz relinquam: ne eos moueat res purpurea: nec diuitis nuera: sed magis sacus paupis orphani & pupilli eos mouere dicitur iustitiam cum labore exercere. regia via que terram iudicant incedere debet. nec de clare ad dextram molliendo iudicium. nec ad sinistram exasperando supplicium. Non crudelitas est punire reatum: sed iusticia: non tyrannicum sed diuine rectitudinis iudicium non tamen volumus nec consilium damus ut mori iudicet: sed cum omni maturitate incedat. et inuenta discussa que rei causa in christi nomine iudicent delinquentes. et si publice puniant. ut et ceteri iustitiam diligentes foris diligant: et iustitiam odientes metuant et caueant ne delinquant. O sancta laudabilis que iustitia: sub te et pro te pudicitia regnat: pro te triumphat. Securitas et dignitas pro te floret: et fructum afferunt in patientia. O iustitia qui te amauerit: qui te strinxerit: cum ad oyle mare

Sermo Decimus quartus.

mundi. vitioꝝ sanguine rubricatum sicco vestigio prestat sibi. Hec est virga que petra percussa manat influentia que lapidea subditorum corda iudicio iustitie tacta in virtutum exuberantissima. Hec est virga aaron: que frondit floruit et fructum peperit. quia iustitia quasi frondet. dum mente concipitur: floret dum viriliter exercetur: fructificatur dum subditus corrigitur. Hec est ventilabrum: quo granum diuiditur a palea: fanies a morbo eicitur: quia contra morbum peccati opponendum est mordax emplastrum ne in maius vitium tabes exuberet incurata. et in augmentum facinoris redundet iniquitas impunita. Hec est mensura. qua debemus metiri penas: et merita ponderare. Attendite tamen fratres: attendite pastores qui terram iudicare debetis: que aliquando iustitia est relaxata propter scandalum multorum: aliquando exagitata: ut sit cautela re-

De Iusticia

liquorum. Tunc vere iustitia dicitur gladius ex utraque parte acutus: que homo descendit corpus ab exteriori bono iuris: et animus a spiritualibus molestiis. Hec est medicina vitioꝝ antidotum peccatoꝝ. Hec est pugio que fines transiit coeuntem cum adiantide iudeum et cessauit quassatio. Hec est lapis quo David percussit philisteum et israel liberauit hec autem sine discretionem: gladius est in manu furiosi. Hec sine prudentia est mors et bonorum persecutio. Hec sine misericordia: gladius est in manu tyranni. Cum summa enim discretionem fratres mei tenenda est iusticia: cum summa de liberatione inferenda est pena: non iudicando ex suspitione. sed ex omni certitudine veritatis. Attendite fratres mei et ante prebete: postea recte iudicate: non secundum faciem. sed recto iudicio. O quam facile est iudicare. sed o quam amara est quod iudicatum est retrahere. Non enim puer: non insensatus vobis peccet dicitur. sed aiosus: prudens

Sermo Decimus quartus.

castus: sobrius. ut in progressu et statu sal terre et lux mundi cunctis appareat. Talis iustitia non poterit ignorare. Tunc enim regnum romanorum pacifice tam diu perseuerauit: quam diu sapientes regere permiserunt. Sed dum iuuenes et inexptos regere permiserunt tanquam iustitiam ignorantes acceptores personarum facti sunt et sic iustitiam perdetes omnium orbis terrarum perdidit. Iuuenes qui prudentes. duces vel ecclesiarum pastores non constituti sunt ne ipsi cum populo peccent Tales enim si presunt: non solum preterita et futura non cogitant: sed audire quod bonum est: aures suas obstant. Taliter etiam non solum iuuenes: sed etiam antiquati in diebus malis hoc facere frequenter minime dubitamus. Vita enim pastoris omnibus. debet prodesse. Et quomodo hoc quis facere poterit: si iustitiam ignorauerit et regnare in eternum crediderit. Isti memora-

De fide Sermo Decimusquintus

ri nouissima sua non possunt
quod in eternum vivere credunt
O fratres sicut frequenter di-
ximus: pastores et princi-
pes romanorum scientiam de parte
ritis habebant in quibus et certi-
ficari optime poterant: et de
futuris aliquid scire semper
procurabant. In hoc autem
exercitium eorum consistebat et
iustitiam usque ad mortem se-
quebantur: et pro ea morien-
do felices se reputabant.
Tu vero o monache qui pre-
ces obsecro memorare quod
es quod fuisti: et quod eris: tunc
iustus reputaberis a deo et
in eternum non peccabis.
Hec autem fratres mei sit se-
per nostra exercitatio et si hec
fecerim: vere fideles et iu-
stificati erimus. Sed sunt aliqui:
scilicet dei gratia non iter nos: qui
in spiritu libertatis vivere
volunt superbi: auari: discoli-
gulosi: adulteri: qui si in ali-
quo reprehendunt latrant ut
canes: mordent ut serpentes
deuorant ut leones: dolent
ut putridentes dicentes: ma-
lum bonum et bonum malum
Tales aperta facie uiuunt

Sermo: negare iustitiam presu-
munt: dicentes. Ecce quo-
modo me persequitur hypo-
crita. qui iustitiam tenere uult
Talis denique fratres omnibus
peior est et melius illi fuisset
si in seculo remansisset. Et
ideo si in nostra congregatioe ali-
quis talis inuenimus quod
deus auertat: qui sic iustitiam
calcare uoluerit: non tenen-
dus est: sed expellendus: tam-
quam qui uiuere uolendi spiritus liber-
tatis. A quibus tamen nos libe-
ret deus sicut hactenus se-
cit per gratiam suam: ut nostra san-
cta et immaculata religio de
bono in melius semper au-
gumentetur: per Jesum christum sal-
uatoris nostrum. Amen.

De fide Sermo. Xv.

Scriptum est fratres
carissimi: quod non debe-
mus loqui sublimia. tamquam sa-
pientes mundi glorientes
Ait. n. propheta. Nolite
multiplicare loqui sublimia
Hoc autem uerbum ad uos ma-
xime dirigit qui rustici
estis in siluis habitantes.
scilicet ciues sanctorum et domesti-
ci dei uos esse nullatenus

De fide

dubitare debemus. Nolite
igitur multiplicare loqui sub-
limia. Que sunt ista sublimia
de quibus non licet multum lo-
qui nisi de dei omnipotentia: de
de uiginti eius coeternita-
te: de sancti spiritus magnifi-
centia. O fratres mei et le-
ticia cordis mei si uolumus
scire quantum profertur imensus sit
apprehendere non ualemus
si imaginari cupimus quantum
filius coeternus sit et con-
substantialis: mens: huma-
na omnis naturaliter suc-
cumbit. scire desideremus quod
liter spiritus sanctus omnia potest
et non continetur: omnis humana
ratio defecit. Ideo hec omnia di-
scutere non curemus. Qua-
re non. Nisi quod nullo modo ua-
lemus. Propterea fratres
mei sciatis: quod ubicumque quaeri-
tur de unitate trinitatis ma-
gna adhibenda est cautela:
quod nec periculosius alicui-
bi errat: neque laboriosius
aliquid queritur nec fructuosi-
us aliquid inuenitur. Veniat
igitur contra uolentes scire
ultra id: quod necessesse est factum
ille salomō. et reprehendē.

Sermo Decimusquintus

do atque docendo dicat. Al-
tiora te ne quiesceris: for-
tiora te ne serueris. surgat
etiam Paulus columna fide-
lium: et lumen orbis terre
et sua uoce perfundat omnes phi-
losophantes: nomen christi por-
tantes. uolentes sapere plus-
quam oportet sapere. non ta-
men dico fratres. quod omnino
non queratis: sed questio-
nes in diuinis uos qui gros-
si estis multiplicare et loqui
non debetis. Querite tamen
uos qui spirituales estis: quod
modo precepta dei serua-
re possitis. quod diabolus
in heremo debeatis supra-
re quod patientiam quam christus
docuit amplecti possitis.
Hec enim seruus dei sem-
per legere et adimplere debet
Natura denique fragellis est
et tamen ratione reprehendi non potest
Philosophus est Aristoti-
les annis multis insudauit
naturam apis inuestigare: nec
finaliter potuit. Quomodo ergo
nos trinitatem capere ualemus
Cur miramur o fratres qui
lutei sumus et uentrem ster-
coribus plenum portantes

De fide

si nescire possimus dei naturam. Nunquid & angeli ipsam in celo inuestigare possunt. Certum est quod nō. Quid. n. sciunt: nisi q̄ deus trinus & vnus ē: & q̄ omnia sine labore & pena creauit & gubernat. Nolite ergo fratres loqui sublimia: nolite sapere plusquā oportet sapere. In die. n. iudicij nō dānābūt christiāi nec rōnez reddent: qz philosophiaz vel dyalecticam astrologiā v̄l musicā ignoraauerūt: nec de hoc qd̄ naturā dei scire nō potuerūt sed ideo damnābūt: quia deo obedire neglexerunt. Ideo scitote fratres q̄ melius ē pie confiteri ignorātiā: quā temere sciētiā vendicare: qz temeritas penas hz. sed ignorātia promeretur veniaz. Sufficit nobis scire de mysterio trinitatis tñ quantum dominus discipulis suis exposuit. Nemo. n. nouit sic de natura sua dicere sicut ipse qui ait baptizare gentes in nomine patris & filij & spiritus s̄c̄i

Sermo Decim⁹ qnt⁹.

cti. Tres aperte pronuntiat p̄sonas: s̄ vnitatem ostēdit: dicēs. in noie: nō. em̄ dicit in nominibus. Trinitas. n. diuidit̄ indiuisibilit̄er. & coniungit̄ diuisibilit̄ Singularit̄. n. vna queqz p̄sona deus ē & vita. v̄l deitas idiuisa in opere: p̄ors in voluntate: par i potētia ēqlis in gloria. nec minoratur in singulis: nec auget̄ i tribus. Sancta ergo trinitas vn⁹ deus ē: ex quo oia per quē oia in quo oia sunt Et ne tres deos putarem⁹ esse: ait apostolus ipsi gl̄ia nō ipsis. Ipsi quidem gloria semp̄ sit qui ait. faciamus hoīem ad imaginem & similitudinē nr̄am. Lū enim singulariter dic̄. imaginē ostendit vnā eē naturam eius ad cuius similitudinē homo fieret. Luz vero pluraliter dixit nr̄am demōstrat deū nō vnāz eē p̄sonaz ad cuius imagines homo fiebat. Si. n. essentia patris & filij & spiritus s̄c̄i vna eēt p̄sona nō d̄r̄isset nostram sed meas: nec

De fide

faciamus. sed faciam. Si vero in illis trib⁹ personis tres essent eētie. non d̄r̄isset nostra: sed nostras. Et ideo cum dicit ad imaginē nostram: iudicat vnitatem trinitatis: ad cui⁹ imaginē factus est homo noster interior. qui similitudinē sancte trinitatis retinet Sicut. n. p̄ de⁹: filius deus spiritus sanctus deus non tamē tres deos credimus sed vnum deum: tres personas habentē ita anima intellect⁹. anima & voluntas: anima memoria: nō tñ tres aie in vno corpe sunt. sed vna anima: q̄ licz vnus sit substantie & nature: tres tñ hz dignitates intellectus: voluntatem & memoriā. Et sicut ex patre generat̄ filius: & ex patre filioqz procedit spiritus sanctus: ita per intellectus generatur voluntas: & ex his duobus p̄cedit memoria Sine his tribus anima p̄fecta eē nō pōt: nec horum trius vnum sine alijs duobus aliqd̄ integrum consi

Sermo Decim⁹ qnt⁹.

stit. Nec solum sufficit intellectus: nisi sit voluntas in amore. nec hic duo nisi addat̄ memoria: q̄ semp̄ i mēte intelligētis & diligentis manet eligēs. Vniuersitatis. n. p̄d̄itor deus oēs motus aie ad bonū facit intellectū vt intelligamus qd̄ iubet: voluntatem vt sit in amore eius. memoriā ne obliuiscamur qd̄ impat̄ v̄l vitupat. Eya ḡ fres mei: & corona matris mee: nolite discutere nisi q̄stum vobis necesse est ad salutē. Nolite sapere nisi q̄stum oportet sapere. Quid. n. oz sapere: nisi q̄ deus trinus & vnus ē. Quid aliud necesse ē nobis nisi vt bona cognoscamus & mala. Quid aliud necesse ē nobis nisi d̄cliare a malo & facē qd̄ bonus ē. Bōa vt sciam⁹ ea rape: mala vt sciam⁹ ea d̄uitaī. n̄ ē igit̄ malū scir̄ malū qz nisi cognoueris. quō vitaī poteris: p̄ legē nāqz p̄ctm̄ cognoui ait ap̄lus qz aī legē p̄ctm̄ n̄ cognoui. s̄z poti⁹ p̄ legē datā qd̄ tenendū qd̄ vitandū co

De fide

gnoui. Malū g̃ scire nō eē malum: sed malum opera ri malū eē: q̃s paganorū vnq̃ dubitauit. Neceffe ē ergo scire q̃ supbia mater ē ⁊ caput oīum vītorū. Ab ea at̃ deſcēdit ināis gloria inuidia: ira: triftitia. auaritia. voluptas carnis: ī qua p̃tinet gula atq̃ luxuria. Aſcendit q̃s fr̃es mei ad ſapientiaꝝ huius mūdi ⁊ dum p̃ſiderat honores ſibi a di ſcipulis exhibitos extendit alas ſuas vſq̃ ad terminos orbis terre: ⁊ de ſe p̃ſumēt gloriaꝝ: ⁊ ſic ſuperbiēdo ⁊ p̃ſumēdo mor inanis gloria p̃ſumentē aggredit̃ dū ab alijs q̃rit glorioſus videri. Et dū ſic q̃rit: a q̃bus dā conſiderat ⁊ videt ſe de ſpici: dicētibꝫ. Non ē q̃ multis credit̃. Plures nā q̃s ſunt eo acutiores: ⁊ plures eo meliores nō dubitamus. Inſtatus vero ille q̃ ſe putat oīa ſcire: vel ſingula poſſidere: videns quoſdā altiores ſe: mor eū inuidia aggredit̃: cuius veſtigium ira imitat̃: ⁊ non va-

Sermo Decimusquintus. lens iram opere perficere triftat̃: ⁊ querens conſolationeꝝ triftitie: auaritia tangit̃: vt habeat vnde tranſcēdere valeat omnes. Et ecce dū diuitias aggregat ⁊ acquiſerit: ſtatim in gula ⁊ luxurie foueam cadit. Sed o grandis miſericordia ſaluatoris. Spirit⁹ enī pietatis p̃ p̃temptum mundi ordinauit: vt expelleret auaritiam: ſed q̃ abiecta auaritia: ſepe mala cōp̃mittit triftitia: dat̃ ſpiritus ſcientie: que oſtendit que ſit bona vel mala triftitia. ſic ergo ſcientia bonā triftitiaz adducit: que ſurgit ex dolore peccatorū ⁊ expellit triftitia ſeculi: que mortem operat̃. ſed quia multi ſūt iſtis oībus carētibꝫ ſicut ſunt iracūdi: ideo datur ſpūs fortitudinis. q̃ p̃ tēperaatiā refrenat iracūdiā. Talis fortis ē: immo fortior q̃ vincit animus q̃s q̃ capit urbem: ſed quia ad huc inuidet fortius imperanti: dat̃ ſpiritus conſilij qui per amorem p̃xi mi ei

De Inobedientia

cit inuidiam. ſed quia pro tantis meritis ſepius vult laudari. ideo dat̃ ſpūs intel lectus: per quem intelligit quid ſit. ſed quia iuenit nihil ſe eſſe. ideo añ deuz. humiliat̃: ⁊ ſic per humilitatem: ſpūs int̃. llectus elicit inaneꝝ gloriaꝝ: ſed quia aliquando nō curat extrin ſecul̃ ſolet tñ ſepe de ſe interius gloriari. id̃ dat̃ ſpūs ſp̃aictie: p̃ que incipit deū cognoscere. Si⁹ at̃ dei bonitate ⁊ miſericordiam q̃s cognoscens ipſuz toto cordis affectu diligit: ⁊ ſic ſapientia p̃ charitatē expellit ſupbia: q̃ expulſa p̃ gr̃am efficiunt̃ tēplum dei ⁊ habitaculū ſpūs ſacti. Amē. De inobedientia ſermo Decimusſextus.

Fratres mei dilectissimi. in omnibus operibus vestrīs ſemp me mētote q̃ omnes ſtabim⁹ ante tribunal Chriſti: vt referat vnusquisq̃ prout geſſit in corpore. Laueduz eſt ergo ne ante illud terribile tribunal: vacui vel de

Sermo Decimusſertus. nudati appareamus. Non enim tunc ſancti nobis ſubuenient. quia tempus non erit miſerendi ⁊ miſericordiam impetrandi: que etiā fugiet a gemma paradisi maria. Omnes enim cōtra nos tunc erunt abraaz contra inobedientes: ⁊ Isaac contra impatientes: ⁊ Jacob contra negligentēs: ⁊ Joſeph p̃tra incontinentes. O q̃s dure reprehēdent̃ in obediētie fratres mei per venerabilem partem obedientie Abraam: q̃s fortiter: q̃s turpiter. Ideo fr̃es mei attēdite: ⁊ parati ſemper eſtote ad obedientiam mandatorum. dei paratas ſemp habentes aures auditui: linguā voci: pedes ituros feſtinare: manus ad operam ſine mora parate corde iocūdo: ſerena facie ore riſorio: ⁊ oculo ornato ſanctitatis ſplendore. Non tamen amore ſuilli vel metu: ſ; oī charitatis affectu: ſctāz obediētiā ſuare vos opto. Tūc. n. añ tribunal iudicis Abraam non vos

De Inobedientia

p̄nabit sed comedabunt
 ves a se expellet s̄ p̄uoca-
 bit. n̄ vos maledicet. s̄ sub-
 limabit i eterna p̄ria. Ne-
 gligētia ē oēs d̄p̄oer vos
 d̄p̄cor fr̄es ne p̄tra Abraā
 vos p̄mēdātē p̄surgat ille
 factus Jacob i die no°. fu-
 gite fr̄es negligētia nā sic
 i vno q̄s ope bono m̄ ē di-
 ligētia. it. i uerse doctriez
 discipline nouerca ē negli-
 gētia. s̄ si h̄uerim⁹ obiaz
 ⁊ negligētia oiuo car̄bin⁹
 adhuc n̄ sufficit: nisi ⁊ cuz
 Isaac patiētia h̄eam⁹. naz
 sic p̄ ipatiētia oia d̄struūt
 bōa oiaq̄ suffocant̄ op̄ria
 sic ⁊ p̄ patiētia oia generāt
 bōa oēs inigeates d̄mergū-
 tar i pfūdū. Qui vero fr̄es
 mei paties n̄ ē: mō. ach⁹ nō
 ē. S̄ ⁊ si h̄uerim⁹ obiaz cuz
 Abraā patiētia cū Isaac:
 diligētia cū Jacob: ⁊ casti-
 tatē n̄ fuem⁹ cū Joseph qd
 hec oia nobis p̄der̄t. Ama-
 re ḡ d̄bem⁹ sūme castitatez
 sine q̄ n̄ a opa nihil valēt
 O castitas ornamētuz nobi-
 liū: erultatio hūiliuz: pul-
 chritudo viliū: sol. m̄c me-
 rētū augmētū pulchritu

Sermo. Xvj.

dis d̄cus sc̄tē n̄re religiōis
 mioratio criminū: multipli-
 catio meritoz dei amica:
 āgeloz cognata: p̄riarcha-
 rū: vita p̄phetaz corona:
 ap̄toz cingulū martyz au-
 rilū p̄fessoz vebiculū: vir-
 ginū speculū: viduaz refu-
 giū: cūctoꝝ bonoz gaudi-
 um ⁊ solamē. S̄ qdam s̄
 fr̄es mei q̄ in iuētute sua lu-
 ruriōse viuef volūt ⁊ si ad
 senectutē puenerit gloriāt
 dicētes se p̄tinētes eē. L̄ ue-
 n. eligūt fuif castitati: q̄
 libido eos suos h̄re p̄tēnt
 Nūqd tales p̄tinētes dicē-
 di sūt absit. Tales. n. p̄m-
 um n̄ h̄ebūt. qz laboris cer-
 tam n̄ h̄uerūt. s̄ illos vere
 expectat sēp̄itna gloria: q̄
 fortes fuerūt gliōsa certa-
 mina sup̄potare. Amen.
 De ociofitate vitāda. f. 17.
Apostol⁹ petr⁹ fr̄es oi-
 lectissimi d̄ v̄ra salu-
 te sollicit⁹ vos dulcitat̄ admo-
 net: ⁊ ad vigilēdū exhorta-
 tur: iter cetera dicēs. Utiq̄
 late fr̄es qz aduersari⁹ v̄
 diabol⁹ q̄rit quē deueret.
 cui resister̄ d̄bem⁹ p̄ fidē s̄
 fides q̄rit oīoꝝ: oīo at op-

De ociofitate vitāda

tat prudētia. Quid ḡ nisi q̄
 prudētes sim⁹ i h̄de fūdati
 ⁊ vigilem⁹ i oīoib⁹. Qua-
 re i vigilijs oraf fr̄es d̄be-
 m⁹: nisi qz si n̄ vigillaueri-
 m⁹ ⁊ ociofi p̄māserim⁹: qd
 aliō q̄s tepidi i hac solitu-
 die apparebim⁹. Et si tepi-
 di fuerim⁹ icipiet nos euo-
 mere saluator d̄ ore suo: d̄
 p̄sortio suo: d̄ plebe sancta
 sua eo qz nec calidi nec fri-
 gidi simus. Vigilae ḡ fr̄es
 ociofitatē d̄ponētes i cun-
 ctis. Quid. n. ociū est: nisi
 viui hoīf sepultura. Ut ait
 paganus ille sc̄tissimi apl̄i
 amicus charissim⁹. p̄der
 ociofitatē fr̄es rigore sc̄tē
 solitarie fligiōis fastidi⁹. p̄
 h̄ac herem̄ ūsepe tētatur
 erit. p̄ h̄ac accedimur fre-
 q̄nter ad luxuriā. p̄ h̄ac ai-
 mamur ad sup̄biā: p̄ h̄ac ai-
 ducimur ad mūdi gliaz: p̄
 h̄ac tētatur d̄lieate palci
 p̄ h̄ac suffocamur p̄tiose ve-
 stiri: p̄ h̄ac ad sup̄stnā dor-
 mitatōez trahimur: p̄ h̄ac
 ad verba secularia duci-
 mur libēt audir̄. Nec ē il-
 la ociofitas pessima q̄ fre-
 q̄nter sc̄ōrū p̄uēt⁹ d̄struxit

Sermo. Xvij.

paries i eis luxuriā nutri-
 ens i eis gulā: seminās iter
 eos zizaniā generās it eos
 homicidia: ⁊ oia q̄ sūt opa
 carnis. Quid ḡ dices o fr̄
 qd ociose ager potes: nisi
 opa carnis. Nūq̄s qz ciuis
 celoz erit si ociofitatē ama-
 uerit ḡ fr̄ q̄ i hermo hitas
 si vis p̄fect⁹ eē fuge ociofi-
 tatē: qa i suis dei aihil pe-
 ius repit. Surge ḡ si dor-
 mis o rusticāe micare: sur-
 ge tu q̄ i hermo hitas si cla-
 usos mētis oculos habes
 Surge tu q̄ nec ad alta vir-
 tutū oculos mētis p̄tēdis
 nec ad viuendū q̄ neecessa-
 ria sūt tibi oculos mentis
 apire vales: fuge ociū ⁊ sp̄
 aliqd facer̄ memēto o fr̄es
 mei sp̄ ocupatos vos eē d̄si-
 dero vt brauiū salutis p̄
 gr̄az dei f̄cipe mereaminū
 h̄ac fugere cupiēs sc̄ts mo-
 nachoz p̄r̄ antōius clama-
 uit ad d̄n̄s i hermo ⁊ dixit.
 O salutande d̄ne de⁹ me⁹
 o aiaz ⁊ cozpoz v̄e custos:
 suscita i me gr̄az tuā ⁊ ifū-
 de seruo tuo misericordi-
 am vt in heremo collocat⁹

De Ociositate vitanda
in tuo respectu ociosus non
maneam. Et audiuit anto-
nius. Antonij cupis deo
placere: Ora: et dux orare
non poteris: manibus labo-
ra et spiritus aliquid facito. fac quod
in te est: age: quod potes et non
deficiet tibi auxiliū de scō
Quid ergo diffidis o mōache
Nūquid idē deus est: Nū-
quid et pro te crucifixus est
fuge ociū quod mors est. Age
igitur quod bonus est: et aperi-
oculos mentis et corporis
videbisque singulas creatu-
ras ad officia singula dpu-
tatas. Ecce. n. sol cursum
āni perficit luna est mensuris
et visitudinibus discurret:
cetera stelle. Omnia. n. sibi
deputata officia sine q̄ete
exercent. Nūquid est aīalia
bruta a sue nature industria
ociū fugiūt: Nūquid est se-
pe laborat: ut perseruet in eē
Nūquid in suis necessitatibus
desistere et pigrescere vidi-
m. absit. oīa. n. obediētie
sūt: oīa agūt quod ager debet
Sol. n. hō miser accidia
soporat a suo officio fre-
quenter recedit: et dei ima-

Sermo. Xvij.
ginem in se deturpans: in
accidia perseverat. Erube-
ce o xpiane et abscondas te
a facie saluatoris tui: quoniam
insipientior iumentis et for-
micis hodie factus esse cō-
probaris. Uade enim ad
formicā et cōsidera semitas
eius: et disce ab ea miser: quod
capite eleuato pambulas:
et supra astra celorum iam
ascendere credis. Cōsidera
semitas eius quod cū p̄cepto
rem non habeat tanquā de
salute sua sollicita in estate
grana colligere non desistit
quibus viuere possiti hieme
Non. n. solū seculares hoc
attendere debet sed et nos
quod dei gratia in heremo su-
mus: et in hac vasta solitu-
dine habitamus: formica-
rum conditiones debemus
attendere: et eas sumope-
re imitari laborare enim
sine intermissione debe-
mus ut fructum bonorum
operum acquiramus in esta-
te presentis vite: tam so-
licite et sedule ut tempo-
re hiemali tēpore frigoris
et iudicij non fame peream

De ociositate vitanda
sed bonis cuncti ornati eter-
naliter reficiamur in p̄ria
Ergo fratres dilectissimi: co-
rōa mea et gaudium meum
quod estis: omnem ociositatem
expellite: semper aliquid boni
facite: et quem tedet ora-
re psallere non desistat:
quem tedet orare vel psal-
lere: laborare manibus non
differat: cogitantes quod quā-
diu dauid exercitauit se in
milicia non insultauit sibi lu-
ruria: sed postquam in domo
ociosus remansit. Labora-
uit adulterio: et homicidium
commisit. Sanson dum cum phi-
listeis pugnavit non potuit
capi ab hostibus: sed post-
quam dormiuit in sinu femie
et ociose cum ea remansit mor-
capit et cecit ab hostibus
salamon dum occupatus est
in edificatione templi: non
sensit luxurias: sed mox re-
cedens ab opere pensit in-
sultum luxurie: et perficiens
femina instigauit ad idola
et adorauit in thalamo vi-
tulum aureum. Vigilate ergo
fratres mei: vigilate et no-
lite deficere: quia nec san-

Sermo. Xvij.
ctiores dauid nec fortio-
res salone: nec sapientio-
res salomone vos esse co-
gnosco. Deponatis omnes ac-
cidias: que sermōem iudicij
reddidit: bonis oibus nos p̄-
uat. virtutum vestimentis
nos expoliat. O fratres mei
honesto opere semper oc-
cupatos vos esse desidero
et quod perdidistis in secu-
lo per preteritum recupe-
retis laborando in heremo
in futuro. Et si aliqui sunt
ex vobis qui per annos. lxxx.
et amplius in heremo sunt
sanctissime querati: iugo
scitē obediētie: paupertatis et
castitatis decorati iam gau-
deant. expectantes beatam
spem et aduentum dñi. Ipsi
n. ut videmus quod amplius
ieiunij et orationibus et opi-
bus mōasterij insistere non
p̄nt: fecerunt dum potuerunt
Propterea filii mei si
mō non faciunt ea que facere cō-
sueuerant non sit vobis mo-
lestum. Si quiescunt: non
miremini. Si venerant a
me ut p̄s: nos tristementi
quod ipsi digni sunt. Non. n.

De Inuidia

volere debetis qz charitas nō cogitat malū: s; gaudet de alteri bono. Ideo volumus & in xpī nomine ordinamus: vt & ipi qui centū annoz & amplius sunt p̄ n̄r sedendo in lectulo dicāt & diligenter eis sine murmure seruiat vt & ipi p̄ nobis intercedāt in celis quorum habitatio iam ibi est. Op̄a obtinere faciat nos ille q̄ est benedictus in secula. Amen.

De inuidia s̄mo. Xviii.

Ratres mei desideratissimi nolite inuidere in uidere: s; studeat vnus quisq; deo in cunctis placere. Inuidia. n. oēs virtutes cremat. oia bona dissipat: oia mala generat. Sed dicetis. Nos quidem grossi sumus: peccare optime scimus: sed vitare peccata vel a peccatis resurgere ignorantes & fragiles sumus. quo modo ḡ inuidiā habētē: vel nos ipsam habētes cognoscere poterim? O fratres mei cupitis vos ipsos: si iudi estis cognoscere cupitis

Sermo. Xvii.

& frateem vestrum inuidiā habentem cognoscere. At tēdite q̄ ille inuidus ē qui alienum bonum suum facit: & si facere nō potest clamat per vicos & plateas: & velut canis latrat & ardet: sed p̄mo seipsum more fenicis occidit. Quid. n. agit fenix: nisi q̄ dum senescit: ad ptes calidissimas volat ligna siccissima congregat et lignis cōgregatis: alis gna percutit: & sic ignē accendit: & in eodem se comburi pmittit. Ex qbus cineribus vermiculus nascitur: & post modū fenix alia efficit. sic & hypocrita facit sic & inuidus agit: cunctis diebus vite sue: intus & extra seipsum comburens seipsum p̄mo inuestans: p̄mo seipsum vulnerans & verat. O inuide q̄ paucos hēs amicos: & forsitan neminē habes de cuius bono non doleas: & d̄ cuius malo nō gaudeas. Ad merito oī amico priuari debes: eo q̄ nullo amicorum bono gaudere probaris. O inuidia oī

De Inuidia

vicio peior: & oī peste deterior. O inuide qui nunquam gescere potes. an ignoras qd̄ oīs malitia h̄z aliq; felicitatis vmbra: s; tu ipsa inuidia neq̄ssima pestis: tormentū sine refrigerio: morbum sine remedio: laborē sine respiratiōe: penā sine intermissione: famē sine saturatiōe semper habere videris. O inuidie vermis mortifere: qui in hederatione quotidie nasceris. O igneus serpens: quo populus israel pūgitur. Hic est enim frēs brucus: quo fructus terrarum depascit. Legimus enim dilectissimi fratres mei q̄ filiis israel māna celitus datum est quo reseruato scaturiebat multitudo vermium. sic ex celesti gratia fideli collata. occasionaliter in aīo supbi inuidia nascit: & quanto magis celestis gratia fideli solidat: tanto magis superbi mens in inuidie vermez resoluunt. Legimus enim vermem ex hedera natum cuius vmbra ionas a calo

Sermo. Xviii.

re defendebatur tandem hedera corruit: & funditus deuastatur per vermem inuidie. filios etiam israeli deserto peregrinantes & Legimus igneos serpentes pupugisse. sic & vos heremi sacri cultores: veri filii israel dum inuidos vestros de vobis susurrantes auditis: exultate quoniam filii dei & sanctorum patrum effici meruistis. Exultate orantes pro eis: vt eos socios habere in sanctorum collegio mereamini reprehendentes & ostendentes eis quod illa inuidia est illa pessima tinea: que purpura ornamenta virtutum demolitur. erugo q̄ delaurum sapientie depredatur brucus qui terre virentia comburit: quia quicquid boni operis virentia in homine. pene pestis inuidie pdit. Hec ē q̄ angelum de celo proiecit: que homines de paradiso exulauit. que filios israel in deserto percussit. que contra Joseph fratres armauit: que Da

De Inuidia Sermo Decimus octauus

nielem in lacum leonū mi
sit: q̄ caput nostrū cruci af
fixit: q̄ iudam suspendi fe
cit. Scitote fr̄es mei atq̄
discite: ⁊ sup̄ tecta p̄spicā
q̄ inuidia est illa fera pesti
ma: que fidem tollit cōcor
diam dissipat: tertiaz ligu
mā multiplicat: iustitiam
dissipat ⁊ oia mala gene
rat. Nec ē q̄ Abel occidit:
Adā oneravit vel exulavit
pastorem suspendit: petrū
iugulavit: dñm christum
negavit: paulū decollavit
⁊ Joānem: Stephannz la
pidavit: gloriam prostra
vit dauid decepit: muros
hierusalem euertit: romaz
depopulavit: carthaginez
dstruxit: troiā deuastavit
⁊ multa mala per hanc fe
ram pessimam in orbe ter
rarum facta esse legimus
O frater mi dilecte: o ru
sticane amande: o dimidi
um aie mee cur inuidiam
non deponis: cur eam dili
gis nūq̄ mortem diligis
nūq̄ ad suspendiū p̄gis
nūquid in lacum te proie
cis. O inuidie qui nunquā

quiescis sed semp̄ cū San
lo seruos dei periequetis.
eos ligatos ducens ad pu
cipes sacerdotuz. Ecce. n.
alios laboras tenere. sed
tu teneris ab illis. alios li
gare procuras: sed ecce ca
dens in terram audis cus
saulo. Cur me p̄sequeris.
Alios tenere sollicitas. sed
ecce cecatus teneris a cun
ctis: alios fraudare procu
ras: ⁊ ecce nequiter d̄frau
datus: mox deportaris ad
tartara. Eya ergo fratres
deponite inuidiam: ⁊ si q̄s
inuidiam habere videtis:
orate p̄ eis: q̄z totiens mo
riuntur: quotiens vident
vos bonis operibus refu
gere. Lupis ergo eos tor
quere. Nūq̄z. n. melius i
hos torquere poteritis q̄z
virtutibus ⁊ glorie seruien
do. Tūc. n. latrāt vt canes
vt canes deuorant vt leo
nes: facie palefcunt: capi
te minant: oculi sentillant
vt sydera: manus cācella
tas astrigūt. detib⁹ stridet
⁊ sic aia ⁊ corpe moriuntur
Tos at̄ bñfacite non tñ vt

In vigilia natiuitatis xp̄i
eos ad furore accendatis:
sed vt deo placeatis. Ora
te p̄ p̄sequentibus ⁊ calū
niantibus vos dolentes d̄
malo corporis: s; fortius d̄
anime p̄ditione. ergo con
cedat nobis christ⁹ pecca
torum contritionem: ⁊ p̄
rimi amorem infundat: q̄
est bñdictus i secula Amē.
In vigilia natiuitatis
christi. Sermo. Xviiiij.
A Ccingimini filij po
tentes ⁊ estote para
ti q̄z die crastina d̄lebit̄ ini
quitas terre ⁊ regnabit su
per vos mūdi saluator. cra
stina die tenebrarū caligo
minuet. Crastina die lux
oculis fidelium ⁊ credenti
b⁹ reddet. Crastina die mū
dus suū reparationē āple
ctet. Crastina die cōditoz
sydez redēptozq̄z oīuz pen
diturus ē ad vbera sancte
Marie virginis. Crastina
die ille qui eternaliter pre
cedit volubilitatem seculo
rum: igerere se icipiet cur
sibus annoz. Crastina die
solutis nature legibus: ex
solius diuinitatis potētia

Sermo. Xviiiij.

virginis Marie viscera fe
cūdant: ⁊ ex riuulo suo flu
uius magnus oriet: ⁊ fru
ct⁹ apparebit optim⁹ ⁊ ex
virgulto suo radix p̄fecto
rum p̄cedet tanq̄z sponsus
de thalamo suo Crastina
die O monache suscipis in
fantulum Jesum q̄ tñ ante
omnia secula fact⁹ ē. Ma
ra igit̄ te: q̄z ipse dignat̄ vi
dere te. osculari te: astrin
gere te: ⁊ nunq̄z dimittere
te: nisi tu p̄mo dimiseris:
Aspicite ergo fratres ocu
lis mētis ⁊ corporis: ⁊ vi
debitis dei potētiā veni
entē ⁊ p̄cedentem a patre
tanq̄z sponsum de thala
mo suo: quē aspiciatis: quē
tenebitis: quez adorabit̄
pura mente ⁊ mundo cor
de. Ipluz fortiter tenete to
tum in mundo: ⁊ totū i ce
lo. Totū in mūdo ad iusti
ficationem: totū in celo ad
glorificationem. Totum
in mundo vt educat pere
grinantes: totum in celo
vt recipiat pueniētes. To
tum in folio patris totum
in gremio gloriose matris

In vigilia natiuitatis xpi Sermo. XIX.

Sic. n. crastia die patebūt signacula figurarū: fulgebūt oracula prophetarū: apparebunt miracula natararum: stillabunt spiracula gratiarum: qz nascetur Iesus xps filius dei vini i bethleem iude. Dum. n. venerit videbimus rubus ardere sed non consumi virgam aarō frondentē & fructum facientem: Accingimini ergo filij potentes & estote parati: vt videat possimus cū ezechiele portas sacratissimā perpetuo clausam. Crastina enim die videbimus etiam cum Daniele puero sancto lapides angularē. Crastia die videbimus regem regum mentalibus oculis & humanis sub forma panis visibilis panem inuisibilem: alimoniam celestem: refectiones beatam cibum eterne vite pignus nostre redemptionis hostiam salutarem: quaz die crastia toto affectu māducare debemus. Iste ē ille panis & cibus dat⁹ israelitico populo: māna dul-

cissimum habens in se oēs delectationē & saporis suauitatem. Iste est ille cibus quem vidit pharao: i quo spice pulchri & formose erāt Iste est ille panis datus helye: in cuius fortitudine ambulauit quadraginta diebus & quadraginta noctibus & puenit vsqz ad montem dei. Iste est ille panis quo cibantur angeli: quo saginant apostoli: quo reficiuntur martyres: quo pascuntur p̄fessores: quo nutriuntur virgines: & faciunt electi omnes. Panem autē hunc si quis digne manducauerit nō moriet i eternū qm̄ spūs vite & ipsa vita ē. Hic ē panis qui de celo descendit quem virgo nobis cras presentabit: quem in gremio portabit: quem in vtre baiulauit sine graamine: quē & pepit sine corruptione. Cui⁹ m̄ inuenta ē virgo añ partū: virgo in partu virgo post partū ipsa quē genuit adorauit s; p̄uulmēte qz vtre & pulchri filij vtero p̄ciperet. Leuate &

De natiuitate dñi

fr̄es mei: leuate i hac vasta solitudine capita v̄ra. ecce n. iā ē in porta redēptio vestra. O qz magna magna: de⁹ pp nos opatur: ecce. n. quō nos amauit. Ipse enim deus hō factus est creator creatura ditissim⁹ pauper. Lōditor legis: destructor legis pp nos appellat. Amauit. n. nos vt recipet nos hūiliat se: vt exaltaret nos in se. Inclinauit se. vt erigeret nos ad se. Ecce. n. quō nos amauit: qz dicit vt nos exaltaret exinanuit se vt nobis p̄tē dōaret. Accingimini ḡ filij potentes & estote parati: qz die crastia videbim⁹ irreuerberata acie fidei in vno eodēqz deo & hoie diuinitatez incarnatam maiestatem subiugatam: libertatem captiuatam: virtutē infirmatam: virginatē secundatam: vitam infirmatam. Accingimini ḡ & estote parati: mēte pura: fide integra: charitate sincera: vt dum venerit ille sanctus sanctorum

Sermo. XX.

& pulsauerit: p̄festim apertis ei. Nō igitē tedeat vos modico tpe carnē vestram domare ieiunijs & abstinentia c̄ce & potus: qz ecce remunerator adueniet: redens vniciqz fm̄ opa sua Saluatorē igitē expectātes sobrie: iuste: & caste viuamus i hoc seculo: expectātes beatam spem & aduentū dñi: vt digni cū eo gloriari possim⁹ i celis. Amen.

De natiuitate domini Sermo. XX.

A Patres dilectissimi homo nō solum per sapiētiam dei factus erat vt eēt: s; et ad sapientiam dei factus erat vt beat⁹ eēt vt ille videlicet frueret eo sensu quo percipi sapiētia poterat. Sed qz peccando sensus amisit. quo sapiētia frui debuisset. qz oblit⁹ ē comedere panem suū & refectionem illam qua viuūt aie: in corporalē cōmutauit delectationem. Terre nis igitur & corporalibus sensu & affectu immersus

De natiuitate domini
non potuit se ad spūalium
cognitionem sine amore
erigere: qz sola ea q̄ carnis
sunt agnoscens: spūalium
iocunditatem nō agno-
uit. Ideo ipsa dei sapien-
tia cum sursum esset: deor-
sus hodie venit vbi homo
erat: vt eum reuocaret vñ
cecciderat. Et ecce verbum
caro factum est vt deus ⁊
homo inter homines esset
⁊ sic conuersus est panis il-
le in lac: vt a paruis homi-
nibus summi posset. Sapi-
entia ip̄a sursum panis erat
⁊ eadem ipsa sapientia de-
orsum lac erat. In diuini-
tate ipsa sapiētia p̄cis erat
⁊ in humanitate panis de-
celo descendens hodie lac
factum ē: vt tanq̄ infātes
per lac nutrirī: homines
roborati ad panem deita-
tis accedere possent vt idē
ip̄e reficeret: ⁊ reficiēdo lā-
guidos ad incorruptionez
repararet. Dedit ḡ reparā-
dis ad icorruptionē alimē-
tū icorruptionis: puulis qui
dē imaculataz carnē q̄z sū-
pfit d̄ virgine m̄re: p̄fectis

Sermo. XX.
vero incorruptibilem diu-
nitatē quam habuit d̄ eter-
no p̄re. Istis ne itez d̄sce-
rēt i via: s; illis vt reficerē-
tur ⁊ p̄ficerent i p̄ria. Istis
ad solationez. sed illis ad
glorificationez. Propter
hoc ḡ dei fili⁹ p̄ redēptio-
ne hoīum hō hodie factus
ē: vt caro p̄ carnē liberet:
⁊ humano generi d̄ suo su-
meret p̄ciū redēptiōis: vt
idē remediū fieret vñ vitii
q̄tractū fuerat ⁊ i eodē mō-
straret ⁊ p̄tia medici. ⁊ in-
stitia redēpti: quādo d̄ suo
⁊ sanādo inuenit remediū
⁊ p̄ciū redimendo. Quia
vero a corruptione liberā-
dum erat. iccirco p̄cium re-
demptionis incorruptū cē-
debuerat. Propterea ma-
ria m̄r electa est ⁊ sup oēs
creaturas p̄lecta: oibus
gratijs fecūdata: oī virtu-
te ⁊ sanctitate i vtero m̄ris
repleta: vt de mundissima
m̄re mūdissimus nasceret
⁊ filius: ⁊ sicut i celo filius
hūit patrē immortalē ⁊ eter-
nū: sic ⁊ i terra hēret m̄res
oī corruptionē carētē. Istis

De natiuitate dñi
i celo q̄lis ē p̄ talis ē filius
⁊ i terra qualis ē m̄r talis
ē secundum carnem filius
In celo cū p̄re eternus ē ⁊
imēsus: ⁊ i terra cū matre
p̄alis ē ⁊ mansuetus. In
celo cū p̄re sublimis ē icor-
ruptus: ⁊ i terra cū matre
hodie in p̄sepio humilis ⁊
corruptibilis apparet. In
celo imago p̄ris apparet:
⁊ in terra marie filius oñ-
dit. In celo fides ⁊ cuncto-
rum factor oñdit: sed i ter-
ra hodie per m̄rem iter bo-
uem ⁊ asinum collocatur.
Mater virgo ē ⁊ i humili-
tate exultat: sed eius hodie
filius humilitatē facto cō-
mēdat. Per virginem ho-
die venit ad nos: ⁊ per vir-
ginem p̄cessit nos. Per i-
corruptionē venit vt pecca-
tū tolleret p̄ icorruptionez
p̄cessit vt virtutē d̄mōstra-
ret. Venit ad nos hodie il-
le nazareus Jesus vt cō-
ferret remediū p̄cessit vt
daret exēplū. Ad. n. potu-
it arbor bona malū fructū
facere: qm̄ oīs arbor ex fru-
ctu suo cognoscit. Radix

Sermo. XX.
integra ⁊ ram⁹ fructusq; in-
corrupt⁹ ē. Saluatoris igi-
tur n̄ri aduetus gabriel nū-
cius missus ē. vt nouam in
carne natiuitatem filij dei
p̄dicaret: i qua forma serui
dño sociata hostem poten-
ter deuiceret: fortis in illo
⁊ fortis in prelio: nō tñ vio-
lenta ad inferendā iniuriā
s; efficax ad iustitiā obtinē-
das. Propterea Gabriel
missus est vn⁹ d̄ maiorib⁹
celorum angelis s; iō Ga-
briel d̄ q̄ fortior cunctis
erat Gabriel enim fortitu-
do interpretatur: qz ip̄a ē
infirmas fortitudo fuit:
qm̄ in ea superatus fuit ini-
micus ⁊ capta preda a vio-
lēto reducta ē. Tres. n. pe-
rierāt: ⁊ subsecutus ē quar-
tus redēptor eoz de⁹. Pri-
mus sine masculo ⁊ femina
vt Adas. secundus d̄ mascu-
lo sine femina: vt Eua de
Adam: qz ip̄e tulit vnā
de costis eius: ⁊ repleuit
carnem p̄ ea. Tertius de
masculo ⁊ femina: vt Abel.
Quart⁹ de femina sine ma-
sculo: vt saluator mundi q̄

De genere monachorum egyptiorum Sermo. XXj.
q̄ de beata Maria virgine p̄ nobis hodie nasci digna
tus est. Quia primus auctor
culpe deiectus est p̄ femiam
iō auctores gr̄e sine masculo
cepit et pepit hodie fe-
mina Maria virgo. Nec ē
femina totius mundi m̄r et
domina: que virgo p̄ma-
nens peperit hodie filium
stella protulit solem et ratu-
ra genuit creatorem: filia
cepit p̄res et filium simul
in vnum diuitem et paupe-
rē. Ipsa filia ipsa ē m̄r ip̄a
ancilla et domina: ipsa geni-
trix et genita ipsa cum inte-
gritate pepit: et cū virgini-
tate concepit et post partum
vt supra diximus virgo p̄-
mansit: ip̄m quem genuit
mor adorauit Cuius ado-
rationis et gratie p̄ticipes
nos faciat ille qui cū p̄re et
sp̄u sc̄o viuit: regnat in se-
cula seculorum. Amen.
De genere monachorum
egyptiorum sermo. xxj.

Ut nobis p̄ litteras
declarauit sc̄us pa-
ter Hieronymus fr̄es dile-
ctissimi: tria fuerunt i egyptio

genera monachorum
quorum duo optima sunt: sc̄z tertium
omnino tepidum et omni affectu
vitandum. que sunt illa duo
quae optima predicant: nisi heremitarum atque cenobitarum
genus et ordo: quorum
virtu clarissima et sancta con-
gregatio tempore predicationis
apostolice supersit exor-
dium. Isti sunt illi viri p̄fecti:
quibus frequenter adhe-
si tempore errorum meorum p̄ quos
etiam illuminari merui quoniam
etiam sanctitatis fama ad
aures meas perueniens baptizari
non diu distuli. Et
quia m̄re me instigante apud
Mediolanum: vt ad patriam
remeam: et cupiens eos
habere in visceribus chari-
tatis: et cum eis pariter viue-
re: ad virum illum simpli-
cianum qui a iuuentute sua
deuotissime deo vixerat et
charitate: p̄xi deprecans
eum cum fletu et gemitu. vt
mibi quosdam seruos dei
de suis donaret. Et dona-
uit eos mihi paterne. Qua-
re paterne eos mihi dona-
uit: Quia sciebat me velle

De genere monachorum egyptiorum Sermo. xxj.
monasterium i affrica edi-
ficare. Et assumatis mecum
anastasio fabiano severo
nicholao doroteo isaac ni-
costrato paulo cirilo ste-
phano iacobo et vitale pau-
peulo: qui pecunie saculum
apud Mediolanum iuenit
et non rapuit: de quo iam ser-
monem fecimus: quoniam iuenit et
non rapuit: nec post aurum
abire voluit. Igitur istis me-
cum assumptis imitari cu-
piebam cum charissimis
meis amicis Enodio An-
pio: Pontiano, qui diu
mecum fuerant: et cum ce-
teris. xij. quos nuper assu-
peram: illos quorum fa-
mam etiam sanctus pschy-
ter Hieronymus mihi de-
scripserat. Et sic pueni ad
affricam pia matre defun-
cta: et edificauit vt videtis
monasterium: i quo nunc su-
mus i solitudine et a gentibus
segregatum. Et placuit deo
ceterarum numerum fratrum mi-
hi donare: illuminans cor-
da nostra. non solum factis
simos p̄res solitarios imi-
tari. sc̄z et in hac solitudine
more apostolorum omnia com-
iter possidere. Nec de nos
seruare et postea docere: et
per nos vobis p̄cipere vo-
luit. Sicut enim videtis quod
ante me multi fuerunt pa-
tres: quos sequi et imitari
debemus: non tamen si-
cut ego secundum aposto-
licam vitam alios viuere
docuerunt. Caput igitur
principium omnium ve-
strum secundum apostoli-
cam vitam viciisum dice-
re non erubesco. Non ta-
men vos pigeat eos sequi
et imitari in omnibus. atten-
dentes omnia communiter
habere: quia in cellitudine
paupertatis viuētibus non
licet nisi vt vnus sit cor vna
fit anima: et omnia com-
muniter possideant. vnde agro-
rum precia ponebantur
ante pedes apostolorum
tanquam pedibus concul-
canda: quia ipsi sancti apo-
stoli et amici dei indigna re-
putabant agrorum precia ma-
nibus contractari. Unde
etiam in veteri lege leuitis
p̄cipiebatur nihil inter

De genere mōachoz egyptioꝝ Sermo: .XXj.
ra eorum possidere. Nō g
habere debem⁹ tēporalia
ad possidenduz nec ego q
ep scopus sum habere de
beo: nisi tñ ad dispensan-
dum: qz bona ecclesiarum
patrimonium pauperum
sunt. Unde ego qui episco-
pus sum summe cauere de-
beo ne res paupuz q̄s hyp
ponēsif ecclesia q̄seruar v̄z
diuitib⁹ largiat⁹ qd̄ bñ feci
hucusqz. nā q̄sanguieos ha-
beo. ⁊ nobiles se eē dicere
nō erubescūt: ⁊ ad me ep̄z
veniunt aliquando cuz mi-
nis aliquando cum blan-
dimentis dicētes. Da no-
bis aliquid pater. Caro. n.
tua sum⁹. Et dei gr̄a ⁊ ve-
stris orationibus median-
tibus consanguineuz ali-
quem me p̄dicasse nō reco-
lo. Cariores. n. mibi repu-
to paupes q̄z diuites quia
hñtes victi ⁊ vestituz fide-
les oēs p̄tētiē debēt. ma-
xime nos clerici in cui⁹ rei
signum capita tonsa ⁊ rasa
habere d̄mbe⁹. ne diuitia-
ruz capilli occupent men-
tē suoz dei. Sia ergo fra-

tres mei estote paupes nō
solū verbo. s; ⁊ ope ⁊ veri-
tate: attēdetes quid vobis
dicat qui nostrum se fecit
p̄cium i ara crucis. q̄ etiaz
noster est aduocat⁹ i celo.
Dicebat. n. ille deus deo-
rū discipulis suis dicebat
illis quos de toto mūdo p̄
elegerat: vt essent sal terre
lux mūdi rectores ecclie mi-
litātis magistri ⁊ senatores
ecclie triūphantis. Aut. n.
bti paupes spū n̄ bti q̄ sub
dura ⁊ grandi necessitate
patiūt. Tales. n. murmu-
rant d̄trahunt: ⁊ iuidēt hñ
tib⁹ rapiūt ⁊ furāt: s; si nō
ope saltē volūtate hec ad-
plere conāt. Tō tales b̄tōs
nō appellat saluator qz nō
paupes s; miserī s̄ p̄dican-
di. Quare: Qz de agustius
tpalibus educti ad eternal
m̄fias deputati sunt. vbi
nō solū beatitudinē h̄ie nō
poterūt. s; nec guttā aque
iueniēt. Vti ḡ paupes spū
s; n̄ paupertatē simulātes.
Tales sūt hypocrite paup-
tatē foris p̄dicātes: nullas
tñ necessitatē portare volē

De gñe mōachoz egyptioꝝ Sermo. XX.
tes. Tales. n. i cūctis opi-
bus suis sperant reuerētia
honoris. gl̄iaz laudis: a me-
liorib⁹ metui ⁊ venerari vt
deus: sancti ab oib⁹ voca-
ri desiderāt: sola voce pau-
pratē ⁊ abstinentiā p̄dicāt
s; oigito suo nō cogitāt ea
mouere. corpora d̄spectis
vestib⁹ tegūt foris s; itus
ad carnē purpura iduūtur
i cinere p̄dicāt se iacere: s;
excessa pallaria nō despici-
unt: āgelicā faciē foris oñ-
dunt s; lupia corda eos ha-
bere dubitam⁹. Tales fue-
rūt illi sarabaitē: de qui-
b⁹ tertio nobis scripsit pa-
ter Hieronymus: q̄ruz ge-
nus ē oī affectu vitādū. Ip-
si d̄m̄iqz i egypto erant: In
foramibus petraz hitan-
tes iduti porcoꝝ boī pelli-
bus tñ cincti sumib⁹ palma-
ruz: spinas ad calcāea por-
tantes a d̄ cingulū ligatas
discalciati ⁊ sanguine crue-
nti: cauernas exētes ad
fessus scenophegie p̄gebāt
erosolimā ⁊ scā scōꝝ itran-
tes paupertatē ⁊ abstinentiaz
p̄dicabant oī affectu fuare
barbas postmodū i d̄spe-
ctu boium sine redēptione
euellere festinabāt: ⁊ sic ac-
q̄sita fama ⁊ lucro ad pro-
pria remeabant solitarie
gaudētes ⁊ epulātes supra
id qd̄ explicār possumus.
Nos fr̄es mei ⁊ filioli mei
quos quotidie parturio i
visceribus charitatis noli-
te obsecro imitari: qa non
beatos sed damnatos eos
eē p̄dicamus. Amate igit̄
paupertatē amate eā oī affe-
ctu ⁊ nolite d̄ficē vt sitis ge-
n⁹ electū n̄ abiectū gēs s̄ā
cta: nō obstinata pplus ac-
q̄sitionis: s; nō p̄ditionis re-
gale sacerdotiū: s; nō ve-
nale p̄cium: vos estis illa
apostolica forma sc̄tā qz
p̄gregatio a mūdo corde ⁊
ope segregata: q̄ dei virtu-
te iā p̄cussistis duces: mo-
ab satrapas ⁊ tyrānos ie-
rusalē ⁊ egyptioꝝ hypocri-
tas iā vulnerastis ad mor-
tē. Vos estis vinea mea ele-
cta in medio ecclesie para-
disi plantata c̄bisti redem-
pta sanguine ⁊ irrigata. ad
hanc vineam ego sol⁹ dei

De genere mōachoz egyptioꝝ Sermo. xxi.

virtute vos congregaui: ⁊ operarios meos vos feci: vt laborantes in ea vsq; ad finem dignum fructus recipiatis in tempore suo. Ad hanc vineam vos elegi: ad hanc dei hereditatē vos conuocaui: licet fauoratus a sancto episcopo Valerio, qui de bonis epatus, vt monasterium in heremo edificare; mihi multa donauit. Non .ii. satis fuit patrimonium meū videri: nisi et ipse me coadiuuasset ad hanc igitur congregatiōē vos elegi, non vos me elegistis sed ego elegi vos. Et ecce postquam episcopus factus sum: Vitalem, nicolaum, Stephanum, Dorotheum, Paulū, Jacobū ⁊ Cirillū frequenter rogauī, vt me solum in epatu non dimitterēt quia ego episcopus eēs nō tūc credebatur paupertatē despiciere sed cū Abrahā, Isaac ⁊ Jacob inter diuitias viuere: ⁊ veram paupertatē suare optabam, vt de numero eorum essem. de quibus ait apóstolus. Tāquam nihil habentes

⁊ oīa possidētes. Igitur vos frequenter rogauī vt uerent non vt essent rebelles heremi: sed vt solitarie ⁊ in ciuitate uiuētes habitare possent in palatio sancto. Sed ecce uoluerūt uēire tanquam de seipīs timētes: ne a seculo caperēt. Noluerūt uēire. Quare noluerūt. Non quia nō digni: sed quia nō solum pauperes eēs uoluerūt: sed et id quod supra in speculo nostro edidimus facere uoluerūt calcantes per oīa seculū ⁊ pōpas eius. De quo munere sumus gaudium oēs hīc debemus: quia facere uoluerūt ea quae deo ⁊ mihi facere promiserūt. Et quia solus stare non poterat episcopus: idcirco rogauī sanctus senem episcopū ualerium qui mihi iazptatē pdicandi ⁊ obsecrandi in populo dederat vt infra domum episcopi monasteriū clericorum constitueret. Et placuit sancto episcopo mihi cōdescendere: ⁊ sic cum eisdes in solitudine uiuere cepi non manducās carnes: nisi dum hospites ueniunt.

Quando recessit d' ordie
s tantum olera ⁊ legumia
absq; oleo uel butyro sic
ante uobiscū cum gaudio
facere consueueram. Igitur
fratres mei licet in cathedra
episcopali me uideatis
paupertatem tamen mihi
charā sponsam tenere con
gratuloꝝ: quia ipsa est et xpi
spōsa sanctorum possessio
beatorum uita fidelium se
curitas: clericorū ornāmē
tum: monachorum uita:
nobiliū pulchritudo di
uinitum magnificētia. Nec
n. est illa scā paupertas quā
tenet ⁊ amat nulla indigētia
laborare pōt. Nec mirum
frēs quia sibi dat oīum dñm
possidere. Ipse est. n. speran
tibus in se: thesaurus in pau
pate: solatium in solitudi
ne: gloria in abiectiōe ho
noris ⁊ tēptu: umbraculus
in oī ptectione. Estote igitur
pauperes frēs mei. quoniam d'
sideriū pauperum exaudiuit
dñs, ⁊ pparationes cordis
eorum audiuit auris sua.
Tūc. n. uere pauperes eritis
spiritu. tunc uere beati:
tunc benigni, tunc obediē

Sermo. xxi.

tes: tunc ueraces: tunc nō
ficti: tūc oīs mali ignari: si
vero corde ⁊ ope pauperes
inueniemini. Quā gratias
nobis impetrare dignet bea
tus p̄micerius martyrum
Stephanus: qui pro suis p̄
secutoribus exorauit domi
nus nostrus iesus xpm: qui
cum patre ⁊ spiritu sancto
uiuit ⁊ regnat in secula se
culorum. Amen.

Quando recessit d' ordie
ne Sermo. xxi.

Ratres mei ⁊ leticia
cordis mei: tps est. vt
reuertar ad eū qui est
⁊ qui misit me ad uos: uos
uero nolite contristari. nec
turbetur cor uestrum. Ro
gabo enim patrem ut ipse
uos custodiat ⁊ maneat uo
biscum in eternum spiritus
ueritatis. Iterum etiam di
co. Nolite d' meo recessu
amplius cōtristari: sed sem
per orate pro inuicem ut
saluemini. Valde. n. ser
uis dei ⁊ solitarijs est ne
cessaria ipsa oratio: per
quam deus placatur: per
quam deus inclinatur ad

Quando recessit de ordine Sermo. XXij.

nos. Adorauerat. n. populus iudaicus vitulum flagitile et ait dominus in moyse. Dimitte ut irascatur furor meus contra eos: Cui moyses. Que so dominus quiescat ira tua: et esto placabilis super malitias populi tui. Et ecce placatus est dominus. O quam gratias est ipsius orationis causa: o quam gratie mysterium. ecce moyses orabat in monte et ioseph amalech deuicebat. pro oratione ezechias sanat et salutem anime et corporis adiungit pisci. Per orationes saluus efficitur paulus et doctor gentium et predicator orbis terre. Obsecro ergo fratres ut oratis pro inuicem ut saluemini. Deprecor fratres mei cum apostolo primum omnium fieri obsecrationes orationes postulationes cum gratiarum actione. Orate et nolite deficere. et si possibile est lachrymas effundatis. O quam magnus uespertinus sacrificium deo obtulistis lachrymas cum oratione effundere. Diuina enim scriptura aliquando ad lachrymas aliquando ad gaudium nos

iuuat. Sepe. n. dicebat saluator discipulis suis. Beati qui lugent in hac vita. quia gaudebunt in eterna vita. Item. n. dolendum est post dolorem gaudium subsequetur quia beati qui lugent. Sed postea dicit saluator gaudete et exultate quoniam merces uestra copiosa est in celis quam quidem merces uestra per lachrymas et orationes acquirunt. Orate igitur fratres mei in heremo. orate et nolite deficere: nam sicut proprium est canibus latrare ita proprium est heremi cultoribus orare. Bonorum. n. orationis locutio est ad deum. Quoniam. n. serui dei legunt deus sine dubio eis seruetur loquitur: sed dum orant cum deo suauiter loquuntur. Ipse. n. sapiens est: quia sub paucis uerbis multa prebendit. et quicquid necesse est hilariter tribuit et abundantius atque perfectius quam homines sciant uel ualeant cogitare. O fratres mei dilectissimi clamate in heremo uulgate in hac vasta solitudine: uociferare non quiescat. clamate orando et nolite deficere

Quando recessit de re clamate non solum uoce sed maxime mente. Ecce spiritus au distis aues in deserto cantantes et laudantes deum factorem suum. Et si cantare non potestis. quia senes multi iam estis: mente tamen nolite tacere. Nam et tacentes ore mente aut orantes exaudivit dominus. Nec in oratione tamen locus queritur quantum sensus. Ecce. n. hieremias profertur in carcere: daniel inter leones exultat: tres pueri in fornace tripudiant. iob in sterquilino nudus triumphat paradisi de cruce latro inuenit: susanna inter senes defendit. stephanus de torrens in celum suscipitur: et inter lapidantes pro saluo exaudivit. Non est igitur locus in quo non debeamus orare. quia deus ubique est. ubique nos exaudire dignatur. Orate igitur semper et in omni loco ut saluemini. Non solum unusquisque pro se sed pro omnibus orare debemus. Nam ut ait per abrochus si pro te tamen rogaueris solum tuum meritum pro offidebis sed si pro omnibus rogaueris omnes

Sermo. XXij.

pro te rogabunt. Oportet sancta columna sanctarum uirtutum: deitatis scala uiduarum maritus angelorum cognata. fundamentum fidei monachorum corona iungatorum lauam. beatus qui te amat: beatior quam te frequenter. Beatus qui te astrigit sed beatior qui te perseuerat. Beatus qui tecum lachrymas fundit. quam holocaustum sanctum deo et immaculatum offerre non dubitamus. flete igitur fratres orando et nolite quiescere. ut digni efficiamus gratia dei: Sed dicetis. Ecce multi sumus et propter inordinatum alipium et inordinatum quod de scriptura sancta multum nouerunt omnes grossi et idiote sumus igitur doce nos orare. O fratres mei licet grossi sitis et subtilia non capiatis non tamen debiliores uos reputo. sed chariores uos teneo ignaros et humiles: quam sapientes elatos et superbos dei tamen gratiam pro uestra salute sufficit quam habetis. Licet. n. medulla scripturarum non intelligatis sicut

Enodus Alipi? et pōtia peccata dimittūtur nobis
 nus: q̄ rome diu mecū cō
 morati sunt. tñ scripturaz
 corticem nō intelligere non
 dubitamus. Diximus enī
 p̄mo vobis: qd̄ psaller̄ ora
 re et manibus laborare de
 beatis qñ necesse fuerit. et
 si vobis tps̄ sup̄ fuerit dice
 re pater n̄r n̄ differatis. ip̄
 sa. n. dominica oīo appel
 lat̄: in qua septē petitiōes
 repūnt̄: i quibus oēs spe
 cies oīonis p̄prehendunt̄
 quibus deum interpella
 mus: p̄ appetēdis bonis et
 p̄ vitandis malis: aut pro
 delēdis p̄missis. Tres enī
 prime petitiōes pertinent
 ad eternitatē. Relique ve
 ro q̄ttuor ad hanc vitaz tē
 poralē p̄tinere vidēt. qz et
 panis quotidianus: scili
 cet spiritualis: lz sit semp̄
 ternus. ad hoc tñ tempus
 etiam p̄tinent in quantum
 ministrat̄ aie: quibusdam
 signis dictis. vel scriptis.
 Et ideo p̄cis dicūt quia la
 borando et discerēdo disci
 tur. et ita quasi manducan
 do deglutit̄. Nunc quoqz

et nos dimittimus alijs q̄
 petitiō est inter quartam et
 sextam. Et tentatiōes que
 nūc n̄r az vitā infestāt: et ip̄
 saliberatio a malo ad hanc
 vitā p̄tinēt: qz dei iusticia
 mortē icurrim? vñ dei mi
 sericordia liberādī sumus
 que cū mira sint ip̄aruz pe
 titiōnum verba diligētius
 p̄tractāda sunt. vt intellecta
 maiorē generēt cordis af
 fectū: et qd̄ petitur ad velo
 ciores p̄ducāt effectū. Ora
 te igit̄ fr̄es dicentes p̄ n̄r
 referētes gr̄as largiori oī
 um bonoz: q̄ dulcedo no
 stra ē vita et resurrectio no
 stra ē. spes n̄ra est et lumen
 oculoꝝ nostroz: bacul? se
 nectutis n̄re donās nobis
 sensuz vt eum agnoscam?
 et secreta secretorum suoz
 intelligamus. Ip̄se. n. no
 bis dedit efficaciam i ope
 gr̄am inter electos. effectū
 in suis et suozum p̄ceptis
 Solamē et p̄stantias in ad
 uersis cautelas in p̄speris
 et timozes: et quocunqz ver
 timur sua grandis miferi

cordia nos p̄ueit. O fratres
 mei non negligamus ora
 re: non carnem domare n̄
 vigilat̄. Et tñ quid ei retri
 buemus: qui non permisit
 nos submergi cum in ma
 ri magno essem?. Ecce. n.
 p̄sumpti eramus et nos li
 berauit. Errātes eram? in
 seculo: et reduxit nos ad vi
 am. Ignorātes eramus: et
 docuit nos veritatis vias.
 Nō igit̄ tedeat nos orare
 q̄a non familiam regere:
 s̄ tñ deo placere. debem?
 Et vt bñ psaler̄ et orare pos
 sitis absqz magno corpo
 ris impedimento d̄ bonis
 episcopat? ecclesie hyppo
 nensis centū et quāqzita ve
 stimenta cū calciamentis
 vobis dilectis fratribus d̄
 portari p̄cepi. vt tempore
 frigidis q̄stum necesse fue
 rit vnusquisqz recipiat re
 ponentes ea et custodiētes
 i cōi vestiario. cū oī diligē
 tia et charitate: scientes qz
 vera charitas: nō q̄rit que
 sua sunt sed que dī. Sic at
 facientes non deficietis.
 Deus autē pacis qui edu

xit d̄ mortuis pastores ma
 gnū oīum in sāguine testa
 menti eterni dñm nostruz
 iesū xp̄z: aptet vos i omni
 bono: vt faciatis volūtātē
 eius faciēs in vobis qz pla
 ceat corā se p̄ xp̄m iesum:
 cui ē honor i secula scloꝝ
 Amen. Orate p̄ nobis fra
 tres: et ante meum recessū
 cupio vos salutare in oscu
 lo sancto. Amen.

De ieiunio sermo. xxiij.

A Requēter audistis
 fr̄es charissimi qz ie
 iuniū ē res scā: opus cele
 ste ianua regni futuri secu
 li forma: q̄s siqs iuste p̄fe
 cerit dei socius existimabi
 tur: sibi p̄iungit̄: et sp̄ualis
 efficit̄. p̄der ieiunium fra
 tres mei prosternunt̄ vitia
 augmentantur virtutes:
 humiliat̄ caro diabolice d̄
 uincuntur virtutes. O sa
 crum ieiunium. tu corpus
 refrenas ne surgat: tu vir
 tutes incitas vt resurgant
 tu reuz illuminas et sanas
 vt viuat. o ieiunium tu sua
 ne es bonis. tu odibile es
 malis. tu delectabile es

De Ieiunio

sanctis s; detestabile pra-
uis. O sacrum ieiunium: tu
diuina mysteria pandis:
q; sapientie & prudentie sūt
agnoscis: recordari prete-
rita facis ordinare p̄sentia
non negligis: & p̄uidere fu-
tura festinas. Sed caute
fr̄es mei ne ieiunādo super-
bi efficiamini: ne cupidī:
ne auaritia vel hypocrisis
pleni. Nā sepe audistis q;
babilon ciuitas magna &
populosa est inimica chri-
stianis idolis seruiens: di-
uersis erroribus mancipa-
ta quā vt dicunt aliqui gi-
gantes eaz edificauerunt:
sed superbia inflati fecerūt
in medio turrem que voca-
ta est babel. Postea vero
venit nabuchodon osor &
āplificauit eā & ditauit: &
inflatus supbia clamauit
& dixit. Nōne hec est ciui-
tas babilon quam ego edi-
ficaui in domum regis i ro-
boze fortitudinis mee. & in
gloriā decoris mei. Et dū
rex sic exclamaret vox irru-
it sup eum dicens. Tibi di-
citur rex: Regnum tuum

Sermo. XXlij.

transiet te ab hominibus
eicietis: & cum bestij sfer-
risq; erit habitatio tua fe-
num vt bos comedes & se-
ptes tempora sup te muta-
bunt donec scias q; excel-
sus dominaf in regno ho-
minum. Et sic videtis q;
superbiendo regnum terre-
num amisit & sensum. quia
cum bestiis habitare vole-
bat. Babilon hec fratres
mei mundus iste est: q; ple-
nus est p̄fusione plen⁹ er-
rorib⁹ iniquitatib⁹ & venēo-
malitie. ecce nūc fr̄es mei
quomodo totus mund⁹ in
maligno posit⁹ ē: ecce quo-
modo diabolus regnat in
eo dū regnat ambitio: dū
dominatur p̄fidia: dū con-
culcaf simplicitas. Et iō
fratres hec omnia agno-
scētes caueamus a cunctis
malis scientes q; per solaz
humilitatem omnia mala
vincere valemus. siue qua
nra ieiunia nobis non pro-
derunt. Nec est per quam
ad vitaz intrare poterim⁹.
Non ergo extolli debem⁹
si ieiunamus: sed humili-

De scō Hieronimo

tate suantes semp philoso-
phari nō destinamus. qd
enim est philosophari nisi
mortem p̄meditari. Ad re-
gnum enim celorum non
p̄ducit nos gloria mundi:
non multitudo diuitiarū:
non nobilitas generis: nō
scientia: nō sapientia: non
facūdia verbor⁹ s; sola gr̄a
christi & virtutes & opera.
Eia igit fr̄es cōsiderate ad
quid hic venistis: ad quid
beremum p̄cupistis: quid
agere voluistis: quod offi-
cium habere desiderastis.
Omnes vno ore dicetis.
deo seruire optamus. Et
quia sic est propterea ea at-
tendere seruenter debetis
q; vestrum officium ē nō so-
lum carnē ieiunij & absti-
nentia esce & potus afflige-
re. quantum valitudo na-
ture permittit: s; etiā mun-
dum contemnere: peccata
deslere: & non doctozis ap-
petere cathedram: s; in ci-
nere & cilicio p̄seuerare in
beremo vsq; ad mortem d̄-
bemus. Adiuet nos chri-
stus filius dei quem credi-

Sermo. XXliij

mus ieiunasse quadragin-
ta diebus & quadraginta no-
ctibus: qui est b̄ndictus in
secula. Amen.

De scō Hieronimo quō
fuit cardinalis & quomo-
do reliquit cardinalatus.
Sermo. XXliij.

Legimus. enim fra-
tres charissimi s̄a-
ctum patrem Hie-
ronymum cardinalem fuis-
se in ecclesia sancti Lauren-
tij martyris: & quia roma-
nos de auritia & fetida lu-
ruria fortiter rephēdebat
ab eis p̄ vestem muliebres
vt iam audistis: eum p̄cla-
mare in populo voluerunt
s; deo auxiliante sanctita-
tis fama minime diminu-
ta: romam tandem egres-
sus est: & cū Paula & Eu-
stochio: quas in fide chri-
sti nutrierat: earum patre
rogante: vt nobis p̄ episto-
lam scripsit: asperrimam
vitam sanctus pater Hie-
ronymus duxit: in tantuz
vt neminem legere audias
fidelium modernorum au-
steriorem fuisse. Itaq; fra-

De seō Hieronymo
tres et nos: ut uidistis: mū-
dam deserere uoluimus: et
ad nemora cum Hierony-
mo fugere concupimus: et
pseuerare s̄m apostolicam
uitā uolueramus. propte-
rea diligēter attendamus
Scire. n. debetis q̄ dmo-
rantibus in solitudine ieu-
nium valde necessariū est
s̄ p̄mo videamus qd sit ie-
iunium. Quid. n. ē ieiunium
nisi cunctoz mēbroz n̄m sa-
tisfactio. Membra. n. satis-
facere debent propter pec-
cata que commiserunt. Unde
si quis in gullam peccauerit
satisfaciat ieiunando: nam
q̄ solus ē sine culpa solus
ē: et sine pena. s̄ quoniam
nullus ē sine culpa: id̄ nul-
lus sine pena uiuere debet
Oculus. n. meus frequen-
ter peccauit: q̄ p̄ eū mors
intrauit in animam meam
Claudat. ḡ oculus et patia-
re: ne quod eum dlectat vi-
deat. sic enī d̄ singulis cor-
poris mēbris faciendus
ē fr̄s. Tunc. n. magnum
tunc deo acceptum tunc si-
bi duotum ieiunium red-

Sermo: XXiiiij.
dimus dum ab iniquitatib⁹
et uoluptatibus abstinem⁹
Hoc est magnū et p̄fectū
ieiunium. sic. n. a gētes sā-
cte et iuste et pie uiuere dici-
mur. Pietas. n. ē cultus
deo reddere: qd d̄ sic tal̄
iuste uiuere dicit̄: quando
deo reddit quod reddere d̄-
bet: et cesaris cesari. Im-
pietas qd aliud ē q̄z idola-
triam committere. Multi t̄m
dicūt quod impietas ē quan-
do paupib⁹ hoib⁹s sua nō
elargiāt̄. Propterea fr̄s
mei scire uos uolo: q̄ ali-
ud ē flagitium: aliud faci-
nus: aliud impietas. flagiti-
um est dum peccando nos
ip̄os offendimus. facin⁹
quādo proximum. Impie-
tas quando idolatriam cō-
mittimus. Similiter aliud
ē misericordia aliud est cle-
mētia: aliud pietas. Misericor-
dia circa naturā cle-
mētia erga iustitiā: s̄ pie-
tas erga deum uersat̄. Et
quia grossi estis fratres:
ueniat uerbi gratia. Misericor-
dia ē dum si quis uide-
do aliquem iuste damna-

De ieiunio et ubi fuit institutum Sermo. xxv.
tum duci ad suspendendum
naturaliter mouet: ei⁹ q̄
patit̄. et ita motus a suspē-
dio cum liberat. similiter
si quis rapuit paup̄i aliquid
boni: et ueniat ali⁹ et rapto-
ri eripiat ea: et paup̄i redat
Talem dicim⁹ habere mi-
sericordiam. Clemētia ue-
ro ē: ut si quis iuste homi-
nem punitū uideat. et obij-
ciat se periculis ut illuz eri-
piat: talem dicimus clemē-
tiam possidere. Pietas at̄
quid aliud est q̄z deum pu-
ra mente colere: q̄ alio no-
mie latria nuncupat̄. Bñ
n. tunc dicimur ieiunare
quando pietate. misericor-
dia et clemētia reflorem⁹
Adiuuet nos christus: qui
cum patre et spiritu sancto
uinit et regnat i secula secu-
lorum. Amen.
De ieiunio: et ubi fuit insti-
tum. sermo. xxv.

Scire naqz debetis
fr̄s dilectissimi q̄
hoc solēne ieiunium
quod alma matre ecclesia
hodierna die precipit ob-

seruari a creatione homi-
nis. et in ip̄so mundi pri-
mordio precepit deus i pa-
radiso Ade et Eue: ut a fru-
ctu arboris abstinerēt. hoc
etiam ante legem moyses
sanctus obseruauit: et legē
suscepit. hoc sub lege hely-
as astrinxit et ad celuz i cur-
ru uolauit. Eua quamdiu
abstinuit. uirgo fuit: et i pa-
radiso p̄māsit: s̄ dum ieiunium
violauit in miseriaz
corruit. libidinis corruptio-
nes persensit sub domino
cōstituta remansit: et d̄ pa-
radiso expulsa fuit. Moy-
ses etiam post ieiunium cus
deo facie ad facie locutus
est qui ante ieiunium deus
videre: nec ad eum accede-
re ausus fuerat. Hierosoli-
ma a senacherib tpe Eze-
chie regis et Sifare per iei-
unium liberatur: et centus
et octuagintaquin⁹ milia
celitus interfecit sunt i no-
cte una: et ne feterēt eorum
corpora incinerati et in pul-
uerem redacti sunt. Tem-
pore et Jone ieiunium p̄di-
cantis in cinere et clatio ut

De ieiunio ⁊ ubi fuit institutū. Sermo. XXv.

niam impetrauit. Nunquid
⁊ Josue naue filius ieiuna-
uit plusquam per diē ⁊ cur-
sum solis ⁊ lune tempera-
uit: ⁊ hostes superauit. O
ieiunium conuiuium ani-
marū. beatus qui te amat
s; beator qui te frequētat
Qui enim ieiunat vt bon⁹
appareat: vt conseruet: vt
sanior fiat: ⁊ vt ne corpore
nimis impinguescat. non
beatus est ille: quia ieiuni-
um quod facit nō virtus ē
s; attēuationis. Ideo non
mundo: sed deo iēnnare d-
bemus. Sic. n. sci p̄res in
veteri lege faciebāt. Deci-
mas. n. dō dabant ⁊ p̄mi-
as d̄ obi⁹ bōis suis sic ⁊ nos
p̄mitias dāre d̄bem⁹. Quas
nunc p̄mitias a deo dam⁹
corpe quidē a cibis elemo-
synas dādo: ⁊ mēte a vitij⁹
ieiunam⁹. Et tunc deo ta-
les p̄mitie accepte sunt. s;
scitote fratres mei q; anti-
q;us p̄res nostri fideles ie-
iunare consueuerunt in vi-
gilijs magnarum solemnū
tatum vsq; ad noctem: qd̄
laudandus erat ⁊ bonum

Sed hoc non solum. s; eti-
am vigilabant p̄ noctem ⁊
ad ecclesiam ludēdo ⁊ coi-
zendo conuēiebant: quod
detestabile erat ⁊ tales nō
solum remanserant non so-
lum papiēses ⁊ rauenates
s; ēt mediolanenses. De q;
turpi consuetudie dolebat
mediolani mater illa que
me carne ⁊ spiritu in chri-
sto regenerauit. Et institu-
tum ē ip̄a istigante a patre
n̄ro Ambrosio: vt vigilie
cassarēt vl̄ cessarēt a cūctis
vt homieidia ⁊ fornicatio-
nes a fidelibus deponerēt
tur. Solum tantum ieiuni-
um mētis ⁊ corporis cum
elemosyna mediolanensis
ecclesia fidelibus reliquit
S; dicetis: Nunquid i vi-
ta nostra semp ieiunare de-
bemus: O fratres mei le-
gem meam recepistis ⁊ au-
distis frequenter inter ce-
tera q; carnem vestras do-
metis abstinetia esce: ⁊ po-
tus q̄stum valitudo p̄mit-
tit. Nolo enim meip̄sus li-
gare nolui onera v̄ra por-
tare: s; hoc solum sup vos

De ieiunio. ⁊ ubi fuit institutū Sermo. XXv.

ponere volui: vt ieiunetis
⁊ abstinentis q̄stum facere
deo fauente potestis. Mo-
lo tamē q; diebus domini-
cis ieiunetis: hoc enim he-
retici ⁊ infideles faciunt.
Omne autem ieiunium ex-
ceptis diebus dominicis
bonum est ⁊ laudandum:
si bñ sit: Aliquod tamen ē
ieiunium deuotionis. vt ie-
iunare vigilas sanctorum
Lipiani compatriote no-
stri: ⁊ Sernasij ⁊ Porta-
sij: ⁊ similia. Aliud ē ieiuni-
um institutionis: vt assum-
ptionis sancte Marie ⁊ na-
tuitatis sancti Joānis Ba-
ptiste: Mathei ⁊ Andree
⁊ Jacobi maioris istorum
n. vigilias ieiunare semp d-
bemus: vt sicut ieiunando
cum eis patimur: ita ⁊ i fu-
turum cum eis parit̄ glo-
riemur: S; mor mibi fra-
tres dicetis: cur festum na-
tuitatis sancti Joannis ce-
lebramus. Nunquid in pec-
cato conceptus ē: ⁊ ideo at-
tendite q; prius seminatur
homo: postea recipit̄ vul-
ua: ⁊ ibi caro format̄ d̄m

de post dies. xlviij. creatur
aia: ⁊ corpori infundit̄: secu-
dū sanctū patrē ⁊ martyre
Liprianū cui i oibus ap-
pel-
lor credere q; p̄ spiritū san-
ctum optime locutus est.
Celebrať tū natuitas sc̄ti
Joānis Baptiste nō p̄ma
s; secunda. P̄ma. n. na-
tuitas fuit in vtero: qñ aia
i vtero fuit infusa. Alia vero
ex vtero qñ venit ad lucem
⁊ hec sine peccato fuit quia
sanctificatus fuit in vtero
Hec at̄ festiuias non solū
apud fideles: s; apd̄ infide-
les vigiliā bēt. In hoc se-
sto maxime pagāi infideles
ad ecclesiaz suā pueniebāt
vt supra dixim⁹: S; d̄stru-
ctis vigilijs illis adhuc tñ
antiquitatis nomē tenemus
q; dū ieiunamus vigiliam
nuncupamus. Vel aliter
dicamus fratres. Nā dū
illa scā Elisabeth q; filia fu-
it scē Ismare que qdez Il-
mara soror fuit carnalis scā
cte Anne matris domine
n̄re dū grauida eēt d̄ Joā-
ne añ adnētā virginis: san-
ctificatus Joānes nō fu-

De murmuratiōe
isset salutata Elisabeth a
virgine: mox Joānes sc̄ti-
catus fuit i vtero. Adrito
ergo eius natiuitatem cele-
brare debemus. s̄ nunc d̄
apostolis: quorum vigilia
nō habet̄ dicam̄. festum
n. Philippi & Jacobi ieu-
nium nō hēt: eo q̄ inter
pasca & p̄thecostem ē. qd̄
t̄ps ē gaudij leticie: & exula-
tionis: qz saluator surrexit
a mortuis. Jacobus ēt ze-
bedei ap̄ls ap̄d q̄sdaz uigi-
līā n̄ h̄z: eo q̄ occisus fue-
rit i dieb̄ azimoz: nec diē
mortis eī celebriam̄ s̄ po-
tius translatiōis. Bartho-
lomeus ēt uigiliā nō videt̄
h̄re: eo q̄ vna dierum fu-
it decoratus: & seq̄nti die
obiit: & sic si haberet uigili-
am: oporteret q̄ ēt in ter-
tia die ante: qd̄ ē p̄tra nor-
mam aliorum ieiuniorum.
Thomas autez uigiliā nō
h̄z: eo q̄ in aduentu venit.
Barnabas ieiunium nō
h̄z quia de duodecim nō
fuit. Mathias ieiunium nō
h̄z: eo q̄ t̄ps ieiunij ē. Joā-
nes euangelista ieiunium

Sermo. XXvi.
non habet eo q̄ in gloria
in excelsis sumus: & gloriā
in excelsis deo cantare de-
bemus. Rogo tamē vos
fr̄s licet ieiunia ista serua-
re nō teneamini p̄ remis-
sione peccatoz v̄roꝝ vel
pro periculo hostium ieu-
nare nō d̄sistant: carnē do-
mantes q̄z t̄ū portare pote-
stis. Adiuuet nos x̄ps fili⁹
dei q̄ pro nobis nasci & mo-
ri dignatus ē Amen.

De murmuratiōe ser-
mo .xxvi.

Demorantibus no-
bis in heremo fra-
tres dilectissimi murmu-
ratores d̄tractatores v̄l susur-
ratores nullatēus eē d̄be-
mus sciētes q̄ tale regnū
dei nō p̄seq̄ntur. Nō igit̄
stulta loquamur ligna vo-
losa: sed cūm d̄i adiutorio
sine cuius voluntate & nu-
tu solū arboris non moue-
tur: ois murmuratiō v̄l de-
tractiō procul fit a nobis
considerantes quid marie
sorori aarō & mosi. qz mur-
murauit acciderit: Nam

De murmuratiōe
murmurauit: q̄ uia moyses
v̄roꝝ ethiopiā duxerat
& ea murmuratiōe iratus ē
d̄n̄s uald̄: eo q̄ moyses eēt
mitissimus sup̄ oēs homi-
nes q̄ morabant̄ in terra.
Et ait dominus aarō & ma-
rie. Egredimini foras ad
tabernaculū federis. Qui
b̄ p̄uenientibus ait domi-
nus. Quare nō timuistis
d̄tractare sermo meo moy-
si cui loquor facie ad faciez
seru⁹ meus est: & in domo
mea fidelissimus ē. Et ec-
ce statim maria repleta est
lepra: cadēs sup̄ eam qua
siq̄uit. Quā vidēs moyses
exclamauit ad d̄n̄m dices
Deus obsecro sana eā. cui
r̄ndit dominus. separet̄ se
p̄tem diebus extra castra
& postea reuocabitur ma-
ria ad pristinam sanita-
tem. Ideo attendite fra-
tres q̄ maria hec que pec-
cauit animam subditoꝝ
& discipuloꝝ significat:
quando suo preposito. uel
presbytero obedire recu-
sat: & recusādo murmurat
& murmurando leprosa ef-

Sermo. xxvi.
ficatur: quod bene appa-
ret dum culpa eius publi-
catur. sed bonus pastor q̄
omnium uestrum curam
gerit querēs salutē anima-
rum compatitur peccata &
auxilium diuine medicine
p̄cibus postulat ifirmanti
clamatq; quotidie idefessa
voce pastor bon⁹: q̄ aiam
suā ponē nō d̄sistit p̄ ouib⁹
suis dices. Obsecro d̄n̄e sa-
na eā. sana cōtritiōes eius.
qz p̄mota ē. Sana eā qz le-
pra murmuratiōis plēa ē.
Reuoca eā. qz a p̄sortio fi-
deliū tuoz separata ē. Igi-
tur fr̄s attendite ne murmu-
ratores i heremo sitis. Nā
sicut lepra p̄prium corpus
duorat. & sibi adherētes in-
ficit: sic & murmurator nō
solum seipsum destruit:
sed etiam cunctos audien-
tes occidit. Ideo fratres
attendite vt non murmu-
ratores: vel loquaces si-
mus sed veraces: quia i su-
p̄fluo eloquio peccatus de-
esse non poterit. nec om-
nino veritas adhefit. O q̄z
grande periculum est non.

De murmuratiōe

solum dicere falsa: s; & vera p̄dicare penosum & dubium ē. Loquaces deniq; laudare non audeo: s; tacētes beatos predicare p̄sumo. Attēdite o frēs mei. Attēdite ne simul cum p̄sbyteris meis murmurantibus capiamini. Nam ad vos pueni: & in diebus pascalibus vobiscuz i hac solitudine eē uolui. & murmurauerūt & Augustino d traxerunt p̄sbyteri & noluerunt diuinis obedire p̄ceptis. Ideo leprosi murmurando facti sūt: & i mundi-
tia peccatorum p̄cussi sūt & a domo mca expulsi sūt qz vocari nō fuerūt digni me cum p̄seuerare: Jō separati sunt & expulsi. qz nō poterūt sine murmure stare. Vos at̄ qrum offm̄ ē semp̄ orare feruētius nūc orare vos precor: vt tanq; senatos ad p̄munitionem ecclesie hyponensis reuocare gaudēter possumus illos: q̄les inuenire credidi quales inuenire nō potui: hec tamen expulsio ē ad salutē

Sermo. XXVij.

non ad p̄ditionem: ad correctionez nō ad damnationē. Sic. n. expulsus ē adaz de paradiso: vt in hoc exilio miserie corrigere vt in hac pena temporali p̄ gratiam adipisceret eternam promissionem. Nam licet Adā peccauerit dñs tamē eū non deseruit: s; ad penitentiam eum & suos semp̄ inuitauit. Postq; n. adam peccauit latē se voluit & abscondit se a facie dñi: quod erat signum doloris & erubescētie. Sic. n. uos facer cupio frēs. Nam & si aliquando murmurastis vel peccastis erubescite & abscondite faciē vestram p̄ humilitatē a saluatore: ut dum uisitauerit uos in solitudine paradisi & uocauerit uos dicens cui libet: adam ubi es: consideretis in quanta peccatorum miseria positi sitis. Per hoc. n. qz cum proprio nomine uocat: signum dat qz ad penitentiam uocat. p̄ hoc qz dicit vbi es ostendit qz uia p̄coris ignorat n̄ tñ qz ignorat. s; qz repro-

De murmuratiōe

bet. Post meridiē apparet ostētes qz dominus ab amore peccatorum refrigerat: qz p̄ peccatum in homine refrigeratus ē amor charitatis. Hoc. n. pensate: & cum Adam uos peccasse cognoscite & dicite. Domine audiui uocem tuam in heremo & timui: eo qz bonis opibus mundus eēs & abscondi me p̄ humilitatē cognoscēs qz peccaui in celum & coram te: s; & contrarium faciētes. murmurantes & d̄trahētes proximo suo & mala portantes i cordibus suis: expellet eos dominus d̄ paradiso: s; tamen faciet eis dominus misericordia motus tunicas pelliceas. ne tēpore frigoris p̄petuo moriāt. O grādis dei misericordia. o infinita di clemētia. o magna & admirabilis ipsius dilectio circa nos. Ecce. n. q̄ti die peccamus. frēq̄nter eū offendimus. & tamen nos d̄relinquere non uult: sed tunicas pelliceas contritiōnis & uenie nobis quoti-

Sermo. xxj.

die donat & largitur. Ecce quanta ē misericordia nr̄i saluatoris. Igit̄ frēs mei & leticia cordis mei. redeamus ad mentē: & eam diligenter discutiamus sciētē qz nunc in paradiso penitētie & d̄litiarum positi sumus? & in ecclesia ei? positi & collocati sumus. Dedit. n. nobis p̄cepta ut toto corde & tota mēte eum diligamus & proximum nostrum. sed quomodo eum diligē possumus si surratores & d̄tractores i heremo facti sumus? O qz pestis misa & mortalis ē ipa murmuratiō: o qz uenēosa. Hoc. n. ē: q̄ cōuentus clericorū & ciuitates multas d̄struxit. Et qz grande periculum ē inter murmuratores hitare: iō expellendi sunt tales ne ceteri corūpanē p̄ eos. Tertia. n. lingua multa mala committit iō si semel correcti nō se emēdauerint. d̄ uestra sancta & singulari societate expellant. Ne crudele hoc eē credatis. nec illi qui expulsi sunt ad tempus. de

De murmuratione

hac expulsiōe dolē obent
sed cū omni humilitate eā
suscipiant: dolētes tñ ⁊ flē
tes q̄ nondū intellexerunt
apostolum dicentem. Si
q̄s se putat religiosum eē
non referens linguaz su
am huius uana est religio
Melius ē. n. a congregatiōe
plēni expelli ad tēpus q̄s
ad celesti regno ppetuo ex
ulari. Sic. n. vt supra dixi
mus expulsus ē adam de
paradiso. nō ad damnatio
nē s̄ ad correctionē. Corne
lius vero ⁊ emēdatus fra
ter qui peccauerit ⁊ qui p
rimo detraxerit. volo vt
inter vos fraterne recipiat
meli⁹. n. vt redarguamur
d̄ misericordia: q̄s de crude
litate in die nouissimo. nā
pium hoīem quando peris
se legimus ignoro s̄ impi
um ⁊ crudelem frequenter
pise audio. Igitur o frēs
mei ⁊ leticia cordis mei ob
secro. vt non peccetis: vt i
die nouissimo nec crudeles
nec nimis miserie desinue
niri possumus. Deponite
murmurationes claudite

Sermo. XXvj.

infra dentes linguam: po
nite custodiam ori vestro ⁊
hilete non solum a malis:
s̄ etiam quandoq; a bonis
silere laudabile ē. Aut enim
sanctus propheta. Silui a
bonis. Nam bonum vbi
q; proferre non debemus
s̄ tēpus proferendi agno
scamus in cunctis. Estote
igitur frēs non loquaces:
s̄ veraces: Calcate mur
muratiōes ⁊ fugite eas: vt
mortē. Nam murmurare
d̄trahere vl̄ despiciē hypo
critarum conditio ē ⁊ igno
rantium. Murmurare de
niq; ⁊ detrahē hypocrita
nō faciat: d̄ omnib⁹ ma
ledicens: vt ipse solus a cū
ctis p̄dicet beatus. Omnia
iudicat vt nemo sit q̄ eū au
deat iudicare. Oia d̄spicit
vt ipse solus sit q̄ ab oībus
respiciat. O hypocrita caue
ne ad mēsam meā p̄icias
nā ibi anq; aliquid sumas:
lectio mea primo tibi lege
tur. Quid. n. primo in mē
sa mea d̄scripsi. Quid p̄
mo in ea habere vl̄ audire
d̄sidero. Quid primo i

D: murmuratone

suare precipio: Nisi q̄ q̄s
quis amat dictis abientū
rodē famam hanc mēsam
indignam nouerit eē sibi.
Quapropter fratres si q̄s
murmurare d̄siderat non
solum ad nostram aposto
licam congregatiōem s̄ nec
ad mēsam nostram accedē
p̄sumat. Non. n. ad here
num p̄uēim⁹. vt murmu
rarem⁹: s̄ vt mundanis
oībus p̄culcatif i hēmo pie
sacte ⁊ iuste viuē valeamus
Quod si non fecerimus q̄
deus auertat melius fuis
set q̄ nati nō fuisset⁹.
Quare fratres mei melius
fuisset: nisi q̄ melius fuisset
nō eē: q̄ male eē: Nunq̄
melius ē carere eē: q̄ eē. ⁊
p̄petuo cruciari. Nam nō
eē qd̄ possit obeē ignoro.
S̄ habētes se ⁊ perpetuo
cruciari ⁊ quid naz aliud ē
q̄ mortē sine morte semp
habere. Clerus ⁊ indubitā
ter verū uobis fratres mei
dicē audeo. melius eēt nō
eē q̄ cū eē p̄petuo affligi:
vl̄ eternaliter cruciari. stu
deamus igit̄ frēs semp bñ

Sermo. xxvj.

uiuere: ut semp bñ eē possi
mus: ⁊ semp nos bñ eē pos
sideoamus. Esse. n. d̄ gra
tia h̄re scimus s̄ semp bñ
eē omnino ignoramus. p̄
pterea taliter linguam ce
teraq; corporis mēbra re
stringamus: ut mediante
diuina gratia ad p̄petuū
malum nō p̄iciamus ne d̄
nobis dicatur. q̄ d̄ iuda p̄
ditore discipulo d̄: Meli
us erat illi si natus nō fuisset
bō ille. Quā illi meli⁹
fuisset si nat⁹ nō fuisset: ni
si q̄ meli⁹ ē hoi eē carere
q̄ i inferno iacere. Ibi. n. d̄
niq; ⁊ si erit stimul⁹ dolo
ris ⁊ penitudinis: nulla tñ
erit ibi correctio volunta
tis: vt nullatenus a dam
natis possit diligi: vel de
siderari iustitia. Ideo illi
diuiti qui in inferno crucia
batur: quamuis curam de
uiuis fratribus gerere vide
retur. non tameneidem iu
sticie cura erat: quia iustici
am nullatenus diligere
possunt qui in inferno sūt
Iacebat tamen diuites. ⁊
epulatus erat in inferno

De murmuratione

Et q de fratrib⁹ suis esset
ignorabat ⁊ nesciebat oio:
⁊ tamen curam de eis vide
batur habere: sicut ⁊ nos
viuentes d mortuis: q̄suis
qd agant vtiq̄ nesciamus.
Itaq̄ fratres caueam⁹ ne
peccemus ne ad illam flā
maz pueniamus. Ipsa de
niq̄ concremationem ha
bet: sed lumē nullum ha
bet. Quare nisi q̄ nos ge
bēne flāma cruciat: a visio
ne veri lumis cecat vt ⁊ fo
ris eos dolor cōbustionis
cruciet: intus pena cecita
tis obscuret: vt q̄ creatori
suo corde: ⁊ corpore dlinq̄
runt: corpore simul ⁊ cor
de puniant ⁊ vtrobiq̄ pe
nam sentiant qui dum vi
uent prauis delectationi
bus seruibant. Ecce frēs
quomodo puniunt pecca
tores: quibus vnus
ignis omnibus est: ⁊ tñ nō
vno modo oēs cruciantur
s̄ quanto q̄s in dilitijs pl⁹
oermanferit. tanti fortius
cruciabit in eternū. Vnus
igit ignis singulis est ⁊ cor
poreis ē: vt seuisimos pec

Sermo. xxvj.

catores corporaliter cruci
et. nec studio humano ac
cendit: nec lignis pice vel
oleo nutrit: s̄ post pecca
tum semel accensus in eter
num durare nullaten⁹ du
bitare dbemus. O inferne
tu latus es ⁊ mensuras nō
habes. pfundus es ⁊ nul
lum fundum te habere co
gnosco. Insatiabilis es: q̄
oēs taz paupes q̄s diuites
te libēter suscipe audio ple
nus omni dolore mirabi
li. Ibi omnis miseria .ibi te
nebre. ibi nullius ordo ibi
horror eternus. ibi nulla
spes boni. nulla d̄peratio
mali. s̄ oē malū qd estina
ri potest: damnatis in eter
num erit. Ibi o frēs mei d̄
miones flere ⁊ clamare nō
cessant: pcutere peccatores
nunquam desistunt: nunc
superbus nunc elatus: nūc
gloria mundi plenus: nūc
luxoriosus: nunc p̄ditores
nunc homicidam: nunc fe
neratorem. nunc verbosus
nunc adulatorem. nūc mē
dacem: nunc detractorem.
ecce quomodo clamabunt.

De filio pdigo

Sed qui clamabunt: nisi
pcute. dilacera interfice: si
ne morte occide: velociter
spolia. depdari festina. fer
prunas. picem para auruz
⁊ argentuz liq̄ce. Et quia
dum uixerunt deum intel
ligere noluerūt ⁊ si in eter
num uixissent semp male
facere uoluissent: ideo sine
redēptione merito in eter
num cruciabuntur. Itaq̄
fratres obsecro ut non pec
cetis. Custodite linguam
uestram: fuate eam claudi
te eam uecte ferreo: quoni
am fimo uanus in uacuz
non ibi s̄ de omni uerbo
bo ocioso in die nouissimo
redditori simus rationem.
Adiuuet nos christus d̄s
noster ad p̄seueradum in
oibus bonis qui cum p̄ce
⁊ spiritu sancto uiuit ⁊ re
gnat i secula seculoz amē.
De filio pdigo fimo. xxvij

Par vobis frēs dile
ctissimi q̄ optimaz
partē cū maria ele
gistis duz mundū ⁊ pōpas
eius cōtemnere uoluistis

Sermo xxvij.

Uoluistis. n. terrena d̄spi
cere: Seniori consilio emz
sanctorum ambrosii ⁊ sim
pliciani patrum uitam tu
torem aggressi sumus: cū
p̄ paulo mūdum fuglēte ti
mēs ne capet ab eo. In he
remo denique sumus iucū
ditatē q̄mūicationis ⁊ fra
ctionis panis intelligen
tes clamantes cum pp̄he
ta. Ecce q̄s bonum ⁊ q̄s in
cundum bitare fratres in
unuz Lutor. n. hec uita ē
⁊ dulcior: vbi vnus aliuz
cohortat: vbi alter alteri⁹
exemplo inflāmat. O uita
sancta heremitica: uita so
litaria uita p̄sectorum vi
ta angelica nō humana vi
ta penitentiū uita q̄tra mun
dum pugnantius uita ad d̄
um fugieutium: uita deifi
ca nō humana: uita filioz
q̄ errauerunt ad p̄rem rede
untium. Hec ē domus vbi
reconciliatur patri filius:
qui portionē substātie con
sumpserat luxuriose uiuen
do. Hāc frēs mei si ianua
rius noster cognouisset: au
rum nobis ignorantibus

De filio pdigo

non tenuisset. Hanc si di-
 lerisset vineam, agrum & pe-
 cuniam tenere erubuisset. Qua-
 re quod paupertate asperiores
 presbyteris meis vos sponte
 tenere vidisset: nam sicut filius
 ille qui peregre profectus est
 in regionem longinquam: ubi
 dissipauit substantiam suam
 luxuriose uiuendo: sic & ipse
 vel quicumque peccator dum
 carnales voluptates dili-
 git a domino pegrinatur: & quod
 tanto peccando fit dissimilior
 tanto magis a deo elongatur
 substantia. nam hominis est omne
 quod uiuit cogitat: sapit lo-
 quitur que deus eque diui-
 dit quod substantiam peccator
 consumit dum conscientiam & vi-
 tam & cogitationes & verba
 in malis actionibus impendit.
 De filio etiam isto di-
 citur quod cepit egere & ideo
 adhefit uni ciuium regionis
 & misit eum in villam ut pa-
 sceret porcos: & cupiebat im-
 plere ventrem de siliquis quas
 porci manducabant: & ne-
 mo illi dabat. Egere. nam pec-
 cator: cum cupit implere ven-
 trem non pane uite eterne, sed

Sermo. XXvij

glandibus qui porcorum
 esibus est. Ideo assiste uni de
 principibus mundi, subicu-
 ius fauore pascere porcos
 id est demones valeat. Por-
 cus enim immundum ani-
 mal est. & de rebus sordidis
 saturatur & delectatur: sili-
 quum. sunt non solum glandes
 sed etiam omne turpe & im-
 mundum: quod porcus comedere
 delectatur. Hinc dominus siliquum si
 fornicatio ebriositas gula
 fitas & isti. nam sunt dominum omni-
 bus tibi quibus peccator repleti des-
 derat. sed nemo dat illi ad
 sufficientiam. peccator. nam se-
 per famelicit. semper duorare
 querit nunc luxuriando nunc
 & alia faciendo semper delecta-
 ri desiderat sed visitari domi-
 no preter per gratiam passionis sue
 peccet miser peccator. Do-
 let iam pascere porcos co-
 gitat & cogitando surgit per
 gens ad patrem & dicens.
 Pater peccaui in celum
 quod assumpsi frequenter no-
 men tuum: & fauorum tuorum
 in vanum. Peccaui et contra
 te quia in tua humanitate
 peccaui: quia non cognoui

De filio pdigio

ope tua infirmitate quam pro
 me passus es. Peccaui co-
 ram te quod deus & homo es
 Peccaui in celum quod in pa-
 trem et spiritum sanctum. Non igitur
 sum dignus vocari filius
 tuus. sed quod fecerit pater pro-
 diamus: legamus predicem
 non fileamus. Nam misericordiam
 motus videns illum
 ueniente occurrit. uidens la-
 chrymantem lachrymantem: vi-
 det eum nudatum stolam iubet
 parari. videns eum discalciati-
 tum calciatum: videns eum obile-
 & famelicum: occidi iubet vi-
 tulum saginatum. O quam gran-
 dis misericordia tanti patris: o
 quam infinita eius pietas: o quam
 dulcis o quam pia misatio.
 Ecce. nam filius peregre fu-
 git: & tamen patienter expectat.
 Omnia bona destruit. & tamen ad se
 reuocare festinat. Porcos
 pascit: & ei iam vitulum parat.
 fame iam fere moritur: & epu-
 lari iam clamat: Audiam appa-
 ret bonis opibus parat & ec-
 ce stola pristina gratie saluato-
 ris quam in baptismo recepit
 induit: & amul' fidei despo-
 sationis dat: ne amplius

Sermo. xxvij.

valeat pacem porcos quod a do-
 mo patris fugit: sed tamquam civis
 sanctorum & domesticus discedit
 in domo domine maiesta-
 statis eternum & ultra. Quod
 bonum ostendit ille misericordie
 patris: quia videns illum misero-
 cordia motus est & occurrit. &
 brachia extendens super col-
 lum eius osculatus est eum
 dicens suis suis. Adducite
 vitulum & manducemus.
 Hic filius meus mortuus
 erat & reuixit. perierat & in-
 uentus est similiter enim hoc
 fecit saluator. Petro: quoniam
 eum negauit quando illum
 respexit mentem eius: tunc fle-
 uit amare. Occurrit pecca-
 tori saluator: quia per se
 non potest ad dominum ac-
 cedere nisi ei subueniat: nisi
 si mentem eius respiciat.
 Sed postquam eum respe-
 xit: flectitur super collum
 eius: quia onus eius leue
 ponit super collum eius dicens
 Discite a me quod mitis sum
 & humilis corde. Tunc sto-
 la induitur: dum aia indu-
 mento virtutum vestitur.
 Duc enim stole sunt: una ut

De filio p̄digo

delicet quando anima in presenti idumēto vertunt̄ Altera vero immortalitatis est quando corpus in fine seculi resuscitabitur Ideo fratres mei licet i heremo sitis: scire tamen debetis q̄ due stole sunt due resurrectiones. quarū vna ē anime quando resuscitatur a vitijs: in q̄bus mortua iacebat: altera corporis: quando cōrpus configuratum erit corpori claritatis christi quando in die iudicij reformabitur. Eia ergo fr̄es mei ⁊ corona matris mee scitote q̄ porcos iampauimus: cum multo tempore: demonibus peccando placuimus. Jaz frequenter eorum filiquas desiderauimus: quando mūdo placere voluimus: quādo in eo florere concupimus. quando delectationibus suis toto affectu adhesimus. Sed nunc dei gratia serui christi simus. clamare non ceessem⁹. ꝑccauit domine: iam non suz dignus vocari filius tuus

Sermo. XXvij.

Quorum clamorem audiens occurrit nobis osculādo: suam pacem donando Stolum donauit quando animam a vitijs spoliavit Anulum donauit quando in fide sua nos roborauit. Calciamenta donauit q̄n memoriam mortis nobis impressit. Vitulum occidit quando in sacramento altaris: memoriam passionis eius in mente reuocauit. Tūc nobis cum pater māducat ⁊ epulatur: quando in operibus suis persecutando delectamur. Tunc sic nobis ornatis ꝑcepit angelis deus: vt conuiuium preparant: q̄ mortui eramus ⁊ resurreximus perieramus: ⁊ inuenti fuimus. Cogitare ergo fratres ad quid venimus. Ecce in solitudine sumus: elōgati sumus a seculo: ⁊ longo tempore iam mansimus i solitudine: vt secundum apostolicam formam remotius viuere valeamus. Loccus enim non facit factos opatio bona locum san-

In cena domni

ctificabit ⁊ nos. ꝑccauit enim angelus in celo: peccauit Adam in paradiso: ⁊ tñ locus sanctior illis erat si enim loca hitatozem tueri possent: nec hō nec angelus a dignitate sua corruissent. ꝑdesate ergo fr̄es qd vestis nigra: qd zona pellicea: qd corona capitis persuadeant. Nigra enim vestis que vilis ē: mundi conceptum nobis dñunciat: ⁊ memoriā mortis. zona pellicea lumborum refrenationē dclarant. Capilli rasi de vertice sup fluitatez criminum significant ablataz de mente. Sic. n. mihi sanctus pater Ambrosius q̄n me regenerauit xpo anno etatis mee. xxx. mihi petenti respōdit. Cogitate ergo fratres q̄ reprehensibile ē sub tali habitu superbia lateat: vel luxuria. Sūne necessaria ē igit̄ nobis i heremo demoratibus ip̄a humilitas que designat̄ ꝑ vestem: castitas que denotat̄ per lumborum precinctio nem. obediētia que intelli

Sermo xx. viij.

gitur ꝑ subiectionez. ꝑdotamus etiam baculos: per quos intelligit̄ disciplina sub qua semper parati esse debemus. Deus autem q̄ nos de tenebris gētium reuocauit ad gratiam: cōfirmet etiam in oī bono: vt abundemus in spe ⁊ virtute spiritus sancti. Amen. In cena dñi sermo. xxviij. **A**ldiuimus fratres mei charissimi q̄ cū dñs itinisset p̄nem vt daret iude: q̄ post bucelā intrauit i eū satbanas. Et ait christus: Quod facis: facitius. Cum ḡ accepisset ille bucellā: exiuit continuo. Erat autem nox Luz ergo exisset. ait dominus discipulis suis. surgite Et postea ait filioli adhuc modicū vobiscū sum. Anteq̄ tamē a vobis recedaz mādatum nouū do vobis vt diligatis inuicē sicut dilexi vos. Satis enī nouit charitas vestra quod tota perfectio nostre vite ⁊ edificationis ex euangelio accipit̄. eius verba sūmo n̄ro

In cena dñi
magistro nobis data sunt
ideo p̄ciosiora sunt: : satis
ne hortant̄ nosq; edificant
quottidie. Ea vobis modo
representamus ad memo-
riam vobis reducimus nō
q; nō bñ intelligatis licet i-
beremo pm̄aeatis: et segre-
gati a gētibus. sitis etiam
corporaliter antequam es-
sem p̄sbyter episcopus pa-
riter me videre potuistis:
Sed ideo vobis ad memo-
riaz reduco: non vt doce-
mus s; vt et me et vos fr̄s
moneamus. In euangelio
quod dicitur quod ad pre-
sentē dies pertinet d̄ patiē-
tia et dilectione et humilita-
te istruimur. Ideo fratres
vt et ego plenius valeā una
vobiscum corrigi et doceri
relinquere volui; p̄sbyter of-
meos quorum vita aposto-
lica vestra et eorum una est.
Et sanctum senē valerium
etiā corpore hodierna die
relinquere non curavi: cu-
piēs vos docere et a vobis
doceri vt fructū aliquē dō-
i die tante solēnitatis offer-
re digne pariter possumus

Sermo. xxviii.

Ideo fratres ad expositio-
nem sancti euangelij acce-
dēs p̄mo audire et scire uos
volo q; dominus Iesus di-
scipulum iudaz multis mo-
dis multis sacramētis et ex-
emplis: et planctu volens
eum corrigere: in predictis
modis ad correctionē inui-
tare: ad vltimum eum ma-
nifestat in damnatione et
ruinam iam eē paratam:
dum in cena dixit. Qui in-
tingit mecum manum i pa-
raside: hic me tradet. Lū-
n. iudas prauā suam vitaz
nulli patere putauisset ma-
gistrum audiēdo erubuit:
s; nō p̄tuit: Adulto enim
antepassionem dixit. nōne
xij. elegi et vn̄ ex vobis dia-
bolus est. Et post cenā ait
Vos mundi estis sed non
omnes. Hoc autem magi-
ster dicebat: volēs discipu-
lū verbo corrigere. Ecce q̄
mō verbis tioris eius corre-
xit. S; vidēs dominus q;
verbis eum corrigere: ipso
nolēte nō poterat: stnduit
eum corrigere: et sibi timo-
rem eternum incutere vobis

In cena dñi

ait. Ne homini illi p̄ quem
tradar ego melius ei fuisset
si natus non fuisset. S; do-
minus cor discipuli nequi-
ter ināuratum: ad dilectio-
nem sacramenti dulciter i-
uitauit dicens sibi post pe-
tro et ceteris. Accipite cōe-
dite. Hoc est corpus meuz
Sacramētum. n. illud iō
hominibus datur vt cor-
pus in terris capiti coadu-
neuz. Sicut enim multa
grana vntm panem p̄fici-
unt: et ex multis racemis vni
vinum extrahit. sic ex mul-
tis hominibus xpi corpus cōfi-
citur. Obtulit autē dñs di-
scipulo suo et sacramētum
vntatis: vt eū inuitaret ad
humilitatem dilectiōis. s;
etiā propter alios disci-
pulos humilitatis exēplū
p̄buerit. tñ ouem p̄ditam
recuperaf̄ valde cupiebat
s; videns eum nequiter ob-
stinatū: surgit a cena: et ve-
stimēta deponit linteo se p̄-
cinit: et ad principem apo-
stolorum p̄iō vt arbitror
fratres puenit. Ante eum
se genu flexit. deitas in car-

Sermo. XXiij.

nata deus ante hominem
creator ante creaturā: ma-
gister ante discipulum. rex
ante piscatores: doctus añ
indoctus. sapiētia añ igno-
rantiam: pulchritudo ante
d̄formitatē: Iō petrus dei
tatem incarnatā vidēs āte
se inclinari expauit: et hor-
ruit: et p̄ cenaculum velut i
sēsatus cucurrit. et clama-
uit. Non lauabis mihi pe-
des. Nam inquit petrus.
Domine iam dixi q; tu es
filius dei viui: et tu mihi la-
uas pedes. S; notare de-
betis fratres qui i beremo-
nitatis: cur inquā cena fac-
ta d̄. cū post ablutionē pe-
dum dicaf̄. bucellā panis
iude dñm portexisse. Non
debemus itelligere cenā fi-
nitā: cum dicaf̄ panis esse
adhuc sup mēsam. Adhuc
n. cenabat qñ dñs a mensa
surrexit. et tñ cena iam fac-
ta dicitur: Itelligere hoc
nāq; debetis quod non fa-
cta erat. s; parata. et ad con-
uiuatium mense vsu per-
ducta. Ideo Joannes a-
quila grandis istam dicit

In cena dñi
cenam omnia diligēter at
tendēs. Prius nostri sal-
uatoris celsitudinē voluit
commendare. Dū ait Sciens
Iesus qz oīa ddit ei p̄ i ma-
nus: 7 qz a deo exiuit 7 ad
deum vadit. Magnā chri-
sti potentiam exprimit. Jo-
annes: cum omnia patres
ei ddisse affirmat: magnā
celsitudinē Christi p̄dicat
cum eum a deo crisse asse-
rit. Et tñ hodie audim⁹: qz
ille qz h̄z omnia in māu: ve-
stimēta deponit. S; quid
miruz. si pro discipulis ve-
stimēta deponit qui etiaz
carnē pro inimicis assum-
psit. Et qd mirum si more
famuli p̄cinxit se linteo qui
formam serui accipiēs. ha-
bitu inuentus ē vt homo.
Quid mirum si fudit aquā
in peluim qui dignatus ē
fundere sanguinē pro n̄ra
redemptione. Et ait Joan-
nes. Venit ḡ ad Simonē
Petrum. Videtur deni-
qz quibusdā sicut fuit mar-
tyr ille sanctissimus 7 do-
ctor Ciprianus. ante Pe-
trum Iudam lauasse: vo-

Sermo. xxviij.
lens dñs predictum disci-
pulum reuocare. S; nō vi-
detur rō ponderosa. Et q
enim Petrum iam cunc-
torum caput fecerat. ad eū
accessit primo in honore:
vt ceteri postea similiter fa-
cerēt. Ideo sic intelligēdū
ē Lum summaz rei bñ trā
scripsisset dicēdo. Lepit la-
uare pedes 7 linteo terge-
re. redit postea ad ordines
rei ostendēdo dicēs. Venit
ḡ ad simonem. Quid est et
qz dñs postea dicit qui lo-
tus est non indiget: nisi vt
pedes lauet: s; ē mūd⁹ tot⁹
Si mundus est totus qua-
quare necesse ē vt pedes la-
uet: Ideo fratres attende-
re d̄betis: qz hanc mentio-
nem facit dominus d̄ ab-
lutione baptismatis: qui ḡ
lotus ē i baptisate totus
non ē necesse nisi vt pedes
venialium peccatorum la-
uet quibus humana mens
obstare non potest nec isal
cuius vnus diei vita re-
gnat sup terrā. Peractis
deniqz 7 cōsumatis sacre-
cene sacramētis. factis

In cena dñi
ordinatis i eadē cena apo-
stolis sacerdotibus. comu-
nicatis 7 lotis eorum pedi-
bus: iterum intravit men-
sam 7 ait. Scitis quid fece-
rim vobis. si ḡ ego domi-
nus 7 magister laui pedes
vestros 7 vos d̄betis alter
alterius lauare pedes. Si
sum magister discite a ma-
gistro. si dominus: erube-
scat hec desp̄icere seruus.
si iaz peccati proditori. vos
peccate studeatis: si ante euz
genu flexi me humiles añ
aduersarios estote si me ab
eo permisi osculari: 7 vos
maxillā p̄bere dignemini
si proditorem amicum vo-
caui: 7 vos amicum inimi-
cum vocare corde 7 opere
non dedignemini. qz non
ē huius māior domino suo
Et post pauca de filio p̄di-
tionis dolorē ostendens 7 do-
lēs. turbatus in spū 7 p̄tri-
stat⁹ ait. Vnus vestrū me
tradet. Qz doluit dñs di-
scipulo p̄dito: Qz studu-
it eū ad se reuocare: doluit
qz non potuit eū corrigere.
Doluit: qz obstinatum iā

Sermo. xxviij.
eē cum diabolo cognosce-
bat: doluit qz sup eū sniaz
eterne damnationis datu-
rus erat. 7 vidētes discipu-
li faciem qz angeli aspice-
re desiderant eē turbatam
dixerunt: quis eēt ille que-
rētes qz eorum eēt maior
sed quare hoc. nisi qz arbi-
trati sunt vt homo ille qui
maior ē vt dominari pos-
sit magistrum prodere pro-
curat aliqui tamen de pe-
tro forte susp̄icabantur
qz plus 7 plurima se factu-
rum iam pro magistro
susp̄icantes quod ficto cor-
de sic toties loqueretur.
tu es filius dei. sed qz Pe-
trus inocētē se sciebat: inu-
it Joāni vt peteret. cui do-
min⁹: Qui panē itictū por-
rexero. ille ē. s; caue ne pe-
tro dicas. Et cuz intirisset
Iesus panem: dedit iude
nō ē ḡ credēdū qd dñs al-
ta voce dixerit qz si Petr⁹
hoc sciuisset d̄tib⁹ p̄dito-
rē dilacerasset. Nec est est
putādū qd iudas tñ chri-
sti corp⁹ sup̄fisset: qz iā dñs
oēs discipulos cōdicauerat

In cena dñi.

et iudas sicut Lucas euidenter ostendit. Danē intinctus tamē dominus discipulo porrigere voluit vt cor intinctum veneno significaret. Et post bucellam intravit in eum sathanas. Nunquid sathanas tamē ante cor eius intrauerat omnino fratres ante bucellam cor iude intrauerat s; affectu et voluntate tñ s; post bucellam intravit sathanas effectum et opere. Tamē bona fuit bucella quā christus discipulo dedit. Bonū ē sacramentum quod ei tribuit: s; aliquādo bona obsūt et mala quādoque p̄sunt. Corpus enim dñi: quod bonū ē malis malū ē. Et carnis stimulus malus ē et tñ paulo bonus est et quod malum ē sibi p̄fuisse cognoscimus. sic vt supra diximus fr̄es panis iste porrectus a xp̄o: et in digne receptus a iuda fecit ex merito christus vt maior cēt l̄cētia superius diabolo post manifestationē. ideo grauiorē vindictam in eum fecit. subtracta enim gratia

Sermo. XXviij.

eum dominus ad malum dimisit et dimisit eū s; in deridia cordis sui: et iuit in ad inuentionibus suis. Et permittēs eum in propria voluntate: et arbitrio ait discipulo. Quod facis fac citius. Quasi dicat dñs. Quia non possum te reuocare timore verēcōdie: nec mortis eterne: nec amore: do tibi potestatem ut agas factum quod iam voluntate fecisti. O iuda quod facilius Attēde antequā facias: Nā post factum forte gratiā peccati tēdi habere nō poteris. O iuda cupis tradere. qui tibi multa peccata pepcit. Nā quod a morte sepe liberavit. Nāquid a morte patris tui sanauit a lepra: et matrem cum qua p̄cubueras a parentis etiam liberavit. Nunquid te discipulum constituit bursarium fecit. Nunquid in furto te sepe inuenit et semper tibi pepcit. Nunquid te post petrum vt plurimum honorauit. Nunquid semper xp̄s iuxta se te habere uoluit. Nunquid ad pacem: postquam te proditor

In cena dñi

rum cognouit sepe reuocauit. Nunquid tibi suus sanguis corpus donauit. Nunquid ante te genu flexit. nunquid pedes lauit. nunquid te osculatus est. Cur ergo prodere uis magister: a quo tot bona recepisti. s; hec omnia non considerās recepta bucella exiuit continuo. quia uere a deo et a consortio discipulorum dei exiuit. Et erat inquit euangelista non discipulo proditori data erat. quia cecitas mentis eius caligauerat. Qui discipulus postquam ab eis recessit nocte et mor magister. et congregauit et ait. filioli modicum tempus adhuc uobiscum sum. Iohannes mandatum nouum do uobis. nouus. n. erat homo: quia quatuor modis generantur homines. aut sine patre ut Eua. aut sine patre et matre ut Adam. aut ex patre et matre ut hoies. aut sine patre et matre tñ ut xp̄s. Quis ergo nouus erat: quia deus et homo nouum etiam regnum promittebat quod nemo unquam promiserat celeste regnum

Sermo. XXviii.

ausus erat: Iohannes nouum mandatum dedit in lege at ueteri dictum erat diliges amicum tuum et odio habebis inimicum tuum: s; christus nouum mandatum dedit: quia ut amicos inimicos diligere mandauit. Letere namque uirtutes fides. s. o. elemosina: uirginitas: et ceterae uirtutes. communes etiam si delibus esse possunt: s; inimicus diligere tñ christianorum uirtus ē. et ideo magister uirtutis dixit. In hoc cognoscēt homines quod mei estis discipuli: si dilectionem habueritis scitote tñ factes quod talis ordo diligendo seruandus. est primus dei quod super se et super omnia deus diligere debemus deinde animas nostras que nostra prima est deinde corpus: quia factura dei est. Ideo apostolus dicebat. nemo carnem suam odio habeat ideo nutrire debemus corpus nec ipsum occidere: sed sustentare debemus cibo et potu quantum ualido permittit sic. n. uult deus. Sic uult

In cena dñi
apostolus sic ⁊ vobis frēs
mei p̄cepi. Jō frēs hortor
vos ⁊ moneo atq; fieri p̄ci
pio vt tm̄ carnē dometis:
q̄stum nat̄ra portare po
testis. Nā cum videam in
ter vos q̄sdā sexagenarios
q̄sdā septuagenarios q̄sdā
cētenarios vidēs eos dei a
a more feruētes corpa eoz
crucifigētes: vinū ē nō bi
bētes timeo ne poti⁹ deum
offēdant: q̄ placēt. Tali
bus in christi noie p̄cipio
vt saltem diebus domini
cis ⁊ solemnibus vnum vl
ceruisiaz bibant. Iuuenes
autem qui fortes sunt ⁊ iaz
triumphare de inimico ce
perunt in christi nomie pe
nitētiā agant ne dūican
tur ab hoste. sic. n. volo. sic
n. sepe p̄cepti fuare. sic nō
occidem⁹ corpa n̄ra s; fui
ent creatori suo d̄inde dili
gere debemus proximum
sicut frēm nostrum amicū
nostrum vel inimicum. Jō
attēde q; inimicus videris
esurire ciba illū: da illi po
tum coopias eū ⁊ carnem
tuam ne d̄spereris. Dile-

Sermo. xxviii.
ctio. n. spiritualis bonorū
ē q; omnis habēs eam bo
nus ē. Nūquid ēt cū odio
aliquādo paradīsum que
intrauit ad infernū ire odi
um habentē sepe me legis
se memoro: s; ad cēlum nū
quam volare concedas. cu
pimus ḡ fratres eē ciues
celestis ciuitatis: fuemus
nouum mandatuz noue ci
uitatis. Illa inquam ci
uitas habet pacem p̄ci
pit pacem ⁊ diligit diligen
tes pacem sequamur ergo
pacem: siue qua deum ne
mo videre pōt. Queram⁹
pacem ⁊ postea sequamur
pacem. In ipsa deus habi
tat: in ipsa q̄scit ⁊ p̄ulat
q; fact⁹ ē in pace locus ei⁹
Nō ḡ habeamus cor itin
ctuz odie: ne filij iude p̄di
toris simus: ne cū eo suspē
damur ⁊ a diabolo parit̄
cū eo trahamur ad tarta
ra. Qui odium in corde h;̄
secundus diabolus ē: ⁊ q;
pacem impedit antichrist⁹
ē. Et q; ordinat iter bōa re
uera filius dei ē: attendite
fratres Adariam quonias

In cea dñi
multū dilexit: dimissa sūt
ei peccata multa. Quid ēt
petro dixit dñs nisi petre
amas me. ⁊ q; amauit me
ruit ⁊ amari meruit ⁊ audi
re: pasce oues meas: pasce
agnos meos. Quid disci
pulo ait qui diligebat chri
stū: ⁊ que christus dilige
bat. Dilecte mi vēi ad me
q; t̄ps ē vt epuleris. Pa
cē ḡ habeamus fratres: si
pacez cum christo: habere
volum⁹. si vis amari a chri
sto: ama inimicuz propter
christū si vis ḡ amari ama
Nanc amplectimini. hāc
diligite: hanc pacem ⁊ cō
cordiā vsq; ad mortem ser
uate: si vultis cum deo pa
cem habere. Pax. n. oīuz
custodia ⁊ cura virtutum ē
Nanc pacem anuntiari in
suo ortu angelis p̄cepit.
Pacem anunciauit sepe
apostolis. pacem p̄dicare
p̄cepit hominibus. pacē
pro testamento apostolis
reliquit pacem in cruce pē
dēs postulauit. pacem i sa
crificio toties in populo p̄
nūciari voluit. Nulla dñi

Sermo. xxviii.
q; dabit venia: nisi pacifi
co viro. Pellite ⁊ ago vo
bis hec odii mortifex vene
num: ⁊ pacez inter vos ha
bete. q; estis frēs: q; ihac
vasta solitudie simul i unū
estis congregati. Uno eni
pane vno indumēto nigro
colore: vna a qua omnes si
mul participamus. Redu
camusigit̄ fratres ad n̄raz
memoriā: q; dñs ab inimi
co osculatus ē: ⁊ tamē ami
cum vocat illum p̄ditores
Amice inquit ad quid veni
sti. Date igitur reconcilia
tionis pacem. s; non oscu
lum p̄ditōis q. n. fiete inī
micū osculat̄ vel verbo blā
ditur iude proditoris fra
trem ⁊ socium ⁊ similē sibi
esse quis dubitare pote
rit. sed; qui amore christi
verus filius ē. Vos. n. fra
tres quorum vita lux mun
di est: licet mund⁹ vos non
videat tamē mundi lucem
vos appello ⁊ sal terre. Jō
quia lux estis luceant ope
ra vestra bona. Nos qui vi
demur gerere in corpe no
nostri habitu figuram cru
51

De lingua dolosa

cis et nomen religionis sancte habemus nigram et vestem humilitatis portamus: zonis et pelliceis pincti apparemus caueamus ne scimus sepulchra dealbata que foris pulchra et speciosa apparent: sed intus plena sunt ossibus mortuorum occultis. Prouideamus ne nobis dicat ve vobis qua eluuditis celorum regnum anime homines. Timeo enim satis ne paradusum intremus nec alios intrare permittamus. Hoc autem quare dico fratres non quod credam vos malos esse: sed quod doleo de fratre nostro perditio simplicitatis: quod ad hunc locum et hanc sanctam congregationem cum tanto seruius peruenit et audito patrem interfectum esse a nobis recessit et mundum intravit ut patris vindicta vindicari possit. Qui ergo se existimat stare vigilet attendat et videat ne cadat. Et si homines videtes illos qui columine sanctitatis esse videbantur tam ne quiter cadere non solum ipsi regnum celorum claudunt sed in seculum demorantibus

Sermo. XXIX.

nobis denique fratres qui nomen et habitum sancte religionis portamus vita mala periculosior ostendit: quam in seculo demorantibus. Florenius ergo fratres peccata nostra et fratris vestri amiso. Diligamus et nos inuicem: quod caritas ex deo est. Non erubescat alter alteri veniam postulare quia non erubuit christus inimicos ad pacem in cruce reuocare. Non erubescat facere seruus quod primum fecit et dominus: dominus autem qui habitare facit nos vnius moris in domo qui est vera pax qui fecit utraque vniuersum nos in vera pace perseuerare faciat.

De lingua dolosa Sermo. XXX.

Aurio uos scire fratres carissimi que sit lingua dolosa: a qua eximis prophetarum david postulabat a domino liberari dum dicebat domine libera alaz meam alabijs meis et a lingua dolosa. Et ideo scitote fratres quod non solum est lin-

De lingua dolosa

gua dolosa illa que seminat inter fratres discordias: que suscitatur lites: que incitat furoribus. que etiam conuentus conturbat sed et illam dolosam linguam dicimus que te laudare adulando procurat dicens in facie te esse quod non es. A talibus autem deus deprecari debemus: ut nos liberet et liberemur. Quia ab his liberari: debemus petere quare eos ut mortem fugere debemus. Nisi quia adulatoribus sunt quia mendacia diligunt et faciunt quod falsitatis sunt inuentores quod diaboli fratres: quod veritatis destructores. quia puritatis deuiatores: quia odiorum inuentores quod diaboli ioculatores: quod sathane mediatores: quod dei persecutores: quod animarum infectores: et omnium malorum inuentores: mel in ore portantes: et uenenum aspidum insanabile in corda hominum conspuentes. Ecce propter quod a domino liberari postulare debemus. **O lingua dolosa O ini-**

Sermo. XXIX.

qua perditio O pessima diaboli astutia O grandis malitia non solum per amara uerba: sed et per dulcia homines illicare procurat: ut secum eos perducatur ad tartara. Nam si homo ab homine ledit obpropria: contumelias et iniurias patitur: inimicus reputatur ab eo. Eredo quod me non diligit: omnino: oportet me custodire ab eo dicit homo sed si deo placere uolo. me oportet alter amare maxillam sibi prebere. et totum portare in patientiam uel malum pro malo non reddere. Ecce quomodo ad talia remedium est. sed si homo beatus me predicet et uerba adulationis non cognouero. quod remedium habere poteram. Ideo fratres mei non solum lingua dolosa est illa: que mala inter fratres committit: sed illa que adulatione. si quis uerbo non offendit: hic perfectus est uir. sed quia nemo perfectus in uia ideo necesse est ut alter alterius onera portemus. nemo tamen alterius onera

De confessione
portare potest nisi qui ha-
bet caritatem. s; qui chari-
tate non habet. non solum
honera primi portare non
valet: sed nec etiam sua. qd
n. facere qui charitatem non
habet. Ecce statim defestuca
trabem facit: verbum pro
facto reptans factum simul
se putat. Et sic dolet: clama-
ma tristatur minatur vitas
proximo dilacerare: et sic
sumitur ille qui charitatem
non habet: et onera alteri por-
tare nescit mori etiam fre-
quenter desiderans s; mori
non potest. Nos vero fra-
tres non sic s; si verberami-
ni a lingua: non turbato ani-
mo: non corde inflato: sed
humili et tranquillo dicite
domine libera animas me-
am a labijs iniquis et a lin-
gua dolosa. sic in homine
charitatem habent excitatur
frequenter amor caritatis.
Inflamatur etenim cor et ar-
det reuiuiscunt visera pieta-
tis et sic clamare non cessant
qui tangunt a lingua dolo-
sa. Deficit in dolore vita
mea anni mei. ingemitibus

Sermo. xxx.

De confessione. sermo. xxx.

Dicere solent homines
fratres carissimorum.
us cuncta noui apud
eum nec preteritum. nec futurum
est omnia videt: et omnia ponderat
omnia nuda et aperta sunt
ei. Quare igitur vult ut confi-
teamur hominibus peccata nostra
quae neque gestimus. Nunquid
non melius est cuncta ma-
la tacere. quam ea predicare in-
tectis. Ecce. n. quis dicit:
peccavi super omnes homines: sed
si cuncta hominibus predi-
cauero: omnibus hominibus pe-
ior reputabor a cunctis. et
emploque meo multi multa
mala committent. Quomodo
ergo confiteri debet homo
alterutrum peccata sua. O
homo an ignoras quod omnes
peccatores sumus. Et si di-
xerimus quod peccatum non ha-
bemus nos ipsos seducimus
et veritas in nobis non est.
Omnes peccamus: cum pec-
cato nascimur: omnes in pecca-
tis demergimur: etiam in
sanguine cuius est unius diei vi-
ta super terram. Cur ergo
timemus peccata confiteri

De confessione

Tamen oportet confiteri
deo quoniam bonus est in
eternum misericordia eius
Uult. n. deus quod confi-
teamur: non quod ignoret
peccata nostra: s; ut diabo-
lus audiat quoniam confi-
temur et peccet nos peccas-
se et peccatis confessis cum
doloze et lachrymis non ha-
bet amplius unum nos incu-
set. Ecce. n. fratres diabolus
vult ut taceamus: deus vult
ut confiteamur et cui magis
obediendum sit certe constat
quod deo: qui salutaria pre-
cepit. Non enim sufficit ces-
sare malo nisi peccata que
fecimus confiteamur cum
doloze. Nec soli deo suffi-
cit confiteri: s; alterutrum
peccata nostra confiteri de-
bemus. Non igitur tardes
confiteri deo non tardes
conuerti ad deum: nec disse-
ras de die in diem. Subito.
n. veniet ora dei: et tempore
vindictae destruet te. O fratres
mei qui usque nunc dormi-
stis conuertimini ad deum
in toto corde vestro in iei-
unio plactu et fletu. Ecce. n.

Sermo. xxx.

quod dicit toto corde nos do-
cet propheta quod in cor-
de est fons penitentie: fletus
vero ad oculum: planctus
autem ad os: sed ieiunium
ad totum corpus refert. O
homo ne tardas conuerti ad de-
um discute mentem tuam pro-
spice singula secreta cordis
considera antequam ad confes-
sionem accedas quod cor peccauit
mala appetendo: oculus va-
nitate videndo os falsitates
dicendo: auris mendacia au-
diendo manus verbera et ho-
micidia perpetrando: et si non
ope saltem voluntate. Quis
se excusare poterit pedes et
veloces ad malum. Igitur
o fratres mei sicut exhibuistis
membra vestra a fuisse immundi-
tiae et iniquitati ad iniquitatem
illa et tunc exhibete membra
vestra fuisse deo in sacrifi-
catione. Primo. n. cor quod
mala cogitauit et concupuit
peccet et doleat et oculis fle-
at os sine intermissione ore
aures audiant verbum dei
manus elemosina porrigant
peregrinos suscipiant: in-
firmos foueant: nudos in

De confessione

duant: pedes veniāt ad ec-
clesiam: genua flectantur
et laborēt: quod sicut nullū fu-
it mēbrum quod peccādo deo
non displicuerit: ita nullū
sit mēbrum quod penam non
patiatur eo dignā. Dedit.
n. nobis deus membra ut
sibi seruimus: non mur-
do. s; beu fratres: celorum
clues et domestici dei: facti
sunt amatores mundi for-
tius diligētes terrena quā ce-
lestia transitoria plus quā
eterna res suas plus quā se-
ipsos. Non sic fratres mei
nō sic quod ecce iam tēps prope
ē: ecce iam nobis minatur
surgite g; qui panem dolo-
ris comeditis: et ad ecclesi-
am p;gere festinemus et flē-
tes peccā nra cum dolore cō-
fiteamur. s; primo tall' or-
do tenēdus ē ut peccata p-
meditemur ut pferēdo tali-
ter modum et circumstantiā
peccatorum deo et sacerdotibus
confiteamur ut a pedibus
suis nō onerari s; alleviari
discedere valeam. Et no-
lite frēs mei differre confi-
teri peccata vestra. nā quod ut

Sermo. XXX.

quod ad vltimū diē quadragesi-
me vel vite sue distulerit cō-
fiteri. dat signū quod hoc libe-
ter nō facit. Nō gratiore:
nō puro corde: sed coactus
hoc facere videtur: s; coac-
ta fuitia quātum deo vel ho-
minibus placeant p;sidera-
te. nō ergo de die in diem
differamus pādere cordis
nri secreta. Promisit enim
deus veniam peccatori s; nō
pmitit in crastinū differen-
ti. Igitur nō differamus: sed
cū ad cōfessionē accesseris
tu hō vel femina caue ne ri-
deas vel ornate icedas: ne
fabulas primo pferas sed
cū hūillitate capite et dorso
cinere et cilicio infuso con-
fiteamini alterutrum pec-
cata vestra. sed deprecor o
homo ut p;fiteri nō paueas
frequentē. n. diabolus cor-
tuum astrigit: ne p;fitearis
dicēs quomodo p;fitebor bec-
illa. O hō quicūque hoc p;fen-
seris diaboli tēptationē cē-
nō dubites: quod cupit te astri-
gere nequiter: ut in peccatis
positis sine magna tēptati-
one se per agas quod placina

De confessione

sunt ei. Nolite ergo time-
re peccā p;fiteri o fratres. nā
illud quod p;fessione scio min-
scio quā illud quod scio cur cū fi-
teri times peccā: peccatorē quod
audiat peccā sic et tu et forsi-
tā maior. hō ē nihil differt
a me nihil aliū h; a me.
cur g; times o hō peccator
hoi peccatori p;fiteri. elige quod
vis. si nō p;fessus lates in p;fes-
sus dānaberis. Ad hoc.
n. deus exigit confessionē ut li-
beret hūilē. ad hoc dānat
si p;fiteri. ut supbū puniat in
eternū. Cōfitemini o frēs
et nolite differre: ad sacra-
mentum confessionis accedere
festinate. Nec ē. n. salus ani-
mā: dissipatrix vitioꝝ re-
stauratrix virtutū o pugna-
trix demonum pauor infer-
ni: obstaculum diaboli an-
gelorum tunica ecclesiarū
fiducia salus dux baculus
lumen et spes omnium fide-
lium. o sancta atque admi-
rabilis confessio tu obstur-
is os inferni. et aperit para-
disi portas. o confessio sine
te iustus iudicatur ingratus
et peccator mortuus repu-

Sermo. xxx

tabitur o confessio vita iu-
storum peccatorum gloria
tu sola necessaria es pecca-
tori et nihilominus iustus
siquis reputabitur te astri-
gere et frequentare debet
nihil denique remanebit in
iudicio quod fuerit per con-
fessionem purgatum. o cō-
fessio libata tanto ponde-
re ad pēsū est tantumque
valuit apud deum: quod
homo nouit appendere la-
troni qui in cruce confes-
sus est domini. crucifixum
quantum si fuisset pro do-
mino crucifixus. Ecce quā-
tum profuit breuis confes-
sio peccatoris. sed nos qui
sacerdotes sumus: utinam
boni simus caute nobis vi-
gilare necesse est et solcite
quatenus sic delinquenti-
um cordibus tanto mode-
ramine verbum timoris et
contritionis infigamus: ut
eos nequaquam a verbo cō-
fessionis exterreamus ut sic
corda aperiāt quod ora nō
obstruamus. sed nec absol-
uere debemus etiā compō-
ctu in: nisi viderimus p;fe-

De vanitate ⁊ supbia
sum. Quoniam quidem cor
de creditur ad iustitiam ore
autem confessio fit ad salutem
Qui ergo verbum confessionis
in ore habet ⁊ in corde non habet
aut dolosus est aut vanus.
Qui vero in corde ⁊ non in
ore. aut superbus est aut timi-
dus. Dicit igitur sacerdotes
esse tales: ut cognoscant ⁊ sci-
ant quam quales ⁊ quantum in
firmantibus exhibere debeant
medicina adiuvante domino deo
nostro: qui vivit ⁊ regnat in se-
cula seculorum. Amen.

De vanitate ⁊ superbia
Sermo. xxxj.

Scriptum est fratres cha-
rissimi quod mundum
non diligamus quoniam
mundus transit ⁊ concupi-
scetia eius. O munde imun-
de quod hostis illa quare non desinis
quiescere non permittis. ra-
pere omnes appetis. occidere
omnes queres. Ne qui tibi credit
beatus qui tibi resistit: sed
beatior qui a te illesus rece-
vit. O munde proditor cun-
ta bona permittis. sed cuncta
mala perfers. Promittis
vitam sed donas mortes p-

Sermo. xxxj.
mittis gaudium largiris me-
rorem promittis quietem sed
ecce turbatio permittis mo-
rum cito vanescit promit-
tis stare: sed cito cedis. non
ergo diligendus quoniam
omnino transis: ⁊ concupi-
scetia tua velut fumus eva-
nescit. Alloquatur omnes ama-
tores tui o munde imunde:
quibus aliquando flores femi-
sime iuventutis prestare volui-
sti. vitas diurnas: divitiarum
copiam familiarium
abundantiam pacis ameni-
tate dicant omnes: loquatur
cuncti surgat venerabilis
pater adam cum omnibus filiis
suis ⁊ vno ore loquatur verum
in hac vita gaudium habue-
rint sine dolore paces sine
discordia quietem sine metu
sanitatem sine infirmitate
lumen sine tenebris panem
sine dolore risum sine fletu
Nolite igitur fratres mundum
diligere quoniam transit ⁊ concupi-
scetia eius. O munde imun-
de fallax ⁊ proditor. Nun-
quid non periculosior es blan-
dus quam molestus. Nun-
quid non magis timendum est dum

De vanitate ⁊ superbia
allicis quam dum spernis. Nun-
quid non magis odiosus dum
diligere dissimulas quam dum
odire te ostendis. O munde in
munde: in te habitare ⁊ non
tolere impossibile est in te spe-
rare ⁊ non timere vanum
est in te tua amare ⁊ non pi-
ditare impossibile est. o fratres
mei nolite ergo eum diligere
quoniam transit: ⁊ concupi-
scetia eius. sed ecce mundus
transit ⁊ nos turbat ⁊ ama-
tur fallit ⁊ fidelis reputatur.
occidit ⁊ velut vita considera-
tur. flecti ⁊ amplecti. O munde
in munde: ⁊ sic flores
quid facerent amatores
tui. Sed vere non flores
⁊ stabilitatem nullam habes
sed mella tua ⁊ dulcedo tua
asperitatem habent: iocun-
ditate falsam: certum dolo-
rem incertam leticiam: du-
rum laborem: timidam quietem
rem plenam miserie: ⁊ spe-
beatitudinis inanem. No-
lite ergo diligere mundum
quod omne quod est in mundo:
aut est concupiscentia oculo-
rum aut superbia vite agamus
irres si possumus hodierna

Sermo. xxxi.
die de singulis: Voluptas
n. carnis dicitur quam p-
modum illicitus misera ca-
ro appetit: ut gulositas e-
brietas. luxuria nimia dor-
mitio: ⁊ vanus risus. Et quod
caro vicinior est per vitia eius
primum vos aggredietur.
Mundus .n. quanto fami-
liarior est tanto periculosior
est ⁊ multi per vitia eius cor-
runt. Ecce adam per gulam
Loth per ebrietatem. Salo-
mon per luxuriam. Ideo fra-
tres gulositatis per abstinem-
tiam occurrere festinanter
debemus. Considerate quod
non propter potum sed pro-
pter pomum homo primum
mortem inuenit. Esau non
propter gallinam sed propter
lenticulam primatum suum
perdidit. Scio enim Noe omne
genus carnis quod cibo es-
set visum manducare con-
cessum esse. Elyas cibo car-
nis refectum legimus. Jo-
annis mirabilem abstinem-
tiam predicamus. sic nos
facere debemus. sed non si-
cut Esau lenticule concu-
piscencia deceptus. Non

De vanitate & supbia
sicut David propter aque
dsiderium reprehensus s3
sicut rex vester q non d car
ne s3 de pane tētatus. tēta
tozem supauit teterrimum
o magna & admirabilis ab
stinētie virtus quam p ho
mines filij dei excelsi effici
untur per quam uita expel
luntur & demones per quā
non solum animarum sal⁹
agit sed etiam corporum
sanitas possidet. Ecce eniz
fratres concupiscentia car
nis qualis & quanta ē. Ipa
n. fomentum & mater alia
rum voluptatum ē. quia q
bñ comedit. libidines car
nis frequēter. sentit dormi
re querit inde verbositas
& rixē: que sunt opera car
nis: inde consumptio pecu
nie. Nolite ergo fratres di
ligere mundum quia in eo
summa concupiscentia est
carnis. sed quid aliud nisi
concupiscentia oculoruz o
fratres mei fecit enim deus
nobis oculos videntes. q
fecit magnalia. vt toto cor
de eum laudemus plozan
tes si qua mala fecimus.

Sermo. xxxi.

Ecce in miseriam sumus:
& in miserijs non ridere s3
flere debemus. Lum enim
nascit puer non ridet s3 plo
rat: Quare nisi quia vocē
testat & confitet plozando
sed miseriam deuenisse. na
scunt. n. filij Adam ad la
borem & dolorem: quia iu
gum graue positum ē sup
filios adam a die exitus d
ventre matris eoruz. vsq;
ad diem sepulture eorum.
Non igit ridere sed flere d
bemus. attendentes & scie
tes q dominum nunq; ri
sisse sed fleuisse. legimus s3
quomodo fleamus pecca
ta quomodo eleuemus ocu
los ad montem vnde veni
at auxilium audiamus Jo
annem. Quid. n. dicit: nisi
q omne quod est in mun
do est concupiscentia oculo
rum. Concupiscentia oculo
rum dicit qz ne oculos d
sideria auri & argēti posses
sionem & cunctozum terre
nozorum intrinsecus anime
intimant ideo summe cu
stodiendus est oculus quia
ianua cordis est & nuncius

De vanitate & supbia
nam claude oculum. & vo
luntas habendi nō erit ces
set voluntas & ecce infern⁹
clauditur. Ecce. n. fratres
quot mala per oculos fiūt
& quot bona per eos pos
sunt adipisci. Si enim da
uit oculos clausisset: femi
nam non vidisset: adulteri
um nou commississet Si iu
das pecuniam non vidisset
magistrum minime tradi
disset. Et si sodomite ocu
los clausisset iuuenes non
vidissent nec periissent.
Claudamus igit oculos ne
videant vanitates custodia
mus ianuam cordis nostri
ne latro qui quotidie pro
curat intrare veniat & cun
cta bona valeat depredari
Claude enim oculū & amit
tis vitium claude ianuam
& latronem occides. clau
de oculum & voluntas non
erit habendi. claude oculū
& infernum clauseris i eter
nū. Licet tñ multi ceci ma
li sint: sed peiores eos fore
non dubitamus si hec que
mundi sunt viderent. Ipa
nim visio. cā cupiditatis ē

Sermo. xxxi.

& pncipium appetit⁹. Clau
damus ergo ianuam: ne
mors intrare possit p fene
stras nostras quid. n. aliū
immundo eē legimus: nisi
supbiam vite. O supbia cū
ctarum virtutum nouerca
quis te creauit quis te ad
nos misit. qz te ad cōuētū
diuitū & pauperum tā mi
rabiler introduxit. Scio
qz deus te non fecit: nec te
ad nos misit nec ad. conuē
tum monachorum paupe
rū vel diuitum introduxit
nec te dū carnē absumpsit
assumere voluit: s3 tua ini
mita humiliare dignatus
ē habitare inter bouē & asi
num & subditus eē voluit.
Adarie & Joseph. Quid g
agis inter nos. Mā te natu
ra nō ostēdit qua vno mō
generant vno modo viuūt
& moriunt omnes. Quid g
agis inter suos dei. Quid
ostēdis eis. Cur eos istas
Cur istare eos dimonstras
nostri qz eis eternam vitam
p̄stare nō poteris Quid eis
dmonstras propter quod
eleuent sup astra colorum

cupientes esse sicut deus ⁊ si p̄ eum ascendere vellet si possent. O superbia nouer ca virtutum mater vicioꝝ porta inferni magistra erroris caput diaboli vitorum principium: quid iter hominis. facis quod eis p̄ mittis quod te tantum diligere demonstrant. Ecce amatores tui tam cito d̄ altitudine cadunt. Ecce enim nabucdonosor quem tantum diligere videbaris: ⁊ tum ne diligebat tam fortiter te astrinxit vt credere ei faceres: q̄ null⁹ eo maior esset in orbe: ⁊ ecce mors deflectitur ⁊ cadit: ⁊ demergitur in profundum: ⁊ quasi bos fenum comedit. Ecce quid accidit te diligentibus Sed te non ames: de deoꝝ penitus eleuantur: ⁊ collocant cum principib⁹ populi dñi: solius glorie honoris ⁊ dignitatis tenetes in sciētia. Eia ergo fr̄s discite humilitate: hāc de discite ⁊ eā deuitare. Ne morte eas conculcare: oq̄s diffiditibus: o q̄s penosū

o q̄s meritorum. Estote ḡ pauperes: si vere humiles eē cupitis: Nam destructis diuitijs ⁊ conculcatis facili ter sancta perfecta q̄ hūilitas acq̄rit̄ cuz qbus fere poterunt habitare. O diuitie dulcissime ⁊ suauissime hominibus insipientib⁹ aptis oī veneno mortaliore estis omnino. Venenū. n. quis sumet poterit nisi fuerit aliqua dulcedine copulatum. s; p̄mixtum dulcedini facili ter sumit̄. sic eni q̄ recipit mortē. sic q̄ diuitias amat dulcedinē videt gustare. sed ecce. mors iter diuitias latens hoīem supbum ⁊ elatum. diuitē. ista tum aggredit̄ ⁊ aggressus occidit: ⁊ occisus ad infernum perducit̄. Ecce q̄stū plunt nobis diuitie mūdi huius p̄ quas occidimur: p̄ q̄s mutamur q̄tidie: p̄ q̄s insidiamur frequenter: p̄ quas eleuamur in vanitate: p̄ quas veneramur. mē daciter: per quas animam superbam ad infernum diaboli semper expectat cō.

ducere. Tollite ḡ fr̄s mei diuitias vt facilius tollatis supbiam: tollite diuitias ⁊ infernus non erit. Date elemosinas ⁊ omnia mūda dabunt vobis. O fr̄s mei an iguoratis q̄ pauperibus non dare tulisse est. Et merito quando quis potest esurientibus subuenire si non pascit: merito vitam extinguit ⁊ eos mori p̄ mittit. pudeat ⁊ erubescat christianus tollere pauperibus quibus iubemur sepe offerre. vltra omnē iniquitatem diuitem velle fieri de exiguitate pauperum vel viduarum. Itaq; fr̄s amāda sunt honesta lucra sed boreant̄ damnosa compendia. nullus audeat ide tollere vbi debeat collecta dispergere. Addēdo p̄dit q̄ retinendo collegerit paupertatem potius ad se trahit qui paupertatem se exigentium pecunia non repellit O fratres mei veniet dies illa veniet ⁊ non tardabit quando nobis dicit̄ esuriui ⁊ non dedistis mibi mā

ducere: ⁊ vltimo dicit̄ illis ite maledicti in ignem eternum o fratres si in ignem mittent̄ illi qui non sunt elargiti: nec que cum labore lucrati sunt pauperibus donauerunt. quid dicitur illis qui aliena rapere non timuerunt. Cum diabolo ardent: qui nudum non induerunt vbi putamus arduos q̄ viduas ⁊ orphāos spoliauerunt. Non ḡ spoliare debemus pauperes: vt dñudati abundemus in superbia vite: sed elemosinas dare vt pauperes ⁊ humiles simus nō differam⁹ s; hec non solum facere nobis sufficit: sed ⁊ proximis etiam ad hec inducere festinemus dicentes potestate habentibus ⁊ terrarum rectoribus q̄ non solum elemosinam porrigant: sed ⁊ q̄ regna sua in pace custodiant. scientes q̄ remota iusticia: regna latrocinia efficiuntur. Adulti enī sunt rectores sed pauci iusticie amatores inueniunt̄. Nam cum questum fuisset a So

Ad leproſos

erate ridete cur ſic fortiter rideret: reſpondit: Uideo magnos latrones ad ſuſpendium duci facere paruos Et alta voce clamaffe refert. O quam digniores eſtis ſuſpēdi qui in chatbedris ⁊ domibus habitatis latrocinia maiora committetes: quam qui i cum tremore quotidie dimorari videtur. Quapropter fratres nolite rapere: nolite fenerrari: vt abundetis in ſuperbia vite. ſ; diuitie ſi affluant nolite cor apponere: ſ; diſpergite eas vt humiles ſitis ⁊ imitari valeatis illū qui ſequētib; ſe dicet. venite bñdicti patris mei poſſidete regnum quod vobis paratum ē ab origine mundi. Amen.

Ad leproſos ſermo. xxxij.

Atrates mei dilectiſſimi ſcio q̄ percussit vos deus ⁊ leproſi facti eſtis vſq; ad diē mortis veſtre Ideo obſecro vos in domino noſtro

Serm o. xxxij.

Jeſu cbristo cuius precio ſo ſanguine redēpti eſtis: vt non dñficiatis in tribulationibus que ſunt pro gloria veſtra. ſciētes q̄ p̄ carnis afflictionem mētis iſfirmitatē occidimus. ſpiritus n. deficit: dum miſerj caro gaudēdo quieſcit Ergo ſi paupitas vrgeat: ſi luct⁹ meſtificat ſi ſtomachus doleat. ſi pecc⁹ vel v̄eter iſſet ſi totius coporis dolor vos inquirat: ſi calamitas vos vndiq; verat: ſemp vas leſificet in oibus laboribus ⁊ periculis vite huius amor veſter i deum: ⁊ pia patientia ⁊ certa ſpes ſup̄nozum. Deſpiciamus ergo diuitias corde ⁊ erimus locupletes. Deſpicias inimicorum ſupplicia ⁊ erimus ſemper victorioſi. d̄ſpiciamus corporis ſanitatē ⁊ eternam quietem ⁊ ſanitatē recipiemus Igitur vobis iſfirmantibus ⁊ languentibus patientia ſūme neceſſaria ē. Nullus enim beatus cē poterit: nullus celorum ciuis effici: nullus amicus

Ad leproſos

dei ſtituit q̄ iter mala patiens non inuentus fuerit. O patientia tu omnia vincis aduerſa. nō colluctādo ſed ſufferēdo: nō murmurando ſ; in omnibus gratias agēdo. Ipſa. n. patientia eſt que fecem totius voluptatis abſtergit. ipa que limpidas animas deo reddit ipſa nauis q̄ ad portum cunctos ſuos amatores pducit Ipſa ē p̄ quā infernus claudit: ⁊ paradīſus aperitur ſuis amatoribus. Ipſa ē p̄ quā omnis: ⁊ ſine qua nullus iuſtificabit. O ſigraue vobis ē quia leproſi eſtis. patientiam in cunctis habete. Eleuate capita veſtra. ⁊ corde aſpiciate vulnera ſaluatoris nr̄i i ligno p̄dētis pena moriētis p̄ciū ſedimētis: cicatrices reſurgentes qd aliud videre poterimus niſi caput inclinatus ad vocādum ⁊ p̄cēdum cor apertū ad diligēdum: brachia extēſa ad amplexanduz: totum corpus expoſitū ad redimēdum. hec quāta ſint cogitate vos qui doletis.

Sermo. xxxij.

hec in ſtatera veſtri cordis appēdite: vt totus vobis ſignat in corde: qui pro vobis totus fixus fuit in cruce: Et quid plura ſaluator noſter pro nobis ſuſtinuit quid plura. patienter portauit Tota enim vita ſua plena fuit dolore ⁊ tandem ad crucē pueniens p̄ paſſionē ludibrijs exponit: q̄ ex vere palma victorie. ſpinis coronat: q̄ ſpinas peccatorum venit p̄fringere ligat que ſine labore ⁊ pena ſoluit p̄dēditos. ligno ſuſpēdit: q̄ erigit eliſos. Acetopotat fons eterne vite diſciplina cedit: uulneratur ſalus vita morit. Occidit ad tempus uitā mors vt in p̄petuum ad vitā occideretur mors. Ecce fr̄s xp̄i patientia: ecce Chriſti bonitas ⁊ elemētia: ⁊ ſi placet etia; plura audire poſſumus ⁊ adhuc plura de chriſto p̄dicare. Non igitur tedeat vos audire. Nam ⁊ ſi fatigaremini: vobis non amplius predicarem. Cupio n. conſolari vos ⁊ non tri-

De vanitate & supbia.
stari. Nam si tedium est di-
cite: si vero gaudium audi-
te. Ecce. n. venit saluator
reges sidera: & sugere vo-
luit vbera: Ipse q. panis &
esurire voluit: ipse fons si-
tire: ipse lux dormire. ipse
quies fatigari. ipse veritas
occultari: ipse iudex viuo-
rum & mortuorum a mor-
tali iudice condemnari. ipse
iustitia ab iniustis iustificari
ipse viuitas mutari nihil.
n. tam salutiferum nobis
est: q. quotidie cogitare qua-
ta pro nobis protulit deus
& hō. Ecce. n. saluator pas-
sus est: leprosus in cruce fa-
ctus est patiens factus est no-
bis relinquens exemplum
vt sequamini vestigia eius
Quod si feceritis: nō solus
infirmiorem non moleste
portabitis: s; cū propheta
clamare uoce & opere nō d-
sistetis d'ficiat in dolore vi-
ta mea & anni mei in gemitu-
bus. sed dicetis o qz gra-
ue o qz inhumatum. o forte
& inter hoies hitare non
posse. Ecce. n. separati su-
mus ab vrbibus gētes nō

Sermo. xxxi.
sperunt parentes nos odi-
unt: consanguinei fugiunt
amici nos d'serunt seperati
sumus a castris ac. i. ex ho-
minibus nati nō eēm. O
frēs mei attendite paciēter &
nolite turbari: nā verum est
qd dicit s; nolo vos igno-
rare quod legitis. Aut enim
dominus Adoisi habitabit
in domo mea plenus lepra
Cur ergo turbamini si iter
homines habitare nō pote-
stis. Nunquid mundi ciues
hoc p'stare nobis potuerūt
Nunquid domum dei a-
perire vobis potuerun.
Nunquid p' eoz p'uersariōes
efficiemini meliores. An
ignorantis quid dictus fue-
rit scō viro Antonio. Si cu-
pis saluari fuge hoies fu-
ge mundum & p'opas eius
Cur ergo turbamini si iter
homines conuersari nō po-
testis: ecce. n. sanctus Job
instus sapiens dines. rectus
& timens deum. & tamē le-
prosus efficit: tñ nō p'que-
rit: extra castra p'icit: ab
omnibus despicit & deserit
ab vrbibus blaffemat tñ nos

De supfluo potu
conquerit: nec labijs suis
contra deus mortaliter lo-
cutus est considerans alias
vitā cito eē v'eturam ad er-
gorem: sed p'siderate
qz propter pctā vestre p'cul-
sit vos deus vel ut examiet
vos. Ecce. n. maria qz mur-
murauit i fratrē suū Adoi-
sez leprosa est facta. Ezechi-
as rex qz p'sumpsit lepro-
sus factus est. & Sies qz simo-
niam p'misit & Naamā qz
se glorificauit. Vos est q'cū
qz mō p'cussi estis. paciētes
estote: & gratulanti aīo su-
scipite illā ne pariter hic &
in futuro eterna tormenta
patiamini. Confortamini
ergo & nolite timere ego vo-
biscus eē credidi tertia die
p'asce: s; qz Valētinus no-
ster migravit a seculo pro-
pterea uobiscum esse non
potui: s; nunc fractis argē-
teis vasis de bonis eccl'ie
byppomēsis vobis in ne-
cessitatibus & pro captiuis
puidere volui. Consoletur
autem nos deus qui suos
consolatur in omni tribu-
latione. Amen.

Sermo. xxxiiij.

De superfluo potu. Ser-
mo. xxxiiij.

Non miremini frēs
carissimi si hodie
ter simonē deo au-
riliante p'fecto. Accidit ho-
die terribilis casus vt oēs
audistis propter quem nō
solum ad ecclesiam byppo-
nensem ne antiquiores ha-
bere volui s; etiam omnes
feminas & infantes in unā
congregari p'cepit. Qui-
bus p'gregatis cum dolore
& anxietate vobis enarrare
intendo: tāqz pater in ple-
be: qd accidit p'clarissimo
cū nostro byponasi cirillo
Ecce. n. vt scitis potēs erat
iter nos ope & mione & fe-
re d'flectus ab omnibus.
filium vt scitis habebat &
eum vnicum possidebat: &
qz vnicus erat cum sup fi-
ne diligebat: & supra deus.
Ideo supfluo amore iebria-
tus filium corrigere negli-
gebat: dans est p'tatem faci-
di oia que placita eēt illi.
O dolosa libertas. O gran-
dis filiorum p'ditio: o pa-
ternus amor mortiferus.

Ecce filios se dicunt deli-
gere: quos ingulare procu-
rant. Dicunt eos amare q-
bus iam suspēdia parant.
Dicunt patres filios se nu-
trire: s; ecce iam pater r-
lius ambo in foueā cadūt.
Quare p- cum filio cadit i
foueam: nisi q- pater cecus
ē: quia malus: r qui a salu-
tem suam r filiorum suorū
videt negligere. Quo r q-
modo pater hec neglexerit
nisi quando filio libertatez
dōauit quando eū corrige-
re neglexit quādo virge pe-
percit: quādo ei semp sere-
nam faciē dmonstrauit. cu-
pitis audire nunc quomō
p- r filius in foueā cadunt
Licet. n. sciatis tñ q- neces-
se ē vt uos qz diu uiuitis ti-
meatis. ideo q- hodie sacra-
sunt itez dicere erubesco.
Ecce. n. cirilus uester filiū
habebat vt scitis quē corri-
gere negligebat: r luxurio-
sus uiuēdo psumpsit patrē
bonoz suorū sed ecce hodie
ebrietate ppressus matrem
pgnatē nequiter oppressit
sororē violare voluit: pa-

trē occidit: r duas sorores
vulnerauit ad mortē. o ma-
gna diaboli domiatio pa-
trem quē post deum reue-
ri dbebat occidit matrem a
qua portabat pgnatē op-
pressit. sorores qz tenerri-
me diligebat voluit viola-
re: r duas vulnerauit ad
mortē. O dolosa ebrietas
oium malorum m-: ois so-
ror ois supbie p-. O ebrie-
tas tu mentē cecas iudicio
recto cares: consiliū nul-
lū habes blandis demon-
ex uenenuz dulce es pecca-
tū suauē es. O ebrietas nū-
quid nō p te inflat stoma-
chus. Nūquid non p te pu-
trescit anbelit? Nūquid nō
oculos cecas. Nūquid non
cuncta membra debilitas
Nūquid non morte accele-
ras. Nūquid non barsam
euacuas. Nūquid non do-
minū recipis ab homine.
Nūquid bestialē r irratio-
nabilem te diligentē tecuz
ducis. O ebrietas: discant
te diligētes agnoscere: di-
scant te duitare. iterum di-
scant te velut mortem effu-

gere qm qui te dilexerit re-
gnum dei non consequet.
Ergo o fideles abstinete r
nolite inebriari uino. Nō.
n. sufficit abstinere: sed ab-
stinētes alios abstinere do-
ceatis. Docentes quomo-
do loth inebriatus cum fi-
liabus iacuit Sanson ēt vi-
no replet? p meretricē ini-
micis traditur. Audite si de-
les audite isaiaam dicētem.
Ne qui confurgit mane ad
ebrietatē sectandaz r potā-
dum vsqz ad uesperam vt i
uino estuetis: In veteri ēt
lege pceptum erat quod sa-
cerdotes cum ingrederēt
tēplum ministrare domio
omnino uinuz non biberēt
Si g hoc erat dum tēpluz
tantum ingrederētur: r qd
nos miseri facē dbeamus.
O quam plures sunt ex vo-
bis q prius tabernam visi-
tant quam tēplum. prius
corpus reficiunt qz aiaz p-
us dmonē sequunt qz de-
um. O fideles. quid uobis
cum uino. Nūquid uinuz fa-
ctus ē vt dicitis. maledi-
ctus nomē domini. Absti-

nere ergo a superfluo potu
ne rebelles efficiamini.
Quandiu enim a dāni ab-
stinuit. tandiu obediēs fu-
it. tandiu bonus sanctus
r iustus pmanfit. sic r ely-
as tam diu miracula fecit:
quādiu pane r aqua refec-
tus ē: s; postquam carnes
comedit: r uinum bibit in
saturitate miracula non le-
gitur fecisse. Lia ergo fide-
les casuz superius assigna-
tum inter cetera. considera-
te considerantes deum ti-
mete. r timentes eum ser-
uenter rogate vt ab his r
ab omnibus malis liberet
nos semp. Amen.

De sancta obediētia loth
sermo. xxxiiij.

Auidistis fratres
carissimi q loth
nepos abrae in-
ter pessimos sodomitas r
gomereos sancte r iuste
moratus est. quas ciui-
tates uolens subuertere
dñs ad seruum suuz. loth
angelos misit vt cū malis

De sc̄tā obediētia loth
nō periret. Qui cum exiret
dixerunt ei angeli. salua ai-
mas tuā. Uxor vero Loth
q̄ retro respexit. mor mu-
tata ē in statuam salis igit̄
fr̄es mei quecumq; scripta
sunt ad nostram doctrinā
scripta sunt. vt inde fructū
aliquē capiamus. In loth.
n. ⁊ uxore sua duo genera
hominū designāt. s. mūdū
derelinquētiū quorū unū
p̄fecte deserit. aliud quoq;
tepide ⁊ respiciendo retro
venit ad mortē. Sodoma
quoq; q̄ cecitas v̄l mutav̄l
aspitas interpretat̄. mūdū
est in quo sūt homines mu-
ti ⁊ ceci ad quos mittunt̄
sancti angeli ⁊ sancti p̄dica-
tores vt dicant salua ai-
am tuam ⁊ in monte te saluum
fac. fugere. n. sodomā qd
aliud ē q̄ incēdium libidi-
nis. Luxurie supbie ⁊ aua-
ritie fugere. quibus ⁊ preci-
pimur non retro respicere
quia victor mundi ⁊ mūtes
sancte religionis ingressus
non d̄bet retro respicere. q̄
re. Quia melius est viā ve-
ritatis nō agnosce q̄ post

Sermo. xxxiiij.
agnitaz retro abire. Quid
ē dicere. nisi q̄ melius est
q̄ in vita seculari ⁊ laicali
mansisset q̄ post modum
solitariam vitam deseret
Apostatare. n. nequam est
mortale ē. cum damnatōe
semp̄ viuere ē. Tales. n. se-
mine ⁊ uxori loth p̄parant̄
q̄ moriētes: retro aspicien-
tes: quertōt̄ in statuam sa-
lis. Loth p̄cipit vt montes
se saluū faciat: p̄ quē p̄tem
platiua vita designat̄. Tu
vero hō ascēde in montem
penitētiē ascēde montes di-
uine contemplationis. In
hunc montē volando trās-
migrā sicut passer ⁊ ibides
salua animā tuā. curis ⁊ se-
culi dignitate denudatus.
Sic. n. fecit gloriofus ille
adolescens nathanael de q̄
igitur. Ait enim Magister
quid faciam vt habeam vi-
tam eternam. Cui domi-
nus. Si vis ad vitam ingre-
di serua mandata. Cui ado-
lescens. que sunt mandata
Cui dominus. Diliges do-
minum deum tuum ex t̄ o-
to corde tuo Non homici-

De sc̄tā obediētia loth
dium facies Non adultera-
bis. Non facies furtum.
Non falsum testimonium
dices. Non ora patrem tu-
um ⁊ matrem tuam ⁊ pro-
ximū tuum sicut teipsum
Hec omnia ad tuam vitam
pertinent. Cui dixit adole-
scens. Domine hec omnia
custodiui a iuuentute mea
quid mihi deest. Si vis p̄-
fectus esse vende omnia q̄
habes ⁊ da pauperibus ⁊
sequere me. Et secutus est
Iesum adolescens ille ⁊ nū-
quam vero postmodum re-
spiciēs reliqui patrē ⁊ ma-
trem. uxorem filios. ⁊ soro-
res. ⁊ animam suam. Tūc
prudens adolescens mon-
tem dei ascendit. sodomā
⁊ gomoram reliquit. incē-
dium libidinis fugit curas
seculi suffocauit. ⁊ montes
summe contemplatiōis a-
scēdēs emit i agro thesaurū
absconditum. carum eius te-
nens in vita sua. Simili-
ter hoc idem fecit petrus
quando voluntarie omnia
relinquens ⁊ secutus ē Je-
sum sic ⁊ Maria illa laza-

Sermo. xxxiiij.
ri soror cū lazaro fratre suo
⁊ Maria virgine pruden-
tissima quando omnia vē-
diderūt ⁊ precium ante pe-
des apostolorū posuerūt
Sic ⁊ elie facere placuit ⁊
Joanni zacharie filio quā-
do heremum intrauerunt
Sic ⁊ paulus cum Anto-
nio quando annis multis
heremum coluerunt Sic ⁊
fratres mei qui sanctorū
patrum vitā exempla imi-
tari ⁊ sequi voluerunt Nū-
quid nos ⁊ hoc idem optās
Etenim in seculo sumus:
semper tamen vt incepti vo-
bis cum solitudine eē d̄side-
ramus: ⁊ ostēdimus opere
quando ep̄ali ecclesia gra-
ti nō fuimus Sia ergo fr̄es
pro deo iugo dei submissi
estis: vt sublata licētia pec-
cādi cathēa obediētiē pro-
posito bono retiere positis
sed attēdite fratres mei leti-
cia cordis mei: q̄ nihil pro-
fici bene operari ex coacti-
one nisi ex volūtate libera
faciatis. Qui enim benefa-
ciunt coacte. deo non sunt
accepta que faciūt: ⁊ simo

Ad iudices & procuratores Sermo. xxxv.
ni cireneo. quē iudei anga-
riauerunt: vt crucē christi
portaret optime comparā-
tur: Ecce enim simon cru-
cem portat: cuius dolore: qz
non libenter portat: anga-
riat: sed non morit̄ in ea iō
non peresuerando fugit &
sine fructu a cruce recedit:
quia nihil boni dicit̄: nisi
vsqz ad mortem in bono p-
seueret. sic & nos crucifiga-
mus corpora nōstra verbe-
ribus vigilijs. abstinentia
esce & potus sed timeo ne
coacti hoc agamus & cor-
pora macerantes: mundo
saltem voluntate viuamus
Ideo fratres in hunc mon-
tem obedientie ascēdam?
& qz deo promissimus attē-
damus. nihil ē enim mai-
or obedientia nihil peius ino-
bedientia Adam periit qz
inobediēs fuit christus re-
surrexit qz patri obediuit.
Jonas inobediēs a pice ab-
solutus ē saul inobediēs a
a demōe correptus ē aqua
correptione liberet uos ip-
se christus: vt digne ad mō-
tem contemplationis vola-

re possimus. Amen.
Ad iudices & procuratores
sermo. xxxv.

Rogatus a vobis o
iudices: licet cum
fortuna romani-
chorum presbyterum lon-
ga disputatione granatus
sermonem vestra dilectio-
ne deuictus facere deo au-
xilante non distulimus.
Ecce. n. nūc congregati estis
in domo episcopi conue-
nistis omnes in vnum non
vt sophismata audiat̄ nō
vt poetarum curiositatem
intelligatis. non vt beatos
vos esse predicem: sed solū
vt quid pro vestra salute ne-
cessarium fuerit audiat̄ &
audientel operibus adime-
pleatis. Vos enim reputa-
ti estis ab hoibus duces po-
puli. iudices terre orphāo-
rum patres viduarum ma-
riti iustitie zelatores rei pu-
blice amatores caueite er-
go ne corrupamini odio
amore precio precibus vel
timore Decet igit̄ iudices
non solū que dixim? adi-

Ad iudices & procuratores Sermo. xxxv.
plere: sed cum dei adiuto-
rio calcare superbiam ab-
ominari luxuriam abhor-
rere falsitatē dispicere aua-
ritiam q̄ nouerca dicit̄ esse
& sūma inimica iustitie ip̄a
n. ē que patrem nescit ma-
trem ignorat. amicos pdit
& se ipsam relinquit. Decet
igit̄ iudices non auaritiaz
sed largitatez sectari: ama-
re puulos pusillis & orpha-
nis faciē serena non solum
verbo sed opere demōstra-
re. Non. n. auertere facies
debet a paupere nec prio-
res delignent̄ conseruare
fideles nec ceruicem crige-
re debent quosdam respiciē-
do sciētes qz morit̄ pariter
igit̄ doct? & idoct? Decet
iudices gratiam qz diuini-
tus receperunt sollicitata
mēte custodire fidem osten-
dere: zelum rectitudinis qz
seruare. Decet etiam iudi-
ces clementie eē cultores d̄
testatores seruitie. cunctis
benignos ad iram tardos
ad misericordiam festinos
in aduersis firmos in pro-
speris bumiles & cautos: &
qbuscūqz dignitatib? subli-
matos seipsos agnoscant
& caueant ne suos inferio-
res despiciant Decet etiam
iudices sapiētes eē: & in le-
ge doctissimos: ne dicere
valeant tāqz legē scā igno-
rantes bonum malū: & ma-
lum bonum. Decet eē iudi-
ces plus deum timere quā
homines plus de salutem
aiarū curare q̄s corporis
plus honorem dei q̄s mar-
supia plēa diligē. s̄ ve vo-
bis o iudices ieternūz vl-
tra qz n̄ ē i vobis veritas n̄
misericordia nō pietas nō
iustitia nec sciētia dei i vo-
bis pōt inueniri Quid enīz
iter vos regnat auaritia mē-
dacia clamor apparētia p-
uersio sacre legis dicentes
malū bonū. bonū. malum
Ecce acceptio psonarum.
non ē enim veritas i vobis
Diminute sunt a vobis ve-
ritates. O patres paupe-
rum o vere non patres sed
predones. Quare non pa-
tres: qz vbiqz per vos op-
primuntur: nec est qui mi-
sereat pupillis dei: s̄ si di-

ues locutus fuerit mortu-
cuius causas suas usque ad
nubes perduxistis. O iudices
scientiam & iusticiam mun-
di amantes attendite quid
agitis. Nam scientia mun-
di plena estis: & in ipsa mori-
erimini. Que est enim scien-
tia mundi: nisi thesaurum
congregate lucrum terre-
num acquirere decipere pro-
ximum metiri iurare iusti-
ciam caute puertere & simi-
lia in cunctis agere. Ista.
n. est sapientia huius mundi.
In istis fere quasi tota vestra
vita consistit & ideo attendi-
te quod iudicatis terras. quod sa-
pientia huius mundi. Stulti-
tia est apud deum. Sed di-
ctis o episcopo hanc scienti-
am non amamus furtum non
comitimus proximum non
decipimus nec offendimus.
Quare. quod nihil aliud recepimus
nisi quantum nobis
donare voluerit. Ego autem
dico vobis quod tantum feci-
stis quantum facere potui-
stis non plus vobis fuit da-
tum ideo non plus recepistis.
Quantum potuistis: feci-

stis. Leues causas magnas
fecistis. nam & si vim non ra-
pulistis & primum in via non
depredati fuistis latrones tamen
esse potestis. Latro. n. timet
malum: & ubi non potest non
facit & tamen latro est. Deus. enim
cor interrogat non manum.
Lupus. n. venit frequenter ad
ouilem & querit rapere oves
quod querit lacerare: querit duorare
vigilant tamen pastores la-
trant canes & sic lupus timen-
do fugit nunquid non tamen
lupum non esse dicimus ab-
sit. sic & vos facitis quantum
potestis: si plura possetis
plura faceretis. Eia igitur
o iudices attendite ne cum
falsis iudicibus susane cum-
fundamini suscitabit. n. do-
minus spiritum. Danielis
& dicitur spiritum eius & sapi-
entiam pueri sui Danielis
in mente alicuius iuuenis:
& sicut fecit in susane iudici-
bus confundet omnes fal-
sos testes cum iudicibus &
tunc scient quid profuerit
sibi sua scientia. Considera-
te ergo iudices terre quid
per os eam seruum suum deus

loquat: Ait enim. Visitabo
populum meum: & iudices
& vias eorum: & cogitatio-
nes eorum reddam eis.
O quam horredum est inci-
dere in manus domini. o
quanta uelicio o quanta miseria
malis erit in die nouissimo.
Expellent. n. mali merca-
tores: falsi iudices de do-
mo domini exultabunt a
domo dei: expellentur a para-
diso & ibunt in locum ubi se-
per erit fletus & stridor den-
tium. Ad attendite ad con-
filium meum apertie cordis
portas. Surgite qui dormi-
stis legite isaiam prophetam
sequimini eum non cras sed
hodie non tamen hodie sed &
nunc. Ait. n. propheta. de-
relinquat ipse viam suam
& vir iniquus cogitationes
suas & reuertatur ad dominum
& miserebitur eius: quod miseri-
corum est. Currite iudices ne
iudicemini ad partem miseri-
cordie: querite veniam redi-
te quod receperistis illicite. que-
rite veniam: quoniam prope est
omnibus inuocantibus eum
in veritate. Ipse est qui fa-

nat pertritos corde & humiles
spiritu & corde tribulatos
saluabit ambulante uos lu-
cem habetis: dum dies est.
Ecce o iudices venit iam nos-
que venit iam mors in qua non
erit licitum ambulare. Logi-
tate quod estis quo ituri estis
parcetes. n. vestri predicant
mortui: sepultura clamat.
infernus ululat: demones
expectant. sacerdotes predi-
cant quid superbis terra &
cuius. O iudex quod deus non
agnouisti: uos iuxta tumu-
los patrum tuorum transis: sci-
as quod mortui clamant in
terra es & in terris ibis ho-
mines. n. fuerunt fructus & uos
diuitias possidendo. Ubi
modo ipsi sunt sic & nos eri-
mus. Ubi supbia eorum
ubi scientia. ubi cathedra
magistralis. ubi honor di-
scipulorum ubi idumeta seri-
corum pelle decorata. O cuius
& puluis o iudex quid es: &
quod eris considera. Non ergo tar-
des peruenire ad deum & ne dif-
feras de die in diem. Subito
enim venit ira eius quod intra
est dies perditionis & ad eum quod

Ad psbyteros d vita
necesse e r festinant tepora
Nemo ex vobis tm dpelet
nemo dfidat de dei miseri
cordia. sz attendite qz nul
la culpa tam magna est q
no habet venias. Et ne ali
quis dsperet: maria illam
peccatricem dnam luxurie
vane glorie matre sorozes
marthe r lazari in exeplyz
assumite: q postmodu apo
stolorz apostola meruit nu
cupari. Adiuuet autez nos
ipe deus r homo qui p no
bis nasci r mori dignatus
est Amen.

Ad psbyteros de vita eoz
sermo. xxxvi.

A Matres carissimi
vt nouit caritas ve
stra oportet manu
mundam ee q polluti vasis
maculas dbet purgare ne
polluta deterius possit coi
gnare cu sordida sordiduz
tractat. Propterea sacer
dotes altissimi dei: vobis
dicif. Mundamini q fertis
vasa domini. Vos. n. estis
q vasa domini ferre debe
is quibus datu est nosce

eoꝝ Sermo. xxxvi.
misteria regni di. Vos estis
sal terre lux mundi: lucer
na accesa. ciuitas in mon
te posita colonne tepili
gnum sciencie in medio pa
radispositum patroni r re
ctozes terre angeloz r pa
radisi ciues prophetarum
filij priarcharum cognati
apostolorum successores.
Mundami g vt digne cus
patribus ferre positis va
sa dñi. Clasa. n. no solu au
rea r argetea sz et illam p
quib redimedis dñs mo
ri dignatus e. Propterea
attendat caritas vestra q
les ee debetis vt digne va
sa dñi portare possitis. ait
n. apostol⁹ oz epz sine crie
ee tanqz dei dspesator. no
proteruum: no iracundum
non vinolentum no psecu
tozem: no turpis lucri ap
petitor. Nec at no solum
ego eps fuare dbeo: sed r
vos vna mecu deo auxiliu
te fuare dbetis per omnia
sine crimine sicut efm. ita
iubet ee psbyter: idest irrep
hensibilem: vt non querat
vrezes. no diuitias. no bo

Ad psbyteros d vita eoz Sermo. xxxvi.
nores ne secularis dicat: n
n. debet qui animarum cu
ram gerit trasire de domo
in domum non frequenta
re forum cum rusticis non
mercantias acquirere: no
comatres pcurare: no li
gonizare: no tabernas itra
re: no discurrere: nisi neces
sitate compulsus: sic enim
facientes irrephensibiles
sunt apud homines. Sic.
vasa domini digne porta
re poterunt. sz si contrariu
fuerit: qz dñs auertat: quo
poterit auferre malum de
medio oium si in delcto fi
militer simili corruerit vl
maiori. No. n. talis dispes
ator dñs sz poti⁹ dissipator.
Aliud est. n. Dispesator: r
aliud dñs dispensator eniz
seruus est. Non enim licet
dispesatori percutere suos
non occidere non iracundi
am portare: qz domini ei⁹
humilis benignus r mise
ricors est. non ergo licet di
spesatori furiosum ee nihil
n. fetid⁹: nihil damnosus
nihil leuius: nihil turpius
in pastore furiositate. Attē

dat igit pastor attendat r
dispesator: quid legit. ser
uum dei non oportet rira
ri sz humilem ad oem esse
patientem doctore in man
suetudine erudente eos q
contra moueret. Discat er
go pastores si offenduntur
patientes esse. Et ut ego
patientiam merear: oportet
psbyteros etiam non so
lum abstinere a rexis sz ab
ebrietate cauere non eni sz
clerico extra horam bibere
vl aliquid manducare vel
de domo in domum tran
sire r prandium vel cenam
ordinare. Attēdite ps byte
ri mei attēdite r si veritate
dico nolite turbari. Nam
valde dspicif clericus qui se
pe vocatus ad prandiu no
rcusat et necessitate aliqua
ppullus. sepe. n. in cena vl
prandium vbi magna cri
stit multitudo: rixe r ebie
tates nascuntur: r ea que
sunt opera carnis. Ideo su
me cauere debet clericus
ne extra domum suam vel
episcopi prandere aude
at: vel in eadem etiam au

deat secularibus pparare
 Quid. n. aliud hñc òbem?
 nisi q turpis lucrì appeti-
 tores nò sumus. Omne. n.
 lucrum remotum a psbyte-
 ris eē debet. nā nò seculi s;
 eoz q dei sunt negotiato-
 res sum? seculares ad nos
 venire non possunt. nūqd
 vel intelligere. absit. simo-
 nem vestrum audire volui-
 stis: et dimissio dētium dō-
 lore volui hñc vos vt bonos
 vos eē audiat. s; ut veri-
 tatem loquēdo vestram mi-
 seriam intelligatis. Quid
 n. estis. Dicitis Pastores
 sumus. Ego at dico q pa-
 stores estis: et verum ē qd
 dicitis. s; qui pastores vt q
 les dicere nō audeo q si-
 mul vobiscum mendax.
 Omnes peccatores sumus
 nati et concepti sumus om-
 nes in peccatis viuimus
 Expedi tñ vt verum dicā
 quia episcopus sum: qz pa-
 stor: sum: qz p vobis ai-
 mam ponere paratus sum
 Tacere igit nō debeo qz s;
 peccator sum: aiam tñ pro
 vestra salute ponere iam. d

creui: iam me parau: rex
 tamen dicam et omne qd
 uerum a quocunq; dictus
 a deo ē a patre et filio et spi-
 ritu sancto ē. Dicere expe-
 dit non occultare Nam si
 verum tacerem essem vo-
 bis similis in cunctis: qd
 nolo. si ergo deus mecum
 qz ptra me. Nunquid for-
 tuna tuus vel rarius cur su-
 is insidijs. Nam qz verns
 eis dicit: ideo in heremo in-
 fidias mihi posuerunt vo-
 lentes me pprehēdere et oc-
 cidere: et tñ deus me libera-
 uit: Libenter tñ suscepisset
 martyrium: et et pro verita-
 te mori semp paratus sum
 Audite ergo rebelles. Au-
 dite lupi rapaces. Audite
 vos derisores. Veniat etiā
 ille sanctus Ezechiel qui
 portam clausas viderat in
 domo dñi: surgat et vobis
 aperiat visionem quam vi-
 dit: palpauit. Dic dic o s;
 cte Ezechiel dic psbyteris
 meis. At sibi dñs. filij ho-
 minis ppheta d pastorib?
 israhel dicq; ad eos. Ue pa-
 storibus qui pascebant se-

metiplos. Nonne greges
 pascut a pastoribus Lac co-
 medebatis et lanis operie-
 bamini quod crasum erat
 occidebatis: gregem autem
 meum non pascebatis. qd
 infirmum erat non consoli-
 dastis: et quod egrotus erat
 non sanastis et quod perie-
 rat non quesistis: s; cur au-
 steritate impabatis eis et cū
 potentia et dispse sunt oues
 mee. s; ego sup pastores re-
 quiram regem meum de
 manu eoz. Ecce quomō
 de vobis querit dominus
 quia non estis pastores s;
 lupi rapaces: quia omnia
 quasi q factis propter lu-
 crum facitis. Non solum
 que ecclesiarum sunt que-
 ritis: sed et que mundano-
 rum ecce. n. discutiamus
 mētem: pquiramus veri-
 tate. Nunquid missam cā-
 tare nunquid baptizare nū-
 quid mortuum sepellire si-
 ne prerio vel promissione
 dignamini: nunquid nō ci-
 tius mortem diuitum quā
 corporis salutē dñideratis
 videre. Ecce quomodo lu-

pi estis ecce quomodo oi si-
 mōia infecti estis. O sacer-
 dotes qd agim? quid sum?
 cur tantum dormimus. ec-
 ce latro semel furat: semel
 fenā proximi tollit et rapit
 s; si capis blasfemat vcrat
 furtum imponitur et tanq;
 latro iudicatur ad mortem
 O sacerdotes mei: si fenas
 in laico crimē iudicat: si p-
 pter hoc mori debet et con-
 demnat ad mortē quid de
 vobis erit in die nouissimo
 Quid d nobis faceret mū-
 dus: si sup nos potestatem
 haberet. Qua ppter tene-
 te iustitiam nolite lucrum
 facere s; habētes uictum et
 uestitum contenti p omnia
 eē dbetis. s; qui laborat vl'
 pdicat vl' baptizat vt inde
 lucrum acquirat bonis ce-
 lestibus de facto se priuat.
 Ecce. enim romani princi-
 pes quantum necesse eis
 fuerat de diuitijs suis tan-
 tus recipiebant: aliud quo-
 qz pauperibus erogabant
 iustitiam mirabilem cōser-
 uabant in cunctis propter
 q et alia bona q faciebant

et obsequari volebant meruerunt magnifico impio sublimari et timeri a cunctis in orbem. Ecce. n. pagani erant et stultissimum putabant pro deo colore crucifixum et tamen deum suum timebant. Et nos qui nomen christi in fronte portamus: quid aliud quam simoniam et latrocinia quotidie procuramus: ego et infidelis eram et non solum a charthaginensibus sed a romanis acutissimus reputabar a cunctis. Copiosa turba circumdabat frequenter. et me transire videtes et audientes manum oris suo ponebant civem romanum tribunorum caput me fecerant et uxorem. Iulianam filiam mihi equaliter paraue-rant. Audeo. n. dicere audeo hoc asserere in nullo me mutatum fuisse omnia contemnes cuncta que promiserant spiritus diuitias abhorrens. ciuitatem caute relinquens: fugies Mediolanum uxorem non querens cogitans nihil peius habere quam consortium mulierum et societatem.

Hec omnia sunt iniquitatum mearum fecere nolentibus: quod tamen nunc sunt christi ea que diximus et maiora temptor habere frequenter. Nos autem fratres qui in pugna semper sumus licet temptemur ad mundum redire uxoriari negotiari delicate viuere cathedras et ascendere: caueamus ne cum mundo damnetur. Vos enim estis viri excelsi in quorum synagoga deus deorum stare desiderat. Vos estis eius vicarii: quia vice eius geritis. Vos estis filii excelsi omnes quibus datur potestas ligandi atque soluendi apertum est celum et infernus claudendi. Eia ergo sacerdotes dei excelsi aperite aures cordis vestri. Quiescite iam agere puerile: discite benefacere: pascite oues verbo et exemplo nolite eis celum claudere. clauditis dum non corrigitis clauditis dum male viuere eis ostenditis. Oculi sitis ceco et pes claudo. Tunc. n. oculus estis ceco cum eius tenebras effugatis ignoratis: et pes estis claudo quando viam verita-

tis demonstratis vel quam fide eorum roboratis sed si fide vestra pro vobis roborare nescitis quo aliorum fide roborare poteritis: et ideo attendite nec turbemini si veritatem dico vobis scio. n. et bene scio quod vobis amara est veritas: quare nisi quod si veritatem dico non creditis mihi et in melius est non mutamini. Amara ergo est veritas: et quod eam amant vel predicant: sepe repelentur amaritudine et dolore. Tacere tamen non audeo nec vobis placere intendo quia si hominibus malis placere seruus dei non esse vultis ut placeam: desideratis ut diligam tamen non vultis ut corrigam. Obsecro tamen vos ut vitam emendatis reuelantes auaritiam et despicientes luxuriam vitantes superbiam simoniam odientes pauperes amantes pompas huius seculi reuertes et pro nobis intercedentes si ne intermissione orantes ut et ego vna vobiscum vasa domini digne per gratiam merear portare signum domini murmurauerit licet quod pro episcopo murmu-

raturit parcat illi et oretur pro eo. Amen. De non vedendo sacramenta sermo. xxxvij.

Atrates carissimi sicut actum apostolorum narat historia apostate iuda a postis apostolorum diuina providentia ad structuram ecclesie prouidens fundamenta que secundum iohannem sunt. xij. nomina apostolorum beatum matthiam uocant ad postolatum: Et sicut suscepit matthias principatum et surrexit loco iude sic etiam nos suscepimus principatum in ecclesia dei et per gratiam suam suos ministros facere voluit: et in palatio suo nos constituit: et elegit ut essemus gens sancta populus dei sal terre lux mundi et angelici homines absque peccato. ministri etiam di sumus et serui. Serui enim dicuntur non qui ad oculum seruiunt: sed qui voluntati domini in omnibus fideliter obediunt et tunc in tantum

familiaritatez domini ino
uētur. quod non amplius
fui sed amici uocant. ideo
tota mēte nos exhibeamus
in multa tribulatione i sci
entia. in caritate nō ficta i
vigilijs. in carcerib⁹ ⁊ pla
gis in verbo veritatis. ⁊ sic
nihil habētes omnia chri
stum possidēdo sumus pos
sidentes. Hec est enim bea
torum vita hec est sacerdo
tum salus. Hec est seruorū
dei requies. hec ē amicorū
eius voluntas: hec est euz
sanctificatio nostra vt inoi
bus exhibeamus nosmet
iplos sicut dei ministros i
multa patiētia in tribulati
one in necessitate in castita
te abstinentia: in scia. in sua
uitate: in charitate non fi
cta i verbo veritatis: nemi
ni dantes vllam offensionē
vt non vitupetur ministeri
um nostrum. Christi enim
serui sum⁹. Tunc christia
norum misterium vitupat⁹
seruitus nostra despiciatur
quando ea q̄ christi sunt d
spiciemus ⁊ ope adimple
re negligimus. s; ue vobis

fratres mei ve nobis quia
falsum nomē christi porta
mus falsum nomē dei geri
mus quia opere non adim
plemus. quod adimplet d
bem⁹. Discutiamus sacer
dotes mētē nostram: ⁊ scia
mus si fui christi sumus.
sciamus. n. quid facere ve
demus ne serui inutiles si
m⁹. Quid. n. certe nihil ali
ud nisi quod exhibeamus
nosmetiplos sicut dei mini
stros in multa patiētia s;
ve nobis quia nullam pati
entias habere videmur nā
paupes eē debemus q; nū
bra christi sum⁹ ⁊ ministri
dei s; si paup⁹ agredimur
uel aliqua corpis necessita
te turbamur ⁊ affligimur
dona sancti spiritus vedē
pcuramus. O sacerdotes
mei nolite hoc maluz facē
s; memētote q; gratis acce
pistis ⁊ iō gratis redite ne
cū. simone mago danemi
ni cui dixit petrus pecunia
tua tecum sit in perditione
Quia ēt precium recipit d
sacramētis giezita ē plen⁹
lepra. Nam cuz elyse⁹ mī

De nō vedēdo sacramētum Sermo. xxxvij.
dasset naaman principem
sire in iordane a lepra: redi
ens naamā obtulit p̄pbe
te multa munera: s; ille no
luit recipere: Qui cuz reci
fer: locutus ē ei giezī disci
pulus prophete petēs prin
cipi sirie munera: qbus ac
ceptis propheta omnia p
spiritum noui: ⁊ vidēs cuz
redarguit pcutiens eum le
pra. sic etiam pcutiunt oēs
qui sacramētis pecuniam
petunt. sed dicetis. Nūqd
non scriptura dicit: qui al
tari fuit de altari uiuat. O
sacerdotes hoc quod dici
tis omnino negare non au
deo: s; sciat is q; dūs ituef
corda boiuz. Nam si sc̄m
dare distuleris ēt si fueris
oi paup⁹ vallatus: non
pastores non minister chri
stis: s; mercator. Nō igit
ur petas: nō ēt tm̄ pro ba
ptismo recipias. si cū simo
ne pure non uelis: nā facto
pacto: sacramētū uēdidisti
⁊ saluatore tuū pdisti cū iu
da spōtanea ⁊ sincera uolū
tate porrige sacramēta: ni
hil petēdo nihil expectādo
nihil d p̄missio d̄siderando
s; si tibi datur iuste recipis
iuste possidere potes. Ade
mēto tm̄ q; paupem vitam
sacerdos gerere d; ⁊ iō si su
pbias h; si magno b̄nficio
gaud; p̄ter victuz ⁊ uestitū
quod sup ē paupibus dare
nō differat q; oia paupum
sunt. Verbum at illud qd
negat d; fid: lis qui altari
fuit d altari uiuat: verum
oio ē q; non s; sacerdotib⁹
manibus opari ligonizare
ferrum fabricare. ⁊ similia.
Hoc at p̄pter reuerētiam
⁊ tāti sacramēti dignitatē
Illud at magis ad secula
res q; ad sacerdotes ptinet
ne ipi sacerdotes dei fame
peāt vl nuditate iō dignuz
ē ut qui altari fuit d altari
uiuat. similiter fratres qui
sacramētum emit uel eccle
siaz vel prebēdas vel eccle
siaz introitus uel secula
ri potētia hec pro se procu
rauit: sciat q; cum Giezī ⁊
iuda iaz dānatus ē: iam le
prosus factus ē iaz d rēplo
domini expellēd⁹ est. Qu
re sic. Quia qui non intrat

De nō vēdēdo sacramēta
p hostiū in ouile: sed ascen
dit aliūde fur est ⁊ latro. hō
reprehēdendus ē qua emē
tes ⁊ vēdētes dominus eij
cit de templo repellendus
est quia leprosi eicij iubent
Non intrat per ostium ad
ecclesiam qui per laicalem
portam intrat. Mō. n. lai
cis spiritualia dona tradi
ta sunt sed domini vicarijs
Vicarii domini sūt qui vi
cem apostolorum tenent.
castella autem ⁊ vilas suas
laici dispēsant: bona autē
hypponensis ecclesie vigi
lauer attendant ne tangāt
Duces. n. raro vel nunq̄
pauperibus sacerdotib⁹ p
bendas procurant: ⁊ si pro
curant non dei amore pro
curant s; vt cum vxore ⁊ fa
milia d bonis ecclesie gau
dere valeant. Et ideo sciat
sacerdos q timore v; amo
re defraudari a diuite se p
mittit: q impunitus non
remāebit: ⁊ si nō i pnti. sal
tē in futuro igne eterno nō
carebit: Redeamus igit
ad propositū fratres ⁊ scia
mus quomodo poterimus

Sermo. xxxvii.
nos exhibere sicut di mini
stros. Lupitis enim scire.
Ecce si psecutiones veniūt
non dñciamus: s; parietā
habeamus. Si necessitas
paupertatis contingant non
desperemus s; in domino
confidamus Si blaffema
mur: nō respondeamus: s;
parcamus. si colapbis vel
alapis cedimur: aliā partē
pare non differam⁹. si ver
bo v; murmure pcutimur
taceamus. si occidim⁹ gau
dēter ad mortem pergām⁹
Quare. Quia non ē seruus
maior domino suo. si me
persecuti sunt: ⁊ vos perse
quentur ait dominus. Ita
enim patientia ornari de
bemus si ministri Christi
esse optamus sed nūqd ali
ud. Nisi quod in castita
te nos metipsos exhibere
debemus. Nec ē illa virtus
sine qua quis est factus
omnium reus. Nec est il
la uirtus: que nos deo
commendat: que nos an
gelos facit que nos super
sidera volando concludit.
Nec est illa virtus sine qua

Denō vēdēdo sacramēta Sermo. xxxviij.
vasa domini ferre non pos
sumus. hec est illa sancta
uirtus: quam astringere
nos docet apostolus for
nicatio ⁊ omnis immundi
tia nominetur in vobis ne
mēs uestra colloquijs ma
lis possit corumpi. Jō fra
tres attēdite q nō solum a
uobis remouēda est forni
catio: s; ēt ois suspitio fal
sa. Non decet clericum cū
mulierib⁹ sedere. vel fabu
lari: uel domum ei⁹ frequē
tare: ne suspicio mala idez
pgrediat. O q̄ vilis o q̄
miser ⁊ pusillaninis repu
tat clericus q frequēter euz
mulieribus quer sat. Insi
piens valde est ⁊ in expert⁹
q amicitias mulierū pcut
rat. Et iō uos qui estis lux
mūdi ⁊ ciuitas in monte si
tuata: sic famā vestram cu
stodire debetis. vt nō eru
bescant de dtractorib⁹ lau
datores Attēdite etiā frēs
attēdite q dicit apostol⁹
fornicatio ⁊ immundicia. for
nicatio. n. ē naturalis mu
lierum concubitus se illici
tus. fornicatio est cum me
retrice āgere Mulier siue
adultera siue concubina:
meretrix vocatur. fornicatio.
enim ideo clericis in
terdicitur quia cum simus
ministri domini membra
meretricis non efficiamur
o quam turpe est clericum
a meretrice duci captiuū
qui enim adheret meretri
ci vuum corpus efficitur.
Et ideo scire debemus
quod malum est fornicari.
Nam si coniugium sacer
dotibus prohibetur quan
to magis crimen fornicā
tionis in nobis estimabi
tur. Ecce enim fratres:
laicis coniugatis ad tem
pus abstinere precipit: vt
vacent orationi. ⁊ sacer
dotes quos corp⁹ dñi cōse
erare oī die oportet: pcuti
nas i domo tenere nō eru
bescūt. Ecce quomō vasa
vestra possidere i sāctifica
tiōe scitis. enim frēs q die
quadā dau id uenit ad abi
melech sacerdotem. ⁊ ait
david esuriens. Da mihi
aliquid cibi. Et respondit
non habeo panes laicales

De sacra scriptura
ad manus s; tantum pané
sanctum ⁊ ideo die mibi o
dauid: sunt mudi pueri tui
a mulieribus. ⁊ ait sunt ab
heri ⁊ nudus tertius. Et sic
dedit sacerdos eis sanctifi
catum panes. si ergo inter
rogauit sacerdos utru; fui
Dauid mundi eēt propter
panes propositionis acci
piēdos: quid facere nos d
bemus miseri sacerdotes
pp corpus domini capien
dum. O fratres mei sic ⁊ sa
cerdotes paganorum du; offerre d
bēt dijs suis incē
sa ab omni malout possūt
abstinēt. Ecce ego iam epi
scopus hypponēsis cram
⁊ cum quibusdam suis xpi
ad ethiopia; porrexi: vt
eis sanctum christi enange
lium predicarē: ⁊ uidimus
ibi multos hoies ac mulie
res capita non habētes s;
oculos grossos fixos in pe
ctore cetera mēbra equalia
nobis habētes. inter q; sa
cerdotes eorum uidimus
vrozatos tante tñ abstinē
tie erāt q; s; vrozē sacerdo
tes oēs haberēt nunq; tñ

Sermo. xxxviii.
nisi semel in anno eas tan
gere volebant qua die ab
oi sacrificio abstinebēt. Cū
dim? ⁊ in inferioribus pti
bus ethyopie hoies unum
oculum tñ in fronte habē
tes. quorum sacerdotes cō
uersionib; hoium fugie
bant ab omni libidine car
nis se abstinebant: ⁊ in se
ptimana i q; dijs suis thu
ra offerre dbebāt a oi libi
die carnis abstinebāt se ni
hil sumebāt nisi me treta;
aque p die: ⁊ sic cōtēti ma
nētes digne sacrificiū dijs
suis afferebant. O grādis
christianoz miseria. Ecce
pagāi doctores fidelū fac
ti sunt: ⁊ peccatores ⁊ me
retices pcesserunt fideles
in regno dei n; ergo sic fra
tres nō sic dñm. nō tñ dili
gamus ore s; ope ⁊ verita
te. Tūc veri eius ministri
erim? si sobrie. si iuste. si ca
ste vixerimus. Qui ē bñdi
ctus in secula amen.

De sancta scriptura ser
mo. xxxviii.
Scriptū ē frēs carissi
mi q; moises posuit

De sacra scriptura
tabernaculo labrū eneus
in quo lauarēt Aaron ⁊ fi
lij eius cū ingredirent scā
sctōrum. Jō attēdit: q; qe
qd sub lege antiq; i templo
dei efficiebat aliqd futurū
psignabat: qd i ecclesia no
stra sub figura tegebat. sic
ait apostol;. Quēcūq; scri
pta sūt. Nō. n. sci p̄ses
curasset tot ⁊ tanta scriptis
memorie p̄medare: nisi vt
alios legētes alios p exem
pla edificaret. legite g; frēs
mei scripturā sacraz: legite
eā ceci finetis ⁊ duces ceco
rū Legite sacā scripturaz i
q; qd tenēdū. ⁊ qd fugiēdū
sit plene inuēietis. legite eā
q; oi melle duleior ē oi p̄ac
suauior: oi vino bilarioz in
uēit Apphēditē eā ⁊ iuenie
tis quō dñs dorus sit lōgi
tudo pp eternitatē: quō sit
latitudo pp caritates. quō
sit sublimitas pp maiesta
tē quō sit pfundū pp sapiē
tie inētitatē: Querite scri
pturā sacā ⁊ inuēietis: quō
dñs dorus nat? d maria uir
sine ⁊ hō fact? amat vt ca

Sermo. xxxviii.
ritas: quō nouit vt veritas
quō sedet vt eqtas quemō
dñat ut maiestas legite scri
pturā sacraz ⁊ iuētis quō
nazaren? ille iesus regit vt
pncipium: quō tuet vt sal?
quō opat virt? quō reuelat
vt lux quō assistit vt pietas
Et iō frēs mei q; dñi hac
ifirma ⁊ vana vita fuerim?
hac sapiētā discere ⁊ sape
tota mēte curemus. Quid
n. homo sine lris reputat?
Quid. n. ē. Nūqd nō pec?
vl' hed?. Nūqd nō bos uel
asinus. Nūqd non equus
vl' mul? qd nō ē intellect?
Etia igit frēs qui pastores
rationalium ouim nuncu
pamini festinate rape non
sophismata paganoz. nō
carmina peccaz nō falla
cias philosophoz: d qbus
doctores ⁊ auditores red
dituri sunt rationē: s; illaz
dulcissimā sapiētiam sapiē
tiarum q; hereditas dei ⁊ fi
liorum eius cara possessio
nūcupat. Hec ē illa doctri
na sup oia diligēda: quā p
phete pdicauerūt: q; patri
archē diuinitus hauserunt

De sacra scriptura
quā dei filius postq̄ i ter-
ris uisus ⁊ cū hoibus p̄uer-
satus ē apuit ⁊ declarauit
⁊ quid tenēdum ⁊ qd̄ vitan-
dum ē aperitissime demon-
strauit: ⁊ p̄ suos apostolos
nos ipsam dicendo illumi-
nauit. Hec est q̄ docet nos
amare celestia ⁊ tertēa de-
spicere. Hec ē mater fideli-
um que quotidie docet nos
quō credamus deum esse
omnipotentē quomodo ip-
sum videbimus in sede ma-
jestatis uenientē: quō bōis
bōa ⁊ malis mala tribuen-
tē videbimus. Hec ē lucer-
na pedum nostrorum ⁊ uia
salutis nostre in qua instrui-
mur quō p̄mo deū sup̄ oia
diligamus quō aiaz nr̄am
postmodū sicut qd̄ propin-
quius, quō postmodum ai-
maz proximi quō modum
corpūs nostrū, quō post-
modum pr̄imi uelut nr̄m
diligamus. Iste ē p̄fectus
modus: deum nos: ⁊ pri-
mum diligēdi. Hec ē illa
sacra sapiētia que ex ore al-
tissimi p̄dit: philosophis
sophisticis astrolōgis: cu-

Sermo. xxxviii.
riosis: ac dialecticis absco-
dita: sed grossis ⁊ rudibus
piscatorib⁹ reuelata. Num
qd̄ nō ⁊ hodie ēt solū pu-
lis reuelat. Hec ē oium sa-
pientiaz ⁊ doctrinaz nr̄a
⁊ dōna. q̄ ēt nos docet exte-
rius blādos: ⁊ interi⁹ fraudu-
lētēs cognoscer̄. Hec ē sci-
entia scientiaz angeloz fer-
culū archāgeloz pulmētū
apostolorū gloria patriar-
chaz fidutia: p̄phetarum
spes: martyz corona virgi-
nū fortitudo mōachoz re-
fectio: epōz vacatio sacer-
dotū celariū p̄uez p̄ncipiū
uiduaz doctrina: p̄iugato-
rū pulchritudo. mortuoz
resurrectio uiuētū sēpiter-
na p̄tecio: hec ē p̄ quā fide
ornamur: spe p̄firmamur
⁊ caritate roboramur. hec
ē quā q̄ iuenerit iueniet vi-
tā: ⁊ hauriet salutē a dño.
Hec ē labrū uel peluis quā
Moyses posuit in taberna-
culo: i quo lauarēt aaron
⁊ filij ei⁹ cum ingrederent̄
in sancta sanctorum. Sed
dices. Quid per magnum
sacerdotē intelligere debe-

De sacra scriptura
mus. Dico. n. vobis fr̄es
q̄ p̄ aaron sumū sacerdotē
tem intelligere debemus:
⁊ p̄ filios eius alios sacer-
dotes minores: p̄ labrum
enēū. legē dñi intelligo: in
q̄ oēs tā magni sacerdotes
q̄ parui studere debēt: ⁊ le-
gēdo ⁊ docēdo: ⁊ ope adi-
plēdo: p̄ mūditiā corporis
p̄punctionē itelligam⁹: q̄
mundari debemus ut ad sā-
cta sāctorū. i. ad secreta dei
⁊ sanctorum scripturā pe-
netrāda: p̄ purificationem
digni inuēiamur. Et iō fra-
tres mei attēdite ⁊ p̄sidera-
te q̄ uas paratū habemus
in quo oportet mētis fedi-
tate abluere ⁊ mūditiā mē-
tis in eo p̄parare. Ecce enī
lex sancta ⁊ scriptura ima-
culata parata ē: ut virtuti-
bus decoreremur. Sed ve no-
bis: q̄ debemus eē exēpluz
correctōis ⁊ ecce ias sum⁹
exemplū erroris. Uñ hec:
Nisi ideo q̄ ceci sumus vl̄
idiote ignorantēs legē ⁊ eā
legere ⁊ fastidimus ⁊ tātus
cathe drā tenere: ⁊ anima-
rum curā q̄tidie gerere pro-

Sermo. xxxviii.
curamus. Quid ergo mir-
si cedit sacerdos: Quid mi-
rum si non subleuat delin-
quentes. Quid mirum
si dur̄ cecorum est. Ecce
leges domini conculcauit
desperit eam ut mortem.
Sed quid dilerit. quid pro-
curauit quid toto affectu
p̄cupiuit. Uxorē vl̄ cōcubi-
nam caute tenere: equos
uel mulos in stabulo pos-
sidere: canes p̄ uenatione
nutrire: accipitres custodi-
re ⁊ uelut equus ⁊ mulus.
qb⁹ nō ē itellect⁹: cupitis
honorari i cenis ⁊ ab oib⁹
uocari rabi. ecce quō cedit
sacerdos: ecce quō uiuit: s̄
si cedit q̄ colūna uidebatur
eē in tēplo quanto magis
populus p̄bit. si dñs in an-
gelis suis reperit prauitatē
q̄to magis in his qui ha-
bitant domos luteas ⁊ qui
terrenū hñt fūdamentū: Di-
scite ergo legē sacerdotes
ne surdo maledicatis. tū
surdo maledicatis qñ p̄sili-
um p̄p̄ ignorātiā dare ne-
scitis. Tunc ceco offendi-
culū ponitis. qñ falsa p̄o-

De sacra scriptura

veris oñditis. itaq; fratres nolite iã pigrescere s; legite scripturam. discite eam filioi sepe eam legi qa lenior oleo sublimior auro: argeto purior. Hec est q̄ p̄cipue in deum puocat. ⁊ dū diligere inuitat corda illuminat: linguã purificat cōsciētiã pbat aiaz s̄ctificat fidem ⁊ fortat diabolū reijcit: peccatū sp̄nit aiaz frigiditas calefacit lumē sciētie oñdit teneoras ignorantie expellit tristitiã seculi extinguit leticiã sancti spiritus accēdit sciēti potum tribuit. Hec ē scriptura sacraler n̄ra immaculata: q̄ d̄ insipiētibus sepiētes facit primos d̄ nouissimis p̄dit magnos dei minimis efficit. nobiles d̄ ignobilibus cōmutat naturã frenat. p̄hibet leuitatē tēpat dolorem ⁊ fert sp̄ coronat senes: docet iuuenē. mitigat d̄ dignātes instruit errantes sanat egros roborat ifirmos brutos facit sensatos mentis stabilitatē donat exercitat sō nolētos ociosos icrepat pi

Sermo. xxxviii.

gros incitat. credētib; gratiã dat reges humiliat humiles exaltat rectas vias. indicat elemosinas impat Hec ē sciētia sciatur; que sapiētia dat gloriã exaltat honorē multiplicat vilitatē: caritatē. lenitatē. obedientiam ⁊ mansuetudinē docet ⁊ intellectus bonus ē omnibus bñficiētibus. ⁊ diligētibus deum. Hec est que abstiniētiam castitates largitatem ⁊ voluntariam paupertatem cōseruat. ⁊ doctremo doctrina hec omnibus felicitatem: suauit atē ⁊ gaudium confert stabilitatē cordis: sobrietatē corporis compunctionē mentis veram humilitatē dōat caritatē fraternam implet ⁊ timorem domini accēdit Quamobrem fr̄s mei q̄ hanc sapiētiã diligit ⁊ diligenter legem implet maximus vocabitur in regno celorum. ⁊ principatus ecclie possidebit. ⁊ p̄mia ⁊ munera copiosa recipiet in die nouissimo. Amen.

De vita solitaria ⁊ cōtēplatiua.

De vita solitaria ⁊ cōtēplatiua. Sermo. xxxix. Pax vobis fratres ⁊ caritas cum fide vobis non deficiat. Pax vobis fr̄es. qm̄ electi estis añ mūdi cōstitutionē i hac vasta solitudine vt scitis cū helya paulo hilarione antonio ⁊ ioāne sancti ⁊ immaculati cōspectu dei Pax vobis. qm̄ nō estis genus abiectū. s; electū nō venale s; regale sacerdotū: nō gens obstinata sed sancta nō popul; pditionis. sed acquisitionis. Pax vobis q non p̄uersationē boiū sed angelorū siluis ⁊ nemorib; adamat. Pax vobis ⁊ vera apostolor; caritas tanq; nihil habētes ⁊ oia possidētes. Pax vobis fratres ⁊ filij mei dilectissimi: quos q̄tti die in xp̄o piturio in visceribus caritatis. Pax vobis illa in quã xp̄i: q̄ eruperrat oēm sensum: custodiat vt optam; corda n̄ra ⁊ itellegantias n̄ras. Pax vobis fr̄es q̄ seculū calcastis mūdū desperistis: nō lau-

Sermo. xxxix.

dē mūdū vsq; nūc adamat: risus hominū fugistis vt sanctis agminib; ⁊ āgelicis colloquijs vacare possitis. Pax vobis quos in filios ⁊ fratres elegi: vt cōfortes ⁊ participes vos habeam i tēptationib; meis. Ad hāc aut vitā iuxta apostolicam formā viuere volentes nō me elegistis. sed ego elegi vos. Segregavi vos a seculo isto maligno: ⁊ eduxi vos p̄ singula berrimi loca per spelūcas ⁊ cellas: vt velut apostoli ipsi modico p̄tenti pabulo demoretis. Sten; ergo hic fratres in bello pugnātes quotidie cū antiquo serpente. Stemus fortes in bello restringentes ⁊ p̄cingētes lūbos n̄ros: tenētesq; lucernas ardentes caritatis iustitie: pacis. ⁊ trāquilitatis. Ad hec eni nō me elegistis. sed ego elegi vos ⁊ posui vos in vineā penitētie quā quicūq; dissipare p̄sumpserit: mordebit eum terminus inferni coluber. Hec est vinea illa fertilis

De vita solitaria et contemplatiua. Sermo. xxxix.
quã plantauit anno etatis mee treagesimotertio velut seruus dei noe quã cupimus tota mente deo duce scis exemplis et sanctorum documentis ornare et ornata taliter custodire ut nemine transeuntium possit vindemiari: nec aper de silua possit eam exterminare nec alieni possint diripere labores eius et fructus. Hec est illa vinea quã plantauit velut pater familias quã sepe paupertatis caritatis: obediencie et castitatis ut a Simpliciano carissimo viro dici circumdedi: ad quã velint pater familias exiens primo manere: vos conduri in operarios: ut afferatis fructum quinquagesimum sexagesimum: et centesimum secundum abundantiam glorie plenitudinis christi. Hec est illa regio immaculata. cuius sanctitas per totum orbem terrarum divulgatur: quorum uersatio a cunctis miramur: quorum vitam non solum a christianis. sed a iudeis et paganis potius angelica: quam humana reputat. Hec est illa ame-

nissima paradisi quã deus a principio plantauerat in qua posuit gratiam et donum meritis nostris mee homines ut operetur uirtutem patientie eruditionem doctrine corporis castitatem assiduitatem precum confessionem delictorum: ab ubi tiam lacrimarum. Hec est illa paradisi de qua erunt flumina sapientie et uirtutis continentie et castitatis. in qua delectatur sicut in omnibus diuitiis. Hec est illa norma apostolica uirga directiois et equitatis que tempore apostolice predicatiois suscepit exordium quorum ala una et cor unum erat in domino nec quicquam eorum que possidebant aliquid suum esse dicebant. sed omnia erant communia et distribuebant singulis prout cuiusque opus erat. Iam quid non et nos fratres mei sic usque ad mortem uiuere permittimus? Hec est ergo religio apostolica et a mundo corde et corpore segregata. quam percutit duces moab: interficit satrapas et tyrannos hierusalem. et egyptiorum hypocritas vulnerauit ad montem

De vita solitaria et contemplatiua. Sermo. xxxix.
Hec est uinea serui dei noe in medio paradisi situata christi sanguine redempta et irrigata. quã sarabã ut ait principes hereticorum patres. velut aper de silua tempore illorum magnorum. monachorum et heremitarum pauli uidelicet et Antonii destruere quesuerunt. cuius sepe comburere cuius gyrum lapideum supplantare: cuius fructus uite et flores incidere. cuius planicie uirtutum zizania seminare et replere quesierunt. sed dei uirtute circumdata minime potuerunt. Ad hanc autem uineam fratres mei: vos cunctaui et operarios uos feci meos ut laborantes usque ad finem dignum fructum recipiatis in tempore suo. ad hanc non me elegistis: ut supradiximus fratres. sed ego elegi uos sed post annum factus sum episcopus non tamen uos relinquens. Sed compulsum iter gentes habitare monasterium presbyterorum et clericorum ordinari: intraui domus episcopi ut cõter cum eis uiuerem sicut et uobis cum antea uiceram: non igitur me elegistis sed ego eligi uos. Et quod fratres mei maxime hoc dictum sit et scitis a domino dictum est et discipulis dum dictum est. uerum tamen non tamen illis sed et nobis dictum est quos uocauit in patres sollicitudinis et glorie eorum. sicut dignatus est uocare per gratiam etiam participes nos fecit exortationis: sic et uos delicatus est enim qui uult uti parte: et administrationem partis dissimulat ex rara merito se priuat honore. qui bonorem affectat sine honore. Uobis ergo qui pastores estis tantum animarum uestrarum loquitur pastor bonus: qui tertia die ut audistis animam suam posuit pro uobis suis: dicens non me elegistis. sed ego elegi uos non: istas tantum deserendo. sed de uirtute in uirtute procedendo fructus afferentes: et fructus uester maneat. In his quattuor fratres mei attendere debemus. s.

De vita solitaria et contemplatiua. Sermo. xxxiiij.
dignitatem. officium cautelam. et constantiam. Dignitatem: quia dicit. eligi vos officium ut eatis. cautelam ut fructum afferatis. constantiam. quia fructus vester maneat. Est ergo dignitas in electione. officium in fatigatione: cautela in fructificatione. et constantia etiam in fructificatione. Magna est enim quod elegit qui non fallit dum elegit. Maius est quod dei est opus ad quod eligit. Sed maximum quod iter electos prelegit. Est enim sensus talis: non vos me elegistis sed egistis. sed ergo omni modo elegendi eligi vos. Sunt enim tres modi eligendi. electio. subelectio. et prelectio. electio est quando de multitudie bonorum et malorum eligitur bonum. sicut de torculari occidit sepat. Subelectio est quando de bonis electis eliguntur meliores. postea quando de melioribus optimi eliguntur prelectio est. In hunc ordinem electus est aaron et filij eius ut sacerdotio suggerentur coram domino. Primo enim dominus ex omni natione

que sub celo erat israel elegit in populum peculiarem sibi. de his autem subelegit filios leui qui tamquam ministri spirituales in tabernaculo domini ritu perpetuo deseruerent. de quibus etiam preelegit filios aaron in sacerdotibus suis in dignatione domini in populum placarent ad hunc sane modum elegit nos. Subelegit cum in sortem sanctorum vocauit nos et in ordinem clericatus. Sed cum in statum heremitarum promouit nos cum per quam baptismatis lauit nos. et dispensatione familie sue dispensatores suorum ministerium prelegit nos. Magna est enim fratres quod elegit nos. Maius est quod subelegit sed maximum quod prelegit. Vere ergo elegit nos et prelegit nos dominus in hereditate. sibi. Nam ad elevationem manuum nostrarum. regum capita inclinantur munera offerunt etiam patres vos prefitentur expectantes vos esse cum belya. et paulo beremita et

De vita contemplatiua et solitaria. Sermo. xxxv.
intercessores apud deum. Uere tamen in heremo habitantibus. si iter malos pisces foras in die neutissimo percipiuntur. Uere pastoribus ouium si inter hedos numerandi sunt. Qui ulterius fratres dicantur audite. Nosui vos ut eatis. nam quattuor sunt hominum positiones. Accubatio. sessio. statio. et ambulatio. Ois. n. homo sic est in loco positus. quod aut sedet aut stat aut ambulat. Nec autem tamen iter se differunt in hunc modum. Nam cum homo iacet. omnes partes corporis quiescunt. Cum vero sedet inferiores partes corporis quiescunt. quia sedere videtur. sed superiores laborant. Cum autem stat. totus laborat homo erigens se. quia generaliter potestere suo laborat. Cum vero ambulat. addit laborari grauis ex motu fatigatio. Ad hunc modum fratres quattuor sunt hominum gradus et status in ecclesia dei fidelium enim. alij boni alij mali. Numerum malorum fratres non distigimus. quam multiplicatus est

sup numez arene maris. Boni vero sicut ordinem recipiunt. sic etiam et distinctio nem. Sane bonorum aliqui sunt actiui alij contemplatiui alij vtriusque prelati. Et sic unum malorum genus. et tria bonorum genera. Quattuor enim sunt fidelium genera. Ad alia autem sunt iacetes qui in mundo quiescunt tales totam spiritum et fiduciam ponunt in numero diuitiarum. quorum deus venter est. Tales in lecto iacetes loquuntur anima sue et sepe dicunt. O anima mea habes multa bona reposita. epulare et bibe. opprime pauperes despice vicinos rene natos dilata te extende alas: ascende super sidera. Non sit partum quod luxuria tua uos pertranscat dic anima tue castrum seruat: quod seipsum ab omni malo preseruat. O fratres tales prestrati iacent nocte dormiunt ebrii sunt. et ecce mox eos iacetes et dormientes aggreditur mors et sicut fauilla statim deficiunt. Talibus autem quotidie clamabat apostolus dum dicebat.

De uita solitaria et cōtemplatiua. Sermo. xxxix.
frēs sciētes. qz hora ē iā nos d̄ sōno surgere. Inter bonos sūt boni coniugati. q bene vtunt̄ licitis. s̄ tales diuisi sunt. qz parti seruiūt deo parti mundo. De qb̄ ait apostolus. Honor aut deum substātia sua opib̄ misericordie. intēti tñ solici ti sunt vltra modū de vxo re possessionib̄ fratribus filijs. et cognatis. Et qz isti partim delectant̄ i mūdo. iō sedere dicūt qui i supioribus laborant et in firmis quiescunt. Sunt et alij cōtēplatiui: quoz vt dixim̄ supra quersatio in celis est de quoz numero nos esse dei gr̄a credo et certus sū. Tales spem oēm i deo ponūt obprobria famē nuditatē p̄suras amore christi sustinere semp̄ d̄siderāt quibus viuere mori est: et mori lucrū clamātes: cuz apostolo dicentes. Quis me liberabit de corpe mortis hui⁹. Tales sunt velut milites et celoꝝ ciues. Isti laborant sup̄ terrā et quoti die ab angelis sustentant̄.

Sunt et alij q ambulant. Istis ambulare incumbit nō tantū vt et nos d̄ virtute in virtutem. sed plus q̄ nos iter diuersa hoium genera ambulare discurrere et examinare qd̄ agat. Isti sunt pastores. et plati qb̄ i cūbit nūc exhortari nūc in crepare nūc mirari nūc cōsolari nūc docere nūc p̄dicare nūc legere nūc orare qbusdā ridere qbusdam applaudere quosdā fugere quosdam mente lris visitare quosdam p̄sentia inuiri Tales sunt plati vtiqz pastores ambulantes velut magister iesus q ambulās iuxta mare galilee. vocauit discipulos et ait illis. Ite in orbē vniuersum predicare euangelium oī creature rōnali. Tales sūt oēs ecclesiaz pastores. quib̄ a christo dicit̄. Ite qz piculosum est tñ stare pastoribus et medicis animarum Ite ergo qz perniciosus est sedere et peremptorium est iacere Ite excitare iacētes et dicite Jam d̄ somno sur

De uita solitaria et cōtēplatiua Sermo. xxxix.
gite. quia diu dormistis. Clamate pastores. et predicatorēs veritatis: et exalta te vocem vestram: vt i oēs terram audiat̄ sonus vestre correctionis increpationis. charitatis et scitatis vestre. Nunquid non magister. quadriduanus mortuum volens resuscitare. voce magna clamauit. Uigilate ergo et excitate dormientes. et minas cū terroribus eis adhibete. Deinde ad sedentes trāsitate. et exhortantes eos vt ad meliora proficiant ducite sup̄ flumina babilōis sedete et flete dum recordamini non porrigite manum pauperi. ne obliuōi det̄ dextra v̄stra frustra enim manus ad deū tendit: qui posse suo manus ad pauperes nō extēdit. Si non q̄ sedet. aliquā stare voluerit: apponite manus. et dicite. Surge postq̄ sederis q̄ manducaſti panem doloris. Stantibus autem dicite quod p̄missum est. sedebitis vos super sedes duodecim iudicantes duo

decim tribus israel. Istis autē necessaria est solatio. quia multum laborant. Dicendum ergo eis est. Beati pauperes spiritu. quoniam vestrum est regnum celozū. Beati qui nunc fletis. qz ridebitis. beati qui nūc fame scitis. quia saturabimini. beati qui hoies fugitis quia angelis sociabimini beati solitarii. qz celozū ciues efficiemini. Viriliter ergo agite frēs mei. et confortet̄ cor vestrum et expectate dñm. qz veniet et non tardabit modicum erit et videbitis remuneratorem militie vestre. pro qua penurias et anxietates sustinistis. Regnum enim celozū vim patit̄ et violenti multi possidebunt illud. Hic est enim labor officij nostri. Iste enim mūdus fratres mei mari sepe cōparat̄. per qd̄ multiplex est transitus. Nam quid transeunt vado quidā nauigio quidam ponte. Quidam submersi natant i fluctu. Isti sūt illi quattuor stat⁹

De vita solitaria et cōtemplatiua. Sermo. xxxix.
quos nominauim⁹. Jacē
tes enī submergūtur. et de
scendunt in p̄fundū quasi
lapis. Cōiugati vado ma
re trāseunt: et medijs fluē
tibus isti saluabunt̄ igne
purgati. Contemplatiui
aquā maris ponte trāseūt
securiorē viā eligentes qui
bus mūdus mortuus est.
Isti sunt mūdum despiciē
tes q̄ sicco pede et vestigio
mare magnū: vt erpientia
dicim⁹ et occulta fide p̄ba
uimus transeunt in fame
: siti nuditate et frigore i vi
gilijs multis et in laborib⁹
plurimis. vos autē fratres
mei estis q̄ mecu: p̄ mansi
stis in tentationib⁹ meis:
et mare magnū ponte tran
simus. Nobis vere incū
bit ceteris subuenire ne de
scendāt in p̄fundū quasi la
pis. Subuenite vos oēs
orōnib⁹ v̄ris. oēs ieiunate
hoc mare magnū transeū
tes. q̄ oēs in piculo positi
sunt. Tā nauigātes q̄ sub
mergētes et tā vado mare
hoc trāseūtes. i piculo sūt
Nūqd etiā et nos q̄ p̄pōtē

transim⁹. Nūqd nō et p̄pōs
aliqui cadit. Orandū ē oio
fratres: ne de ponte cada
mus. Nā si de ponte cade
remus qd̄ deus auertat ei
tius morerētur. q̄ de loco
sublimiori caderemus.
Nōrigam⁹ ergo man⁹ d̄
ponte ad submergētes ne
moriatur: et laboremus ne
etiā puteus inferni apiat̄:
et claudat sup nos os suū.
Nūc No fratres de caute
la audiam⁹ et audientes ad
uertatis et videat quō caute
ambuletis. Laute autē am
bulandū est: vt fructū affe
ratis. Tres enī fruct⁹ dñs
memorat in euangelio. tri
gesimū sexagesimū: et cen
tesimū. Cētesim⁹ est virgi
nū. Trigessimus subditōz
sexagesimus p̄latoz. i. fru
ctus duplicatus. Nō enīz
p̄lato sufficit seipsum ima
culatū seruare. sed expedit
vt bonos q̄tū i se ē faciat
vita et exēplo relucere. ad
hoc. n. significādū data ē
nobis tunica talaris vt bñ
facientes et lucernas bono
ruz opez tenētes: per se

De vita cōtemplatiua et solitaria. Sermo. xxxix.
remus vsq̄ in diē vocatio
nis nostre ne dicat nobis.
Nec homo cepit edificare
et non potuit p̄sumare. Ad
uertere nāq̄ debēt caooni
ci nostri et p̄sbyteri. qd̄ q̄s
topre alijs maior digni
tas in honore: tāto maior
i reddēda rōne difficultas
q̄ qd̄ graduū culmē ascē
dunt: tot rōnum vinculis
erūt alligati. Quis enī tot
viculis alligat̄ q̄t sacerdos
bos vel asin⁹ latro. vel leo
capitus. O sacerdos cū te
ip̄s iduis: p̄rio amictu fau
cibus circūdati ligaris et
albā postmodū ponit: sub
cinctorio vel cigulo renes
astringis: ac si tibi dicat̄
astringe fauces ponēdo cu
stodiā ori tuo astringe fini
culū admicti potus ne cor
tuū mala mediteē stringe
renes: crucifige carnem
tuā abstinētia esce et potus
quantū valitudo p̄mittit.
Nec fratres mei dilectissi
mi facientes viuetis: et bñ
eritis: et bñ vobis erit. Cle
rūti orate illū sine quo ni
hil potestis facere: vt sicut
elegit vos de mūdo et pdu
xit vos ad hāc singularez
et apostolicā vitam et socie
tatem. sic vos iuuēt edatis
sup mensaz in regno p̄ris
sui. Pensate tñ frēs mei.
q̄ q̄diu vixerimus: i peri
culo grādū positi sum⁹. Nō
de bonis suis nemo confi
dat sed cogitet sicut dicit
apostolus q̄ cuz q̄s cristi
mat se stare caueat ne ca
dat. Nūqd fratres mei nō
Incifer sic decorat⁹ cecidit
Nūquid nō ē petr⁹. Aut
qui inter discipulos Chri
sto familiarior. Juda. et q̄
de se p̄fidēdo nec in bono
p̄seuerando p̄mansit: ceci
dit: et crepuit. et mortu⁹ ē
Rogate igit̄ fratres illuz
sine cuius volūtate foliuz
arboris non mouetur: vt
vsq̄ in finē taliter vos in
hac solitudine regat et diri
gat vt eatis et fructū affera
tis. et fructus vester mane
at Amen. Non turbemini
fratres dilectissimi si com
pello vos uinuz bibere: et
panē triticū bletis butiro
mixtis simul comedere.

nas hodierna die credimus
filium hois resurrexisse a
mortuis. Ideo gaudere et
epulari oportet. quia frater
noster mortuus fuerat et re-
surrexit perierat et inuentus
est. Ad mensam ergo accedentes
cum gaudio epulemini.
quoniam ego sum Jacob
pater vester.

De obseruantia clericorum.
sermo. xl.

Audistis in mensa fratres
carissimissimi qualiter
dominus precepit seruo suo
Abraam: ut tolleretur filium suum
quem super cuncta terrena diligebat
Isaac et offerret eum
super montem mori quem mon-
strauerit sibi dominus: quem di-
cunt nonnulli illum esse montem
caluarie: in quo crucifixus
fuit ille Deus et homo series
historie nuper simpliciter intel-
lecta. primo edificat obedientie
filios. fidelis eius sermo
nimis et efficax et penetra-
bilior omni gladio ancipite.
sed de modo et virtute obedi-
entie aliquid vobis nunc dicen-
dum est. Nam sicut obedi-
endum est libenter sic hilariter

et velociter. Obedientia. n.
sine more esse non placet
deo morosa et disceptatrix
obedientia quam quidem cum precipi-
tur querit cur. quare quam obrem
precipiat. Istius obedientie
exemplum nobis hodierna
die exemplum proponit abraam
pater noster. sic enim dicitur se-
ner. fidelis et prima credent
via. sanctus igitur pater abraam
et prima obedientie norma et
forma. Ne obedientie apud
omnes esse credat. Ecce fratres pre-
cepit ei deus filium imolare
sed quem filium. Audi et ob-
stupescite quod audis filium dile-
ctum: filium progenitum: filium ma-
gne professionis filium magne
generatōis. deum enim fuerat
Abraam in Isaac vocabitur tibi se-
mine et in ipso erit semine tuum: si-
cut stelle celi: sicut harena
maris in extrema tua se-
nectute. Ceterum enim
erat Abraam dum genuit
Isaac de sarra sterili pro-
re propria de agar ancilla
in maellem sagitarium. mi-
rabilius premissum susceperat
mirabilius susceptum re-
ligiose educavit inter be-

tamen non tradidit abraam
sed nec murmuravit: nec
hesitavit: nec faciem turbavit:
imo tanquam pater exurgens
pia crudelitate in filium se-
arnavit. ut mori obediret
Attendite vos filij obedi-
entie qui votum fecistis et profes-
sionem. Uade o tu frater:
fac similiter. hec semper adi-
dere cogita: hoc semper fa-
cieleta fac et viues: erit se-
men tuum benedictum ultra
semen abraam. Clericum quod
maius nescio murmurat:
quid affectuosius susurrat
vox ista in auribus nostris:
hæc tēpore tanto ante nos
scripta sunt: que sunt per alle-
goniam dicta. discutiamus
ergo folia vinee ut fructus
inueniamus spiritualis intel-
ligentie tanquam sub cortice
nucleum tanquam sub palea
granum tanquam sub terra
thesaurum. Ceterum ut ho-
diernæ christi solennitati sa-
tisfaciamus. consideremus
vtrum ea que dicta sunt et
tempore abraam inclina-
re possim ad me Augusti-
num patrem vestrum. Et

temus super hoc aliquid
dicere ad dei laudem et ad
nostram aliqualem edifi-
cationem. sed sanctos et breues
Abraam sub tribus tem-
poribus tria sortitus est no-
mina. Primo dictus est.
Illam: quod idem sonat
quod excelsus cum adhuc
esset in caldea in terra et in
cognitione sua in domo
patris sui. Ascendens au-
tem in terram canaan ad
vocationem dei dictus
Abraam quod interpreta-
tur pater excelsus. Tandem
in circumcisionis sue tem-
pore tunc dictus est Abra-
am: hoc pater est multa-
rum gentium. Attenda-
tis fratres et vos in patres
vestrum. nam primo vo-
catus sum. excelsus philo-
sophus. Eram enim in-
ter omnes magnos nomi-
natissimus. et liberalium
artium sacacissimus inda-
gator. Excelsus inquam
eram celsitudine scientie
que inflat: non caritatis
que edificat. Nam cedrus
odoriferum vocabant me

romani principes : foliis abundante sed uō habebas fructū. Excelsus erā et impius super oēs coetaneos meos. Elat⁹ et super exaltat⁹ super cedros libāi. Et ecce accessit ad me mater pietate plena : p̄dicatio sancti uiri episcopi uita et exempla sanctorū patrum Pauli et Antonii et Simpliciani et cū his oibus uox dñi et gentis cedros cōminuit cedrum libani et hostia p̄parata ad uictimā in odorem suauitatis. Et sic fact⁹ sum pater excelsus. Deinde ad africā ueni mecum ducēs decē et nouē ex fratrib⁹ meis simul uidentes in palatio sancto et cupientes separari a seculo. Sanct⁹ pater ualerius cupiens eē p̄cipēs fructuū et orationū locū istuz secretū in quo nūc sumus nobis donauit : et multi nostrum uiderunt. Sed loco isto edificato in xp̄i noīe et sancte trinitatis pontifex hypponēsis factus sum et uocatus sum pater excelsus multoz. Pontifices

enim fratres mei sicut uocantur pastores gregis : ita et p̄s plebis p̄cura et p̄ia solitudine : et tūc fact⁹ sicut oliua fructifera in domo dei. Presules enim oliue p̄parantur p̄pter uim olei triplicem. Nam oleū primo illuminat : pascit : et fessā mēbra fouet. Sic et p̄sules illuminare debent uerbo pascere exemplo : et fouere egentes tēporali bñficio. Ego enim fr̄es nō dico me hoc facere studeo tñ sacrā scripturā exponere. Turrim dauidicā clypeis fortissimis munire : munitas declarare : et declaratā ordinare. Nam qd p̄ turri dauidicā nisi scōz ecclesiā intelligo. Et sic iā ab ortu et occasu : ab aq̄lone et austro uiget nra doctrina et expositio. Nō tñ a me. sed d̄ domo dei p̄cedi : et sic non solum pater gentiū dico. sed etiā uitijs abundās in lateribus dom⁹ dei. Cui⁹ domus sunt latera legentes et orantes et coniugati legētijs et orantijs et coniugantijs.

Nam uobis q̄ estis legentes et orantes abundanter p̄pinauimus doctrinā q̄b⁹ disciplinā apostolicā tradidi. Coniugatis poculus uite etiā p̄pinauim⁹. Uobis tñ p̄pinaui. uim seruitutis : charitas et equitatis. Illis uero pacē et patientiam donauim⁹. Reuerta mur ergo ad historiā p̄paratam : que insinuat nobis tria. scilicet disciplinā regularem p̄gressum. et exitus. Dicit nobis a dño : tolle filiū tuum : quasi dicat dñs. Tu qui monachus es tolle filium tuū Isaac qui interpretatur : risus : hoc est tuā p̄piam uolūtate tolle in cui⁹ executione hō ridet et deletatur. Et hec est prima oblatio quā homo d̄s deo reddere et offerre super unum montiū quē monstrat nobis deus. Nam multa genera montiū demonstrat nobis dñs. Sed de quattuor nobis mediator dei et hominū homo christus iesus mōs dicitur q̄ erit in nouissimis dieb⁹ mōs domus

domini in vertice montis et itez mons dei mōs pinguis et coagulatus. Porro de hoc monte descendit ros et unguentū p̄ barba aaron. Omnes enim de xp̄i plenitudine unguentū recipere possum⁹. Apostoli etiā fratres dicuntur montes. q̄ fundamenta ei⁹ solū ecclesie in montibus scis angeli nūq̄d nō et ipsi montes dñi excelsi. Porro iesus q̄ mōs dñi sedēs in monte taboz sermones discipulis facit enumerās septem beatitudines sp̄s. Et fr̄es attendite q̄stū sit impedimētū : q̄ graue dispendiū inferat sancte religioni superfluitas et abundantia rez q̄d lōge magis legim⁹ in libro nre p̄scie q̄ possimus explicare sermonibus. Numquid nō sodomitarū peccatum fuisse legitur abundantia panis et superbia uite. Numquid nō angeli uidentes se abundare in pulchritudine et sapientia superbiētes ceciderūt. Numquid nō et patres nri quasi ratione

De obseruātia clericorū.
eadem expulsi sunt de pa-
radiso. Nūquid nō r̄ mun-
dus submersus fuit quan-
do abundātes r̄ i suis abū-
dantiis deū nō cognosce-
ntes perierūt. Nunquid non
egypti abundātes iracun-
dia pleni facti sunt r̄ sub-
mersi. Nunquid nō pp̄ abū-
dantiā idola terre facta sūt.
Nunquid nō amalech. quia
abundabat. i. inuidia ple-
nus defuit i manu Saul
Nunquid nō tpe dauid mi-
lia interfecti sunt. Nunquid
nō saul abundans supbus
efficitur r̄ eijcit. Nunquid
nō Herodes ascalonita iu-
gulatur. nunquid nō hero-
des tetrarcha sperās i sua
abundantiā popoulo satif-
facere: q̄ credebat iōannē
esse sanctū r̄ iustū: ip̄m tñ
decolauit. Cogitate fr̄es
qd̄ recepit Olofernes: qd̄
Cesar: qd̄ nero: qd̄ Valen-
tinus: qd̄ cōstantinus: qd̄
Detius: qd̄ Julianus: qd̄
ergo valuit Cesari r̄ nero
ni abundantiā: qd̄ a se uero
pecunia: qd̄ ātiocho simu-
lata r̄ paliata penitentiā.

Sermo. xl.
Colamus ergo Christum
pauperē i p̄nti vt simus di-
uites in futuro. cōes ergo
diuitiarum. supbia r̄ luru-
ria est. amemus ergo fr̄es
sūmā xp̄i r̄ apostolorū pau-
pertatē: ne i nr̄a sancta re-
ligiōe mutet̄ color optim⁹
r̄ dispergātur lapides san-
ctuarii nr̄i. sanē enim fr̄es
mei ex collatōe aliarū pau-
pertatum cōmēdatio pau-
pertatis voluntarie: pleni
us inter nos relucet. sunt
euim qnqz genera paup̄ta-
tis. prima ē infelicitas. se-
cunda est paup̄tas cupidi-
tatis. tertia paup̄tas sup-
fluitatis. quarta dolositas
q̄ta paup̄tas volūtatis.
Prima h̄z mēdic⁹. sc̄da
h̄z auarus. tertia h̄z pdig⁹
quarta est paries dealba-
ta. quinta h̄z vir cōpedit⁹.
Prima ē flagellum. sc̄da
est venenū. tertia ē ventila-
brū. q̄rta umbraculus. qn-
ta edificius. Prima ē mi-
seria. qz cruciat. sc̄da ē ve-
nenosa. qz necat. tertia est
ventosa. qz inflat. quarta
dolosa. qz dissimulat. qn-

De obseruantia clericorū.
ta gloriosa qz coronat. nec
mir̄ si xp̄ianus amator so-
brietas: sobrietatē spirit⁹
comendat: cum epicurus
p̄ceptor voluptatis tā cō-
mendauerit dicens. Quā
felix paup̄tas est sileta est.
Super hāc pp̄riā volunta-
tem offert hō deuotus: qd̄
p̄cipue fit i p̄fessione obe-
diēdi. Sequit̄ fr̄es strauit
Abraā asinum duos pue-
ros secū ducēs. Isaac No-
ligna cedrina portabat. A-
braam aut̄ ignē r̄ gladius.
Ueniētes at̄ ad mōtē liga-
tur Isaac: sup ligna ponit̄
r̄ sc̄ita a p̄re dei uoluntate
nō ap̄tes suū. Et extē dēs
manū Abraā auduit. Ne
extendas manū sup puez
sed p̄ Isaac tolle arietem
vnum de cunctis tuis me-
liorib⁹ quē iter spinas tibi
parauit. Attendam⁹ nunc
fr̄es. nā qd̄ p̄ asinū nisi car-
nē nostrā intelligo q̄ nelut
asinus domanda est virga
onere r̄ pabulo r̄ ciere r̄ ci-
licio. Caro domāda est ne
impinguata. incrassata. r̄

Sermo. xxxix.
dilatata recalcāret: uelut
asinus. q̄ cum dño. uelut
catellus ludē uoluit. Duo
nāqz pueri: sūt qnqz hois
sensus q̄s tñ duos dicim⁹.
qz aduſū r̄ ad executōz eoz
duo ifra m̄broz mācipata
sūt. nā r̄ ego uelut Abraā
i uobis r̄ canonicis nr̄is
ne caro luxuriet r̄ ne mors
per fenestras intret: duo-
b⁹ pueris uos sociari pau-
pertati. scilicet r̄ orationi.
quibus mediantibus qui-
qz sensus corporis extin-
guere poteris. Nam per
hec preterita mala ob liui-
scemur: cogitationes ma-
le non ascendent i corda
nestra: affectio cognato-
rum nō regnabit i uobis
Hec enim sunt que quoti-
die mōdaches cribrāt sicut
triticum. Iste sunt morda-
ces cure que sanctum vir-
ppositum eneruauerunt.
Inter has vir sanct⁹ cogit̄
r̄ cruciat. Hec sūt mona-
chorū muse mordaces r̄ mo-
riētes q̄ pdūt sanitatē san-
tatē vnguēti. Hec sūt vola-

De vita clericorum circa obseruantiam. sermo. xli.
nilia q̄ comedūt frumētū in
aia seminatū. Vos aut̄ fra
tres dū hec in corda vestra
ascendūt recurrite ad ora
tiones vel ad opis occupa
tiones: ne vos serpentine
muse deglutiāt. Nūqd sic
fecit sanct' pater antoni'.
Qui cū epistolas a caris
suis in seculo morātib' re
cepisset. nullā legerē volu
it. sed receptas in ignē pie
cit: vicēs. Charte fallaces
estis etiā plene mendaciis
oburo vos ne oburar avo
bis. sequitur fratres ligat
Isaac sic et vos ligamini in
solitudine tā fortiter vt cō
suetudines vite secularis
ignoretis. et suauitatem scē
religionis capiatis. Pla
ceat vobis sōni sobrietatis.
mētis tranquilitas corporis
mūditiā mortis seueritas
et cūcta salutis expectatio.
soluitur Isaac. et iucunde
ad matrē reuertitur i ber
sabee. sic et vos vertamini
soluti ad matrē que sursus
est hierusalē. Cū ergo illic
pueneritis dabit refrigeriū
sedē quietis beatitudinem

et luminis claritatē.
De vita clericorum circa ob
seruantiam. sermo. xli.
Quam ieiunaueris vn
ge caput tuū. et facies
tuā laua. ne videraris ho
minibus ieiunās. Ieiunā
tis officiū est: in cinere et ci
licio sedere. sordidas vestes
nō tenere carnē macerare
faciē attenuare in palore p
manere: nō ipsam lauare:
nō ad mensam opulentaz
accedere: nō p̄uicia et festa
visitare: nō capite inclina
to incedere. s̄ elemosinas
dare castitates seruare. iu
ste sancte et pie viuere: vt
xp̄i sanctā resurrectionem
expectans gloriatur. Hec
aut̄ oia facite. nō vt videā
mini ab hoibus. sed tm̄ ab
illo q̄ cūcta videt abscondi
to. sed si p̄tingeret q̄ sum'
ieiunioꝝ spargeretur inter
hoies: statim faciē tuā laua
ne videaris hoib' ieiunās.
Tria enī fratres pponunt
nobis hodie. s. ieiunare fa
cies lauare et caput vngere
Hec tria sūt in qbus tota
vita v̄ra cōsistere dz. Quo

De vita clericorum circa obseruantiam. Sermo. xli.
sūt ista frēs nisi declinare
a malo et facere bonum et
totū qd̄ hēs deo p̄tribue
re. Ecce qcquid p̄tinet no
stra christiana scā religio
Quid enī p̄ ieiunare frēs
nisi a malo declinare p̄ fa
ciem lauare. bonuz facere
p̄ caput vngere totuz deo
tribuere. Sed dicet quis.
breuis est hec expositio. s̄
et aquā viuā vt cupim' nō
ppinasti. Attendite ḡ frēs
Nam hostis antiqu' v̄ris
p̄uis parētib'. p̄mo in pa
radiso suavit vt dñm offen
derent. scdo vt faciē a deo
abscederent post meridiē
tertio vt de ligno vetito co
mederēt. Nā ibi dñs vt ca
put pongeret. sed hic vt ca
put vngeret ibi absceden
do facies latitaret. sed hic
lauaret ibi vt et cōderet.
sed hic vt ieiunaret. Creda
mus illi q̄ mō hec p̄cepit
s̄ nō illi q̄ p̄traria psuasit.
Sicut enī p̄. Hic est fili' me
us dilectus ipsuz audite.
Nā ait hodie cū ieiunatis
Est enī frēs quoddā ieiuni
um p̄medabile: et quoddā

obseruantiam. Sermo. xli.
dānabile. Dānabile qd̄ vi
dent hoies qd̄ fit pp̄ hoies
p̄medabile qd̄ solū pp̄ deū
fit. sed aliqua ieiunāt vt in
firmi: aliq̄ vt fastiditi aliq̄
vt auari aliq̄ vt hipocrite.
egrotus ieiunat vt valeat:
fastiditus vt appetat aua
rus vt p̄reat hipocrita vt
appareat. Ieiuniū egroti
est sanitas. ieiuniū fastidi
ti est gulositatis ieiunium
auertē parcitatis ieiunium
ipocrite ē simultaris. Hec
aut̄ ieiunia et si nō sunt pi
culosa vt egroti: tm̄ sint in
fructuosa. Ieiunate ḡ frēs
p̄pter deū frangatis nucē
vt accipiatis nucleū p̄uicia
mus folia vt inueniamus
fructū. purgem' puteū: vt
hauriamus a quas d̄ fon
tibus saluatoris. Ait enim
aluator. Sitiētes: venite
ad aq̄s. nā triplex ē aq̄ sal
uatoris frēs. Aq̄ lachryaz
qñ fleuit sup̄ lazaz et sup̄ ci
uitatē aq̄ quā posuit i peluī
qñ discipuloꝝ pedes lauit
aqua q̄ de latere eius ama
nauit. Primam oportet
nos b̄re fratres si recte

ieiunare cupim⁹. ē g^o p^o aq^o
p^otritionis 2° p^osef. 3° satisfac
tōis. p^oria mētē sanat. 2° re
frigerat. 3° fecūdat g^o fidel^o
si cupis recte ieiuna f^o istis
aqs recipe 7 laua 7 mūda
beris lep^o 2a. nā nisi hūeris
bas aqs ieiuniū tuū modi
cū ualebit. iō uocari hodie
ad nuptias magni regis
frēs dilectissimi ornemus
nos vestimētis. tubis 7 ciba
lis bñ sonātib⁹. Laudem⁹
īp^o p^oez familie q^o ad suas
nuptias vocare dignat⁹ ē
que sūt nuptie hodie p^opata
frēs. nisi isti dies quos d^os
p^osecrare dignatus ē. Isti
eni sūt dies quos observa
re debemus in qbus legē
recipere merebimur. Isti
sunt dies medicinales qui
aie 7 corpori p^oferunt sani
tatē. Isti sunt dies nuptia
les. in qbus vestimētis or
nati eē debemus cibala 7
tubas organa q^o bñ sonan
tia sonantes. Hec eni sunt
instr^oa que in nuptijs qua
dragesimalib⁹ sonare de
bemus. Māz p^omo vestire
nos debemus virtutibus
sanctis. expoliatis vitis.
Secūdo cimbalū p^ontiēdo

pectora p^o p^otritionē sona
re debem⁹. Tertio vt p^oco
nes clamare debem⁹ sug
gentes vbera vocādo puu
los vt ieiunare discāt. se
ner vt ieiunare doceāt. qz
ecce nunc tēpus acceptabi
le ecce nūc dies gratie 7 sa
lutis. Ecce dies remissio
nis: ecce dies satisfactōis
Tu ergo inique q^o lōgo tē
pore dormisti surge memē
to vñ cecideris 7 age peni
tentiā. dū tps habes: vuz
san⁹ es. dū peccare potes
vt nō ex timore sed ex amo
re videaris penitere. Oēs
eni frēs mei. q^o p^o p^onia dele
uerit pcā sua. iā āgelice fe
licitatis p^oiceps ē. Ipa nā
qz p^onia ē medicamētū vul
neris. spes salutis. p^o quā
p^ocōres saluāt p^o q^o d^os ad
miaz iclinat. Dū at p^oniaz
frēs feceritis. f^onditē pro
p^ocis lachryas cordis 7 cor
poris. Māz q^o n^o lachrymā
do frēs mei petr⁹ a r^opo re
p^oicit. nūqd n^o maria veniā
smereē. nūqd n^o martha la
chris sanat. nūqd n^o cana
nea 7 exaudit. nūqd n^o laza
r⁹ ad vitā. reuē. laua g^o facie
tu q^o hodie icipis ieiunare

lachris p^ocute pect⁹ exalta
vōcē tuā p^ontēdo 7 anūciā
do sac^odoti pctā tua. audite
frēs qd d^o p^o p^osef. dēz p^ose
cur⁹ est. qd ait nisi peccau
i d^one. Et Mātā p^oph^oa. ait o
d^o trāstult d^os pem tuū a te
cauete tñ frēs ne p^osefio sit
saul q^o redargut⁹ a samuele
supb iēdo. d. peccau q^o sta
ti audire meruit. transtulit
d^os regnū tuū a te. sic 7. d.
iudas peccau n^o dolēdo. s^o
diffidēdo. sic 7 cayn. maiō
ē iniq^otas mea q^o vt veniā
merear g^o frēs cū ieiunatis
facies v^oras lauate lac. ca p^o
vngite r^op^oz q^o caput cūctoꝝ
ē. Ip^oz g^o vngite. s. oleo mie
eliosinas dādo. 7 vba p^otri
tōis clamādo. peccau im⁹
d^one. s^o miser. 7 sic vincti eri
m⁹ a r^opo oleo letitie. sic vñ
cū dauid legim⁹ sic vinctū
petr⁹ 7 mariā p^ospicim⁹. sic
vinctos volētes sp^o spectau
im⁹ frēs. s^o q^os dicit quōvñ
gend⁹ ē d^os. O p^ocōr vade p^o
ad mariā peccatriceē. Ipsa
eni vñrit pedes 7 postea ca
put. s. aiaz 7 postea accede
re potuit ad cap^o. Mā p^o la
chymis xpi pedes n^o lauiss⁹
ad cap^o xpi accedere vngen

do ausa n^o fuisset. g^o necē ē p^o
ad pedes lachrymas fūde
re 7 postea a xpi cap^o accede
re. scitote tñ frēs mei q^o ni
si inimicis v^oris corde pep
ceritis oia q^o agitis siue ieiu
netis siue elem^osinā detis.
siue oia q^o bōa sūt agatis oia
vana sūt 7 sui iutiles estis ni
si p^orio pepceritis. s^o dicetis
Ego p^ocer inimico n^o possū
ex q^o g^o mihi bōa n^o valēt sū
hoc me affligē ieiunādo
bona distribuēdo. n^o āpl⁹
volo. Ego at^o dico vob⁹ di
mittite dimittat vob⁹ nllū
tñ malū ipunitū nec aliqd
bonū irremūeratū. reane
bit ap^o d^ou q^o nouit abscō
dita cordis cūctoꝝ.
De vita 7 morib⁹ cleri
coꝝ. Sermo. xliij.
H^o Res carissimi scūs il
le hieremias p^osiderās
sac^odotū 7 p^olatoꝝ negligē
tiā lamētabiles voces emi
tēs dicebat. puuli petierūt
panē 7 n^o ē nec erat q^o frāge
ret eis. Clamabat g^o here
mias aspiciēs destructōez
scē ci. p^olorat 7 lamētat⁹ cru
delitatē mat^o. p. 7 pastoꝝ
q^o duorat filios i p^oditōe vt
vob⁹ pastorib⁹ israel. q^o qd

pingue erat comedistis quod
 fractum erat non solidi-
 stis: quod eroneum erat non re-
 uocastis: quod infirmum erat
 non sanastis quod nudus erat
 non cooperuistis. O fratres lupi
 rapaces. hodie facti sumus
 iustitia postponentes vita-
 tem et misericordiam ignorantes.
 Lauete ergo ne vobis
 dominus hodie dicat dispensa-
 tor te posui super familiam
 meam et tu panem eis non fregi-
 sti. Non ergo dispensator
 sed dissipator non pecula-
 tor sed speculator. O serue
 nequam mita te in tenebras
 exteriores. quoniam pueri tui
 petierunt tibi panem nec fuit
 qui frangeret eis. Itaque fra-
 tres describendus est panis
 et frangendus subditis antequam
 fame pereant. nam si morietur
 de manibus tuis sanguis
 eius exgretur. Distribuendus
 itaque est panis omni sancti-
 tatis esurientibus. Est enim
 frater panis mundus qui di-
 stribuendus est et frangendus
 filiis: est et alter panis im-
 mundus qui distribuendus est ser-
 uis. Sunt etiam isti panes

iuuncti in domo delectantur
 in area palee cum granis.
 Tres tamen panes legimus in
 scriptura: panes pharaonis
 oblationis et propositionis.
 Primi sunt laici. secundi
 sunt sacerdotes tertii vero
 pastores. Panes pharaonis
 diuiduntur in tres partes
 in concupiscentiam carnis: concu-
 piscentiam oculorum et sup-
 biam vite. Prima est luxuria
 que eneruat: secundam est auaritia
 que cruciat: tertia est
 superbia que velut vesica in-
 flat. Luxuria est proferens
 inmunditiam auaritia est gene-
 rans inuidiam superbia parit
 iniustitiam. Luxuria est pre-
 mens hominem intra se pro po-
 lutione auaritia extra pro-
 catione superbia supra pro elati-
 one luxuria deprimunt hominem
 intra se. quoniam cum factus fuerit
 ad imaginem dei: velut porcus
 in luto viuere querit. Auaritia
 trahit hominem extra se
 quoniam pro terrenis dimittit cele-
 stia. Superbia extollit super se.
 ut ponat in celum os suum
 et sic preses et fratres hominum
 luxuria: in vanis cupit, dele-

ctari pro auaritia in transi-
 torijs solari pro superbia de
 impietate gloriari. Isti sunt
 pastores quos dominus eiecit de
 templo vendentes et ementes
 Isti sunt quinquaginarij qui pro
 etiam comburuntur. Isti
 sunt illi falsi prophetes vesti-
 pellibus caprimis: qui etiam
 intrinsecus sunt lupi rapa-
 ces. Ego non sum qui pastores
 sumus noiaui: luxuriam frangamus
 pro abstinentiam. Auaritia
 submergamus per elemosinam:
 superbia fugiamus pro humilitate
 et pro patientiam. Nam sicut impossi-
 bile est de malo in malo ob-
 stinatum paradysum intrare.
 sic impossibile est luxuriosis
 panibus: auaris: et superbis
 subditos castos et humiles
 et bonos facere. Quia necesse
 est ut alius sit grex quilibet
 sit rex. Est et alius panis
 oblationis quem quidem non
 solum frangere. sed et deo
 offerre debemus. Dauid dicebat:
 intret oratio mea sicut incensum
 in conspectu tuo. Iste est panis
 triplex. quoniam omnino debet esse
 ampla deu-

ta et pura. Ampla et pro omnibus
 etiam rogetis pro calumnantibus
 et pro persecutoribus vos.
 deuota ut non remissis petatis.
 sed deuote et dabit vobis
 pro seuerantibus. Sed dicet
 quis qualis debet esse qui pe-
 tit quod petat: pro quo petat
 et a quo petat. Si petis quilibet
 esse debes dicimus quod bonus.
 quoniam scimus quod de peccato-
 res non audit. si dicis quod
 quod petere debes. dico quod
 vi tam vel meritum vite vel ap-
 prehendentiam merito vite.
 sed si dicis pro quo petere
 debes. Dico quod pro bono et
 malo viuentibus. ut bono pro
 sanctis non pro danatis. Nam
 qui orat pro martyre iniurias
 facit martyri: qui orat pro
 danatis nullatenus impe-
 trabit. Notens tamen est deus
 ut de lapidibus istis fiant
 panes. sed si ulterius adhuc
 petis a quo dicitur quod a
 pre omnibus pretere in filii
 nomine debemus. et sic non
 pastores erimus. Est et alius panis.
 scilicet pro pitiationis et iste est
 triplex panis angelorum de quo
 manna
 si.

De modo querendi deum.

ducat homo in altari: panis filioꝝ. i. verboꝝ sancte doctrine. **H**ic e panis qui cu primo pane de celo descendit hic e panis que no est bonu sumere ⁊ dare canibus hereticus. qꝫ panis filioꝝum est. **H**ic est panis petitus: amice accommoda mihi tres panes. s. vite doctrine ⁊ crepli. **H**ic e païs datus petro vt pascat ags nã ter ait dñs petro vt pascat oēs: vt tu pastor intel ligas oues pascere: doctri navita ⁊ exẽplo: vel eucha ristia: doctrina ⁊ vita scã ⁊ sic dñs ait petro: ita ⁊ ce teris apostolis suis. Ergo pascamus oues nras: par uulis nris panẽ frãgam? ne deficiant in via. pasca mus pane angelico. pasca mus verbo pascam? exem plo ne tota gẽs pereat. nã capita gentiũ sum? cecoz ⁊ ignorãtiũ duces claudo rnm baculus terraz pnci pes: regũ viatores agelis supiores. sed demonibus peiores dũ hec negligẽter aspiciam?. fratres pasca-

Sermo. xliij.

mus ergo populus ne sint velut oues absqꝫ pascere: vt de pascuis solitudinis tra bat ad pascua societatis ie sus xps dñs noster.

De modo querendi deũ. Sermo. xliij.

Auidistis fr̃es mei ca rissimi scissimos reges dñm diligenter quesuisse ⁊ querẽdo deũ ⁊ homines inuenisse nõ dubitam?: ⁊ sibi p̃ciosa munera obtulisse firmiter credim? ⁊ pre dicamus. Vos ergo fr̃es querite xpm nazarenuz: querite floridũ: candiduz ac rubicũ dũ. Querite xps ⁊ hũc crucifixũ: querite ⁊ inuenietis: pulsate ⁊ apiet vobis: clamate ⁊ vocate dilectũ nunciantes. quia amore lãguescitis. O vos mũdi amatores q̃ terrena sapitis. quoz deus ṽter e ⁊ gloria cũ? fusione: quid agitis sine xpo qd cõcupi scitis: qd sapitis qd spera tis. Nunqd sine xpo nobis par esse poterit. Nunqd fe licitas vel victoria. dignitas vel securitas fides vel

De modo querendi deum.

Sermo. xliij.

caritas spes vel fiducia cõ stantia vel tẽperantia. pru dentia vel scia. pulchritu do vel fortitudo. ṽ fact? ṽ tactus: visus vel auditus: sine xpo vobis esse poterit. **O** fr̃es mei absit. Ergo q̃ rite xpm dũ inueniri põt inuocate eũ dũ ppe est. In xpo nãqꝫ sũt oēs virtutes thesauri sapie scie abscondi ti. Querite xpm ⁊ inuenie tis christũ pulsate ad xpm ⁊ apperiet vobis xps. Di rigite viam xpi: vt dirigat vos xps. Custodite xps vt custodiat nos xps. Amate xps vt amet vos xps. Que rite xps pauperẽ vt iuenia tis xps diuitẽ. **P**ascite sa melicos xpi. vt pascat vos xps **C**uriam infirmo xpi: vt visitet vos xps. pacẽ hẽte i primo christi amore: vt vos pacificet xpus. **H**unc ergo christũ queram? hũc etiam veraciter cupiam?. **H**unc realiter vt possum? agnoscamus. **H**unc semp queramus. ⁊ inuentũ tam fortiter tam suauiter. tam dulciter teneamus vt euz

non amittamus. **Q**ueren dus est ergo christus. s. nõ in platea: vbi e magna va nitas. Querendus est chri stus. sed non in foro: vbi e grandis diuersitas. **Q**ue rendus est christus. s. non in taberna vbi est summa ebrietas. Querendus est christus. sed non in secula ri curia. vbi e maxima sal sitas. Querendus est chri stus. sed nõ in scholis mũ danozum phõz: vbi e infẽ nita pueritas. **O** vos mũ di amatores que terrena sapitis ⁊ pro terrenis ho noribus ⁊ pompis discur rere non desistis transuo lantes montes ⁊ alpes in uestigare volentes alta ce li leta terre profunda ma ris in calore ⁊ frigore sa me ⁊ nuditate cur christus nõ queritis in quo hec oia ⁊ maiora pfecte repiuntur q̃site iã agere puerse disci te bñ facere. **O** vos q̃ celo rũ mot? quotidie uestiga re curat: nõ tñ vt deũ pfe ct? cogitat. s. vt mũdo flo rẽtes appeatis. **S**apiẽtes

De modo querendi deus.

igitur et insipientes querite
christum. sed non eius luxuria in
que est lata deformitas non
cum superbia in qua latet eter
na calamitas. Non cum aua
ritia in qua est idolorum ser
uitus et eterna infelicitas.
sed heu fratres heu quia non est
hodie que faciat bonum non
est qui christum ad orare ope
ratur nec est qui speret in eo.
sed miles in enre: rex in di
uitiis puer in spomo seruus
in domino vxor in viro: vir in
vxore vetula in parua pecu
nia. et rusticus in ligone spe
rat. Ecce fratres ecce quomodo
vnusquisque recedit a deo sa
lutari suo ecce quomodo spera
mus in vanitate derelinquen
tes deum factorem nostrum et
recedentes a deo salutari
nostro. Non sic igitur fratres
mei. non sic etiam si diuitie et
honores affluant nolite cor
apponere. sed solum in christo
cor apponite in christo semper
sperate. quia christi cura est de sin
gulis nobis. Queramus ergo
christum fratres mei. et nunquam que
scamus: quousque christus
inueniamus. Querite eius

Sermo. xliii.

dominum inueniri potest. inuoca
te eum dominum prope est. Sed o fratres
quomodo eum queremus? Ecce enim
queritur hodie christus: quomodo
eum pagani querunt eum iudei
O christiane caue ne queras
christum cum iudeis. sed cum paga
nis regibus proquirere non de
sistas. Nam pagani querunt
christum adorare. sed iudei que
runt christum supplantare.
Pagani hodie ad christum ve
niunt sed iudei christum spernunt
Pagani veniendo ad christum
laborant. sed iudei quiescendo
christum ignorat. Pagani
christo munera offerentes ipsi
adorant sed iudei iam christi
mortem percurant. Pagani
adorando christum et miracula
ibidem videndo ipsum toto cor
de magnificant. sed indeorum
sinagoga iam christum spinis co
ronat Per aliam viam pagani
reuertuntur gaudentes. sed iu
dei iam incipiunt esse pa
uentes ne forte veniant ro
mani et tollant eorum locum
et gentem Erubescite o pharisaei
iudei erubescite. quia veniet
tempus quam lapis super lapidem
in te non remanebit.

De modo querendi deum.

eo quod non cognoueris tempus
visitationis tue. Erubesci
te. quia ecce iam alieni here
ditatem vestram aggrediuntur
et ad vestrum natum regem per stel
lam deducunt cuius precio
sa nativitas fuit ante secula
predestinata: a prophetis pre
nunciata: a pastoribus ma
nifestata: et a sapientibus re
gibus reuelata. O iudei sp
deo rebelles. o ceci et obsti
nati cur non consideratis mi
rabilia que deus operatur in
medio terre vestre. Cur christum
non queritis. Cur deum et ho
minem non agnoscitis. Cur
eum verum dei filium non ado
ratis. O fratres mei. non solum
iudei. sed et mali christiani ho
die occidere querunt christum.
Quando hec querunt nisi
quam precepta sua seruare con
tinent. Non sic magi fece
runt sed mox christo nata
credentes per viam labora
re ceperunt et sic perseue
rantes aliquando eius inuenire
meruerunt. non in preciosita
te pannorum. non in multitu
dine seruorum non in thala
mo picto: non in loco ebur

Sermo. xliii.

meo. non in aula regia. Sed
pro thalamo voluit recl
nari in stabulo. pro lecto
lecto hunc voluit senem pro ser
uitoribus bouem cum asino
saluator hunc voluit. Etiam ergo
fratres mei. querite christum
nazarenum querite hunc flo
ridum candidum et rubicun
dum: ad cuius ortum angeli
cantant sci exultant sterilis
clamat vidua prophetizat.
simeon senex expeetat. io
seph cogitat: maria mater re
clinat: bos cognoscit: asi
nus portat: stella demon
strat magus adorat. Iste
deus deorum: qui in cherubi
apparet terribilis: qui in sera
phin apparet mirabilis qui
in virtutibus ostendit in con
prehensibilis. Iste est qui
nuper de maria virgine na
tus est. et deus homo factus est
et ut nos deos faceret factus
est homo. Iste est qui esu
riuit. ut nos reficeret qui siti
uit ut nobis vite eterne po
cula ministraret. Iste est qui
pro nobis tentatus ut nos
a tentationibus liberaret
qui pro nobis ligatus ut nos

De modo querendi deum.

absolueret qui pro nobis humiliatur. ut nos exaltaret. qui pro nobis expoliatur ut nos tegret: q pro nobis coronatur. ut nos coronaret qui se te aceto potatur. ut nobis fontes mellifluos apiret. qui mortē suscepit. vt nobis vitā eternam donaret: q sepultus est vt sepulturā suoz bñdiceret. ascendit ad celum vt nobis celoz portas apiret sedet ad dexteraz dei p̄ris vt credentium p̄ces et vota exaudiret. Ecce ḡ ad quid natus ē x̄ps. Ecce ergo ad qd venit x̄ps. Ecce p̄pter qd ad nos descendit x̄ps. Quid igit̄ agitis o vos mūdi Amatores. Quid vobis cum carne: o venerabiles senes o iuvenes delicati. Quid agere creditis cum nihil sine christo potestis facere qbuscunqz etiā bonis terrenis onerati sitis. Querite ḡ o iuvenes x̄pm vt iuvenes m̄aeatis: Querite vos senes x̄pm ut cum omni prosperitate viuere ualeatis. Querite x̄pm et no-

Sermo. xliij.

lite quiescere illū x̄pm illū iesuz qui cēturionis seruū sanauit pareliticum solida uit. lazarum resuscitauit. cecos illuminauit meretrices beatificauit. cananeaz exaudiuit. latroni pepit: et ei paradisi dōauit. hūc x̄pm querite fide. spe. et caritate. querite x̄pm et nolite quiescere q̄rite x̄pm et nolite sperare in lōgitudine vite uestre. quia incertus ē exitus. sed attendite ne decipiāmini. qz sub specie bōi multa mala sunt. Nō eni desinit hostis antiquus si guram assumere angeloz lucis laqueos deceptōis vtiqz p̄tendēds. Nōuit eni ipse malignus naturalis hoium. et cui adhibeat cupiditatis calorē. gule voracitatē luxurie scditatē. inuidie calamitatē optime nouit. quē merore conturbet quē fallat gaudeo quē me tm opprimat. quē admiratōe seducat. Luctaz discutit naturas ventilare et per scrutari cūctoz affectus in nullo desistit. et vbi cogno-

De pietate et caritate.

uerit qd delectet. ibi suū exercitiū ponit. Tu ergo fidelis cū tentatōes senseris mor x̄pm quere mor x̄pm inuoca et mor ipse tibi auxiliabitur. qz fidelis ē et nō pmittit nos tētari supra id qd possum⁹ portare. Qui est bñdictus isecula. Amē.
De pietate et caritate.
Sermo. xliij.

H fratres mei carissimi nūqz recordor me legisse mala morte pisse illum q libenter in hac vita opa caritatis vel pietatis voluit exercere. Habet enim multos intercessores pij homo: et ille q opa caritatis exercet illariter. Quid enim de pijs hoibus dicere poterimus: nisi id qd frequēter legim⁹. Opa eni illorū sequitur illos. Quare: nisi qz multos habet itercessores. Id impossibile est: vt p̄ces multoz nō exaudiantur. Considera ergo hō qd est ille q tibi i via occurrit. aia duerte qz hō est ad imaginem dei factus: tā et pauperem nudus. nisi for medi-

Sermo. xliij.

cus. orphanus et pupillus caue tñ ne tale despicias caue ne euz pcutias: ne expellas. Nā l̄z paup l̄z nudus: l̄z famelicus l̄z miser appareat licet doleat. licet erubescat tñ nō expellēd⁹ ē paup Nolite igit̄ f̄res mei eos spernere nec expellere etiaz si importune petierit nolite d̄ eis aliquādo murmurare. qz pauper est et in opes non cessant laudare deum. Considera tu diues q vias p̄bularas et plateas erecto capite et collo: quia tu simul cū paupe nat⁹ es de muliere. et breui viues tēpore. Et licet diues sis: sepe tñ repis amaritudine et doloribus. In sordib⁹ generatus es. in tenebris cōfouis. In dolorib⁹ etiam pepit te. mater tua et an̄ exitū matrē graūter onerasti et exitu matrē dilacerasti turpiter fleuisti simul cum paupe et mendico. qñ vallē ploratōis igressus es Paures ḡ gemiti sumus: pariter viuimus: et pariter moriemus. Considera ergo

De pietate et caritate.

diues q̄ paup̄ et ois diues
parimodo nascūt et moriū
tur. Noli ergo eos despi-
cere. noli manū beatitudi-
nis auertere ab eis. s̄ eos
facie serena suscipe eos ver-
bo et exēplo refice. Miseri-
cordia igit̄ fr̄es mei mater
nostra sit. Nā q̄ exurientē
pane ubi reficit: q̄ sitiētē
potu sapientie refrigerat:
q̄ errantē in domo p̄ris re-
uocat: q̄ innocentē p̄tegīt
q̄ infirmū in fide et paciētia
instruit: q̄ tribulatōe opp̄s-
so p̄solādo vel eōpatiēdo
subuenit: hic verus pius ē
verus misericors est: ami-
cus dei: nec eū mala mor-
te peritūz aliq̄s t̄dicere au-
deat. O misericordia salu-
tis p̄sidiū fidei ornamentū
p̄piciatio peccatorū: tu iu-
stos p̄bas tu sanctos robo-
ras: malos ad bonū pdu-
cis. et q̄ sine te cūctis b̄is
abundare videt̄: vel casti-
tate appet̄ decorat: ois di-
cere nō desistat: seruus in-
utilis sum. sed attendite et̄
fratres mei q̄ nō solū pau-
peribus in via misereri de-

Sermo. xliiij.

bemus. sed et̄ defunctis cū
omni diligētia misereri et̄
subuenire studeam. Attē-
dite qd̄ iudas maebabeus
fecerit. Dixit enī q̄ sancta
esset cogitatio p̄ defunctis
exorare: vt a peccatis sol-
uant̄. Seiebat aut̄ iudas
q̄ nemo gloriari poterat
castū se h̄re cor. p̄siderans
q̄ astra nō erāt mūda i cō-
spectu dei. Ceciderūt enī
angeli de celo. iō munda
astra nō fuerūt. nec etiam
infans cuius vita ē vni⁹ diei
sup̄ terrā sine peccato est.
Quid ergo de nobis dice-
mus. Nunq̄d gloriari po-
terimus castū h̄re cor. Ab-
sit ois. qz oēs p̄cōres sum⁹
et̄ i peccatis p̄cepti sumus
ois et̄ nati oēs vitā peccabi-
lem ducim⁹ oēs in pecca-
tis viuimus et̄ forsitan i ve-
nialibus morimur. Ergo
misericordia indignem⁹.
qz de hac vita oēs i gr̄atu-
ri sumus. et̄ i carnē duris
macerem⁹ ieiuniis et̄ absti-
nētia. s̄ oia mala patient̄
ob xp̄i amorē sustineam⁹
nō tñ p̄digne sunt passiōe-

De pietate et caritate.

huius tēporib⁹ ad futurā
gloriā: que reuelabit̄ i no-
bis. Ergo misericordia in-
dignemur. qz p̄ nostra me-
rita eternā vitā acquirere nō
valem⁹. Lupis ergo hō vt
tu miserat̄ dñs. fac vt p̄-
rimo miserearis. Tantūz
tibi miserebit̄ deus. q̄ tu
et̄ tu misereberis proximo.
Tū recipies i alia vita q̄
tū facies i p̄senti vita. Ora
ergo p̄ defunctis. vt dum
fuerint in eterna vita. p̄ te
orare nō negligant. Expe-
ctant enī vos vt ieiunent̄ p̄
vos. Tempus. n. opandi
iaz p̄fugit ab eis. Clamāt
igitur quot̄die qui iacent
in tormētis clamāt̄ pau-
ci sunt q̄ r̄deant. Ululant
et̄ nō est q̄ p̄solet̄ eos. O q̄
gr̄adis crudelitas fratres
mei o q̄ grandis inbūani-
tas clamāt ad nos q̄ttidi e
q̄ dū vixerūt multa mala
pro nobis sustinere volue-
runt. nec eis subuenire cu-
ramus. O Ne magna inhu-
manitas. Ecce enī infirm⁹
iacet et̄ clamat: et̄ a medicis
tōsolat̄: clamat porcus et̄

Sermo. xliiij.

omnes cū eo clamare non
cessant cadit a sin⁹ et̄ oēs cū
subleuare festinant. s̄ cla-
mat in tormentis fidelis et̄
nō est q̄ r̄deat. Ecce v̄q̄
inhumanitas fr̄es. Ea ḡ
non sic. sed memētote fr̄es
q̄ sancta et̄ salubris pia et̄
felix. et̄ suavis deo et̄ angel⁹
est cogitatio p̄ defūctis ex-
orare: vt a penis quas pro
peccatis patiunt̄. soluant̄
sed dicet q̄s. Ecce patrem
bonū et̄ piū: et̄ hūilē: et̄ mise-
ricordē: et̄ castū: et̄ oib⁹ vir-
tutibus plenū et̄ cōmatū ha-
beo: tūc si Na sunt q̄ lego
eum esse beatum nō dubi-
to. Cur ergo orare p̄ eo vo-
lo cur elemosinā dare. cur
ieiunare. cur sanctorū cor-
pora visitare. non est ergo
necesse p̄ eo orare. quia si
delis fuit pius: castus: hu-
milis: patiens: et̄ cunctis
bonis ornatus: post aurū
non abiit: uec in pecunie
thesauris sperauit: potuit
transgredi et̄ non est trans-
gressus: et̄ facere malum et̄
fecit. Quid ergo aliud cre-
dere debeo nisi qd̄ lego.

De pietate et caritate.

Quid. n. lego vel qd pdica-
re audio nisi qd q bn opa-
bitur bn remunerabit. O
homo hec q dicis ego nul-
lo mo tibi negare audeo.
Quis eni fidelium dubitat:
qz q bn fecerit bn recipiet.
Consulo tm vt p defunctis
exorare n desistatis. Dixi
eniz supra q nemo sine cri-
mine viuit. nemo gloriari
pot castu vel mundu se hze
cor. Et qd ergo psulo quid
volo qd vel de pcor: nisi q
dimittas i certu et accipias
certu. Quid est quo est icer-
tum: nisi q nescis vtru pr-
tu? cruciet: vel vtr: dign?
fuerit odio vl amore. mul-
ti eni fuerut: q reputati fu-
erunt sancti. et tm i aspectu
dei no boni. sed mali inue-
ti sut. accipe ergo qd e cer-
tum et dimitte q e icertu.
Certum enim est q pecca-
tor fuit: lz bonis opib? or-
natus fuerit: ignoram? tm
vtrum eterna gloriā me-
ruerit possidere. Lege ergo
o homo et opere implere fe-
stina q sancta et salubris e
cogitatio pro defunctis

Sermo. xliiij.

exorare et elemosinam da-
re: et carne affligere. et opa
caritatis exercere et pegri-
nationes facere vt a pecca-
tis soluant. Nam et si sut
beati vel damanati p qb?
rogas dumodo nescias: et
adeo reuelatum tibi no fu-
erit: no beatis vel damna-
tis iniurias facere potes:
vel deus offendere: tuc bo-
no tuo no indigent: et si da-
nati obtinere non valent.
Ergo dum certus non sis
q nec beati nec damnati
sint orare pro eis non dif-
feras. quia ut supradixim?
bonis tuis no indigent q
beati sut et mali no obtinet
quia damnati sunt. Scias
tamen et indubitanter cre-
das q licet pro defunctis
beatis uel damnatis obse-
cres bona que facis p eis
non amittis. Sepe eni pre-
dicauimus. et spe integra si
de docuimus q nullum
malum impunitum et nul-
lus bonum et irremunera-
tum erit apud quem non
est acceptio personarum.
Oratio enim tua sinu tuo

De pietate et caritate.

conuertetur. Igit p defu-
ctis semper orandum est:
et si non pficiet eis. qz bea-
ti uel damnati sunt: oro in
sinu nostro conuertet. sic
enim semp boni erim?: sic
pii et misericordes: sic ma-
la morte perire non pote-
rimus. quia dominus cu-
stodiet nos in tota uita no-
stra: qz postea deserendo
dabit illam qua nec ocul?
vidit: nec auris audiuit:
nec in cordis ascendere po-
tuit. festinem? ergo o fra-
tres p defunctis exorare:
vt et ipsi festinet nos ad se
vocare. Clides enim san-
ctam trinitatem tantu esse
vnam quantum tres simul
sunt nec plus aliquid sunt
que qz vna nel tres: et in se
infinita sunt et singula sut
in singulis et oia i singulis
et singula i omnibus. et oia
in omnibus et vnu omnia
sunt. Et sic capere non po-
testis: quomodo sancta tri-
nitas tres et vnum sunt: ex-
empli accipite. Unus eni
et sol in celo currens: ca-

Sermo. xliiij.

lesaciens et fulgens. Un?
est in terra ignis. tria fini-
liter habens motum: luce
et feruorem nec luce a mo-
tu et feruore diuidet potes
sic est sancta dei trinitas.
Et si eius misterium cape-
re cape non valeamus. be-
ne operari festinemus. ut
sicuti est sancta trinitatem
per gratiam videre merea-
mur. Inhumanum est na
qz patriam deserere patri-
am despiciere. Bn uel ma-
le nolle habitare. ergo opa-
ri non pigeat: ut patriam
habitare: et ad eam redire
ualeamus. Tanta est eniz
pulchritudo iustitie. tanta
iocunditas lucis eterne. hoc
est incommutabilis uerita-
tis et sapientie ut etiam si
no licet mea amplius ma-
nere qz unius diei hora vl
media propter hoc solum
innumerabiles anni hu-
ius vite pleni delitiis et cir-
cūfluātia bonoz teporalium
recte meritoqz ptenerent
hec oia. O regni di gliosu
o pria nra desiderabil tm

De pietate & caritate.

vales quātum habeo: nisi
emit de te uidua duobus
minutis. Quātum petrus q
relinct oia: Quātum sacheus
dando dimidiā p̄imoni
partē Quātum maria soror la
zari q̄ vendidit & an̄ pedes
apostolor̄ posuit. Cur er
go bñ opari: pigri sumus
Cur p̄ defunctis exorare
negligimus. Intueamur
ergo fr̄es p̄iam nostrā nō
solum ex hoibus. sed etiaz
ex angelis atq; archange
lis thronis & dñationibus
p̄ncipatibus & potestatib⁹
q̄gregatā. Ibi etiā scām &
induiduā trinitatē sicuti ē
homo videbit plus tñ vel
abundantius Quātum plus
in via opando meruit. cla
rius videbit. Non tñ q̄bus
cumq; bonis onerati sim⁹
p̄pter hoc cā emere vale
mus nisi p̄ gratiā posside
re. Tunc enī oēs p̄tēti eri
mus: oēs felices oēs iocū
dantes. Hec est enī illa op
tima pars q̄ maria elegit
quiescendo & sedendo ad pe
des dñi. Cont̄plabat̄. n.
p̄sa deum & hominē ideo

Sermo. xliij.

optimā p̄tem elegit. Qua
re optimā p̄tem dicit: nisi
quia p̄ p̄tēplationē eterna
vita designat̄. Optima vi
ta est enī q̄ securā ē. quia
eterna ē. q̄ Na est. q̄ feli
citas n̄ra est: deū h̄c deū
videre deum p̄tēplari. Iō
optimā ps ē. quā p̄tem nō
possum⁹ hic possidere. q̄re
quia q̄ diuuium pegri
namur a dño & sp̄ i pericu
lo sumus. & semp in labo
re in hac vita cū Martha
fatigamur. Sumus enim
hic cū martha laborātes:
hospites recipiētes & mini
strantes seruis dei que no
cessaria sunt. Hanc p̄tem
martha elegit & bona fuit
sed nō optima. q̄ nō eter
na. Bona tñ fuit. q̄ p̄seue
rando in opibus caritatis
seder̄ ad pedes dñi i eterna
vita cui sorore meruit. f
stinem⁹ ergo opa pietatis
exercere & p̄ defunctis ex
rare vt videre possimus
reuerenter salutare p̄ph
tas sanctissimos & patri
chas veraces. Isti enī sū
quoz noia manē i eternū

De pietate & caritate.

q̄ deo digni sūt: fide p̄cla
ri hospitalitate precipui:
astuti in sensu: sapientes in
ope rebus secularibus lo
cupletes: repatores orbis
terraruz atq; recreatores
creduli in p̄uisionib⁹ an
geloz susceptores facie ad
faciē deū vidētes p̄ndēter
& victoriosi: q̄z iperij p̄tās
nō cessauit quoadusq; x̄ps
ex eoz germine p̄ vterz bea
te virginis: que ē sp̄s oiu
gentiū nat⁹ in mundo: cor
rukando in mūdo appuit.
Isti enī sūt sancti viri: cui
q̄bus locutus est deus: et
ōndit eis secreta sua vt ea
que vētura erāt q̄si p̄sentia
sp̄i scō illuminati agnosca
rēt. festinem⁹ ergo fratres
seculū exire: vt ē salutare
& videre valeam⁹ sanctos
ap̄los: quoz oculi b̄ti: qui
deū in carne v̄uentē vide
re meruerūt q̄z fruct⁹ i pa
tria in eternū manet. festi
nemus ēt fr̄es mei iugredi
scā scōz: vt ēt valeam⁹ vi
dere scōs dei martyres: q̄
carnē donuerūt: sp̄m ro
boauerūt: demonib⁹ ipe

Sermo. xliij.

rauerunt: virtutib⁹ corru
scauerūt: p̄ntia despererūt
& illā patriā de q̄ nūc loq
mur voce & morib⁹ p̄dica
uerunt. festinem⁹ igit̄ fra
tres ēt ingredi scā scōz: vt
videre valeam⁹ scōs dei cō
p̄fessores: q̄ lz p̄secutoum
rabiē si senseri: tñ p̄vite mo
ritū dō digni p̄mio marty
rij nō puant̄. q̄z martyriū
nō tantū effusione sangni
nis. sed etiā abstinētia pec
cator̄ & exercitatōe diuino
rū p̄ceptoz p̄ficiē. festine
mus etiā fr̄es mei ingredi
scā scōz: vt videre merea
mur & salutare reuerenter
sanctā dei genitricē cñ scis
suis virginib⁹: q̄ suis exē
plis vtriusq; sexus multi
tudo eius sequit̄ vestigia &
relictis nuptiaz cōpulationi
bus: dimissaq; liberoz
ppagine sponso q̄ in celis
est perēni mēte actu bitu:
& gestu applicari meruerūt
Isti enī fuerūt virgines sa
cre deo deuote: q̄ in vita
sua fuerūt oionib⁹ istantes
ieiunijs adherētes elemo
sinas faciētes: paupes re

De penitentia.

ereantes i tribulatiōe gau-
dentes i bello potētes i dā-
nis tpalium rex deo gr̄as
ageres. festinemus ḡ fr̄es
mei istos imitari sc̄os. Di-
scam⁹ ab eis opa caritatis
sine intermissiōe exercere va-
lēter: vt p̄ gr̄as mereamur
deū videre facie ad facie si-
cuti est. Qd̄ nobis. ꝛcedat
ille q̄ ē sc̄oz oum virtus ⁊
salus. Amen.

De pnia. Sermo. xlv.

Uenite penitētes ⁊ nō
nitēs mutate vitā ⁊ recōci-
liamini vos deo cū cathe-
na illa de q̄ x̄ps dixit. Que
cūq; ligaueritis i tra erūt
ligata in celo. Audis liga-
turā ⁊ deo potes facere im-
posturā. Pniaz agis: ge-
nua figis ⁊ derides: ⁊ sub-
sanas: ⁊ pniā dimittis:
Penitēs es peniteat te. s; nō
penitet te penitēs nō es.
Et quid es fr̄es carissimi.
Egrotāt hoies ad ecclesiā
mittunt vel portāt ⁊ bap-
tizant renouāt: ⁊ felices ex-
unt hic si tñ pmāserūt pnia
Qui nō accepit baptismus
nondā violauit sac̄m. qui

Sermo. xlv.

aut accepit violauit male
⁊ p̄dite viuēdo. Tō remor⁹
ab altari ē: ne iudiciuz sibi
manducet ⁊ bibat. Citā ḡ
mutet ⁊ corrigat se ⁊ recon-
ciliet. Sed si nō venit duz
san⁹ ē. s; expectat ēt recōci-
liari in p̄nti: qñ icipit mori
vt expti sum⁹ multos expe-
ctasse recōciliari morte ap-
propinquāte: boz salutē cō-
fiteri n̄ audeo. Hoc at̄ dico
in ꝛspectu dei ad timorem
vr̄m ⁊ timorē meū. Qui at̄
nō timet nō me timētē ꝛte-
nit. s; malū suū. Audite ḡ
q̄ ducturus sū. Cert⁹ eni sū
q̄ hō baptizat⁹ mūdus est
s; vitā post baptismū n̄ au-
deo dicē sine pcō. Si q̄tm
vitā sine cr̄ie duxerit aliq̄
tñ pcā hūerit: q̄ quottidie
dimittūtur i orōne dicēte:
dimitte nobis debita nr̄a
sic ⁊ nos di. de. no. ⁊ aliis
fecerit q̄ sibi a deo fieri cu-
pit: hic qñ finierit vitā n̄ fi-
nit. s; trāsit d̄ vitā ad vitā d̄
laboriosa ad getē d̄ mis̄ia
ad beatā d̄ tpali ad eternā
Si qs̄ ēt siue curat d̄ volū-
tate ad baptismū: siue i pi-
culo ꝛstinu⁹ baptizet: ⁊ ex-

De penitentia.

eat d̄ hac vitā ad deū vadit
ad regē vadit. baptizat⁹ at̄
sc̄is defior ⁊ violator tātū
sac̄ri peccat a se deū repel-
lit. Si at̄ agat pniaz d̄ toto
corde vbi d̄s videt. q̄ vidit
cor d̄ qñ a pp̄ba fuit gra-
uiter isepar⁹: ⁊ post ꝛmina-
tōes di tribiles exclamauit
dicēs. peccauī mor idē d̄s
cum exaudiuit: ⁊ ei⁹ aufert
pc̄m. T̄m valēt tres syllabe
s; peccauī q̄ p̄ has syllabas
flāma sacrificii cordis ascē-
dit i celū. ḡ q̄ egerit pniā
Nacit ⁊ absolut⁹ fuerit a li-
gāmto q̄ ligat⁹ erat ⁊ a x̄pi
corpe n̄ sepat⁹ bñ p̄ pniaz
vixerit: sic añ pnia viuē de-
buit: p̄ recōciliatōz qñcū-
q; defūct⁹ fuerit ad deū va-
dit: ad regē vadit. reḡ di n̄
puabit: a pp̄lo diaboli nō
saluabit. si qs̄ at̄ posuit i vl-
tia necitate sue egritudis
voluerit pniaz accipe ⁊ ac-
cepit: ⁊ mor recōciliat⁹ hic
vadit fateor vob n̄ negam⁹
illi qd̄ petit: nec ꝛsumo di-
cē q̄ bñ hic erit: ne vos fal-
lā. fidelis ḡ bñ viuens: hic
secur⁹ erit baptizat⁹ ad ho-
rā: securus hic erit. Agēs

Sermo. xlv.

pniaz ⁊ recōciliat⁹ dū san⁹
est: ⁊ postea bñ viuēs: secu-
r⁹ hic erit. Agēs pniaz ad
vltimū ⁊ recōciliat⁹ si secu-
r⁹ hic erit: ego n̄ sū secur⁹.
vñ secur⁹ sū dico securitatē
deo. Cū secur⁹ n̄ sū. pniaz
dare possū: securitatē darē
nō possū. s; dicet aliq; bōe
sac̄dos tu nescire: ⁊ nullaz
securitatez nob̄ dare posse
dicis si ille saluat: ⁊ x̄pm
adire meretur: cui moriēti
pnia dat⁹ q̄ dū virit dū sa-
n⁹ fuit ip̄ētēs fuit. Instrue
ḡ nos rogo quō bñ viuē p̄
piaz debeam⁹. Dico absti-
nete vos ab ebrietate a cō-
cupiscētia: a furto a mali-
lego: ab imoderato risu. a
vbo ocioso. vñ redituri s̄t
hoies rōnē i die iudicii. ec-
ce q̄z leuia dixi: oia tñ gra-
uia ⁊ pestifera. Et aliū di-
co. n̄ solū p̄ p̄ntiā ab istis
vitiis se hō suare dz. s; ⁊ añ
piaz dñ san⁹ ē. qz si ad vl-
tū vite stetit nescit si ipsā pniā
accipe ac dō ⁊ sac̄doti pctā
sua ꝛfiteri potit. Ecce q̄re
dixi qz ⁊ añ pniaz bñ viuē-
dū ē. ⁊ post pniaz melius.

Quod dico: itez attendite. Debeo illd plen? exponē ne aliqs male intelligat. nūqd dico libabit. Et qd dicitis mihi. Nescio n̄ pmit to: n̄ psumo: nō polliceor n̄ vos fallo. n̄ vos decipio. qz d̄ dei volūtate p̄sus nescio. Uis d̄ dubio liberari vis qd̄ icertū ē. euadē. Age p̄nias dū san? es. Si enim agis p̄nias dū san? es ⁊ inuenerit te nouissimus vite tue dies. cure ⁊ recōcilia te qz si sic agis. secur? es. q̄re securus es. qz eo tpe p̄nias egisti q̄ peccare potuisti. si at̄ vis agere p̄nias ip̄as q̄n peccare n̄ potes. p̄cā te dimiserūt n̄ tu illa. S; vñ scis inqs: ne forte d̄s dimittat mihi. Ulez dicitis. Illd̄ scio q̄ hoc nescio. Mā iō p̄nias tibi do: qz nescio. Mā si scire n̄ tibi p̄desse: nō tibi dare n̄ te admonerē: nō te terrerē. Due res sūt aut̄ iḡ scei tibi aut̄ nō ibi noscēt. Quid horuz tibi futurū sit. nescio q̄ dimitte i certū: et tene certū: ⁊ dū uiuis: dū san? es age p̄nias verā: vt

cū veneris i iudiciū dei: n̄ ab eo p̄fudaris. s; i reḡ celesti iducaris. Amē.

De angelis ⁊ hospitalitate. Sermo. xlvj.

Quia n̄is āgelicis sp̄ defendimur ne d̄mergamur fr̄es dilectissimi. iō d̄ eis ad eoz honore f̄mo. nē facē ne pigrescam?. sed qd̄ d̄ āgelicis spir̄itib? loq̄mur cū d̄ eis loq̄ imūdi sim?. Credim? tñ sane idubitata fide tenem?: diuina eoz p̄ntia ⁊ uisioe b̄t̄s sine fine letari b̄ois d̄ni: q̄ nec oculus vidit nec auris audiuit nec i cor hois ascēdit. qd̄ ḡ miser p̄cōr puluis ⁊ cinis vob̄ loq̄r. qz nec ego eozū gloriā valeo cogitare nec audire sufficitis. p̄fecto si ex abūdātia cordis os loq̄tur: ad dei laudē q̄ nos dignat̄ ad amore suū iſlāmare dicam? qd̄ possum?. In sup̄nis spir̄itib? n̄ admirabilis dignitas ē: ⁊ dignatō amabilis iuenit̄. s; tāta gl̄ia est qd̄ ligna vl̄ cor hūanū n̄ laten? dicere. valet vl̄ cogitare. Ipsi enim deo sp̄ assi

sūt domestici dei sunt celi ciues p̄ncipes paradisi sciētie magistri: doctores sapientie. illuminatores aiarū custodes eaz eozoz zelatores. ⁊ defensores bonoz. Qd̄ b̄n̄ testatur ille doctor doctor ⁊ veritatis. p̄dicator q̄n rapē? fuit vsq; ad 3^m celū ⁊ beate illi curie itere ē meruit ⁊ videre deū sicuti est: atq; sup̄ oēs hoies meruit nosce secreta. Tūc eni ait. Tūc eni dixit ⁊ exclamauit: qz oēs erāt admistratores sp̄s missi in ministrariū nostrū ipsi p̄uinciaruz custodes dignitatesq; n̄r̄as tam sp̄iales quā ip̄ales oī diligentia custodiētes ipsi sūt p̄tra fomitem imp̄ates sūt p̄ nobis cōtra demonē victoriā obtinētes. ipsi sūt p̄ quos ad fletū p̄tritōis penitentie ⁊ orōnis iducimur ipsi sūt per quos n̄ra sc̄a vl̄ cogitata ad celum illariter portant. Ipsi sūt fr̄es n̄ri: q̄ valde nos diligunt. nos vbiq; iſtruūt incōctis nos p̄tegūt n̄r̄m aduentū expectantes ad celū: ⁊ sedes pa

radisi per nos re pleri affectant. Iſti sūt sc̄issimi sp̄s q̄ nobis dormiētib? adsūt custodes nobis orātib? adsūt tripudiantes. Quis ḡ fr̄es angeloz memoria in mēte carebit. Quis eos n̄ diliget. qz nō veneret eos q̄ in p̄spectu dei sp̄ assistūt. Iſti sūt p̄ quos sustentamur: p̄ quos in mari ⁊ i terra iuuamur p̄ quos mēte ⁊ corpe illuminamur p̄ qz in tribulatōib? ⁊ angustiis cōsolamur. p̄ quos ab iſtimitatib? frequēter liberamur. p̄ qz ⁊ a qb? in extremis p̄tēplamur in fide solidamur: ⁊ maligno sp̄u defensamur: ⁊ obtēta victoria ad paradisiū vel ad purgatoriū p̄ eosdem deportamur. ⁊ dū purgamur ab eis sepe visitari ⁊ p̄solari n̄ dubitam? p̄mittētes celestē hierusalē ciuitatē igressuros. Ea ḡ fr̄es studeam? scōs angelos imitari ⁊ nō solū ipsos sed et angelozū amicos. Circūspiciamus eni integra mēte p̄legam? scripturas vt possums ⁊

De angelis ⁊ hospitalitate. Sermo. xlvj.

iueniam? angelorum amicos
quibus? ⁊ iuētis petam? quod fece-
rūt quō angelis placuerūt
in quibus? eos securi imitati sūt
Ueniat scūs pater abraā ⁊ quod
fecit inotescat. Ueniat ⁊ ne-
pos ei? Loth: ⁊ dicat pater
quod vel quō a sodoma pater an-
gelos liberari meruit. Ue-
niat ⁊ tobias ducēs secū fi-
liū: ⁊ pater quod pater angelū illū
illuminari meruit ⁊ filium
custodiri doceat. Ueniant
⁊ tres pueri: quō actiuis ⁊
passiuis appropriatis nō seq-
tur necio actio scribāt. Ue-
niat ⁊ petrus ⁊ quō pater ange-
lus libari meruit audiam?
ut: audiētes magnalia quā
scī angeli fecerūt eos seq-
⁊ imitari valeam? dic nobis
scē pater abraā quod fecisti vbi quod
facere docuisti vbi scīs ange-
lis tā iocūde placeres. dic
vbi a te discam?. doce vbi nos
a te doceri valeam?. nā pater
es. ⁊ quod oēs filij tui sum? te
decz nos docere. O frēs:
quod aliud dicē potit: quod aliud
uel docere: nisi quod hospita-
litate sp suar voluit. O scā

Naqz hospitalitas quā nō so-
lū angelos. sed et ipm deū
aliqui recipere meruisti. ecce
pater quod abraas dei angelis
placuit. Ecce quod loth libe-
rari meruit. Ecce pater quod to-
bias illuminat ⁊ filij ille-
sus reseruat. Ecce pater quod
tres pueri ⁊ Petrus ille-
sus resuat in carcere. Di-
scite g xpiani discite hospi-
taliatē exhibere i cunctis
ne forte cui domū clauseri-
tis cui hospitalitatē nega-
ueritis: ipse sit ds. obuias
eni iuit loth angelis tanqz
pegrinis: q ex sua laudabi-
li ⁊ suctudine iā sodomiti-
co vitio liberat? ⁊ iter pel-
simos optim? ⁊ seruat a pi-
culo ciuitatis eripit: ⁊ cor-
porale euadit icēdiuz: ⁊ ad
etnū ⁊ seruat? ē i mū. Au-
gd ⁊ abraā deū uidit ⁊ qñ
3. vidit v^m adorauit. Igr o
frēs recipe pegri os festia-
te. Tu eni nescis an xps vi-
sitet te uisitare. Ix xps sp
in hospite sit. ⁊ Dateat eni
pegrinis ianua tua: susci-
pe eos alacriter: ablupe-

De sodomitis.

des laua eoz capita purga
eoz imūditias: ⁊ noli auer-
tere manū tuā ab illo pau-
pere. Et si cūctis subuenir
nō uales saltē uolūtas bo-
na sit circa eos. Suscipite
ergo frēs pegrinos. qz qlē
mercedē bēm? pegrinādo
talē habebimus pegrinos
suscipiēdo. sunt eni ambo
eqles: ⁊ q pater deū refrige-
rat: ⁊ q pater deū laborat. O
sancta nāqz hospitalitatis
āgeloz amica. caritatis so-
ror: hūilitatis eozona. nā q
bz te h3 verā hūilitatē h3 ue-
rā hospitalitatē hnt. nā sū-
te hospitalitas nulla ē. Di-
scam? ergo frēs non solū a
pater hospitalitatē suare:
sed a xpo hūilitatē astrin-
gere discam? ab eo nō mū-
dū fabricare: nō cūcta uisi-
bilia ⁊ inuisibilia creare: si-
in ipso mūdo miracula fa-
cere ⁊ mortuos resuscitare
nō siccis pedib? sup qz am-
bulare. nō hec oia. s3 tm qz
mittis ē ⁊ hūilis corde.
Hoc ē pfectū hospitalita-
tis sudamū o scā nā bu-

Sermo. xlvj.

mlitas hospitalitatis so-
ror ⁊ amica suauis. q tc in
cunctis magis indignoz
se aliis arbitrabat nūqz
desiderat supior aparere.
pimatus ⁊ cathedras oēs
fugit. oē dñū abhorret. so-
lā hospitalitatē āplectit? so-
lā eā possidere desiderat.
Ea ergo frēs excelsa est pa-
tria. sed hūilis ē uia mēsu-
rem? g eā pgram? eā: ab-
lemus p eā. sic eni fecit A-
braā ⁊ loth duz pegrinos
suscipiebāt: sic tobias duz
mortuos speliebat. sic eni
⁊ angeli d quib? ait salua-
tor qz semp vidēt. faciem
patris qui est in celis. amē
De sodomitis ⁊ gomo-
reis. Sermo. xlvij.
Audite non fratres ca-
rissimi sed principes sodo-
mitarum percipite aurib?
legem dei uestri populus
gomore. Audite ⁊ aditū fa-
cite filiis vris. o gēs plena
pcō. graui migrate. semini
nequam filiis sceleritatis.
Ecce reliquistis deum blas-
pbemastis sanctū israel ⁊

De sodomitis & gomoreis.

Sermo. xlvij.

alienati estis iam retrorsus. A platea enim pedis usque ad verticem non est in vobis sanitas. Iam terra vestra deserta ciuitates vestre succedunt igni. regionem vestram coram alieni deuorant & desolabitur ciuitas sicut in vastitate hostili. Quare hoc patimini nisi quia similes sodomitis iam estis. Audite ergo principes sodomorum audite isaiam vobis dicentem. Multitudine victimarum vestrarum plenus sum: eo quod indigne mihi offeritis ne offeratis igitur ultra sacrificium quia sabбата vestra incensum vestrum. & solennitates vestras odiuit anima mea: & omnia facta sunt mihi molesta. Cum extenderitis manum vestras auertam oculos meos a vobis: & cum multiplicaueritis omnino non exaudiam pro eo quod turpitudinem operamini. Que est illa turpitudine: nisi illa que immunditia per apostolum appellatur: illa denique est turpitudine: illa summa immunditia illa summa miseria a qua angeli fugiunt quia demones videntes oculos claudunt. Illa est

enim immunditia miseria: quia masculi in masculos operantur de quibus ait apostolus. Non solum quod faciunt. sed & quod faciunt sentiunt digni sunt morte. Hec est merito immunditia. quia est nimia metis & corporis spurcitas. Et hec spurcitas. non solum peccatum est sed & pena peccati. Cum enim deus videt omnino se detinens & mandata sua contumeliosos. vertit eos in reprobum sensum ut illam abominationem exerceant & non intelligant & aduertant sicut ait apostolus. quia non probauerunt deum habere innotia tradit eos deus ignominie. nam masculi relicto naturali usu femineo exarserunt in desideris suis. id est masculi in masculos turpitudines operantes: o quam abhorribile vitium o quam detestabile crimen: o quam mortiferum dantur: o quam pessimum scelus o quam inaudibile malum. Ecce enim membrum christi non solum fornicatur. sed et meretricis efficitur. hec est enim illa immunditia quam deus odio summe habet quia detestatur scilicet quia odit

De sodomitis gomereis.

Sermo. xlvij.

boni quia fugiunt illi qui regnum dei consequuntur eternum quam diligunt illi qui cruciandi & maledicendi sunt cum diabolo & angelis suis. O pessimi sodomite & vi peccatores o pessimi attestate scriptura Erant sodomite pessimi & peiores coram domino. Peccator enim dicitur coram domino: cuius peccatum deus non dimittit impunitum & non differt quod differes penam: Cum ait Lamo sodomitarum & gomerozum multiplicatus est: & peccatum eorum granatum est nimis. Lamo enim dicitur peccatum quoniam non solum cogitatur. sed absque omni timore ad actum producit: & in consuetudine multiplicatur Et tunc dominus gladium furoris sui extendens pluit ignem & sulfur de celo: & submersa sunt ciuitates. Submersa. merito igitur per sulfur ciuitates ille submersa sunt destructe quia tam eorum femine quam eorum masculi fetenti luxuria ardebant. O luxuria pessima virtutum destructio vitiorum augmentatio delectationis & submissio caritatis diminutio:

bursarum euacuatio dulcis est. sed ecce omnis dulcedo in amaritudine grandi moritur. O luxuria pro te par destructa est pro te homicidium factum est pro te ciuitates combuste sunt pro te regna perditae sunt pro te omnia fere mala facta sunt pro te dauid exulat a deo pro te salomon moritur pro te. salomon expellitur: pro te loth patitur: relinquitur patria & uxores amittit. & iam peruariatores legis attendite: legite leges O gomerozum sequentes quiescite iam agere per se: discite iam bene facere. fugite sodomitas ut mortem nolite conuersari cum eis: ne forte cum eis depereatis. Veniet. n. tempus & non tardabit: & insurret ille sanctus Ioseph qui de hoc crimine pessimo suos fratres iurare per patrem non timuit surgat & nunc hic castitatis exemplum: & interficiat omnes tales operantes iniquitate. Veniat ille magnus sanctus Paulus vas electiois & confundat omnes tales talia diligentes: ut nullus repiat in orbem. Veniat ille dilectus dei virginitatis imago sanctus iohannes

nes. et sua originali pñtia ta-
les pfundat. Ueniat et illa
lucerna mundi et pcurfor di-
lectus: et sua gradi audacia:
ois talis iterficiat spu oris
sui. Ueniat et loth nepos
sci abrae cum nepotibus suis et
oēs tales expellat de terra
vinetiū. Ueniat oēs sci an-
geli: et pburat oēs q opan-
tur iniquitate gomozozuz.
Eia q̄ q̄scite iā agē puer-
se. discite cū loth et Joseph
bñ facere añq̄z adimpleat q̄
dixim⁹. Ademētote frequen-
ter et nolite obliuisci qd fe-
cerit illa femia rōana Lar-
peia. Quid eni fecit. Nam
luxuria magna regnabat i
ea tñ ipsa pagana caste vi-
uere volebat. qd. n. fecit.
Oculos sibi erui voluit et
pcepit: et delitiis cūctis de-
positis panē tñ cum aq̄ su-
mere voluit ad mesuras o-
frēs mirabilis pditio mu-
lieris mirabilis bonitas:
mirabilis fortitudo. qz p
hoc nō paradisu expectat:
nec p hoc laudari dsiderat
ne c beatā pdicari affectat
nāpp qd hoc fecerit igra-

m⁹. qz pagana eā fuisse p-
dicam⁹. Unus tñ scio q si
psiliuz augustino petisset.
ego tāq̄z fidel nihil aliud vi-
cere potuissz: nisi q tñ pa-
nē et aquā supsisset dtermi-
nato pōdere et mēsurā. nos
q̄ frēs scire debem⁹: nulla
ten⁹ dubitare: qz castitas
cum abūdātia et fertilitate
stare nō p̄t. s; si mibi n̄ cre-
ditis gomozēsisibus credite
abūdabāt. n. valde i cūctis
bonis et postq̄z cōderāt: et
biberāt surrexerūt ludē. sic
et vos opantes video. nam
fertilitatē hētis. p̄ae vino
et pctis bōis oib⁹ qb⁹ idige-
tis. iō t̄ico ne peatis. qre.
qz n̄ ē maluz qd i vob n̄ re-
gnet. Nūqd supbi: nūqd
auari: nūqd gulosi: nūqd
puerorū pcubitozes. o mibi
mēbra diabolica n̄ erube-
scitis. Cur n̄ desistitis talia
opari. Cōfūdor ego eps ta-
lia loq̄ pfūdor et talia enar-
rare. S; et si tacuero mors
mibi ē: et si hoc pdicauero
n̄ effugiā liguas vras. Au-
daci⁹ iḡr pdicabo. qz et vos
publice opari n̄ erubescitis

Emēdate iḡr vitā emēda-
bo vba q̄scite agē puerse
et ego q̄scā mala vra vob
ipropare sic et dñs fac. qz
mutata vita mutat suam:
bñ opantibus pmittit gliaz
male. No p̄ea eternā. Eru-
diam⁹ iḡr frēs nos metip-
sos i scia et castitate: vt stu-
dētes et intelligētes sim⁹ iua-
ues affabiles: nūtes i cari-
tate n̄ ficta. Nā si luxuria
riolueritis: nūq̄z caritatē
hē poteritis. Caritas. n. ē
virt⁹ q̄ p̄sumatio et p̄fectio
aliarū virtutū dñi sic luxuria
destructio. Nā nullavirt⁹
nulla bonitas: nulla sapia
cū luxuria stare pōt. nulla
iusticie: nulla laus: sed ois
pueritas et p̄sonarū accep-
tio i ea regnat. Iō attēdite
q̄z necia ē ipsa castitas. nā
si caste vixerim⁹ rixē int⁹ n̄
erūt: n̄ vba mala. Et si mi-
bi n̄ creditis: qd lot accide-
rit legite. nā sci angeli de-
mon ei⁹ intrauit: q̄ factio
sodomite domū eis circū-
dederūt: et forsitā si solū p
bostiū. s; p fenestras intra-
uerūt. Nūqd et loth cum ne-

ponibus suis verberauerūt.
Oio vt arbitror nō solum
verba. sed vbera receperūt
et forsitā frēs. iōvror loth
puerla fuit in statuā salis.
qz sodomitis nō pcurabat
resistere. In fili et lcelere i
codē eric mulieres et erat
et forsitā i maiori. qz pñ^m tā-
ti crīs i illis ciuitatibus mu-
lieres fuerūt: et hoies post
modū ipse pessime occue-
rant. O mulieres luxurie
m̄res nō sufficiebat p̄mūz
hoiez decepisse. Iō puerta
mur ad dñm: sim⁹ peniten-
tes vnanimēs i dilectōe di-
vt mēbra vnita nūq̄z labo-
rēt. Nā sicut odiū dissipat
ecclesiā ita vinculum dile-
ctōis edificat eā. Odiū enī
gnat detractōez et inuidiā: q̄
pestilētia et perniciēs est ec-
clesie. Iō er cānis emitt
illa sancta vtilitas et iocun-
ditas de qua dicitur. Ecce
q̄z bonum et q̄z iocundū
bitare frēs in vnum. Iō
odium expellitur r̄ps qui ē
vera sapientia. qz in mali-
uolam aiām non introibit
pientia. Et ideo rogo vos

De cura aie

vt vitā vřaz emēdetis vo-
ecres filios vřos filias ve-
stras quō caste uiuāt 7 ma-
ture icedāt abstineāta cibo
7 potu. sit eorū sermo pud-
icus: icessus hōestus vult?
iclinacul: lingua affabilis
mēs plena dilectiōe māul
plena opatiōe vt si sic fece-
ritis frēs cū sancto loth li-
beramini de iferno fugien-
tes 7 uolantes p grām ad
gloriam. Amen.

De cura aie sermo. xlviii.

Aima hūana frēs ca-
rissimi oīuz creatura
ruz naturā pticipat ambit
7 capit 7 tāto ampli⁹ quan-
to gloriosus ē dei imagine
ifignita. Omne. n. spiritua-
le suuz ē: qz celū hz ad ma-
nēdū: angelos ad pgaudē-
dū: gloriā ad habēdū: 7 tri-
nitatē ad f. uēdū. in ipso de-
niqz hoie reposita erat etiā
corporalis creatura 7 oīuz
corporaliū natura i se 7 ad
se: p se: 7 tāto pfectius qz
to mirabilius erat oī cor-
porco. Oia. n. possidebat:
oia sibi obediebāt: q oia ei
subiecta erāt astra. s. ut lu-

Sermo. xlviiij.

cerēt elemeta ut a lerēt al-
malia ut subirēt. 7 cibaria
ut nutriēt: oues 7 boues:
leōes 7 aues oia obediebāt
hōiui sine ulla rebellioē
Et qd plura. Etiā hoc qd
mai⁹ ē. Quid ē qd maius
ē: nisi qd diuinū ē. Quid
n. in hoie diuinuz ē: nisi q
imagine sacte trinitatis ip-
se homo decorat⁹ ē. facia-
mus iqt sancta trinitas ho-
min ē ad imagines 7 simili-
tudinem nřaz. Que ē ima-
go dei i nobis nisi id qd me-
lius repitur i nobis. Quid
enī melius repitur i nobis
nisi rō itellectus memoria
7 voluntas. O hō audiuisi
tuā gloriā. audi tuā miseri-
am. O hō natus de mulie-
re breui viuens tpe. reple-
tus multis miseriis: q qua-
si flos cāpi egrederis: 7 cō-
terreris: 7 fugis velut um-
bra nec i eodem statu pma-
nens nūc diues nūc paup
nūc sanus nunc lāguidus
nūc gaudens nunc tristis.
nunc sciens. nunc ignarus
nūc vidēs. nūc cecus: nūc
vuius nūc ex nī: nūc bonus

De cura aie

nūc malus: ecce quō stabi-
lis: ecce quō pmanēs. o hō
an ignoras qz potuisses. nō
mori. Ultraqz. n. potētia i
mann tua erat. posse 7 non
posse mori. Contēpisti pri-
mā 7 elegisti secūdā cōtem-
pisti vitā 7 elegisti mortē
contēpisti dulce 7 elegisti
amarū. Ptempisti vttā eter-
nā 7 eternā mortē eligere
uoluisti. Et unde. hoc hō.
nūqd bonus rectus sanct⁹
7 deo dilectus creatus es.
Et tamē miserrime increas-
satus ipinguatus dilatat⁹
recalcitrasti cōtra deuz fa-
ctore tuuz: Et ecce elatus i
supbia: ignarus de grā in-
sciens de iustitia: cecidisti i
lacu miserie i luto fecis: 7 i
umbra mortis. Ideo a tē-
de quid seqtur. Putas qz
deus mentiatur: vel ut fili-
us boīl mutet. Statuit. n.
ipse 7 scētētā posuit. ut quo-
tenscūqz comederes ex li-
guo mori debuisses. Nun-
quid ludendo hoc dixit vel
ridēdo hoc asseruit. Omo
hoc mihi non apparet. ap-
paret. Quare nō apparet.

Sermo. xlviii.

nisi qz expiētia didici 7 oca-
lata fide pbauī. Nūqd ex-
perior q post peccatū elā
q i summa 7 optia qlitate
erāt: mor pp peccatuz pu-
gnare ceperūt. S. n. rō ter-
rei carue rō hūoris i sāgul-
ne: rō aeris i spū: rō ignis
i calore. 7 hec qttuor mor
post peccatū adinuicē plia-
ti ceperūt. 7 sic nři pmi pa-
rētes ifirmitatib⁹ aggrauā-
tur 7 dolore capitis stoma-
ci epatis: oīuz mēbroz ve-
ranē: neqz moriunt: sicqz
ad sepulchra deducūt. sed
dicet qz. qd ē hō post mor-
tē. Certū ē q nō ē hō: 7 tñ
ē aliqd qz tñ ad duas ptes
Que sūt ille ptes: nisi aia
7 corp⁹: mā 7 forma. Aia
enī nō morit nec succūbit
p mortē. cū oio sit immortal
nec corpis nec materia cū
fit vna nūero. qz lz corpus
resoluat nō tñ deuenit ad
tātā resolutōez q oio nihil
fit. 7 q cedat i nō ens. ma-
net eadē aia sp 7 tanqz qd
diuinū. deficit tñ hō qz tñ
ad eē. Oēs. n. aie spūs sūt:
7 oia corpora terra sunt: 7

De cura anime.

erunt quousque anima induet se suo corpore ut torus homo glorificet corpore. v. 3. et anima. si ergo petis quod est homo mortuus. quod aliud dicere poterim? nisi quod terra putredo: cadauer et fetor est. si petis de suo esse vides quod deficit. si petis de corpore interroga terram. Eunt vos o iuvenes et potentis ad sepulchra patrum vestrorum considerate quod fuerunt et quod sunt. Admonita eorum apiamus et videamus quos dominus et quos seruus quos pulcher quis turpis quos rectus quos curus iter eos fuerit Apiamus oculos mentis et corporis: et nostram grandem miseriam frequenter non pigeat considerare Intremus sepulchra: et quod inueniemus discamus quod fratres inueniemus: vel quod. Nam si respeximus inueniemus mortuorum capita rene: et ventrem. Uter: indubitate vester mihi expro credit: quod in capitibus inuenietis bufones saltantes gnatos ex cerebro In renibus serpentes gnatos in libris ambulantes. In ventre vermes scatytetes generatos ex visceribus. Ecce

Sermo. xlviii.

quod sumus quod iam erimus. Ecce in quo resoluimur quod inflaris o diues. Cur non attendis quod audis. cur turbaris: cum prospicis cur non querteriscum hec quotidie experiris. Admentote fratres hec oia et agite penitentiam in fletu et lacrimato antequam veniant dies illi amari pleni miserie et tristitie. Audistis iam quod est homo mortuus. restat nunc dicere quod sit de anima. O fratres mei quod de hoc dicere poterim? nisi si recordauerim cum vetulis nostris. Quid. n. dicunt nisi quod vel in paradiso cum gaudetibus: vel in inferno cum dolentibus. sed si in purgatorio in via eundi ad patriam sunt et istiam bene sunt. quia secuti sunt. Orandum tamen pro eis est eis et toto affectu subueniendum est orationibus: elemosinis: sacrificiis ieiuniis: et macerationibus. Isti denique sunt illi afflicti qui ad dominum quotidie clamant: et ad illum recurrunt. cuius scia ubique allegat. cuius sapientia demonstratur cuius clementia ubique ponderat cuius potentia ubique mulgatur. Isti

De cura anime. Sermo. xlviii.

quod die clamant usque ad se sua misericordiam implorantes et sua miseriam deplorantes et dicentes. Domine scias quod vim patior. ideo ad te recorro non retinendo sciam tuam. non auertendo tuam sapientiam. sed interpello tuam clementiam. Non enim domine in iuste patior. quia non alieno dilecto. sed pro meo patior victimam domine patior. quia fortiter patior et iuste patior. peccati domine substantias et diuitias congregando: nec pauperibus ut iusseras sufficienter tribuendo. Sed multa infelix congregaui cum dolore et merore nesciens cui ea dimittere amico vel primo O infelix homo considera et diligenter aduerte quod agis quod cogitas dum cunctis diebus vite tue congregare non desinis: o homo avaritia plenus an ignoras quod tria sunt in sacrificiis: et quartum nunquam dicitur sufficit et quod est quod nunquam dicitur sufficit. nisi alius homo qui nunquam dicitur satis est. O homo an ignoras quod radix omnium malorum avaritia est et serui-

tus idolatrie: mense vultu genitris simonie fomes: culpe eterne pene via nutrit gebene. o avaritiam abusus insatiabilis que nunquam dicitur sufficit semper famelicis semper vobis: semper tristis in cunctis. Nam si sol quotidie oritur. dolendo dicitur siccitas erit. Si pluuia descendit. oia picitari assenti. Si temperie adesse prospicis: solem vel pluuiam adesse desiderabis. o pestis interminabilis: o fame lica rabies. nam omnia suis terminibus claudunt sola avaritia nullo claudit sine Omnia in homine senescunt vitia sola avaritia iuuenescit. O rabies omni fine carens. Nunquid terra suis limitibus terminatur: aqua suis finibus limitatur: aer suo fine delimitatur: celum suis terminis artatur: sola avaritia terminum nescit. O auare si terra tibi cuncta dat: mare quis. sed sit terra. et mare acrem petis. sed si terram mare et acrem possideris

De cura aie.

adhuc celū ambis. ⁊ ipsuz penetrare affectas: ⁊ si celū penetraueris adhuc nō geueris: donec te deo adequaueris: vlt fueris supior altissimo O pestis demone feruioz nā demon filis altissimo eē voluit sed auar⁹ sup deus si posset ascēdere vellet. Adrito auarifi die nouissimo. loq̄tur dñs dī cēs. O hō sine honore mūdū itraſti in pellicula sanguine crucēatus sine diuitiis natus sine auaritia genuit⁹ ⁊ tu in auaritia viristi ⁊ dilatat⁹ es in auro ⁊ argento ⁊ oblit⁹ es dei creatoris tui. Ubi est fruct⁹ ⁊ lucruz laboz vřoz. Ite ḡ maledicti i ignē eternum ⁊ sicut voluistis ita fiat. Ecce sententiam sūmī regis. Itaqz frēs nolite amare plus corpus q̄z aiā ⁊ plus filios q̄z vos ipsos. Ecce enīz in ianua dies mortis ē. Tūc enīz qlz a suis excludit⁹ ab vxore dimittit⁹ a cognatis sepat⁹: ⁊ ab eisde ad sepulchru ducit⁹. O magna crudelitas. o magna admira-

Sermo. xlviii.

tio. o admirabilis infidelitas. ecce marit⁹ dī lect⁹ ab vxore dilecta relinq̄tur: filius a mře p̄icit⁹: ⁊ p̄i a filiis ⁊ filii a p̄ie sub terra recondūt. Solus ille dimittit⁹: ⁊ qlz ad p̄pa reuertit⁹ ⁊ cito obliuioni tradit⁹ tāqz mortuus a corde. Ecce fratres mūdī amicitia q̄stavi qlis ē. Nō. n. ē aliqs q̄ tñ amicū vel cognatū diligat qd p noctē vnā secū morari cupiat. Uñ ḡ hō quales amicos hēs. p qb⁹ aiāz pdis p qb⁹ deū offēdis. oēs dimittēt te oēs cito fugiet a te ⁊ i foueā triū brachiorū collocabūt te. nā cū esse m⁹ apd hostia tiberia mře caritatis sociati expectātes t̄pis trāqlitatē cā remeādi ad affricā ⁊ grā illi⁹ cui terra ⁊ mare obediūt cōpuli a pōtiano pfecto viro clarissimo q̄ de roma ad nos vidēdū uenerat: cū eodem itez reuerſi sum⁹ romā ad inueniēdū diligētī magnifica edificia ⁊ opa pagano rū. Et duct⁹ suz cū ceteris ad vidēdū cadauer cesaris.

De cura anime.

in sepulchro. Et vidi quod oio eē liuido colore ornatū putredine circūdatū: vetrē ei⁹ diruptū ⁊ vermiū p illū cateruas trāscētes p̄speri. Duo quoqz famelici in fo ueis oculoꝝ pascebantur. crines eius nō adhibebāt capiti dētes ei⁹ appebāt labijs p̄sumptis ⁊ reuelatus erat nariū fundamētū. Et intues matrē xpianissimā dixi. Ubi nā ē cesaris corpus p̄ciāz vbi magnitudo diuitiaz vbi apparat⁹ delitiaz: vbi multitudo dño rū vbi caterua baronū acies milituz vbi canes venaces: vbi equi veloces: vbi aues cātates: vbi thalam⁹ pictus vbi lectus eburne⁹ vbi thorus regal: vbi thorus impialis: vbi mutatoria vestimētoꝝ. vbi capilli solares: vbi facies decora vbi oia que sub celo sūt. te nāqz verebant⁹ hoies te timebāt p̄ncipes te collebāt vrbes te timebāt oēs. Ubi nā q̄so s̄t hec oia a quo recessit tanta iactantia. Quo iuit tua magnificentia. Et

Sermo. xlviii.

reſidit mater pietate plena. filii oia sibi pariter defecerūt qñ deficit spūs ei⁹: ⁊ re liqueſt eū captiuatū sepulchro triū brachioꝝ plenus fetore ⁊ putredine. Ea ḡ si deles xpī p̄siderate quid sumus: aiaduertite ad qd venimus p̄spicite qd iā sum⁹ Agite ḡ p̄niam filioli mei quos itez parturio: donec reformet⁹ in vos xps. Agite ergo p̄niam añqz mors inimica nāe vos aggrediat⁹ tur statuatis vob simplicē būilē. vtilē. secretā. frequētē. p̄mptā amarā lachrymosam. ⁊ festinā p̄fessionē cū ēt hora mortis oio igno remus. Nā cū in extrema egritudine fueritis frēs. o o q̄ forte duꝝ o q̄z penosū o q̄z lachryabile erit vob penitere ⁊ dolere d malis cōmissis ⁊ de bonis omissis. Quare hoc erit nisi qz illic capitur tota intētio mētis. vbi est vis doloris. Aduta enī. occurrūt ipedimēta cordis. Nāqz corpus dolet pena affligit. qz mors appropinquat intrare filios

De cura anime.

quos p̄res sūme dilexerūt
 p̄ qbus ēt se dānato existi
 māt tenebroso oculo aspi
 ciunt v̄ozes iā lachrymā
 tes cōsiderāt. mūd⁹ adhuc
 eis fiduciā p̄stat diabolus
 ne d̄ pcis doleāt fidē tribu
 it. ⁊ chirographū ifirmāti
 b⁹ p̄bet: caro n̄ deficere ad
 huc satis sperat. medici vt
 lucrent ip̄m cōfortāt: parē
 tes applaudūt. sacerdotes
 alliciūt. ⁊ sic diuites mo
 riūtur i inferno. O hō au
 disti qd locut⁹ sū: oio crede
 quid hec oia cito expieris.
 obsecro iḡr tevt añq̄z infir
 mitate graueris agas peni
 tētiā: disponas domū tuā
 fac qd fidū est. fac testm̄
 dū san⁹ es: dū sapiens es:
 dū tu⁹ es. nā si expectaue
 ris ifirmitatē: oio min⁹ vel
 blādīmētis ducris q̄ tu n̄
 vis. O hō dū iuuenescis
 dispōne domū tuā age pe
 nitētiā dilige deū nō soluz
 v̄bo. s; ope ⁊ vitate. Et si p̄
 ximū offendisti v̄bo: placa
 eū v̄bo. si scō placa eū scō
 q̄eadē mēsurā p̄cet nobis
 q̄ pepcim⁹ aliis. O hō fac

Sermo. xlvij.

pniam memorare nouissi
 ma tua vt icertū nō pecces
 reuertere ad teipm memo
 rans qd fuisti sp̄ma liqdū
 q̄ mō es vas stercozū: qd
 eris cib⁹ vermiū. Hec eni
 sunt nouissima q̄ cogitare
 dz q̄tidie. q̄ fidelis ē. o hō
 memorare nouissima tua.
 qz post mortē v̄mis nasce
 tibi de lingua p̄ pcō ligue. ⁊
 stomacho p̄ pcō gule. ⁊ sper
 mate renū scorpiones pro
 pcō luxurie ⁊ cerebro bu
 fones p̄ pcō sup̄bic. Adēo
 rare nouissima tua oiuue
 nis q̄ floride ambis ⁊ p̄gis
 capite eleuato cūcta q̄ dei
 sūt despiciēdo. Ademorā
 nouissima tua. qz terra es:
 ⁊ i terrā ibis. Ademorare
 nouissima tua qz p̄cept⁹ es
 i culpa. nat⁹ in pena viues
 i miseria ⁊ necio moreris
 in angustia. o hō cur te ia
 ctas fortitudine. Ecce nūc
 post modicū infirmaris ⁊
 deficis. Cur iflaris mundi
 sapia. Ecce q̄ stultitia est:
 ⁊ eā p̄des: ⁊ tuā prudentiā
 reprobabo: dicit dñs Cur
 iflaris scia. nūquid p̄bis

De miseria carnis ⁊ falsitate p̄ntis vite. Sermo. li.
 obscuratū est cor: ⁊ in cogi
 tationib⁹ suis euauerunt
 Nūqd traditi sūt in repro
 bō sensū. Cur te iactas ge
 neris nobilitate. Nūquid
 oīz nascēdi p̄ditio vna ē.
 Nūqd ⁊ moriēdi vna p̄cō
 Quis nobiliū vnq̄z nat⁹ ē
 sine sanguinis cruetatiōe.
 Nūqd nobilis fil⁹ cū pau
 pere p̄ eūdē dū nascit me
 tū trāsit. A regula ēt mor
 tis: nūqd p̄cit diuiti. Cur
 diuitis te iactas. Ipse. n.
 poti⁹ insidie tibi sūt q̄z ami
 citie. Nā paup̄ fere nunq̄z
 occidit q̄rit. diuiti No sp̄i
 fiduatur Ademorare o hō
 nouissima tua q̄ quottidie
 epularis: quō nudus ⁊ vte
 rom̄is venisti. ⁊ nud⁹ re
 uerteris. Ea q̄ fratres do
 mos v̄ras paup̄ib⁹ appite
 elemofinas facite volupta
 tes v̄ras rōni subiugate in
 cūctis memorātes nouissi
 ma v̄ra. vt mortat̄ nō pec
 cetis in eternū. Adiuuet at
 nos deus. sine cui⁹ volūta
 te foliū arboris nō mouet
 ad p̄ficiēdū ea q̄ placita sūt
 ei. Qui ē b̄ndict⁹ in secula
 seculoz. Amen.
 De miseria carnis ⁊ falsi
 tate p̄ntis vite. Sermo. li.
 O Vita que tantos deci
 pis de proprijs tan
 tos seduristi. tantos erce
 casti. que dum fugis nihil
 es dum videris vmbra es
 dū exaltās fum⁹ es dulcis
 es stultis. ⁊ amara sapien
 tibus. Qui te amat non te
 cognoscit: q̄ te p̄tenunt ip̄i
 te intelligūt. T i menda es
 ⁊ fugienda es. Cle qui tibi
 credunt: beati qui te contē
 nūt vera nō es vita quā te
 ostendis. Aliis ostendis te
 longā: vt perdas in finem
 Aliis breuē: vt dūz penite
 re volunt non permittas.
 Aliis largā vt faciāt quid
 volunt. Aliis angustam vt
 nō faciant bonū. Quare o
 sapiens fuge quid fugis.
 Sic enī est vita n̄ra q̄si hō
 in domo aliena. nescies q̄
 hora vel die patron⁹ dicat
 vade foras. qz non est tua
 domus in qua es. o seculū
 vanū qd nobis tāta p̄mit
 tis dū decipis. Qui tibi a
 mic⁹ voluerit eē inimicus

De miseria carnis & falsitate pñtis vite. Sermo. li.
dei pstituet amicitia seculi inimicitia dei est. Caro est que aiam pdit: caro e que recipit inimicu cum vitiis suis. Itē seminat homicidia seminat fornicationes seminat p̄cupiscētiā: seminat rixas seminat libidinē seminat furtū seminat idolatriā: seminat cupiditatē seminat supbiā & iter frēs discordiā: seminat inuidiā seminat p̄tra deū blasphemā puocat sismata irritat hereses: & itra ecclesiā dei ifert diuisiones iter populos xpianos ponit offendicula: & inter gētes pugnas & inter p̄sanguinitatē incantationes & qd̄ per̄ est: i cor da seruoꝝ dei diuersa ḡna cogitationū imittit & oia q̄ mala sūt i hoc mūdo caduco. pessimo & nephando: & quasi orta sub oivelocitate transit. Carnis ē p̄tātē h̄s diabolus & nō aie dicente dño ad diabolū de beato Job. Do tibi illū in p̄tate. sed n̄ aia ei. Caro misera grauat aiam caro vana demergit i infernū. Caro ini-

mica est aie: q̄ si inimica n̄ eēt nō vtiq; dilexisset isti? seculi vanitatē. & vitavana nō frueret. O vita atrocissimā quā hūiores tumidāt dolores estuāt: aeres morbidant: esce infiat: ieiunia macerāt: ioci soluiūt tristitie p̄sumunt sollicitudo coartat: securitas ebetat diuitie supbiūt: paupertas eicit iuuetus extollit: senect̄ incurrat. frangit ihermitas meror consumit & sup his oib̄ mors atrocissima succūbit vim furibūda o caro cū deformitate dep̄ssa illā debuisti vitā amplecti. q̄ i eter nitate cōsistit: vbi vita est sine morte: vbi iuuetus sine senectute: vbi lux sine tenebris. vbi gaudius sine tristitia: vbi nobilitas & voluntas sine iniuria: vbi regnū sine cōmutatiōe. Hec sunt septē q̄ p̄seq̄ debucraf o caro miserabilis q̄re negasti dū viueres: sic p̄seuerasses bona & quibuslibet bonis puata nō fuisses: si bñ egisses. illuc eni p̄manfisses vbi ē gaudiū semp̄-

De miseria carnis & falsitate pñtis vite. Sermo. li.
ternū vbi imarcessibilis ē gloria: vbi inecorruptibilis est & incōpabilis delectatio vbi r̄ps ap̄loꝝ & p̄phetarū & scōꝝ oium cū iocūditate ēt cū letitie cū sanctis angelis canētibus laudes deo vbi delectatio oiuꝝ bonorū. Hec oia bona delictabilia p̄ hui? seculi prauitates sp̄reuisti. Ecce post finē q̄zuis iu limo terre māciperis hēs inimicitias. i. corruptiōne fetore & v̄mē & dissolutionē fetoris p̄tis vt viuetes de te exēplū accipiant: qd̄ fuisti: & quid ē v̄mis & p̄sumeris postremo v̄o i finem p̄p̄ nouissimapp̄ redeūt: aiaz. i. vitā in corpe in q̄ pus fuisti sup p̄licis eternis mācipabis & simul cū aia dānaberis. O misera vita q̄ caro p̄seq̄tur & p̄cupiscit corpe opat̄ Caro aut̄ cū satiat̄ affluen-
tissimis cibus & potibus & delectatōib̄ hortatur oia mala facere. Caro puocat homicidam: caro p̄petrat adulteria: caro p̄mittit rixas: & scādala: caro inserit ebrietatē: caro portat oēs p̄cupiscētiā hui? seculi. O caro misera qd̄ hēs qd̄ agis qd̄ tm̄ grauas aiaz q̄ nihil desiderat nisi deo seruire. Tu o caro misera nō sufficit tibi p̄ditio tua q̄ adhuc es aie q̄ a carne p̄cipis cōtraria. Caro mala. qd̄ q̄ris qd̄ desideras. Ad̄ eni poterit sine te aia iudicari i die iudicii. Caro misera & putribilis. & oi s̄q̄lore p̄cōꝝ plena: qñ viua eras pulchra eras & sol splēdida ut luna & oculi tui micabāt ut stelle & crines tui lōgeui: & vngebat te p̄ciosis unguētis vestib̄ utebaris optis: & i cibis tuis & potib̄ p̄debas aromatu multitudine. Et scito aia dū corpe tenebro sū & fetidū reficiebas atq; fouebas: escas v̄mib̄ p̄parabas. Ad̄emorare debuisti q̄ a factore & opifice tuo audieris cū p̄m̄ peccatū cōmifisti. Terra es inqt̄ & in tra reuerteris. Et Job audi dicētē nud̄ egressus sū d̄ vtero m̄ris mee. & nud̄ reuertar illuc. audi etiā

De miseria carnis & falsitate pñtis vite. Sermo. li.
Itaiā vaticinātē de sensū
est pplis. Caro misa & ne-
fanda: audi paulū aplūm
p̄dicatōrē egregiū dicētē,
nihil intulim⁹ i hūc mūdū
nec auferre qd̄ possum⁹ ni-
hil aliū caro misa nisi p̄cō
rū sarcinā secū portat. non
nisi p̄ carnē aia peccat. aia
quō p̄t videat. Aia n̄ra car-
cerē patit: caro eā t̄z iclūsā
Aia clamat ad dñm nō ca-
ro q̄ i malitia pseuerat. aia
remediū aliū nō h̄z: nisi
tollat carne: & caro rediga-
tur i puluerē. tollat eivmū
& det ei aq̄: auferat ei san-
guis & det ei hūor terren⁹
O caro misa qd̄ d̄ te ageť
qn̄ a te egrediar. & vita a te
recedet. Tu sola i vtero & i
sinu terre iacebis: & aliqd̄
nūq̄z mācipis: bēbis in te
hereditatē pessimā. i. cor-
ruptionē fetorē & vmes.
Ecce q̄ acq̄suisi struz vīua
eras ecce qd̄ possides dū i
sepulchro iaces. Nō potui-
sti te ieiunij i cinere & cili-
tio hūiliare. In p̄petuo cū
aia salua fuisses si ei credi-
disses. qz n̄ bñfacē p̄t: nisi

alijs bñfeceris. hoc est nisi
corp⁹ p̄ abstinentiam afflixe-
ris aiaz saluare n̄ poteris.
Audi qd̄ creator n̄r dicat
ad carnē. O ingt mea crea-
tura ego te ex limo t̄re pul-
chrā & lucidā assūpsi ima-
ginē meā in te pdidi: spira-
mē vite tribui aiaz inuisibi-
lē tibi p̄cessi immortalitatis
tunica te indui in paradiso
voluptatis te collocaui: vi-
ta angelica p̄fruebaris: ci-
bos & delectabilia iocūdi-
tatis p̄tēplaberis: & oia q̄z
ta creau i tua dñatōe hu-
miliau: & affluentes diui-
tias dedi isup & oia ligna
paradisi tibi subtr̄erāt & p̄
vno v̄tito qd̄ ibidē cōcedi-
sti ecce vbi cecidisti. s. d̄ pa-
radiso i isernū d̄ luce ad te
nebras d̄ amenitatis & io-
cūditatis leco ad chaos et
ad oia obscurissima mala
d̄ delectabili odore nūc pu-
tre die & pudore māciparis
p̄ esca angelica i cibo v̄mi-
b⁹ sub iaceb p̄ immortalita-
tis veste corrupto iduta es
vestimēto. Ecce q̄z cōcessi
abstuli vitas subtrari: & in

De salu te anime.
miserā & putribilis caro in
inferno māciperis: vbi est
flet⁹ & mugit⁹ atqz vlulat⁹ i
sup stridor dētūz: & teteria
torrēta. & q̄ pi⁹ ē: p⁹ vmes
& fetorē & sūptōz postea i
puluerē redacta. O caro q̄
igni i extiguibili mācipis.
audi aiam dicētē ad corp⁹
Ego d̄ celo veni a dō p̄ces-
sa tibi. Nā tu de terra es.
Adeli⁹ ē vt mecū ascendas
ad celum q̄z tu me trabas
ad isernū. Dū viuim⁹ & su-
m⁹ i vnā opemur manib⁹
qd̄ bonū ē. i. elemosinas &
ieiunia & castitate & i bosp̄i-
talitate egenoz: & i nudita-
te paup̄oz: & in oib⁹ opib⁹
vt p̄ bonam opationē quā
agim⁹ ascēdere ad celestia
valeam⁹ vbi nō iā solutiōe
corp̄is. s̄ i corruptōis veste
iduamur vbi nō iā fetor. s̄
odor suavis sim⁹ vbi nō iā
tenebr̄e. s̄ lux p̄petua mi-
cat. vbi nō iā v̄mū multi-
tudo. s̄ catua angeloz & i
m̄crabilia milia sc̄oz & p̄
p̄betaz: oium chor⁹ cū sc̄is
āgelis hymnū dō incessant
capunt cū ipsis nos faciat

Sermo. liij.
eterna gaudia p̄cipe xp̄s q̄
cuz p̄c̄ & spū sc̄o viuit & re-
gnat i secula seculoz amē.
De salute aie. Sermo. liij.
Clantū ad aie n̄re de-
sideriū p̄tinet fr̄es ca-
rissimi: volūtatis n̄re ē: vt
ad vos regr̄edōs fr̄q̄nter
veniamus. s̄ necitas t̄pis
m̄ltū v̄im⁹ i colūes nos ve-
nire meruim⁹. & iō qz d̄ cōi-
corp̄oz s̄aitate gaudem⁹ d̄
aiaz salute q̄va sal⁹ ē i q̄stū
dñs d̄derit colloq̄mur. Iō
fr̄es ad imaginē disci sum⁹
& dō donāte itelligam⁹ q̄
sit desiderāda p̄ria: q̄ sit v̄a
bitudo q̄va vita q̄ p̄fca s̄ai-
tas. q̄ sit et̄na felicitas s̄z it⁹
i corde dō ispirate coḡsca-
m⁹. Nō se excusare potit
vt dicat n̄ noui l̄ras. iō dei
p̄cepta itelligē n̄ possū. qz
q̄ l̄ras n̄ nouit: qd̄ sit aut n̄
sic itelligere d̄z. Interro-
get hō p̄sciam suā & alloq̄-
tur sc̄ip̄m & dicat sibi suis
v̄bis o hō qz es aut vbi
es & vñ venisti. Et respon-
de tibi. Nemo sum: & dei
creaturam me eē cogno-
sco. Iterū interroga: & di-

De salute aie.

Quid in te hēs: aut ex qb⁹ reb⁹ te factū eē cognoscis. Rñde ⁊ dic: ex ala ⁊ carne me p̄stā cogitō. Quid i te ex his duab⁹ reb⁹ meli⁹ habes. Rñde. sine dubio ani mā meliōrē hēo q̄z carnē. Optic ⁊ ordine. Itio rñdisti ⁊ dixisti t: aiaz meliōrē hēe q̄z carnē. Dic mihi adhuc Ubi es o hō. Rñdebis. in mundo. Postea vero ubi eris in secula seculorū. Justissime rñdisti ⁊ uey dixisti. fac mō rōnē uite tue. esto iudex iustus. Ex oib⁹ reb⁹ q̄s dedit tibi d̄s sua carni tue vñ sustētet i mūdo ⁊ reponē aie tue. vñ imppetūū uiuat i celo. Attēdi te diligēter p̄sciaz tuā ⁊ vide si tātas res aie tue repositi i celo q̄stas hēs corpori tuo i mūdo. si tot solidos repositi i celo q̄stos tibi seruasti i mūdo. vide si tot modios tritici. si tot amphoras uini p̄ elemosinas in paradiso. vñ uiuat aia tua repositi: q̄stū tibi repositi. vñ uiuere possit caro tua i mūdo. cū ḡ ista di

Sermo. lii.

ligēt attēderis ⁊ p̄siderās sapiēter uides te p̄pe totaz libraz carni tue seruasse in mūdo: ⁊ unā unciā repositi i celo erubescē ⁊ cito ad p̄nie medicamēta cōfuge. qz inceptū i teip̄z iudiciū iudicasti. Aliud uex dixisti ⁊ aliō opib⁹ p̄fecisti qz totū carni n̄ solū fidelit̄ s̄ ēt infidelit̄ deputasti. Nescio si ap̄d te p̄clitē iudiciū tuū. qñ iter aiam ⁊ carnē tuā in q̄ sūt iudicia tua Et ibi iustū iueniri potero q̄ in teip̄z iniquū eē cognosco. Et nūc certe nutrī carnē ornā carnē aliq̄tiēs iebriam⁹ nos ⁊ nimīū delitiosē pascim⁹ carnē q̄s uelim⁹ paucos mēses aut ānos uermes deuoraturi sūt i sepulchro: ⁊ p̄tēnim⁹ aiaz q̄ deo ab angelis p̄sentat̄ in celoz. o q̄z dura erit aie peccatrici ⁊ q̄z intolerabilis hora illa qñ uiderit bonā aiaz reges recipere paradiso se No torqueri i eterno supplicio. ḡ cōfiderate frēs carissimi si maiore certe uel eq̄lē p̄tē aie fa

De salute aie.

aiam⁹. nō. n. foris i corpe. s̄ itus i interiori hoie sci sum⁹ ad imagines dei. Caro enī n̄ra d̄ limo terre formata ē. nūqd iustū ē ut limus terre imagini p̄ponat̄. Caro enī d̄z s̄uire. ⁊ aia ipare ista d̄z exercē iperū ⁊ illa suba s̄uire. In oib⁹ xp̄ianis bōis aia d̄nat̄: ⁊ caro s̄uire p̄pellit̄. In p̄cōribus No ⁊ amatorib⁹ hui⁹ mundi uerso imo p̄uerso ordine caro erigit⁹ ⁊ aia hūiliatur illa delitiis pascit⁹ ⁊ ista fame torquet⁹: illa luxuriat⁹ i vestib⁹ p̄ciosis ⁊ ista uix i veterib⁹ iuoluit⁹ p̄anis: ⁊ si i p̄cis fuerit obnoxia eter no iudici p̄sentat̄. ⁊ tūc ei⁹ Na ignomina appebit. nā cū ala i corpe suo capē eē d̄z q̄cūqz carnē d̄litus aut uoluptatib⁹ n̄m erigit: nutrit fouet ⁊ palpat: aiaz No de spicit ⁊ p̄tēnit: pedes leuat in alto ⁊ caput ip̄imit i profundo. Et q̄lis est iocalis hoium. q̄ iuersis pedibus ambulare v̄i talis ē in oculis angeloz cui caro p̄pria d̄nat̄. Sicut ḡ supradixi:

Sermo. liij.

fecit nos de⁹ ad imaginē ⁊ similitudinē suā. ⁊ cū deberet in nob hō interior d̄nari: in tm̄ deū p̄tēnim⁹: ut imaginē dei misabili limo s̄uire faciam⁹: ⁊ hoc ē iniquū iudiciū: ut carnē nostrā aie p̄ponam⁹. S̄z hoc oēs homines recto iudicio nō faciūt. Adulti. n. sūt honesti sobrii: ⁊ hūiles: misericordes: casti i q̄bus aia t̄z iperū: ⁊ caro subiecta seruit. Et iō rogo vos frēs attendat vnūq̄sqz p̄sciam suā ⁊ si illi d̄natur caro: cito erigat d̄nam ⁊ stimulet ancillā: ut nō caro vincat aiam ⁊ ad luxuriā trahat. s̄z imagistra carnē suā regat ⁊ p̄vias castitatis ⁊ iustitie ducat. Qui No i se sentit aiaz d̄nari teneat cū dei adiutōrio discipline p̄tēnitā: ⁊ p̄freta pelagi h⁹ mūdi ita nauigiū corporeū uitate gubernate p̄tēdat: ne iterfluat⁹ iustitie naufragiū incaut⁹ incurrat. Ut. n. aḡsca ē qz ex nob i uitate aia d̄netur. d̄ suba n̄ra uictū nob sufficiēt ⁊ uetitū simplicē.

De salute anime.

reseruem? .7 qd apius
ds dederit aie i etna bntu
dme p elemosina pauper
reponam? : ne forte cu car
ne nfas ornamenti sponi
m? .7 multis delitis sagina
m? parte cu illo diuite pur
purato .7 no cu lazaro ha
beam? . Scitis . n . vt i euā
gelo frequer audistis . q
diues ille q epulabat qti
die splēdide .7 purpura idu
ebat .7 bisso . post de corpe
erit .7 sepult? ē i inferno .7
ibi i ter flāmas aq gutta et
locū refrigerij reqsuiit : .7 i
uenire n̄ meruit . Ecce cui?
caro luxuria .7 epulat i se
culo qles diuitias iueniet
in inferno . Lazarus No q
nec diuitias nec ornāta
hūt i seculo post mortē in
scia brae regeuit gremio .
Sic ḡ supradixi frēs caris
simi refrenem? gulā n̄ am
7 victū ac vestitū simplices
carni ur̄e i hoc seculo p̄pa
remus : vt remaneat aliqd
qd i futuro seculo aie repo
nam? . Qd̄ pitura gula cu
pit reseruet elemosine : or
namēta q̄ luxuria ac suavi

Sermo . liij .

tas regit i mūdo misicor
dia .7 Virtas reponat i celo
Si ornati volum? eē . q̄ra
mus ornamenta . vñ nemo
ornat idign? . Si delicias
p̄cupiscim? . nō q̄ram? car
nales ac trāsitorias ex qb?
stercora p̄ficiāt i mūdo . s̄
magis spūales .7 eternas .
vñ angeli epulat in celo .7
si forte q̄ris q̄ sint ille deli
tie : audi apostolū dicētes .
qd̄ nec ocul? vidit nec auris
audiuit . nec i cor hois ascē
dit q̄ p̄pauit dñs diligēt?
se adhuc q̄ris .7 iterrogas
qd̄ sit hoc . Si vis vez ag
scere . ds ē delitie tue . req
es tua gaudiū tuum . felici
tas t̄na refrigeriū tuū ame
nitas tua .7 qd̄ qd̄ ē scē pos
sit desiderare aia tua : totū
tibi ds erit . Sic bt̄s apls
dicit . Et erit ds oia i cib?
Auaie audi me . qd̄ tibi suf
ficat . si ds tibi non sufficit .
Si ḡ ista oia d̄sideratis pa
radisi reges q̄rite p̄ eterna
bitudine suspirate . vñ nō
erit amic? . vbi nō irat ini
micus . vñ nec bon? p̄t cri
re aliqn̄ nec mal? villo mō

Sup psalmo ds deoz dñs locut? ē . Sermo . liij .

introire . Ad istā ḡ p̄mā or
nati bōis opib? festinem?
vt dū elemosinā paupib?
dederim? ad celestia regna
puenire possim? . Ad q̄ ille
nos p̄ducatur q̄ ē b̄ndict? i se
cula seculoz . Amen .

Sup psalmo ds deoz dñs locut? ē . Sermo . liij .

Nemo frēs carissimi
falsa securitate se de
cipiat : .7 putet añ tribunal
p̄i nō eē v̄tuz : nec reditu
m̄ . d̄fcis p̄p̄i rōne veniet
eni dñs ds nr̄ .7 nō silebit .
Adō . n . filere d̄r qz adhuc
vindictā suspēdere v̄r hec
fecisti et tacui . qd̄ ē tacui :
nisi nō iudicauī securitatē
meā distuli . paciētā tibi p̄
rogauī . p̄niam tuā diu ex
pectauī . hec fecisti .7 tacui .
ego ar̄ cū adhuc expectarē
vt te penitēt tu .7 me .7 apls
audire p̄tēp̄sisti . Qz s̄z du
ritie cordis tui .7 ipenitens
cor thesaurizasti tibi irā in
die ire .7 reuelatōis iusti iu
dicii dei suspicat? es iniqz
q̄ ero tui filis . Pax ē . q̄a
malescā tua placēt tibi pu
tasti placē mibi deū qz nō

stati pateris vltorē vis tenē
pticipē .7 tāqz corruptū iu
dicē p̄desociū vis h̄re d̄ ml
tis q̄ rapuisti puas elemosi
nas faciēs : .7 adhuc pcā n̄
deserēs : q̄si corrupto iudi
ce putaste posse redimē cū
si ē totū dares .7 pcā ipa n̄
desas teipz decepis pecu
niā p̄dēdo .7 pcā nō redimē
do . sū spicat? es iniqz q̄ ero
tui filis arguā te : Qñ v̄ciet
n . dñs ds nr̄ .7 n̄ silebit : ar
guā te .7 qd̄ faciā arguēdo
te . Quid faciā tibi . mō te n̄
vides faciā vt videas te qz
si te vidēs .7 displicēs tibi .7
placeres mibi . qz v̄o te n̄ vi
deris placuisti tibi . displi
cebis tibi .7 mibi . mibi cuz
iudicabis tibi cū ardeō . qd̄
n . tibi faciā inqt . Cōstituā
te añ faciē tuā qd̄ . n . vis la
tere teipz i dorso tuo ē tibi
nō te vides : faciā vt videas
te . Qd̄ tu p? dorso tuū po
suisti ego ponam añ facies
tuā n̄ vt corrigas te . s̄z vt e
rubescas . mō . n . frēs caris
simi oēs amatores luxurie
7 q̄ cū d̄lectatōe faciūt inq
tatē pcā sua p? dorso eiciūt

Sup psalmo d's deoꝝ dñs locut' e. Sermo. liij.
Si No aliqd bōi casu aliq
vel p aliqb' occasione fece
rit añ se ponunt ⁊ inde assi
due gloriā ⁊ dicunt. ego
illū libaui. ego illi bñ feci.
ego illi tñi dedi ⁊ dū bona
q' p illos facit d's sibi assi
gnant p vanitatē pdūt q' p
elemosinā acgrere vident
ac si añ tribunal xp̄i pditis
bonis q' añ se hēbāt pctā q'
post dorsū piacerāt añ eo
rū faciē puocāt: ⁊ sine vllō
terio suppliciuꝝ sustinebūt
q' sibi dū viuerēt noluerūt
puidere remediū: vt faciūt
illi q' plus diligūt pñtia q'
futura. Qui No d' aie sue
salute attēti' cogitāt econ
trario faciūt. bona q' cūq'
fecerūt post dorsū piciūt:
mala q' cūq' subreperint
añ oculos ponūt vt dū de
ipsis i pñti secl' o erubescūt
⁊ vulnera curare ⁊ mortua
suscitare: ⁊ sordida abluē
tota deuotōe p̄tēdūt: cū i
die iudiciū añ tribunal xp̄i
venerit mala q' añ faciē suā
posuerūt ⁊ bōis opib' redē
pta sūt auferēt. bōa No q'
pp vanitatē p' tergū p̄iece

rāt: añ oculos collocabūt
⁊ merēt audire. Venite tñ
dci pñs mei p̄cipite regnū
Venite dñs d's n'r ⁊ nō sile
bit. Et tūc arguet qñ core
ctōis loc' nullus erit. Sta
tuā te ingt añ faciē tuā mō
g' tu sicut iā supra deū est
qs talifes: fac qd dñs tibi
minat' facē. Dollete a dor
so tuo ubi te uidere nō vis
dissimulās scā tua: ⁊ p̄sti
tue ea añ te. Ascende tribu
nal mētis tue: esto tibi iu
der: torqat te tior: rūpat cō
fessio dic dō tu. Qm̄ iugta
tē meā ego cogisco: ⁊ pec
catū meū p̄tra me e semp.
Qd erat post te fiat añ te:
cū factū fuerit añ te punia
tur a te ne tu postea a deo
iudice has ante te. ⁊ nō sit
q' fugias a te. Intelligite at
hec q' obliuiscemini deuz.
Nō cogitabas de vita tua
mala. Intellige q' oblitus
es deuz ne qñ rapiat sicut
leo ⁊ nō sit q' eruat. Quid e
sic leo. sicut potēs sicut for
tis. sicut ille cui nemo resi
stere pōt. Illi. n. qs supra
dixim'. i. amatores mūdī

De cōi vita clericoz ex sui dispōne. Sermo. liij.
amore suo deū amare vidē
tur. ⁊ lōge aliud ab opib'
exercef' s' illō q' ait pp̄ba
Populus hic labiis me
bonerat. cor at' eoz lōge e
me clamat illis spūs scūs
Deōi at' dixit d's. Ut qd
enarras iustitias meas et
assumis testm̄ meuz p os
tuū tāq' si dicēt. nihil tibi
pdest q' laudas deū. illis
eni q' bñ viuūt pdest q' deū
laudāt. Tu at' si laudas ⁊
peccata nō defis nihil tibi
pdest. Ut qd deū laudas
audi scripturā dicentē. nō
est speciosa laus i hore pec
catoris. Si eni male viuīs
⁊ bene doces nō deū lau
das. g' audite q' bñ viuītis.
Sacrificiū laudis honori
ficabit me nemo offeret mi
bi hoc sacrificiū ⁊ malus e
nō dico nō mihi hoc offe
rat malus. sed nemo mihi
hoc offert mal'. q' eni lau
dat bon' e q' si laudat ⁊ bñ
viuit. Qui laudat nō soluz
lingua laudat. sed ⁊ lingua
cuz vita p̄sentit. ⁊ iō rogo
vos frēs carissimi q̄stum
posū cū dei adiutorio stu
deam' ⁊ quō deū laudam'
vocib' sic ⁊ bōis opib' col
laudem' meli' e tacef' ⁊ bñ
facere i' deum laudare ⁊
peccata p̄mittere. Qui enī
laudat deū vita sil' ⁊ lingua
vocib' pari' ⁊ bōis opib'
dupli i se puocat grās dei
si. n. nō valet deū laudare
vocib' laudet bōis opibus
assiduīs oꝝomb' icis cogi
tatōib'. sic eni diligēter at
tēdam'. vt i hoc seculo cū
secura p̄scia deuz laudare
possim'. vt i futuro eternū
gaudiū felicif' iueniamus.
Incipit sermo p̄mus sc̄i
p̄is n'r Augustini d' cōi. vi
ta clericoz ex sui dispōne.
Sermo. liij
P̄pter qd volui ⁊ ro
gāui hesternā die. ⁊ hodie
frequēt' p̄ueneritis: hoc e
qd dicturus sū vobiscū vi
uim' ⁊ pp̄ vos viuim': ⁊ i
tēno votūq' n'r m' e: vt ap̄
xp̄m vobiscū sine fine viu
m'. Credo at' añ oculos ue
stros eē p̄uersatōz n'rāz: vt
⁊ nos dicē fortassis aude
m' q̄uis multū illi ipares
qui dixit. Imitatores meī
ioi.

De cōi vita cōicoꝝ ex sui
estote sic ⁊ ego xpi. et id no
lo vt aliqꝝ d vob inueniat.
male viuēdi occasionē. p-
uidem? n. bōa: vt ait apls
nō solū corā deo sꝛēt corā
oibꝝ hoibꝝ pp nos ꝓscia
nꝛa sufficit nob pp vos fa-
ma nꝛa n̄ polui sꝫ poleꝛ dꝫ
i nob. Tenete qd̄ dixi atqꝫ
distiguite. Due sꝫ res ⁊ cō-
scia ⁊ fama. Cōscia tibi fa-
ma pꝛio tuo. Qui fides cō-
scie sue negligit famā suā
crudel̄ ē. marie i loco isto
positus. d̄ q̄ dicit apls scri-
bēs ad discipulū suū. Cir-
ca oēs tēpꝫ bonoꝝ opēꝫ
pbe erēplū. Ut ḡ vos non
diu teneā: p̄serti qꝫ ego se-
dēs loqꝫ: vos stādo labo-
ratis nostis oēs aut pene
oēs sic nos viuere i ea do-
mo q̄ dꝫ domꝫ ep̄i vt q̄stū
possumꝫ imitēur eos scōs
d̄ qbꝫ loqꝫ lib̄ actū aploꝝ
Nō dicebat aliqꝫ pꝛiū.
sꝫ erāt illis oīa cōia. qꝫ for-
te aliqꝫ vꝛm sūt n̄ tā diligē-
tes uite nꝛe scrutatores ut
hāc nouerit quō volo uos
nosse. dico qd̄ frequēter vi-
ri. Ego q̄ deo ꝓpitio vide-

dispōne. Sermo. liiij.
tis ep̄m vꝛm. iuuenis veni
ad istā ciuitatē ut multi. ue-
strū nouerunt ⁊ q̄rebā ubi
ꝓstruerē monasteriū ⁊ ui-
uerē cū fr̄ibꝫ meis. sp̄e qꝫ
pe oēm seculi reliqꝫrā. ⁊ qd̄
eē potui eē nolui: nec tñ q̄-
sui eē qꝫ sū. Elegi i domo
dei abiectꝫ eē magis q̄z hi
tare i tabnaculis ꝓcōu. ab
eis q̄ diligūt seculū segre-
gari me. sꝫ eis q̄ p̄sūt pplis
nō me coeꝫui. nec i ꝓuitio
dñi mei supioꝛē locū elegi
sꝫ inferioꝛē ⁊ abiectū: ut pla-
cuit illi dicere mihi ascēde
sursum. Usqꝫ adeo timebas
ep̄atū. ut qm̄ cepat esse ali-
cuiꝫ iā momētū ter ꝓei ser-
uos fama mea. i q̄ loco sci-
ebā n̄ eē ep̄z nō illo accede-
rē cauebā hoc ⁊ arguebā
q̄stū poterā: ut i loco hui-
li saluarer si i alto piclita-
rer. sed ut dixi dñō suꝫ cō-
tradicare non dꝫ. Veni ad
istā ciuitatē pp̄ uidendum
amicū quē putabas me lu-
crari posse deo ut uobiscū
eē i monasterio. Quasi se-
curus pueni. qꝫ locꝫ hēat
ep̄m ap̄bensus ⁊ ꝓsbyter

De cōi vita cōicoꝝ ex sui dispōne. Sermo. liiij.
factꝫ p hunc gradū pueni
ad ep̄atū nō attuli aliqꝫ:
nec ueni ad hāc ecclesiā ni-
si cū bis idumētis qbꝫ illo
ꝓuectiebar. Et qꝫ hic di-
sponebā eē i monasterio cū
fr̄ibꝫ cognito instituto ⁊ uo-
lūtate mea bte memorie se-
ner. Valeriꝫ dedit mihi or-
tū illū i q̄ ē nūc monasteriū
Lepi bōi ꝓpositi fr̄es colli-
gere cōpares meos: nihil
hntes sic nihil hēbā ⁊ imi-
tates me: ut quō ego tenuē
paupertatē meam uēdidi: ⁊
paupibꝫ erogari sic fecerit
⁊ illi q̄ mecū eē uoluisent
ut de cōi uiuerimꝫ. Cōe at
nob erat magnū ⁊ uberri-
mꝫ f̄dium ipse dꝫ pueni
ad ep̄atum: ⁊ uidi nece hēe
ep̄m exhibere humanitatē
assiduā qbuscunqꝫ ueniēti-
bꝫ siue transeuntibꝫ. Nō si
nō fecisset ep̄s i humanꝫ ei
cerer. si at ꝓsuetudo ista in
monasterio ꝓmissa eēt ide-
cēs eēt. ⁊ id uolui hēe i ista
domo ep̄i meꝫ monaste-
riꝫ cōicoꝝ. Ecce quō uini-
mꝫ. Nulli ꝓꝓriꝫ i societa-
te nꝛa hēe sꝫ ⁊ si qui habēt

faciunt qꝫ nō licet bñ autē
sentio de fratibus meis ⁊
semper bñ credens ab hac
inquisitione dissimulaui:
quia ⁊ ista querere: quasi
male sentire mihi videbat.
Noueraz enim ⁊ noui oēs
qui mecum uiuerent nosce
ꝓpositū nostrū: nosce le-
gē uite nostre. Venit et ad
nos ꝓsbyter ianuarus qui
videbat sua honeste erro-
gando quasi consumpsisse
sed nō ꝓsumpsit. Remāsit
ille quedā pars pecunie. i.
argentū: qd̄ diceret esse fi-
lie sue: filia ipsius deo ꝓ-
pitio i monasterio femina-
rum ⁊ bone ⁊ spei est. Su-
bernet illā dñs ut impleat
que de ea iaz speramus in
illius misericordia: nō eiꝫ
meritis. Et quia infra an-
nos erat ⁊ de sua pecunia
nihil facere poterat: q̄uis
ei uideremus fulgoreni ꝓ-
fessionis. tñ lubricꝫ time-
bamus etatis factus est ut
ipsum argētū quasi puella
seruaret: ut eꝫ ad legitti-
mos ānos ueniret faceret
inde quod uirgines cbr̄st̄

De cōi vita clericorū ex sui dīspōne. Sermo. liiij.
deceret qñ optie iā facere
posset. Dū hec expectāt ce
pit ille mortū p̄p̄m̄re: qui
diu tāq̄ d̄ suo iurās quia
ipsi⁹ erat nō filie: testm̄ fe
cit testm̄ in q̄s fecit p̄sbyter
soci⁹ n̄ nobiscū manēs. d̄
ecclia viues cōez vitā p̄fi
tēs: testm̄ fecit: heredes in
stituit. O dolor illi⁹ societa
tis o fruct⁹ nat⁹ nō d̄ arbo
re quā plātauit dñs. sed ec
clesiā scripsit heredē. Mo
lo mūera ista: n̄ amo ama
ritūdis fructū. Ego illum
dō q̄rebā societate p̄fessus
erat hāc teneret: hāc exhi
beret nihil h̄et testm̄ n̄ fa
ceret h̄eat aliqd nō ten̄m
sociū q̄si dei pauperē finge
ret. Adagn⁹ inde mibi do
lore fr̄es. Dico caritative
pp̄ hūc dolore statui here
ditate ipsā i ecclesia nō sus
cipe. filioz ipsi⁹ sit q̄ reli
qt ipsi: ide faciāt qd̄ volue
rim. Cū. n. mibi qz si eā su
scepō i isto scō qd̄ mibi di
splicz. q̄ d̄oleo ei⁹ p̄riceps
ero. Hoc volui n̄ latere ca
ritate v̄ras. filia ipsi⁹ i mo
nasterio seiax ē fili⁹ ipsi⁹ in

monasterio viz ē ābos ex
heredauit illā cū laud̄ istū
cū elogio. i. cū vitupatiōe.
Cōmēdauit āteccleie ut n̄ ac
cipiāt ip̄sas p̄uiculas q̄ p̄
tinēt ad exb̄r̄datos: nisi cū
ad triaz etate puenerit. hoc
eis refuat ecclia. deide litē
dimisit iter filios suos i q̄
laboro. ¶ Duella dic̄ meus
ē nostis. qz hoc dicebat sp̄
p̄r̄ meus. ¶ Duer̄ dicit cre
dat̄ p̄ri meo: qz moriēl̄ mē
tiri nō potuit. Et ista p̄ten
tio: q̄le malū est. s̄ si pueri
isti sui desūt litē hāc iter il
los cito finimus audio il
los ut p̄r̄ q̄ forte meliue q̄s
p̄r̄ ip̄soz. Videbo qd̄ sit iu
re sic d̄s voluerit cū paucis
fr̄ib⁹ h̄delib⁹ honoratis dō
pp̄itio de nūero v̄ro. i. de
plebe ista. Audio iter illos
cāz q̄ sic dñs d̄dauēit finio
L̄ n̄ rogo vos: nemo me re
p̄h̄dat. qz ei⁹ h̄r̄ditate no
lo qz suspiciat ecclia. p̄rio
qz factū illi⁹ detestor: dein
de qz institutū meum multi
laudāt. qd̄ dicitur sū. sed q̄
aliq̄ rep̄h̄dūt. Cūrisq̄ sa
tisfacere valde difficile est

De cōi vita clericorū ex sui dīspōne. Sermo. liiii.
audistis mō cū euāgelium
legeret. Lecinim⁹ vobis q̄
nō saltastis lamētauim⁹ q̄
nō planxistis. Venit ioan
nes neqz māducans neqz
bibēs: q̄ dicūt demonum
h̄z. Venit fili⁹ hois mādu
cans q̄ bibēs: q̄ dicūt. ecce
hōvoraq̄ q̄ potatoz vini pu
blicanoz q̄ peōz amicus.
qd̄ ḡ facio iter illos q̄ pa
rant me rep̄b̄ndere q̄ de
tes i me ducere: si suscepō
hereditates eoz: q̄ filios
suos irati exheredāt. Itēz
qd̄ sū factur⁹ eis qd̄ cāto
q̄ nō volūt saltare: q̄ dicūt
ecce q̄re nemo d̄dat ecclie
bypponēsi aliqd̄ ecce q̄re
nō eā faciūt q̄ moriunt̄ he
redē. qz ep̄s Augustinus d̄
bonitate sua. laudando. n.
mordēt labijs mulcēt den
tem figunt: donat totum
non suscipit. ¶ Plane susci
pio: p̄fiteoz me suscipe ob
latōes sanctas. Si q̄s aut̄
irascit̄ filio suo: q̄ moriens
exheredat eū si viueret nō
eū placerē: nō ei⁹ filiū suū
reconciliare deberē. Quō ḡ
tū filio suo volo vt h̄eat pa

cem cui⁹ appeto heredita
tē. s̄ plane si faciat q̄ sepe
hortat̄ sū vnū filiū h̄z. pu
tet x̄pm̄ altez duos h̄z x̄p̄s
tertiū decē h̄z x̄pm̄ vndeci
mū faciat: q̄ suscipio. Qz ḡ
feci hoc i q̄busdā reb⁹: iaz
volūt bonitate meā vel cō
mēdationē fame me i aliō
Ntere: vt i alio mō me rep̄
b̄ndāt. qz oblatōes deuo
toz hoium nolo suscipere.
Cōsiderēt q̄: multa susce
periz qd̄ op⁹ ē ea nūerare.
Ecce vnā dico filij Junia
ni hereditatē suscepī. Qua
re qz sine filijs defunctis ē
bonifacij hereditatē susci
pere nolui nō mia. s̄ timo
re. Nauculam nolui eē ec
clesiā x̄pi. Multi sūt qd̄ q̄
ēt d̄ nauib⁹ acq̄rūt. tñ vna
tēptatio eēt si iret nauis et
naufrageret. Noies ad toz
mēta daturi eramus vt de
submersione nauis fm̄ cō
suetudinē q̄reret: q̄ torque
rent̄ a iudice q̄ eēt de flu
ctibus liberati. sed nō eos
darem⁹. Nullo pacto enī
hec facere deceret eccliaz.
Onus ḡ fiscale p̄soluerit.

De cōi vita clericorū ex sui dispōne. Sermo. liiij.
Ied vñ p̄solueret. Entbecā nobis h̄re nō lz. Non enī ē ep̄i fuare auz ⁊ reuocare a se medicātis manū. Quoti die tā multi petūt tā multi gemūt: tā multi nos iopel̄ lterpellāt vt pl̄es tristes rell̄ quiam⁹. qz qd̄ possim⁹ da re oib⁹: nō hēm⁹. Nō habem⁹ ḡ entbecā p̄ naufragiū ḡ hoc vitādo fecim⁹ do nādo. M̄eo me ibi laudet s̄z n̄eo ē vitupet. N̄lane qñ donauit filio q̄ irat⁹ p̄z moriens abstulit: bñficiū. Laudēt q̄ volūt peccāt qui laudare nolunt. Quid p̄la fr̄es mei. Quicūqz vult ex heredato filio h̄f̄ dē facere ecclesiā: q̄rat al̄tey q̄ suscipiat: n̄ augustinū: imo dō pp̄itio nullū iueniat. Quā laudabile factū sc̄i ⁊ venerandi ep̄i Aurelii carthaginiēsis. quō ipl̄eni t̄ eos oēs q̄ sciūt laudib⁹ dei. Quidā cū filios n̄ h̄ret neqz sparet res suas oēs retēto sibi vsu fructu donauit ecclie nati sūt filii: sibi postea ⁊ redit ep̄s nec ēt opinati illi q̄ donauerat. In p̄tate hēbat ep̄s nō reddere: s̄z iure fori nō iure poli. Sane ēt hoc nouerit caritas v̄sa dixisse me fr̄ib⁹ meis q̄ mecū manēt: vt q̄cūqz h̄z aliqd̄ aut v̄dat ⁊ eroget aut donet ⁊ cōe illud faciat. Ecclesiāz h̄z per quā nos d̄s pascit. Ego dedi dilatōez vsqz ad epiphaniā pp̄ eos q̄ vel cū fr̄ib⁹ suis n̄ diuiserūt: ⁊ dimiserūt qd̄ h̄nt apud fr̄es suos: vel mundum d̄ re sua aliqd̄ fecerūt. qz expectabat̄ etas l̄tia. faciant inde qd̄ volūt dū tñ sint paup̄es mecū sit̄ expectātes miam dei. Si at̄ nolūt q̄ forte nolūt certe ego sū q̄ statuerā sic̄ nostis nulluz ordinare clericū: nisi q̄ mecū vellet manere: vt si vellet discedere a p̄posito recte illi toller̄ clericatus. qz desereret sc̄e societatis p̄missū ceptūqz p̄sortiū: ecce i cōspectu dei ⁊ v̄fo muto p̄silii. Qui volūt h̄re aliqd̄ pp̄riū: qd̄ n̄ sufficit d̄s ⁊ ecclia sua maneat vbi volūt ⁊ vbi p̄nt: n̄ eis aufero clicatus. Nolo h̄re hipocritas. malū ē q̄s

De cōi vita clericorū ex sui dispōne. Sermo. liiij.
nescit̄ malū ē cadere a p̄posito. sed pei⁹ ē simulare p̄posituz. Ecce dico audite. Qui societate cōis vite iā susceptā: q̄ laudat̄ i actib⁹ ap̄loz deserit a voto suo cadit. ⁊ p̄fessionez sc̄a cadit. Obseruet iudicē s̄z deū nō me. ego ei aufero clicatus. Quātū sit piculū añ oclos ei⁹ posui faciat qd̄ vult. no uieni q̄ si aliquē hoc faciēte degradare voluero: nō ei⁹ decrūt p̄ioni: n̄ ei decrūt suffragatores ⁊ hic ⁊ apud ep̄os q̄ dicāt. Quid. n. malefecit. Nō pōt tecū toller̄ istā vitā. Extra ep̄atū vult manere ⁊ d̄ p̄po viuē iō nō d̄z p̄dere clicatū. ego scio q̄tū mali sit p̄steri sc̄a cū a glid̄ nec ipl̄e. Clouete inq̄ ⁊ redite d̄no deo v̄fo. Et meli⁹ est nō vouere: q̄s vouere: ⁊ nō reddere. Virgo ⁊ si nūqz fuit i mōasterio ⁊ virgo sacrata ē nubē nō lz: q̄zuis eē i mōasterio nō cōpellit̄. Si at̄ cepit eē in monasterio: ⁊ deseruit: ⁊ tñ virgo ē: di midia ruit. Sic ⁊ clicus duas res p̄fessus ē: ⁊ scitātē ⁊ clicatum. Interi⁹ scitātē. nā clicatus pp̄ ppl̄z suū d̄s iposuit ceruicib⁹ ipsi⁹ cui magis on⁹ ē q̄z honor. sed q̄s sapiēs ⁊ intelliget hec. Ergo p̄fessus est scitātē p̄fessus ē cōiter viuēdi societate: ⁊ p̄fessus est q̄z bonū ⁊ q̄z iocūdum hitare fr̄es i vnū. si ab hoc p̄posito cecidit ⁊ extra manēs clicus fuerit dimidi⁹ ⁊ ipse cecidit. Quid ad me: n̄ eū iudico. si foras suat sanctitatē: dimidius cecidit: nolo q̄ habeat necessitatē simulandi. scio quōd homines amēt clericatū: nemi n̄ eū tollo nolenti mecum cōiter viuere: s̄z h̄z deū qui mecū manere vult. si paratus ē pasci a deo p̄ eccliaz ipsi⁹ nō h̄re d̄z aliqd̄ pp̄riū sed aut erogare pauperib⁹ aut in cōmune mittere mecum. Qui hoc non vult habeat libertatem: ⁊ videat vtrum habere possit felicitatis eternitatem. sufficiāt hec interim caritati vestre Quod egero cum fratrib⁹ meis: an ūciabo vobis

De cōi vita cōicoꝝ ex suo ordiatōe seu dispōe. s. lv.

Spero enim bona oēs mihi libēter obediūt nec inuēturus sū aliq̄s h̄ie aliqd nisi aliq̄ necessitate religionis nō occasione cupiditatis: Quid ḡ egero post epiphaniā caritati v̄re in dñi v̄lūtate: et quō litē finiero inter duos fr̄es filios p̄sbyteri. Januarij: non vobis tacebo. Multa locut⁹ suz. date veniā loquēti senectuti: et tumide infirmitati. ego sicut videtis p̄ etatē iam senui: et p̄ infirmitatez corpis oli sener fui. Tñ si deo plz qd dixi: mō ipse det vires nō vos d̄fero. Orate p̄ me vt q̄stū uest aia i hoc corpe et q̄lescūqz vires suppetūt: in v̄bo d̄i fuit vob. amē

De cōi vita cōicoꝝ ex suo ordiatōe seu dispositione

Sermo. lv.

Quiritati v̄re hodie de nob⁹ ipsis s̄mo reddēd⁹ ē: Quiritati aut apls spectaculū sci sum⁹ mūdo et angelis et hoib⁹. q nos amāt q̄rūt qd laudēt i nobis: q̄ at nos oderūt detrahunt nobis. Nos at i vtroqz medio cō

stitui adinuāte dño dō n̄i et vitā et famam n̄as sic custodire debem⁹: vt nō erubescāt d̄ detractorib⁹ laudatores. Quō at viuere velim⁹ quō deo p̄pitiō iā vimus q̄uis d̄ scriptura scā multa noueritis tñ ad cōmemorādos vos ipsa d̄ libro actū aplōꝝ vob lectō recitabit ut uideatis ubi d̄ scripta sit forma q̄s desideram⁹ implere. Dū ḡ recitat vos intētissimos eē uolūt post ei⁹ recitatōez q̄ institui loqr̄ dño donāte intētioni v̄re. Et lazarus diacon⁹ legit. Cū orassent mor⁹ ē. locus i q̄ erant p̄gregati et repleti sunt oēs spūs sancto: et loq̄bātur v̄bū dei cū fiducia oī uolēti credere. Multitudinis at credentiū erat aia vna et cor unū nec q̄sqz eoz q̄ possidebat aliqd suū eē dicebat. s̄ erāt illis oīa cōia. Et v̄tute magna reddebant apli testimoniū resurrectionis iesu xpi dñi n̄i et gr̄a magna erat i oib⁹ illis. neqz enī egēs q̄sqz erat int̄ illos. Quot q̄t. n. posses

De cōi vita cōicoꝝ cū suo ordiatōe seu dispōe. s. lv.
lores p̄diorū uel domorum erāt uēdētes afferebāt p̄cia eoz q̄ uēdebāt et ponebant an̄ pedes aplōꝝ. Diuidebant at singulis p̄t cuiqz op⁹ erat. Cūqz lazarus diaconus recitasset: et ep̄o codicē tradidisset. Augustin⁹ ep̄s dixit. Etia legere uolo. Plus enī me delectat h⁹ vbi eē lectorē q̄s vbi mei disputatorē. Cū orassent mor⁹ est loc⁹ i q̄ erāt p̄gregati et repleti sunt oēs spūs scō et loq̄bātur v̄bū dei cū fiducia oī uolenti credere. Multitudinis at credentiū erat aia vna et cor unū: nec q̄sqz eoz q̄ possidebat aliqd suū eē dicebat s̄ erāt illi oīa cōia. Et v̄tute magna reddebāt apli testimoniū resurrectionis iesu xpi dñi n̄i: et gr̄a magna erat i oib⁹ illis. Neqz enī egēs q̄sqz erat inter illos. Quot q̄t enī possessores p̄diorū uel domorū erāt uēdētes afferebāt p̄cia eoz q̄ uēdebāt: et ponebant an̄ pedes aplōꝝ. Diuidebant at singulis p̄t cuiqz op⁹ erat. cuiqz ep̄s

legisset: dixit. Audistis q̄ iā uelim⁹ orate ut possim⁹. Contigit at qdā neccitas vt hec diligētī agerē. qm̄ sic nostis iā p̄sbyter i n̄a societate cōstitut⁹ q̄li societati p̄hibet testimoniū lectio quā nō cū recitarem⁹ audistis: moriēs testm̄ fecit. qz hūit v̄n faceret. Erat qz d̄iceret suū: cū i ea societate uiueret: ubi nemini licebat suū aliqd dicē. s̄ eēnt illis oīa cōia. si q̄s dilector et laudator n̄i apud detractorē n̄m p̄dicaret istā societate et diceret cū ep̄o augustino sic uiuūt oēs cohabitatores ei⁹ quō scriptū ē in actib⁹ aplōꝝ p̄tinuo ille detractor caput mouēs dē tē p̄mouēs: diceret: ita v̄e sic ibi uiuūt. quō tu dicis. Quare mētiris. Quare falsa laude honoras idignos nōne ibi mō i eoz societate posit⁹ p̄sbyter testm̄ fecit et quo hūit quō uoluit disponit et reliquit. Certe oīa ibi sūt cōia certe nemo dicē aliqd suū. sup bis v̄bis qd ageret laudator me⁹. nōne

De cōi vita clericorū ex suo
os eius q̄si plūbo opilaret
ille detractor. Mōne ille
laudasse peniteret. Mōne
reuerētia p̄fusus. r̄ illi⁹ ser
mone p̄fusus: vel nobis v̄
testatori illi malediceret.
Hec fuit necessitas: ut ad
istā diligētiam uenirem⁹.
Mūtio ḡ uobis cōgaudea
tis. qz oēs fr̄tares r̄ clericos
meos q̄ mecū h̄itāt p̄s b̄os
diaconos: subdia. r̄ p̄ficiū
nepotē mecū tales iueni q̄
les desiderauī. sed sūt q̄ d̄
sua qualecūqz paup̄tate:
qd̄ statuerāt nudū fecerūt.
Hi duo sūt ualēs diacon⁹
r̄ paup̄ añ dicit⁹ nepos me⁹
subdiacon⁹. Et m̄ris vita
ip̄ediebat: q̄ inde uiuebat.
Expectabat i illo etiaz l̄tie
etatis accessus: ut qd̄ face
ret. Mōdū at̄ fecit. qz ip̄os
angulos h̄z cū suo fr̄e cōes
r̄ subindiuiso possidēt. si at̄
diuisi fuerit. eos cupit ec
clesie p̄ferre: ut inde alant⁹
q̄ sūt i p̄posito scitatis quo
usqz i hac vita degūt. scri
ptū ē enī r̄ hoc apl̄s loq̄t.
q̄ aut ē suis r̄ maxime do
mesticis non p̄ouidet: si

ordinatōe seu dispōe. s. lv.
dē denegat r̄ est fideli dete
rior. hec at̄ mancipia sūt r̄
sili cū fr̄e cōia: r̄ nōdū di
uisa. Dispōit ea manumit
tere. s̄ nō pōt añqz diuidā
tur. Quid. n. ad se p̄tinet:
ad huc ignorat. Ad ip̄m sa
ne. qz maior ē p̄tinet diui
sio: r̄ ad fr̄at̄rē ei⁹ electio.
Et ip̄se fr̄ater ei⁹ dō fuit r̄
subdiacon⁹ ē sub scō fr̄atre
meo. r̄ coep̄o suo in eccl̄ia
milleuitana. Hoc agitur.
hoc sine dilatōe pagēdū ē
ut illi seruuli diuidātur et
manumittātur: r̄ sic det ec
clesie ut eoz excipiat alim̄
tū. Nepos at̄ me⁹ ex q̄ cō
uersus ē: r̄ mecū eē cepit i
pediebat ip̄e aliqd̄ d̄ angu
lis suis agere iuita usufru
ctuar̄ia matre sua que hoc
āno defūcta ē. Int̄ ip̄z r̄ so
rozē ei⁹ s̄ qd̄ cāe i xpi ad
iutorio cito finiedet r̄ ip̄e
faciat qd̄ dei seruū decet:
r̄ qd̄ ista p̄fessio r̄ ista cri
git lectio. Diacon⁹ fausti
nus sicut pene oēs nostis:
hic d̄ militia seculi ad mo
nasteriū p̄uersus ē hic bap
tizat⁹ idē diacon⁹ ordinat⁹

De cōi vita clericorū ex suo
sed qz exiguū ē qz v̄r possi
dere: sicut iurispiti loquū
iure nō co:pe rel̄q̄rat illd̄
r̄ ab ei⁹ fr̄ib⁹ tenebat. nū
qz idē cogitauit ex q̄ p̄uer
sus ē: nec ip̄se aliqd̄ q̄sui
a fr̄ib⁹ suis nec ab illo ē ali
qd̄ q̄sui. Mōdū qz ventū est
ad hūc articulū t̄pis: cū cō
silio meo diuisit ip̄am rē r̄
dimidia donauit fr̄ib⁹ suis
dimidia eccl̄ie paup̄i in lo
co eodē p̄stitute Diacon
n⁹ seuer⁹ sub q̄ dei discipli
na r̄ flagello sit nostis. lu
men t̄m nō p̄didit mentis.
Unā domū hic emerat p̄p̄
matrē r̄ sorozē suā quas d̄
sua p̄ria huc desiderabat
adducere. Emerat at̄ non
sua pecunia quā nō hēbat
sed ex collatōe religioz vi
uoz quoz ēt mihi q̄renti
noia indicauit. De ipsa nō
possū dicere qd̄ fecerit aut
quid dispōat nisi quia ip̄se
totum in mea posuit uolū
tate ut quicquid ip̄se vellē
hoc inde fieret. sed habet
quasdam causas cum ma
tre sua quarum me iudicē
posuit ut cum ille fuerint
terminate fiat. de ipsa do

ordinatōe seu dispōe. s. lv.
mo qd̄ ego uoluerō. Quid
aut̄ uelle potero deo regē
te nisi qz iustitia iubet r̄ pie
tas postulat. Habet etiaz
in patria sua aliquos an
gulos quos disponit sic di
stribuere: ut etiam illic in
ip̄so loco posite paup̄erī
largiatur eccl̄ie. Diacon
nus b̄iponēsis homo pau
per est quid̄ alicui cōferat
non habet tamen de labo
ribus suis anteqz esset ele
ricus emerat aliquos ser
uulos hodie illos in cōspe
ctu nostro manumissurus
est episcopalibus gestis.
Diaconus eraclius ante
uestros oculos versatur et
opera eius lucēt corā ocn
lis uestris. De opere eius
r̄ expensa pecunia memo
riam sancti martyris ha
bem⁹. De pecunia sua emit
etiā possessionē ex consilio
meo. nam ipsam pecuniā
uoluit p̄ manus meas ero
gare sic mihi placeret ego
si pecunie auidus essem
aut necessitates ip̄as meas
quas pro pauperibus ha
beo in hac causa curarez:
b

De cōi vita elicoꝝ ex suo ordinatōe seu dispōc. p. lv.
pecuniā accipere. Quare di-
cit aliq̄s possessione illa q̄
ab illo empta ꝛ ecclie dōa
ta ē adhuc nihil p̄stat ecclie
sie. Din⁹ hēat ad p̄ciū: ꝛ qz
mutuat⁹ fuerat: hodie ei⁹
fructib⁹ reddīt hō sū sener
quātus mihi d̄ illa posses-
sione pōt fruct⁹ accedere.
Nūqd̄ p̄mittō mihi totjan
nos eē uictuz donec suuz
p̄ciū illa p̄soluat. Qd̄ ḡvix
diu p̄tib⁹ reddīt d̄ p̄rio ha-
berē totū si accipere uolūit
sem. nō feci illd̄ attēdi. fa-
teor enī uob⁹ ꝛ ipsi suspecta
mihi adhuc ei⁹ etas fuit: ꝛ
uerebar ne forte ut sūt ho-
mines m̄ri ei⁹ hoc displi-
ceret ꝛ diceret iductū a me
fuisse adolefcētē ut bonaz
ei⁹ p̄na p̄sumerē: ꝛ cū egē-
tē relinquerē. Jō uolui ei⁹
pecuniā in illa possessione
seruari: ut si aliqd̄ qd̄ de⁹
auertat alr quā uolumus
euenisset redereēt uilla. ne
culpareēt ep̄i fama. Scio
enī quātū uob⁹ sit necia fa-
ma mea. naz mihi sufficit
p̄scia mea. Emit ēt spaciū
ab ista postea ecclia notū

vobis ꝛ sua pecniā edifica-
uit domū. Et hoc nostis.
An̄ paucos dies p̄sq̄ ser-
monē d̄ hac re habereꝛ uo-
biscū eā donauit ecclie.
Expectauit enī ut eā p̄fice-
ret ꝛ p̄fectā donaret. Fabri-
cādi at̄ domum necessitas
illi nulla erat nisi qz cogi-
tauit matrē suā huc eē ven-
turā. Si at̄ uenisset i re filij
sui bitaret. mō si uenerūt: i
ope filij sui bitabit. Testi-
moniū ei p̄hibeo: paup̄ re
māsit. sed i caritatis posses-
sione p̄mansit. Aliq̄ suull
ei⁹ r̄liq̄ fuerāt iā qd̄ ē i mōa
sterio uiuētes q̄s t̄n gestis
ecclesiasticis manumissu-
r⁹ ē hodie. Nemo ḡ dicat
diues ē nemo existimet ne-
mo male loq̄tur. nēo seip̄z
ꝛ aiām suā suis dētib⁹ lani-
et pecuniā nullā h̄z suatā
uti nā quā d̄z restituat. Le-
teri. i. subdiaconi paupes
sūt deo p̄p̄tio: ꝛ miaz dei
expectāt. Un̄ ipsi faciāt nō
h̄nt ꝛ nullas h̄ntes facul-
tates finierūt mūdi cupidi-
tates uiuūt nobiscū i socie-
tate cōi: ꝛ nemo eos distin-

De cōi vita elicoꝝ ex suo ordinatōe seu dispōc. p. lv.
guit ab eis q̄ aliud attule-
rūt caritatis vnitas p̄ponē
da ē terrene cōmodo here-
ditatis. Restant p̄sbyteri.
Sic. n. ad eos gradati ascē-
dere uolui. Lito d̄xeri pau-
peres d̄i sūt. Nihil domū
societatis n̄re attulerūt ni-
si ipsam q̄ nihil cari⁹ ē cari-
tatē. Uerūtm̄ scio natos su-
isse rumores d̄ diuitiis ip̄o-
rū nō a me ad aliqd̄ cōpel-
lendi sed uobiscū meo ser-
mone: purgādi sūt. Uobis
dico q̄ forte nescitis. nā ve-
strū plurimi sciūt p̄sbyterez
leporū q̄zuis seculi natali-
bus claz ꝛ apd̄ suos hone-
stissimo loco natū t̄n iā d̄o
seruētē cūctis q̄ hēbat reli-
ctis inopē suscepi. nō qz ni-
bil h̄uit. sed qz iā fecerat qz
lectio ista p̄suadet. Hic nō
fecit sed nos scim⁹ vbi fecit
Vnitas xp̄i ꝛ ecclie: vna ē
vbicūqz. fecit bonū op⁹ ꝛ
p̄tinet ad nos ut sibi p̄gau-
deam⁹. Hic⁹ ē vn⁹ vbi no-
stis: vbi monasteriuz suis
p̄stituit. qz ꝛ ipsi deo fūit
Ille hort⁹ ad ecclia nō p̄-
tinet: nec ad ip̄z. Et ad quē

dixerit aliq̄s. Ad illud qd̄
ibi est monasterium. Sed
hoc vez ē. qz ad hoc t̄p̄s cu-
rā p̄ illis ita gerebat vt sū-
pticulos qd̄ sustētat apud
se h̄ret: ꝛ eis ipse ꝛ videbat
ipenderet. s̄ ne pp̄ hoc da-
ret locus hoib⁹ suspiciōes
suas rodētib⁹: ꝛ vētrē non
iplētibus hoc placuit ꝛ mi-
hi ꝛ ipsi: ut sic se illi transi-
gant q̄ si iste iā d̄ seculo exi-
erit. Nūqd̄ enī cuz obierit
ipse illis dispensaturus est
aliqd̄. Meli⁹ est vt videat
illos ibi b̄n̄ querante ꝛ re-
gēte deo in disciplina xp̄i
sic uiuētes vt d̄ illis t̄mō
gaudeat nō eoz necessitati
b⁹ occupeēt. p̄pecuniā non
h̄z quā suam dicere possit.
Hēbat renodochiuz edifi-
candū qd̄ mō videtis edifi-
catus. Ego illi inuiri. ego
iussi. Obtēpauit mihi libē-
tissime: ꝛ sicut videtis: opa-
tus ē quō ēt meo iussu basi-
licā [ad octo martyres fa-
bricauit: de his q̄ p̄vos d̄s
donauit. Lepit enī d̄ pecu-
niā q̄ data erat ecclie pp̄
renodochiū: ꝛ cuz cepisset

De cōi vita clīcoꝝ et suo edificare ut sūt religiosi de siderātes opa sua i celo scribi adiuuerūt put q̄sq̄ voluit ⁊ fabricauit. Opus añ oculos hēm⁹. Ois hō qd factū sit videt. De pecunia qz nō hēbat. mibi credāt: dētē p̄pescāt: nō frāgant. Emerat d̄ ipsa pecunia re nodochij: q̄sdā domū i cararia: quā sibi existimabat pp lapides p̄ futura. sed lapides ei⁹ dom⁹ fabrice necessarij n̄ fuerūt. qm̄ aliunde p̄uisi sunt. Dom⁹ ḡ ipa se remāsit. p̄fessionē p̄stat. s̄ ecclie nō p̄sbytero. Nemo āpli⁹ dicat. In domū p̄sbyteri añ domū p̄sbyteri. Ecce vbi ē dom⁹ p̄sbyteri. vbi est dom⁹ mea: ibi ē dom⁹ p̄sbyteri. Alibi non h̄z domū: nisi vbi cūq̄ h̄z deum. Quid āpli⁹ q̄ritis. Nisi qz me illud memini ēt p̄missis se: vt ad vos p̄ferrē qd egissem iter duos fratres. yz. ⁊ sorore filios ianuarij p̄sbyteri. qz orta iter illos fuerat p̄trouersia pecuniaria. sed tñ qz sicut iter frēs saluādos p̄p̄tia caritate p̄mi

ordinatōe seu dispōe. f. lv. ierā audire vt iter illos qd eēt iudicādū finire: parauerā me iudicē. sed añq̄z iudicare: ipsi qd iudicaturus erā finierūt. Nō iueni vñ iudicare sed vñ letarer. Acqueuerunt oio p̄corditer voluntati me: ⁊ cōsilio meo vt pares eēnt i pecunia qz reliq̄t p̄ eoꝝ ecclia renūciāte post sermonē meū locuturi sunt hoies. sed ⁊ qd libet hoies: loq̄tur q̄licūq̄z aura flāte p̄ducet inde aliqd ad aures meas. Et si fu erit tale sit itez necesse vos purgare rñdebo detractorib⁹ rñdebo maledicis. rñdebo ierudēl nō vob̄ credētib⁹ p̄sbyteris suis: rñdebo vt potero qd dñs dederit. Interi mō nō ē necesse. qz nihil forte dicturi sūt. Qui nos amāt libe gaudebūt. q nos oderunt tacite dolebūt. Tñ n̄ linguas exercuerint: audiēt deo p̄p̄tio vobis cū rñfionē meā n̄ litem meā. Nō. n. hoies notaturus sum dicturus ille hoc dixit iste sic detraxit cum fortasse etiaz ad me falsa.

De cōi vita clīcoꝝ et suo ordinatōe seu dispōe. f. lv. qz hoc pōt fieri p̄ferant. Clericū q̄cūq̄ plata fuerit si oportere videbit: loq̄r i inde caritativē añ oculos v̄os uolo sit vita n̄ra. scio qz q̄rētes licentiā male faciēdi: q̄rūt sibi exēpla male viuētū: ⁊ multos ifamāt vt socios iuenisse videant. Id qd nostrū ē fecim⁹ plus qd faciam⁹ nō hēam⁹. Añ oculos v̄os sum⁹. nullus aliqd desideram⁹ nisi bōa opa v̄ra. ⁊ vos exortoz fratres mei: si aliqd vultis clericis dare sciatis. qz nō debetis q̄si vitia eozū fouere cōtra me. Oēs offerte. qd vultis offere d̄ voluntate vestra. Qd cōe erit distribuetur vnicuiq̄z sic cuiq̄z op⁹ erit: Bazofilatū attēdite: ⁊ oēs bñ hēbim⁹ ualde me delectat si ip̄z fuerit p̄ sepe n̄m: ut nos sim⁹ iumenta de vos ager dei. nemo det byrrhū vt lineā tunicā seu aliqd nisi i cōe de cōi accipiā mibi ip̄i cū scia cōe me h̄uēlle q̄cqd hēo. nolo talia offerat scitas v̄ra qbus q̄ si ego solus decēt⁹ vtar offerat mibi vbi grā byr

rbū p̄ciosū forte decet ep̄s: q̄uis n̄ deceat augustinus .i. hoiem pauperē de pauperibus natū. Adō dicturi sūt hoies. qz iueni p̄ciosas vestes q̄s nō potuisses habere vel in domo p̄ris mei vel i illa seculari p̄fessione mea. Nō decet talē de beo h̄re q̄lē possū: si nō h̄uerit fratri meo dare. Qualem pōt h̄re p̄sbyter q̄lē pōt h̄re deceter diacon⁹ ⁊ subdiaconus talē volo accipe. qz in cōe accipio. si q̄s meliorē dederit v̄do qz ⁊ facere soleo: vt qñ non pōt vestis eē cōis: p̄ciū vestis sit cōe. V̄do ⁊ erogo paupibus si hoc eū deletat vt ege habeā talē det. vñ nō erubescā. fateor. n. vob̄ d̄ p̄ciosa veste erubesco. qz nō decet h̄re p̄fessionē h̄re ad monitōz bec inēbra hos cāos. Etia illd̄ dico si fōte. i n̄ra societate egere ē aliq̄s vel post egritudinem ⁊ necesse sit eum ante horam p̄randij reficere nō p̄hibeo religiosos vel religiosas mittere eis qz eis v̄r vt mittāt.

De eōi vita clīcoꝝ ex suo ordinatōe seu dispōe. f. lv.

Prandiu tñ ⁊ cenā: extra nemo hēbit. Ecce dico: au diuistis. Qui hīc voluerit ppriū ⁊ de pprio viuere: ⁊ ptra ista pcepta nra facere paz: ē vt dicā nō mecū ma nebit. sed clic⁹ nō erit. Di cerā enī ⁊ scio me dixisse q si nolēt suscipe socialē vitā mecū n̄ illis tollerē clicatū seorsū manerēt: seorsū viue rent: quō noscēt deo viue rēt. Et tñ añ oculos posui quantū mali sit a pposito cadere. Maluēni hīc vel claudos q̄ plāgere mor tuos. Qui enī hipocrita ē: mortuus ē. Quō ḡ q̄cūq; voluisset extra manere ⁊ d suo viuere nō tollerē ei cle ricatus: ita mō: q; placuit illis deo propitio socialis hēc vita q̄s cū hipocrisi vixerit q̄s inuētus fuerit habē s ppriū nō illi pmit tor: vt inde faciat testm̄. s; deo eū de tabula clīcoꝝ Interpellet ptra me mille concilia nauiget ptra me q̄ voluerit sit certe vbi potue rit adiuuabit me de vtrvbi ego ep̄s sū illic clīcus eē n̄

possit. Audistis audierunt sed spero i deū nostrū ⁊ mi sericordiā ei⁹ q̄ sicut dispō nē meā istam illariter acce perunt sic eā pure fidelīq; seruabūt. Dixi aliqd suū n̄ hīc psbyteros cohabitato res meos iter q̄s ē ⁊ psbyz Barnabas. sed de illo au diui q̄daz fuisse iactata añ oia q; emūt villaz a dilecto ⁊ honorabili filio meo ele usino. Hoc falsū ē. Adona sterio donauit ille nō vēdi dit. Ego sum testis. Quid ampli⁹ q̄ritis ignoro. Ego sū testis donauit ille nō vē didit. sed dū nō credit̄ do nare potuisse: credit̄ ē ven didisse. Vtū hō q; tā bonū op⁹ fecit. vt non crederet. Tñ vel mō credite: vt de tractoros audire libēter de finite. Jā dixi ego sū testis. Dictū ē de illo q; āno ppo siture sue p industria debi ta fecerit: vt dūz volo ego reddi debita dare illi po scētī fundū victorianēsz. tanq; dixisset mihi: vt red rā debita mea da mihi in decē ānos fundū victoria

De eōi vita clīcoꝝ ex suo ordinatōe seu dispōe. f. lv. nēsem. Et hoc falsum est. Si fuit rumor: vñ nascere tur: fecit debita reddēda. A nobis reddita sūt parū. vñ potuerūt. Remāsit ali qd qd nō dicebat̄ ēt mona sterio illi qd p ipm̄ ds insti tuit. Cū ḡ remāsisset: cepi mus q̄rere. vñ debitū red derem⁹. Ad pditionē ipi⁹ fundi nullus accessit: nisi q̄draginta solidos offerēs pensionē. Sed videm⁹ fun dum ampli⁹ posse dare: vt clericis debitū redderet ⁊ cōmissi fidei ei⁹ ut de ipsa pductōe lucra nō regrent frēs. sed q̄qd daret fūdus de ip̄s fructib⁹ iputarēt: ad debitū. fide agit. Pa ratus ē psbyter vt aliū p̄sti tuā: q; de fructibus fr̄ibus reddat. Ex numero v̄ro sit aliq; cui hęc p̄mittā ex nu mero ipoz: q; ad nos talia ptulerunt. Sūt enī i nobis hoies religiosi: q; cū rumo rē falso rephensū eē volue rūt ⁊ tñ crediderūt factus. Ex ip̄s ḡ aliq; veniat ad nos suscipiat possessionez v̄os fructus p̄cis suis fide liter vendat ⁊ reddi possit facilius qd debet ⁊ hodie recedat inde cura p̄byteri. Locus ēt ipse vbi monaste rium p̄stitutū est a memo rato filio meo honorabili Eleusino ipi psbytero bar nabe donat⁹ est. Anq; ordi naret psbyter in ipso loco monasteriū. instituit. Sed tñ q; noie ipi⁹ donat⁹ erat loc⁹ mutauit instr̄a vt no mine monasteriū videatur. De fundovictorianēse ego rogo ego hortor ego peto: vt si quis religiosus ē fide agat ⁊ exhibeat ecclie istaz operāvt cito debitū reddā. Qd si nemo de laicis fue rit inuētus ego p̄pono aliū iste illud nō accedet. Quid vultis ampli⁹. Nemo lace ret seruos dī. q; nō expedit laceratib⁹ suis dī qdē mer ces falsi d̄tractōib⁹ crescit s; crescit p̄ca ēt d̄trahētib⁹. Nō sine cā dictō ē gaude te ⁊ exultate qñ detrahūt d vobis dicentes falsa. quia merces v̄ra magna ē i ce lis. Nolum⁹ cū detrimen tov̄o magnā hīc mercedē

De tenēda obedientia & de vitāda supbia. ser. lvi.
Dixit ibi hēbam? & tñ vo
biscū ibi regnem?. Amen.

De tenēda obedientia &
vitāda supbia. sermo. lvi.

Ihū sic deo plz quē
admodū obedientia.
Chanā maledict? fuit & p?
mlta secula manet qd̄ dī:
semē chanam & n̄ iuda. ga
pzi nō ē obsecut?. Leteruz
sem ē obsecutus p̄is b̄ndi
ctionē hūit i oia seclā. hoc
itaqz dico nō ē filioz iudi
care de p̄ib?. Nēo uadit
ad magistrū ut doceat di
das calū suū. Uēisti ad me
vt doceres te lras. Si tibi
scripsero & dixerō tibi: scri
be quō & ego scribo: utiqz
imitari debes quē elegisti
magistrū: ab aliq̄ doct? es
& uadis ad p̄itionē magi
strū. Hoc totum q̄re dico.
Ut obedientiā exhibeam?
in p̄es n̄ os. Qui p̄ib? n̄
obsequatur. deo nō obsequatur
Dicit enim dñs. Qui vos
sp̄nit me sp̄nit. Qui ḡ cō
tēnit ap̄ls: p̄tēnit xpm. qui
p̄tēnit patrē: p̄tēnit xpm q
in p̄ib? est. Hoc dico. ga
hic i uobis sūma & sola est

virt? obedientie. Si ieiuna
ueris dieb? & noctib? ozo
nē q̄ feceris: si in sacco & ci
uere fueris si aliud nihil fe
ceris nisi quodcūqz p̄ceptū
est i lege: & tibi uisus fueris
q̄si sapiēs & obediēs p̄zi nō
fueris: oēs virtutes p̄disti.
Una obedientia plusqz om
oēs v̄tutes alias ualet. Je
iuniū uel p̄tinctia si dilige
ter attēderis supbiā tibi fa
cit. supbia at̄ ē inimica dō
& nihil sic odio hz d̄s sicut
supbiā. Quicūqz n̄ obedit
nō fac̄ d̄ scitate. s̄ d̄ supbia
Iō. n. nō obedit. qz melio
rē se credit illo cui n̄ obedit
Simplr̄ dico vob̄ oia p̄cā
odio hz d̄s mendaciū. p̄iu
riū: furtū: latrocinū: adul
terū: fornicationē: i q̄bus
figs dephēsus fuerit: n̄ p̄t
oculos leuare. sic hēm? eū
execrabile. Si q̄s supb? est
multo peius facit q̄z adul
ter: & tñ loqmur cū eo. qui
fornicator ē. p̄t aliqd̄ dice
re. Uicit me caro mea su
perauit me adoleſcētia. nō
dico q̄ sibi hoc facē liceat
aut q̄ se excusā debeat si q̄

De tenēda obedientia & de vitāda supbia. s. lvi.
dem & hec odio hz d̄s. s̄ in
p̄paratōe mali dico. Qui
cūqz aliqd̄ peccatū: fecerit
Nbi gr̄a: si furtū fecerit se
excusare p̄t. Dicit. n. Iō
furtū feci. qz allegabā uel
qz fame moriebar uel quia
egrotabā. Supb? qd̄ dice
re p̄t. Iō supbia mai? ma
lum est. qz exculationē nō
hz cetera uitia eis nocēt: q
ca cōmittūt. Leter supbia
plus oib? nocet. Hec ḡ di
co ne cogitetis peccatū nō
essē supbiā. Nā quid dicit
ap̄ls. Nē q̄s icidat in iudi
ciū diaboli. Uidem? ergo
f̄res. qm̄ quicūqz inflat̄ in
iudiciū diaboli incidit.
Hoc est ḡ fm̄ q̄ dcm̄ ē. d̄s
supbis resistit. hūilib? aut̄
dat gr̄am. Ut oia igit̄ p̄cā
fugiam?. marie at̄ supbiā
Dico uobis d̄ supbo q̄ sp̄
sibi sapiēs uidet. Si q̄s. n.
de fr̄ib? p̄siliū dederit ei:
& dixerit. frater nō debes
sic agere: nō eū dignat̄ au
dire: qz se magis sapientē
putat quā illū q̄ dat p̄siliū
& qd̄ dicit i corde suo. Ego
mibi sapientior ego nō ha
beo querere consiliū. Ne
ctu sapientiores me lz non
dicat. tamē ex eo q̄ contē
nit p̄siliū fratris i corde
hoc loq̄t. Et ego hoc di
co qui supbiā hz: sine cau
sa hz alias uirtutes. imino
eas non hz. sed uidet̄ h̄c.
Qui. n. hoc hz q̄ deo p̄tra
rium ē. Quō p̄t h̄c aliud
q̄ deo amicuz sit. Supbia
in monasterio fit. Si ieiu
nam? erigimur: & si oratio
nem facimus p̄ peccatis i
superbiā erigimur. Aliqs
ieiunat pro peccatis suis.
& pro peccatis suis penitē
tiam ages in superbiā ex
tollit. Ideo ieiunas. ideo
oras. ideo p̄cepta facis:
ut contra deum facias.
Monachus si superbus
est multum ei melius erat
si uxorem durisset. Ego
simpliciter dico: & libera
fronte hoc dico. quia qui
cūqz superbus est meli?
esset ei. & hoc ad compara
tionez mali dico ut omnia
alia uitia haberet: & ex ma
lis suis inclinaret̄ ad peni
tētiā: & nō oēs displiceret.

De tenēda obediētia ⁊ de vitāda supbia. Sermo. lvi.
Si aut post peccata ageret
pniam vtiq; dei misericor
diā ⁊ seq mereret. Qui aut
supbus ē oium maloz hz
pncipiū: ⁊ nō agit pniam.
q̄si iniustus sit. supbus nō
agit pniam p malis: ⁊ glo
riatur q̄si p bono. Pro
pterea supbia p̄traria ē dō
qz dō n̄ subiicit. Hoc q̄re
dixeri: ⁊ vos ipsi intelligitis
⁊ alioz ruine n̄ra d̄nt eē ex
empla p̄pterea venim⁹ ad
monasteriū libertatē secu
li pdidim⁹: ut sicut tez xp̄i
accipiam⁹. Deīn ista d̄ fr̄i
b⁹ loqr q̄ solēt sedere lōgi⁹
a monasterijs. Nō eis d̄z
nasci supbia d̄ ex. In cen
bio uixisti: placuit tibi vt
maneres i decio miliario:
nō debes synari scōz fra
trū p̄tēnere. Nō te iō vilio
rē putes: si ad fr̄es ueneris
i ciuitatē. si neccitatez h̄es
ire ⁊ uidere mlieres: uel ire
in plateas recte nos ires.
sed si ad synarim scōz n̄ va
dis q̄re hoc facis. O uos q̄
manetis i deserto cuilibet
v̄m dico: aut melioress fr̄i
bus estis q̄ sūt i cenobijs:

aut peiores. sed meliores:
ueni ut ex^m eis uite tribuas
si at̄ d̄terior es v̄t discas
q̄ nō scis. supbia nascit̄ q̄n
aligs d̄ic secretum sedere:
fr̄esq; nō dignare uidere ⁊
uistare ⁊ in supbia erigit̄.
Hoc p̄pterea loqr p̄nte s̄a
cto fr̄e q̄ hoc ope facit qd
ego loquor ut h̄ac scitatez
ope facef̄ studeat. Deniq;
multi sci p̄ies q̄ ueri p̄ies
s̄t q̄ regūt aias scōz q̄n ali
quos uiderint iuniores ire
ad deserta: ⁊ ad cenobiū n̄
uenire ⁊ i supbia eē uadūt
⁊ vi eis faciūt. ⁊ adducunt
eos nō ut noceāt. sed ut tol
lafeis supia. Hoc p̄pterea
dico ut illi q̄ manēt i secre
tis: ⁊ ueniūt ad cenobiū: ⁊
fr̄es uisitāt ab his q̄ sūt in
cenobijs nō arguant̄: q̄si
ip̄tictes. sed q̄si humiles.
Nemo dicat d̄ uob. Ecce
ille q̄ i heremo sedet: d̄ qz
patit̄ uenire. Propterea
uenit ut te edificet nō de
struat. ⁊ ut supbiam pdat.
Uidete q̄lis uitesit uenit d̄
deserto: ⁊ t̄n gloriā non h̄z
eoz q̄ in deserto sūt. Deus

In obitu valentini epi carthaginēsis. Sermo. lvij.
itaq; oipotēs oia q̄ locuti
sum⁹ orōnib⁹ scōz nos q̄q;
iplere faciat. Nihil ē eniz
grāde dicere sed facere. s̄z
q̄ ego facere nō possūz. iō
loquor: vt q̄ pōt facere fa
ciat. Qui h̄z aures audien
di audiat in xp̄o Jesu d̄no
n̄o cui ē honor virt⁹ ⁊ po
testas i secula seclōz: amē.
Sermo sci Augustini epi i
obitu valētini epi cartha
ginēsis. Sermo. lvij.
Ver sapie fr̄es caris
simi multis modis p̄men
dat hois sapientiā. p̄. quia
hoiem a piculo liberat se
cūdo. qz p̄seruat liberatuz
tertio qz coronat p̄seruatū
Quō aut liberat: exemplū
p̄z de Noe: quē cū aq̄ de
leret terrā libauit i archa.
Quō aut p̄seruat p̄z de Ja
cob quō durit eū d̄ns p̄ vi
as rectas ⁊ oñdit illi dor
mienti regnuz dei q̄ euigi
lās ait. Uere hic est dom⁹
dei ⁊ porta celi. De gloria
dei No q̄ coronat subdit̄
Reddet d̄s mercedes sc̄is
iuis laboroz suoz ⁊ vedu
ret eos i via mirabili. Isti
eni sūt tres stat⁹ ecclē. sta
tus. v̄z. p̄nie iustitie ⁊ glo
rie. In p̄ liberat i secundo
p̄seruat i tertio coronat do
minus. In p̄ afficimur i se
cūdo reficimur i tertio p̄fi
cimur. In p̄ ē labor ⁊ do
lor in sc̄do sapor ⁊ decoz ni
si in tertio gloria ⁊ honor.
Uerūtn̄ qz de his statibus
frequētius fr̄ibus n̄ris ca
nonicis frequēs fuit lectio
⁊ exhortatio ⁊ i mēsa quoti
diana disputatio fortasse i
corde dicctis. Teditū ē t̄n
de hoc nobis audire qz ēt
obsequiuz ōz vt nos decet
reuerēdo valētino ep̄o ex
hibere. Sed nō pigeat uos
fr̄es me supportare qz si te
diū uobis eēt ad fr̄es meos
eōfugiā. q̄ me audire tota
mēte ⁊ toto affectu deside
rāt. Nā verbū notū ⁊ anti
quū nouū aliq̄n fieri pōt.
Libus ēt diu mesticatus.
cui⁹ digerit̄. Cit q̄ fr̄es di
stinctio triū statūū clarius
elucescat: cognatos eis ac
comēdem⁹ i hūc modum.
In statu p̄nie. cecuz ducit
d̄ns p̄ vias duras. ⁊ p̄mie

In obitu valentini epi cartaginensis. Sermo. lviij.
tit illi regnuz dei p̄is sui. In statu iustitie: iustū de-
auctit dñs pervias rectas ⁊
oñdit illi regnū dei. In sta-
tu glie: iustū ⁊ sanctū dedu-
cit dñs i via mirabili: ⁊ in-
troducitur eū i regnū dei. Ec-
ce fr̄s quō reducit cec⁹ de
inuidio ad viā: d̄ exilio ad pa-
triā: de māsiōne ad māsiō-
nē: de virtute ad virtutē: d̄
corpis carcere ad eternam
gloriam. Ecce quō reducit
cecus ne sit sine xpo: dedu-
cit iustus vt sit xps cū co:
educit sanct⁹ vt ipse sit cuz
xpo. O fr̄s mei: ecce quō
eē sine xpo miser ē: xpm se-
cū eē tutū ē eē cū xpo bt̄m
est. Nō enī extimādū ē idē
eē secū eē xpm: ⁊ eē cū xpo
A pl̄s enī hēbat secuz xpm
dū dicebat. Nō ego sū: s;
gr̄a di mecū ē. Nōdū erat
cū xpo dum dissolui cupie-
bat ⁊ eē cū xpo. Latro secū
hēbat xpm cui p̄mittebat
xps hodie eris mecū in pa-
radiso. Reducit itaq; cec⁹
p̄ vias duras. Sane durū
est relinq̄e p̄suetā. durius
aggredi i p̄suetā. s; durissi-

est decoq̄ i fornace p̄tinua
in q̄ necesse ē vt decoquat̄
taliter: vt velut carnes pos-
sit amputari: ⁊ velut virga
ad oēm modum reuoluit.
Iste sūt vie peccatorib⁹ du-
re sup oia dura amare sup
oia amara odiose vt mors
Que sunt iste vie fr̄s. nisi
relinquere que mūci sunt.
O q̄ dux ē: o q̄ mortale
vī: o q̄ amax; reliquere q̄
mundi sūt. Sed quia dura
quia amara qz penosa. id̄
centuplū accipiēs ⁊ vitam
eternā possidebis. Ea mi-
lites surgite iā. qz diu dor-
mistis. armate vos p̄tritio-
ne cordis p̄fessione oris af-
flictione carnis. qz ecce ve-
niet saluator: ⁊ n̄ tardabit
ecce iam in ianua ē ecce iā
te vocat ecce te venire cō-
pellit. Sed dices o miser i
p̄tritōe ē dolor: in p̄fessōe
rubor i afflictōe labor qd̄
ergo faciā Ea o miles xpi
cuius celoz iā denunciaris
ab illo qui sup te est ipse q
laborem ⁊ dolorē p̄siderat
verit̄m quāto duriora san-
to. vltiora tibi erūt. Uxi-

In obitu valentini epi cartaginensis. Sermo. lviij.
tamen certe valenter dum
potes. qm̄ reposita est tibi
coronā iustitie q̄ reddet ti-
bi dñs i illa die iust⁹ iudex.
Nōst q̄ aut̄ cecus fact⁹ ē
vidēs ipius iustus. tūc de-
durit dñs p̄ vias rectas cā-
tare poterim⁹ fr̄s. Sunt
enī fr̄s: vt scolares n̄ri va-
cui nō recedāt tres sp̄s re-
ctitudinis. Aliud est. n. re-
gi: aliud dirigi: aliud cor-
rigi. Nā p̄pheta dicebat.
Dñs regit me ⁊ nihil mihi
deerit. Et itez. Dirige i cō-
spectu tuo viā meā. Et ite-
rū. In quo corrigit adole-
scētor viā suā. Et itez ma-
ne inqt̄ isaias erigit mihi
aurē. Res enī fr̄s inaiata
p̄pe d̄ regit nauis. Res
sensata p̄ter rōnē dirigitur
vt equus ⁊ mulus qb⁹ non
est itellect⁹. Res rōnalis
corrigit. s. corde regitur vt
hō. Iustus Nō erigit vt sa-
piat q̄ sursū sūt ⁊ q̄rat. Sic
enī volebat hieremias dū
dicebat. State i vis v̄ris
⁊ p̄siderate q̄ sit vita eterna
Daniel ad maiestatis visio-
nē p̄strat⁹: audiuit ab an-

gelo. Sta super pedes tu-
os. Quod tamen si nō cre-
dis p̄phete crede poete sco-
laris peruerse cui deus es
sublime dedit celumq; vi-
dere iussit a quo dum que-
reret tyrannus ⁊ diceret. q̄
re te de⁹ fecit. Rūdit. Ut
p̄tepler celum ⁊ celoz; ni-
mina factus est enī homo
in terra: non ad terram. s;
ad celum ⁊ factus est d̄ ter-
ra non p̄pter terram. s; p̄-
pter celum. Quis fidelius
plus dixisset fratres aut p̄-
babiliori argumento. Ne-
scio non quid etiaz animal
mutum ⁊ brutum nouit ar-
gumētum egritudinis sue
Nunquid leo infirmans
animal quod simia dicit.
querit qua deuorata mor-
cōualefcit. Nunquid etiaz
simia egrotans querit san-
guinez canis: visus formi-
cas: leopardus capreas vi-
tis serpentes ferculum ho-
mo vero atritus in phisica
hec omnia ignorare videt.
Unūquodq; n. felicitate
affectat. sed si hō affectate:
opere tñ affectare nō videt

In obitu valētini epi cartbaginēsis. Sermo. lvij.
Quere ergo. o homo ce-
lū. ad qd fact' es. Noli q-
rere philosophiaz. qm ad
philosophiā fact' non es:
nec expedit tibi scire q sūt
sup terrā. sed tm q sursum sūt
Sta igit' sup pedes tuos.
Sta i viis tuis naturalib'
ad q's fact' es r dirige eas
si necesse ē i dādo r dimit-
tēdo. Date r dabit' uobis
Et tūc dñs tibi dicet. Ami-
ce ascēde supi' intra i gau-
diū dñi tui s' dicet q's quō
r qlit' egrediet' spūs d cor-
pore. Nūqd Salomō hoc
igrare v' dū dixit penit' ig-
rare viā aqle i celo. Quō g
deū videt quō āgelū: quō
seipm. quō spūm aliū bo-
nū vel malū. Sup hoc ho-
die ille magnificus phūs
admirat'. nā i libris de aia
lib' qnqz sensus corpis cō-
munes cē nob ad vsū cum
brutis posuit non ad oble-
ctamētū. Nō i oib' delecta-
tur. pecus Nō tm i duob'
delectat'. s. i gustu r tactu.
In aliis Nō mouet' qnqz
r excitat. sed nō delectatur
vñ ergo ē q spūs egressus

a corpe duos q's hz cōes
cū bestius penitus amittit.
Nō eni gustu vel tactu vti-
tur vel oblectat'. sed alios
tres ad vsū retinet r oble-
ctamētū. Mirabile v' ei:
.s. q spūs sine corpe sensi-
bus corpis vtatur. Qd tm
phūs si forte plane nō itel-
lerit. vez ē tm r oio vez q
irrefragabile. qz spūs liber
videt deū: delectat' i deū:
ne sp sibi dicat'. O aia vbi
ē d's tu'. Audit et angelos
cantātes r iubilātes vide-
būt et r audiēt: estote sup
gnqz ciuitates. i. b'itudines
r sic vnicuiqz fm opa sua.
Et si dicet' a nobis dñe qd
facis: qm hec oia meruim'
a te largiri. Nōno rñdet
ille magn' p'familias ve-
lut alexāder militi petenti
mun' cui ciuitates dedisse
ferē. Si tu tm nō es dign'
tāta recipisse ego tm sū di-
gnus r potēs tāta donare
Angeli frēs mirabūtur nō
modicū de opib' dei in cō-
iunctōe aie r carnis hoie in
iunctōe hois r vbi i rpo
in cōiunctōe hois r ois

De admonitōe sci augustini epi. Sermo. lviii.
celo. nā dicitur est dñs.
Pater volo vt sint vnum
nobiscū sicut ego r tu vnū
sum'. De pma admirant'
vbi vi vnū iūgit' de secūda
plis. vbi vnū duob' iūge-
tur sed de tertia. plurimz
vbi vnū trib' i trinitate iū-
get'. Nec at' gnāl'r exposita
spūaliter tm ad cōmemora-
tionē hui' sci epi Valētini
trahi possūt q dum eēt ca-
thecūinus ānoz. xix. ad ba-
ptismū puenit: r sic reduc-
tū dñs p vias rectas post-
modū deduxit eū epm per
vias duras pnie. postmo-
dū eduxit eū p viā admira-
tiōis r glorie. sic ergo post
eū curam' frēs: vt p'prehē-
damus brauiū eterne voca-
tionis i die illa cū venerit.
Iesus fili' dei q cum p're r
spū scōviuit r regnat i secu-
la seculoz. Amen.
Incipit admonitio sci au-
gustini epi p quā oñdit' qz
bonū sit lectionē diuinā le-
gere r qz tū mali sit ab illa
vl' ei' i q'sitōe d'sistē. s. lviii.
Dignitio rpo frēs ca-
rissimi lectionē diui-
nam audio r sitienti corde
uobis spūale gaudiū deve-
stra fidelissima obedientia
faciat. sed si vultis. ut uob'
scripture scē dulcescāt r s'z
qz o'z diuina uob' p'cā profi-
ciāt subtrahite uos aliqb'
horis ab occupatōib' mū-
di i oib' et i domib' v'ris di-
uina eloga relegētes ad in-
tegrivos dei misericordie
p'seruetis: ut i uobis illud
feliciter ipleat' qd d' beatō
viro scriptū ē qz i lege dñi.
meditabit'. die hac nocte.
Et illud. Beati q scrutan-
tur testimonia eius in toto
corde exgrunt eū. In toto
corde meo abscondi eloga
tua: ut nō peccē tibi. sicut
eni ut ipsi audistis ille q in
corde suo abscondit eloquia
dei nō peccat ita r ille q nō
abscondit peccare nō cessat
si eni negociatorib' nō suf-
ficit tm d' una merce lucra
p'quirere ples merces cō-
parāt ex qbus substantias
suas augent r agricole di-
uersa genera seminū cona-
tur serere. vñ sufficiēter si-
bi r suis cibū valeāt ppara-
ūz.

De admonitōe sci augustini epi. Sermo. lviij.

re quāto magis i spūalib⁹ lucris non d³ vobis sufficere q^o in ecclesia lectiōes diuinas audiatis. sed i domibus & incōuiujs vris & qñ dies breues sunt etiam aliquibus horis in noctibus lectionē diuine debetis insistere: vt in horeo cordis vris spūale positis triticus comparare: & in thesauris aiaz vray scripturay margaritas recundere. ut cum in die iudicij ante tribunal eterni iudicis uenerimus: sicut dicit apostolus vestiti & nō nudi inueniamur. Et cum scripturas repelli spū fragilitas humana p̄tēneret dignatus est p̄ seipsum descendere & nos de tyrānide & de supbia diaboli liberare & ad verā humilitatē exēplo nos sue māsuētudinis puocare: & p̄tate etiam antiq̄ serpentis p̄ passiōis iniuriā liberare ad inferna descendere & antiquos scōs qui original i peccato onorij tenebātur eripe in altus ascendere. spūm sanctū qui nos cōtra oēs insidias dia-

boli cōfortaret d̄ celis mittere etiā aplos suos vt regnum dei p̄ vniuersuz mūdū euangelizarēt: dirigere & lz nos nō solū supbos. s; etiā ipios: nō solū originalibus. sed etiaz actualibus peccatis obnoxios iuenisset. totū tñ nemine supplicante dimisit: & nō soluz sicut merebamur multis catbenis uel p̄pedibus opp̄sosos ad exercēda laboriosa opera nō traxit. s; magnū p̄ ineffabile ut cū illo regnemus clemēter ac misericorditer inuitauit. cuz hec ita sint frēs carissimi: quid d̄ se cogitant serui qui ita presumunt dñi sua p̄cepta cōtēnere: ut nec ipsas iuitatorias litteras: q̄b⁹ ad regni beatitudinē eos inuitat dignent̄ relegere. Quō si aliquis nostrū ad p̄curatorē suū litteras dirigeret & ille nō solū nō ipleret. qd̄ precipitur. s; etiaz ipsa iustitia religere dedignaret: nō in dūlgentiā: sed penā. nō libertatē accipe sed carcerē mereret sustinere: ita ille q̄

De admonitōe sci augustini epi. Sermo. lviij.

diuinas scripturas d̄ p̄na eterna trāsmittas dissimulat legere: timere d̄ ne forte p̄mia eterna nō accipiat sed etiā penā p̄petuā n̄ euadat. Nā in tñ piculosū est nobis diuina p̄cepta nō legere ut p̄pheta lugubriter clamat. Jō captiu⁹ duct⁹ ē ppl̄s me⁹. qz nō hñit sciaz Qui aut̄ ignorat ignorabitur sine dubio q̄ deū p̄ diuinā lectionez i hoc seculo dissimulat ingrere: & de⁹ illū i eterna b̄titudine dedignabit̄ aḡscere. Et timor nobis d̄ esse ne clausis ianuis cū stultis virginibus foris exclusis mereamur audire. Nescio uos nō noui uos discedite a me oparij iniquitatū qd̄ ē nescio uos nō noni uos. Quō eos nescit: quos i ignē mittit. Jō vtrūq; qz sicut iā dcm̄ est q̄ eñ i hoc seculo legēdo nō lūt itelligere i die iudicij illos d̄s dedignabit̄ aḡscē. Et illud in Salomone qd̄ scriptū ē n̄ negligēter. s; cū gra dei sollicitudine ac timore debem⁹ audire. Qui

obturat inqt̄ aurem suā ne audiat legē ozo ei⁹ erit excrabilis. Deb³ pus ip̄e audire deū q̄ vult exaudiri a deo. Nā q̄ frōteuult vt d̄s eū exaudiat quē i tñ despiciat: ut ei⁹ p̄cepta legē dissimulet. Et illō q̄le est frēs mei q̄ nō nulli xp̄iani & qd̄ pei⁹ ē aliquid̄ et clici: qñ i ter acturi sūt: panē & uinuz & oleū & diuersas sibi ipenlas ordināt p̄parari. Et cū tāta vnusq; i freno itinē p̄parat vñ uiuat caro sua: q̄re libellū legere n̄ curat. vñ hic i eternū reficiat aia sua. Cū ḡ duos q; hoies hēbat unū iteriorē ad imaginē dei factū & aliū exteriorē d̄ limo terre formatuz cur tātā sollicitudinē p̄ corpore: qd̄ i sepulchro vni b⁹ duorādū ē h̄e uidemur i interiorē. No hoiez qui ad imaginē dei factus est tanq̄ uile mancipium sine p̄bulo uerbi dei: fame & siti cruciari permittimus. In tñ eni prauus deū negligi: ut in se imagiez ip̄ius despiciat & p̄ternat. Hoc

De vanitate huius seculi.
ergo fratres carissime sapienter et utiliter cogitantes. Quomodo possim? ociosis fabulis et detractioibus ac securitati bus cunctis finem studeam? imponere et totis uiribus impedimentis mundi huius fugi? do aliquas horas querere: in quibus pro salute anime nostre orationi uel lectioi possim? insistere ut in nobis impleatur quod scriptum est. Qui docti fuerit fulgebunt sicut stelle in perpetuas eternitates. Quod ipse presertim dignetur quod curam patris et spiritus sancti uiuit et regnat deus in secula seculorum. Amen.

De vanitate huius seculi.
sermo. lix.

In hac uita positi fratres ita agite: ut cum hinc migraueritis: et caro ustra cepit deuorari in sepulchro: anima ornata bonis operibus cum scitis omnibus letetur in celis. Retrahatur uos a malis operibus uel peccatis interitus eorum quos promissistis. Attendite calamitates: considerate diuitum sepulchra uel eorum qui ante pauca tempora uobiscum erant quod sunt uel quod fuerunt uel quod

Sermo. lix.

eis diuitie uel cupiditas seculi profuerint. Ecce nihil ex eis nisi soli cieres remanserunt: quod si modo loqui possent hec uobis diceret. Ut quod infelices tamen pro seculi uanitate discurratis. Ut quod uos criminibus et uitiis repletis. Considerate omnia ustra: et uel si uobis horreat cupiditas et muerat ustra. Quod uos estis et nos fuimus: et quod sumus uos critis. Itaque omnia fratres carissimi sollicito considerate: pensate: et hoc considerantes expauescite: diei mortis ante oculos spiritum ponite: ad emendationem quantum potestis festinate. nolite negligere quod nos plus deus peccantes sustineat quod quanto diuitius expectat ut emendetis: tanto grauius iudicabit si neglexeritis. si forte putatis. quia finis mundi tardius ueniat uel suum proderit finem. Ecce dum libenter ac iocundissime moratur homo in mundo: multaque in longa tempore disponit agenda repente rapitur a corpore. sed ille est breuis quod spiritus illa huius ante oculos: et

De uanitate huius seculi.
festinauit in illa hora mortis parat inueniri. Quod uultis scire carissimi quod cum magis metu magnisque doloribus anima separet a corpore diligenter aduertite. Tenent. n. angeli assumere eam: ut perducant illam ante tribunal iudicis metuendi: et tunc illa memorans sua mala et pueris quod die noctuque gessit: tremens scit et querit ea fugere: induciasque petere dicens. Date mihi uel unum horum spacium. Tunc quasi loquentia filii operam ei dicent. Tu nos egisti: opera tua sumus non te deseremus. si tecum speramus tecumque pergemus ad iudicium. hoc quod peccatoris anima agit: quod cum horrendo timore separet a corpore: et pergit plena peccatis et in genti confusione. Iusti uero anima cum separet a corpore: non timet nec expauescit. sed magis cum magno gaudio egreditur et cum exultatione pergit ad deum deducendum eam scitis angelis. Illa hora fratres modo timete: ut non tunc timeatis. Illa precor uos nunc: ut tunc securi esse possitis. Admiratione iugiter

Sermo. lix.

quod in medio laqueorum diaboli ambulatis: et ideo spiritus parati estote ut quando domini preceptum fuerit missus liberi ab omni labore: ad regem transire possitis. Ad arbitremini uos in hoc mundo: diu masuretis quod nimis peruenit ut post dominicum missum preceptum nec unum horum monentium recedat in hac uita consistere. Laute igitur nec in exitu uostro tristitiam faciatis angelis et gaudium inimicis. Scitote uero quod causa anima a corpore euellit statim aut in paradiso pro meritis bonis collocatur aut certe pro peccatis in inferni tartara precipitatur. Eligite modo quod uultis et hoc iam in uita disponite aut perpetui gaudere cum sanctis aut sine fine cruciari cum impositis. Itaque fratres saltim pene uos terreant si premia non inuitant et penitus seculum si despiciere non ualeatis saltim cum iustitia. possidete. Qui in adolescentia erant saltim in senectute recipiant: et mala quod peccato commisit penitendo iam expurget. Ecce paulatim deficit mundus et

us.

De vanitate huius seculi.

Acta que videntur velociter transcurrunt
vespertina umbra transcurrunt
Ecce quod olim pronuntiabat pre-
fenti in tempore perspicue iam cerni-
tur. Subtrahuntur ut ipse
videris ut omnia bona et crescunt
quotidie mala. Nolite ergo
fratres iam mundum diligere quem
tanta cernitis cum velocitate
transire. Nolite in eius amore
anchoram cordis iam figere
quem sic ad finem respicitis de-
clinare profertur cum apostolus cla-
met quod amicitia huius mundi
inimica sit deo. Si enim ipse
mundus nos diligeret dili-
gendus utique non esset: quanto
magis nunc dum ipse nos odi-
re probat. Quis tantis malis in-
sequitur a nobis omnino sperne-
ndus atque fugiendus est. Citius
ergo eterna ex omnibus precordiis
vris amate quam nunquam in secu-
la finiat. Illic festinate
ubi spiritus vivatis. et ubi iam mo-
ri nunquam timeatis. si enim sic
amatis istam vitam miseram fini-
damque ubi cum tanto labore vi-
uitis: et ubi vitare currendo sa-
tagendo: fundando suspiran-
do necessariis corporis satisf-
actis quanto magis amanda

Sermo. lix.

felix beatitudo est ubi est implebi-
tur illud dominus in euangelio
dicit erunt homines filii ange-
lis: et illud fulgebunt iusti si-
cut sol in regno patris mei.
Qualis putatis tunc erit splen-
dor aiarum: quam solis habebit
claritatem lux porcorum. Ibi iam
non erit ulla tristitia. nullus
ibi labor: nullus dolor nul-
lus timor. nulla mors. sed
perpetua spiritus sanitas perseverat
nulla ibi insurgit malitia:
nulla carnis miseria. nulla
egritudo: nulla omnino necessi-
tas: non erit fames. non sitis
non frigus: non estus non lassitudo
ieiunii: nec vulla tertia
tatio inimici: non peccandi vo-
luntas: nec delinquendi possi-
bilitas. sed totum letitia totum
exultatio possidebit homi-
nesque sociati angelis sine ul-
la carnis infirmitate vna-
bunt. Erunt ibi iocunditas in-
finita beatitudo sempiterna
quam quod semel adipiscitur spiritus
inimabilis hoc loco magnifice-
tius nihil gloriosius. nihil
clarius nihil pulchrius nihil
verius nihil illa bonitate sim-
cerius. nihil illa abundantius

De vanitate huius seculi.

copiosius. Ibi iam non formi-
dabit fortissimus hostis: quod
cupit iugiter aias iugulari
nec facias omnino turbulenta
tororis non incutiet timorem
barbarorum inanis nec ul-
la ulterius timebit aduersi-
tas. Nemo in illo loco glo-
rioso indiget vestimento non
est illic frigus non est nec ul-
la aeris inequalitas: nullus
ibi elurrit: nullus tristatur:
nullus est ibi peregrinus. sed
omnes qui illuc venire meruerunt
securi in propria vivunt: nec ul-
tra aduersabitur per spiritum.
sed inenarrabilia cum ange-
lis sempiterna a christo premia
tribuentur que oculus non vi-
dit sicut dicit apostolus nec au-
ris audivit nec in cor hominis
ascendit: qui preparavit deo di-
ligentibus se. Ecce qualem
beatitudinem patiturus erit. quod
modo se: dum sed emendare nolu-
erit. Idcirco nos fratres domino
auxiliante dedignemur ul-
tra servire peccato quibus
tanta beatitudo preparatur in celo
Dum ergo tempus est festinemus pro-
pitiis bene dominum. Despiciamus
terrena sunt: ut adipisca-

Sermo. lix.

mur celestia. Logitemus pe-
grinos nos esse in hoc seculo
ut libere festinemus ad celos.
Velociter enim transcurrit: et ci-
to tantamque umbra peunt cuncta
que hic videtur. Desperdamus
carissimi fratres: quales erimus in
die iudicii: dei et angelorum
eius respectui presentandi. quam
opera nostra erunt ante oculos no-
stros non ponenda. Qualis
erit tunc confusio: cui contigerit
per peccata suis in conspectu dei
omniumque hominum et angelorum
erubescere: quod hic nec unus
quidem hominum se peccantem vult
nunc inspicere. Qui pauor erit
eum iratum videre: quem placatum
non valet universitas propere-
dere. illum ergo diem timeamus
quem modo providere nullatenus
possumus illum diem iugiter
pauescamus: et si factus no-
stros reuocemus. Confide-
remus qui terrior in die illo
erit cum dominus de celo adiu-
dicandum venerit quod metus
erit deus iratus videre ad-
cuius adventum universa
elementa contremunt: et celum
cum terra contremescet. Natus
etque celorum commouebuntur

De vanitate huius seculi.

Tunc mix penitētib⁹ ange-
lox turpis oēs gētes q̄cū-
q; sub celo fuerit ⁊ hoīs hō
tā viri q̄s femine in eo seru-
vnusq; q̄nat⁹ fuerit i mū-
do bōi ⁊ mali sci ⁊ peccato-
res. vel q̄cūq; ab initio na-
ti ⁊ mortui fuerit sine a be-
stias deuorati. sine ab igne
cōsūpti. sine ēt ab aq; ob-
forti. oēs fil⁹ in momēto tē-
poris i ictu oculi resurgēt i
ipsis sine dubio corpibus.
atq; in ipsa carne: quā hic
habuerūt. s. in viz pfectū
in mēsurā etatis plenitudi-
nis xp̄i i q̄ ⁊ ipse dñs resur-
rerit a mortuis. Et oēs af-
iudiciū xp̄i veniēt: pariter
q̄s electi ⁊ reprobi oculis
suis videbūt filiū hoīs ve-
nientē i nubib⁹: sicut ⁊ ipse
dñs i euāgelio dicit. Tūc
videbūt filiū hoīs veniētē
in nubib⁹ celi cum virtute
magna ⁊ ptāte cōstipatum
agmib⁹ āgelox. Et q̄gre-
gabūtur añ euz oēs tribus
terre ⁊ sepabit eos abiuicē
sicut pastor segregat oues
ab hedis. ⁊ statuet quidem
iustos a dextris ipsos aut

Sermo. lix.

a sinistris. tūc dicet ad eos
qui a dextris erūt. Venite
bñdicti p̄ris mei. possidere
paratū vobis regnū a q̄sti-
tutine mūdi. Esurui enī et
dedistis mihi māducare:
situi ⁊ dedistis mihi poti
⁊ cetera q̄ audistis i euāge-
lio. Tūc oib⁹ aspiciētibus
ostendet liuios figuratq;
clauorū in ipso sine dubio
corpore qd̄ p n̄ris peccatis
vulneratū ē. Et ita p̄cōres
p̄pellās dicit. Ego te hō d
terre limo māib⁹ meis for-
maui ⁊ i paradisu meuz q̄s
non merebaris collocaui.
S; tu meaq; iussa q̄tēnēs
deceptorē seq maluisti. vñ
⁊ iusta pena dānat⁹ i inferni
supplicii deputat⁹ eras.
Postea miserat⁹ tū carnē
assūpsi i terris iter p̄cōres
bitaui q̄tumelias ⁊ vbera
p̄te sustinui vt te eriperes
colaphos ⁊ spūta suscepi:
⁊ vt tibi dulcedie paradisi
redderē acetū cū felle bibi
Propt̄ te vepb⁹ corona-
tus cruciatus lanceavul-
nerat⁹ sū ⁊ mortuus i sepul-
chro posit⁹ sū. Ad inferna

De vnitāte heu⁹ secu.

descēdi vt paradisu re-
ducerem. Tartara adiut i
celo regnares Agnosce im-
pietas hūana q̄ p te ptuli
Ecce liuios q̄s p te susce-
pi. Ecce clauoz foramina
q̄b⁹ affixus i cruce pepēdi.
Suscepi dolores tuos vt te
sanare suscepi penā vt tibi
gloriā dare suscepi mortē
vt tu viueres sine fine q̄di-
tus iacui i sepulchro vt tu
regnares i celo. Hec oia p
vobis sustinui. ⁊ ampliora
hoz qd̄ vob̄ debui facere ⁊
nō feci. Dicite mihi nūc ⁊
oñdite qd̄ passi estis pp me
dñatorē vestrū vel qd̄ bōi
egistis p vob. Ego cū esse
inuisibilis: ipassibilis pp
vos dignat⁹ sū sponte pati
Propt̄ vob̄ icarnat⁹ sū cū
esse dñes pp vob̄ egenus
fact⁹ suz. s; vos hūilitates
meā ⁊ p̄cepta mea sp̄ renu-
entes seductorē magis. q̄s
me secuti estis. Ecce mō n̄
pōt iusticia mea aliud iudi-
care nisi q̄ merent̄ opera
v̄ra. Ergo q̄ ipsi elegistis
tenete. Contēpsistis lucem
possidētis tenebras q̄s ama-

Sermo. lix.

stis. Ite i pditionē. Secuti
estis diaboluz ite cū illo in
ignē eternuz. Quis putas
tūc erit. meror q̄ luct⁹ q̄ t̄ri-
stitia q̄ angustia cū hec fue-
rit aduersus impios plata
sua. Tūc erit malis dura
sepatio a dulcedine q̄sortu-
scōz. Et tunc ipi traditi in
ptāte demonuz ibūt i ipsis
corpib⁹ suis cum diabolo i
supplicii eternū: ⁊ p̄mane-
būt sine fine i luctu ⁊ gēitu
Procul q̄ppe exulati a be-
ata paradisi p̄ria cruciabi-
tur in gehemā p̄petuā nun-
q̄s lucē v̄suri nūq; refrige-
riū adepturi s; p̄milia mi-
ānoz i inferno cruciādi nec
ide i secula liberādi vbi nec
q̄ torq̄t aliqñ fugiat nec q̄
torq̄tur aliqñ moriet̄. Sic
enī ibi ignis q̄sumit vt sp̄ re-
seruet si tormēta agunt̄ vt
sp̄ renouētur. Iuxta q̄lita-
tē vob̄ culpe penā vnusq; q̄s
sustiebit gehēne ⁊ filis cul-
pe rei suis filib⁹ iunguntur
cruciādi. Nō ibi erit aliud
nisi flet⁹ ⁊ planct⁹ atq; strē-
dores dentium nec ibi erit
aliud q̄ solamū nisi flāme

De sancta monica m^re sci augustini. sermo. lx.
et terrores penarum. Ardebunt
quod miserum igne eterno spiritus
secula seculorum. amen. Iusti
autem ibunt in vitam eternam in ipsa
sine dubio quoniam hic habuerunt
et sociabuntur angelis sanctis in
gloria sempiterna. Nunquam iam
corruptiones visuri. sed spiritus
leti ac dulcedine christi iugiter
faciat fulgebunt: sicut sol in
gloria et caritate quam prepa-
rauit deus diligentibus se. Et
erit tunc quanto quis apostolus alio.
hic obediens deo fuit: tanto
amplior illi mercedem ac-
cipiet. Quanto quis hic apostolus
quod deum amavit: tanto propi-
tius eum videbit. **B**enedicam
dominum deum fratres: quod ad letitiam
spiritualem pergravi nos sumus
humilitate cordis spiritus ut gau-
dium nostrum penes ipsum sit. non
igitur prosperitate aliquid huius seculi
inletemur. sed nouerimus se-
licitatem non esse: nisi cum ista transi-
erit: non gaudium vestrum in spe
futura totum desiderium vita
eterna sit. Oia suspiria a no-
stra christo hancent. **N**leuius
pulcherrimum quod se deos dile-
xit ut pulchros facere desi-
deretur ad illum unus curat

illi ingemiscant et dicant spiritus
magnificet dominus quod volunt
pacem serui eius. Amen.

De sancta monica m^re sci
Augustini. sermo. lx.

Monica m^re sci augusti-
ni cuius historia tra-
hitur ex scriba sci augustini ex
nono professione: et de dua-
bus epistolis quas augusti scri-
psit sue sorori perpetue virgi-
ni. **M**ortuorum inquit Augusti-
ni dilecta sponsa christi: ut do-
studeas in omnibus placere: sic
et caram matrem nouistis pre-
cisse. **N**am dum esset puella
ad ecclesiam fugiebat diu in
angulo permanens: et uirginalis
orationes ad christum funde-
bat. **D**um autem domum tarde re-
diret ab auia sua **V**bera-
batur: eo quod extra domum
sine pedisequo recessisset et to-
tum ipsa puella patienter porta-
bat. **I**n tota autem pueritia sua
nunquam cum puellis ludentibus
se miscuit. sed frequenter in
nocte adhuc in pueritia de-
lecto surgebat: et genibus fle-
ris orationes quas a matre noie
facundia dederat domino of-
ferebat. **A**b infantia autem

De sancta monica m^re sci augustini. sermo. lx.
ea creuit miseratio et naturali
affectu pauperum diligebat
sepe panem de mensa in sinu
collocabat et de panna do-
mo fugiens pauperibus tribue-
bat hospites et infirmos vi-
sitabat vicinas litigantes
reprehendebat pedes infirmo-
rum sepe lauabat: et eis ut
puella poterat seruebat.
cum autem pareres ei more secu-
lariu vestibus delicatis eam
ornare uoluissent ipsa perri-
stata respuebat. **E**t cum esset
annorum tredecim eam nobili-
patricio carthaginiensi tra-
diderunt. **Q**uanto autem timore
et honestate. quanta est summa
pulchritudine dominus eam do-
tauerit quanta est pudicitia
eam dominus magnificauerit cer-
te in breui dici nullatenus
posset. **M**onimus tamen op-
time seruauit filios in omni
timore domini sufficienter eru-
diuit: thorum immaculatum cu-
stodiuit: et maritum ferocissi-
mum cum magno labore in si-
ne lucrata est. **C**um autem uirisset
cum uiro suo fere annis. xii.
resperxit dominus humilitatem acil-
le sue. et exaudiuit lacrimas

ei. nam inspirauit dominus mari-
tum ut deiceps uxorem pudicam
et castam suaret. **O** mira res
quod cum esset ferocissimum quanto
affectu carnali ab ea diui-
sus est: tanto magis matrem in domino
spirituali et per dilectionem coniunctus
est. **L**um. n. uir eius est annorum
lxii. obiit in pace. **Q**uamuis
autem salutaribus mortis et ieu-
niis: quanto quisque lacrimis et orationibus
illam uideam sanctam castam
sobriam et piam dominus dotauit.
mirum est. **O**ia tamen per mortem uiri
precepit: omne regnum mundi et omnes
ornatus eius respuit propter deum in
tamen ut non solum matrem pauperum
vocaret. sed ancilla. **E**t quod
dux uir eius uiuebat potestate pro
prij corporis non habebat id ele-
mosinas non ita largitus tri-
buebat. sed postea ita uixit
ut non solum elemosinam lar-
giter tribueret. sed et cicatrices
pauperum liniret. **P**ro-
pter quod ei. deus cetuplum red-
didit: dux erucet eius in corde
eius infirmitas et passio. **D**ux autem
quodam die fuenta et visi-
tata a te domine. beneficia tua
que tu in carne humano
generi clemens exhibuisti.

De sancta monica m^re sci augustini. Sermo. lx.
ancilla tua consideraret tantam
gram tantamque lachrymarum
copiam torculari tue crucis
expressam in passione tua adiu-
uenit quod vestigia eius per eccle-
siam: lachryme desuper pau-
mentum defluentes ostendebat.
Et quanto plus ab effluetia
lachrymarum hortabatur desi-
stere: tanto plus fluuium la-
chrymarum ostendebat. Tanta autem
gratia ancilla christi ieiunando
alios precebat: quod diebus
quibus ad cenam vocabatur tantumque
ad amarum medicinam acce-
debat. Erat autem ei timor ca-
stus in corde: tantumque fascia pe-
ctoralis: quam cogitationes con-
stringeret in ore tantumque frenas:
quam linguam reprimere in ope tan-
tumque stimulum: ne pigritiam tor-
peret: incunctis tantumque regula:
ne modum excederet. Timor
autem iste tantumque scopula purga-
bat cor vidue ab omni duplici-
tate: os a falsitate opera ab
omni vanitate. Numquam verbum
seculare ab ore eius recordor
me audivisse. sed in omnibus
verbis suis spiritus christi pre-
notabat. In timore domini metum
eius occupauerat: quod non solum

ab omni spe mali sibi cavebat
sed spiritu pietatis ad omne bonum
parata erat. satagebat mira-
biliter opera pietatis pro posse
cordialiter implere. super omnia infir-
mis succurre: sepulturam mor-
tuis prebere orphanos custo-
dire ut filios viduas et ma-
ritatas consolari quam propter multa
de arcanis celestibus domino re-
uelante precepit. Unum tantam ebri-
etate spiritu sancti sepe rapiebat
quod in ea fere per totum diem ge-
sceret dum esset rex in acubitu
sui cordis: neque vox: neque
sensus in ea audiebat. neque
mirum. quod illa pars quam erupit
omnes sensus. sepeliebat vidue
sensus corporales in tantum: ut vir-
ginitatem nonne et est vicium eam pu-
gnetes excitare valerent. In
die autem beati Cipriani. dum hoc
christi ancilla mereret accipere
sacram. dum esset in domo: fere
a terra per cubitum elevata su-
it clamando. quam querissimum esse
consueverat. dicens. Uolem
ad celum. volem ad celum
fideles. Quam cum per iterro-
garem quid sibi acciderat
respondit. sed tanto gaudio re-
plebat: quod omnes ad se suscip-

De sancta monica m^re sci augustini. Sermo. lx.
ducebat cantantes cum psalms.
cor meum et caro mea exulta-
uerunt in deum vivum. Dum est in
die pentecostes esset refecta
refectio illius panis qui de ce-
lo descendit post sumptionem:
sacri tanta societate repleta
fuit: quod per diem et noctem absque
corporali cibo perseveravit. cum
apud hostiam tiberinam infir-
maret: et sacrum nobis fideliter
peteret nec dolore stomachi
verata valeret retinere. visi-
biliter infantum nocte mediam
ad lectum dei famule veniebat
etiam in pectore amplectens anima
illa sancta ad celum volavit. 6
die. ix. egritudinis sue. lvi.
anno etatis. xxxiiij. anno etatis
mee anima illa pia et religiosa
carne soluta est die. 4. maii.
flebat et effundebat tibi domine
preces per illam famulam tuam ut non
irares cum ea in iudicium. gra-
tulabar tamen testimonio eius
quod appellabat me piam et com-
memorabat gratiam deuotionis
tuo affectu commemoras nunquam
quam se audire ex ore meo verbum
dum aut contumeliosum sermo-
nem. illa famula tua domine com-
mune satagebat virum suum lu-

crari tibi: quem amabilem et
reuerentem faciebas sibi. Ex-
pectabat enim ipsa multas tuas
super eum. ut te credens castiga-
ret. Erat enim iracundus. sed
illa famula tua non tantum sancto.
sed nec aboviro tribulato
respondebat. sed queto ratione sancti
redebat: quem tibi domine in ex-
trema vita corporali lucrata
est. erat. n. serua suorum domine
et omnes qui eam videbant lauda-
bant te domine: scientes et credentes
presentiam tuam esse in corde eius.
fuerat enim unum viri virorum et
filios totius parturiebat.
quoniam a te domine deviare cer-
nebat. imminere autem die quam ex-
hac vita erat exitum nobis ig-
rantibus domine. ipsa et ego soli
stabam incubentes ad quam
dam fenestram: et terrena obli-
uisceret: loquibamur solivale
de dulciter: quoniam est sanctorum vi-
ta quam nec oculum vidit nec
auris audiuit. et inhabitam
in ore cordis pariter in superna
flueta fontis vite vilescabat
quod mundum iste iter verba. cum
delectationibus suis. Tunc
ait illa. filium unum esse propter quod in
hac vita aliquantulum mora

De uersione sci Augustini epi. Sermo. lxxj.

ri cupiebā: ut te catholicū xpianū uiderē pus q̄s mo- rerer ⁊ ecce cumulat' mibi d̄s p̄stitit ut te p̄tēpta ēt fe- licitate terrena: uideā dei seruū. Quid iā amō hic fa- ctā nescio. Quid sibi i tē r̄- deri nō satis recolo. s̄ post dies. s. decubuit febr̄ib' : subtracta a p̄tib' currim' ⁊ p̄ modicū redita ē sensui ⁊ itūēs nos ait. Nonētis hic matrē uestrā: ego flebā sed fletū finiebā. fr̄ at me' let' ē. q̄ nō p̄gere ⁊ mori. s̄ i p̄ia cū uiro sepeliri de- cebat. Quo audito vel tu turbato reuerberāf cū ocu- lis q̄ talia dixisset ait. po- nite hic corp' meum: nihil cura ei' uos p̄turbet. rogo tñ uos: ut ad altā dñi me mīneritis mei: ubi fueritis dñs at illd̄ resuscitabit ubi cūq̄ sepultū fuerit in no- uissimo die.

Calistus de cōuersione sci Augustini epi. sermo. lxx. -

Magnus ille doctor ⁊ egregi' Augustin' q̄ uere fuit norma ⁊ spe- culū i nā. dñi eēt ānoy. xxx.

m̄n is oionib' ⁊ ābrofij p̄ dicatiō ib' mediātib'. ⁊ fa- ma ātonū audita ab oi be- resi purgat' ē ⁊ apd̄ liguriā italie adueniētib' dieb' pa- scalib' baptizat' ē. tūc exul- tat liguriēsis eccl'ia pia ei' m̄r gaudet. ambrosi' deuz laudat: augustin' iā p̄stet ⁊ fideles oēs sibi tāq̄s ciui fidelissimo de babilonica seruitute redēpto vnauoce oēs applaudūt. Protin' in fide catholica p̄firmat' spē oēm quā hēbat i seculo dereliquit. ⁊ romanoy ⁊ li- guriēsiū scolas: ⁊ cū Eno- dio ⁊ Alipio sociis uiro p̄ clarissimo solitario simpli- ciano se cōmiserunt: ibiq̄s cuz p̄dcō famosissimo uiro aplicā uitā tenē ceperūt: ⁊ fil' cū multis erāt hitātes i placito scō. In dieb' at ill- dū fama augustini crebre- sceret apd̄ oēs: p̄gregatis fr̄ib' ait. Dū i bacvalle mi- serie sum' p̄stituti: viz bōi siue mali sum' d̄ nob' p̄sum- dū nō ē ēt q̄buscūq̄ uult- bus cogitācam' dei gra nos- eē ornatos. Nā si q̄ nos-

De augustino Sigibto bñ opat btūs tñ dicēd' nec p̄dicād' ē cū filēs sim' na- uib' oib' bōis oneratis de- qb' tñ icertū ē viz ad por- tū salutis pueniāt. nunqd̄ iudas i aplatu optie icepit ⁊ pessime finiuit. Nūqd̄ ēt paul' male icepit ⁊ tñ uas electōis digne uocat' ē. no- lite obsecro laudare me. s̄ orate ut ualeāusq̄ ad mor- tē p̄seuerare. Quā finē no- strū d̄s attēdit. hec Calist' de augustino. Sigibtus in epistola ad Adacedoniū d̄ beato Augustino.

Tempore theodosij se- nioris Augustin' vir acutissim' nobilib' cartha- ginēsi' ort' natalib' uenit romā ibiq̄s scolas libaliuz artū ānis fere. 6. gloriose rerit. Deniq̄s mediolanuz uenit: ⁊ dū eēt ānoy. 30. fi- liusq̄ ei' ānoy. 8. adueniē- tib' dieb' pascalib' merit' m̄ris ⁊ p̄dicatiōe ābrofij: m̄r ei' regnauit augustinū euz filio dō dato ⁊ multis alijs fere. xliij. Qui bap- tizat' augustin' mor ad viz- simpliciā perit cui' no-

Sermo. lxxj.

men celeberrimū apd̄ fide- les erāt q̄ ēt hēbat māse- luz semotū ⁊ agētib' sepa- tuz. Cū q̄ Augustin' fere p̄ ānuz cū dimidiū p̄māsisse uidi ⁊ oculata fide p̄bauit ⁊ qm̄ erāt i libertate q̄si uiuē- tes. s̄ p̄batissimi uiri eēm atq̄ p̄fecti tandē ex p̄cepte tāti p̄ris simpliciani. Au- gustin' p' inter eos istituit. ut uitā aplicā oēs paritē t- nerēt: ⁊ nihil iter eos p̄pu- dice ref. Cōpleto No ān- m̄re augustini istigante a- p̄p̄iā reuertit' ⁊ morit' m̄ augustini apd̄ hostia tibi- na: fili' at apd̄ carthagie- sez āno etatis sue. xxx. Nā at eēt Augustin' cū amias in africa meditabat' i lege dñi die ac nocte: scribēs li- bros ⁊ docebat indoctos. Hoc at ualeri' iponēsi au- diēs p̄gaudio lachrymaba- tur ⁊ statū eū ad se accersiri fecit ⁊ ortuz secretuz ⁊ rēo- tū a ciuitate augustino do- nauit. Ibiq̄s pus p̄ angu- stin' cū ceteris amicis ⁊ fr̄i- b' i despecto habitu: ⁊ cū i- credibili p̄uilitate ānis tri-

Dñs Augu. instituit ⁊ ordinauit hec ille. f. lxiij.
bus māsit. Deide cuz inge
tudine ueniētuz fere n̄ pos
set duob⁹ fere miliarib⁹ a
p̄dcō loco secessit ⁊ ad mō
tē quēdā altissimum abiit:
ad quē p̄ uia ualde aridā ⁊
penosam adiri p̄ōt. Ibiqz
augustin⁹ bitatōez ex lapi
dib⁹ p̄ctis p̄strni fecit: ⁊ sic
boies fugiēs bitabat. Ibi
qz p̄posuit libros d̄ medici
na aie ⁊ d̄ uita monastica:
de inocētia Joānis bap̄ti
ste ⁊ elye. Adlri qdē ex ffi
b⁹ ifra sara ⁊ firuras mon
tiuz receptacla sibi fecerāt
⁊ ibi p̄pe patrē augustinuz
p̄iactuz baliste in oī scitate
bitabāt. Erāt āt fē. cxxii.
q̄ sub obediētia augustini
p̄corditer uiuebāt oīa repu
tātes cē cōia. Cūuz nemo
nouerat: nisi qñ ifirmitas
cogēt: aut ualeri⁹ ep̄s scūs
ad eos uisitādo uenisset. cū
āt appropinq̄ret festuz p̄ā
tecostis scūs ep̄s. Valeri⁹
misit p̄ augustinō ⁊ iuituz
p̄sbyter ordinauit. factus
p̄sbyter monasteriuz clicoz i
stituit i domo ep̄i ⁊ ifra an
nuz ibidē uiuē cepit fm re

gulā aplicā: ut hacten⁹ fe
cerat. Hoc āt Valeri⁹ ep̄s
fecit qz ipse grec⁹ erat. ⁊ in
doct⁹ marie i rfidēdo here
ticis i eoz errorib⁹. Iō au
gustino ep̄o ptātē plenā d̄
dit p̄dicādi q̄tiēs neciuz fu
isset. Mā mlri iā h̄rtici sur
reterant p̄tra q̄s dñs Au
gustinus instituit ⁊ ordina
uit hec ille.

Anno dñi. cccxxvi.
fixtus sedit ānis. vii.
⁊ dieb⁹. 30. eo tpe ualla rex
gotboz uādalosodio in se
ctās ēt i africa eos p̄leg di
sp̄osuit. s̄ mōte p̄uēt⁹ obiit
eiqz i reḡm theodorie⁹ suc
cessit Clādali africe nau
b⁹ irruētes puintiā uniuers
saz deuastāt rapis cede lce
dis nu li serui p̄cētes etati
uel o r̄ni. sub hoc turbine
tribulatōis b̄rtissim⁹ augu
stin⁹ amarissimā ⁊ lugubriē
f̄ctis dieb⁹ sue senectutis
iā pene extremā durit uita
uidēs tātam seuitiā ubiqz
crassari uidēs. alios hostili
nece extictos alios effuga
tos ecclias sacerdotib⁹ vi
duatas ciuitates cū acerbis

De ex cornica bede.

dissipatas. Accreuit dēiqz
eā merorū ei⁹ q̄ sup̄si⁹ tpe
ip̄onēse vrbē cui p̄ōtifer p̄
erat barbari obsederūt. S̄
ecce tertio obsidiōis mēse
febub⁹ icubuit sibi qz septē
pniales psalmos scribi ius
sit ip̄os q̄qz q̄terniones ia
cēs i lecto circa parietē po
sitos dieb⁹ ifirmatis sue i
tuebat ac legebat ⁊ vberri
me ac iugit flebat ⁊ ne a q̄
q̄z ip̄ediret ei⁹ itētio añ fer
me. ⁊. dies migratiōis sue
petit ad se nullū igredi nisi
his tm̄ horia qbus medici
ad inspiciēdū igrediebat v̄
ei⁹ refectio offerebat. obli
dionis deniqz mēse. xii. co
ram postis f̄rib⁹ migrauit
ad dñm āno etatis sue. lx
xvi. ep̄at⁹ 60 sui. xl. hispa
nie lumen p̄ fulgidū. p̄pu
gnaculū Nitatis erroz ex
cidiū fidei. tutantū oēs ec
clesie doctores tā ingenio
q̄ scia vicit insupabilis flo
res tā exēplis Nitutū q̄ af
fluētia doctrinaz. Et eniz
tāta scripsit vt nō soluz ab
aliq̄ toto vite sue tpe scribi
s̄ nec qdē possint lectiōe p̄

Sermo. lxiij.

curi. obiit āt āno dñi. cccc
xlvi. premissa habentur ex
cornica bede.

Anno leonis. 4. Lim
pradus longobardo
rū rex audiēs q̄ saraceni d̄
populata sardinia illa etiā
loca sedassent vbi ossa b̄ti.
Augustini obuastatōz bar
baroz oli ab ip̄ōe trāslata
⁊ recōdita fuerant legatos
suos illuc direxit: q̄ dato
maḡ auro p̄ciosas illas re
liqz secū d̄tulerūt. ⁊ ad vrbē
ianuēsez regressi s̄t vbi p̄fa
t⁹ rex occurrēs cū gaudio
corp⁹ almificū deuote ado
rauit ⁊ reuerenter excepit.
Sane rex ⁊ suinde p̄gressi
cū p̄ciosissimo illo thesau
ro ueniūt ad q̄sdā uillā int̄
donēsi ep̄atu sitā: ⁊ cuz ibi
corp⁹ sc̄issimū tollē voluūt
sent ita stetit immobile: ut
nullavis h̄uana posset illō
mouē. Qd̄ vidēs rex vouit
q̄ si b̄tus p̄fessor ex loco il
lo se tolli p̄mittēt ⁊ tradu
ci p̄p̄iā: uillā cū oib⁹ ap̄ē
ditis suis p̄cederūt sibi ser
uētib⁹ sibi p̄petuo possidē
daz voto sc̄o atoz firmato

De habitu sci augustini.

corp⁹ scissimū inestimabili
facilitate sustolūt ⁊ ticiuz
vsq; trāsuctum. clero. ac
parit p⁹lō q⁹currēte hono
rifice ac gaudent suscipit ⁊
in basilica bti petri i q̄ p̄fa
t⁹ rex q̄struēs celū aureuz
dignissime collocat. scā ē
āt ista trāslatio Anno dñi.
cccccc. xxi. annis ab eius
dē q̄fessoris trāitu iā dcur
sis. cclxxv. Qd̄ āt i p̄dcā ec
clesia corpis ei⁹ preciosus
thesaurus sit recōdit⁹ stu
pēdo ⁊ euidenti miraculo
elucescit. Siqdē i supra di
cta ecclesia i q̄ iacet pute⁹ est
q̄ aliqd̄ ānis i die festi eius
supabūdās totā septā pe
fluxit in signū. qz sic aqua
illa sordes diluit sic sordes
hereticorum ab ecclesia ef
fluens eius doctrina ab
sterfit. Extractum ē corni
ca archiep̄i florētini anto
nini in calce terite p̄is vbi
q̄tra opinionē stolidā asse
rentiū btām augustinū nō
p̄us religiosū fuisse qz ep̄z
nec hituz nigz aliquando
portasse.

Notādū ē qz btīs Au

Sermo. lxxiii.

gustin⁹ hitu religioso in tri
plici suo statu iduct⁹ ē. Iā
p̄ post q̄uersionē suā ⁊ bap
tismū dicit ambrosi⁹ i sermo
ne de baptismo ⁊ q̄uersione
augustini. Hūc. s. augusti
nū i xpo genui ⁊ postq̄z ba
ptizauit eū idui cucullā ni
grā. ⁊ ipse ad dñiaz mona
choz se supcinxit zona pel
licea p̄gēs ad simplicianū
q̄ ei bon⁹ appebat fu⁹ dei
⁊ Ne sic erat vt. s. demō vi
uendi cuz eo q̄ferret ⁊ ipse
Augustin⁹ i quodā suo ser
mone sic ait. xij. suū⁹ fra
tres q̄ iduim⁹ cucullā nigrā
calciamenta ⁊ zonā nigrā
desup cinctā ad dñiaz mo
nachoꝝ nota āt istoz. xii.
sūt Augustin⁹ ipse p̄m⁹ se
cūdus nēbridi⁹ terti⁹ eno
dins q̄rt⁹ alpi⁹ q̄nt⁹ p̄tia
n⁹ sext⁹ adeo dat⁹ septim⁹
simplician⁹ octauus fausti
nus grecus non⁹ cordili⁹
decim⁹ valeri⁹ vndecimus
iustus duodecim⁹ paulus.
Remeās igit̄ ad africanā
post mortē m̄ris i hostis ti
berinis relictis p̄p̄iis bōis
⁊ paup̄ib⁹ erogādo mona

Oratio sci augustini.

steriū i nemore apud ipo
niā ciuitatē p̄mū q̄strinxit
vbi cū amicis ieiunius. ozo
nib⁹ vacās scribebat libros
⁊ docebat idoctos. Et ali
os per nemora heremi q̄si
uit religiosos siue heremi
tas ⁊ eos secū i ipso mona
sterio collocauit ⁊ cuz eēt i
itinē. ⁊ reuertēs ad africanā.
visitauit heremitas q̄ erāt
i mōte pilano aliqb⁹ dieb⁹
cū eis morā trahēs ⁊ alio
heremitas q̄ erāt cētū cel
lis p̄pe romā q̄ ibi bonifa
ci⁹ papa octau⁹ q̄cessit oib⁹
Ne q̄fessis ⁊ cōtritis infra
scriptā orōnē q̄dragita die
b⁹ q̄tinuis dicētib⁹ indulgē
tiā oiuꝝ p̄cōꝝ q̄z qdē orōnē
edidit scūs augustinus. Et
B̄ndict⁹ papa vndecimus
hoc t̄dē q̄firmavit.

Deus qz redēptōe mū
diuoluisti nascireū
cidia iudeis iprobati a iuda
traditore osculo tradi vicu
lis alligari: ⁊ sic agn⁹ inno
cens ad victimā duci atqz
aspectus Anne: Laipbe:
Pilati. ⁊ herodis indecēt
offeri a falsis testib⁹ accu

Sermo. lv.

sari fragellis ⁊ obprobriis
verari sputis q̄spui: spinis
coronari: colaphis cedi:
arūdine p̄cuti: facie velari
vestibus spoliari: cruce cla
uis affigi: in cruce leuari:
iter latrones deputari: fel
le ⁊ aceto potari: ⁊ lancea
vulnerari. Tu dñe p̄ has
sacratissimas penas tuas
quas ego indignus recolo
⁊ p̄ sanctā crucē ac mortē
tuā: libera me a penis iscr
ni: ⁊ p̄ducere me digneris
quo p̄duxisti latronē tecuz
crucefirū. Qui cū p̄re ⁊ spū
sancto viuīs ⁊ regnas in se
cula seculoz. Amen.

finis

Impressum Venetijs ope
ra ⁊ impensis Vicentij be
naki. Anno dñi. M. ccccl
xxxij. die. xxvj. Januari.

Registrum

A Diui aug. B Quarta
L quando D nitus
E eos ad f tātē ser
B ctificabit H allicis
J loquat IK De vita
L sunt ista M q̄redo
N in sepulchro O a udistis
P itaqz Q ducebat

